SOMADEVA

MASAL IRMAKLARININ OKYANUSU II

-KATHĀSARİTSĀGARA-

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

SANSKRİT VE İNGİLİZCE DİLLERİNDEN ÇEVİREN:
KORHAN KAYA

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

SOMADEVA
MASAL IRMAKLARININ OKYANUSU - II

ÖZGÜN ADI
KATHÂSARITSĀGARA

SANSKRİT VE İNGİLİZCE DİLLERİNDEN ÇEVİREN
KORHAN KAYA

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2011
Sertifika No: 11213

EDİTÖR
ALİ ALKAN İNAL

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
MELTEM SAVCI

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASKI, NİSAN 2011, İSTANBUL

ISBN 978-605-360-231-6 (CİLTLİ)
ISBN 978-605-360-234-7 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
YAYLACIK MATBAACILIK
LİTROS YOLU FATİH SANAYİ SİTESİ NO: 12/197-203
TOPKAPI İSTANBUL
(0212) 612 58 60
Sertifika No: 11931

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

HASAN
ÂLİ
YÜCEL
KLASİKLER
DİZİSİ
CL

SOMADEVA

MASAL IRMAKLARININ OKYANUSU
II
-KATHĀSARİTSĀGARA-

SANSKRİT VE İNGİLİZCE DİLLERİNDEN ÇEVİREN:
KORHAN KAYA

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

İçindekiler

Şaktiyaşas 1
Velā 123
Şaşānkavatī 133
Madirāvatī 415
Pança 429
Mahābhisheka 467
Suratamancarī 487
Padmāvatī 513
Vishamaşīla 569

X

ŞAKTİYAŞAS

LVII. Bölüm

Dua

Ganeşa'nın düşmanlarına geçit vermeyen kırmızılaşmış hortumuna taparız. Uzaklara kadar ışık saçan Şiva'nın üçüncü gözü seni korusun. Vishnu yarı insan yarı aslan biçimiyle, düşmanını öldüren kanlı pençeleriyle bütün zorlukları, belaları yok etsin.

(A) Vatsa kralının oğlu Naravāhanadatta, Kauşāmbī'de karıları ve vezirleriyle mutluluk içinde yaşamış. Bir gün aynı şehirde yaşayan bir tüccar, tahtta oturan babasına meramını anlatmaya gelmiş.

Muhafız adını seslenmiş, Ratnadatta adlı tüccar içeri girip kralın önünde eğilerek konuşmuş: "Kralım, Vasundhara adlı yoksul bir hamal var. Bu adam birdenbire yiyip içmeye, başkalarına sadaka vermeye başladı. Meraklandım, eve davet ettim, yedirip içirdim, sarhoş olduğunda sorunca dedi ki: 'Saray kapısının önünde mücevherlerle bezeli bir bilezik buldum. Ondan bir taş söküp sattım. Hiranyagupta adlı bir tüccar bana bin dinar verdi. Böyle rahat yaşamaya başlamayı buna borçluyum.' Bunları söyledikten sonra bileziği gösterdi. Üstünde siz kralımızın adı yazıyordu, ben de durumu bildirmeye geldim efendim."

Vatsa kralı hemen hamalı ve değerli mücevherler satan tüccarı çağırtmış, bileziği görünce kendi kendine mırıldanmış: "Ah, hatırladım, şehirde gezinirken kolumdan düşmüştü." Saraylılar hamala sormuşlar: "Neden üzerinde kralın adı yazılı bileziği sakladın?" Adam cevap vermiş: "Ben bir hamalım, kralın adını nasıl okuyayım? Bileziği görünce zengin olmak hayaliyle aldım." O böyle dedikten sonra mücevher tüccarı yaklaşıp şöyle demiş: "Bileziği bu adama hiçbir baskı yapmadan pazarda aldım, şimdi krala ait olduğu söyleniyor, ama üzerindeki krallık işaretini görmedim. Ona beş bin verdim, bilezik benim oldu." Vezir Yaugandharāyana, Tüccar Hiranyagupta'nın bu sözlerinden sonra söz almış ve demiş ki: "Bu işte kimsenin kabahati yok. Okuma yazma bilmeyen hamala ne diyebiliriz ki? Yoksulluk hırsızlığa yol açıyor, insan bulduğunun üstüne yatıyor. Ondan mal satın alan tüccar da suçlanmamalı."

Kral vezirinin bu hükmüne katılmış, tüccara beş bin dinar verip bileziği geri almış, bileziği hamala verip onu özgür bırakmış, adam dertsiz tasasız evine gitmiş. İçinden nefret etse bile, bu adamları ihbar edip zora düşüren Tüccar Ratnadatta'yı da kendisine bağlılık gösterdiği için onurlandırmış. Hepsi gittikten sonra Vasantaka kralın huzuruna gelmiş ve demiş ki: "Ah, talih insanlara küstü mü kazandıkları servet kaybolur, tıpkı sihirli kap gibi.

Bir zamanlar Pātaliputra şehrinde Şubhadatta adlı bir adam yaşarmış. Her gün ormandan topladığı odunları satıp ailesini geçindirirmiş.

Bir gün uzak bir ormana gitmiş, orada tesadüfen göksel giysiler ve süsler içinde dört tane Yaksha görmüş. Onun korktuğunu gören Yakshalar, nazikçe halini hatırını sormuşlar. Adamın yoksul biri olduğunu anlayarak şöyle söylemişler: 'Evimize gel, hizmetçilik yap, biz senin yerine ailene bakarız, hiç endişelenme!'

Şubhadatta bu öneriyi kabul edip orada kalmış, onlar banyo yaparken ihtiyaçlarını karşılamış, daha pek çok hizmet-

te bulunmuş. Yemek zamanı geldiğinde Yakshalar şöyle söylemişler: 'Bize şu sihirli kaptan yiyecek ver!' Fakat adam kabın boş olduğunu görünce duraksamış. Bunun üzerine Yakshalar gülümseyerek tekrar seslenmişler: 'Şubhadatta, anlamıyor musun? Elini kaba sok ve ne istersen onu çıkar, çünkü bu kap ne istenirse verir.' Bunu işittikten sonra adam elini kaba sokmuş, istenilen yiyecek ve içeceklerin hemen ortaya çıktığını görmüş. Yiyecekleri bu sınırsız ambardan çıkarmış, kendisi de yemiş.

Böylece her gün bağlılıkla hizmet eden ama korku içinde yaşayan Şubhadatta, ailesinden endişe ederek Yakshalar arasında kalmış. Ancak Yakshalar ailesini rahat ettiriyorlarmış, bu durum onu mutlu ediyormuş. Bir ay geçtikten sonra Yakshalar demişler ki: 'Bağlılığından hoşnut kaldık, sana bir lütufta bulunacağız, ne istersen iste.' Bu sözleri işiten adam, 'Öyleyse şu sihirli kabı verin,' demiş. Yakshalar, 'Sen onu koruyamazsın, kırarsın, kırılınca da hemen yok olur, bu yüzden başka bir şey iste!' diye cevap vermişler.

Onu bu sözlerle uyarmalarına rağmen, Şubhadatta başka bir lütuf istememiş, onlar da sihirli kabı vermişler. Çok memnun olan Şubhadatta Yakshalar'ı selamlamış, kabı almış, ailesini ve akrabalarını düşünüp heyecanlanarak çabucak evine dönmüş. Derken bu kaptan yiyecek ve içecekler çıkarmış, sırrını saklamak için de onları başka kaplara koymuş, oturup akrabalarıyla birlikte yemiş. Zamanla odun toplamaktan vazgeçip zevk âlemine dalmış. Sarhoş olduğu bir gün akrabaları içkiyi nereden bulduğunu merak edip, 'Bu zevk veren şeyleri nereden buluyorsun?' diye sormuşlar. O da her şeyi açık açık anlatmaya karar vermiş, sihirli kabı omzuna alıp böbürlene böbürlene dans etmeye başlamış. Sarhoş olduğu için ayakları birbirine dolanmış, sihirli kap da omzundan yere düşmüş. Yere düşen kap bin parçaya bölünmüş ve hemen eski sahipleri Yakshalara geri dönmüş. Kedere gömülen Şubhadatta da tekrar oduncu olmuş.

(A) İşte böyle, talihsiz insanlar sahip oldukları servetleri sarhoşlukla veya başka nedenlerle koruyamazlar."

Vatsa kralı bu sihirli kap öyküsünü dinleyip rahatladıktan sonra gidip yıkanmış ve günlük işlerini yapmış. Naravāhanadatta da babasıyla birlikte yıkanmış, yemek yemiş ve günün sonunda dostlarıyla birlikte evine gitmiş. Yatağa yattığında uyuyamamış, Marubhūti öteki vezirlerin yanında demiş ki: "O köle kız yüzünden karılarınızı çağıramıyorsunuz, köle kızı da çağıramıyorsunuz, onun için uyuyamıyorsunuz, biliyorum. Fakat neden boş yere fahişelere âşık oluyorsunuz? Onların kişiliği iyi olmaz. Bunu gösteren şu öyküyü anlatayım, dinleyin.

Yeryüzünde Çitrakūta adlı büyük ve zengin bir şehir varmış. Orada zenginliğin prensi Ratnavarman adlı bir tüccar yaşarmış. Tanrı Şiva'nın sevgisini kazanarak bir oğul sahibi olmuş ve ona İşvaravarman adını koymuş. Başka çocuğu olmayan zengin tüccar, oğlunun bütün bilgileri edinip olgunluğa erdiğini görerek kendi kendine şöyle söylemiş: 'Bu dünyada sık rastlanan bir durumdur, güzel ve ahlaksız kadınlar, yani hayat kadınları, gençlik sarhoşluğundan gözleri kör olmuş zengin delikanlıların hayatlarını ve zenginliklerini çalarlar. Hayat kadınlarının bütün hilelerini öğrenmesi ve onlar tarafından kandırılmaması için oğlumu bir genelev patroniçesinin yanına vereceğim.'

Böyle düşündükten sonra, oğlu İşvaravarman ile birlikte Yamacihvā adlı bir genelev patroniçesinin evine gitmiş. Orada iri çeneli, uzun dişli, kalkık burunlu patroniçeyi kızına şu dersi verirken bulmuş:

'Herkes zenginliğe önem verir, hele bir hayat kadını! Hayat kadınları âşık olurlarsa zenginliğe ulaşamazlar, bu yüzden bir fahişe tutkudan vazgeçmelidir. Çünkü sevginin kırmızı rengi hayat kadınının akşam karanlığı gibi karanlığa gömüldüğünün habercisidir. Bir fahişe, tıpkı rolünü iyi ezberlemiş bir oyuncu gibi, içten olmadığı halde sevgi gösterebilmelidir. Böylece bir adamın sevgisini kazanabilmeli, onun bü-

tün zenginliğini kapmalı, hiçbir şeyi kalmadığında da vazgeçebilmelidir. Şayet adam yeniden zengin olursa, o zaman yine kendini ona sunmasını bilmelidir. Bir hayat kadını, tıpkı bir çileci gibi, genç bir adama da, bir çocuğa da, bir yaşlıya da, yakışıklı bir erkeğe de, sakat bir adama da aynı şekilde davranmalıdır.'

Genelev patroniçesi kızına bu şekilde ders verirken Ratnavarman yaklaşmış, kadın ona, 'Hoş geldin,' dedikten sonra yanına oturmuş. Adam demiş ki: 'Saygıdeğer ana, oğluma bu konuda akıllı davranması için, hayat kadınlarının hilelerini öğretir misin? Karşılığında bin altın veririm.' Kadın bu isteği kabul etmiş, adam da altınları ödemiş, oğlu İşvaravarman'ı kadının ellerine teslim edip evine dönmüş.

İşvaravarman bir yılda Yamacihvā'nın evinde her türlü ayrıntıyı öğrenmiş, sonra babasının evine dönmüş. On altı yaşına geldiğinde babasına demiş ki: 'Zenginlik inanç ve sevgi verir, zenginlik saygınlık ve şöhret kazandırır.' Babası bunu işittiğinde hayretle, 'Elbette öyledir,' demiş ve memnuniyetle ona beş milyon altın vermiş. Oğul parayı almış, uğurlu bir günde Svarnadvipa şehrine gitmek üzere bir kervanla yola çıkmış.

Yol üzerinde Kançanapura adlı bir şehre varmış, orada şehre pek de uzak olmayan bir yerde konaklamış. Yıkanıp yağlar süründükten sonra bir tapınağı ziyarete gitmiş. Orada gençlik rüzgârıyla çalkalanan güzellik denizinin bir dalgası gibi dans eden Sundarī adlı bir kız görmüş ve o anda kıza âşık olmuş, genelev patroniçesinin bütün öğrettikleri aklından uçup gitmiş. Dansın sonunda bir arkadaşını gönderip kızı davet etmiş, o da başıyla selamlayarak teşekkür etmiş.

İşvaravarman uyanık nöbetçileri hazineyi beklemek üzere bırakıp, kendisi Sundarī'nin evine gitmiş. Kızın Makarakati adlı annesi onu çeşitli misafirperverlik törenleriyle ağırlamış. Gece olduğunda kız oğlana içinde bir yatak olan ve parıldayan mücevherlerle tepeleme dolu bir oda göstermiş. İşvaravarman geceyi burada, dansın her türlüsünü bilen Sundarī ile geçirmiş.

Ertesi gün kız ona büyük bir sevgi göstermiş, yanından hiç ayrılmamış, oğlan da kendisini kızdan ayırmayı başaramamış. Genç tüccar iki gün için yüzlerce altın ve gümüş vermiş. Ancak Sundarī güya ilgi göstermiyormuş gibi yaparak bunları reddetmiş ve demiş ki: 'Ben çok servet kazandım, fakat senin gibi bir erkek bulamadım. Şimdi seni elde ettiğime göre zenginliği ne yapayım?' Öte yandan annesi Makarakati biricik kızına şöyle seslenmiş: 'Bundan böyle bütün servet bizim de sayılır. Onun olduğu kadar kızımın da sayılacak malın mülkün hepimizin olmasında ne kötülük var?' Sundarī'nin annesi böyle dedikten sonra, kız verileni yapmacık bir isteksizlikle almış, budala İşvaravarman da onun kendisine gerçekten âşık olduğunu sanmış. Tüccar, kızın güzelliğinden, dans edişinden ve şarkı söyleyişinden büyülenmiş olarak orada iki ay geçirmiş ve bu süre içinde ona iki yüz bin altın hediye etmiş.

Derken, oğlanın Arthadatta adlı bir arkadaşı demiş ki: 'Arkadaş, bugüne kadar genelev patroniçesinden bin bir zahmetle öğrendiklerinin boşa çıktığı anlaşıldı. Demek ki silahını iyi kullanan diğerini bastırıyor. İnan ki bu aşkta bir hayat kadınının içtenliği var. Çölde görülen hayalde hiç suya kavuşulur mu? Yürü, bütün servetin tükenmeden gidelim buradan, baban yaptıklarını duyarsa çok kızar.' Arkadaşının bu sözü üzerine tüccarın oğlu demiş ki: 'Hayat kadınlarına karşı güvensizlik duymak bir kural olarak doğru olabilir, fakat Sundarī onlara benzemez, beni bir an göremese ölür dostum. Onu beğenmiyorsan sen gidebilirsin.'

İşvaravarman bunları söyleyince Arthadatta arkadaşının ve kızın annesi Makarakati'nin önünde Sundarī'ye şöyle demiş: 'Sen İşvaravarman'ı olağanüstü bir sevgiyle oyalıyorsun, ama onun ticaret için hemen Suvarnadvipa'ya gitmesi gerekiyor. Orada çok büyük bir servet kazanacak, sonra geri gelip seninle hayatının sonuna kadar mutlu yaşayacak, buna izin vermelisin.' Sundarī bunu işittikten sonra yaşlı gözlerle İşvaravarman'a bakmış ve sahte bir kederle Arthadatta'ya şöyle söyle-

miş: 'Ne diyebilirim? Siz beyler en iyisi neyse bilirsiniz. Bir şeyin sonunu görmeden kim kime güvenebilir? Kaderde ne varsa öyle olsun!'

O böyle söylediği sırada, annesi kıza demiş ki: 'Üzülme, kendine hâkim ol, sevgilin zengin olduktan sonra mutlaka geri gelecek, seni bırakmayacak.' Annesi bu sözlerle onu teselli etmiş, ancak onunla bir oyun kurmuş. Gidecekleri yol üzerindeki kuyunun içine gizlice bir ağ gerdirmiş. İşvaravarman'ın aklı ayrılıştan dolayı karmakarışıkmış. Sundarī ise kederli değilmiş gibi yaparak onu etkilemekteymiş. Ne şarkı söylemiş, ne dans etmiş, sadece oğlanın sevgi dolu davranışlarıyla avunmuş.

Derken, arkadaşının söylediği gün geldiğinde, genelev patroniçesinin başarı dileklerinden sonra İşvaravarman, Sundarī'nin evinden yola koyulmuş. Sundarī annesiyle birlikte ağlayarak onu şehrin dışındaki içine ağ gerilmiş kuyuya kadar izlemiş. Orada İşvaravarman, Sundarī'ye geri dönmesini söylemiş ve tam yolculuğa devam edecekken, kız kendisini içine ağ gerili kuyuya fırlatıvermiş. Bunun üzerine annesi, cariyeler ve maiyetindeki insanlar hep birlikte çığlık atmışlar: "Eyvah kızım! Eyvah hanımcığım!"

Bu gürültü üzerine tüccarın oğlu arkadaşıyla birlikte dönmüş, sevgilisinin kendisini kuyuya attığını işiterek aptallaşıp kalmış. Makarakati yüksek sesle ağlayarak hizmetçilerini kuyuya indirmiş. Hizmetçiler iplerle aşağı inmişler, kızı görüp, 'Çok şükür tanrıya, yaşıyor,' diyerek kuyudan çıkarmışlar. Kız yukarı çıkarıldığında az daha ölecekmiş gibi yapıyormuş, tüccarın oğlunun geri geldiği söylendiğinde sessizce ağlamaya başlamış. Oğlan onu alıp evine götürmüş, kendisi de orada kalmış. Sundarī'nin aşkının içtenliğine inanmış, yolculuğa devam etmek düşüncesinden vazgeçmiş. Onun böyle bir karar alması üzerine arkadaşı demiş ki: 'Dostum, neden kendini bu çılgınca aşkla harap ediyorsun? Ne kadar gerçek gibi görünse de, bir hayat kadınının haince tasarısı olan Sundarī'nin kendini kuyuya atması masalına inanma! Bütün servetini tükettiğin za-

man babana ne diyeceksin veya nereye gideceksin? Bence hâlâ fırsatın varken, buradan ayrılsan iyi olur.'

Tüccarın oğlu arkadaşından bu sözleri işittikten sonra da kararını değiştirmemiş ve sonraki ay geri kalan üç milyon altınını da harcamış. Böylece her şeyini tüketmiş. Oğlanı yeterince yolmuş olan Makarakati, onu Sundarī'nin evinden dışarı atmış.

Ancak Arthadatta ve beraberindekiler hemen kendi şehirlerine dönüp olan biteni oğlanın babasına anlatmışlar. Tüccarların kralı baba Ratnavarman bunları işitince çok kederlenmiş, büyük bir üzüntüyle genelev patroniçesi Yamacihvā'ya gitmiş ve demiş ki: 'Sana o kadar ücret ödedik, fakat yine de Makarakati oğlumu kolayca soyup soğana çevirmiş.' Bunu söyledikten sonra, oğlunun başından geçenleri anlatmış. Yaşlı hayat kadını Yamacihvā demiş ki: 'Oğlunu geri getir, Makarakati'ye kaptırdığı serveti yeniden kazandıracağım.' Yamacihvā'nın bu sözü vermesinden sonra Ratnavarman hemen oğlunun en yakın arkadaşı Arthadatta'yı göndermiş ve kaybettiği servetin geri alınacağını ona söylemesini istemiş.

Arthadatta, Kançanapura'ya geri gelmiş, İşvaravarman'a haberi iletmiş, sonra konuşmayı şöyle sürdürmüş: 'Dostum, sana söyledim ama sakınmadın. Artık hayat kadınlarının hileleri hakkında tecrüben var. Beş milyon altını kaptırdıktan sonra karga tulumba sokağa atıldın. Akıllı kişiler kumda yağ arar gibi neden hayat kadınlarında sevgi ararlar bilmem ki? Neden bazı şeylerin değiştirilmesi olanaksız tabiatlarından yüz çevirmezler? Kadınların hilekâr davranışlarına kapılmayan, kendilerine hâkim olan akıllı kişiler mutluluğa ulaşırlar. Haydi şimdi geri dön ve babanın öfkesini yatıştır.'

Arthadatta bu sözlerle onu ikna etmiş ve cesaretlendirerek babasının yanına getirmiş. Biricik oğluna kızgın olan baba yine de onunla nazikçe konuşmuş ve yeniden Yamacihvā'nın evine göndermiş. Kadın sorduğunda oğlan da Arthadatta'nın anlattığı gibi Sundarī'nin kendisini nasıl kuyuya attığını ve

servetini nasıl kaybettiğini anlatmış. Yamacihvā demiş ki: 'Bu aslında benim kabahatim, bu hileyi sana öğretmeliydim. Makarakati kuyunun içine bir ağ gerdiği ve Sundarī de kendini bunun üstüne attığı için ölmedi. Ama bu sorunun da bir çaresi var.'

Bunları söyleyen genelev patroniçesi, emrindeki kadınlara Ala adlı maymunun getirilmesini emretmiş. Herkesin gözü önünde maymuna bin altın vermiş ve 'Bunları yut,' demiş. Maymun paraları yutmuş. Sonra kadın demiş ki: 'Şimdi oğlum şuna yirmi, buna yirmi beş, şuna altmış, buna da yüz tane ver.' Maymun, Yamacihvā'nın dediği kadar altını tıkır tıkır çıkarmış ve emredildiği gibi vermiş. Yamacihvā, bu maymunun marifetini gösterdikten sonra İşvaravarman'a demiş ki: 'Şimdi bu genç maymunu al, Sundarī'nin evine git ve yutturduğun altınları günden güne geri iste. Sundarī, Ala'nın bu müthiş gücünü görünce onu senden isteyecek ve karşılığında her şeyini feda edecektir. Kızın tüm servetini aldıktan sonra maymuna iki günlük para yuttur, sonra hemen oradan ayrıl.'

Yamacihvā bu sözlerden sonra maymunu İşvaravarman'a vermiş, babası da ona iki bin altın vermiş. Oğlan maymun ve paralarla birlikte hemen Kançanapura'ya gitmiş. Bir habercıyi önü sıra gönderdikten sonra Sundarī'nin evine girmiş. Sundarī onu ve boynuna sarılmış arkadaşını görünce, dönüşünü onun azimli bir davranışı gibi görerek hoş karşılamış. Derken İşvaravarman kızın güvenini kazanmış, sonra bir gün Arthadatta'ya Sundarī'nin önünde, 'Git, Ala'yı buraya getir,' demiş. O da, 'Tamam,' diye cevap vermiş ve gidip maymunu getirmiş. Maymun daha önceden bin altın yuttuğu için İşvaravarman ona şöyle seslenmiş: 'Ala oğlum, bugün bize yeme içme parası yüz altın, betel yemişi ve diğer masraflar için yüz, annemiz Makarakati için yüz, Brahmanlar için yüz altın, Sundarī için de altı yüz altın verir misin?' İşvaravarman bunu söyleyince maymun önceden yutmuş olduğu altınları tıkır tıkır çıkartıp vermiş.

Ala'nın iki hafta süreyle her gün gereken altınları vermekteki becerisini gören Makarakati ve Sundarī düşünmeye başlamışlar: 'Bu maymun kılığındaki şey her gün yüz altın veriyor. Buna sahip olursak istediğimiz her şeyi elde edebiliriz.' Sundarī böyle düşündükten sonra, yemeğini bitirmiş, oturmakta olan İşvaravarman'a demiş ki: 'Beni gerçekten seviyorsan Ala'yı bana verirsin.' Ancak İşvaravarman buna gülümseyerek şöyle cevap vermiş: 'Bu babamın dünyadaki her şeyi, onu vermem mümkün değil.' Bunun üzerine Sundarī, 'Onu bana ver, beş yüz bin altın vereyim,' demiş. İşvaravarman kısa bir süre düşündükten sonra, 'Eğer bütün servetinizi veya bu şehrin tamamını verirseniz olur,' diye karşılık vermiş. Bunu işiten Sundarī demiş ki: 'Sana bütün servetimi vereceğim, yeter ki şu maymunu ver, yoksa annem bana çok kızacak.' Kız İşvaravarman'ın paçasına yapışmış. Arthadatta ve beraberindekiler, 'Ver de ne olacaksa olsun,' demişler. İşvaravarman maymunu vereceğini söylemiş, gününü Sundarī ile birlikte mutlu geçirmiş. Ertesi gün iki bin altın yutturulmuş olan maymunu Sundarī'ye vermiş, kızın bütün zenginliğini alıp hemen Svarnadvipa'ya gitmiş.

Sundarī iki bin altını düzenli olarak aldığı için iki gün mutluymuş. Fakat üçüncü gün bir sürü dil döktüğü halde maymun hiçbir şey vermemiş. Sundarī maymunu yumruklamaya başlamış. İtilip kakılmaktan sinirlenip gazaba gelen maymun Sundarī'nin ve annesinin yüzünü bir güzel parçalamış. Yüzü kana bulanmış olan anne, büyük bir hırsla öldürünceye kadar maymuna sopayla vurmuş. Sundarī onun öldüğünü görünce bütün servetinin de gittiğini anlamış. Kendi umutlarını kendisi yok ettiği için derin bir kedere gömülmüş, tabii annesi de! Şehir halkı olanları işittiği zaman gülmüş ve demiş ki: 'Makarakati ağla hile yaptı ve adamın tüm servetini aldı, ancak o da maymunla bunlara oyun oynadı ve soyup soğana çevirdi. Kız kendisini açıkgöz sandı, ama aslında tuzağa düştü.'

Yaralı yüzü ve bozulmuş sağlığıyla Sundarī ve annesi kendilerini öldürmek istemişler, ancak akrabaları onları engelle-

miş. İşvaravarman bir süre sonra Svarnadvipa'dan Çitrakūta'ya babasının yanına dönmüş. Babası onun büyük bir servetle döndüğünü görünce hayat kadını Yamacihvā'ya büyük bir ödül vermiş ve görkemli bir şölen düzenlemiş. İşvaravarman hayat kadınlarının eşi benzeri olmayan hilelerini görerek onlardan kendisini iyice çekmiş, evlenip kendi evinde alçakgönüllü bir hayat sürmüş.

(A) İşte böyle prensim, hayat kadınlarının akıllarında bir zerre bile doğruluk bulunmaz, hep hile düşünürler. Bela istemeyen erkekler onlardan uzak dururlar. Onların dünyaları para üzerine kuruludur, ayrıca ıssız ormanı kervanla geçmek gerekir."

Marubhūti'den bu öyküyü dinleyen Naravāhanadatta, Gomukha ile birlikte içtenlikle gülmüş.

LVIII. Bölüm

(A) Marubhūti hayat kadınlarının kötü kişiliklerini böyle ortaya koyunca Gomukha da aynı konuda Kumudikā öyküsünü anlatmış:

"Pratishthana'da tam adı gibi olan Vikramasimha* adlı bir kral varmış. Karısı Şaşilekhā iyi bir soydan gelen güzel ve sevimli bir kadınmış. Bir gün beş altı akrabası bir araya gelip kralın sarayını kuşatmışlar. Bunlar güçlü krallar olan Mahābhata, Virabāhu, Subāhu, Subhata ve Pratāpāditya imiş. Vezirler onlarla barış yapmasını önerdilerse de kral onlarla savaşmayı tercih etmiş. Ordular birbirlerine ok yağdırmaya başladığında, kral da bir filin üstünde cesaretle savaşa girmiş. Beş kral onu görünce hep birlikte hücum edip karşı tarafı dağıtmaya başlamışlar. Beş kralın kuvvetleri çok, Vikramasimha'nınkiler ise azmış, bu yüzden kralın ordusu bozguna uğramış.

Vezir Anantaguna demiş ki: 'Ordunuz bozguna uğradı, bugün barış yapmaktan başka çare yok, onlarla daha güçlü bir

* "Kahraman aslan" (ç.n.)

orduyla savaşmalısınız. Şimdi söyleyeceklerimi yapın da bari bundan sonrası doğru gitsin. Hemen filden inin, ata binin, başka bir ülkeye gidelim. Eğer sağ kalırsanız düşmanlarınızı ileride başka bir zaman yenebilirsiniz.'

Veziri böyle deyince kral filden inmiş, ata binmiş, ordusunu terk edip veziriyle birlikte gizlene gizlene Uccayinī şehrine varmış. Orada zenginliğiyle meşhur Kumudikā adlı bir hayat kadınının evine gitmişler. Kadın kralı görünce şöyle düşünmüş: 'Bu kendini gizleyen yiğit kişi evime gelmiş, vücudundaki işaretlerden onun büyük bir kral olduğu anlaşılıyor. Eğer onu iyi kullanabilirsem amacıma ulaşırım.'

Böyle düşünen Kumudikā kalkıp onları içeri buyur etmiş, güzelce ağırlamış ve yorgun krala aniden sormuş: 'Çok şanslıyım, bugün önceki yaşamımdaki iyiliklerimin meyvesini topluyorum, buraya gelmekle evimi kutsadınız efendim. Efendimizin kölesiyim. Yüz fil, yirmi bin at ve bir ev dolusu mücevherim var, hepsi sizindir.' Böyle dedikten sonra kralın ve vezirin yıkanmalarını sağlamış, rahat etmeleri için her türlü hizmette bulunmuş.

Kral kadının sarayında emrine sunulmuş zenginlik ve rahatlık içinde keyfince yaşamış. Onun servetini tüketmiş, muhtaçlara vermiş, kadın ise bunun için kızmak yerine ondan daha çok hoşlanmış. Kral da kadının kendisine gerçekten bağlı olduğunu sanıp sevinmiş, fakat Vezir Anantaguna gizlice demiş ki: 'Efendimiz, hayat kadınları asla bağlanmazlar, Kumudikā'nın size neden böylesine sevgi gösterdiğini anlayamıyorum.' Kral, 'Böyle söyleme, Kumudikā benim için canını verir, istersen sana bunu kanıtlarım,' diye karşılık vermiş.

Kral vezirine böyle söyledikten sonra yemeden içmeden kesilip iyice zayıflamış ve kendisini ölü gibi yere bırakmış. Hizmetçileri onu bir cenaze tahtasına koyup ağlaşarak ölü yakma yerine taşımışlar, Anantaguna da üzülmüş gibi yapmış. Keder içindeki Kumudikā oraya gelmiş, ölü yakma yerine çıkmış, akrabaları onu engellemeye çalışmışlar. Kadının yanına geldiği-

ni gören kral, ateş tutuşturulmadan önce esneyerek kalkmış. Hizmetçiler, 'Yaşasın, kralımız yaşama geri döndü,' diye sevinerek Kumudikā ile birlikte onu eve götürmüşler.

Bir şölen düzenlenmiş, kral eski haline dönmüş ve vezirine gizlice demiş ki: 'Kumudikā'nın bana ne kadar bağlı olduğunu gördün mü?' Vezir demiş ki: 'Ben hâlâ inanmıyorum. Bu hareketinin bir nedeni olmalı, bunun altında yatan sebebi bulmak gerek. Gelin ona kim olduğumuzu söyleyelim, böylece onun vereceği kuvvetle güçlenir, düşmanlarımızı tepeleriz.'

Bu sırada ülkesine gönderdiği bir casus geri gelip krala şu bilgiyi vermiş: 'Düşmanlarınız ülkeyi istila etti, Kraliçe Şaşilekhā da gerçekten öldüğünüzü sanıp kendini ateşe attı.' Bunu duyan kral, 'Ah kraliçem, ah iffetli kadınım,' diye ağlamaya başlamış.

Olanları öğrenen Kumudikā, Kral Vikramasimha'yı yatıştırarak demiş ki: 'Kralım, neden benden daha önce istemediniz? Düşmanlarınıza karşı servetimi ve kuvvetlerimi kullanabilirsiniz.' O böyle söyleyince, kral Kumudikā'nın kuvvetleriyle çok daha güçlü bir ordu kurmuş. Bu orduyu ve kendi ordusunu birleştirmiş, kendisine kafa tutan beş kralı öldürüp kralliklarını yağmalamış. Sonra çok mutlu olup yanı başındaki Kumudikā'ya demiş ki: 'Seni çok sevdim, söyle bana, senin için ne yapabilirim?' Kumudikā demiş ki: 'Efendim, beni gerçekten seviyorsanız, uzun zamandır kalbime saplı olan dikeni çıkartın. Ben Uccayinī'den Şridhara adlı bir Brahman oğlunu sevmiştim. Küçük bir hatası yüzünden hapse attılar, onu oradan kurtarın. İlk gördüğümde cesur bir kral olduğunuzu anlamış, bu isteğimi yerine getireceğinizi hissetmiştim, bu yüzden size sadakatle bağlandım. Siz ölü yakma yerinde yatarken yanınıza çıktım, çünkü o Brahman oğlu olmadan yaşamanın bir anlamı yoktu.'

Hayat kadını böyle söyleyince kral şöyle cevap vermiş: 'Üzülme, dileğini yerine getireceğim güzel kadın.' Sonra aklına vezirinin sözleri gelmiş ve şöyle düşünmüş: 'Anantaguna hayat

kadınları asla bağlanmazlar derken doğru söylüyormuş. Fakat bu sefil yaratığın isteğini yapmak zorundayım.'

Böyle karar verdikten sonra ordularıyla Uccayinī'ye dönmüş, Şridhara'yı hapisten kurtarmış, ona büyük bir servet vermiş ve Kumudikā ile mutlu olmalarını sağlamış. Kendi şehrine döndükten sonra bir daha vezirinin sözünden çıkmamış ve dünyanın tadını çıkararak yaşamış.

(A) İşte böyle, hayat kadınlarının kalpleri derin ve anlaşılmazdır." Bunları anlatan Gomukha susmuş. Sonra Tapantaka, Naravāhanadatta'ya demiş ki: "Prensim, kadınlara asla güvenmeyin, hepsi de hafiftir. Evli veya bekâr, baba evinde yaşayan veya hayat kadını, hepsi de aynıdır. Size burada yaşanan bir tuhaflığı anlatayım.

Bu şehirde Balavarman adlı bir tüccar yaşarmış. Onun Çandraşrī adlı karısı bir tüccarın yakışıklı oğlu Şīladhara'ya pencereden bakarmış. Kadın, hizmetçisini gönderip oğlanı evine çağırtmış, onunla gizlice buluşmayı sürdürmüş. Oğlanla her gün buluşurken durumdan bütün hısım akraba haberdar olmuş. Kadının iffetsizliğini bilmeyen sadece Tüccar Balavarman imiş. Erkekler işte böyle kör olup karılarının kötülüklerini görmezler.

Sonra Balavarman'ı bir ateş sarmış, giderek kötüleşmiş. O böyle bir haldeyken, karısı her gün âşığıyla buluşmaya devam ediyormuş. Bir gün yine âşığının evindeyken kocası ölmüş. Bunu işitince hemen oradan ayrılmış, koşup gelmiş. Hizmetçileri onu vazgeçirmeye çalışsalar da, kocasının ölümünden duyduğu üzüntüyle kendini cenaze ateşine atmış.

(A) İşte böyle, kadınların kalplerini anlamak gerçekten zordur. Yabancı erkeklere âşık olurlar, kocalarından ayrılınca da ölürler." Tapantaka bunu anlatınca sıra Harişikha'ya gelmiş: "Devadāsa'ye neler olduğunu duydunuz mu?

Bir zamanlar bir köyde yaşayan Devadāsa adlı bir adamla Duhşila adlı kötü kişilikli bir karısı varmış. Komşuları kadının başka birisini sevdiğini bilirmiş. Bir keresinde Devadā-

sa bir iş için kralın sarayına gitmiş. Kadın bunu kocasını öldürmek için fırsat bilmiş. Sevgilisini çağırıp evin çatısına gizlemiş. Adam gece karanlığında aşağı inip kocasını öldürmüş. Kadın âşığını gönderdikten sonra beklemiş ve sabah olunca bağırmış: 'Kocamı hırsızlar öldürdü!' Akrabalar oraya toplanmışlar ve cesede bakarak sormuşlar: 'Madem hırsızlar öldürdü, neden bir şey çalınmamış?' Sonra adamın orada duran oğluna, 'Babanı kim öldürdü?' diye sormuşlar. Oğlan açık açık anlatmış: 'Gündüz bir adam çatıya saklandı, gece olunca indi ve gözlerimin önünde babamı öldürdü. Ama önce annem gelip beni babamın yanından uzaklaştırdı.'

Çocuk böyle söyleyince Devadāsa'nın akrabaları, onun karısının âşığı tarafından öldürüldüğünü anlamışlar, adamı öldürmek üzere aramaya çıkmışlar, oğlanı evlat edinip kadını da sürgün etmişler.

(A) İşte böyle, bir kadın başkasını sevdiğinde bir yılan gibi acımasızca öldürmeye kalkışır." Harişikha bunu anlatınca Gomukha almış sözü: "Neden sıra dışı bir öykü anlatmıyoruz? Vatsa kralının hizmetçisi olan Vacrasāra'nın gülünç öyküsünü dinleyin.

Yakışıklı ve cesur olan bu adamın Mālava'dan gelen, canından çok sevdiği güzel bir karısı varmış. Bir seferinde kızını özleyen babası oğluyla birlikte Mālava'dan onu görmeye gelmiş ve kızıyla kocasını Mālava'ya davet etmiş. Vacrasāra kraldan izin alıp karısı ve kayınpederiyle birlikte Mālava'ya gitmiş. Kayınpederinin evinde bir ay kaldıktan sonra krallık hizmetine geri dönmüş, karısı ise orada kalmış. Birkaç gün sonra Krodhana adlı bir arkadaşı gelip şöyle demiş: 'Karını kayınpederinin evinde bırakarak neden aileni parçaladın? Yalnız kalan kadın başkasına gider. Bunu oradan gelen güvenilir birisi söyledi. Yalan olduğunu sanma sakın. Onu cezalandır, sen de başkasıyla evlen.'

Krodhana bunları söyleyip gitmiş. Vacrasāra bir an şaşkın kaldıktan sonra düşünmüş: 'Bu doğru olmalı. Adam gönderip

çağırdığım halde neden gelmedi? Gidip durumu kendi gözlerimle göreceğim ve alıp geri getireceğim.'

Böyle karar verip Mālava'ya gitmiş, karısını alıp kayınpederiyle kayınvalidesinin yanından ayrılmış. Uzun süre yol almış, izleyenleri şaşırtmaya çalışmış ve yanlış bir yola sapıp karanlık bir ormana düşmüş. Orada karısına demiş ki: 'Güvenilir bir dostum senin başkasına âşık olduğunu söyledi, buraya gelmeden önce seni çağırdım, gelmedin. Bana gerçeği söyle, yoksa fena olur.'

Kadın şöyle karşılık vermiş: 'Böyle düşünüyorsan neden bana soruyorsun? Ne yapacaksan yap!' Vacrasāra onun bu aşağılayan sözlerine öfkelenmiş, kadını bağlayıp sarmaşıklarla kamçılamaya başlamış. Fakat giysisi açılınca tutkuya kapılmış, ona acıyarak af dilemiş. Kadın, 'Ben de seni bağlayıp kamçılarsam affederim, aksi halde olmaz,' demiş. Tutkuyla körleşen Vacrasāra kabul etmiş. Kadın adamı ellerinden, ayaklarından bir ağaca bağlamış, kılıcıyla burnunu ve kulaklarını kesmiş, kılıcını alıp elbiselerini de giyerek erkek kılığına girmiş, sonra oradan kaçmış.

Burnu ve kulakları kesik Vacrasāra ise kanlar içinde ve saygınlığını yitirmiş olarak ormanda kalmış. Şifalı ot arayan bir hekim onu görmüş, haline acımış, alıp evine götürmüş. Orada kendine gelen Vacrasāra daha sonra evine dönmüş, ancak kötü kalpli karısı bulunamamış. Olanları dostu Krodhana'ya anlatmış, bir de Vatsa kralının huzurunda tekrarlamış. Saraydaki herkes elbiselerini alan, onu cezalandıran, erkekliğini yerlere çalarak kocasını rezil eden kadını anlatıp adamla alay etmişler. Adam ise bu alaylara aldırış etmeden taşlaşmış bir kalple orada yaşamış. İşte böyle prensim, kadınlara hiç güven olur mu?"

(A) Gomukha bitirince Marubhūti almış sözü: "Kadınlar kaypaktır, bunu açıklayan şu öyküyü dinleyin.

Bir zamanlar Dekkan'da Simhabala adlı bir kral yaşamış. Onun hareminde en çok sevdiği karısı, Mālava prensinin kızı

Kalyānavatī imiş. Kral ülkesini bu eşiyle yönetmiş, fakat bir gün kendisine karşı gelen akrabaları onu krallıktan uzaklaştırmışlar. Kral da yanında kraliçe, çok az silah ve hizmetçiyle birlikte Mālava'daki kayınpederinin evine doğru yola çıkmış.

Ormandan geçerlerken bir aslan ona saldırmış, yiğit kral aslanı kılıcıyla ikiye bölmüş. Sonra vahşi bir fil saldırmış, kral filin çevresinde dönüp hortumunu ve ayaklarını kesmiş, içindeki mücevheri çıkarıp hayvanı öldürmüş, tıpkı ormanın efendisi filin beyaz su zambaklarını ayağıyla ezmesi gibi, haydut sürülerini dağıtıp onları ezmiş. Muhteşem cesaretiyle yolculuğunu sona erdirmiş. Mālava'ya varınca bu cesaret abidesi, karısına demiş ki: 'Babana yolda olanlardan söz etme, bu sana utanç getirir, çünkü asker sınıfından biri için bunlarda övgüye değer bir şey yoktur.'

Bu uyarıdan sonra kayınpederin evine girmişler, adam merakla sorunca başlarından geçenleri anlatmışlar. Kayınpeder onları onurlandırmış, filler, atlar vermiş ve adam Gacānīka adlı güçlü bir kralla birlikte yola çıkmış. Aklı fikri düşmanlarını yenmekteymiş, karısı Kalyānavatī'yi babasının evinde bırakmış. Birkaç gün sonra karısı pencerede otururken bir adam görmüş. Görür görmez de kalbini kaptırmış, aşkla çarpılmış ve şöyle düşünmüş: 'Kocamdan yakışıklısı ve cesuru yok, ama ne yapayım ki şu adam aklımı fena halde çeliyor. Aman, ne olacaksa olsun! Onunla görüşmem lazım.'

Böyle karar verdikten sonra isteğini sırdaşı kadın hizmetçisine söylemiş. Adamı geceleyin çağırtmış, sarkıttığı bir iple pencereden içeri almış. İçeri giren adam yatakta olan kadının yanına yatacağına oradaki sandalyeye oturmuş. Kraliçe onun basit bir adam olduğunu düşünmüş. Tam o sırada çatıdan bir yılan çıkmış. Adam yılanı görünce korkuyla havaya sıçramış, yayını çıkarıp attığı okla hayvanı vurmuş, ölü yılanı pencereden dışarı atıp tehlikeyi savuşturmanın verdiği zevkle oynamaya başlamış.

Onu dans ederken gören Kalyānavatī utanmış ve içinden şöyle demiş: 'Eyvah eyvah, ben bu korkak ve salak adamla ne yapacağım?' Sezgisi güçlü olan sırdaşı hizmetçi, onun tiksindiğini görünce dışarı çıkıp heyecanla titrer gibi yaparak geri dönmüş ve demiş ki: 'Kraliçem, babanız geldi, bu genç adam hemen geldiği yoldan evine dönsün.' Kadın böyle deyince adam iple pencereden sarkmış, bu sırada korkusundan yere düşmüş, fakat ölmemiş.

Adam gittikten sonra Kalyānavatī sırdaşına demiş ki: 'Dostum, hile yapmakla iyi ettin, şu salaktan kurtulduk. İçimi okuyorsun. Kocam onca aslanı, kaplanı öldürdü de alçakgönüllülüğünden bunlardan hiç söz etmedi, bu salak bir yılanı öldürdü, dans etmeye başladı. Neden böyle bir kocayı bırakıp sıradan bir adama âşık oldum ki? Aklıma lanet olsun, kadınlara lanet olsun, güzelliği bırakıp çirkinliğe konan kelebekler gibiyiz.'

Kraliçe geceyi böyle kendisiyle hesaplaşarak geçirmiş ve babasının evinde kocasının dönüşünü beklemeye başlamış. O sırada Simhabala, Kral Gacānīka'nın da desteğiyle kötü kalpli beş akrabasını öldürmüş. Krallığını geri almış, karısını kayınpederinin evinden getirtmiş, kayınpederine de büyük bir servet vermiş, yeryüzünü sorunsuz yönetmiş.

(A) İşte böyle prensim, kadınların eğriyi doğruyu ayırt etme yeteneğinden yoksun olan beyinleri kocaları cesur ve yakışıklı olsa bile, orada burada gezinir, saf kadın bulmak çok zordur." Vatsa kralının oğlu Naravāhanadatta, Marubhūti'den bu öyküyü dinledikten sonra uykuya dalmış ve geceyi öyle geçirmiş.

LIX. Bölüm

(A) Ertesi sabah erkenden günlük işlerini bitiren Naravāhanadatta eğlenmek için bahçeye gitmiş. Orada gökten bir esinti gelmiş, ardından bir grup Vidyādharī ortaya çıkmış. Onların arasında, yıldızlar arasında ay gibi duran büyüleyici biri-

ni görmüş. Yüzü açılmış bir lotus gibi, dönen gözbebekleri uçuşan arılar gibiymiş. Kuğu gibi yürüyor, mavi lotus gibi koku saçıyormuş. Saçları dalga dalga, beli incilerle kaplıymış ve bu haliyle Aşk Tanrısı Kāma'nın bahçesindeki baştanrıçalardan biri gibiymiş.

Prens, Aşk Tanrısı'nı canlandıran güçlü bir ilaca benzeyen bu büyüleyici yaratığı görünce, ayın deniz sularını çekmesi gibi çekilmiş. Vezirlerine, "Bu tanrının lütfu olan sıra dışı bir güzellik," diyerek kıza yaklaşmış. Tutkuyla bakmakta olan kıza sormuş: "Ey güzel, kimsin sen ve buraya neden geldin?" Bunu duyan kız cevap vermiş: "Anlatayım, dinle.

Himālayalar'da Kānçanaşringa adlı bir şehir varmış. Orada adaletli, kötülüğe uğrayanlara, kimsesiz ve yardıma muhtaçlara şefkatle davranan Sphatikayaşas adlı bir Vidyādharalar kralı yaşarmış. Ben, Tanrıça Gaurī'nin lütfuyla o kralın Kraliçe Hemaprabhā'dan olma kızıyım. Beş erkeğin en küçük kardeşi ve babasının canı olarak, onun telkinleriyle Tanrıça Gaurī'ye ilahiler okur, sözler veririm. Benden hoşnut kalan tanrıça bütün sihir bilimlerini bahşetti ve şöyle dedi: 'Sihir bilimlerindeki gücün babanınkinin on katıdır, gelecekteki Vidyādharalar imparatoru Vatsa kralı oğlu Naravāhanadatta kocan olacak.'

Şiva'nın karısı bunları söyledikten sonra kayboldu, ben de onun lütfuyla sihir bilimlerini öğrenerek büyüdüm. Geçen gece tanrıça bana göründü ve şöyle buyurdu: 'Kızım, yarın gidip kocanı görmeli, aynı gün buraya geri dönmelisin, çünkü bir ay içinde baban seni evlendirecek.' Tanrıça böyle buyurduktan sonra kayboldu, gece sona erdi, ben de sizi görmeye geldim efendim. Şimdi gidiyorum." Bunları söyleyen Şaktiyaşas hizmetçileriyle birlikte göğe yükselmiş ve babasının şehrine dönmüş.

Kızla evlenmeyi isteyen Naravāhanadatta'ya bir ay bir yuga devri kadar uzun gelmiş. Onun düşünceli olduğunu gören Gomukha demiş ki: "Prensim, size güzel bir öykü anlatayım, dinleyin.

Bir zamanlar Kāñçanapurī adlı bir şehir varmış. Orada Sumanas adlı büyük bir kral yaşarmış. Çok görkemli birisiymiş, aşılmaz zorlukları ve ülkeleri aşar, düşmanlarının ele geçirilmez kalelerini zapt edermiş. Bir keresinde toplantı salonunda otururken, kapı muhafızı içeri seslenmiş: 'Kralım, Nishādalar kralının kızı Muktālatā, erkek kardeşi Vīraprabha ile dışarıda bekliyor. Elinde kafes içinde bir papağan var.' Kral, 'Gelsin,' demiş. Muhafız içeri buyur etmiş, Bhilla kız kralın toplantı salonuna girmiş. Orada bulunanlar kızın güzelliğini görünce, 'Bu bir insan olamaz, gökten gelen bir peri olmalı,' demişler. Kız kralın önünde eğilip şunları söylemiş: 'Kralım, bu papağan dört Veda'yı bilir, şairdir, bütün bilimleri ve sanatları bilir. Kral Maya'nın emriyle size getirdim, kabul buyurun.'

Bu sözlerle papağanı vermiş, muhafız kafesi merak içindeki kralın yanına getirmiş. Papağan şunları söylemiş: 'Kralım, yiğitliğinizin kara yüzlü dumanı düşmanlarınızın dul kalan kadınlarının iç çekişleriyle sürekli artıyor. Gariptir ki cesaretinizin güçlü ateşi bütün yönleri yakarken, oralardan yenilginin utancıyla akan gözyaşlarının dereleri fışkırıyor.' Papağan bu beyiti okuduktan sonra düşünüp şöyle demiş: 'Ne bilmek istiyorsunuz? Bilmek istediğiniz Şāstra'yı söyleyin, size okuyayım.'

Kral şaşkınlık içinde kalmış, veziri demiş ki: 'Kralım, bu bir lanet sonucu papağana dönüşmüş bir ermiş olmalı. Dindarlığından, önceki yaşamını hatırlıyordur, önceden ne okuduğunu bilir.' Vezir böyle deyince kral papağana şöyle söylemiş: 'Sevgili papağan, merak ettim, bize öykünü anlat. Nerede doğdun? Şāstraları bilen birisi olarak papağan durumuna nasıl düştün? Kimsin sen?'

Papağan ağlamaya başlamış ve demiş ki: 'Kralım, öykü çok üzücü, fakat dinleyin, madem buyurdunuz, anlatacağım.

Himālayalar'a yakın bir yerde rohinī ağacı vardır. O ağaç Vedalar'a benzer. Birçok kuş onun gökyüzüne uzanan dallarında korunur, tıpkı kutsal geleneğe bağlı Brahmanlar gibi. Bu ağaçta bir dişi bir erkek papağan yaşardı, işte ben bir önceki

yaşamımdaki kötü işlerim yüzünden onların papağan olarak doğmuş çocuklarıyım. Doğduğumda annem ölmüş, beni babam kanatlarının altına alıp büyüttü. Orada başka papağanların getirdiği meyvelerle besledi.

Bir gün oraya öküz boynuzlarından yapılmış borularını öttürerek büyük bir gürültü içinde avlanmakta olan haydut Bhillalar geldi. Ormandaki hayvanlar bozguna uğramış bir ordu gibi dört bir yana dağıldılar. Bayrak gibi toz kaldıran antiloplar, korkuyla titreyen Çamari ceylanları etrafa kaçıştılar. Bhillalar günü av sahasında hayvanları öldürerek geçirdikten sonra avladıklarıyla geri döndüler. Hiçbir şey avlayamayan yaşlı bir Bhilla* akşam olurken ağacı gördü, tırmanıp papağanların ve diğer kuşların yuvalarını bozup onları öldürdü, ağaçtan aşağı attı. Ölüm Tanrısı Yama gibi bize doğru geldiğini görünce iyice babamın kanatlarının altına sokuldum. Zalim adam yuvamıza yaklaştı, babamı çekip aldı, yuvamızı bozdu, babamı ağacın dibine fırlattı. Ben de babamla birlikte aşağı düştüm, kanatlarının arasından kaydım, korkuyla sürüne sürüne çalılıkların arasına girdim. Alçak Bhilla aşağı indi, bazı papağanları kızartıp yedi, bir kısmını da köyüne götürdü.

Sonra korkuyu bir kenara bıraktım, geceyi keder içinde geçirdim. Sabahleyin dünyanın yanan gözü göğe yükseldiğinde susadım, yakındaki lotuslarla kaplı göle gittim. Sık sık sekerek, kanatlarımla toprağa tutuna tutuna ilerledim. Gölün kıyısında henüz yıkanmış Mariçi adlı bir ermiş gördüm. Bir önceki yaşamımda yaptığım iyi işlere benziyordu. O da beni gördü, yüzüme su serpti, bir yaprağın içine koydu ve merhametle çile yerine götürdü. Çile yerinin yöneticisi Pulastya beni görünce güldü. Diğer çileciler neden güldüğünü sorunca duru görü sahibi çileci şöyle dedi: "Bir lanet sonucu bu hale gelmiş papağana bakınca üzüntümü atarak güldüm, günlük duamı bi-

---

* Burada, "Şavara" diye yazıyor. Bhillalar ile Şavaralar metinde bir tutuluyor. (ç.n.)

tirdikten sonra size onun önceki yaşamını hatırlatan öyküsünü anlatacağım." Ermiş Pulastya bunu dedikten sonra kalktı, günlük dualarını okudu, geldi ve ermişlerin ısrarları üzerine benimle ilgili öyküyü anlatmaya başladı.

"Ratnakāra şehrinde Cyotishprabha adlı bir kral varmış. Yeryüzünü, denizleri ve mücevher madenlerini müthiş bir güçle yönetirmiş. Karısı Harshavatī'den çileciliklerinden memnun kalarak Şiva'nın lütfettiği bir oğlu olmuş. Kraliçe rüyasında ayın ağzına girdiğini gördüğü için çocuğa Somaprabha adını vermişler. Prens, halkının gözüne şenlik olan görünümüyle değerli nitelikler kazanarak büyümüş.

Babası Cyotishprabha onun genç, cesur ve halk tarafından sevilen biri olduğunu görünce, krallığın yükünü taşıyabileceğini düşünerek prensi tahtın vârisi ilan etmiş. Veziri Prabhākara'nın oğlu Priyankara'yı ona vezir olarak vermiş. Bu sırada göksel bir atla Mātali gökten inmiş, Somaprabha'ya yaklaşarak demiş ki: 'Sen İndra'nın dostu bir Vidyādharasın, sana kendi atı Uççaihşravas'ın oğlu Āşuşravas'ı gönderdi, bu ata bindiğin zaman düşmanların seni göremez.'

İndra'nın arabacısı böyle söyleyip görkemli atı vermiş, gerekli şekilde onurlandırıldıktan sonra göğe yükselip gitmiş.

Somaprabha o günü ziyafetle geçirmiş, ertesi gün babasına demiş ki: 'Babacığım, bir Ksahtriya fethe çıkmadıkça istekleri tamamlanmış sayılmaz, bana izin ver, gidip ülkeler fethedeyim.'

Babası Cyotishprabha bunu duyduğuna memnun olmuş, kabul etmiş ve bu iş için hazırlık yaptırmış. Uygun gün geldiğinde Somaprabha babasının önünde eğilmiş, İndra'nın verdiği ata binerek ordusuyla fethe çıkmış. Atının yardımıyla yeryüzünün krallarına boyun eğdirmiş, gücüyle onların servetlerine el koymuş. Yayını ve düşmanlarının boyunlarını eğmiş, yay düzelmiş ama boyunlar bir daha kalkamamış.

Zaferden dönerken Himālayalar'a giden yolda ordusuyla konaklamış, avlanmak için ormana gitmiş. Orada mücevher-

lerden yapılmış bir Kinnara görmüş ve İndra'nın verdiği atla onu yakalamaya kalkışmış. Kinnara dağdaki bir mağaraya girip gözden kaybolmuş, prens ise atıyla uzaklara gitmiş.

Güneş batıya yaklaşıp dünyanın her yerini aydınlatırken akşam yaklaşmış, yorulmuş olan prens geri dönememiş, büyük bir göl görüp geceyi onun kenarında geçirmeye karar vermiş. Atına ot ve su vermiş, kendisi de meyve ve suyla karnını doyurmuş, yatıp dinlenmiş. Sonra aniden bir şarkı işitmiş. Merak edip sesin geldiği yöne ilerlemiş, çok uzağa gitmeden bir Şiva-linga önünde şarkı söyleyen bir peri görmüş. Şaşırarak, 'Bu güzel de kim?' demiş. Peri kızı da onun soylu görünüşüne bakıp utanarak şöyle sormuş: 'Siz kimsiniz? Bu ulaşılması olanaksız yere nasıl geldiniz?' Prens ona kendi öyküsünü anlatmış, sonra sormuş: 'Şimdi sen söyle, kimsin ve bu ormanda ne işin var?' Göksel peri bu soruya şöyle karşılık vermiş: 'Madem istiyorsunuz anlatayım.' Bu sözlerden sonra gözyaşlarına boğularak başlamış anlatmaya.

'Burada, Himālayalar'daki bir yaylada Kāncanābha adlı bir şehir var, orada Padmakūta adlı bir Vidyādhara kral yaşar. Ben onun Hemaprabhā adlı karısından olma kızı Manorathaprabhā'yım. Babam beni canından çok sever. Sihir gücümü kullanarak kız arkadaşlarımla adaları, dağları, ormanları, bahçeleri gezerim, oralarda eğlenirim, her gün akşamüzeri babamın yemek saatinde sarayıma dönerim.

Bir keresinde dolaşırken, gölün kenarında arkadaşlarıyla birlikte bir ermişin oğlunu gördüm. Çok yakışıklıydı. Yanına gittim. Arzulu bir bakışla beni buyur etti. Arkadaşımla birlikte oturduk. İkisinin de niyetlerini anlıyorduk. Arkadaşım aracılığıyla sordum: "Siz kimsiniz soylu efendim?" Arkadaşı dedi ki: "Buraya uzak olmayan, Didhitimat adlı ermişin çile yerinde yaşar. Saflık sözü vererek bu göle geldiği sırada Tanrıça Şrī, Didhitimat'ı gördü. Katı bir çileci olduğu için onu ele geçiremezdi. Ama aklında tuttu ve akıl yoluyla ondan bir oğul yaptı. Çocuğu, 'Bunu sana bakarak yaptım, buyur,' diyerek ermi-

şe verdi ve ortadan kayboldu. Ermiş kolayca elde edilen bu çocuğa Raşmimat adını koyup büyüttü, ona kutsal ip taktı, bütün bilimleri öğretti. İşte önünüzde duran genç, benimle eğlenceye çıkmış olan Tanrıça Şrī'nin oğlu Raşmimat'tır."

Arkadaşım gencin arkadaşından bunları duyduktan sonra, onun sorusu üzerine biraz önce anlattığım şekilde benim adımı ve kökenimi anlattı.

Ben ve ermişin oğlu birbirimizin kökenini, geçmişini öğrenerek âşık olduğumuz sırada bir hizmetçi gelip şöyle dedi: "Yürü, baban sarayın yemek salonunda seni bekliyor." Ben, "Tamam hemen gidiyorum," diyerek genci orada bıraktım ve korktuğum için hemen babamın yanına gittim. Oraya gitmiş, henüz az bir şeyler yemiştim ki birinci hizmetçi gelip dedi ki: "Ermişin oğlunun arkadaşı geldi, sarayın kapısında duruyor. Bana heyecanla dedi ki: 'Babasından uçma bilgisini edinmiş olan Raşmimat beni Manorathaprabhā'yı görmek üzere gönderdi. Aşktan perişan hale düştü, o olmadan yaşayamıyor.'"

Bunu duyunca babamın sarayından ayrıldım, ermişin oğlunun arkadaşı ve hizmetçimle buraya geldim. Geldiğimde ermişin oğlunun yükselen ay gibi beni terk edip bedeninden ayrıldığını gördüm. Ondan ayrı kaldığım için kendi canıma kahrettim ve onun bedeniyle birlikte ateşe girmek istedim. Fakat o anda alev bedenli bir adam gökten indi ve ermişin oğlunun bedeniyle birlikte göğe yükseldi.

Ben tek başıma ateşe girmeye kalkıştım, fakat o sırada gökten bir ses geldi, "Manorathaprabhā yapma, uygun ve belirlenmiş zamanda ermişin oğluyla tekrar bir araya geleceksin," dedi. Bunun üzerine intihardan vazgeçtim. Umutlandım ve Şiva'ya tapınmaya verdim kendimi. Ermişin oğlunun arkadaşı da bir yerlere kayboldu.'

Vidyādharī bunları anlatınca Somaprabha demiş ki: 'O zaman neden yalnızsın, hizmetçin nerede?' Vidyādharī cevap vermiş: 'Vidyādharaların Simhavikrama adlı bir kralı, onun da Makarandikā adlı eşsiz bir kızı vardı. Makarandikā benim ca-

nımdan çok sevdiğim dostumdur. O üzüntümü hisseder, bugün benden havadis almak için hizmetçisini gönderdi. Ben de hizmetçimi onunkiyle gönderdim. Bu yüzden bugün yalnızım.' Bunu söylerken Somaprabha'ya gökten inen hizmetçisini göstermiş. Hizmetçiden haberleri aldıktan sonra emir vermiş ve kadın Somaprabha için yapraklardan bir yatak yapmış, atına da ot vermiş.

Geceyi geçirdikten sonra sabah kalkmışlar, gökten inen bir Vidyādharanın geldiğini görmüşler. Adı Devacaya olan Vidyādhara oturmuş ve Manorathaprabhā'ya demiş ki: 'Kral Simhavikrama haber gönderdi: Kızı, dostun Makarandikā seni o kadar çok seviyormuş ki sen bir koca bulmadıkça evlenmeyecekmiş. Bu yüzden gelip onu ikna etmeni ve evlenmesini sağlamanı istedi.' Vidyādharī bunu duyunca arkadaşına olan bağlılığından gitmeye hazırlanmış, Somaprabha demiş ki: 'Erdemli kız, Vidyādharaların dünyasını merak ediyorum, atım burada kalsın, beni de götürün.' Kız kabul etmiş, hizmetçisini de alarak göğe yükselmiş, Somaprabha'yı Devacaya kucağında taşımış.

Oraya varınca onu Makarandikā karşılamış. Somaprabha'yı görünce, 'Bu kim?' diye sormuş. Manorathaprabhā onun öyküsünü anlatınca Makarandikā adamı çok sevmiş. Somaprabha'nın iyi talihin bedenlenmiş hali olduğunu düşünmüş. "Bu tam ona koca olacak kişi," demiş.

Manorathaprabhā, Makarandikā'ya sormuş: 'Güzel kız, neden evlenmek istemiyorsun?' O da cevap vermiş: 'Seni hayatımdan çok severim, sen evlenmedikçe ben nasıl evlenmeyi isteyebilirim?' Manorathaprabhā, 'Bir koca seçtim, onunla evlenmeyi bekliyorum,' demiş. Makarandikā da, 'Sen ne dersen ben ona uyarım,' diye karşılık vermiş.

Manorathaprabhā arkadaşının gerçek duygularını anlayınca demiş ki: 'Dostum, Somaprabha misafir olarak geldi, buraları görmek istedi, onu ağırlamalısın.' Makarandikā, 'Misafir olarak benden başka her şeyi alabilir, fakat istiyorsa beni

de alabilir,' demiş. O böyle deyince Manorathaprabhā onların aşkını kızın babasına söylemiş ve onları evlendirmiş.

Somaprabha yeniden hayat bulmuş ve ona demiş ki: 'Şimdi çile yerine dönmeliyim, vezirimin yönettiği ordum izimi sürerek muhtemelen oraya gelmiştir, beni bulamazlarsa bir şeyler ters gitti sanıp geri dönebilirler. Gideyim, haber alıp geri geleyim, sonra hayırlı bir günde Makarandikā ile evleneyim.' Manorathaprabhā kabul etmiş ve onu Devacaya ile çile yerine geri göndermiş.

Bu sırada Vezir Priyankara iz sürerek orduyla birlikte oraya gelmişmiş. Somaprabha başından geçenleri anlatırken babasının gönderdiği bir elçi hemen geri gelmesini söyleyen bir mesaj getirmiş. Vezirinin de önerisiyle ordusunu alarak ülkesine dönmüş. Babasına itaatsizlik edemezmiş. Gitmeden önce Manorathaprabhā ve Devacaya'ya, 'Babamı görür görmez geri döneceğim,' demiş.

Devacaya, Makarandikā'ya durumu haber vermiş, kız da ayrılık acısı çekmeye başlamış. Bahçelerde dolaşmaktan, şarkı söylemekten, dost toplantılarından, yemeden içmeden zevk almaz olmuş, süslenmeyi bırakmış. Anne ve babası ne kadar çabalasa da onu kendine getirememişler. Lotus yapraklarından yatağını bırakmış, kendinden geçmiş bir kadın gibi keder içinde anne ve babasının önünde dolaşmış. Makarandikā'yı kendine getirmeye çalışan anne babasını dinlemediği için onlar da sinirlenip şu laneti okumuşlar: 'Bu bedenle, önceki yaşamını hatırlamadan zavallı Nishāda kabilesi içinde yaşayasın.'

Anne ve babası böyle lanet edince Makarandikā bir Nishāda kız olarak bir Nishāda'nın evinde yaşamaya başlamış. Pişman olan Vidyādharalar kralı Simhavikrama kederinden ölmüş, ardından karısı da ölmüş. İşte bir önceki yaşamında bütün Şāstraları bilen bir ermiş olan Vidyādharalar kralı papağan olarak doğdu, karısı da bir yaban domuzu oldu. Bu papağan önceki çilecilikleri nedeniyle geçmiş yaşamındaki bilgileri hatırlıyor.

Ben bu işlerin mucizevi sonuçlarını gördüğüm için güldüm. Ancak bunları bir kralın sarayında anlatınca lanet sona erecekti. Somaprabha, artık papağanın kızı Vidyādhara Makarandikā ile evlenebilir. Manorathaprabhā, şimdi bir kral olan ermişin oğlu Raşmimat ile evlenecektir. Ancak babasını görür görmez çile yerine geri dönen Somaprabha, sevgilisine yeniden kavuşmak için Şiva'ya tapınarak orada kaldı."

Ermiş Pulastya bunları anlattıktan sonra sustu. Ben önceki yaşamımı hatırladım, hem keder hem mutluluk hissettim. Ermiş Mariçi merhamet edip beni çile yerine getirdi, besledi, büyüttü. Kanatlarım büyüdü, sağlıklı bir kuş oldum ve mucizevi şekilde bilgilerimi gösterecek hale geldim. Nishāda'nın eline düşünce sarayınıza getirildim. Artık beni kuş haline sokan kötü işlerim etkisini, gücünü yitirdi.'

Bilgili papağan sarayda yaptığı bu konuşmayı bitirdiğinde Kral Sumanas büyük bir şaşkınlık hissetmiş ve kalbi sevgiyle dolmuş. Hoşnut olan Tanrı Şiva rüyada Somaprabha'ya görünüp şöyle demiş: 'Kral, kalk ve Kral Sumanas'ın huzuruna çık, sevdiğini orada bulacaksın. Çünkü Makarandikā adlı kız babasının lanetiyle Muktālatā adlı bir Nishāda kız haline gelmişti ve papağan haline gelen kendi babasıyla kralın sarayına gitmişti. Seni gördüğünde lanet sona erecek, bir Vidyādharī olduğunu hatırlayacak, birbirinizi tanıyıp birleşeceksiniz.'

Bunları o krala söyleyen tapınıcılarına karşı merhametli Şiva, çile yerinde yaşamakta olan Manorathaprabhā'ya demiş ki: 'Koca olarak seçtiğin ermişin oğlu Raşmimat, Sumanas adıyla yeniden doğdu, git ve onu kazan ey güzel kız. Seni gördüğünde önceki yaşamını hatırlayacaktır.'

Şiva rüyada Somaprabha ve Vidyādharīye ayrı ayrı göründükten sonra, ikisi de hemen Sumanas'ın sarayına gitmişler. Orada Somaprabha'yı görünce Makarandikā lanetten kurtulmuş, önceki yaşamını hatırlayıp göksel bedenine kavuşup sevdiğine sarılmış. Şiva'nın lütfuyla göksel mutluluğun bedenlenmiş

hali gibi olan Vidyādhara kralının kızını elde edince Somaprabha da muradına ermiş ve ona sarılmış. Kral Sumanas, Manorathaprabhā'yı görünce önceki yaşamını hatırlamış, gökten önceki bedeni gelmiş ve ermişin oğlu Raşmimat olmuş. Çok özlediği sevdiğine bir kez daha kavuşup çile yerine gitmiş, Kral Somaprabha sevdiğiyle kendi şehrine dönmüş. Bedenini bırakan papağan da çilecilikle kazandığı evine gitmiş.

(A) İşte böyle, araya ayrılıklar girse de bu dünyada insanlar için belirlenmiş birleşmeler mutlaka gerçekleşir." Naravāhanadatta bu olağanüstü öyküyü veziri Gomukha'dan dinleyince Şaktiyaşas'ı ne kadar özlese de çok mutlu olmuş.

LX. Bölüm

(A) Başvezir Gomukha iki Vidyādharī öyküsünü anlattıktan sonra Naravāhanadatta'ya demiş ki: "Sıradan insanlar bile kendilerini aşk ve tutkuya kaptırmayabilirler. Mesela, Kral Kuladhara'nın bir zamanlar Şūravarman adlı iyi bir aileden gelen yiğit bir hizmetçisi varmış. Savaştan döndüğü bir gün evine gelmiş ve karısını bir dostuyla beraber yakalamış. O anda öfkesine ve kendine hâkim olup düşünmüş: 'Arkadaşına ihanet eden bu hayvanı öldürmenin ne yararı var? Ya da bu kötü kadını cezalandırmanın? Neden suç işleyerek onun yükünü sırtıma alayım?' Böyle düşündükten sonra hiçbir şey yapmamış ve demiş ki: 'Sizi bir daha görürsem öldürürüm. Bir daha gözüme görünmeyin.' Kadınla adamı serbest bırakmış, onlar da kaçıp uzaklara gitmişler. Şūravarman ise başka bir kadınla evlenmiş ve mutluluk içinde yaşamış.

İşte böyle prensim, öfkesine hâkim olan kedere teslim olmaz, sağduyusu olan hiç zarara uğramaz. Hayvanlarda bile sağduyu başarı getirir, kaba kuvvet değil. Bunu kanıtlayan aslan ve öküz öyküsünü anlatayım, dinleyin.*

* Buradan itibaren Pançatantra masalları verilmeye başlanır. (ç.n.)

Şehrin birinde zengin bir tüccar oğlu varmış. Bir gün ticaret yapmak için Mathura şehrine giderken, yolda Sancīvaka adlı öküzü boyunduruk kayışını koparmış, dağdan akan suların doldurduğu bataklığa düşmüş, her tarafını incitmiş. Tüccarın oğlu öküzün hareket edemediğini görüp, onu düştüğü yerden kaldıramayacağını anlayınca umutsuzluk içinde oradan ayrılmış. Kader bu ya, öküz yavaşça doğrulup oradaki taze otları yemiş ve eski gücüne kavuşmuş. Sonra Yamunā nehri kıyısına gitmiş, yine taze otlar yiyip gezinerek semiz ve güçlü bir hale gelmiş. Şiva'nın öküzü gibi, karınca yuvalarını boynuzlarıyla dağıtarak ve sık sık böğürerek oralarda dolaşmış durmuş.

O sırada komşu ormanda gücüyle bütün hayvanları emri altına almış Pingalaka adlı bir aslan yaşamaktaymış. Bu hayvanlar kralının Karataka ve Damanaka adlarında iki çakal veziri varmış. Aslan bir gün su içmek için Yamunā kıyısına giderken öküz Sancīvaka'nın böğürtüsünü işitmiş. Etrafta çınlayan ve daha önce benzerini hiç duymadığı bu sesi işiten aslan şöyle düşünmüş: 'Bu sesi hangi hayvan çıkartabilir? Buralarda büyük bir hayvan yaşıyor olmalı, hemen kaçmalıyım, eğer görürse ya beni öldürür ya da ormandan kovar.' Böylece aslan su içmeden hemen ormana dönmüş, çok korkmuş ve korkusunu herkesten gizlemeye çalışmış.

Sonra kralın veziri kurnaz çakal Damanaka, ikinci vezir Karataka'ya gizlice şöyle söylemiş: 'Efendimiz su içmeye gitti, fakat su içmeden hemen geri geldi. Ona bunun nedenini soralım.' Karataka demiş ki: 'Bu olacak iş mi? Sen hiç takozu söken maymun öyküsünü duymadın mı?

Kasabanın birinde tüccarın biri tapınak yaptırmaya başlamış, bir sürü kalas toplamış. İşçiler kalın bir tahtanın üst kısmını kestikten sonra oraya bir takoz koymuşlar, sonra da işi paydos edip evlerine gitmişler. O sırada bir maymun gelip takozun üstüne oturmuş, tahta ikiye ayrılmış. Maymun da tahtaların arasında sıkışıp ölmüş.

İşte böyle, başkasının işine burnunu sokanın sonu budur. Hayvanlar kralının aklını çelmenin ne anlamı var?' Damanaka karşılık vermiş: 'Hiç kuşkusuz, akıllı vezirler efendilerinin işlerini takip eder ve onlara karışırlar. Çünkü vezirin karnının doyması için böyle yapması gerekir.' Karataka cevap vermiş: 'Bir kimsenin mutluluğunu denetlemek bir hizmetçinin görevi değildir.' Damanaka konuşmuş: 'Böyle deme, herkes kişiliğine uygun bir karşılık bekler, köpek kemikle doyar, aslan ise doymak için file saldırır.'

Bunu işiten Karataka cevap vermiş: 'Bu koşullar altında efendi hoşnut kalmayacak, öfkeyle düşünecek, o zaman bunun yararı nerede? Bir efendi dağ gibi sert, katı, benzersizdir, aşması zordur ve çevresi ahlaksız yaratıklarla çevrilidir.'

Damanaka demiş ki: 'Doğru, fakat aklı olan onun kişiliğini öğrenerek yavaş yavaş üzerinde etkili olur.' Karataka demiş ki: 'Tamam o zaman.' Böylece Damanaka efendisi aslanın huzuruna gitmiş. Aslan onu nazik karşılamış. O da kralın önünde eğilmiş, oturmuş ve demiş ki: 'Kralım, ben her zaman hizmetkârınızım. Faydalı olan yabancı bile olsa aranır, zararlı olan ise atılır. Kedi faydalıdır, parayla alınır, uzaktan getirilip el üstünde tutulur. Fare ise zararlıdır, birinin evinde büyüse bile bulup yok edilir. Bir kral başarılı olmak istiyorsa iyiliğini isteyen hizmetçilerini dinlemelidir, hizmetçiler de kendilerine sorulmasa bile doğru zamanda tavsiyede bulunmalıdırlar. Kralım, bana güveniyorsanız, kızmıyorsanız, duygularınızı benden gizlemiyorsanız, cüretimle sizi rahatsız etmiyorsam bir soru sormak istiyorum.'

Damanaka böyle deyince aslan Pingalaka cevap vermiş: 'Sen güvenilir birisin, bana da bağlısın, korkmadan konuş.' Pingalaka böyle deyince Damanaka konuşmuş: 'Kralım, susadınız ve su içmek için gittiniz, fakat içmeden endişe içinde geri döndünüz, neden?'

Aslan bu soru üzerine şöyle düşünmüş: 'Durumu fark etmiş, o zaman gerçeği niçin sadık hizmetkârımdan saklayayım?'

Sonra demiş ki: 'Dinle, senden hiçbir şey saklamamalıyım. Su içmeye gittiğimde daha önce hiç duymadığım bir ses işittim. Bu korkunç kükremenin benden daha güçlü bir hayvandan geldiğini düşünüyorum. Zira şu genel bir kuraldır ki, güçlü yaratıkların sesi de güçlüdür, hem tanrının hayvanları derece derece üstün yarattığı da çok iyi bilinir. Artık kendi ormanıma giremez haldeyim, başka bir ormana gitsem iyi olacak.'

Aslan böyle konuşunca Damanaka cevap vermiş: 'Ey kral, cesur biri olarak böylesine önemsiz bir nedenle niçin ormanı terk etmeye kalkışıyorsunuz? Su köprüyü, dedikodu dostluğu, boşboğazlık nasihati yok eder. Kuru gürültüden sadece korkaklar korkar. Bir sürü gürültü var, mesela düzeneklerin sesi. Nedenini bilene kadar hepsi de korkutucu gelir. Bu yüzden efendim korkmayınız. Çakal ve davul öyküsünü anlatayım size.

Bir zamanlar ormanın birinde bir çakal yaşamış. Yiyecek arayarak dolaşıyormuş, eski bir savaş meydanına gelmiş. Bir ses işitmiş ve o yöne bakmış. Yerde duran bir savaş davulu görmüş. Bu daha önce hiç görmediği bir nesneymiş. Düşünmüş: "Böyle ses çıkaran nasıl bir hayvandır acaba?" Kıpırdamadığını görünce yaklaşıp bakmış ve bir hayvan olmadığını fark etmiş. Sesin davulu delmiş olan bir okun rüzgârda sallanmasından kaynaklandığını anlamış. Çakal korkuyu bir kenara bırakmış, davulu delip içine bakmış, ancak yiyecek hiçbir şey bulamamış, sadece tahta ve davul derisi varmış.

İşte kralım, neden böyle uyduruk bir sesten korkan canlılar gibi davranıyorsunuz? Eğer onaylarsanız, oraya gider konuyu araştırırım.' Aslan cevap vermiş: 'Madem cesaret ediyorsun, git öyleyse!'

Böylece Damanaka, Yamunā nehrinin kıyısına gitmiş. Sesi izleyerek ağır ağır ilerlemiş ve öküzü ot yerken bulmuş. Yaklaşıp onunla tanışmış, sonra geri gelip aslana durumu anlatmış. Aslan Pingalaka memnun olmuş ve demiş ki: 'O öküzü gerçekten gördün ve dost oldunsa, bir hileyle buraya getir neye benzediğini ben de göreyim.' Böylece Damanaka'yı öküze geri

göndermiş. Damanaka öküze yaklaşıp demiş ki: 'Efendim, hayvanlar kralı sizi görmekten mutlu olacaklar, lütfen geliniz!' Ancak öküz korktuğu için gelmeyi kabul etmemiş.

Çakal ormana geri dönmüş, efendisini öküze güvence vermesi için ikna etmiş. Sonra gidip hayatının güvencede olduğunu söyleyerek Sancīvaka'yı cesaretlendirmiş ve onu aslanın huzuruna getirmiş. Aslan öküzü görünce önünde eğilmiş, nezaketle şöyle söylemiş: 'Korkma, rahatça burada kal.' Öküz kabul etmiş, aslan üzerinde bir hâkimiyet kurmuş, tebaasına sırtını dönen aslan öküzle birlikte halkını yönetmeye başlamış.

Canı sıkılan Damanaka, Karataka'ya demiş ki: 'Şu işe bak! Efendimiz, Sancīvaka'yı baş tacı etti, bizi unuttu. İstese bize bir lokma bırakmadan onu yer. Fakat budala kalkmış ondan ders alıyor. Öküzü getirmekle bu hatayı ben yaptım. Şimdi efendimizin onu öldürmesini sağlayıp bu tuhaf duruma bir son vermek gerek.' Damanaka'dan bunları işiten Karataka demiş ki: 'Bunu yapmaya gücün yetmez dostum.' Damanaka konuşmuş: 'Aklımı kullanarak başarabilirim. Aklını yeterince kullanmayan belaya düşmez de ne olur? Bunu açıklayan balıkçılı öldüren yengeç öyküsünü dinle.

Bir zamanlar balığı bol bir gölde yaşayan bir balıkçıl varmış. Göldeki balıklar ondan korktukları için hep kaçarlarmış. Hiç balık yakalayamayan balıkçıl, onlara şu yalanı uydurmuş: "Buraya elinde ağıyla gelen bir adam balıkları öldürüyor. Çok geçmeden hpinizi yakalayıp öldürecek. Bana güveniyorsanız dediğimi yapın. Issız bir yerde berrak suları olan bir göl var. Bu gölü hiçbir balıkçı bilmez. Yaşamanız için sizi birer birer oraya götürüp atabilirim." Aptal balıklar bunu işittikleri zaman korkuyla demişler ki: "Sana güveniyoruz, dediğin gibi olsun." Sonra hilekâr balıkçıl, balıkları tek tek götürüp bir kayanın üstüne koymuş ve bu yolla pek çoğunu gövdeye indirmiş.

Derken, aynı gölde yaşayan bir yengeç götürülen balıkları görerek, "Bu balıkları nereye götürüyorsun?" diye sormuş. Balıkçıl balıklara söylediğini ona da söylemiş. Bundan korku-

ya kapılan yengeç, "Beni de götür," demiş. Balıkçılın kafası yengecin etinin kokusunun yarattığı körlükle bulanmış, tutup onu da ölüm kayasına doğru götürmüş. Fakat oraya yaklaşıldığında yengeç balıkçılın yediği balıkların kılçıklarını görüp dehşete kapılmış, bu hayvanın kendisine güvenenleri yiyen bir yaratık olduğunu anlamış. Kayanın üstüne indiklerinde akıllı yengeç hiç duraksamadan balıkçılın kafasını kesmiş. Sonra geri dönmüş, balıkların başına gelenleri anlatmış, geri kalan balıklar da hayatlarını kurtaran yengece büyük minnet duymuşlar.

Akıl gerçekten güç demektir, akılsız kişinin güçlü olmak için neyi vardır ki? Şimdi aslan ve tavşan öyküsünü dinle.

Bir zamanlar ormanın birinde ele geçirilemez, cesur bir aslan varmış. Ormanda hangi canlıyı görse öldürürmüş. Sonra bütün hayvanlar toplanmışlar ve ondan şu dilekte bulunmuşlar: "Her gün sadece birimizi yemen daha iyi. Neden hepimizi aynı anda öldürerek israf ediyor, kendine zarar veriyorsun?" Kendisine böyle söylenilen aslan, "Tamam," deyip kabul etmiş. Böylece ormandaki hayvanları sırayla yemeye başlamış. Sıra bir gün küçük bir tavşana gelmiş. Hayvanlar onu yola çıkardıklarında akıllı tavşan düşünmüş: "O gerçekten çok cesur bir hayvan, bu yüzden tehlike anında kaçmaz, üstüne gider. Yaklaşmış olan ölüm karşısında kurnazca bir hile yapmalıyım." Böyle düşündükten sonra yolda çok zaman geçirerek aslanın yanına gitmiş. Gecikerek geldiği için aslan sormuş: "Hey! Benim yemek zamanımı nasıl olur da geciktirirsin? Yoksa seni öldürmemden daha büyük bir bela mı var?" Aslan böyle dedikten sonra tavşan onun önünde eğilerek konuşmuş: "Bu benim suçum değil efendimiz! Bugün size zamanında gelemedim, çünkü yolda başka bir aslan beni alıkoydu ve çok uzun süre sonra serbest bıraktı." Aslan bunu duyunca kuyruğunu sallayıp öfkeden kızaran bakışlarla, "Kim bu ikinci aslan, göster onu bana?" demiş. Tavşan, "Efendimiz gelip görsünler," diye cevap vermiş. Aslan da onu takip etmiş. Böylece tavşan onu uzaktaki bir kuyunun başına götürmüş, "İşte burada yaşıyor bak,"

demiş. Öfkeyle kükreyen aslan kuyunun içine bakmış, suda kendi yansımasını görmüş, kükreyince sesinin yankısını işitmiş ve orada rakip bir aslanın bulunduğuna hükmetmiş. Benzerini öldürmek için kendisini kuyunun içine atan sersem hayvan suda boğulmuş. Aklıyla ölümden kurtulan ve diğer hayvanları da kurtaran tavşan gidip olan biteni diğer hayvanlara anlatmış, onları sevindirmiş.

Görüyorsun işte, akıl en büyük güçtür, kaba kuvvet değil. Bir küçücük tavşan koskoca aslanı öldürdü. Ben de amacıma akıl yoluyla ulaşacağım.' Damanaka böyle söyleyince Karataka susmuş.

Sonra Damanaka gitmiş, üzgün bir tavırla aslan Pingalaka'nın huzuruna çıkmış. Pingalaka ne istediğini sorunca güven vermeye çalışarak demiş ki: 'Kralım, söyleyeyim, zira bildiğini saklamamak gerekir. Eğer efendisinin iyiliğini istiyorsa hizmetçisi emredilmeden konuşmalıdır. Söyleyeceklerim için bana kızmayın. Bu öküz Sancīvaka sizi öldürüp krallığa el koymak istiyor, çünkü o veziriniz olarak sizi korkak buluyor ve öldürmek için can atıyor. Boynuzlarını sallayarak ormandaki hayvanları cesaretlendiriyor. "Bir hileyle bu et yiyen hayvanı öldürelim, siz de ot yiyen benim idaremde güvenle yaşayın," diyor. Bu öküzü iyi değerlendirin, o yaşadığı sürece hiç güvende değilsiniz.'

Damanaka böyle deyince Pingalaka cevap vermiş: 'Ot yiyen sefil bir hayvan bana nasıl zarar verebilir ki? Ayrıca korumam altına girmiş olan ve zarar vermeyeceğimi söylediğim bir yaratığı nasıl öldürebilirim?' Damanaka demiş ki: 'Böyle söylemeyin. Bir kral birisini kendine denk görürse talih ona eskisi gibi gülümsemez. Kararsız tanrıça ayaklarını iki büyük kişinin üstüne koyarsa uzun süre öyle tutamaz, sonunda mutlaka birinden vazgeçer. Bir kral iyi hizmetçisinden nefret eder, kötü hizmetçisini ödüllendirirse, bilge kişiler onu doktorların kötü hastayı terk etmesi gibi terk ederler. Başta kötü gelen, fakat sonra yararı ortaya çıkan bir öğüdü söyleyenin de dinle-

yenin de talihi güler. İyinin sözünü dinlemeyip kötünün sözünü dinleyen, kısa sürede felakete sürüklenir. Öyleyse bu öküze olan sevginizin ne anlamı var, ey kral? Eğer sizin yaşamınıza kıyacaksa onu koruyup gözetmenin ne anlamı var? Ayrıca bu öküz sizinle birlikte yaşayacaksa, onun dışkılarından her yerinizi kurtlar saracak. Fillerin açtığı yaralardan bedeninize girecekler. Sizi hileyle öldürmemesi için bir neden yok. Kötü kişi akıllıysa ona zarar vermemeli, onunla birlik olmalı. Bunu şu öykü güzel anlatır.

Her nereden geldiyse, bir kralın yatağında yaşayan Mandavisarpini adlı bir bit varmış. Rüzgâr aynı yatağa Tittibha adlı bir pireyi bir yerlerden savurmuş. Mandavisarpini onu görünce demiş ki: "Yatağımı işgal etme, başka yere git." Tittibha cevap vermiş: "Daha önce hiç içmediğim kral kanından içmek istiyorum, bırak burada kalayım." Bit onu memnun etmek için şöyle söylemiş: "Eğer mesele buysa kalabilirsin. Yalnız dikkat et, zamansız ısırma, uyurken nazikçe ısırmalısın." Tittibha kabul edip orada kalmış. Ancak geceleyin yataktaki kralı çok sert ısırmış, kral, "Isırıldım," diye bağırarak kalkmış. Kötü kalpli pire hemen kaçmış. Kralın adamları yatakta arama yapmışlar ve biti bulup öldürmüşler.

İşte böyle, bitin pireyle birlik olması ona ölüm getirdi. Bunun gibi sizin de Sancīvaka ile birlik olmanız yarar getirmez. Söylediklerime inanmıyorsanız kendiniz yaklaşıp bakın, sallanan başındaki boynuzlar nasıl kılıç gibi keskin.'

Bu sözlerden sonra Pingalaka'nın öküze karşı duyguları değişmiş, Damanaka aslanın içine öküzü öldürmesi gerektiği duygusunu yerleştirmiş. Damanaka aslanın duygularının değiştiğini anlayınca doğruca öküz Sancīvaka'ya gitmiş ve üzgün bir tavır takınıp önünde oturmuş. Öküz sormuş: 'Neden üzgünsün dostum? Sağlığın mı bozuk?' Çakal cevap vermiş: 'Bir hizmetkâr nasıl sağlıklı olabilir ki? Kim daima kralın sevgisini kazanabilir? Kim rica eder de geri çevrilir? Kim zamana boyun eğmekten kurtulabilir?' Çakal böyle deyince öküz tekrar sor-

muş: 'Bugün neden üzgünsün dostum söyle bana?' Damanaka demiş ki: 'Sen benim dostumsun, dinle. Aslan Pingalaka sana düşman olmuş. Dostluğu bırakmış, seni öldürüp yemek istiyor. Bazı saraylıların onu sana karşı kışkırttıklarını gördüm.' Saf öküz çakala güvendiği için söylediklerinin doğru olduğuna inanmış, kederlenerek demiş ki: 'Eyvah, aşağılık kral, aşağılık hizmetçiler, onca sadık hizmete karşılık düşmanlık ediyorlar. Bununla ilgili şöyle bir öykü var.

Ormanın birinde Madotkata adlı bir aslan yaşamış. Biri panter, biri karga ve biri de çakal olan üç hizmetkârı varmış. Aslan, bir kervandan ayrılıp ormana düşmüş, daha önce hiç görmediği komik görünüşlü bir deve görmüş. Hayvanlar kralı hayretle sormuş: "Bu yaratık da nedir böyle?" Nasıl konuşulacağını iyi bilen karga cevap vermiş: "Bir devedir." Meraka kapılan aslan deveyi getirtmiş, koruyacağına söz verip sarayına almış ve onunla dost olmuş.

Bir gün aslan bir fille giriştiği mücadelede yaralanmış. Günlerce hasta yatağında yatarken çevresini saran saraylılar gayet sağlıklıymış. Tükenmiş haldeki aslan hiç yiyecek bulamayınca deve hariç diğer saraylılara ne yapmak gerektiğini sormuş. Demişler ki: "Efendimiz, bu soruna çare olacak bir çözüm biliyoruz. Deveyle dostluğun size ne yararı var? Neden onu yemiyorsunuz? O ot yiyici olduğu için bizim gibi et yiyicilerin deveyi yemesi gerekir. Neden biri özveride bulunup çoğunluğu doyurmasın? Eğer efendimiz koruma sözü verdiği için çekiniyorsa, bir oyunla onun kendisini size sunmasını sağlarız."

Aslan izin vermiş, hile hazırlandıktan sonra karga gidip deveye demiş ki: "Efendimiz açlıktan bitkin düştü, bir şey de söylemiyor. Biz de kendimizi ona sunmaya karar verdik, sen de öyle yapmalısın, çünkü o sana hep iyi davrandı." Karga böyle deyince budala deve kabul etmiş, birlikte aslanın huzuruna gelmişler. Karga demiş ki: "Kralım, yiyin beni." Aslan, "Bu kadar küçük bir yaratığı yemenin ne yararı var?" demiş. Çakal demiş ki: "Yiyin beni." Aslan aynı şekilde reddetmiş. Panter

de, "Yiyin beni," demiş, fakat aslan onu da yememiş. En nihayet deve "Yiyin beni," deyince budalayı tuzağa düşürmüş olan aslan, karga ve diğerleri budala onu öldürüp parçalara ayırmışlar ve yemişler.

Bazıları benzer şekilde Pingalaka'yı bana karşı kışkırtmış olabilir. Kader bildiğini okusun. Çevresi kuğulardan saraylılarla kaplı bir akbaba krala hizmet etmek, çevresi akbabalardan saraylılarla kaplı bir kuğu krala hizmet etmekten daha iyidir.'

Namussuz Damanaka, Sancīvaka'nın bu sözü üzerine şöyle demiş: 'Her şey azimle başarılır. Dinle, bu konuda sana bir öykü anlatayım.

Deniz kıyısında bir horoz, eşi tavukla birlikte yaşıyormuş. Yumurtlamak üzere olan tavuk horoza demiş ki: "Hemen buradan gidelim, çünkü buraya yumurtlarsam denizin dalgaları onları götürebilir." Horoz tavuğa, "Deniz benimle boy ölçüşemez," demiş. Tavuk ise şöyle karşılık vermiş: "Böyle söyleme, seninle deniz arasında nasıl bir kıyaslama yapılabilir ki? İyi tavsiyeyi dinlemek gerek, dinlemeyen mahvolur.

Bir zamanlar gölün birinde Kambugrīva adlı bir kaplumbağa yaşarmış. Onun Vikata ve Samkata adlı iki kuğu dostu varmış. Günün birinde göl kurumuş, hiç suyu kalmamış ve iki kuğu bir başka göle gitmek istemişler. Kaplumbağa, 'Beni de götürün.' demiş. Kuğular dostları kaplumbağaya şöyle söylemişler: 'Gideceğimiz göl çok uzakta, oraya gelmek istiyorsan dediğimizi yapmalısın. Tuttuğumuz sopaya dişlerinle sıkıca tutunmalı ve havada yapacağımız yolculuk boyunca hiç konuşmamalısın, yoksa aşağı düşersin.'

Kaplumbağa kabul etmiş, iki ucundan kuğuların tuttuğu sopayı dişlemiş, kuğular onunla birlikte göğe yükselmişler. Kuğular kaplumbağayı göle götürürken, aşağıdaki kasabada insanlar onları görmüşler. Kaplumbağa insanların birbirlerine, 'Kuğular ne taşıyorlar böyle?' diye sorduklarını, aralarında tartıştıklarını işitmiş. 'İnsanların sesi ne kadar az geliyor, duyamıyorum,' diye ağzını açıp da çubuğu bırakınca düşmüş, aşağıdaki insanlar tarafından öldürülmüş.

İşte böyle, aklını kullanmayan ve söyleneni dinlemeyen kişi, sopayı bırakıp düşen kaplumbağa gibi olur." Tavuk bitirince horoz konuşmuş: "Doğru güzelim, ama şu öyküyü de dinle.

Bir zamanlar bir ırmağın göllendiği yerde yaşayan üç balık varmış. Birinin adı Anāgatavidhāta, ikincisinin Pratyutpannamati, üçüncüsünün de Yadbhavishya imiş*, bunlar üç ahbapmışlar. Bir gün yoldan geçen ve birbirlerine 'Burada çok balık var,' diyen balıkçıları işitmişler. Bunun üzerine akıllı Anāgatavidhāta balıkçılar tarafından öldürüleceği korkusuyla nehrin akıntısına dalmış ve başka bir yere kaçmış. Ama Pratyutpannamati korkmamış, 'Bir tehlike doğarsa o zaman gerekeni yaparım,' diyerek olduğu yerde kalmış. Yadbhavishya da, 'Ne olacaksa olsun,' diyerek oradan ayrılmamış. Sonra balıkçılar gelip ağ atmışlar. Kurnaz Pratyutpannamati ağın içinde ölü taklidi yapmış. Balıkçılar onu ölü sanıp bırakmışlar, balık da nehrin akıntısına dalarak hızla başka bir yere gitmiş. Fakat sersem Yadbhavishya ağa takılmış, çırpınmış, didinmiş, yine de balıkçılar tarafından öldürülmekten kurtulamamış.

İşte böyle, ben de tehlike belirdiğinde gerekeni yaparım. Denizden korkup da bir yere gitmem." Karısına böyle söyleyen horoz yuvada kalmış, deniz de onun övünmelerini işitmiş. Birkaç gün sonra tavuk yumurtlamış, deniz dalgalarıyla yumurtaları almış götürmüş, bir yandan da, "Bu horoz bana ne yapacak merak ediyorum," diye düşünmüş. Tavuk ağlamış ve kocasına demiş ki: "İşte sana söylediğim felaket başımıza geldi."

Azimkâr horoz karısına demiş ki: "Sen bu kötü kalpli denize ne yapacağımı izle!" Sonra bütün kuşları toplamış, uğradığı haksızlığı anlatmış, hep birlikte gidip kuşların kralı Garuda'ya başvurmuşlar. Kuşlar demişler ki: "Deniz yumurtalarımızı alarak bizi küçük düşürdü, biz korumasız değiliz, koru-

---

* "Geleceği planlayan", "Mevcut durumu düşünen", "Ne olacaksa olsun diyen". (ç.n.)

yucumuz sizsiniz." Garuda öfkelenmiş ve konuyu Tanrı Vishnu'ya götürmüş, o da denizi kurutup yumurtaları kurtarmış.

İşte böyle, bela anında akıllı olmalısın. Fakat şimdi Pingalaka ile bir savaş senin için artık kaçınılmazdır. Kuyruğunu havaya diktiği, dört ayağı yerden kesildiği zaman bil ki seni öldürmeye çalışacak. Ona boynuzlarınla vurmaya hazır ol, karnından boynuzlayıp yere ser, tüm korkularından kurtul.'

Damanaka, Sancīvaka'ya bunları söyledikten sonra Karataka'ya gitmiş ve ikisini başarıyla birbirine düşürdüğünü anlatmış.

Sonra Sancīvaka, yüzünden ve hareketlerinden niyetini anlamaya çalışarak Pingalaka'ya yaklaşmış. Aslanın kuyruğunu dikip, ayaklarını denkleyip zıplamak üzere olduğunu görmüş. Hayvanlar kralı da öküzün korkuyla başını salladığını görmüş. Aslan öküzün üstüne fırlayıp pençelemeye başlamış, öküz de onu boynuzlamaya çalışıyormuş. Kavgaları bir süre devam etmiş. Erdemli Karataka, Damanaka'ya demiş ki: 'Neden kendi çıkarın için efendimizin başını belaya sokuyorsun? Halka rağmen kazanılan servet, hileyle kazanılan dostluk, zorla kazanılan aşk uzun sürmez. İyi öğüde kulak asmayana öğüt vermeye çalışanın başı derde girer, tıpkı Sūçīmukha'nın maymuna laf anlatamaması gibi.

Bir zamanlar ormanda dolaşan bir grup maymun varmış. Soğuk havada ateş böceklerini görmüşler, gerçek ateş sanmışlar. Onların üstüne saman ve yaprak koyup ısınmak için üflemişler. Sūçīmukha adlı kuş olanları görmüş ve demiş ki: "Onlar ateş değil, ateş böceği, boşuna kendinizi yormayın." Maymun söyleneni duyduğu halde aldırmamış, işine devam etmiş. Bunun üzerine kuş bir ağaca konup ısrarla uyarısını sürdürmüş. Maymun ise ondan usanmış ve bir taş fırlatıp Sūçīmukha'yı ezmiş.

İşte böyle, iyi öğüde kulak asmayana öğüt vermemek gerek. Niçin boşuna konuşayım? Çok iyi biliyorsun ki bu kavgayı kötü bir iş için başlattın ve kötü niyet iyilik getirmez.

Bir zamanlar bir köyde bir tüccarın Dharmabuddhi ve Dushtabuddhi adlı iki oğlu varmış. Babalarının evinden ayrılıp, zengin olmak için başka bir ülkeye gitmişler ve zar zor iki bin altın kazanmışlar. Sonra ülkelerine geri dönmüşler. Paraları bir ağacın dibine gömmüşler, sadece yüz parayı eşit paylaşmışlar ve babalarının evinde mutlu yaşamaya başlamışlar.

Ancak bir gün kötü kalpli ve açgözlü Dushtabuddhi gidip gömdükleri ağacın dibinden paraları çıkarıp almış. Bir ay sonra Dharmabuddhi'ye demiş ki: "Gel kardeşim, şu paraları bölüşelim, benim ihtiyacım var." Dharmabuddhi kabul etmiş, paraları gömdükleri yere gitmişler. Orada bir şey bulamayınca hilekâr Dushtabuddhi demiş ki: "Paraları almışsın, yarısını ver bakalım." Dharmabuddhi cevap vermiş: "Paraları ben almadım, sen almış olmalısın." Aralarında tartışma başlamış. Dushtabuddhi, Dharmabuddhi'nin kafasına bir taşla vurmuş ve onu kralın sarayına götürmüş. İkisi de birbirlerini suçluyorlarmış, kralın memurları kimin haklı olduğuna karar verememişler. Dushtabuddhi demiş ki: "Dibine paraları gömdüğümüz ağaç onları çalanın Dharmabuddhi olduğuna tanıktır." Bu söze hepsi şaşırmış, "Tamam, yarın gider sorarız," demişler. Sonra ikisini serbest bırakmışlar, onlar da evlerine dönmüşler.

Dushtabuddhi meseleyi babasına anlatmış, parayı gizlice ona vermiş ve demiş ki: "Ağacın kovuğuna gizlen ve bana tanıklık et." Baba kabul etmiş, oğlan geceleyin babasını ağacın kovuğuna yerleştirip eve dönmüş. Sabahleyin kardeşler kralın memurlarıyla birlikte ağaca gitmişler, memurlar ağaca paraları çalanı görüp görmediğini sormuşlar. Ağacın içinde bulunan baba yüksek sesle, "Dharmabuddhi çaldı," diye bağırmış. Memurlar bu beklenmedik ses karşısında, "Dushtabuddhi ağacın içine birisini saklamış olmalı," demişler. Ağacın içine duman basmışlar, dumandan boğulan baba dışarı çıkıp ölmüş. Bunu gören kralın memurları durumu anlamışlar, Dushtabuddhi'den paraları Dharmabuddhi'ye vermesini istemişler. Sonra Dushtabuddhi'nin ellerini ve dilini kesip onu ülkeden kovmuşlar. Dharmabuddhi'yi ise onurlandırmışlar.

İşte gördüğün gibi, dürüst olmayan akıl felaket getirir, o nedenle dürüst olmak gerek, tıpkı turnanın yılana yaptığı gibi.

Bir zamanlar bir yılan bir turnanın yuvasına gelip yumurtadan yeni çıkan yavrularını yemiş. Turna bir yengecin tavsiyesiyle, yılanın deliğine giden yola balık parçaları koymuş. Bir mongoz gelmiş, yılanın deliğini bulmuş, onu ve yavrularını bir güzel öldürmüş.

Hileyle kişi başarılı olabilir. Başka bir öykü anlatayım.

Bir zamanlar babasının tüm servetini tüketmiş, elinde sadece demir bir tartı kalmış olan bir tüccar oğlu varmış. Adam çok ağır olan bu tartıyı başka bir tüccara emanet ederek bir başka ülkeye gitmiş. Geri döndüğünde tartıyı istemiş, tüccar ise tartıyı farelerin yediğini söylemiş. "Tadı çok güzeldi, gerçekten de fareler yedi," diye alaycı alaycı gülmüş.

Sonra tüccar oğlu ondan biraz yiyecek istemiş ve o da memnuniyetle vermeye razı olmuş. Derken, tüccar oğlu öteki tüccarın küçük oğlunu bir amalaka meyvesiyle kandırmış, birlikte yıkanmaya gitmişler. Yıkandıktan sonra akıllı tüccar oğlu, çocuğu bir arkadaşının evine kapatarak tek başına tüccarın evine dönmüş. Tüccar, "Oğlum nerede?" diye sormuş, o da, "Bir şahin onu kapıp kaçırdı," diye cevap vermiş. Tüccar öfkeyle, "Bana sen yapmışsın gibi geliyor," diyerek onu kralın huzuruna götürmüş. Tüccarın oğlu orada da aynı şeyi söylemiş. Toplantı salonunda bulunanlar, "Bu olanaksız, bir şahin bir çocuğu nasıl götürebilir ki?" demişler. Fakat tüccarın oğlu şöyle cevap vermiş: "Kocaman demir tartı fareler tarafından nasıl yeniliyorsa, bir çocuk da şahin tarafından öyle kaçırılır." Toplantı salonundakiler bu cevaptan sonra demir tartının geri verilmesini sağlamışlar, o da tüccarın çocuğunu geri vermiş.

İşte böyle, benzersiz yetenekleri olanların hileyle sonu getirilir. Fakat senin yaptığın, efendimizi tehlikeye atmaktan başka bir şey değil.'

Karataka'dan bu sözleri işiten Damanaka gülmüş ve demiş ki: 'Böyle konuşma! Bir aslanla dövüşen bir öküzün ne kadar şansı olabilir ki? Vücudu fillerin açtığı yaralarla dolu aslanla,

vücudu dürtülerek açılmış yaralarla dolu evcil bir öküz arasında çok fark vardır.'

Çakallar aralarında böyle konuşurken aslan, öküz Sancīvaka'yı öldürmüş. O öldükten sonra Damanaka aslanın tartışmasız başveziri olmuş ve uzun süre hayvanlar kralının başveziri olarak kalmış."

(A) Başveziri Gomukha'dan, devlet adamlığı ve beceri örnekleriyle dolu bu olağanüstü derecede güzel öyküyü dinleyen Naravāhanadatta fazlasıyla mutlu olmuş.

LXI. Bölüm

(A) Şaktiyaşas için fazla üzülmesin diye, Vezir Gomukha yeniden Naravāhanadatta'ya bir şeyler anlatmaya başlamış. "Prensim, akıllı insanların öyküsünü dinlediniz, şimdi de budala insanlarla ilgili olanları dinleyin.

Zengin bir tüccarın kalın kafalı bir oğlu varmış. Oğlan bir gün ticaret için Kataha denilen ülkeye gitmiş. Satacağı malların büyük bir kısmı mis kokulu kartal ağacıymış. Orada bunu satacak kimseyi bulamamış, çünkü kimse kartal ağacını tanımıyormuş. Sonra herkesin oduncudan odunkömürü aldığını görünce, budala oğlan bütün kartal ağacı odunlarını yakıp odunkömürüne çevirmiş. Malını odunkömürü fiyatına satmış. Eve dönerken akıllılığıyla övünüyormuş, ancak döndüğünde herkesin maskarası olmuş.

(A) Size kartal ağacını yakan adamı anlattım. Şimdi susam eken adamın yaptığını dinleyin.

Ekin ekip biçerek hayatını sürdüren aptal bir köylü varmış. Bir gün bir avuç susamı kavurmuş, çok lezzetli olduğunu görünce, daha çoğunu elde edebilmek için kavrulmuş susamları toprağa ekmiş. Tabii kavrulmuş oldukları için hiçbiri büyümemiş, herkes de ona çok gülmüş.

(A) Susam ekme öyküsü böyle, şimdi ateşle suyu karıştıran adamı dinleyin.

Aptal bir adam varmış. Bir gece, ertesi gün kurban töreni yapmaya karar vermiş ve şöyle düşünmüş: 'Yıkanmak için suya, tütsü ve benzeri şeyleri yakmak için ateşe ihtiyaç var, onları bir araya koyayım, lazım olduğunda hemencecik kullanırım.' Böyle düşünüp bir testi suya ateşi atmış ve yatmaya gitmiş. Ertesi sabah bir bakmış ki ateş sönmüş, su da kirlenmiş. Suratı odunkömürüyle siyahlaşan su gibi kararmış. İnsanlar ona çok gülmüşler.

(A) Testideki suya ateş atan adamı dinlediniz. Şimdi de burun düzeltmeye çalışan adamı dinleyin.

Kentin birinde kalın kafalı, kıt akıllı bir adam varmış. Karısının burnunun yassı olduğunu görüp, ruhsal önderinin uyuduğu sırasında kestiği kalkık burnuyla değiştirmek istemiş. Fakat ne kadının burnunu hocasının suratına, ne de hocanın burnunu kadının suratına tutturabilmiş. Böylece hem kadın hem de hoca burunsuz kalmış.

(A) Şimdi ormanda yaşayan çobanı dinleyin.

Ormanın birinde zengin ama aptal bir çoban varmış. Birkaç hırsız aralarında sinsice anlaşıp onunla arkadaş olmuşlar. Ona, 'Şehirde oturan zengin bir adamla kızını sana vermesi için konuştuk, söz verdi, kızını sana verecek,' demişler. Bunu duyan çoban çok sevinmiş ve hırsızlara bol bol para vermiş. Birkaç gün sonra hırsızlar tekrar gelmişler ve 'Sen evlendin,' demişler. Çoban daha da çok sevinmiş ve onlara yine pek çok hediye vermiş. Bir süre sonra da, 'Senin bir oğlun oldu,' demişler. Artık zevkten kendinden geçen çoban, bütün servetini hırsızlara vermiş, ertesi gün de "Oğlumu özledim," diye ağlamaya başlamış. Çoban böyle ağlarken hırsızlar ve olan biteni izleyen insanlar katıla katıla gülmüşler.

(A) Çobanın öyküsü böyle, şimdi de aptal ve mücevherlerini dinleyin.

Köylünün biri yeri kazmış, hırsızların saraydan çalıp oraya gömdüğü mücevherleri bulmuş. Onlarla karısını bir güzel süslemiş, kemeri başına koymuş, kolyeyi beline sarmış, halhal-

ları bileklerine, bilezikleri de kulaklarına takmış. Bunu duyan insanlar çok gülmüşler, olay da etrafa yayılmış. Kral bunu duyunca mücevherleri ondan alınış, ama ceza vermemiş, çünkü adam bir hayvan kadar kalın kafalıymış.

(A) Ey prens, size mücevher bulan adamı anlattım, şimdi pamuk temizleyen adamı dinleyin.

Aptalın teki pamuk satmak için pazara gitmiş, ancak kimse onun pamuğunu almamış, çünkü temiz değilmiş. Bu sırada ahmak adam pazarda altın satan bir kuyumcunun altınını ısıtarak temizlediğini görmüş. O zaman alıcılar tereddüt etmeden alıyorlarmış. Aptal yaratık pamuğun da ısıtılarak temizleneceğini düşünmüş, ateşe tutar tutmaz pamuklar yanıp gitmiş, insanlar ona çok gülmüş.

(A) Ey prens, pamuk temizleyen adam böyle, şimdi hurma ağaçlarını kesen adamları dinleyin.

Kralın memurları bazı aptal köylüleri çağırmışlar ve saray için hurma toplamalarını istemişler. Köylüler devrilen bir ağaçtan kolay hurma toplandığını görünce köydeki bütün hurma ağaçlarını dibinden kesmişler. Hurmaları kolayca topladıktan sonra tekrar dikmek istemişler, tabii ağaçlar tutmamış. Hurmaları teslim ettikleri zaman kral onları ödüllendirmemiş, tersine ağaçları kestikleri için cezalandırmış.

(A) Size hurmalarla ilgili budalalığı anlattım, şimdi kör hazine arayıcısını dinleyin.

Bir kral bir hazine bulucusu edinmişti. Kralın aptal veziri, hazinelerin saklı olduğu yerleri bulan bu adamın bir yere kaçamaması için gözlerini kör ettirmiş. Adam belki bir yere kaçamamış, ama saklı hazineleri de bulamaz olmuş. Halk bu aptal vezire çok gülmüş.

(A) Hazine arayıcısı böyle, şimdi de aptal ve tuz olayını dinleyin.

Bir zamanlar köyün birinde inanılmayacak kadar aptal bir adam varmış. Bir gün şehirde yaşayan bir arkadaşı köri, tuz ve diğer baharatlarla yapılmış lezzetli yemekler ikram etmiş.

Aptal, yemeğe neyin bu kadar lezzet verdiğini sormuş. Arkadaşı da, 'En önemlisi tuzdur,' demiş. O da lezzetin sadece tuzda olduğunu sanarak bir avuç tuzu ağzına atıp yemiş. Tuz dudaklarını, sakalını ve yüzünü kavurup bembeyaz yaparken insanlar ona çok gülmüşler.

(A) Ey prens, tuz yiyen adam böyle, şimdi köylü ve süt ineğini anlatayım.

Bir zamanlar budala bir köylünün tek bir ineği varmış. İnek ona her gün yüz paralık süt verirmiş. Bir gün bir bayram yaklaşmaya başlamış. Köylü, "İneği bayramdan önce sağar daha çok süt alırım," diye düşünmüş. Aptal adam ineği bir ay boyunca sağmamış. Bayram geldiğinde ineği sağmak istemiş, ama inekte hiç süt yokmuş. İnsanlar ona çok gülmüşler.

(A) Köylü ve süt ineği böyle, şimdi de size iki aptalı anlatayım.

Kafası bakır gibi parlayan kel bir adam varmış. Bir gün karnı acıkan genç bir adam, elinde yabani elmalarla karşıdan gelirken, kel adam da bir ağacın dibinde oturmaktaymış. Genç adam şaka olsun diye onun kafasına bir elma atmış. Kel adam hiçbir şey söylemeden elmayı almış. Sonra genç adam elindeki bütün elmaları bir bir adamın kel kafasına fırlatmış, kel ise kafasından kanlar akmasına rağmen gık bile dememiş. Derken aptal genç elindeki bütün elmaları tüketip, kel adamla geçirdiği çocukça zaman uğruna aç karnına evinin yolunu tutmuş. Kel adam da dere gibi kan akan kafasıyla evine giderken kendi kendine şöyle demiş: 'Bu leziz elmaları neden kabul etmeyeyim?' Herkes onu aptalların kralı yapan kanlı başına bakarak çok gülmüş.

(A) İşte prensim, aptal insanlar bu dünyada alay konusudurlar, işlerinde başarılı olamazlar, akıllı insanlar ise hep saygı görürler."

Naravāhanadatta, Gomukha'dan bu eğlenceli küçük öyküleri dinledikten sonra kalkıp günlük işlerini yapmış. Gece olunca prens başka öyküler dinlemek istemiş, isteği üzerine Gomukha akıllı hayvanlarla ilgili öyküsüne başlamış.

"Ormanlık bir alanda büyük bir salmali ağacı varmış. Bu ağaçta Laghupātin adlı bir karga yaşarmış. Bir gün yuvasında otururken korkunç görünüşlü bir adamın yaklaştığını görmüş. Karga adama bakarken adam elindeki ağı yere sermiş, üzerine pirinç serpiştirip saklanmış.

O sırada Çitragrīva adlı güvercinler kralı, yanındaki güvercinlerle birlikte oraya gelmiş, yere serpilmiş pirinçleri görünce yemek için hep birlikte yere konup ağa yakalanmışlar. Bunun üzerine Çitragrīva şöyle demiş: 'Ağı gagalarınızla tutun ve olabildiğince çabuk göğe yükselin.' Korku içindeki güvercinler, 'Tamam,' demişler, ağla birlikte göğe yükselip havada gezinmeye başlamışlar. Ağı seren adam da onlara bakmış, boynunu büküp dönüp gitmiş.

Korkuyu atlatmış olan Çitragrīva güvercinlere, 'Hemen dostum fare Hiranya'ya gidelim, o ağları kemirip bizi kurtarır,' demiş. Güvercinler, ağla birlikte farenin deliğinin yanına inmişler. Güvercinler kralı, 'Hiranya, dışarı gel, ben Çitragrīva, ben geldim,' diye seslenmiş.

Sesi duyan fare, arkadaşının geldiğini görünce yüz tane çıkışı olan yuvasından dışarı çıkmış. Sorunu öğrenince hemen ağın iplerini kemirmiş, güvercinleri ve krallarını özgürlüğe kavuşturmuş. Serbest kalan Çitragrīva nazik sözlerle teşekkür etmiş ve dostlarıyla birlikte uçup gitmiş.

Güvercinleri izlemiş olan karga, farenin deliği kenarına gelmiş ve içeri girmiş olan fareye seslenmiş: 'Ben Laghupātin adlı bir kargayım. Dostlarına nasıl davrandığını gördüm. Dostlarını böyle belalardan kurtaran seni arkadaşım olarak görmek isterim.' Kargayı deliğin kenarında gören fare, 'Git buradan, avıyla avcı arasında ne dostluğu olurmuş?' Karga karşılık vermiş: 'Tanrı aşkına! Eğer seni yiyecek olsaydım bir anlık açlığımı gidermiş olurdum, oysa arkadaş olmakla yaşamım boyunca dostluğundan yararlanabilirim.' Karga bu ve benzeri sözler söylemiş, yeminler etmiş ve fareye güven vermiş, bunun üzerine fare dışarı çıkıp kargayla dost olmuş. Fare et ve tohum getirmiş ve birlikte neşe içinde yemişler.

Bir gün karga, dostu fareye demiş ki: 'Buradan uzakta, bir ormanın ortasındaki nehirde yaşayan Mantharaka adlı bir kaplumbağa dostum var. Et ve başka yiyecekler bulmak için oraya gitmem gerek, burada yiyecek bulmak zor, ayrıca kuş avcısından da korkuyorum.' Karga böyle deyince fare cevap vermiş: 'Ayrılmayalım, beni de götür, çünkü burada ben de sıkıntı içindeyim. Oraya vardığımızda sana her şeyi açıklayacağım.'

Hiranya böyle deyince Laghupātin onu gagasıyla tutmuş, doğruca ormandaki nehrin kıyısına uçmuşlar. Orada dostu Mantharaka'yı bulmuş, kaplumbağa gelenleri hoş karşılamış, birlikte oturmuşlar, biraz konuştuktan sonra karga, kaplumbağaya Hiranya ile nasıl dost olduğunu ve geliş nedenini anlatmış. Kaplumbağa, fareyi de karga kadar yakın arkadaşı olarak kabul etmiş, yaşadığı yerdeki sıkıntının ne olduğunu sormuş. Hiranya da anlatmaya başlamış.

'Şehrin yakınındaki bir delikte yaşıyordum. Bir gece saraydan bir kolye çaldım ve deliğime sakladım. Kolyeye bakarken güç edindim ve birçok fare bana tabi hale geldi, çünkü onlar için de yiyecek çalabiliyordum. Bu sırada bir dilenci ermiş deliğimin yakınında kendisine bir hücre yaptı ve orayı dilenerek topladığı yiyecekleri doldurdu. Dilenci her akşam tasındaki yiyecekleri yer, artanı ertesi gün yemek üzere yüksek bir yere asardı. Her gece o uyuduğunda hücresine girer, zıplayıp o yemekleri çalardım.

Bir gün o ermişin başka bir ermiş çıkageldi, yiyip içtikten sonra gece boyunca konuştular. Tastaki yiyecekleri çalmaya çalıştığım sırada, ermiş elindeki sopayı testiye vurarak gürültü yapmaya başladı. Diğer ermiş, "Neden böyle yaparak sözümü kesiyorsun?" dedi. Hücrede yaşayan ermiş şöyle cevap verdi: "Yükseğe astığım halde fare biçiminde bir düşman zıplayıp yiyeceklerimi çalıyor. Bu testiyi ve sopayı onu korkutup kaçırmak için kullanıyorum." O böyle söyleyince diğer ermiş şöyle dedi: "Açgözlülük herkes için felakettir. Bunu açıklayan şu öyküyü dinle.

Bir zamanlar bir kutsal yıkanma yerinden diğerine geziyordum. Bir kasabaya geldim, orada bir Brahmanın evinde kaldım. Ben orada kalırken Brahman karısına demiş ki: 'Ayın şekli değişiyor, bugün Brahmanlar için süt, susam ve pirinç karıştırarak bir yemek hazırla.' Kadın demiş ki: 'Sen bu kadar fakirken nasıl olacak bu iş?' Brahman demiş ki: 'Sevgilim, tutumlu davranmamız gerekse bile bunda aşırıya kaçmamalıyız. Şu öyküyü dinle.

Ormanın birinde bir avcı ok ve yayla bir tuzak kurup tuzağın önüne de bir et parçası koymuş, sonra peşine düştüğü bir yaban domuzunu mızrağıyla öldürmüş. Ancak yaban domuzu da onda fena yaralar açmış, avcı da ölmüş. Bir çakal onları görmüş. Çok aç olmasına rağmen avcıdan veya domuzdan yemeye başlamak yerine, açgözlülük edip tuzağın önündeki et parçasını yemeye kalkışmış, o anda yaydan fırlayan ok gelip vücuduna saplanmış, oracıkta ölmüş.

Bu yüzden, fazla açgözlü olmamalısın.' Brahman böyle konuşunca, karısı onaylayıp güneşe bir miktar susam tohumu sermiş. Kadın eve girdiğinde bir köpek onların tadına bakıp kirletmiş, öyle ki kimse susam ve pirinç yemeğinden artık yemezmiş.

İşte gördün, açgözlülük zevk vermiyor, onu bir şey sananlara sadece üzüntü veriyor." Misafir gelen ermiş böyle söyledikten sonra konuşmayı sürdürdü: "Bir küreğin varsa ver de farenin yarattığı üzüntüye bir son vereyim."

Ev sahibi ermiş misafir ermişe bir kürek verdi, o da kürekle saklandığım yeri kazmaya başladı. Ziyarete gelmiş olan kurnaz ermiş açtığım deliği izleyerek kazmayı sürdürdü. Ben geriye doğru kaçtıkça o kazdı, sonunda kolyeye ve bütün mal varlığıma ulaştı. Sonra bağırarak diğer ermişe şöyle dedi: "Fare gücünü bu kolyeden alıyor." Kolyeyi alıp boyunlarına taktılar, her şeyime el koydular. Hücrenin sahibi ermişle misafir ermiş uyuduklarında ben yine çalmaya kalkıştım, fakat ev sahibi ermiş uyandı, bir sopayla başımdan yaraladı. Rastlantı eseri ölmedim ve deliğime döndüm. Fakat o günden sonra yiyecek ça-

lacak gücü kendimde bulamadım. Zira zenginlik canlılar için gençlik demektir, yokluk ise yaşlılıktır. Yoklukta ruh, güç, güzellik ve girişim gücü kaybolur. Ancak kendimi besleyebildiğimi gören diğer fareler beni terk ettiler. Nasıl çiçeksiz ağacı arılar, susuz gölü kuğular terk ederse, kendilerini besleyip gözetmeyen efendilerini de hizmetçileri terk eder.

İşte böyle, uzun süredir kederliydim, fakat şimdi Laghupātin'le dost olunca buraya sizi ziyarete geldim ey soylu kaplumbağa.'

Hiranya böyle deyince kaplumbağa Mantharaka cevap vermiş: 'Üzülme dostum, burası artık senin de evin. Erdemli insan için yabancı ülke yoktur, memnun olmayı bilen mutsuz olmaz, sabırlı olan belaya uğramaz, çabalayınca hiçbir şey olanaksız değildir.'

Kaplumbağa bunları söylerken, korku içinde avcılardan kaçan Çitrānga adlı bir ceylan çıkagelmiş. Onu görüp peşinde avcı olmadığını anlayan kaplumbağa ve arkadaşları ceylanla ahbap olmuşlar. Ceylan da kendine gelmiş. Bu dördü, yani karga, kaplumbağa, fare ve ceylan orada dostluk içinde uzun süre yaşamışlar.

Bir gün Çitrānga gecikmiş, Laghupātin bir ağacın tepesine çıkmış, oradan tüm ormanı gözleriyle taramış. Çitrānga'nın nehir kenarında ölümcül bir iple tuzağa yakalanmış olduğunu görmüş, aşağı inip gördüklerini fareye ve kaplumbağaya anlatmış. Hep birlikte düşünmüşler, Laghupātin fareyi gagasıyla tutup Çitrānga'nın yanına götürmüş. Fare Hiranya tuzağa düştüğü için canı çok sıkkın olan ceylanı yatıştırmış ve ipi kemirip onu kurtarmış.

Bu sırada dostlarına düşkün kaplumbağa Mantharaka nehir boyunca yüzerek onların yanına gelmiş. Geyiğin ve diğer iki hayvanın kaçtığını gören avcı, kaplumbağayı yakalayıp onunla teselli bulmuş. Geyiği kaybettiğine üzülerek kaplumbağayı ağının içine koyup uzaklaşmış. Durumu gören ahbaplar farenin önerisiyle harekete geçmişler. Geyik uzak bir yerde ölü gibi

yatmış. Karga başına konup gözlerini gagalıyor gibi yapmış. Bunu gören avcı geyiği yakaladığını sanmış, kaplumbağayı nehir kenarında bırakıp oraya yaklaşmaya başlamış. Bunu gören fare kaplumbağanın içinde olduğu ağı kemirmiş, serbest kalan kaplumbağa nehre dalıp kaçmış. Elinde kaplumbağa olmadan yaklaşan avcıyı gören geyik kalkıp kaçmış, karga da uçup bir dala konmuş. Avcı geri döndüğünde iplerin kemirildiğini, kaplumbağanın da kaçtığını görüp üzüntüden ağlayarak evine dönmüş.

Sonra dört arkadaş neşeyle bir araya gelmişler, geyik diğer üçüne şöyle demiş: 'Sizin gibi arkadaşlarım olduğu için çok şanslıyım, bugün yaşamlarınızı tehlikeye atıp beni kurtardınız.' Bu sözlerle geyik kargayı, kaplumbağayı ve fareyi övmüş, dördü arkadaşlıklarının keyfini çıkararak bir arada yaşamışlar.

(A) İşte böyle, hayvanlar bile akılla sorunların içinden çıkıyorlar, bela anında dostluklarını kesmek yerine yaşamlarını tehlikeye atıyorlar. Dostlarla geçinmenin yolu sevgiyle dolu olmaktır. Ancak kadınlara bağlanmak uygun değildir, çünkü kıskançlık yaratır. Bununla ilgili şöyle bir öykü vardır.

Bir zamanlar bir şehirde kıskanç bir koca ve fazlasıyla sevdiği güzel bir karısı varmış. Adam kendisini aldatmasından, erkeklerin onu kandırmasından korktuğu için kadını hiç yalnız bırakmıyormuş. Ama bir gün bir iş için başka bir şehre gitmesi gerekmiş, karısını da yanına almış. Yol üstündeki ormanda haydut Bhillaların olduğunu görünce, karısını yaşlı bir Brahman köylünün evine bırakıp yola öyle devam etmiş. Kadın Brahmanın evindeyken oraya gelen bazı Bhillaları görmüş ve gözüne kestirdiği genç bir Bhilla ile kaçmış. Bendini yıkan bir nehir gibi, kıskanç kocasından kaçan kadın Bhillayla beraber onun köyüne gitmiş.

Bu arada kadının kocası işini bitirmiş, geri dönüp Brahman köylüye karısını sormuş. Brahman cevap vermiş: 'Nereye gittiğini bilmiyorum. Bazı Bhillalar buraya geldi. Onlar kaçırmış olmalı. Köyleri buraya yakın, hemen oraya git, karın kesin ora-

dadır.' Brahman böyle söyleyince adam ağlamış, kendine kızmış. Bhillaların köyüne gitmiş ve karısını görmüş. Kötü kalpli kadın da onu görmüş, korkuyla yanına yaklaşıp, 'Benim suçum yok, bir Bhilla zorla beni buraya getirdi,' demiş. Aşktan körleşmiş adam, 'Gel, onlar fark etmeden evimize dönelim,' demiş. Ancak kadın demiş ki: 'Şimdi Bhillaların avdan dönme vakti. Döndüğünde izimizi sürer, ikimizi de öldürür. Bu yüzden şimdi şuradaki mağaraya girip saklan. Gece olduğunda Bhilla uyur, uyuyunca onu öldürür, buradan rahat rahat gideriz."

Kötü kadın bunu söyleyince adam mağaraya girmiş. Aşktan kör olmuş kişide basiret kalır mı?

Gün biterken Bhilla dönmüş, kötü kadın kendisine tutkuyla bağlanmış olan Bhillaya kocasının saklandığı mağarayı göstermiş. Zalim ve güçlü Bhilla kocayı dışarı sürüklemiş, onu sıkıca bir ağaca bağlamış. Ertesi gün Tanrıça Bhavānī'ye kurban olarak sunacakmış.

Akşam yemeğini yemiş, geceleyin kocasının gözlerinin önünde karısıyla yatmış. Ağaca bağlı kıskanç koca onun uyuduğunu görünce dualar ederek Tanrıça Bhavānī'yi yardıma çağırmış. Tanrıça ortaya çıkıp onun bağlardan kurtulmasını sağlamış. Adam kılıcıyla Bhillanın başını kesmiş. Karısını uyandırıp, 'Alçağı öldürdüm, gel,' demiş. Kadın üzüntüyle doğrulmuş. Gece yarısı kocasıyla yola koyulmuş, fakat daha önce Bhillanın başını gizlice yanına almış. Ertesi sabah bir şehre varmışlar, kadın kesik başı göstermiş, kocasını göstererek, "Bu adam kocamı öldürdü," diye bağırmış. Şehir muhafızı adamı kralın huzuruna çıkarmış. Kıskanç koca olan biten her şeyi anlatmış. Kral araştırdığında gerçeği anlamış, iffetsiz kadının kulaklarını ve burnunu kestirmiş, kocasını ise serbest bırakmış. Adam da böylece kötü kadına duyulan aşkın kötülüğünden kurtulmuş olarak evine dönmüş.

(A) İşte prensim, kıskanç kadın böyle davranır, çünkü kocanın kıskançlığı ona başka erkeklere kaçmanın yolunu gösterir. Bu yüzden akıllı erkek karısını kıskançlık göstermeden

korur. Ayrıca bir erkek sırrını asla bir kadına açıklamamalıdır. Bunun için şu öyküyü dinleyin.

Kuşların kralı Garuda'dan kaçan bir yılan yeryüzüne gelip insan biçimine girmiş ve bir hayat kadınının evine saklanmış. Kadın her gün yılan adamdan beş yüz fil ücret alırmış. Her gün bu kadar fili nasıl bulduğunu merak eden kadın ısrarla kim olduğunu sormuş. Adam aşktan kör olduğu için cevaplamış: 'Ben Garuda'dan korktuğu için kaçan bir yılanım, kimseye söyleme.' Ancak hayat kadını bunu patroniçesine söylemiş.

Derken yılanı aramakta olan Garuda, insan biçiminde oraya gelmiş, patroniçeye demiş ki: 'Bugün kızınızla kalmak istiyorum, ücreti nedir?' Patroniçe şöyle demiş: 'Burada kalan bir yılan var, her gün beş yüz fil veriyor. Bir güne ne alsak acaba?' Garuda yılanın orada olduğunu öğrenmiş ve hayat kadınının evine bir misafir gibi girmiş. Yılanı terasta yatarken görmüş, gerçek biçimine girip gökten süzülerek gelmiş, onu öldürüp yemiş.

(A) İşte onun için akıllı kişi kadınlara düşünmeden sırlarını açıklamamalıdır." Bunu anlattıktan sonra Gomukha bir budalalık öyküsü anlatmış.

"Kafası bakır gibi parlayan kel bir adam varmış. Biraz aptal olan bu adam utangaçmış, çünkü çok zengin olduğu halde kafasında hiç saç yokmuş. Derken, başka hırsızlarla birlikte yaşayan bir hırsız ona gelip şöyle demiş: 'Kafanda saç çıkaracak ilacı olan bir hekim var.' Kel bu sözü işitince, 'Onu buraya getirirsen hem sana hem ona çok para veririm,' demiş. Bunun üzerine hırsız bir süre onun zenginliğini sömürmüş, sonra da kendisi gibi bir hırsız olan hekimi ona getirmiş. Sahte hekim de bir süre onun zenginliğini sömürmüş ve bir gün kasıtlı olarak şapkasını çıkarıp kendi kel kafasını göstermiş. Buna rağmen kalın kafalı adam hâlâ durumu anlamamış, saç ilacını sorup durmaktaymış. Bunun üzerine hekim demiş ki: "Kendim kelken başkasının kafasında nasıl saç çıkarabilirim? Bunu anlatabilmek için kel kafamı gösterdim, yine de anlamadın.' Sahte hekim bu sözleri söyledikten sonra oradan uzaklaşmış.

(A) İşte prensim, hırsızlar hep budalalarla alay ederler. Aptal ve saçla ilgili öykü böyleydi, şimdi de aptalla yağ öyküsünü dinleyin.

Bir efendinin aptal bir hizmetçisi varmış. Bir gün efendisi bunu bir tüccardan yağ alması için göndermiş. Hizmetçi de yağı bir kaba doldurmuş, elinde kapla dönerken bir arkadaşı ona seslenmiş: 'Yağ kabına dikkat et, altından akıtıyor.' Bunu duyan akılsız, altına bakmak için kabı baş aşağı çevirmiş, bütün yağ yere dökülmüş. Olayı işiten efendisi onu evden kovmuş, budala herkesin alay konusu olmuş.

(A) İşte böyle, aptallar öğütlere kulak asmaz, kendi bildiklerini okurlar. Aptal ve yağ böyleydi, şimdi aptal ve kemiklere bakalım.

Aptal bir adamın iffetsiz bir karısı varmış. Bir gün kocası iş için başka bir şehre gitmiş. Kadın eve çok güvenilir bir kadın hizmetçi çağırmış, ne yapacağını ona iyice açıklamış, sonra da âşığının evine gidip gönlünce eğlenmiş. Kocası eve döndüğünde, önceden iyi tembihlenmiş olan hizmetçi kadın ağlamaya başlamış, "Karınız öldü ve yakıldı," demiş. Sonra adamı ölü yakılan yere götürmüş, orada başka birisine ait külleri ve kemikleri göstermiş. Budala adam ağlayıp kemikleri evine getirmiş, kutsal yıkanma yerinde yıkandıktan sonra kemikleri yere serip ölüler için yapılan Şraddhā törenini yaptırmış. Töreni yapması için karısının sevgilisi olan Brahmanı çağırmış, daha doğrusu, becerikli kadın hizmetçi onu tutup getirmiş ve kusursuz bir Brahman olduğunu söylemiş. Sonra kadın her ay o Brahmanla, eski püskü giysiler içinde gelip evdeki tatlılardan yemiş. Kadın hizmetçi adama demiş ki: 'Bakın efendim, karınız iffeti sayesinde öbür dünyadan gelmiş, Brahmanla birlikte yiyor.' Budala adam da bu sözlere inanmış.

(A) Budala kişiler kötü kalpli kadınlar tarafından kolayca kandırılırlar. Aptal ve kemikler böyleydi, şimdi Çandāla kızı dinleyin.

Bir zamanlar basit fakat güzel görünüşlü bir Çandāla kızı varmış. Bu kız dünyaya hükmeden bir büyük adamla evlenmeyi kafasına koymuş. Bir gün yüce hükümdarı şehrin dışına yaptığı bir gezide görmüş ve evlenmek isteğiyle onu izlemiş. O sırada karşıdan bir çileci ermiş gelmekteymiş. Kral filin üstünden inerek adamın önünde yerlere kadar eğilmiş, sonra da sarayına dönmüş. Kız bunu görünce çileci ermişin kraldan daha büyük olduğunu düşünmüş, kraldan vazgeçerek çileciyi izlemeye başlamış. Çileci ermiş bir Şiva heykeline rastlayınca önünde diz çökmüş, Şiva'ya tapınıp oradan ayrılmış. Çandāla kızı Şiva'nın çileciden daha büyük olduğunu düşünerek onu bırakıp evlenmek için Şiva heykeline yaklaşmış. Derken, aniden bir köpek içeri girmiş, heykelin kaidesine çıkarak bir bacağını kaldırıp köpeklere özgü işini yapmış. Çandāla kızı köpeğin Tanrı Şiva'dan bile büyük olduğunu düşünmüş ve onu bırakarak evlenmek için köpeğin peşine takılmış. Köpek bir Çandāla adamın evine girmiş, sahibinin ayaklarının dibinde sevgiyle yuvarlanmış. Kız, Çandāla adamın köpekten üstün olduğunu görünce, kendisi gibi aşağı kasttan olan bu Çandāla gençle evlenmeye karar vermiş ve onu koca olarak seçmiş.

(A) İşte böyle, budalalar yükselelim derken kendilerine uygun konuma düşerler. Şimdi şu kısa budala kralı dinleyin.

Çok zengin olduğu halde çok cimri olan aptal bir kral varmış. Bir gün onun iyiliğini isteyen vezirleri demişler ki: 'Ey kral, şimdi yapacağınız hayırseverlik ve iyilik bir sonraki yaşamınızda mutsuz olmanızı önler. Bu nedenle iyilik yapın, hayırseverce harcayın, yaşam ve zenginlik geçicidir.' Kral bunu işittikten sonra demiş ki: 'Öyleyse öldüğüm ve kendimi mutsuz hissettiğim zaman zenginliğimden veririm.' Vezirler bıyık altından gülerek sessiz kalmışlar.

(A) Görüyorsunuz, budalalar zenginlikleri onları bırakmadan onlar zenginliklerini bırakmıyorlar. Ey prens, budala kral böyleydi, şimdi bu budalalık serisinden iki arkadaş öyküsünü dinleyin.

Kanyākubca şehrinde Çandrapīda adlı bir kral varmış. Onun Dhavalamukha adlı bir hizmetçisi varmış. Bu adam evine her geldiğinde karnı tok oluyormuş. Bir gün karısı sormuş: 'Eve gelmeden önce nerede yiyip içiyorsun?' Dhavalamukha şöyle demiş: 'Benim bu dünyada iki arkadaşım var, eve gelmeden önce hep onlarla yiyip içiyorum. Birisi bana yiyecek veren ve başka ihtyaçlarımı karşılayan Kalyānavarman, diğeri de benim için hayatını vermeye hazır olan Vīrabāhu'dur. İkisine de çok minnettarım.' Karısı bunu işittikten sonra Dhavalamukha'ya demiş ki: 'Bana bu iki arkadaşını gösterir misin?'

Sonra birlikte Kalyānavarman'ın evine gitmişler, adam onları büyük bir tantanayla ağırlamış. Ertesi gün karısını Vīrabāhu'ya götürmüş, o sırada kumar oynayan Vīrabāhu, 'Hoş geldin,' demiş ve sonra uğurlamış. Merak içinde kalan Dhavalamukha'nın karısı sormuş: 'Kalyanavarman seni görkemli bir şekilde ağırladı, fakat Vīrabāhu sana sadece kuru bir "hoş geldin" dedi. Neden onu diğerlerinden üstün tutuyorsun?' Bunu işiten adam demiş ki: 'Şimdi git, sırayla ikisine de kralın bize kızdığını söyle ve bunun nedenini öğrenmelerini iste.' Kadın kabul etmiş ve önce Kalyānavarman'a giderek bu yalanı söylemiş. Adam şöyle cevap vermiş: 'Hanımefendi, ben bir tüccar oğluyum, krala karşı ne yapabilirim?' O bu cevabı verdikten sonra kadın Vīrabāhu'ya gidip aynı yalanı söylemiş. Kralın kendisine ve kocasına kızgın olduğunu söyleyince Vīrabāhu hemen kılıcına ve kalkanına sarılmış. Dhavalamukha, kralın vezirleri tarafından yatıştırıldığını söyleyerek onu sakinleştirip evde kalmaya ikna etmiş. Sonra karısına şöyle demiş: 'İşte karıcığım, benim iki arkadaşım arasındaki fark budur.' Kadın fazlasıyla ikna olmuş.

(A) Görüldüğü üzere, gerçek dostluk görkemli ağırlamalarla gösterilenden çok daha farklıdır. Yağ ve tereyağı aynı gibi görünse de yağ yağdır, tereyağı tereyağıdır." Bunu söyleyen Gomukha, Naravāhanadatta'ya budalalık öyküleri anlatmayı sürdürmüş.

"Susuzluktan kavrulmuş budala bir gezgin, güçlükle bir ormanı geçerek nehre ulaşmış, fakat su içeceğine sadece bakmış. Oradan birisi demiş ki: 'Neden susadığın halde su içmiyorsun?' Kalın kafalı şöyle cevap vermiş: 'Bu kadar çok suyu nasıl içeyim?' Diğer adam şöyle alay etmiş: 'Ne yani, hepsini içersen kral seni cezalandıracak mı?' Fakat aptal adam hâlâ sudan içmemekteymiş.

(A) İşte bu dünyada aptallar bütün güçlerini kullansalar da bir işi tamamlayamazlar. Aptal ve su böyle, şimdi oğlunu öldüreni dinleyin.

Bir zamanlar yoksul ve çok çocuklu aptal bir adam varmış. Çocuklarından biri öldüğü zaman, 'Bu çocuk bu kadar uzun bir yolculuğa tek başına nasıl çıkar?' diyerek diğerini de öldürmüş. Bu yüzden halk tarafından aptal ve bir cani olarak sürgün edilmiş.

(A) Aptallar duygudan ve ayırt etme yetisinden yoksun hayvanlardır. Oğlunu öldüren böyle, şimdi aptal ve kardeşini dinleyin.

Budala bir adam bir kalabalıkta konuşuyormuş. Saygı duyulan bir adamı kastederek, 'O benim kardeşimdir, bu yüzden malının ve mülkünün vârisiyim, fakat borçlarını ödemek için onunla hiçbir akrabalığım yoktur,' demiş. Aptal adam bu sözleri söylediğinde dağlar taşlar bile ona gülüyormuş.

(A) Aptallar aptallıklarını böyle gösterirler, sadece kendi çıkarını gözeterek davrananlar da onlardan aşağı kalmazlar. Aptalla kardeşi böyleydi, şimdi sözde bekâr kalmış babanın oğlunu dinleyin.

Bir aptal oğlan arkadaşlarının ortasında babasının iyi huylarını anlatmakla meşgulmüş. Babasının olağanüstü güçlerini anlatırken şöyle diyormuş: 'Babam gençliğinde bekârlık sözü vermiş ve sonuna kadar da bu sözü tutmuştur. Onunla kıyaslanabilecek kimse yoktur.' Arkadaşları sormuşlar: 'Peki, sen dünyaya nasıl geldin?' O da, 'Şey, ben onun kafadan doğma oğluyum,' demiş. Bunun üzerine herkes bu benzersiz budalaya çok gülmüş.

(A) Aptallar, kendilerini başkalarıyla kıyaslarken böyle aykırı ve olanaksız durumlar uydururlar. Bekârlık sözü veren babanın oğlu böyleydi, şimdi müneccimi dinleyin.

Akıldan yoksun bir müneccim varmış. Geçinecek kadar kazanamadığı için karısı ve oğluyla beraber kendi şehrinden ayrılmış, başka bir şehre gitmiş. Orada bedavadan bir şeyler kazanmak için uydurma bir itibarla hileli bir iş çevirmiş. İnsanların gözleri önünde oğluna sarılmış ve ağlamış. Neden böyle yaptığını sorduklarında da, kötü kalpli adam şöyle söylemiş: 'Ben geçmişi, şimdiyi ve geleceği bilirim. Oğlumun yedi gün sonra öleceğini görüyorum, bu nedenle ağlıyorum.' Bu sözleriyle herkeste bir merak ve heyecan uyandırmış. Yedinci gün geldiğinde sabahleyin oğlunu uykudayken öldürmüş. İnsanlar oğlunun öldüğünü görünce yeteneğine güvenmiş ve onu hediyelere boğmuşlar. Böylece adam zengin olup yeniden kendi şehrinin yolunu tutmuş.

(A) İşte budala insanlar böyledir, zengin olmak uğruna oğullarını öldürecek kadar ileri giderler. Akıllı insanlar böyleleriyle dost olmamalıdır. Şimdi öfkeye kapılan aptalı dinleyin.

Bir gün adamın biri bir evde kendilerini dışarıdan dinlemekte olan bir adamın iyi huylarını arkadaşlarına anlatmaktaymış. Birisi aniden demiş ki: 'Dediğin doğru dostum, onun birçok iyi huyu var, ama bir kusuru da var. Biraz sert ve sinirli.' Böyle söylediği anda konuşmaları dışarıdan dinleyen adam hızla içeri girip onun boğazına sarılmış ve şöyle söylemiş: 'Seni ahmak, ben ne zaman şiddete başvurmuşum, kime sinirlenmişim?' Öfke ateşiyle parlamış adam ağzını bozarak bunları söyleyince orada bulunanlar gülerek şöyle demişler: 'Neden cevap versin ki? Zaten öfkeni ve sertliğini gayet açık bir şekilde bize gösterdin.'

(A) Herkes tarafından görülse de aptallar kendi kusurlarını görmezler. Şimdi kızını büyüttüren aptal kralı dinleyin.

Bir kralın nur topu gibi bir kızı olmuş. Kızını çok seven kral onun çabucak büyümesini istemiş. Hemen hekimleri çağırıp,

'Tez büyüme ilaçları yapıp getirin, kızım bir an önce büyümeli, iyi bir kocayla evlenmeli,' diye emir vermiş. Hekimler bunu duyunca, budala kralın kendilerini öldürtmemesi için şöyle bir cevap uydurmuşlar: 'İsteğinizi yerine getirecek bir ilaç vardır. Ama bu ilaç çok uzak bir ülkededir. Oradan ilacı getirene kadar beklemeli, beklerken de kızınızı kötü gözlerden gizlemeliyiz. Bu işin tek çıkar yolu budur.' Böyle söyleyip kızı götürmüşler, yıllarca saklamışlar. Kral sorduğunda da ilacın yolda olduğunu söylemişler. Yıllar sonra kız büyüyüp yetişkin bir genç kadın olunca, onu krala göstermişler. Kral da sevinip bu harika ilaçla kızını büyüten hekimlere bolca ihsanda bulunmuş.

(A) İşte böyle aptal krallar yüzünden kurnazlar sahtekârlık yaparak yaşarlar. Şimdi parasını geri alan adamı dinleyin.

Bir zamanlar kasabanın birinde yaşayan akılsız bir adam varmış. Ona bir yıl boyunca hizmet etmiş olan bir köylü, verilen maaştan memnun olmadığı için ayrılmış ve evine gitmiş. O gidince adam karısına, 'Karıcığım, umarım gitmeden önce adama herhangi bir şey vermedin,' demiş. Kadın, 'Yarım dinar verdim,' diye cevap vermiş. Adam yolculuk için on dinar harcamış ve eski hizmetkârına nehir kıyısında yetişerek yarım dinarı geri almış. Adam parayı geri alışındaki becerisini anlattıkça herkesin alay konusu olmuş.

(A) İşte böyle gözlerini para hırsı bürüyenler daha çok kazandıklarını sanırken daha az kazanırlar. Şimdi boşa işaret koyan adamı dinleyin.

Aptal bir adam deniz yolculuğu yaparken, elinde tuttuğu gümüş kap denize düşmüş. Aptal adam kabın düştüğü noktadaki girdaba ve sudaki halkalara bakarak orayı kendince belirlemiş ve kendi kendine şöyle demiş: 'Dönerken dipten çıkarırım.' Denizin öbür kıyısına varmış. Sonra geri dönerken bir yerde girdapları ve sudaki halkaları görüp, orayı işaretlediği nokta sanarak gümüş kabı bulmak için defalarca suya girip çıkmış. Diğerleri ne yaptığını sorduklarında yaptığı işi anlatmış, herkes buna çok gülmüş ve elbette yardım etmek yerine işini zorlaştırmışlar.

(A) Şimdi eti yerine koymaya kalkışan kralı dinleyin.

Aptal bir kral, sarayından bakarken aşağıda iki adam görmüş. Birinin mutfaktan et çaldığını görünce onun vücudundan beş parça et kesmiş. Eti kesilen adam inleyerek yere düşmüş. Bunu gören kral acıma duygusuna kapılıp muhafızına şöyle demiş: 'Beş parça et kesildiği için acısı dinmeyecek, onun için tazminat olarak beş parçadan daha çok et verin.' Muhafız demiş ki: 'Bir adamın başı kesildiği zaman ona yüz tane baş verseniz bile o adam yaşar mı?' Sonra dışarı çıkıp gülmüş. Eti kesilen adamı rahatlatıp doktora götürmüş.

(A) İşte gördünüz, aptal kral ceza vermeyi biliyor, ama lütufta bulunmayı bilmiyor. Şimdi başka bir oğul isteyen kadını dinleyin.

Bir gün tek bir oğlu olan bir kadın başka bir oğul isteğiyle, hiçbir inanışa bağlı olmayan kötü bir çileci kadına başvurmuş. Çileci kadın, eğer tek oğlunu öldürüp tanrılara adarsa yeni bir çocuğu doğacağını söylemiş. Kadın tam bunun hazırlığını yaparken iyi kalpli başka bir kadın gizlice şöyle demiş: 'Günahkâr kadın, bir başkası için var olan çocuğunu öldürüyorsun. Ya ikincisi de doğmazsa o zaman ne yapacaksın?' Yaşlı ve iyi kalpli kadın böylece onu suç işlemekten vazgeçirmiş.

(A) Cadılarla birlik olan kadınlar kötü durumlara düşerler, onları yaşlıların öğütleri kurtarır. Ey prens, şimdi amalaka meyvesi getiren adamı dinleyin.

Bir ev sahibinin aptal bir hizmetçisi varmış. Ev sahibi amalaka meyvesini çok severmiş. Hizmetçisine, 'Git bana bahçeden en tatlı amalaka meyvelerini getir,' demiş. Aptal hizmetçi gitmiş, bütün meyveleri tek tek ısırıp tadına bakmış, sonra getirmiş ve adama, 'Bakın efendim, getirmeden önce tadına bakıp tatlı olanlarını buldum,' demiş. Efendisi yarı yenmiş meyveleri görünce tiksinmiş ve geri göndermiş, tabii hizmetçiyi de.

(A) Böyle aptal insanlar efendilerinin heveslerini kursaklarında bırakır, kendilerini de rezil ederler. Şimdi iki kardeşin öyküsü.

Pātaliputra şehrinde iki Brahman kardeş yaşamaktaymış. Büyük olanın adı Yacnasoma, küçüğünki ise Kirtisoma imiş. Bu iki gence Brahman babalarından büyük bir servet kalmış. Küçük kardeş Kirtisoma payına düşeni işletip çoğaltmış, büyük kardeş Yacnasoma ise kendi payını eğlenceyle ve bol keseden harcayarak tüketmiş. Sonunda parasız kalınca karısına, 'Karıcığım, zengin bir adamken yoksulluğa düştüm, burada artık akrabalarımla yaşamaya yüzüm yok, gel başka bir şehre gidelim,' demiş. Ama yolculuk yapacak paraları yokmuş. Bu nedenle karısı şöyle demiş: 'Parasız yola çıkamayız. Buradan gitmek istiyorsan kardeşin Kitrisoma'dan yolculuk için para iste.'

Yacnasoma kardeşi Kirtisoma'ya gidip yolculuk için para istemiş. Ancak kardeşinin karısı karşı çıkmış, 'Yoksulluğa düştü, tüm servetini yitirdi diye buna para verirsek, sonra her yoksulluğa düşen bizden para ister,' deyip Kirtisoma'nın sevdiği ağabeyine yardım etmesine engel olmuş. Herkese dediğini yaptırma isteği, kötü kadınların değişmez huyudur.

Böylece eli boş dönen Yacnasoma, olanları karısına anlatmış. İkisi tanrıdan başka kimseye güvenmeden beş parasız yola düşmüşler. Ormana vardıklarında karşılarına kocaman bir yılan çıkmış. Yılan birden saldırıp önde yalnız yürümekte olan Yacnasoma'yı yutmuş. Adamın karısı bunun üzerine yere oturup ağlamaya başlamış. Yılan bunu görünce dile gelmiş. Kadına neden ağladığını sormuş. Kadın şöyle demiş: 'Ey güçlü efendim, beni bu ıssız yerde yalnız, aç ve sadakaya muhtaç bıraktınız.' Bunu işiten yılan ağzından altın bir tas çıkarmış, 'Bununla sadaka toplarsın,' diyerek kadına vermiş. İyi kalpli Brahman kadın, 'Bu tasla kim bana sadaka verir ki?' diye sızlanınca yılan, 'Birisinden sadaka istersen o da istediğini vermezse, başı o anda yüz parçaya ayrılacaktır, inan bana söylediklerim gerçek," demiş. Erdemli kadın bunu duyunca yılana, 'Öyleyse sadaka olarak kocamı ver bakalım," demiş.

İyi kalpli kadın bunu der demez kocası yılanın ağzından sağ ve esen çıkmış. Yılansa birden değişip göksel görünümlü bir

insan oluvermiş. Gülümseyerek sevinç içindeki karı kocaya şöyle söylemiş: 'Ben Vidyādharalar kralı Kançanavega'yım. Ermiş Gautama'nın lanetiyle yılan olmuştum. İyi kalpli bir kadını sevindirmekle lanet ortadan kalkmış oldu.' Sonra da tası ağzına kadar değerli taşlarla doldurmuş, onları sevindirip göğe yükselmiş. İyi yürekli karı koca pek çok mücevherle evlerine dönmüşler, akrabalarının arasında nice yıllar mutlu yaşamışlar.

(A) Dert veren tanrı çaresini de veriyor işte. Şimdi berber isteyen budalayı dinleyin.

Karnāta'da oturan birisi savaştaki cesur davranışıyla kralını memnun etmiş. Kral çok sevinmiş, ne isterse vereceğini söylemiş. Fakat şapşal savaşçı isteye isteye kralın berberini istemiş.

(A) Her insan aklı ölçüsünde bir şeyler ister, şimdi da hiç isteyen adamı dinleyin.

Arabası yük dolu bir arabacı yolda tek başına yürüyen aptal bir adamdan yardım istemiş. Dengesi bozulup yana yatmış yükler düzeltilecekmiş. Adam, 'Karşılığında bana ne vereceksin?' diye sormuş. Arabacı da, 'Sana hiç vereceğim,' demiş. Budala adam arabayı düzeltmiş ve demiş ki: 'Söz verdiğin hiçi ver hadi.' Fakat arabacı ona sadece gülmüş.

(A) Ey prens, işte gördünüz, aptallar her zaman yüz karasıdırlar ve küçük görülürler, iyi olanı yapmak varken kötü olanı yaparlar."

Etrafı vezirleriyle çevrili olan prens, Gomukha'nın bu güzel öyküleri sayesinde geceleyin rahatça uykuya dalmış.

LXII. Bölüm

(A) Ertesi sabah Naravāhanadatta kalkmış, sevgili babası Vatsa kralının yanına gitmiş. Orada Kraliçe Padmāvatī'nin kardeşi, Magadha kralının oğlu Simhavarman'ı görmüş. Günü hoş beş ederek, dostça konuşarak geçirmişler, Naravāhanadatta akşam yemeğinden sonra eve dönmüş. Gomukha, Şaktiyaşas'ı özlemiş olan prense geceleyin şu öyküyü anlatmaya başlamış.

"Kuş sesleriyle yolcuları dinlenmeye çağıran büyük ve geniş gölgeli bir banyan ağacı varmış. Kargalar kralı Meghavarna yuvasını oraya yapmış. Onun bir düşmanı varmış: Baykuşlar kralı Avamarda. Baykuşlar kralı kargalar kralına gece baskın yapmış, onu kaçırmış ve birçok kargayı öldürmüştü. Ertesi sabah kargalar kralı, vezirleri Uddīvin, Ādīvin, Sandīvin, Pradīvin ve Çiracīvin'e demiş ki: 'Bize saldıran düşman çok güçlü, yine saldırırsa perişan oluruz, buna bir çare bulun.'

Uddīvin demiş ki: 'Kralım, güçlü bir düşman karşısında ya başka bir ülkeye çekilmek veya barış yapmak gerekir.' Bunu işiten Ādīvin demiş ki: 'Tehlike acil değil, düşmanımızın niyetini anlayalım, kendi gücümüzü düşünelim ve yapabileceğimizin en iyisini yapalım.' Sonra Sandīvin demiş ki: 'Kralım, düşmana boyun eğmek veya başka bir ülkeye kaçmaktansa ölmek daha iyidir. Gidip bu güçlü düşmanla savaşalım. İttifak yapan cesur ve girişken bir kral düşmanlarına boyun eğdirir.' Pradīvin demiş ki: 'O, savaşta yenilmeyecek kadar güçlü, onunla ateşkes yapmalı ve uygun fırsatı bulduğumuzda da öldürmeliyiz.' Çiracīvin demiş ki: 'Ne ateşkesi? Elçi kim olacak? Kargalarla baykuşlar ezelden beri savaşırlar, onlara kim gidecek? Bu iş siyasetle halledilmeli. Siyaset imparatorlukların kurulmasını sağlayan yoldur.'

Kargalar kralı bunları işittikten sonra Çiracīvin'e demiş ki: 'Sen yaşlısın, söyle bana, kargalarla baykuşlar arasındaki savaşın nedeni nedir? Bundan sonra siyasetini ortaya koyarsın.' Çiracīvin cevap vermiş: 'Bunun nedeni düşüncesizce söylenen sözdür. Siz eşeğin öyküsünü duymadınız mı?

Bir çamaşırcının zayıf bir eşeği varmış. Onu şişmanlatmak için üzerine kaplan postu örterek yakındaki mısır tarlasına bırakmış. Eşek mısırları yerken insanlar onun bir kaplan olduğunu düşünmüş, kimse kovalamaya cesaret edememiş. Bir gün elinde yayı ve oku olan bir çiftçi onu görmüş. Bir kaplan olduğunu sanarak korkuya kapılmış, yere eğilmiş ve üzerine bir örtü örterek titreye titreye emeklemeye başlamış. Eşek onu gör-

düğü zaman kendisi gibi yürüyen adamı mısır yemeye gelen başka bir eşek sanmış ve bet sesiyle anırmış. Bunun onun bir eşek olduğunu anlayan çiftçi, sesiyle kendini belli eden aptal yaratığı bir ok atışıyla öldürmüş.

İşte bizim baykuşlarla düşmanlığımız da buna benzer şekilde dikkatsizce söylenmiş bir söze dayanır.

Bir zamanlar kuşların kralı yoktu. Bir araya geldiler, bir krallık şemsiyesi getirip bir baykuşu kuşların kralını seçmeye çalıştılar. O sırada gökte uçan bir karga onları görüp dedi ki: "Sizi budalalar, tavus kuşu veya başka bir kuş yok mu ki bu çarpık gözlü, çirkin kuşu kral seçiyorsunuz? Bu uğursuz baykuşu bırakın! Adıyla refah getirecek yiğit bir kuş seçin. Bakın, size bir öykü anlatayım.

Çandrasaras adlı suyu bol büyük bir göl varmış. Onun kıyısında Şilimukha adlı bir tavşan kral yaşamış. Bir gün Çaturdanta adlı fillerin kralı sürüsüyle birlikte su içmek için oraya gelmiş, çünkü kuraklık yüzünden bütün su kaynakları kurumuşmuş. Fil sürüsü göle girerken bütün tavşanlar, ölmekten korktukları için titremeye başlamışlar. Filler gittikten sonra tavşan Kral Şilimukha herkesin arasında Vicaya adlı tavşana üzüntüyle şöyle söylemiş: 'Fillerin kralı bu gölün suyunun tadını aldı, artık tekrar tekrar gelecektir. Hepimiz ezilip gideceğiz, bir çare bul. Git bak bakalım, bu işi çözmek için yapabileceğimiz bir oyun var mı? Sen iş bitirmeyi, güzel söz söylemeyi iyi bilirsin. Her şart altında sonuç alırsın.'

Bu sözlerle yüreklendirilen tavşan memnun olmuş ve yavaş yavaş yürüyerek yola koyulmuş. İzlerini sürerek fil sürüsünü bulmuş, fillerin kralını görmüş, bir kayaya çıkarak seslenmiş: 'Ben ayın elçisiyim, Ay Tanrı benim ağzımdan size diyor ki: "Ben Çandrasaras adlı serin gölde yaşıyorum, orada yaşayan tavşanların kralı benim. Onları pek severim. Bu yüzden, herkes beni serin ışınlı ve tavşan işaretli olarak bilir. Göle girip tavşanları öldürüyormuşsunuz. Buna devam ederseniz sizi cezalandırırım, ona göre."'

Tavşanın sözlerini işiten fil korkmuş ve demiş ki: 'Bir daha yapmayacağım, Ay Tanrısı'na saygılar sunarım.' Tavşan demiş ki: 'Gel dostum, onu sana göstereyim.' Fillerin kralını göle götürmüş, ayın gölün üzerindeki yansımasını göstermiş. Bunu gören fil saygıyla ve korkuyla yere eğilmiş, bir daha da oraya gelmemiş. Tavşanlar kralı Şilimukha da oradaymış, olan bitene tanıklık etmiş. Vicaya'yı övüp vezir yapmış ve gölde güven içinde yaşamışlar."

Bu öyküyü anlatan karga, konuşmayı sürdürmüş: "İşte halkına zarardan koruyan kral böyle olur. Bu gündüz görmeyen basit baykuşa tahtı nasıl emanet edersiniz? Basit yaratıklara asla güvenilmez. Bununla ilgili şu öyküyü dinleyin.

Bir zamanlar bir ağaçta yaşıyordum. Benim altımda Kapincala adlı bir kuş yuva yapmış yaşıyordu. Bir gün bir yere gitti ve günlerce geri dönmedi. O sırada bir tavşan gelip yuvaya yerleşti. Birkaç gün sonra da Kapincala döndü, tavşanla aralarında 'bu yuva benim, senin değil,' diye bir tartışma çıktı. İyi bir yargıç aramaya gittiler. Ben de ne olacak diye merak edip gizlice izledim. Bir süre yol aldıktan sonra kıyıda bir kedi gördüler. Kedi gözlerini kısıp, meditasyona dalmış oruç tutar gibi bir hava vermişti kendine. Birbirlerine dediler ki: 'Şu dindar kediye kimin haklı olduğunu soralım.' Ona yaklaşıp şöyle söylediler: 'Saygıdeğer kedi, siz dindar bir kişisiniz, maruzatımızı dinleyin.' Bunu duyan kedi sesini alçaltarak dedi ki: 'Oruçtan bitap düştüm, duyamıyorum, biraz yakına gelin. Zira yanlış hüküm ölümcül sonuçlara yol açar.' Bu sözlerle onları yakına gelmeye ikna eden alçak hayvan bir hamlede ikisini de öldürdü.

İşte böyle, alçaklara asla güven olmaz. Bu yüzden alçak baykuşu sakın kral yapmayın."

Kargadan bu sözleri işiten kuşlar, baykuşu kral yapmaktan vazgeçmişler ve dört bir yana dağılıp gitmişler. Sonra baykuş kargaya şöyle söylemiş: "Şu andan itibaren sen ve ben düşmanız, bunu unutma. Şimdi gidiyorum." Böyle deyip öfkeyle git-

miş. Dedikleri ne kadar doğru olsa da karga bir an kedere kapılmış. Basit bir konuşmadan sonra başı belaya giren kim kedere kapılmaz ki?

İşte böyle, kargalarla baykuşlar arasındaki savaş böyle dikkatsizce söylenen söze dayanıyor.' Krala bunları söyleyen Çiracīvin devam etmiş: 'Baykuşlar kalabalık ve güçlüler, onları yenemezsiniz. Sayı üstünlük sağlar. Anlatayım da dinleyin.

Bir Brahman bir keçi satın alıp omzuna yüklemiş. Evine dönerken yolda onu gören hırsızlar keçiyi çalmayı düşünmüşler. Biri Brahmana yaklaşıp saygılı bir dille şöyle demiş: "Brahman! O köpeği neden omzunda taşıyorsun? Yere bırakasana!" Brahman bu garip sözleri önemsemeyerek yoluna devam etmiş. Derken iki hırsız daha karşısına çıkıp aynı sözleri söylemişler. Brahman kuşku dolu gözlerle keçisine bakarken üç hırsız daha yaklaşıp, "Sen nasıl bir Brahmansın, hem kutsal ipi hem de köpeği taşıyorsun. Böyle şey olmaz. Gerçek bir Brahman değil, sadece basit bir avcısın. Bu da senin av köpeğin olmalı," demişler, sonra uzaklaşıp gitmişler. Brahman, "Kuşkusuz kötü bir ruh benim gözlerimi yanıltıyor, bütün bu adamlar yanlış görüyor değiller ya!" diyerek keçiyi bırakmış. Ruhunu temizlemek için de bir ırmakta yıkanıp evine dönmüş. Hırsızlar ele geçirdikleri keçiyi bir güzel kesip kendilerine muhteşem bir ziyafet çekmişler.'

Çiracīvin bunu anlattıktan sonra kargalar kralına demiş ki: 'İşte kralım böyle, sayıca çok olan güçlü düşmanı yenmek zordur. Şimdi size söyleyeceğim şeyleri yapmalısınız. Tüylerimi yolun ve şu ağacın dibine atın, sonra da ben gelene kadar karşıdaki tepenin ardında bekleyin.' Kargalar kralı kabul etmiş, Çiracīvin'in tüylerini yolup ağacın dibine atmışlar, sonra da tepenin ardına kaçmışlar. Çiracīvin ise ağacın dibine öylece yatmış.

Geceleyin Avamarda adlı baykuşlar kralı, adamlarıyla beraber oraya gelmiş ama bir tane bile karga görememiş. O sırada Çiracīvin zayıf bir gak sesi çıkarmış, bunu duyan baykuş-

lar kralı aşağıya bakıp onu görmüş. Şaşırmış, kim olduğunu ve bu duruma nasıl düştüğünü sormuş. Çiracīvin rolüne devam ederek şöyle demiş: 'Ben kargalar kralının veziri Çiracīvin'im. Kral öteki vezirlerinin önerileriyle size saldırmayı düşünüyordu. Vezirleri azarlayıp dedim ki: "Bana sorarsanız ve sözlerimin sizin için bir değeri varsa, baykuşların güçlü kralıyla savaşmamanızı öneririm. Eğer siyasetten biraz nasibiniz varsa, onu yatıştırmaya çalışmalısınız." Aptal kargalar kralı bana, "Bu herif düşmanın tarafında anlaşılan," diye bağırdı. Sonra o ve adamları beni dövüp bu hale soktular. Ağacın dibine attılar ve çekip gittiler.'

Çiracīvin bunları söyledikten sonra içini çekip başını yere eğmiş. Baykuşlar kralı vezirlerine Çiracīvin'e ne yapmak gerektiğini sormuş. Vezir Diptanayana demiş ki: 'Hırsız bile olsalar iyi insanların canlarına kıymamak gerekir, onlar iyilikte bulunsalar da genellikle canları bağışlanmaz, fakat bağışlamak lazım.

Bir zamanlar kasabanın birinde bir tüccar yaşarmış. Yaşlı olmasına rağmen serveti sayesinde tüccar sınıfından genç bir kadınla evlenmiş. Kadın tıpkı çiçekleri geçmiş ağaçtan kaçan arılar gibi, yaşlı adamdan kaçarmış. Bir gece karı koca yatakta uyurken eve hırsız girmiş. Kadın hırsızı görünce çok korkmuş, dönüp kocasına sarılmış. Tüccar buna inanamamış, bu sarılışın nedenini aramak için çevresine bakınırken hırsızı görmüş. Ona demiş ki: "Bana büyük iyilikte bulundun, bu yüzden hizmetçilerime seni öldürmemelerini söyleyeceğim." Hırsızın canını bağışlamış ve gitmesine izin vermiş.

İşte böyle, biz de bize iyilikte bulunan Çiracīvin'in hayatını bağışlamalıyız.' Vezir Diptanayana böyle konuştuktan sonra susmuş. Baykuşlar kralı öteki veziri Vakranāsa'ya sormuş: 'Ne yapmalıyız? Bana iyi bir tavsiyede bulun.' Vakranāsa demiş ki: 'Onun canı bağışlanmalıdır, çünkü düşmanlarımızın sırlarını biliyor. Düşmanlarımızın kralıyla veziri arasındaki bu kavga bizim yararımızadır. Dinleyin, size bununla ilgili bir öykü anlatayım.

Brahmanın birine iki inek bağışlamışlar. Bir hırsız onları görmüş ve çalmak istemiş. Rākshasanın biri de Brahmanı yemek istemekteymiş. Geceleyin hırsızla Rākshasa, Brahmanın evine yaklaşırlarken karşılaşmışlar ve birbirlerine niyetlerini anlatmışlar. Sonra ikisi birlikte Brahmanın evine girmişler. Orada kavgaya tutuşmuşlar. Hırsız demiş ki: "Önce ben inekleri çalacağım, sen Brahmanı uyandırırsan inekleri nasıl çalarım?" Rākshasa demiş ki: "Hayır olmaz! Önce ben Brahmanı halledeceğim, aksi halde inekler gürültü yapıp onu uyandırır, ben de işimi halledemem." Onlar böyle tartışırlarken Brahman uyanmış. Kılıcını çekip Rākshasaları kaçıran bir büyülü söz okumuş. Rākshasa ve hırsız hemen kaçmışlar.

İşte böyle, nasıl hırsızla Rākshasanın tartışması Brahmana bir yarar sağladıysa, kargalar kralıyla Çiracīvin arasındaki tartışma da bize bir yarar sağlar.'

Vakranāsa böyle dedikten sonra baykuşlar kralı, veziri Prākārakarna'ya görüşünü sormuş, o da şu cevabı vermiş: 'Çiracīvin'i korumalıyız, o üzgün, ona şefkatle yaklaşmalıyız. Eski zamanlarda kendisine sığınan Şivi* etini sunmuştu.' Prākārakarna'dan sonra baykuşlar kralı, Krūraloçana'ya da fikrini sormuş, o da aynı cevabı vermiş. Sonra basiretli vezir Raktāksha'ya da sormuş, o şöyle cevap vermiş: 'Kralım, bu vezirler kötü siyasi öğütlerle sizi mahvedecekler. Siyaseti bilen birisi ezeli düşmanına asla güven duymaz. Samimi olmayan bir yaltaklanmadan ancak bir budala tatmin olabilir.

Bir zamanlar bir marangoz varmış. Karısını çok severmiş. Komşularından karısının bir başkasını sevdiğini duymuş. Sonra kadının sadakatini ölçmek için demiş ki: 'Sevgilim, kralın em-

---

* Eski zamanlarda Tanrı Agni ve İndra, kral soyundan gelen Ermiş Şivi'nin doğruluğunu denemek isterler. Agni güvercin, İndra şahin olur. Güvercin kaçıp Şivi'ye sığınır, şahin onu ister. Şivi ise kendisine sığınan bir canlıyı vermektense, onun yerine kendi etinden güvercin kadar kesip vermeyi tercih eder. Tanrılar ermişin doğruluğundan emin olunca hayvan biçiminden çıkarlar ve onu takdir ederler. Şivi'ye Şibi de denir. (ç.n.)

riyle iş için bir başka ülkeye gidiyorum, bana yiyecek ve diğer gerekenleri hazırlar mısın?' Kadın hemen gerekli şeyleri hazırlamış, adam evden ayrılmış, fakat gizlice geri gelip çırağıyla birlikte yatağın altına saklanmış. Karısı âşığını çağırmış. Onunla yatağın üstünde otururken, kötü kalpli kadının bacağı kocasına çarpmış ve adamın orada olduğunu anlamış. Âşık da olayı anlamış ve kadına kendisini mi, yoksa kocasını mı daha çok sevdiğini sormuş. Hilekâr kadın âşığına yalandan demiş ki: 'En çok kocamı seviyorum, o benim geçimimi sağlıyor. Benim sadakatsizliğim kadınlara özgü bir durumdur. Kadınlar hep pislik yerler, burunları olmasa bile.' Karısının bu ikiyüzlü sözlerini duyan marangoz yatağın altından çıkmış ve çırağına demiş ki: 'Bak, sen şahitsin, karım kendini sevgilisine sunsa bile hâlâ bana bağlı. Onu ben başımda taşırım.' Budala adam çırağının yardımıyla ikisini de omuzlarına almış ve dolaştırmış.

İşte böyle, iflah olmaz derecede budala olanlar, gözlerinin önünde işlenen suçu bile ayırt edemez, ikiyüzlü sözlere kanıp gülünç duruma düşerler. O nedenle düşmanınızın tarafında olan Çiracīvin'i affetmemelisiniz. Ona dikkat etmezseniz efendimizi bir hastalık gibi aniden öldürebilir."

Raktāksha'nın sözlerini duyan baykuşlar kralı şöyle cevap vermiş: 'Bize iyilik yapmak için bu duruma düşmüş, onun canını bağışlamayıp da ne yapalım? Bize bir zararı dokunmadı ki?' Baykuşlar kralı bu sözlerle Raktāksha'nın öğüdünü geri çevirmiş ve karga Çiracīvin'in içine su serpmiş. Sonra Çiracīvin baykuşlar kralına demiş ki: 'Bu duruma düştükten sonra yaşamımı sürdürmenin bir anlamı var mı? Bana odun getirin, ateş yakıp içine gireceğim. Ateşe bir sonraki yaşamımda baykuş olmak istediğimi söyleyeceğim, baykuş olup o kargalar kralından intikamımı alacağım.'

O böyle söyleyince Raktāksha gülmüş ve demiş ki: 'Efendimiz lütfedip seni bağışladı, daha ne ateşe girmesi? Ayrıca sen karga tabiatından dolayı baykuş maykuş olamazsın. Yaratıcı her canlıyı kendi doğasında yaratmıştır.

Bir zamanlar ermişin biri, bir şahinin pençesinden düşmüş yavru bir fare bulmuş. Ona acıyarak ermişlikten gelen gücüyle fareyi genç bir kıza dönüştürmüş. Kızı çile yerinde büyütmüş. Evlenme çağına gelince onu güçlü biriyle evlendirmek istemiş. Bu amaçla güneşe seslenmiş: "Bu kızı güçlü birine vermek istiyorum. Onunla evlenir misin?" Güneş cevap vermiş: "Bulut benden daha güçlüdür, beni bir anda örtüp ışığımı karartabilir." Bunu duyan ermiş dönüp buluta seslenmiş. Ona da aynı soruyu sormuş. Bulut ermişe cevap vermiş: "Rüzgâr benden daha güçlüdür, beni istediği yere sürükler." Bunu duyan ermiş bu kez rüzgâra seslenip aynı soruyu sormuş. Rüzgâr ermişe cevap vermiş: "Dağlar benden daha güçlüdür, ben onları yerinden oynatamam." Ermiş bu cevap üzerine dağların kralı Himālaya'ya seslenip sorusunu yinelemiş. Ulu Himālaya onu dinledikten sonra, "Fareler benden daha güçlüdür, çünkü onlar bende delik açarlar," cevabını vermiş. O zaman ermiş bir orman faresine seslenmiş ve "Bu kızla evlen," demiş. Fare de ermişe, "İyi ama söyler misin, onu deliğime nasıl sokacağım," diye sormuş. Ermiş de, "Galiba en iyisi onu tekrar fare haline çevirmek," diyerek kızı yeniden fare biçimine sokmuş ve fareye eş olarak vermiş.

İşte böyle, bir canlı eninde sonunda kendi kökenine geri döner. Bu yüzden sen de, ey Çiracīvin, asla baykuş olamazsın.'

Raktāksha böyle deyince Çiracīvin düşünmüş: 'Kral siyaseti iyi bilen bu vezirini dinlemedi. Ötekiler ise aptal, amacıma eriştim demektir.' O bunları düşünürken baykuşlar kralı onu alıp kalesine götürmüş. Çiracīvin onun adamı gibi görünürken yemiş içmiş, iyice semirmiş ve tavus kuşu gibi olmuş.

Bir gün Çiracīvin baykuşlar kralına demiş ki: 'Kralım, gidip kargalar kralını evine dönmeye ikna edeyim, dönünce siz de saldırıp onu yok edersiniz, böylece ben de size bana yaptığınız iyiliklerin borcunu ödemiş olurum. Ancak, kapınızı otlarla, yapraklarla sağlamlaştırın ve yuvanızda kalın ki gündüz vakti size saldırmasınlar.'

Bu sözlerle baykuşları evlerine tıkan, kapılarına otlar, yapraklar yığdıran Çiracīvin, kendi kralının yanına gitmiş. Gagalarına yanan bir odun parçasından küçük meşaleler alıp dönmüşler, bütün kargalar da öyle yapmış. Oraya vardıklarında baykuşların otlarla, yapraklarla kapatılmış kapılarını ateşe vermişler. Her karga aynı şekilde yuvaları ateşe verince bütün baykuşlar yanıp gitmiş.

Çiracīvin'in yardımıyla düşmanlarını yenen kargalar kralı çok mutlu olmuş ve halkıyla birlikte yaşadığı banyan ağacına dönmüş. Sonra Çiracīvin kargalar kralı Meghavarna'ya düşmanları arasında nasıl yaşadığını anlatmış ve demiş ki: 'Kralım, düşmanınızın Raktāksha adlı iyi bir veziri vardı, kral kendine duyduğu aşırı güvenle onun öğüdünü dinlemedi ve canını bağışladı. Vezirinin söylediklerini yersiz bulup dinlemedi, ben de güvenini kazanarak o budalayı aldattım. Bu durum yılanın kurbağaları kandırıp öldürmesine benziyor.

Yaşlı bir yılan, insanların çok sık uğradığı bir gölün kenarında kurbağa yakalayamaz olduğu için öylece hareketsiz yatmış. Kurbağalar ona güvenli bir uzaklıktan sormuşlar: "Saygıdeğer yılan, neden eskisi gibi kurbağa yemiyorsunuz?" Yılan cevap vermiş: "Bir gün kurbağa peşindeyken yanlışlıkla bir Brahmanın oğlunu ısırıp öldürdüm. Babası bana lanet okudu ve benim bir kurbağa taşıyıcısı olmamı istedi. Şimdi nasıl kurbağa yiyebilirim ki? Aksine, sizi sırtımda taşımam lazım." Kurbağalar kralı bu sözü duyunca sırtta taşınmak isteğiyle sudan çıkıp korkusuzca yılanın sırtına binmiş. Diğer kurbağalar da aynısını yapmışlar. İşlerin istediği gibi gittiğini gören yılan, yalandan bitkinmiş gibi yaparak kurbağalar kralına kurnazca şöyle demiş: "Bir şeyler yemezsem şuradan şuraya gidemem, bana biraz yiyecek verin. Aç bir hizmetçi nasıl hizmet edebilir?" Sırtta taşınma meraklısı kurbağalar kralı bu söz üzerine, "Adamlarımdan bazılarını yiyebilirsin," diye cevap vermiş. Yılan da bütün kurbağaları bir bir yemiş, yılan tarafından taşınacağım diye böbürlenen kurbağalar kralı da buna katlanmak zorunda kalmış.

İşte böyle, kendine güven sağlayan akıllı kişiler aptalları kandırırlar. Ben de benzer şekilde, kendimi düşmanlarınıza sevdirip onların mahvolmasını sağladım. Bu yüzden, bir kral siyaset konusunda yetenekli ve kendine hâkim birisi olmalı. Bir budala ise hizmetçileri tarafından aldatılır ve düşmanları tarafından öldürülür. Ey kral, Başarı Tanrıçası kumar gibi güvenilmez, dalga gibi kararsız, şarap gibi de sarhoş edicidir. Ama kendini bilen, iyi eğitilmiş, kötü alışkanlıkları olmayan, kişilikler arasındaki farkı kavrayan bir krala da sanki iple bağlanmış gibi sıkı sıkıya bağlıdır. O nedenle, akıllı insanların sözlerini dinleyerek, düşmanlarınızın yok oluşunu izleyerek yaşayın, ülkenizi size karşı çıkanlar olmadan yönetin.'

Vezir Çiracīvin kargalar kralı Meghavarna'ya böyle demiş, o da vezirini bolca ödüllendirip ülkesini öğütlendiği gibi yönetmiş."

(A) Bunları söyleyen Gomukha, Vatsa kralının oğluna öykü anlatmayı sürdürmüş: "İşte prensim gördünüz, hayvanlar bile yönetimde aklı kullanıyorlar, aklı kullanmayanlar ise daima mahvoluyorar ve herkesin maskarası haline geliyorlar. Mesela şöyle:

Zengin bir adamın aptal bir uşağı varmış. Bir gün efendisini sabunlarken, aşırı aptallığı yüzünden bir şaplak vurmuş ve derisini kızartmış. Efendisi onu kovmuş, uşak da derin bir üzüntüye gömülmüş.

(A) Cahil kişi kendini akıllı sanır ve her işe düşünmeden dalar, sonra da mahvolur. Bununla ilgili bir başka öykü de şöyledir.

Mālava'da iki Brahman kardeş varmış. Bunlara aralarında bölüşmek üzere babalarından miras kalmış. Bu mirası bölüşürlerken bu az bu çok diye kavgaya başlamışlar. Sonunda Vedaları bilen bir hocayı hakem yapmışlar. O da, 'Tek olan her şeyi ortadan ikiye bölerseniz eşitsizlik oldu diye tartışmazsınız,' demiş. İki aptal bunun üzerine tek olan her şeyi ikiye bölmeye başlamışlar. Evi, yatakları, bütün servetlerini, hatta

büyükbaş hayvanlarını bile ikiye bölmüşler. Bir kadın köleleri varmış, onu bile kesip ikiye bölmüşler. Bunu duyan kral mallarına el koyarak onları cezalandırmış.

(A) İşte böyle, başka aptalların tavsiyelerini dinleyen aptallar, hem bu hem de öteki dünyayı kaybederler. Akıllı insan aptallara hizmet etmemelidir, akıllı insanlara hizmet etmelidir. Doyumsuzluk da zarar verir. Bununla ilgili şöyle bir öykü vardır.

Kazandıkları sadakalarla oldukça şişmanlamış birtakım dilenciler varmış. Birbiriyle arkadaş olan bazı kişiler bunu görerek aralarında konuşmaya başlamışlar. Birisi, 'Bu dilenciler dilenerek yaşadıkları halde fazlasıyla şişmanlar,' demiş. Bir diğeri şöyle söylemiş: 'Size bu işin tuhaf bir yönünü göstereceğim. Daha önce yediklerinin aynılarını verdiğim halde, bu adamları zayıflatacağım.' Bunu dedikten sonra bir gün dilencileri evine davet etmiş. Onlara acı, tatlı, ekşi, tuzlu, mayhoş ne varsa hepsini tattırmış, bütün yiyeceklerin en iyilerinden bolca vermiş. Aptal adamlar bu lezzeti hiçbir zaman unutmadıkları için, dilenerek elde ettiklerinden bir zevk almaz olmuşlar. Böylece adamlar zayıflamışlar. Dilencileri ağırlamış olan adam bir gün onları görünce arkadaşlarına göstererek şöyle demiş: 'Daha önce bu adamlar şişmandı, çünkü sadakadan kazandıkları yiyeceği beğeniyorlardı. Şimdi beğenmedikleri için yemiyorlar ve zayıfladılar. Bu yüzden, akıllı insan mutlu olmak istiyorsa kendini elindekiyle yetinmeye alıştırmalıdır. Elde edilenden mutsuz olma, hem bu dünyada hem de ötekinde hiç dinmeyen acıların kaynağıdır.' Adam arkadaşlarına bu dersi verdikten sonra, arkadaşları mutsuzluğun kaynağı olan doyumsuzluktan vazgeçmişler. İyi yolda olanla kim arkadaşlık etmez?

(A) Prensim, şimdi aptal ve altın öyküsünü dinleyin.

Genç bir adam su içmek için bir gölcüğe gelmiş. Aptal adam orada, ağaçta tünemekte olan altın gibi sarı kafalı bir kuşun sudaki yansımasını görmüş. Gördüğü şeyin gerçek altın oldu-

ğunu düşünerek almak için suya girmiş. Ancak boşuna, onu ele geçirememiş. Kıyıya çıktığında onun yine suda parladığını görmüş. Tekrar suya girmiş fakat nafile, altını ele geçirememiş. Derken babası onu görmüş ve ne yaptığını sormuş. Durumu anlayan adam kuşu kovalamış, böylece suda görülecek bir şey kalmamış. Olayın nedenini açıklamış, aptal oğlunu alıp eve götürmüş.

(A) İşte böyle, budala insanlar düşünmezler, yanlış sanılarla aldanırlar ve düşmanlarının maskarası, dostlarının da can sıkıntısı olurlar. Şimdi başka budala öyküleri dinleyin.

Tüccarın biri mal yüklü devesiyle yolculuk yapmaktaymış. Hizmetçilerine, 'Bu devenin yükünün yarısını taşıması için gidip bir başka deve satın alacağım. Burada kalın ve çok dikkat edin, yağmur yağacak olursa içi kumaş dolu şu sandıkları ıslatmasın,' demiş, hizmetçilerini devenin yanında bırakarak gitmiş. Derken, aniden bir bulut belirmiş ve yağmur yağmaya başlamış. Aptal hizmetçiler, 'Efendimiz sandıkları yağmurdan korumamızı söyledi,' diyerek kumaşları çıkartıp sandıkların üstüne sarmışlar. Sandıkları yağmurdan koruduklarını sanmaktaymışlar. Tüccar döndüğü zaman öfkeyle hizmetçilerine, 'Sizi salaklar, bu ne? Bütün kumaşlar nasıl böyle ıslandı?' diye çıkışmış. Onlar da şöyle demişler: 'Bize sandıkları yağmurdan korumamızı söylemiştiniz, ne hata yaptık ki?' Adam karşılık vermiş: 'Ben size, sandıklar ıslanırsa içindeki kumaşlar da ıslanıp bozulur demek istedim. Bunu kumaşları korumak için söyledim, sandıkları değil.' Sonra yükü diğer deveye aktarmış, eve döndüğü zaman zararını hizmetçilerinin maaşından keserek çıkarmış.

(A) İşte aptallar böyle her şeyi tersyüz ederler, kendi çıkarlarına da başkalarınınkine de zarar verirler, cevapları da saçma sapan olur. Şimdi aptalla kekleri dinleyin.

Bir gezgin bir parayla sekiz tane kek almış. Altısını hiç duraksamadan yemiş, yedinciden sonra tıka basa doymuş. Sonra kalın kafalı öfkeyle bağırmış: 'Dolandırıldım! Neden

açlık sancılarını dindiren bu keki daha önce yemedim? Diğerlerini neden boşa harcadım? Neden onları sonraya saklamadım?' Böyle diyerek ağlamış. Karnının yavaş yavaş doyduğunu anlamamış. Bu aptallığına herkes çok gülmüş.

Bir tüccar aptal uşağına şöyle demiş: 'Dükkânın kapısına sahip ol, ben bir dakikalığına eve gidiyorum.' Tüccar bunu söyledikten sonra gitmiş, uşak ise dükkânın kapısını omzuna almış ve tiyatro izlemeye gitmiş. Dönerken efendisi ona rastlayıp azarlamış. Uşak ise cevap olarak şöyle demiş: 'Söylediğiniz gibi kapıya sahip oldum.'

(A) İşte böyle, sözcüklerin altındaki anlamlara bakmayıp sadece sözcüklere bakan budalalar zarara neden olurlar. Şimdi sığırı yiyen aptalları dinleyin.

Birtakım köylüler bir adamın sığırını çalıp köyün dışındaki bir göl kenarında, bir banyan ağacının dibinde kesmişler ve bölüşüp yemişler. Sığırın sahibi krala çıkmış, durumu anlatmış, sığırını yiyen köylüler kalın huzuruna getirilmiş. Sığırın sahibi, kralın ve köylülerin önünde şöyle demiş: 'Bu aptallar sığırımı çaldılar, gölün kenarında, bir banyan ağacının dibinde kesip gözlerimin önünde yediler.' Bunun üzerine aptal köylülerin en yaşlısı demiş ki: 'Bizim köyde ne göl vardır, ne de banyan ağacı. Yalan söylüyor. Hani, nerede onun sığırını yemişiz veya öldürmüşüz?' Sığırın sahibi bunun üzerine demiş ki: 'Ne? Köyün doğu yakasında bir göl ve bir banyan ağacı yok mu? Sığırı da ayın dokuzuncu günü yediniz.' Bunun üzerine yaşlı budala cevap vermiş: 'Bizim köyün doğu yakası yoktur, dokuzuncu gün diye bir şey de yoktur.' Bunu duyan kral gülmeye başlamış ve yaşlı budalayı himaye edercesine demiş ki: 'Sen doğruyu söyleyen birisin, anlaşılan hiç yalan söylemedin, öyleyse bana gerçeği anlat, bu sığırı yediniz mi yemediniz mi?' Aptal cevap vermiş: 'Ben babam öldükten üç yıl sonra doğdum, bana konuşmayı o öğretti. Bu yüzden kralım, doğru olmayan hiçbir şeyi söylemem. Bu adamın sığırını yedik, doğrudur, fakat geri kalan bütün iddialar yalan-

dır.' Bunu işiten kral ve saraylılar gülmelerine engel olamamışlar. Sonra kral davacıya sığırının parasını ödemiş, köylülere de para cezası vermiş.

(A) İşte aptallar kendilerini böyle açık ederler, inkâr edilmesi olanaksız şeyleri inkâr ederler.

Aptal bir adamın öfkeli bir karısı varmış. Kadın demiş ki: 'Yarın babamın evine gidiyorum, bir şölene davetliyim. Bana bir yerden mavi lotuslardan yapılmış bir kolye getirmezsen aramızda karılık kocalık biter, ona göre!' Adam bunun üzerine kalkmış, gece yarısı kralın gölüne gitmiş. Göle girdiği anda nöbetçiler onu görmüşler ve 'Kimsin sen?' diye bağırmışlar. Adam, 'Ben bir Brahman ördeğim,' diye cevap vermiş. Nöbetçiler onu hapse atmışlar, sabah olduğunda kralın huzuruna götürülürken ve onun huzurunda ördek gibi ötüp durmuş. Kral ısrarla kim olduğunu, ne yaptığını sorunca adam olanları anlatmış, merhametli kral onu cezalandırmamış.

Brahmanın biri budala bir hekime demiş ki: 'Oğlumun kamburu var, onu alabilir misin?' Hekim demiş ki: 'Bana on altın ver, eğer başaramazsam sana on katını vereceğim.' Böyle bahse girdikten sonra Brahmandan on altın alan hekim işe koyulmuş. Çocuğu terletmiş, birçok yöntemle ona eziyet etmiş, fakat nafile, kambur yerinden oynamamış. Böylece Brahmana yüz altın ödemiş. Bu dünyada kim kambur bir kimseyi düzeltebilmiş ki?

(A) Övünerek olanaksızı yapacağını söylemek, insanı ancak gülünç duruma düşürür. O nedenle, akıllı kişi aptallarla aynı yolda yürümemelidir."

Akıllı Prens Naravāhanadatta geceleyin eşsiz veziri Gomukha'dan bunları dinleyerek çok mutlu olmuş. Her ne kadar Şaktiyaşas'ın hasretini çekiyorsa da Gomukha'nın anlattıklarıyla rahatlıyor, çevresi kendisiyle birlikte büyümüş olan vezirleriyle çevrili yatağına yattığı zaman rahatlıkla uyuyabiliyormuş.

LXIII. Bölüm

(A) Ertesi sabah Naravāhanadatta uyanmış, sevgilisi Şaktiyaşas'ı düşününce aklı başından gitmiş. Onunla evleneceği günü beklemek bir asır gibi uzun geliyormuş, bu yüzden hiçbir şeyden zevk almıyormuş. Bu durumu işiten babası kral hemen aralarında Gomukha ve Vasantaka'nın da bulunduğu vezirleri onun yanına göndermiş. Akıllı vezir Gomukha, Vasantaka'ya demiş ki: "Soylu Vasantaka, prensimizi rahatlatacak şöyle güzel bir öykü anlatır mısın?" Bilge Vasantaka başlamış anlatmaya.

"Mālava'da Şrīdhara adlı ünlü bir Brahman varmış. Onun ikiz oğulları olmuş. Büyüğünün adı Yaşodhara, küçüğünün adı ise Lakshmīdhara imiş. Bunlar büyüdükleri zaman babalarının da onayını alıp çalışmak üzere başka bir ülkeye gitmek için yola çıkmışlar. Yolda suyu, ağacı olmayan, kızgın kumla kaplı bir yere gelmişler. Orayı sıcaktan ve susuzluktan kavrularak geçip akşamleyin tükenmiş bir halde, meyveleri bol, gölgeli bir ağacın olduğu yere varmışlar. Uzaktan ağacın dibinde lotuslarının hoş kokular saçtığı, serin ve suyu temiz bir göl bulunduğunu fark etmişler. Gölde yıkanmışlar, soğuk suyundan içip kendilerine gelmişler, bir kaya parçası üstüne oturup dinlenmişler. Güneş batınca akşam dualarını okumuşlar, vahşi hayvanlardan korktukları için geceyi geçirmek üzere ağaca tırmanmışlar.

Geceleyin aşağıdaki gölden bir sürü adam çıkmaya başlamış. Biri yeri süpürmüş, diğeri boyamış, bir başkası ise beş renkte çiçekler serpmiş. Bir diğeri altın bir yatak getirip oraya koymuş, bir başkası da örtüsüyle birlikte döşeği sermiş. Birisi ağacın altına lezzetli yiyecekler, içecekler, çiçekler ve merhemler getirip koymuş. Sonra gölün ortasından kılıcıyla bir adam çıkmış. Adam göksel mücevherlerle Aşk Tanrısı'nı bile gölgede bırakacak kadar süslüymüş. Yatağa oturunca hizmetçileri boynuna çiçek kolyeler takmışlar, merhemlerle ovmuşlar ve sonra göle girip kaybolmuşlar. Adam ağzından soylu bir kadın çıkarmış. Bu güzel kolyeler, mücevherler takan göksel güzellik-

te bir kadınmış. İkinci bir kadın daha çıkmış, o da öyleymiş. Bunlar adamın karılarıymış, ama ikinci çıkan gözdesiymiş. Birinci ve iyi kadın masaya mücevherli tabakları dizmiş, tabaklara da kocası ve diğer kadın için yiyecek koymuş. Onlar yerken o da yemiş. Sonra adam ikinci kadınla yatağa uzanıp uykuya dalmış. Birinci kadın onun ayaklarını sabunluyor, diğeri de yatakta uyanık bakıyormuş.

Ağaçtaki Brahman çocuklar bunu görünce birbirlerine demişler ki: 'Bu kimdir böyle? Gel aşağı inip şu ayak yıkayan kadına soralım, zira bunlar hep göksel varlıklar.' Ağaçtan inip birinci kadına yaklaşmışlar, ikinci kadın Yaşodhara'yı görmüş, tutkuyla yattığı yerden doğrulmuş. Kocası uyumaktaymış. Kadın yakışıklı gence yaklaşıp, 'Benim sevgilim ol,' demiş. Genç cevap vermiş: 'Kötü kadın, sen başkasının karısısın, ben sana yabancı biriyim. Nasıl böyle konuşuyorsun?' Kadın karşılık vermiş: 'Benim yüz tane sevgilim var. Neden korkuyorsun? İnanmıyorsan şu yüz tane yüzüğe bak, bunların her birini bir sevgilimden aldım.' Kadın yüzükleri elbisesinin bir tarafından çıkartıp göstermiş. Yaşodhara demiş ki: 'Yüz tane veya bin tane sevgilin olup olmaması umurumda değil. Sen benim için bir annesin, ben senin bildiğin erkeklerden değilim.'

Böyle reddedilen kötü kadın öfkelenmiş, kocasını uyandırmış, Yaşodhara'yı göstererek gözyaşları içinde demiş ki: 'Bu alçak sen uyurken bana saldırdı.' Bunu duyan koca doğrulup kılıcını çekmiş. Birinci ve iyi kalpli karısı onun bacağına sarılmış ve şöyle demiş: 'Hataya kapılıp suç işleme. Söyleyeceklerimi dinle. Bu kötü kadın oğlanı görünce onu arzuladı, fakat bu erdemli adam ona uymadı. "Sen benim annemsin," diyerek geri çevirince bu kadın öfkelenip onu öldürmen için seni uyandırdı. Ayrıca başka gecelerde birlikte olduğu âşıklarını ispatlayan yüz tane yüzük gösterdi. Huzursuzluk çıkmasın diye bunları sana hiç söylememiştim. Ama bugün söylemek zorunda kaldım, çünkü suçlu duruma düşeceksin. İnanmıyorsan elbisesinde sakladığı yüzüklere bak. Kadınlık onurum bir eş ola-

rak kocama asla yalan söyletmez. Sana doğruluğumu kanıtlamayı da bilirim.'

Bunları söyledikten sonra, kadın öfkeli bir bakışla ağacı küle çevirmiş, sonra da eskisinden daha güzel biçimde onu yenilemiş. Kocası kadına inanıp onu kucaklamış. Zina yapan ikinci karısını ise cebinden yüzükleri alıp burnunu kestikten sonra oradan kovmuş.

Kutsal bilgi öğrencisi Yaşodhara ile kardeşine bakan ve öfkesi geçen adam, düşünceli düşünceli demiş ki: 'Kıskançlığım yüzünden kanlarımı hep içimde sakladım. Buna rağmen bu kötü kadına hâkim olamadım. Yıldırımı kim tutabilmiş, sadakatsiz bir kadını kim engelleyebilmiş ki? İffetinden başka koruyucusu olmayan kadınlar ise kocalarını her iki dünyada da korurlar. Bugün bu kadın beni korudu, lanet gücü de takdire değerdi. Onun sayesinde sadakatsiz kadından ve masum bir Brahmanı öldürerek işleyeceğim günahtan kurtuldum.'

Bunları söyledikten sonra Yaşodhara'yı oturtmuş ve demiş ki: 'Nereden gelip nereye gidiyorsunuz?' Yaşodhara başlarından geçeni anlatmış, sonra güvenini kazandığı adama merakla sormuş: 'Soylu efendim, sakıncası yoksa kim olduğunuzu, neden şatafat içinde suda yaşadığınızı anlatır mısınız?' Adam, 'Anlatayım, dinle,' demiş.

'Himālayalar'ın güneyinde Kaşmīra adlı bir yer vardır. Orası insanlar orayı cennetten sonraki yer saysınlar diye yaratılmıştır sanki. Tanrı Şiva ve Vishnu, evleri Kailāsa ve Şvetadvipa'yı unutur, binlerce mabediyle orada barınırlar. Orası Vitasta nehrinin sularıyla yıkanır, kahramanlar ve ermişlerle doludur, oraya kötülük ve günah giremez. İşte ben orada doğmuşum. Sıradan bir köylü Brahmandım, iki karım vardı, adım da Bhavaşarman idi. Bir gün bir Buddhist dilenciyle dostluk kurdum, onların kutsal kitaplarında uposhana denilen bir oruç tuttum. Bu oruç daha tam bitmemişti ki kötü kalpli karım gelip yatağımda uyudu. Gecenin bir saati uyku sersemi orucu bozmuşum. O nedenle su cini olarak doğdum, iki karım da benim-

le birlikte doğdu. Bunlardan biri iyi, diğeri kötü kalpli oldu. Her ne kadar mükemmel bir oruç tutamamış olsam da yine de etkisi güçlüydü ki önceki yaşamımı hatırlıyorum ve her gece şatafat içinde yaşıyorum. Eğer orucumu kusursuz tutsaydım şu anda bu durumda olmayacaktım.'

Öyküsünü böyle anlatan adam, iki kardeşi lezzetli yiyecekler ve göksel giysiler sunarak güzelce ağırlamış. Sonra onun önceki yaşamını işiten sadık karısı yere diz çökmüş, aya bakarak şu duayı etmiş: 'Ey yeryüzünün koruyucuları, ben gerçekten iffetli ve kocasına sadık biriysem, kocam suda yaşamaktan kurtulsun ve cennete gitsin.' Hemen o anda gökten bir araba inmiş, karı ve koca ona binip cennete gitmişler. Doğrusu üç dünyada da iffetli kadınların elde edemeyeceği bir şey yoktur. Bunu gören iki Brahman hayret etmişler. Yaşodhara ve Lakshmīdhara gecenin kalanını da orada geçirdikten sonra sabahleyin yola koyulmuşlar.

Akşama ıssız bir bölgede bir ağacın dibine varmışlar. Su ararlarken ağaçtan bir ses gelmiş: 'Ey Brahmanlar, biraz bekleyin! Madem evime geldiniz sizi banyo ve yiyeceklerle ağırlayacağım.' Ses kaybolmuş ve ortaya bir gölcük çıkmış. Kıyısında etler ve çeşit çeşit içkiler varmış. Brahman gençler şaşkınlıkla birbirlerine, 'Bu da ne demek oluyor böyle?' demişler. Gölde yıkanmışlar, yemişler, içmişler. Akşam duasını edip ağacın altında otururken yakışıklı bir adam belirmiş. Onu selamlamışlar, adam da onları selamlayıp yanlarına oturmuş. Brahman gençler kim olduğunu sormuşlar. Adam anlatmış.

'Bir süre önce dertli bir Brahmandım. Bir Buddhist çileciyle dostluk kurdum. Onların uposhana orucunu tutarken, kötü kalpli adamın teki akşam vakti bana zorla yemek yedirdi. Orucum bozuldu ve ben bir Yaksha* haline geldim. Eğer orucumu tamamlasaydım şimdi cennette tanrıydım.

---

* Burada, "Guhyaka" yazıyor, ama sonra bu Yaksha'ya dönüşüyor. Demek ki ikisi eş anlamlı sayılmış. (ç.n.)

İşte benim öyküm böyle, peki siz kimsiniz, bu vahşi yere neden geldiniz?' Bunu işiten Yaşodhara kendi öykülerini anlatmış. Bunun üzerine Yaksha konuşmayı sürdürmüş: 'Eğer durum buysa size bazı sihir güçleri veririm, onlarla evinize dönersiniz. Yaban ellerde dolaşıp durmayın.' Böyle söyleyip onları sihir güçleriyle donatmış, sonra demiş ki: 'Size bu güçleri veren ve öğreten olarak bir karşılık istiyorum. Benim için şu uposhana orucunu tutun. Bu oruç doğru konuşmayı, erdemli olmayı, sağına alarak tanrıların çevresinde dönmeyi, sadece Buddhist dilencilerin yediği zamanda yemeyi, aklı denetlemeyi ve sabırlı olmayı sağlar. Bunu bir gece uygulayın, meyvesini de ben alayım, çünkü tamamen bitirince almam gerekiyordu.'

Yaksha böyle deyince onun önünde eğilmişler, isteğini yerine getirmişler, o da ağaçta kaybolup gitmiş. Amaçlarına zahmetsizce ulaşmış olan kardeşler, geceyi orada geçirdikten sonra evlerine dönmüşler. Başlarından geçenleri anne ve babalarına anlatıp onları sevindirmişler, sonra Yakshanın iyiliği için oruç tutmuşlar. Yaksha bir hava aracının içinde ortaya çıkıp onlara demiş ki: 'Sayenizde Yakshalıktan tanrılığa yükseldim. Bu orucu artık kendiniz için tutun ki öldükten sonra tanrı olasınız. Bu arada size hiç tükenmeyen zenginlik bahşediyorum.'

Tanrısal varlık dilediği gibi gökyüzünde dolaştıktan sonra arabasıyla cennete gitmiş. Yaşodhara ve Lakshmīdhara kardeşler de zenginlik ve güç kazanmışlar, oruç tutarak mutlu yaşamışlar.

(A) İşte gördüğünüz gibi, insanlar doğruluktan ayrılmaz, sıra dışı durumlarda bile ilkelerinden taviz vermezlerse tanrılar onları korur ve amaçlarına ulaştırır."

Sevgilisi Şaktiyaşas'ı özlemekte olan Naravāhanadatta, Vasantaka'nın bu öyküsünden çok hoşlanmış. Babası akşam yemeğine çağırınca, vezirleriyle birlikte onun sarayına gitmiş. Orada güzel vakit geçirdikten sonra, Gomukha ve öteki vezirleriyle kendi sarayına dönmüş. Gomukha onu eğlendirmek için demiş ki: "Dinleyin prensim, size bir başka öykü zinciri anlatacağım.

Deniz kenarında udumbara ağaçlarından oluşan bir ormanda Valimukha adlı, sürüsünden ayrı düşmüş bir maymun kral yaşarmış. Maymun udumbara meyvelerini yerken elinden düşürürmüş, düşenleri de denizde yaşayan bir yunus yermiş. Meyvelerin güzel tadıyla keyiflenen yunus şarkı söylermiş, bu şarkılardan hoşlanan maymun da aşağıya daha fazla meyve atarmış. Onlar böyle yapa yapa birbirleriyle dost olmuşlar. Öyle ki yunus her gün kıyıya gelip maymunla vakit geçirir, akşam olunca da evine dönermiş.

Yunusun karısı durumu öğrenmiş, kocasının bütün gün evden uzak kalmasını istemediğinden maymunla kurduğu dostluğu onaylamamış ve yalandan hastaymış gibi yapmış. Yunus buna üzülmüş, defalarca hastalığının sebebini ve nasıl iyileştirebileceklerini sormuş. Karısı onun ısrarlı sorularına bir cevap vermemiş, fakat sonunda bir sırdaşı yunusa şöyle demiş: 'Senin yapamayacağını bildiği için söyleyemiyor, bu yüzden ben söyleyeyim. Akıllı kişi kendini dostlarından nasıl saklar? Karının kötü bir hastalığı var, ancak bir maymun kalbi yiyerek düzelebilir.' Karısının sırdaşından bunu duyan yunus şöyle düşünmüş: 'Eyvah, maymunun kalbini nasıl alırım? Dostuma bunu yapmak doğru olur mu? Öte yandan canımdan bile çok sevdiğim karım hastalıktan nasıl kurtulacak?'

Yunus böyle düşündükten sonra karısına demiş ki: 'Sana maymunu getireceğim, üzülme.' Sonra kalkmış, dostu maymuna gitmiş, biraz sohbet ettikten sonra demiş ki: 'Bugüne kadar hiç gelip de evimi, karımı görmedin, gel, bir gün bizde kal. Dostlar birbirlerinin evlerine giderler, eşlerini birbirleriyle tanıştırırlar, dostluk bunu gerektirir.'

Yunus bu sözlerle maymunu kandırmış, onu suya indirip sırtına alarak yola çıkmış. Yolda maymun yunusun aklının karışık ve dalgın olduğunu sezmiş, demiş ki: 'Dostum, sende bugün bir değişiklik var sanki.' Maymun ısrar edince, onu ele geçirdiğini düşünen aptal yunus şöyle demiş: 'Aslında karım hasta, benden ilaç olarak maymun kalbi istedi, bugün bu yüz-

den bir tuhafım işte.' Bunu işiten akıllı maymun şöyle düşünmüş: 'Ah! Bu alçak beni bu yüzden götürüyor. Yazıklar olsun, aklı bir dişi tarafından çelinmiş ve dostuna kazık atacak kadar gözü kararmış. Bir kimse ifritlerin eline geçerse kendi etini bile yemez mi?'

Maymun böyle düşündükten sonra yunusa demiş ki: 'Madem öyle, bunu bana neden daha önce söylemedin dostum? Gidip kalbimi alayım. Çünkü onu yaşadığım udumbara ağacında bıraktım.'

Aptal yunus bu sözler üzerine üzülmüş, demiş ki: 'O zaman gidelim udumbara ağacından al.' Yunus onu ağaca geri götürmüş ve deniz kıyısına bırakmış. Maymun ölümden kaçar gibi zıplayıp kaçmış, ağacın tepesine tırmanıp oradan yunusa şunu söylemiş: 'Seni aptal, hiçbir hayvan kalbi bedeninden dışarıda yaşayabilir mi? Neyse, bu sayede canımı kurtardım, seninle bir daha yola çıkmam. Sen eşeğin öyküsünü duymadın mı?

Ormanın birinde bir aslan, veziri çakalla birlikte yaşıyormuş. Bir gün avlanmak için bir kral gelmiş ve onu öyle bir yaralamış ki aslan inine zorlukla kaçabilmiş. Kral çekip gitmiş, aslan ise ininden çıkamamış. Onun artıklarıyla geçinen çakal açlıktan bitap düşmüş ve demiş ki: "Efendim, neden dışarı çıkıp yiyecek aramıyorsunuz, zira sadece uşaklarınız değil, siz de açlıktan öleceksiniz?" Aslan cevap vermiş: "Dostum, yaralandım, inimden dışarıda dolaşamıyorum. Eğer bir eşeğin kalbini ve kulaklarını yersem yaralarım iyileşir ve sağlığıma kavuşurum. Hemen git, bana bir eşek getir."

Çakal emri almış ve hemen inden dışarı fırlamış. Dolaşırken ıssız bir yerde çamaşırcının eşeğini görmüş, dostça yaklaşıp demiş ki: "Neden bu kadar bitkinsin?" Eşek cevap vermiş: "Çamaşırcının yükünü taşımaktan böyle oldum." Çakal demiş ki: "Neden bu derdi çekiyorsun? Benimle gel, seni cennet gibi bir yere götüreyim, dişi eşeklerle birlikte semirirsin orada."

Eğlenmeyi özlemiş olan eşek bunu duyunca, çakalla birlikte aslanın ormanına gitmiş. İyice halsiz düşmüş olan aslan onu

görünce pençesiyle arkasından sadece tek bir fiske vurabilmiş. Yaralanan eşek korkup kaçmış, bir daha oraya yaklaşmamış, aslan da şaşkın halde çöküp kalmış. Amacına ulaşamayan aslan inine geri dönmüş. Vezir çakal yaklaşıp demiş ki: "Efendim, bir sefil eşeği bile öldüremezseniz geyikleri ve diğer hayvanları nasıl öldüreceksiniz?" Aslan ona demiş ki: "Şu eşeği yeniden getir. Bu defa hazır olup onu öldüreceğim."

Aslan böyle söyledikten sonra, çakal eşeğe gidip, "Neden kaçtın?" diye sormuş. Eşek cevap vermiş: "Bir yaratık bana pençe attı." Çakal gülmüş ve demiş ki: "Hayal görmüşsün. Öyle bir yaratık yok, olsa benim gibi zayıf bir yaratık orada yaşayabilir mi? Keyfince yaşayacağın ormana gel, haydi."

Böyle söyleyince eşek kanmış, ormana geri dönmüş. Aslan onu görür görmez ininden çıkmış, arkadan saldırmış, pençeleriyle parçalayıp öldürmüş. Sonra eşeği ikiye bölmüş, çakalı başına bekçi bırakıp yıkanmaya gitmiş. Kurnaz çakal hemen eşeğin kalbini ve kulaklarını yemiş. Yıkanmayı bitiren aslan geri gelmiş, eşeği o durumda görünce çakala kalbin ve kulakların nerede olduğunu sormuş. Çakal cevap vermiş: "Bu yaratığın kalbi ve kulakları yok, olsaydı bir kere kaçtığı halde geri döner miydi?" Bunu işiten aslan inanmış, oturup etini yemiş, çakal da kendine düşeni tüketmiş.'

Bunu anlatan maymun yunusa dönüp tekrar demiş ki: 'Bir daha gelmeyeceğim. Neden eşeğin durumuna düşeyim?' Maymundan bunları işiten yunus kederle evine dönmüş. Hem karısına çare bulamamış hem de bir dosttan olmuş. Ancak maymunla dostluğunun bitmesine sevinen karısı iyileşmiş. Maymun da deniz kıyısında mutlulukla yaşamış.

(A) İşte böyle, akıllı kişi kötü insana güvenmemelidir. Kötü insana veya siyah kobra yılanına güvenen kişi nasıl refaha erer?" Bu öyküyü anlatan Gomukha, eğlendirmek amacıyla Naravāhanadatta'ya tekrar demiş ki: "Şimdi arka arkaya anlatacağım komik budala öykülerini dinleyin. İlkönce müzisyeni ödüllendiren budala cimriyi anlatayım.

Müzisyenin biri zengin bir adamın karşısında şarkı söyleyip dans ederek onu eğlendirmiş. Adam haznedarını çağırmış ve müzisyenin önünde ona, 'Bu adama iki bin altın verin,' demiş. Haznedar, 'Peki,' deyip gitmiş. Müzisyen gidip parasını istemiş, fakat efendisinin ne demek istediğini anlayan haznedar paraları vermemiş. Sonra müzisyen gelmiş, zengin adamdan parasını istemiş, fakat adam demiş ki: 'Sen bana karşılığını verebileceğim bir şey mi verdin? Müzik aletinle kulaklarıma kısa bir süre zevk verdin, ben de paradan söz ederek senin kulaklarına kısa bir süre zevk verdim, ödeştik.' Müzisyen bunu işitince paradan umudunu kesmiş, gülüp evine gitmiş.

(A) Cimrinin lafı bir taşı bile güldürür. Prensim, şimdi iki budala öğrenci.

Bir öğretmenin hiç geçinemeyen iki öğrencisi varmış. Birbirlerini hiç çekemez, çok kıskanırlarmış. Bu iki öğrenciden biri her gün öğretmenin sağ ayağını, öteki de sol ayağını yıkayıp yağlamakla görevliymiş. Bir gün sağ ayağı yıkamakla görevli öğrenci köye gitmiş. Öğretmen öteki öğrenciye, 'Bugün sağ ayağımı da sen yıkayıp yağlayacaksın,' demiş. Kıskanç öğrenci bunu kendine yedirememiş, 'Onun işini ben yapamam,' diyerek karşı çıkmış. Öğretmen ısrar edince de kızıp küt diye bacağını kırmış. Öğretmen acıdan ağlarken diğer öğrenciler yetişip bu kötü öğrenciyi dövmeye başlamışlar. Ama yufka yürekli öğretmen acıyıp onu öfkeli arkadaşlarının elinden kurtarmış. Ertesi gün öteki öğrenci köyden dönmüş. Kendi görevli olduğu bacağı diğer kıskanç öğrencinin kırdığını görünce çok öfkelenmiş. 'O benim yıkadığım bacağı kırar da ben onun yıkadığını kırmaz mıyım?' diyerek öğretmenin öteki bacağını kırmış. Etraftan yetişenler öğrencciyi dövmeye başlayınca, yufka yürekli öğretmen acıyıp onu da kurtarmış. Bu olay uzun süre öğrenciler arasında anlatılıp durmuş, kimileri kıskanç öğrencileri kınamış, kimileri de gülüp geçmiş.

(A) İşte böyle, aptal hizmetçiler birbirleriyle çekişirlerken efendilerine hizmet edemezler ve kendileri için de bir yarar sağlayamazlar. Şimdi iki başlı yılan öyküsü.

Bir yılanın biri her zamanki yerinde, diğeri kuyruğunda olmak üzere iki başı varmış. Kuyruğundaki baş kör, öndeki ise gözlüymüş. Her ikisi de asıl başın kendisi olduğunu söyleyerek tartışıyorlarmış. Yılan genellikle gerçek başın olduğu yönde geziniyormuş. Fakat bir gün kuyruk tarafındaki baş bir odun parçasına sıkıca tutunmuş ve yılanın gidişini engellemiş. Yılan kendisine baskın gelen arkadaki başın daha güçlü olduğunu düşünmüş. Bu yüzden kör başın olduğu tarafa doğru sürünmeye başlamış, önünü göremediği için de ateş dolu bir çukura düşerek yanmış.

(A) İşte böyle kendince başarı kazanmak isteyen aptallar çoktur. Şimdi pirinçten tıkanan aptalı dinleyin.

Aptal bir adam kayınpederinin evine ilk kez gelmiş, burada kaynanasının pişirmek üzere bırakıldığı pirinç tanelerini görmüş. Bir avuç alıp ağzına atmış. O anda kaynanası gelmiş. Çok mahcup olan budala adam ağzındaki pirinçleri ne yutabilmiş, ne de çıkarabilmiş. Kaynanası onu yanakları şişmiş, sessiz sedasız dururken görünce hastalandığını sanmış, kocasını çağırmış. Adamın halini gören kayınpeder hemen doktor getirmiş. Doktor adamın boğazında bir ur var sanıp korkuyla ağzını açmış. Ama ağzından pirinçler dökülünce oradakilerin hepsi de çok gülmüşler.

(A) İşte aptallar böyle gizli işler yapar, sonra da nasıl gizleyeceklerini bilemezler.

Birtakım budala çocuklar, ineklerden nasıl süt geldiğini merak ederek bir eşek bulmuşlar, etrafını çevirip süt sağmaya çalışmışlar. Birisi sağmaya çalışırken diğeri kovayı tutuyormuş ve sütü ilk kim içecek diye aralarında çekişip duruyorlarmış. Ancak bütün çabalara rağmen bir damla süt sağamamışlar.

(A) İşte prensim, kuruntuyla iş gören aptallar gülünç duruma düşerler.

Bir Brahmanın budala bir oğlu varmış. Babası bir akşam ona demiş ki: 'Oğlum, yarın erkenden köye gitmelisin.' Bunu duyan çocuk sabah erkenden yola çıkmış, fakat babasına ne

için gitmesi gerektiğini sormadığı için hiçbir amacı olmadan köye varmış, akşama yorgun argın eve dönmüş. Babasına, 'Ben bugün köye gittim,' demiş. Babası da, 'Evet, ama köyün sana bir yararı olmadı,' diye cevap vermiş:

(A) Böyle amaçsız davranan budalalar insanların maskarası olurlar, çaba harcarlar ama hiçbir yararı olmaz."

Vatsa kralının oğlu, Gomukha'dan bu öğüt dolu öyküleri dinledikten sonra, içi Şaktiyaşas'a özlemle dolu olarak gecenin geçmekte olduğunu görmüş, çevresi vezirleriyle çevrili yatağında gözlerini kapayıp uyumuş.

LXIV. Bölüm

(A) Ertesi sabah Naravāhanadatta özel dairesinde sevgilisini özlerken, Gomukha onun isteğiyle bir başka öykü serisi anlatmaya başlamış.

"Şehrin birinde Devaşarman adlı bir Brahman ve kendisi gibi soylu bir aileden gelen karısı Yacnadattā yaşamaktaymış. Hamile kalan karısı bir süre sonra ona bir oğul doğurmuş. Brahman aile çocukları doğunca bir hazine kazanmışçasına sevinmişler. Brahmanın karısı doğumdan sonra yıkanmak için nehre gitmiş. Devaşarman da bebeğe göz kulak olmak üzere evde kalmış. O sırada kralın harem dairesinden bir kadın hizmetçi, Brahmanı dua etmesi için saraya çağırmaya gelmiş. Geçimini bu yolla sağlayan Brahman, para kazanmak zorunluluğu yüzünden bu işi kaçırmak istememiş. Bebeği çaresiz evlerinde besledikleri mongoza bırakıp hemen saraya yollanmış. Brahman gider gitmez bir yılan ortaya çıkmış, bebeğe yaklaşmış. Bunu gören sadık mongoz, yılana saldırmış, onu parçalayıp öldürmüş. Az sonra uzaktan Devaşarman'ın geldiğini görünce ağzı burnu yılanın kanına bulanmış halde sevinçle efendisini karşılamaya koşmuş. Brahman onu böyle görünce, bebeği yediğini sanarak bir taşla mongozu öldürmüş. Daha sonra gerçeği anlayınca bu aceleciliğine çok pişman olmuş. Karı

koca kendilerine böylesine bağlı olan sevgili hayvanları için çok ağlamışlar.

(A) Bu yüzden prensim, akıllı kimse aceleci davranmamalıdır. Aceleci davranan kişi iki dünyada da kaybeder. Akla uygun yolların aksine davranan kimse, isteğinin de tam aksini elde eder.

Karnındaki gazdan şikâyet eden bir adam varmış. Bir gün doktor ona lavman olarak kullanılan bir ilaç vermiş ve demiş ki: 'Evine git, bunu ez, ben gelene kadar bekle.' Doktor bu talimatı verdikten sonra biraz gecikmiş, bizim enayi de ilacı toz haline getirmiş, suyla karıştırmış ve içmiş. Bu onu daha da çok hasta etmiş, doktor geldiği zaman bir kusturucu vermek zorunda kalmış. Ölümden dönüp kendine gelmiş. Doktor hastasını, 'Lavman ilacı asla içilmez, daha münasip bir yolla kullanılır, neden beni beklemedin?' diye azarlamış.

(A) İşte böyle, doğru yapılmayan uygulamalar kötü sonuçlar verir. O nedenle akıllı insan bilime ters davranmamalıdır. Düşünmeden iş gören yanlış yapar ve kınanır.'

Bir yerde aptal bir adam varmış. Bir gün oğluyla birlikte yabancı bir ülkeye yolculuk yapıyormuş. Kervan ormanda konakladığı sırada oğlan eğlenmek için ormana dalmış. Maymunlar saldırıp tırmalayınca canını zor kurtarmış. Babası ne olduğunu sormuş, maymunun ne olduğunu bilmeyen aptal oğlan da, 'Ormanda meyvelerle yaşayan kıllı yaratıklar beni tırmadı,' demiş. Baba bunu duyunca öfkeyle kılıcını çekip ormana gitmiş. Orada uzun, keçeleşmiş saçlarıyla meyve toplamakta olan ermişleri görerek kendi kendine, 'İşte oğlumu yaralayan kıllı alçaklar,' deyip üzerlerine yürümüş. Neyse ki oradan geçen bir gezgin, 'Oğluna maymunların saldırdığını gördüm, sakın bu ermişleri öldürmeye kalkışma,' diyerek onu engellemiş. Böylece bir hata işlemekten şans eseri kurtulmuş ve kervana geri dönmüş.

(A) Akıllı kişi düşünmeden asla davranmaz. Düşünen insan için yanlış giden ne olabilir ki? Düşüncesiz kişiler her zaman kaybederler ve insanların da maskarası olurlar.

Yolculuk yapmakta olan yoksul bir adam bir kervandan düşen altın dolu bir kese bulmuş. Aptal adam altın dolu keseyi alıp uzaklaşmak yerine orada durmuş, altınları saymaya başlamış. O sırada kaybettiğini bulmak için at sırtında geri dönen tüccar altın dolu keseyi yoksul adamın elinde görmüş, hemen geri almış. Böylece yoksul adam çabucak kazandığı zenginliği çabucak kaybetmiş, boynunu büküp keder içinde yoluna devam etmiş.

(A) Aptallar kazandıkları serveti hemen yitirirler.

Yeniayı görmek isteyen aptal bir adama bir başka adam parmağının doğrultusunda bakmasını söylenmiş. O da gözlerini gökyüzünden çevirmiş ve adamın parmağına dik dik bakakalmış. Böylece yeniayı görememiş, sadece kendisine gülen insanları görmüş.

(A) Akıl olanaksızı başarır, bunu anlamak için şu öyküyü dinleyin.

Bir kadın, başka bir köye gitmek üzere tek başına yola çıkmış. Yolda aniden bir maymun önüne çıkıp kadına saldırmış. Kadın kendini korumak için hemen koşmuş, bir ağacın arkasına geçip saklanmış. Aptal maymun onu yakalamak için bir kolunu ağacın bir yanından, öbürünü de öbür yanından uzatmış. Kadın, maymunun kollarını tutup ağacın gövdesine sıkıca bastırmış. Maymun gerilip kalınca kadına çok kızmış. Kadın, o sırada yoldan geçmekte olan bir sığır çobanını görerek ona seslenmiş: 'Efendim, lütfen şu maymunun kollarını tutun da şu bozulmuş saçlarımı ve elbisemi düzelteyim.' Çoban, 'Eğer aşkınla beni mutlu edersen dediğini yaparım,' demiş. Kadın, 'Peki,' diye karşılık vermiş. Çoban maymunu tutunca kadın çabucak bıçağını çekip maymunu öldürmüş. Çobana, 'Haydi güvenli, ıssız bir yere gidelim,' demiş. Onunla birlikte ıssız bir yer arıyormuş gibi yaparak bir süre dolaşmış durmuş. Sonunda, yolda birtakım yolculara rastlamışlar. Böylece çıkarcı çobandan kurtularak aklıyla bu kötülüğü de savuşturan kadın o yolcularla birlikte gideceği köye ulaşmış.

(A) Görüyorsunuz, bu dünyada insanın en büyük desteği aklıdır. Serveti olmayan insan yaşar, ama aklı olmayan yaşayamaz. Prensim, şimdi şu duygulu ve olağandışı öyküyü dinleyin.

Bir şehirde Ghata ve Karpara adlı iki hırsız yaşarmış. Bir gece Karpara, Ghata'yı sarayın dışında bırakmış, duvarı delip prensesin yatak odasına girmiş. Bir türlü uyku tutmamış olan prenses onu görünce âşık olmuş, yanına çağırıp değerli şeyler vermiş, 'Tekrar gelirsen daha çoğunu veririm,' demiş. Sonra Karpara dışarı çıkmış, olup biteni Ghata'ya anlatmış, aldığı paraları verip kralın servetinden elde ettikleriyle onu eve göndermiş. Kendisi de tekrar harem dairesine girmiş. Aşk ve ihtirasa kapılmış kişinin gözü neyi görür ki? Orada içkiden ve kral kızıyla sevişmekten bitip tükenmiş, kızla birlikte uykuya dalmış, gecenin sona ereceğini hiç düşünmemiş.

Sabahleyin harem dairesi muhafızları gelmişler, onu yakalayıp krala götürmüşler, kral da öfke içinde öldürülmesini emretmiş. Karpara infaz yerine götürülürken, Ghata gece geri dönmeyen arkadaşını aramaya çıkmışmış. Karpara yaklaşmakta olan arkadaşını görmüş, 'Kral kızını kaçır, onu koru,' anlamına gelen bir işaret yapmış. Ghata da öyle yapacağını belirten bir işaret yapmış. Sonra Karpara cellatlar tarafından götürülmüş, hemen bir ağaca asılıp öldürülmüş.

Ghata arkadaşının başına gelenlere üzülmüş, eve gidip gece olur olmaz bir tünel kazmış ve harem dairesine girmiş, prensesin orada zincire vurulu olduğunu görmüş, yanına yaklaşıp demiş ki: 'Bugün senin yüzünden öldürülen Karpara'nın arkadaşıyım. Ona olan sevgimden buraya seni almaya geldim, şimdi baban sana bir zarar vermeden gidelim.' Kız bunu memnuniyetle kabul etmiş, bağlarından kurtulmuş, sonra adam kızla birlikte yeraltı geçidinden evine dönmüş.

Ertesi sabah kral gizli bir geçitten kızının kaçırıldığını işitmiş ve şöyle düşünmüş: 'Hiç kuşku yok, cezalandırdığım adamın cüretkâr bir arkadaşı var, kızımı kaçıran da odur.' Sonra

hizmetçilerine Karpara'nın cesedine göz kulak olmalarını söylemiş ve demiş ki: 'Buraya ağlayarak gelip cesedi yakmak ve diğer törenleri yapmak isteyeni tutuklayın, böylece ailesine utanç getiren kötü kızı da yakalarım.' Kraldan bu emri alan muhafızlar, 'Emredersiniz,' dedikten sonra Karpara'nın cesedinin başında beklemeye koyulmuşlar.

Derken, olup biteni soruşturup öğrenen Ghata, prensese demiş ki: 'Sevgilim, Karpara çok yakın arkadaşımdı, bu yüzden değerli mücevherleri çalıp seni kaçırdım. Ona olan arkadaşlık borcumu ödemedikçe rahat etmeyeceğim. Bu yüzden cesedini görmeye gideceğim, bir oyun oynayıp onun için ağladıktan sonra cesedini yakıp kemiklerini kutsal bir yere atacağım. Korkma, ben Karpara gibi dikkatsiz değilim.'

Bunları söyledikten sonra hemen bir Paşupata çilecisi kılığına girmiş, eline kaynamış süt ve pirinç dolu bir kap alarak Karpara'nın cesedinin bulunduğu yere gitmiş. Oradan tesadüfen geçmekte olan biri gibi davranmış, iyice yakına geldiğinde elindeki süt ve pirinç dolu çanağı düşürüp kırmış, sonra ağlamaya başlamış: 'Ah! Tatlı Karpara, vah! Şeker Karpara.'* Muhafızlar, adamın dilenerek elde ettiği yiyeceklerle dolu çanağı için ağladığını düşünmüşler. Ghata hemen eve dönüp olanları prensese anlatmış. Ertesi gün bir hizmetçisini gelin gibi giydirip önüne katmış, kendisi arkada, elinde datura suyu karıştırılmış tatlı dolu bir kapla yürümüş. Sarhoş bir köylü gibi davranarak Karpara'nın başında bekleyen muhafızlara yaklaşmış. Muhafızlar ona sormuşlar: 'Kimsin sen dostum? Bu kadın kim? Nereye gidiyorsun?' Kurnaz adam sarhoş ağzıyla cevap vermiş: 'Bir köylüyüm, bu da karımdır. Kayınpederimin evine gidiyorum. Ona bu tatlı yiyecekleri hediye olarak vereceğim. Ama

---

* Karpara sözcüğü Sanskrit dilinde "çanak" anlamına gelir. Hindular ölülerinin arkasından, kaynamış süt ve pirinci bir çanak içinde sunarlar. Ghata (bu sözcük de testi anlamına gelir) elindeki çanağı kasıtlı olarak kırarak, sanki çanağın arkasından ağlar gibi yapıp aslında arkadaşı için ağlamaktadır. İlginç bir kelime oyunu yapılmaktadır. (ç.n.)

benimle konuştuğunuz için sizi sevdim. Bu yüzden bu tatlıların yarısını alabilirsiniz.' Bunları söyleyerek muhafızların her birine bir tatlı vermiş, onlar da gülerek tatlıları almışlar. Tatlıların içindeki datura suyunun etkisiyle muhafızlar baygınlık geçirmişler, bu arada Ghata yakacak getirip Karpara'nın cesedini yakmış.

Ertesi sabah kral olanları işitmiş, sersemleşen muhafızları cezalandırıp yerlerine yenilerini koymuş ve demiş ki: 'Bu kemikleri koruyun, onları almaya çalışanı tutuklayın ve sakın kimseden yiyecek almayın.' Kraldan bu emirleri alan muhafızlar gece gündüz nöbet tutmuşlar, bunlar Ghata'nın kulağına gitmiş. Derken, Tanrıça Dürgâ'nın kendisine verdiği güçle bir dilenciyi dost edinmiş, onun güvenini kazanmış. Sonra sürekli dualar eden bu gezgin dilenciyle birlikte muhafızların yanına gidip onları şaşırtmış, Karpara'nın kemiklerini çalmış. Kemikleri Ganj nehrine attıktan sonra prensesin yanına gidip yaptıklarını anlatmış, dilenci ve prensesle birlikte mutlu yaşamış.

Fakat muhafızların şaşırtılıp kemiklerin aşırıldığını işiten kral, bütün bunları yapan ve kızını kaçıranın bir sihirbaz olduğunu düşünmeye başlamış, şehirde şunu ilan etmiş: 'Kızımı kaçıran ve diğer maharetleri sergileyen kişi ortaya çıkarsa ona krallığımın yarısını vereceğim.'

Ghata bunu duyduğu zaman ortaya çıkmak istemiş, fakat prenses onu engelleyip demiş ki: 'Sakın yapma, bu krala asla güvenme, o böyle haince davranarak birçok kişiyi öldürmüştür.' Ghata orada kaldığı takdirde yakayı ele vereceğinden korkarak, prenses ve dilenciyle birlikte başka bir diyara doğru yola çıkmış.

Yolda prenses dilenciye gizlice demiş ki: 'Bu hırsızlardan biri beni iğfal etti. Bu da beni bulunduğum yüksek mevkiden etti. Birinci hırsız öldü. Ghata'yı da ben sevmiyorum. Benim sevgilim sensin.' Kız bunları söyledikten sonra, dilenciyle işbirliği yapıp gecenin karanlığında Ghata'yı öldürmüş. Sonra dilenciyle birlikte yolculuk yaparken, kötü kalpli kadın yol-

da Dhanadeva adlı bir tüccara rastlamış. Ona demiş ki: 'Bu kurukafa* taşıyıcısı da kim ki? Benim sevgilim sensin.' Sonra kız uyumakta olan dilenciyi terk edip tüccarla birlikte gitmiş. Ertesi sabah uyanan dilenci şöyle düşünmüş: 'Bu kadınlarda hiç sevgi diye bir şey yok. Her zaman çıkarcılar, beni uyuttuktan sonra kötü kalpli kaçtı gitti. Yine de Ghata gibi öldürülmediğim için kendimi şanslı saymalıyım.' Dilenci bu düşünceler içinde ülkesine geri dönmüş. Tüccarla birlikte yolculuk eden prenses onun ülkesine varmış. Dhanadeva oraya vardığı zaman kendi kendine demiş ki: 'Bu namussuz kadını niçin düşüncesizce kendi evime sokayım?' Sonra akşam olmak üzereyken prensesle birlikte oradaki yaşlı bir kadının evine gitmişler. Gece olduğunda adam kendisini tanımayan yaşlı kadına sormuş: 'Ana, Dhanadeva'nın ailesi hakkında bir şey biliyor musun?' Bunu işiten yaşlı kadın demiş ki: 'Karısının her seferinde değişik bir âşık edinmesinden başka ne haber olabilir ki? Her gece deriyle kaplı bir sepet aşağıya sarkıtılır ve içine giren kişi yukarı çekilir, sabah olurken aynı yolla geri gönderilir. Kadın içkiden sarhoş, aklını kaybetmiş haldedir. Onun bu halini şehirde bilmeyen yok. Kocası uzun bir yolculuğa çıktı ve henüz dönmedi.'

Dhanadeva yaşlı kadının bu sözlerini işitince, bir bahane uydurup oradan ayrılmış, içinde şüphe ve kederle evine gitmiş. Hizmetçilerin sarkıttığı sepeti görünce içine girmiş, onlar da adamı eve çekmişler. İçkiden sarhoş olan karısı, gelenin kim olduğunu bilmeden aşırı bir sevgiyle sarılmış. Adamsa onun rezilliğinden utanmış, kadın çok geçmeden sızmış. Gecenin sonunda kadın hizmetçiler adamı ipe bağlı sepete koyup pencereden aşağı sarkıtmışlar. Tüccar kederle düşünmüş: 'Aile yaşamı sürme budalalığına artık son! Çünkü kadınlar evde bir tuzaktır. Bu hep böyle olduğuna göre ormanda yaşamak daha iyi.'

---

* Şivacı dilenciler bazen ellerinde kurukafa taşırlar. Kadın burada dilenciyi kötülemek için böyle konuşuyor. (ç.n.)

Dhanadeva bu kararı verdikten sonra prensesi de terk etmiş ve uzak bir ormana doğru yola koyulmuş. Yolda uzak bir ülkeden dönmekte olan Rudrasoma adlı genç bir Brahmanla karşılaşıp onunla dostluk kurmuş.

Ona öyküsünü anlattığı zaman Brahman kendi karısı hakkında endişeye kapılmış, sonra akşama doğru tüccarla birlikte köyüne varmış.

Oraya vardığında evine yakın olan nehrin kıyısında bir çobanın kendi kendine neşeyle şarkı söylediğini görmüş. Şakayla sormuş: 'Çoban, böyle dünyayı hiçe sayarak zevkle şarkı söylemen, genç bir kadının sana âşık olmasından mıdır?' Bunu duyan çoban gülmüş ve demiş ki: 'Bu büyük bir sırdır. Bu köyün başkanı olan Rudrasoma adlı Brahman uzaklara gitti. Ben her gece onun karısını ziyaret ediyorum. Hizmetçisi beni kadın gibi giydirip eve sokuyor.' Bunu işiten Rudrasoma öfkesini bastırarak, gerçeği anlamak için çobana demiş ki: 'Misafirlere de böyle bir incelik yapıyorsanız, elbiselerini bana ver, bu gece de ben gideyim. Çok merak ediyorum nasıl olduğunu?' Çoban cevap vermiş: 'Olur, şu benim siyah çulumu ve değneğimi al ve hizmetçi gelene kadar burada bekle. Benim yerime seni götürecektir. Sana kadın kıyafeti verip eve davet edecektir. Gece karanlığında korkmadan git, ben de bu gece dinleneyim.'

Çoban bunu söyledikten sonra Brahman Rudrasoma onun değneğini ve çulunu alıp orada beklemiş. Çoban ve Tüccar Dhanadevada biraz uzakta beklemişler. Hizmetçi çıkagelmiş, sessizce yaklaşmış, ona kadın elbiselerini giydirmiş ve çoban olduğunu düşünerek 'Hadi gel,' deyip adamı karısına götürmüş. Karısı Rudrasoma'yı görünce çoban sanıp yerinden fırlamış ve boynuna sarılmış. Rudrasoma şöyle düşünmüş: 'Yazıklar olsun! Kötü kadınlar kendilerine yakın olan alçak adamlara âşık oluyorlar. İşte benim kötü karım da kendisine yakın olan bu çobana âşık olmuş.' Böyle söyledikten sonra nefret etmiş olarak Dhanadeva'nın yanına geri dönmüş. Evinde olup biteni anlattıktan sonra tüccara demiş

ki: 'Ben de seninle birlikte ormana geliyorum, kahrolsun aile!' Böylece Rudrasoma ve Tüccar Dhanadeva ormana doğru birlikte yola çıkmışlar.

Yol üstünde Dhanadeva'nın Şaşin adlı bir arkadaşı onlara katılmış, konuşurlarken ona durumlarını anlatmışlar. Kıskanç bir adam olan Şaşin bunları duyunca, her ne kadar karısını bir hücreye kapadıysa da, uzun süre başka ülkelerde olduğundan karısı hakkında endişeye kapılmış. Şaşin bir süre onlarla yolculuk ettikten sonra, akşamüzeri evine varmış. Yol arkadaşlarını iyi ağırlamak istiyormuş. Ancak orada kötü kötü kokan, elleri ve ayaklarında cüzam oluşmuş, aşk şarkıları söyleyen bir adam görmüş. Ona şaşkınlıkla sormuş: 'Kimsin sen, neden bu kadar neşelisin?' Cüzamlı cevap vermiş: 'Ben Aşk Tanrısı'yım,' Şaşin, 'Haklı olabilirsin! Güzelliğinin ihtişamı Aşk Tanrısı olduğunu gösteren yeterli bir belirtidir,' diye dalga geçmiş. Bunun üzerine cüzamlı konuşmayı şöyle sürdürmüş: 'Sana bir şey anlatayım da dinle! Burada karısını kıskanan Şaşin adlı bir serseri var. Karısını bir hücreye kapatıp, önüne de bir uşak koyup başka bir diyara gitti. Ancak kadın nasıl olduysa beni görüp âşık oldu, hiç tereddüt etmeden kendisini bana bıraktı. Her geceyi onunla geçiriyorum. Uşak beni sırtına alıp içeri taşıyor. Hadi şimdi benim Aşk Tanrısı olmadığımı söyle! Şaşin'in güzel karısının tercih ettiği kişi başka kadın arar mı?'

Şaşin cüzamlının bu sözünü duyunca kedere boğulmuş ve gerçeği tam olarak anlayabilmek için cüzamlıya demiş ki: 'Sen gerçekten Aşk Tanrısı'ymışsın, kabul ediyorum. Bu kadını çok merak ettim. Bu gece senin yerine ben gitmek istiyorum. Sen nasıl olsa her gece gidiyorsun, bu sefer de bırak ben gideyim.'

Şaşin böyle söyleyince cüzamlı demiş ki: 'Öyle olsun! Elbiselerimi al, kendininkilerini bana ver, ellerini ve yüzünü elbiseyle ört ve benim gibi davran. Karanlık olduğu zaman uşak yanına gelecektir. Seni ben sanıp sırtına alacaktır. Seni götürmesine izin ver. Elim kolum cüzam yüzünden tutmadığı için hep böyle yaparım.'

Bunun üzerine, Şaşin cüzamlının elbiselerini giymiş, orada beklemeye başlamış. Cüzzamlı ve Şaşin'in iki arkadaşı da az ötede saklanmışlar.

Derken Şaşin'in karısının hizmetçisi gelmiş ve adamı cüzamlı sanarak, 'Gel bakalım,' deyip sırtına almış. Sonra geceleyin cüzamlı sevgilisini beklemekte olan hücredeki karısının yanına getirmiş. Şaşin o anda anlamış ki bu kendi karısıdır. Kadın karanlıkta ağlıyormuş. Şaşin o anda bir çileci haline gelmiş ve kadın uyuduğu sırada görünmeden oradan çıkmış. Dhanadeva ve Rudrasoma'nın yanına gitmiş, onlara üzüntüyle gördüklerini anlatmış: 'Yazıklar olsun! Kadınlar, bir nehrin dalgaları gibiler, her zaman aşağıya doğru akarlar, kaprislidirler, uzaktan güzel görünürler, ama karışıklığa eğilimlidirler. Onları korumak nehirleri denetim altına almak kadar zordur. İşte karım da bir hücrede kapalı olduğu halde bir cüzamlıyı beğendi. Benim için en iyisi orman yaşamıdır, artık ev yaşamına son!'

Geceyi dertleri aynı olan Brahman ve tüccarla birlikte geçirmiş. Ertesi sabah hep birlikte ormanın yolunu tutmuşlar. Akşamleyin yol kenarındaki bir ağaca varmışlar. Ağacın dibinde bir göl varmış. Yiyip içtikten sonra uyumak için ağaca çıkmışlar. Onlar yukarıdayken, oraya yaklaşıp ağacın dibinde yatan bir gezgin görmüşler.

Çok geçmeden gölün içinden bir başka adamın çıktığını görmüşler. Adam ağzından bir yatak ve bir kadın çıkarmış. Derken adam yatağa karısının yanına uzanmış ve uykuya dalmış. O sırada kadın gezgini görmüş, gidip ona sarılmış, gezgin yataktaki adamın kim olduğunu sorunca kadın cevap vermiş: 'Bu bir yılan tanrıdır, ben de onun yılan soyundan gelen karısıyım. Korkma, senin gibi doksan dokuz tane gezgin sevgilim var, sen de yüzüncüsüsün.' Ancak o böyle konuşurken yılan tanrı uyanıp onları görmüş. Ağzından çıkardığı ateşle ikisini de kül edivermiş.

Yılan tanrı gittikten sonra üç arkadaş birbirlerine demişler ki: 'Eğer bir kimsenin karısını kendi bedeninde bile koruması im-

kânsızsa onları evde saklamanın ne yararı olabilir? Olmaz olsunlar!' Geceyi huzur içinde geçirdikten sonra ertesi sabah ormanda yaşamaya karar vermişler. Meditasyon yaparak düşüncelerini saflaştırmışlar. Dostlukları hiç bozulmamış. Tüm yaratıklara merhamet duymuşlar. Sonsuz huzura ulaşmak için gerekli düzeye ulaşmışlar. Her üçü de zamanla ruhlarındaki karanlığı yok etmişler ve gelecek doğuşlardan kurtulmuşlar. Onların kötü karıları ise kendi ektiklerini biçip sefil hale düşmüşler ve hem bu dünyada hem de gelecektekinde perişan olmuşlar.

(A) İşte böyle, kadınlara delicesine bağlanmak erkeklere felaket getirir. Onlara karşı kayıtsız kalmak ise kişiyi varlık bağlarından azat eder."

Şaktiyaşas'ı özlemekte olan prens, Gomukha'dan bunları dinledikten sonra yeniden uyumaya gitmiş.

LXV. Bölüm

(A) Ertesi sabah Gomukha Naravāhanadatta'ya şu eğlenceli öyküyü anlatmış.

"Şehrin birinde Bodhisattva olarak doğma şansına erişmiş zengin bir tüccar oğlu varmış. Annesi ölünce babası başka bir kadın almış, oğlunu evden kovmuş. Oğlan da karısıyla birlikte ormanda yaşamak için baba evinden ayrılmış. Kardeşi de aynı şekilde babası tarafından kovulmuş, o da ağabeyiyle birlikte ormana gitmiş, ancak kötü bir insan olduğu için ağabeyi ondan ayrılıp başka bir yöne gitmiş. Gide gide güneşten kavrulmuş, suyu, otu, ağacı olmayan bir çöle gelmiş, bu arada erzakı da tükenmiş. Çölde yedi gün yolculuk etmiş, bu süre boyunca karısını kendi etiyle ve kanıyla besleyerek canlı tutmayı başarmış. Sekizince gün çimenlik arazide meyvelerle dolu ağaçların gölge yaptığı, akan suların şırıldayarak yankılandığı bir ormana varmışlar. Adam orada su ve meyvelerle karısını canlandırmış, kendisi de yıkanmak için dağın eteğinde dalgalarla coşan nehre inmiş. Nehirde akıntıyla sürüklenen, elle-

ri ve ayakları kesik, yardıma muhtaç bir adam görmüş. Açlıktan bitkin olmasına rağmen, cesur adam nehre dalıp sakat adamı kurtarmış. Merhametli adam onu kıyıya çıkartarak demiş ki: 'Bunu sana kim yaptı kardeşim?' Sakat adam şöyle demiş: 'Düşmanlarım ellerimi ve ayaklarımı kestiler ve beni acı veren bir ölümle cezalandırmak isteyerek nehre attılar. Neyse ki sen beni kurtardın.' İyi kalpli adam onun yaralarını sarmış, yiyecek ve içecek vermiş ve sonra da kendisi yıkanıp yemek yemiş. Bir Bodhisattva'nın bedenlenmiş hali olan tüccar oğlu, bitki kökleri ve meyve yiyerek, tapınarak karısıyla birlikte bu ormanda yaşamış.

Bir gün adam bitki kökü ve meyve toplamaya gittiğinde karısı yaraları iyileşmiş olan sakat adama âşık olmuş. Kocasını öldürmek istemeye başlamış. Sakat adamla birlikte bir tuzak hazırlayıp yalandan hastaymış gibi yapmaya başlamış. Dere yatağında bulunan ve toplanması çok zor olan bir bitkiden söz ederek kocasına, 'O etkisi güçlü bitkiyi getirirsen iyileşirim, tanrılar bunu rüyamda söylediler,' demiş. Adam otlardan yaptığı ve bir ağaca bağladığı ipin yardımıyla dere yatağına hemen sarkmış. Fakat tam inerken kadın ipi çözmüş, adam nehre düşüp sürüklenmiş. Güçlü akıntı onu alıp götürmüş, çok uzaklara taşınmış ve şehrin yakınında bir kıyıya fırlatmış. Yaptığı yararlı işler onun hayatını kurtarmış. Sonra toprağa ayak basmış, suda çok yorulduğu için bir ağacın altında dinlenmiş, kötü kalpli karısının davranışını düşünmüş.

O anda güzel bir şey olmuş, o ülkenin kralı henüz ölmüşmüş. Ülkedeki geleneğe göre, uğurlu sayılan bir fil halk tarafından dolaştırılır, fil hortumuyla kimi alıp sırtına koyarsa o kral olurmuş. Gezinmekte olan fil tüccar oğlunun yanına gelmiş, onda tanrısal bir belirti görerek hortumuyla yakalamış ve sırtına koymuş. Bodhisattva'nın bedenlenmiş hali olan tüccar oğlu hemen şehre getirilmiş, halk onu kral ilan etmiş. Yeni kral asla kadınlarla gönül eğlendirmeye dalmamış, aksine sabır, neşe ve şefkat içinde erdemli bir yol tutmuş.

Kocasının nehir tarafından yutulduğunu düşünen kadın ise, sevgilisi sakat adamı sırtında taşıyarak korkusuzca oradan oraya dolaşmış. 'Bu düşmanları tarafından elleri ve kolları kesilen kocamdır, ben onun karısıyım, desteğiyim, onun için bana sadaka verin,' diyerek şehir şehir, köy köy gezmiş. Sonunda kocasının kral olduğu şehre gelmiş. Burada da aynı şekilde dilenmiş, sadık bir kadın olarak halk tarafından onurlandırılmış. Kral bu erdemli kadını duyup çağırtmış. Kadın sırtında sakat adamla birlikte içeri girince onu hemen tanımış ve demiş ki: 'O sadık kadın sensin demek?' Kötü kalpli kadın etrafı muhafızlarla çevrili kocasını tanımamış ve demiş ki: 'Evet kral hazretleri, o sadık kadın benim.' Bodhisattva doğuşlu adam gülmüş ve demiş ki: 'Ben senin kadınca sadakatini bizzat yaşadım! Nasıl oldu da asıl kocan olarak etimi, kanımı verdiğim ve sen insan şekline girmiş insan yiyen bir yaratık gibi yiyip içtiğin halde seni evcilleştiremedim, ama şu sakat herif, organları eksik olduğu halde seni evcilleştirdi ve kendisine yük hayvanı yaptı? Nehre attığın suçsuz kocanı sırtında taşıdın mı? Bu nedenle bu sakat adamı taşımak ve ona destek olmak zorundasın.'

Kocası bu sözlerle yaptıklarını hatırlatınca kadın onu tanımış ve küt diye düşüp bayılmış. Vezirler, 'Bu da nedir böyle kralım?' diye sorunca kral olup bitenleri anlatmış. Vezirler kötü kadının kulaklarını ve burnunu kesmişler, onu damgalamışlar ve sakat adamla birlikte ülkeden kovmuşlar. Böylece ilahi adalet bir kez daha tecelli etmiş, Bodhisattva doğuşlu bir kralı kaybeden burunsuz ve kulaksız kadın, elsiz ayaksız adamla yaşamını birleştirmiş.

(A) İşte kadın kalbi böyledir, nefret dolu, karmakarışık, aşağı eğimli ve anlaşılması zor. Doğru yoldan ayrılmayıp öfkesine hâkim olanlar ise beklenmedik bir şekilde talihlerini iyiye doğru döndürebilirler." Gomukha bunu anlattıktan sonra şu öyküyle devam etmiş.

"Bodhisattva olarak bedenlenmiş, yufka yürekli, soylu bir adam varmış. Bu adam kendisine ormanda bir kulübe yapıp

çile doldurarak orada yaşamaya başlamış. Çile gücüyle pek çok canlıyı sıkıntıdan kurtarmış, Pişāçaları ve benzeri canlıları bile memnun etmiş. Bir gün başkalarına yardım etmek amacıyla ormanda dolaşırken, büyük bir kuyu görmüş, eğilip bakmış. İçerden bir kadın seslenmiş: 'Soylu efendim, burada bir kadın, bir aslan, bir altın taçlı kuş ve bir yılan bekliyoruz. Geceleyin kuyuya düştük, lütfen bizi kurtarın.' Adam demiş ki: 'Hadi siz karanlıkta görmediniz de düştünüz, peki bu kuş nasıl düştü?' Kadın, 'Bir kuş avcısının ağına takılıp düşmüş,' demiş.

Çileci adam çileyle elde ettiği olağanüstü gücü kullanarak onları kurtarmaya çalışmış, ama başaramamış, aksine gücünü kaybetmiş. Şöyle düşünmüş: 'Şüphesiz bu kadın günahkâr, onunla konuşunca tüm gücümü yitirdim. Başka yollar deneyeyim.' Hemen otlardan bir ip örmüş, dördünü de kuyudan çıkarmış. Kurtulanlar ona teşekkür etmişler. Adam şaşkınlık içinde aslan, kuş ve yılana, 'Nasıl insan gibi konuşabiliyorsunuz, öykünüz nedir?' diye sormuş. Aslan demiş ki: 'Evet konuşabiliyoruz, geçmiş yaşamlarımızı da hatırlıyoruz, biz birbirimizin düşmanıyız. Sırayla öykümüzü dinle.' Sonra başlamış kendi öyküsünü anlatmaya.

'Himālayalar'da Vaiduryaşringa adlı görkemli bir şehir varmış. Orada Padmaveşa adlı bir Vidyādhara prens yaşarmış. Onun Vacravega adlı bir oğlu varmış. Vacravega pek kibirliymiş, kendine aşırı güvenip herkesle tartışır, kavga edermiş. Babası böyle yapmamasını söylermiş, ama sözleri bir kulağından girer ötekinden çıkarmış. Sonunda babası şöyle lanet okumuş: "Ölümlülerin dünyasına git." Böylece kibri ortadan kalkmış, gücü kaybolmuş ve uğradığı lanete ağlayarak buna bir sınır koyması için babasına yalvarmış. Baba Padmaveşa biraz düşündükten sonra şöyle demiş: "Yeryüzünde bir Brahmanın oğlu olasın, orada da kibir gösteresin, babanın lanetiyle aslan olup bir kuyuya düşesin. Soylu bir adam acıyıp seni kuyudan kurtarsın, sen de onu bir beladan kurtarınca lanetten kurtulasın." Babasının lanete koyduğu sınır böyleymiş. Sonra Vacravega, Mālava'da

Brahman Harighosha'nın oğlu Devaghosha olarak doğmuş. Bu hayatında da herkesle tartışmış, kavga etmiş. Babası, "İnsanlarla kavga etme," dediyse de dinletememiş. Babasına itaat etmeyince adam lanette bulunmuş: "Gücüne aşırı güvenen aptal bir aslan olasın." Baba Devaghosha'nın lanet ettiği, Vidyādharadan bedenlenme adam ormanda bir aslan oluvermiş.

İşte o aslan benim. Geceleyin buralarda dolaşıyordum, ne olduysa oldu, kendimi kuyuda buldum. Siz soylu efendim, beni kurtardınız. Ben şimdi gideyim, başınız ne zaman sıkıntıya düşerse beni hatırlayın. Geri gelip lanetten kurtulacağım.'

Aslan bunları söyledikten sonra gitmiş. Bodhisattva'nın sorması üzerine, altın taçlı kuş kendi öyküsünü anlatmaya başlamış.

'Himālayalar'da Vacradamshtra adlı bir Vidyādhara kral varmış. Karısı kraliçe ona sırasıyla beş kız vermiş. Sonra kral çile doldurup Tanrı Şiva'yı memnun ederek bir oğul kazanmış. Canından çok sevdiği oğlunun adı Racatadamshtra imiş. Babası ona daha çocukken gerekli bütün bilgileri kazandırmış, çocuk akraba ve yakınlarının gözlerine bir şenlik olarak büyümüş. Bir gün oğlan, ablası Somaprabhā'yı Pincara adlı müzik aletini çalarken görmüş. Çocukluğundan beri, "Ne olur ben de çalayım?" diye istermiş onu. Ablasının yine vermeyeceğini düşünen uçarı oğlan, Pincara'yı kapıp bir kuş biçiminde onu gökyüzüne götürmüş. Abla da lanet okumuş: "Madem Pincaramı benden zorla aldın ve kaçtın, dilerim altın taçlı bir kuş olursun." Bunu duyan Racatadamshtra ablasının ayaklarına kapanıp lanete bir sınır koyması için yalvarmış, ablası demiş ki: "Seni aptal oğlan, kuş biçiminde bir kuyuya düşesin, merhametli bir adam seni oradan çıkarsın, ona karşılığını ödedikten sonra bu lanetten kurtulasın." Kız bunları kardeşine söyledikten sonra, oğlan altın taçlı kuş haline gelmiş.

İşte o kuş benim. Geceleyin bu kuyuya düştüm, siz de beni kurtardınız. Şimdi gitmem gerek. Başınız sıkıntıya düştüğünde beni hatırlayın. Size yardım ederek lanetten kurtulayım.'

Kuş bunları söyledikten sonra gitmiş. Bodhisattva'nın sorması üzerine, yılan kendi öyküsünü anlatmaya başlamış.

'Ben bir zamanlar Ermiş Kaşyapa'nın çile yerinde bir ermişin oğluydum. Orada yine bir ermişin oğlu olan bir arkadaşım vardı. Bir gün arkadaşım yıkanmak için göle gitti, ben de gittim kıyıda bekledim. Orada beklerken, yaklaşmakta olan üç başlı bir yılan gördüm. Onunla arkadaşıma bir şaka yapmak istedim. Yılanı sihir gücümle kıyıda arkadaşıma doğru tuttum. Yıkanmaya gelen arkadaşım aniden yılanı görünce çok korktu ve bayıldı. Onu kendine getirdim ama yaptığım şakaya çok kızdı ve bana lanet okudu. "Sen de böyle üç başlı bir yılan olasın," dedi.

Bunu söyleyip gitti, ben yılan olup kuyuya düştüm, siz beni kurtardınız. Şimdi gidiyorum. Beni düşündüğünde yanında olacağım. Size iyilik yaptığım anda lanetten kurtulacağım.'

Yılan böyle konuştuktan sonra gitmiş ve kadın öyküsünü anlatmaya başlamış.

'Kralın emrinde çalışan, gençliğinin baharında, cesur, cömert, yakışıklı ve yüce gönüllü bir Kshatriyanın karısıydım. Ne yazık ki onu başka bir erkekle aldatacak kadar kötüydüm. Kocam bunu öğrenince beni cezalandırmak istedi. Sırdaşım bunu söyleyince geceleyin kaçtım, bu ormana gelip kuyuya düştüm, sen beni kurtardın. Sana teşekkür ederim, şimdi gidip bir yerlerde yaşamımı sürdüreyim. Bir gün belki sana borcumu öderim.'

Kötü kalpli kadın Bodhisattva'ya bunları söyledikten sonra, Goravardhana adlı kralın şehrine gitmiş. Kralla görüşmüş, kralın baş kraliçesine hizmet etmek üzere hizmetçiler arasında yaşamaya başlamış. Bodhisattva ise bu kadınla konuştuğu için gücünü yitirmiş ve artık meyvelerle, bitki kökleriyle beslenemez olmuş. Açlık ve susuzluktan tükenince hemen aslanı aklına getirmiş. Aslan hemen gelmiş, geyik etiyle besleyip onu eski haline getirmiş, sonra demiş ki: 'Üzerimdeki lanet sona erdi, gidiyorum.' Bodhisattva ona güle güle demiş, aslan Vidyādhara haline gelip kendi sarayına dönmüş.

Sonra Bodhisattva yine acıkmış, bitkin düşmüş, altın taçlı kuşu düşünmüş, kuş hemen çıkıp gelmiş. Adam kuşa çektiği sıkıntıyı anlatmış, o da gidip içi mücevher dolu bir kutu getirmiş, adama verip şöyle demiş: 'Bu servet seni ömür boyu geçindirir. Üzerimdeki lanet sona erdi, gidiyorum, sana mutluluklar dilerim.' Kuş bunu söyledikten sonra genç bir Vidyādhara prens haline gelmiş, havadan kendi ülkesine gidip krallığı babasından devralmış.

Bodhisattva ise mücevherleri satmak için dolaşa dolaşa kuyudan kurtardığı kadının yaşadığı şehre gelmiş. Evi yol kenarında olan yaşlı bir Brahman kadına mücevherleri emanet edip pazara doğru gitmiş. Yolda kuyudan kurtardığı kadınla karşılaşmış. Konuşmaya başlamışlar, kadın kraliçenin hizmetinde çalıştığını söylemiş. Sonra adama neler yaptığını sormuş. Kadına güvenen adam, altın taçlı kuşun getirdiği mücevher kutusundan söz etmiş. Onu alıp yaşlı Brahman kadının evine götürmüş ve mücevherleri göstermiş. Kötü kalpli kadın gördüklerini gidip kraliçeye anlatmış. Meğer altın taçlı kuş o kutuyu kraliçenin gözleri önünde saraydan çalmışmış. Kutunun şehre geldiğini kadından öğrenen kraliçe, bunu krala bildirmiş. Kötü kadın adamın kaldığı evi göstermiş, kral da adamlarını göndererek Bodhisattva'yı yakalatmış. Onu sorgulamış ve söylediklerine inanmış, ancak yine de mücevherleri alıp onu hapsetmiş.

Bodhisattva hapiste korku içindeyken ermiş oğlunun bedenlenmiş bir hali olan yılanı hatırlamış. Yılan o anda gelmiş, olanları öğrenince iyi kalpli adama demiş ki: 'Gidip krala başından ayağına kadar dolanacağım, sen söyleyene kadar da bırakmayacağım. Sen, "Ben kralı yılandan kurtarırım," dersin. Sonra bana emir verince kralı bırakırım. Ben bırakınca, o da sana krallığının yarısını verecektir.'

Yılan böyle dedikten sonra gitmiş, krala sarılmış ve üç başını onun başı üzerinde şişirmiş. İnsanlar, 'Eyvah, kralı yılan ısırdı,' diye bağırmışlar. Bodhisattva, 'Ben kralı yılandan kurtarabilirim,' demiş. Bunu duyan kralın adamları hemen haber

vermişler. Yılan tarafından sarılmış olan kral bunun üzerine Bodhisattva'yı çağırtmış ve demiş ki: 'Eğer beni bu yılandan kurtarırsan sana krallığımın yarısını veririm, vezirlerim de sözüme şahit olsunlar.' Bunu işiten vezirler, 'Evet biz şahidiz,' demişler. Bodhisattva da yılana, 'Hemen kralı bırak,' demiş. Yılan kralı bırakmış, kral krallığının yarısını Bodhisattva'ya vermiş. Bodhisattva bir anda çok varlıklı bir insan haline gelmiş. Uğradığı lanet sona eren yılan genç bir çileci haline gelmiş, öyküsünü sarayda anlattıktan sonra çile yerine dönmüş.

(A) İşte böyle, iyi talih iyi insanlara güler. Kötülük ise büyük kişilere acı çektirir. Kadınlara güvenilmez, ölümden kurtarmak için dahi olsa onlara yanaşmamak gerekir." Gomukha bu öyküyü anlattıktan sonra Vatsa kralının oğluna demiş ki: "Dinleyin, size daha başka budalalık öyküleri anlatayım."

Bir Buddhist manastırında kalın kafalı bir Buddhist keşiş varmış. Bir gün yolda yürürken bir köpek bacağını ısırmış. Manastıra döndüğünde şöyle düşünmüş: 'Şimdi herkes sırayla, "Dizine ne oldu?" diye soracak. Tek tek anlatmam uzun sürer. İyisi mi herkese birden anlatmanın bir yolunu bulayım.' Böyle düşündükten sonra manastırın tepesine çıkmış, sopasıyla gonga vurmuş. Sesi işiten dilenci keşişler şaşkınlık içinde toplanıp sormuşlar: 'Hayrola, neden gongu zamansız çalıyorsun?' O da dilenci keşişlere dizini gösterip şöyle demiş: 'Bacağımı bir köpek ısırdı. Uzun uzun ve tek tek hepinize anlatmamak için sizi topladım. Şimdi bunu işitin ve bacağıma bakın.' Bunun üzerine bütün dilenci keşişler patlayıncaya kadar gülmüşler, 'Küçük bir olay için ne büyük yaygara çıkarıyor,' demişler.

(A) Aptal Buddhist keşiş böyleydi, şimdi budala cimrinin öyküsü.

Bir ülkede zengin ama aptal ve cimri bir adam yaşarmış. Karısıyla birlikte tuzsuz arpa ununda başka bir şey yemedikleri için, başka yiyeceklerin tadını öğrenememişler. Cimri adam bir gün, aklına nereden estiyse, karısına, 'Haydi, bugün bir muhallebi yap da yiyelim, canım istedi,' demiş. Karısı, 'Peki,' de-

yip tatlıyı pişirmeye koyulduğunda cimri adam biri görür de eve konuk gelir düşüncesiyle sokağa çıkmamış. O sırada onun gibi cimri, ama şakacı bir arkadaşı uğrayıp kadına kocasının nerede olduğunu sormuş. Kadın da hiç cevap vermeden doğru kocasının yanına gidip arkadaşının aradığını haber verince, adam karısına şöyle demiş: 'Buraya otur, dövünerek ağla. Arkadaşıma da, "Kocam öldü," de. O gidince biz de oturur tatlımızı yeriz.'

Adam sözlerini bitirir bitirmez kadın dövünerek ağlamaya başlamış. Arkadaşı cimri adam içeri girip, 'Ne oldu, neden ağlıyorsun?' diye sormuş. Kadın, 'Görmüyor musun, kocam öldü?' diyerek ağlamayı sürdürmüş. Ama kocasının arkadaşı, kendi de cimri olduğundan ve cimri cimriyi anladığı için buna inanmayıp şöyle düşünmüş: 'Nasıl olur? Az önce bu kadın neşeyle tatlı pişiriyordu. İnsan hiç böyle durup dururken ölür mü? Bunda bir iş var. Benden kurtulmak için bu yalanı uydurdular. Ben de buradan gitmeyeceğim işte.'

Böyle düşünerek, 'Ah dostum, vah dostum!' diye yalandan ağlamaya başlamış. Derken, bunu duyan akrabalar da gelmişler. Öte yandan ölü taklidi yapmayı sürdüren cimriyi yakmak için de odun toplamaya başlamışlar. Karısı yerde ölü gibi yatan adamın kulağına eğilip, 'Aman, seni yakacaklar, akrabaların odun yığınını ateşe vermeden önce ayağa kalksan iyi olur,' demiş. Adam şöyle cevap vermiş: 'Hayır, asla kalkmam. Çünkü bu adam tatlımı yemek için buraya geldi diye ben öldüm. Bence malını kötü niyetlilere kaptırmak ölümden beterdir.'

Sonra akrabaları kötü kalpli arkadaşlarıyla birlikte onu dışarı taşıyıp odun yığınının üstüne koymuşlar. Adam yakılırken bile sesi çıkmamış. Böylece inadı yüzünden ölmüş ama tatlısını da kendi gibi bir cimriye kaptırmamış.

(A) Cimriyi dinlediniz, şimdi de aptal öğrenciler ve kedi öyküsünü dinleyin.

Uccayinī'de bir manastırda aptal bir öğretmen varmış. Geceleri fareler rahatsız ettiği için hiç uyuyamazmış. Bu eziyetten

bıkmış ve derdini bir arkadaşına anlatmış. Brahman arkadaşı demiş ki: 'Bir kedi bul, kedi fareleri yer.' Öğretmen sormuş: 'Kedi nasıl bir hayvandır? Nerede bulunur, bilmiyorum ki?' Arkadaşı cevap vermiş: 'Gözleri cam gibidir, rengi kahverengimsi gridir, sırtı tüylüdür ve yollarda dolaşır. Buna göre ara, bul, bir tane getir.' Arkadaşı bunları söyleyip evine gitmiş. Aptal öğretmen öğrencilerine demiş ki: 'Bir kedinin nasıl bir şey olduğunu işittiniz. Şimdi gidin ve bu tarife göre bir kedi bulup getirin.' Öğrenciler gitmişler, her tarafı aramışlar ama hiçbir yerde kedi bulamamışlar. Sonunda yoldan geçen bir Brahman çocuk görmüşler. Gözleri cam gibi olan, kahverengimsi gri renkte tüylü bir ceylan derisi giymiş oğlanı görünce, 'İşte tarif edildiği gibi bir kedi bulduk,' demişler. Yakalayıp öğretmenlerine götürmüşler. Öğretmen oğlanı arkadaşının anlattıklarına uygun bulmuş ve onu geceleyin manastıra koymuş. Aptal oğlan da bu aptalların konuşmalarına bakıp kendisinin bir kedi olduğunu sanmaya başlamış.

Tesadüf işte, bu aptal oğlan öğretmene kedinin tarifini veren Brahmanın öğrencisiymiş meğer. Brahman sabahleyin gelmiş, onu manastırda görünce oradaki aptallara, 'Bu oğlanı kim getirdi buraya?' diye sormuş. Öğretmen ve budala öğrencileri, 'Senin tarifine göre biz getirdik,' demişler. Brahman gülmüş ve demiş ki: 'Aptal bir insanla dört ayaklı, kuyruklu bir hayvan olan kedi arasında önemli bir fark vardır.' Aptal adamlar bunu işittikleri zaman oğlanı serbest bırakmışlar, 'Şimdi yeni tarife göre bir kedi arayalım,' demişler. İnsanlar da bu aptallara çok gülmüş.

(A) Cehalet herkesi güldürür. Aptallar ve kediyi dinlediniz, şimdi başka aptalların öyküsü.

Aptallarla dolu manastırda hepsinden daha aptal bir adam varmış. Bu adam küçük bir göle sahip olmanın öbür dünyada çok işe yaradığını işitmiş. Şansı yardım etmiş ve manastırın yakınında içi su dolu bir gölcük yaptırmış. Bir gün bu aptal adam gölüne bakmaya gitmiş. Orada toprağın bir ya-

ratık tarafından eşelenmiş olduğunu görmüş. Ertesi gün de gölün başka bir kıyısının aynı durumda olduğunu görmüş. Çok şaşırarak kendi kendine şöyle söylenmiş: 'Yarın sabah erkenden gelip bütün gün burada bekleyeceğim ve bunu hangi yaratığın yaptığını bulacağım.' Bu karara vardıktan sonra ertesi sabah erkenden oraya gelip beklemiş, ta ki oraya cennetten inip boynuzlarıyla kıyıları eşeleyen bir öküz görene kadar. 'Bu göksel bir öküz, niçin onunla cennete gitmiyorum?' diye düşünmüş ve iki eliyle öküzün kuyruğuna sıkıca tutunmuş. Kutsal öküz kuyruğuyla aptal adamı kuvvetle havaya kaldırmış ve onu bir anda evine, Kailāsa dağına götürmüş. Budala adam orada bir süre nefis göksel yemekler yiyerek şatafat içinde yaşamış. Öküzün sürekli aşağı yukarı gidip geldiğini gören adam, başına geleceklerden habersiz, şöyle düşünmüş: 'Öküzün kuyruğuna tutunup aşağı ineyim ve arkadaşlarımı göreyim. Yaşadığım bu inanılması zor olayı onlara anlattıktan sonra aynı yolla geri geleyim.'

Böyle karar veren budala, öküzün kuyruğuna tutunmuş ve yeryüzüne inmiş. Manastıra döndüğü zaman oradaki diğer kalın kafalılar onu kucaklayıp nerelerde olduğunu sormuşlar, o da anlatmış. Bunun üzerine budalaların hepsi şöyle yalvarmış: 'Ne olur bizi de oraya götür, biz de o tatlılardan yiyelim.' Adam kabul etmiş, ne yapacaklarını anlatmış, ertesi gün onları gölün kenarına götürmüş. Öküz oraya gelmiş. Baş aptal öküzün kuyruğuna tutunmuş, biri onun bacaklarına yapışmış, bir başkası da ona yapışmış ve böyle birbirlerine tutuna tutuna bir zincir oluşturmuşlar, öküzün göğe yükselmesiyle göğe yükselmişler.

Öküz havada giderken aptallardan biri baş aptala sormuş: 'Merak ettim, cennette yediğin hiç tükenmeyen tatlıların büyüklüğü ne kadar?' Baş aptal dikkati dağıldığından, ellerini bırakıp kollarını bir lotus biçiminde bükerek, 'Nah bu kadar,' demiş. O anda yere çakılıp ölmüşler. Boğa ise Kailāsa'ya tek başına varmış. Onları görenler gülüp alay etmişler.

(A) Aptallar düşünmeden soru sorup, düşünmeden cevaplayarak kendilerine zarar verirler. Havada giden aptallar böyle, şimdi başka bir budala öyküsü.

Budalanın biri köye giderken yolunu kaybetmiş. Yolu sorduğu kimseler, 'Nehrin kıyısındaki ağacın yukarısına doğru yürü,' demişler. Budala da gitmiş, ağacı bulmuş. Ağacın yukarısında dedikleri için tırmanmaya başlamış, çünkü söyleneni yanlış anlamış. Çıkmış, çıkmış, en uca gelince iyice incelmiş olan dal eğilivermiş. Aşağı düşerken dala tutunup orada asılı kalmış.

O sırada sırtında binicisiyle bir fil o tarafa doğru yaklaşmış. Ağaçta asılı duran budala, bağırıp ağlayarak fil sürücüsüne yalvarmış: 'Efendim, ne olur beni aşağı indirin.' Fil sürücüsü bunun üzerine fil kancasını elinden bırakmış, her iki eliyle adamı ayaklarından tutmuş. Çekerek onu aşağı indirmeye çalışmış. Fakat fil birden hareket edip altından çekilince adam kendini budalanın bacaklarına asılı bulmuş.

Telaşa kapılan budala adam, fil sürücüsüne akıl vermeye çalışmış. 'Çabuk bir şeyler söylemeye başla. İnsanlar sesini duyarlarsa gelip bizi kurtarırlar. Yok, burada kalırsak düşüp nehrin akıntısına kapılırız,' demiş. Budalanın aklına uyan fil sürücüsü bağıra çağıra, tatlı tatlı türküler söylemeye başlamış. Budala da türkülerin verdiği keyifle, tuttuğu dalı bırakıp el çırpmaya başlamış. İkisi birlikte nehre düşüp boğulmuşlar. Budalaya uymanın sonu budur işte."

(A) Gomukha bunu anlattıktan sonra Hiranyāksha öyküsünü anlatmaya başlamış.

"Himālayalar'ın eteğinde Kaşmīra adlı, maharet ve erdem yuvası, dünyanın tacı bir ülke varmış. Orada, Hiranyapura adlı bir şehirde Kanakāksha adlı bir kral hüküm sürermiş. Tanrı Şiva'nın sevgisini kazanan bu kral, onun lütfuyla karısı Ratnaprabhā'dan Hiranyāksha adlı bir oğul edinmiş. Prens bir gün oynarken kasıtlı olarak topunu karşıdan gelen bir çileci kadına çarptırmış. Öfkesine hâkim olan olağanüstü güç sahibi çileci kadın gülmüş ve yüzünün ifadesini hiç değiştirmeden Hiranyāks-

ha'ya demiş ki: 'Eğer gençliğin ve becerilerin seni böyle şımarık yapıyorsa, Mrigānkalekhā'yı eş olarak kazandığın zaman ne yapacaksın?' Prens bunu işittiği zaman çileci kadını yatıştırmış ve sormuş: 'Saygıdeğer hanım, kim bu Mrigānkalekhā, söyleyin ne olur?' Kadın da cevap vermiş: 'Himālayalar'da Vidyādharaların Şaşitecas adlı onurlu bir kralı vardır. Bu kralın da güzelliğiyle Vidyādhara prenslerinin uykusunu kaçırtan Mrigānkalekhā adlı çok güzel bir kızı var. O senin için sen de onun için uygun birer eşsiniz.' Olağanüstü güç sahibi çileci kadın böyle söyleyince Hiranyāksha cevap vermiş: 'Saygıdeğer hanım, söyleyin bana onu nasıl elde edebilirim?' Bunun üzerine kadın demiş ki: 'Gidip senin hakkında konuşarak kızın sana ne kadar eğilimi olduğunu öğreneceğim. Sonra gelip seni de oraya götüreceğim, yarın beni Amareşa denilen tanrının tapınağında bulacaksın, çünkü her gün tapınmak için oraya giderim.'

Çileci kadın bunu söyledikten sonra olağanüstü gücüyle göğe yükselmiş ve Mrigānkalekhā'yı ziyaret etmek için Himālayalar'a gitmiş. Kıza Hiranyāksha'nın iyi niteliklerini öyle bir anlatmış ki göksel kız ona âşık olmuş, demiş ki: 'Saygıdeğer hanımefendi, böyle bir kocayla evlenmeyeceksem bu amaçsız yaşamımın yararı nedir?' Böylece Mrigānkalekhā'nın içinde bir aşk heyecanı uyanmış. Bütün geceyi çileci kadınla birlikte Hiranyāksha hakkında konuşarak geçirmiş.

Hiranyāksha da günü kızı düşünerek geçirmiş ve geceleyin güçlükle uyumuş. Gecenin sonunda Tanrıça Pārvatī rüyasında ona görünerek demiş ki: 'Sen bir ermişin lanetiyle ölümlü olmuş bir Vidyādharasın. Bu lanetten çileci kadının dokunuşuyla kurtulacaksın, çünkü Mrigānkalekhā senin daha önceden de karındı.' Böyle diyen tanrıça aniden kaybolmuş. Prens sabah uyanmış, yıkanmış, giyinmiş. Sonra çileci kadının buluşma yeri olarak gösterdiği Amareşa'ya gitmiş, tapındıktan sonra onun huzurunda beklemiş.

O sırada güçlükle uykuya dalmış olan Mrigānkalekhā'ya görünen Pārvatī, ona uykusunda şöyle seslenmiş: 'Kederlenme,

Hiranyāksha'nın üzerindeki lanet sona eriyor, çileci kadının dokunuşuyla yeniden Vidyādhara olacak ve sen bir kez daha onu koca olarak alacaksın.' Tanrıça bunu söyleyip kaybolmuş. Mrigānkalekhā uyanmış ve rüyasını çileci kadına anlatmış. Kutlu çileci yeryüzüne inip Amareşa tapınağında bekleyen Hiranyāksha'ya, 'Vidyādharaların dünyasına gel,' demiş. Böyle deyince adam onun önünde eğilmiş, kadın Hiranyāksha'yı kollarıyla tutmuş ve birlikte cennete uçmuşlar.

Böylece Hiranyāksha'nın üzerindeki lanet sona ermiş ve Vidyādharaların kralı olmuş. Daha önceki yaşamını hatırlayıp çileci kadına demiş ki: 'Vacrakuta şehrinde hüküm sürmüş olan Amritatecas adlı Vidyādhara kralıydım. Uzun zaman önce bir ermişin lanetine uğradım, çünkü onu ihmal etmiştim, bu yüzden ölümlüler dünyasında yaşamaya mahkûm oldum, ta ki sen bana dokunana kadar. Ben lanetlendiğim için yaşamından vazgeçen karım da Mrigānkalekhā olarak doğdu. Şimdi seninle onu elde etmek için gideceğim, dokunarak beni temizledin, lanet sona erdi.'

Böylece Vidyādhara prensi Amritatecas, çileci kadınla birlikte uçarak Himālayalar'a gitmiş. Mrigānkalekhā'yı bir bahçede görmüş, kız da onu görmüş, tıpkı çileci kadının tarif ettiği gibiymiş. Daha önce birbirlerini başkasından duyarak seven âşıklar, şimdi gözleriyle görerek sonsuza kadar sevmişler.

Sonra çileci kadın Mrigānkalekhā'ya demiş ki: 'Evliliğini babana haber vermelisin.' Kız da hemen gitmiş, durumu babasına bildirmiş. Tanrıça Pārvatī daha önce babasına rüyada görünüp nasıl davranacağını anlattığı için adam Amritatecas'ı sarayına büyük bir onurla kabul etmiş. Kızını törenle vermiş, evlendikten sonra prens, Vacrakuta şehrine gitmiş. Karısı gibi krallığını da geri almış. Bir ölümlü olan babası Kanakāksha'yı da kutsal çileci kadının aracılığıyla oraya getirtip göksel zevklerle mutlu etmiş, sonra tekrar yeryüzüne geri göndermiş. Kendisi de Mrigānkalekhā ile mutluluk içinde yaşamış.

(A) İşte görüyorsunuz, kaderi bu dünyada bir önceki yaşamdaki işler belirliyor, ulaşılması olanaksız görünen şeylere kolayca kavuşulabiliyor." Şaktiyaşas'ı özlemekte olan Naravāhanadatta, Gomukha'nın ağzından bunları dinledikten sonra geceleyin rahat bir uykuya dalabilmiş.

LXVI. Bölüm

(A) Ertesi gece Gomukha, Naravāhanadatta'yı oyalamak için şu öyküyü anlatmış.

"Bir zamanlar, Şiva'ya ait kutsal bölgede çevresinde müritleriyle Dhaneşvara adlı büyük bir ermiş yaşarmış. Bir gün müritlerine demiş ki: 'İçinizden birisi yaşamında garip bir durumla karşılaştıysa ya da duyduysa bunu anlatsın.' Ermiş böyle deyince bir mürit konuşmuş: 'Dinleyin, benim işittiğim tuhaf bir öykü var.

Kaşmīra'da Şiva yönünden kutsal, Vicaya adlı bir yer var. Orada bilgisiyle övünen bir dilenci yaşamış. Şiva'ya tapınıp, 'Tartışmalardan her zaman galip çıkayım,' diye dua etmiş. Sonra tartışmalardaki hünerini göstermek için Pātaliputra'ya doğru yola çıkmış. Ormanlar, nehirler, dağlar geçmiş ve yorgun argın bir ormana varmış, bir ağacın altında dinlenmiş. Gölün serin suyuyla rahatlarken birden elinde sopası ve su kabıyla, üstü başı toz içinde, uzun bir yolculuktan gelmekte olan bir din öğrencisi görmüş. Ona nereden gelip nereye gittiğini sormuş. Din öğrencisi, 'Pātaliputra'dan gelip, Panditlerle tartışarak onları alt etmek için Kaşmīra'ya gidiyorum,' demiş.

Dilenci, din öğrencisinin bu sözünü işitince şöyle düşünmüş: 'Eğer bunu tartışmada yenemezsem Pātaliputra'da yaşayan bundan daha fazlasını nasıl alt edebilirim?' Böyle düşünerek din öğrencisine şunu söylemiş: 'Ey din öğrencisi, söyle bana, bu tutarsız davranışının anlamı nedir? Hem din öğrencisi olup kurtuluşu arayacaksın, hem de tartışma çılgınlığına kapılacaksın? Tartışma isteğiyle dünya bağlarından kur-

tılacağını mı sanıyorsun? Ateşi ateşle, soğuğu karla gidermeye çalışıyorsun, denizi taştan bir gemiyle geçmeye kalkışıyor, yangına körükle gidiyorsun. Brahmanların özelliği sabırdır, Kshatriyaların ise düşkünleri kurtarmak, kurtuluşu isteyenlerin özelliği ise gönül rahatlığıdır. Tartışma, ifritlerin özelliğidir. Kurtuluşu isteyen insanlar ise dünyevi engellerden korkarlar, karşıtlıklardan doğan farkların yarattığı acıları bir kenara bırakır, tam bir ölçülülük içinde olurlar. Öyleyse ölçülülük baltasıyla dünyevi varlık ağacını kökünden kes ve onu çekişmenin yarattığı gurur suyuyla sulama.'

O böyle söyleyince din öğrencisi memnun olmuş ve önünde alçakgönüllülükle eğilip, 'Siz benim ruhsal önderim olun,' diyerek geldiği yoldan geri gitmiş. Ağacın dibinde duran dilenci ise arkasından gülüyormuş ki ağaçta yaşayan ruhlar olan Yakshaların seslerini işitmiş. Bir Yaksha karısına şaka yapmaktaymış. Dilenci onları dinlemeye başlamış. Yaksha şaka olsun diye çiçeklerden yapılmış bir kolyeyle karısına vurmuş, fettan kadın hemen ölmüş gibi yapmış, hizmetçiler de basmışlar yaygarayı. Kadın uzun bir süre sonra sanki yaşama geri dönmüş gibi gözlerini açmış. Kocası ona, 'Ne gördün?' diye sorunca kadın şunları anlatmış: 'Sen bana çiçeklerden kolyeyle vurunca kara bir adamın elinde kementle, dimdik saçları, yanan gözleri ve her yeri karartan gölgesiyle yaklaşmakta olduğunu gördüm. Gaddar adam beni Yama'nın ülkesine götürdü, ancak onun adamları beni geri gönderdi.'

Yakshinī böyle deyince Yaksha gülmüş ve demiş ki: 'Aman sen de sevgilim! Kadınlar hilesiz bir iş yapmazlar. Çiçeklerin çarpmasıyla kim ölmüş? Ölüm Tanrısı Yama'nın evine gidip de çıkan var mı? Seni budala kadın, Pātaliputra kadınları gibi hile yapmaya çalışıyorsun.

Bu şehrin kralı Simhāksha'dır. Onun karısı bir gün vezirlerin, başkomutanın, başrahibin, hekimin karılarını alıp ayın on üçüncü günü ülkenin koruyucu Tanrıçası Sarasvatī'nin tapınağına bir hac ziyareti yapmaya götürmüş. Kadınlar yolda

hasta, kambur, kör, topal insanlarla karşılaşmışlar. İnsanlar şöyle yalvarıyormuş: "Biz hasta insanlara ilaç verin iyileşelim, biz muhtaçlara merhamet edin. Bu dünya denizdeki bir dalga kadar, yıldırım ışığı kadar gelip geçicidir, güzelliği bir dinsel bayram kadar kısadır. Bu yalan dünyada tek gerçek kötü durumdakine acımak, zavallıya yardım etmektir. En büyük erdem budur. Zengin ve rahat durumdaki insana vermenin ne yararı var? Titreyen insana ayın soğuk ışıkları ne fayda sağlar? Kış geldiğinde gelen bulutun anlamı nedir? Bu yüzden biz sefil insanları hastalık belasından kurtarın, ne olur."

Kraliçe ve diğer kadınlar, yardıma muhtaç insanlardan bunları işitince birbirlerine demişler ki: "Bu zavallı insanlar doğru söylüyor, onlara gücümüz ölçüsünde yardım etmeliyiz." Tanrıçaya tapındıktan sonra her biri hasta insanlardan birini evine almış, kocalarına durumu kabul ettirmişler ve Mahādevī'nin güçlü ilaçlarıyla onları bir güzel iyileştirmişler. Zamanlarını sürekli onlarla geçirdikleri için adamlara âşık olup onlardan başka bir şey düşünemez hale gelmişler. Kafaları karmakarışık olduğu için, bu hasta ve kötü adamlarla kral ve vezir olan kocaları arasında bir fark göremez olmuşlar.

Derken kocalar karılarında bu hastalarla temastan kaynaklanan birtakım ısırık ve çizikler saptamışlar. Kral, başkomutan, vezir, başrahip ve hekim durumu çekinmeden aralarında konuşmuşlar. Kral diğerlerine, "Siz şimdilik susun, ben karıma bir sorayım," demiş. Onları göndermiş, özel dairesine gidip, endişeli bir tavır takınarak karısına şöyle sormuş: "Alt dudağını kim ısırdı? Göğsünü kim çizdi? Bana gerçeği söylersen iyi edersin, aksi halde fena olur."

Kral böyle sorunca kraliçe şu masalı uydurmuş: "Ne kötü kaderim var. Söylememem gerektiği halde söylemeliyim bu mucizeyi. Her gece elinde bir disk, bir topuzla şu duvardan bir adam çıkıyor, bana bunları yapıp sabah geri gidiyor. Sen kocacığım, sağ olduğun halde, o vücudumu bu hale sokuyor, öyle ki ona güneş ve ay dahi bakamaz."

Kadının bu uydurmalarını dinleyen aptal kral, bunları yapanın Tanrı Vishnu olduğunu düşünüp inanmış. Kral duyduklarını vezire ve diğerlerine anlatınca o kalın kafalılar da inanmışlar, karılarını Vishnu'nun ziyaret ettiğini düşünerek seslerini çıkarmamışlar.

İşte, kötü ve kurnaz kadınlar böyle yollarla aptal insanları kandırırlar, ancak ben o aptallardan değilim' Yaksha bu sözlerle karısının kafasını karıştırmış. Ağacın dibinde duran dilenci bütün konuşulanları işitmiş. Sonra ellerini kavuşturup Yakshaya demiş ki: 'Soylu efendim, sizin yaşam yerinize geldim, kendimi ayaklarınıza atıyorum. Söylediklerinizi dinlediğim için beni affedin.' Böyle doğruyu söylediği için Yaksha ondan hoşnut kalmış ve demiş ki: 'Ben Sarvasthānagavāta adlı bir Yakshayım, senden hoşlandım. Dile benden ne dilersen.' Dilenci demiş ki: 'Dileğim karınıza kızgın olmamanızdır.' Yaksha, 'Şimdi seni daha da çok sevdim, bu isteği olmuş bil, başka bir tane dile,' demiş. Dilenci demiş ki: 'Bu son isteğim, bugünden itibaren siz ve karınız beni oğlunuz olarak kabul edin.' Bunu duyan Yaksha karısıyla birlikte ortaya çıkmış ve demiş ki: 'Peki evlat, seni oğlumuz olarak kabul ediyoruz. Bizim lütfumuzla asla sefalet çekmeyeceksin. Tartışmada seni kimse alt edemeyecek, kavgada ve kumarda da öyle.' Bunları söyleyen Yaksha ortadan kaybolmuş, dilenci ona tapınmış, geceyi orada geçirdikten sonra Pātaliputra'ya doğru yola koyulmuş.

Sonra Kral Simhāksha'nın kapısında seslenen muhafız onu Kaşmīra'dan gelen tartışmacı olarak duyurmuş. Kral toplantı salonuna gelmesine izin vermiş, dilenci orada tepeden bakarak bilgili insanları tartışmaya davet etmiş. Yakshanın verdiği güçle hepsini yenmiş, sonra tekrar küçümseyen bir ifadeyle kralın huzurunda herkese soruyu sormuş: 'Bana şu durumu açıklayın: Elinde bir disk ve bir topuzla şu boyalı duvardan bir adam çıkıp geldi, alt dudağımı ısırdı, göğsümü çizdi, sonra geldiği gibi gitti. Buna cevap verin.'

Bilgili insanlar, âlimler bu bilmeceye cevap verememişler, birbirlerinin yüzüne bakmışlar. Kral Simhāksha, 'Bunun anlamını sen açıkla,' demiş. Bunun üzerine dilenci de Yakshadan öğrendiği üzere, karısının yaptığı hileyi anlatmış. Sonra krala şöyle demiş: 'Bu yüzden bir erkek kötü olduğunu bile bile kadınlara bağlanmamalıdır.'

Kral dilenciden memnun kalmış, ona krallığını vermek istemiş. Ancak ülkesine bağlı olan dilenci bunu kabul etmemiş. Kral da o zaman çokça mücevher vermiş. Dilenci mücevherleri alıp anavatanı Kaşmīra'ya dönmüş, Yakshanın lütfuyla orada büyük bir rahatlık içinde yaşamış."

(A) Bunları anlatan Gomukha şunu vurgulamış: "İşte, kötü kadınların davranışları, ilahi takdir ve insanoğlunun tutumu böyle tuhaftır. Şimdi on bir kocalı kadını dinleyin.

Mālava'da bir köyde yaşayan bir aile reisi varmış. İki oğlu olan adamın bir kızı olmuş. Kız doğar doğmaz annesi ölmüş. Birkaç gün sonra adamın oğullarından biri ölmüş. Sonra öteki kardeşini öküz boynuzlamış, o da ölmüş. Bunun için adam kızına, 'Üçler Katili' adını vermiş, çünkü büyülü kız daha doğuşuyla üç kişiyi ölümle buluşturmuş.

Kız zamanla büyümüş ve köyde yaşayan zengin bir adamın oğlu onunla evlenmek istemiş. Babası kızı uygun törenlerle vermiş. Kız bir süre onunla yaşamış, ancak çok geçmeden kocası ölmüş. Doyumsuz kadın birkaç gün sonra başka bir koca almış. İkinci koca da kısa bir süre sonra ölmüş. Sonra gençlik duygularının dürtüklemesiyle üçüncü bir kocayla evlenmiş. Bu koca da kadının elinde öteki kocalar gibi ölmüş. Bu şekilde kadın birbiri ardına on koca öldürmüş. Artık ona yarı şaka yarı ciddi, 'Onlar Katili' adı takılmış. Artık utanan kadın, baba evinde insanlardan uzak yaşamaya başlamış.

Ancak, bir gün eve yakışıklı bir gezgin gelmiş. Babası onun bir gece için misafir kalmasına izin vermiş. Onlar Katili kız gezgine âşık olmuş, adam da kıza tutulmuş. Aşk hırsızı kız babasına, 'Bu gezgin adamı koca olarak istiyorum, bu son, eğer

o da ölürse bir daha evlenmeyeceğime söz veriyorum,' demiş. Konuşulanları gezgin duymaktaymış. Baba, 'Böyle düşünmen utanç verici, on tane koca kaybettin, bu da ölürse iyice rezil olacağız,' demiş.

Gezgin suskunluğunu bozup lafa karışmış. 'Ölüm konusunda şanslıyım, ben de birbiri ardına on kadın kaybettim. Eşit durumdayız. Bu bize Tanrı Şiva'nın bir lütfudur.' demiş Gezgin böyle deyince herkes çok şaşırmış. Köylüler aralarında toplantı düzenleyerek 'Onlar Katili' kadının gezginle evlenmesine izin vermişler, kız da adamla evlenmiş. Bir süre birlikte yaşamışlar, ancak adam sıtmaya yakalanmış ve ölmüş. Bunun üzerine kıza, 'On Birler Katili' denmiş, ona gülmekten taşlar bile çatlamış. Kız keder içinde Ganj nehri kıyısına gitmiş ve orada bir çile yaşamı yaşamaya başlamış."

(A) Bu eğlenceli öyküyü anlatan Gomukha konuşmayı sürdürmüş: "Şimdi bir öküzle geçinen adamı dinleyin.

Bir köyde tek serveti bir öküz olan fakir bir aile reisi varmış. Ailesi açlıktan ölecek halde olmasına rağmen, ılımlı haliyle oruç tutmuş da öküzünden ayrı kalamamış. Vindhya dağlarında Dürgā'ya tapınılan yere gitmiş, orada darbha otlarından yapılmış bir yatağa yatmış, zengin olabilmek için yemeden içmeden kesilip çile doldurmaya başlamış. Tanrıça Dürgā rüyasında görünmüş ve ona, 'Kalk, zenginliğin hep bir öküzden ibaret olacak, onu satmakla sonsuz rahatlığa kavuşacaksın,' demiş. Ertesi sabah uyanmış, kalkıp biraz yiyecek almış ve evine dönmüş. Yine de öküzünü satacak gücü kendinde bulamamış, çünkü onu satarsa hayatta hiçbir şeyinin kalmayacağını düşünmüş. Açlıktan iyice zayıflamışken, tanrıçanın sözlerini bir arkadaşına anlatmış. Arkadaşı da demiş ki: 'Tanrıça sana hep bir öküze sahip olacağını, onu satarak yaşaman gerektiğini söylemiş. Neden onun sözünü tutmadın? Bu öküzü sat, aileni geçindir. Bunu sattığın zaman arkasından bir daha bir daha alırsın.' Köylü, arkadaşının bu önerisi üzerine öyle yapmış. Öküz üstüne öküz alıp satarak rahat bir hayat yaşamış.

(A) Görüyorsunuz, kader her insanın azmine göre meyvesini veriyor. Bu yüzden kişi azimli olmalı, azmi olmayan insandan talih uzak olur. Şimdi, kendini vezirliğe kadar yükselten hırsızı dinleyin.

Dekkan'daki bir şehirde bir kral varmış. Aynı şehirde bir de akıllı ve kurnaz bir hırsız yaşıyormuş. Küçük kazançlardan bıkan bu hırsız, bir gün büyük bir hırsa kapılarak şöyle düşünmüş: 'Bu önemsiz alçaklık bana ne kazandırıyor? Sadece geçinecek kadar bir şeyler. Neden daha büyük kazançlar sağlayacak bir iş çevirmiyorum?'

Böyle düşündükten sonra soylu bir tüccar gibi giyinerek sarayın kapısına gitmiş. Muhafıza nazikçe yaklaşıp konuşmuş. Muhafız onu kralın huzuruna çıkarmış. Adam krala hediyeler vermiş ve 'Efendimizle özel olarak görüşmek istiyorum,' demiş. Kral giyimine kuşamına bakıp gerçek bir tüccar olduğunu sanmış, hediyelerden de memnun kaldığı için hırsızın isteğini kabul etmiş. Yalnız kaldıklarında hırsız krala demiş ki: 'Efendimiz her gün meclislerine alıp başkaları varken bir köşede benimle fısıltıyla konuşursa, bu lütuf karşılığında ben de efendimize her gün beş yüz dinar veririm. Bu paraya hiçbir karşılık da istemem. Ne dersiniz?'

Bunu işiten kral düşünmüş: 'Bunda ne zarar var? Benden bir şey almıyor, tersine her gün bir yığın para verecek. Koskoca tüccarın meclisime katılmasında bir uygunsuzluk da olmaz.' Böylece kabul etmiş ve hırsızın istediğini yapmış. Hırsız söz verdiği paraları tıkır tıkır krala ödüyormuş, bu arada herkes onun yüksek bir mevkide görevli olduğunu sanıyormuş.

Bir gün hırsız yine böyle alçak sesle kralla konuşurken, mecliste bulunan önemli memurlardan birinin üstüne gözlerini dikip anlamlı anlamlı bakmaya başlamış. Kral ayrılınca, memur çekinerek ona yaklaşıp neden yüzüne öyle baktığını sormuş. Bu soruyu bekleyen hırsız, "Kral, senin ülkeyi soyduğunu sanıp sana kızıyor, bu yüzden senin yüzüne baktım, ama üzülme, ben onun öfkesini yatıştırırım," demiş. Memur, yüksek bir

vezir sandığı hırsızın bu sözü üzerine korkup kaygılanmış. Onu memnun edip yardımını sağlamak amacıyla hırsıza bir altın göndermiş.

Ertesi gün aynı durum bir başka memurla yinelenmiş. Kral gittikten sonra yanına gelen memura, "Korkma, kral sana kızdı, ama ben mantıklı sözlerle onu yatıştırdım, ben senden yanayım," demiş. Böylece bu memurla da dostluk kurmuş, memur da ona bolca hediye göndermiş.

Becerikli hırsız bu yolla, yani kralla fısıldayarak sürdürdüğü konuşmaları boyunca, birçok memuru, ikinci derece yöneticileri, Rācpūtları ve hizmetçileri soyup soğana çevirerek elli milyon altın toplamış. Sonra bir gün sahte tüccar krala, "Size her gün beş yüz dinar vermeme rağmen, sizin büyüklüğünüz sayesinde tam elli milyon altın topladım, lütfen bunları kabul buyurun, ben bu parayla ne yapayım ki?" demiş. Sonra hırsız ona çevirdiği dolabı anlatmış. Kral ise paranın sadece yarısını almış ve onu kabinesinde bakan yapmış. Zenginlik ve mevki sahibi olan hırsız ise halkın övgüsünü kazanarak mutlulukla yaşamış.

(A) "İşte böyle, bir kimse büyük bir suç işlemeden büyük bir zenginlik elde edebilir. Fırsat yakaladığı zaman, tıpkı kuyu kazan bir insan gibi, aynı şekilde yarar sağlayabilir." Gomukha konuşmayı sürdürmüş: "Ne kadar yaklaşan evliliğin heyecanı içinde olsanız da şu öyküyü dinleyin."

Ratnakara şehrinde Buddhiprabha adlı bir kral yaşamış. Çılgına dönmüş fil sürülerine benzeyen düşmanlarına saldıran bir aslan gibiymiş. Karısı kraliçe ona bir kız doğurmuş. Bu dünyalar güzeli kızın adı Hemaprabhā imiş. O bir lanet sonucu yeryüzüne atılmış bir Vidyādharī olduğundan önceki yaşamında boşlukta uçtuğu günleri hatırlattığı için salıncakta sallanmaktan çok zevk alırmış. Düşecek diye babası çok korkarmış, yapma dermiş, ama o dinlemezmiş. Sonunda çok sinirlenen babası ona bir tokat atmış.

Prenses böyle aşağılanmaya çok içerlemiş, ormana çekilmek istemiş. Eğlenmeye gidiyorum bahanesiyle şehir dışındaki bir

bahçeye gitmiş. Yanındaki hizmetçileri şarapla sarhoş etmiş, sonra karanlık ormana girip gözden kaybolmuş. Tek başına uzak bir ormana varmış, orada kendisine bir kulübe yapmış, bitki kökleri ve meyvelerle beslenip Tanrı Şiva'ya tapınarak yaşamayı sürdürmüş. Kızının kaçtığını anlayan babası onu aratmış, fakat hiçbir yerde bulamayınca çok büyük bir kedere kapılmış. Bir süre sonra kralın üzüntüsü azalmış, düşüncelerden kurtulmak için ava çıkmış. Nasıl olduysa Kral Buddhiprabha, kızı Hemaprabhā'nın çile doldurduğu ormana dalmış.

Kral kulübeyi bulmuş, içeri girmiş, orada kızını çile doldururken görmüş. Babasını gören kız doğrulmuş, ayaklarına kapanmış, babası da ona sarılmış, kucağına oturtmuş ve ağlaşmışlar. Uzun süren ayrılıktan sonra ağlaşan baba kızı gören ormandaki hayvanlar bile gözyaşı dökmüşler. Kızını sakinleştiren baba demiş ki: 'Neden saraydaki mutluluğu bırakıp buralara geldin kızım? Bırak bu ormanı, annenin yanına dön.' Hemaprabhā cevap vermiş: 'Böyle davranmamı bana tanrı söyledi. Başka seçimim var mıydı ki? Bu yüzden saraya dönüp zevke dalmayacağım ve çileciliğin zevkini asla terk etmeyeceğim.'

Kral, kızının kararlılığını görünce ve niyetinden vazgeçmeyeceğini anlayınca onun için ormana bir saray yaptırmış. Ülkesine geri dönünce, her gün kızına yiyecek ve çeşitli eşyalar göndermiş, onlarla misafirlerini ağırlamasını sağlamış. Hemaprabhā da öyle yapmış, ancak kendisi bitki kökü ve meyve yemeyi sürdürmüş.

Bir gün o çile yerine çocukluğundan beri saflık yeminine sadık kalmış bir kadın dilenci gelmiş. Hemaprabhā onu ağırlamış, neden saflık yemini ettiğini sorunca kadın şöyle demiş: 'Çocukken babamın ayağını yıkıyordum. Yorgunluktan gözlerim kapanmış, kendimi bırakmışım. O anda babam tekmeyi basıp, "Neden uyuyorsun," demez mi? Ben de buna çok öfkelendim ve evden kaçıp dilenci oldum.'

Hemaprabhā öyküsünü kendi yaşam öyküsüne benzeyen bu kadın dilenciyi çok sevmiş, yaşamını onunla paylaşmaya

başlamış. Bir sabah arkadaşına demiş ki: 'Dostum, rüyamda geniş bir nehir geçtim. Ardından beyaz bir file bindim, sonra bir dağa tırmandım, daha sonra bir çile yerinde Tanrı Şiva'yı gördüm. Elime geçirdiğim bir vīnā ile onun önünde şarkı söyleyip oynadım, sonra da göksel görünüşlü bir adamın yaklaştığını gördüm. Onu görünce seninle birlikte göğe yükseldim, daha başka şeyler görüyordum ki uyandım, gece sona erdi.' Dostu, Hemaprabhā'ya şöyle demiş: 'Hiç kuşku yok, sen bir lanet sonucu yeryüzünde doğmuş göksel bir yaratıksın, bu rüya lanetin sona erdiğine delalet eder.' Prenses, arkadaşının bu sözlerine çok sevinmiş.

Dünyanın lambası güneş göğe yükseldiğinde, oraya at üstünde bir prens çıkagelmiş. Çileci giysileri içindeki Hemaprabhā'yı görünce atından inmiş, ona hayranlıkla bakarak saygıyla selamlamış. Kız prensi bir yere oturtup ağırlamış ve ona âşık olup demiş ki: 'Siz kimsiniz soylu efendim?' Prens cevap vermiş: 'Soylu hanım, Pratāpasena adlı kutlu bir kral var. Bir oğul edinmek isteğiyle Tanrı Şiva için çile doldurmuş. Merhametli tanrı ona görünüp şöyle demiş: "Senin bir Vidyādhara bedenlenmesi olan bir oğlun olacak, onun üzerindeki lanet sona erince ülkesine dönecek. Senin neslini sürdürüp ülkeni kalkındıracak ikinci bir oğlun olacak." Şiva bunları dedikten sonra kral kalkıp yemek yemiş. Sonra vakti gelince ilk oğul Lakshmīsena doğmuş, bir süre sonra ikinci oğul Śūrasena doğmuş. İşte sevgili kız, ben Lakshmīsena'yım. Bugün ava çıkmıştım ve rüzgâr gibi hızlı olan atım beni buraya getirdi.'

Sonra oğlan kıza öyküsünü sormuş, kız da anlatmış ve böylece önceki yaşamını hatırlamış, çok mutlu olup demiş ki: 'Seni görmekle önceki yaşamımı hatırladım ve Vidyādharī olarak sahip olduğum güçlere kavuştum. Bu arkadaşım ve ben lanet yüzünden yeryüzüne gönderilmiş Vidyādharīleriz. Sen benim kocamsın, vezirin de arkadaşımın kocasıdır. Artık benim ve arkadaşımın üzerindeki lanet gücünü yitirdi. Hepimiz Vidyādharalar dünyasında yeniden karşılaşabiliriz.'

Böylece o ve arkadaşı göksel biçimlerine kavuşmuşlar, göğe yükselip kendi ülkelerine gitmişler. Lakshmīsena şaşkınlık içinde orada kalmış. O sırada izini süren veziri de oraya varmış. Prens ona olanları anlatırken kızı için endişe duyan Kral Buddhiprabha gelmiş. Orada kızını göreceğine Lakshmīsena'yı görmüş. Prens ona olanları anlatmış. Kralın canı sıkılmış. Lakshmīsena ve veziri ise önceki yaşamlarını hatırlayıp üzerlerindeki lanetten kurtulmuşlar ve göğe yükselip ülkelerine gitmişler.

Buddhiprabha da ülkesine dönmüş. Lakshmīsena karısı Hemaprabhā'ya kavuşmuş, onunla birlikte geri gelmiş. Karısına kavuşan veziriyle birlikte babası Pratāpasena'nın yanına gitmişler, başlarından geçeni anlatmışlar. Kral, büyüklük sırasına göre hakkı olduğu için, krallığı ona devretmek istemiş. Ancak Lakshmīsena krallığı kardeşi Şūrasena'ya vermiş ve Vidyādharalar ülkesindeki şehrine dönmüş. Orada Lakshmīsena, eşi Hemaprabhā ve veziriyle Vidyādharalar hükümdarlığının zevklerini tadarak uzun zaman yaşamış."

(A) Gomukha'nın birbiri ardından anlattığı öyküleri dinleyen Naravāhanadatta, ne kadar yeni eşi Şaktiyaşas'a kavuşma heyecanı içinde olsa da, geceyi bir an gibi kısa geçirmiş. Günleri böyle geçiren prensin nihayet evlilik günü gelip çatmış. Babası Vatsa kralının yanındayken, birden gökten altın gibi parlayan Vidyādhara ordusunun inmekte olduğunu görmüş. Onların arasında Vidyādharalar kralı Sphatikayaşas'ı görmüş. Sevgili kızının elinden tutmuş getirmekteymiş. Prens ona doğru mutlulukla yürümüş, selamlaşmışlar. Babası gelenleri uygun törenlerle karşılamış. Vidyādharalar kralı geliş nedenini açıklamış, sonra doğaüstü gücüyle prensi mücevherlerle donatmış ve uygun törenlerle kızını vermiş. Vidyādharalar kralının kızı Şaktiyaşas'ı elde eden Naravāhanadatta, güneş ışınlarını emerek görkemli bir hale gelen bir lotus gibi olmuş. Sonra Sphatikayaşas gitmiş, Vatsa kralının oğlu ise lotusa yapışmış arı gibi, gözlerini Şaktiyaşas'dan ayıramadan öylece Kauşāmbī şehrinde kalmış.

XI

VELĀ

LXVII. Bölüm

Dua

Bütün engelleri yok eden, her türlü başarının nedeni ve bizi güçlükler denizinden geçiren fil başlı Tanrı Ganeşa'ya şükürler olsun.

(A) Naravāhanadatta, Şaktiyaşas'ı elde ettikten sonra, daha önce evlendiği Ratnaprabhā ve öteki karılarıyla, ilk karısı Madanamançukā ile ve dostlarıyla, babasının Kauşāmbī'deki sarayında mutluluk içinde yaşamış.

Bir gün bahçedeyken yabancı bir ülkeden iki prens onu ziyarete gelmişler. Konukları sıcak karşılamış, prensler onun önün de eğilmişler, birisi konuşmuş: "Biz Vaişakha şehri kralının farklı annelerden olma oğullarıyız. Benim adım Ruçiradeva, kardeşimin adı da Potraka'dır. Benim süratli dişi bir fi im var, onun da iki atı. Aramızda bir tartışma çıktı. Ben filin daha süratli olduğunu iddia ediyorum, o ise atların. Yarışı kaybedersem ben fili ona vermeyi kabul ediyorum, ancak kardeşim kaybederse o da atları bana vermeli. Bu işe en iyi siz hakem olursunuz, bu yüzden evimize gelin ve bu yarışı denetleyin. Çünkü siz bütün isteklere cevap veren bir ulu istek ağacısınız, onun için uzaklardan buralara kadar geldik."

İyi kalpli prens, Ruçiradeva'nın davetini kabul etmiş ve bu işle ilgilenmeye başlamış. İki kardeşin getirmiş olduğu, süratli atlar tarafından çekilen bir arabayla yola çıkmış ve Vaişakha şehrine varmış. Görkemli şehre girdiği zaman bütün kadınlar başlarını çevirip hayranlıkla ona bakmışlar ve şöyle yorumlarda bulunmuşlar: "Bu kim olabilir? Küllerinden yeniden doğan Aşk Tanrısı mı? Gökyüzünde dolaşan ikinci bir ay mı? Ya da kadınların kalbine saplansın diye Yaratıcı tarafından hazırlanmış insan biçiminde bir istek oku mu?"

Sonra prens, orada eski zaman insanlarının tapındığı Aşk Tanrısı'nın muhteşem güzellikteki tapınağına bakmış. İçeri girip yaşam kaynağı tanrıya tapınmış, bir süre dinlenmiş ve yol yorgunluğunu gidermiş. Sonra Ruçiradeva'nın tapınağın yakınındaki evine gitmiş ve önünde yürümekle onu onurlandırmış. Gelişiyle şenlenen, içi müthiş filler ve atlarla dolu harika sarayı görmekten çok memnun olmuş. Ruçiradeva onu misafirperverlikle ağırlamış. Prens, onun olağanüstü güzellikteki kız kardeşini görmüş. Kızın güzelliğine kendisini o kadar kaptırmış ki evinden uzakta olduğu ve ailesi aklından uçup gitmiş. Kız da mavi lotuslara benzeyen sevgi dolu gözleriyle bakmış ve onu eş olarak seçmiş. Kızın adı Cayendrasenā imiş. Prens, Uyku Tanrıçası'nın, tıpkı öteki karılarında olduğu gibi ona geceyi dar edeceğini düşünmüş.

Ertesi gün Potraka rüzgâr gibi hızlı iki atını getirmiş. Hayvan sürme sanatını çok iyi bilen Ruçiradeva da dişi file binmiş. Gerek hayvanın doğal hızı, gerekse sürüşteki ustalığından Ruçiradeva galip gelmiş. O, iki görkemli atı kazandığı sırada, Vatsa kralının gönderdiği bir elçi saraya gelmiş, ayaklarına kapanıp prense demiş ki: "Prensim, adamlarınızdan buraya geldiğinizi öğrendik, babanız size şu mesajı gönderdi: 'Bana haber vermeden bahçeden ayrılıp nasıl bu kadar uzağa gittin? Seni merak ediyorum, uğraştığın şeyi bırak, hemen buraya gel.'" Babasının mesajıyla içinde bulunduğu aşk ateşi arasında kalan Naravāhanadatta bocalamış.

Tam o anda, neşe içinde bir tüccar içeri girmiş, uzaktan onu saygıyla selamlayıp övmeye başlamış: "Ey yaysız Aşk Tanrısı, zafer senin olsun! Ey Vidyādharaların gelecekteki hükümdarı, zafer senin olsun! Daha çocukken bile düşmanlarına korku salan sen büyüdün, daha beter oldun! Sen tanrının gözünde, gökte üç adım atarak ifrit Bali'yi öldüren Tanrı Vishnu'sun." Bu ve benzeri sözlerle tüccar prensi övmüş. Prens onu onurlandırdıktan sonra tüccar öyküsünü anlatmaya başlamış.

"Yeryüzünün tacı Lampā adlı bir şehir vardı. Orada Kusumaşara adlı zengin bir tüccar vardı. Ey Vatsa prensi, ben o tüccarın dindar bir yaşam süren oğluyum. Tanrı Şiva'nın lütfuna ermiş biriyim. Bir keresinde arkadaşlarımla tanrı heykellerine bakmaya gitmiştik, orada zengin insanların dilencilere çok para verdiklerini gördüm. Babamın sağladığı zenginliği yeterli bulmadım ve dağıtmak için daha çok kazanmak istedim. Başka bir ülkeye gitmek için içi mücevher dolu bir gemiye bindim. Şansıma rüzgâr güzeldi, birkaç günde o ülkeye vardım.

Oranın kralı tanınmamış bir adam olduğumu öne sürüp açgözlülüğe kapılarak beni hapse attırdı. Kötü hayaletlere benzeyen, açlık ve susuzluktan inleyen mahkûmlarla dolu cehennem gibi bir hapishanede yatarken, o şehirde yaşayan ve ailemi tanıyan Mahīdhara adlı bir tüccar gidip benim için kralla konuşmuş. Demiş ki: 'Kralım, bu Lampā şehrinde yaşayan zengin tüccarın oğludur, suçlu olamaz, efendimizin bu yüzden onu hapiste tutması doğru değil.' Bu sözlerden sonra kral beni serbest bıraktı, huzuruna çağırdı ve saraylılar gibi ağırladı. Böylece tüccarın yardımı ve kralın korumasıyla o şehirde müthiş iş yaptım.

Bir gün, bir bahar bayramı sırasında, bir bahçede Şikhara adlı tüccarın güzel kızını gördüm. Ayaklarım aşktan arsızlaşmış deniz dalgaları gibi beni ona doğru sürükledi. Kim olduğunu öğrenir öğrenmez babasından istemeye karar verdim. Babası bir an düşündü ve bana dedi ki: 'Onu sana ben veremem, veremeyişimin bir nedeni var. Bu yüzden annesinin Lankā adasın-

daki babasına göndereceğim, evlenmek istiyorsan git ondan iste. Bu şartı kabul ediyorsan onu adaya göndereceğim.' Şikhara bu sözleri söyleyerek beni evime gönderdi. Ertesi gün kızı hizmetçileriyle birlikte bir gemiye koyup Lankā adasına gönderdi.

Ben de büyük bir istekle oraya gitmeye hazırlanırken yıldırım çarpması gibi korkunç bir haber dolaşmaya başladı: 'Şikhara'nın kızının açık denizde giden gemisi paramparça olmuş, o gemiden kimse kurtulamamış.' Bu haber bütün isteğimi yok etti, aniden bir umutsuzluk denizine düştüm. Büyüklerim beni yatıştırdılar, tüm malımı mülkümü bir tarafa atmaya ve gerçeği öğrenmek için adaya gitmeye karar verdim. Kralın himayesinde her türlü zenginlikle dolu bir gemi hazırlandı, ben de o gemiyle yola çıktım.

Sonra korkunç bir korsan ortaya çıktı ve üstümüze yağmur gibi ok yağdırdı. O yetmezmiş gibi bir de rüzgâr çıktı, gemiyi oraya buraya savurdu, sonunda gemi battı, ben bir kalasa tutunarak sağ kaldım. Bu tanrının kolu gibi gelen kalasla sahile kadar ulaştım. Kıyıya çıktım ve şans eseri kazadan artakalan bir altın parçası buldum. Onu en yakın köyde sattım, karşılığında yiyecek, çeşitli eşyalar ve giysi aldım, yavaş yavaş yorgunluğumu atıp kendime geldim.

Sevdiğimden ayrı, yolumu kaybetmiş halde dolaşırken, yerde kumdan yapılmış Şiva-lingalar gördüm. Ermişlerin kızları onların arasında dolaşıyorlardı. Bir köşede linga ile uğraşmakta olan ve üzerinde bir orman sakini giysisi bulunan, çok güzel bir kız gördüm. 'Bu kız sevgilime benziyor, acaba o olabilir mi? Onu burada bulacak kadar şanslı olabilir miyim?' diye düşündüm. Aklımdan bunlar geçerken sağ gözüm, bu kızın o olduğunu söylemeye çalışır gibi seğirmeye başladı. 'Güzel kız, sen saraylarda yaşamaya layıksın, bu ormanda ne işin var?' diye seslendim. Fakat o hiç cevap vermedi. Ermişlerin lanetine uğramaktan korktuğum için sarmaşıkların arasına saklanıp izledim. Tapınmayı bitirdikten sonra düşünceler içinde oradan ayrıldı ve sevgi dolu bakışlarla dönüp dönüp bana baktı. Göz-

den kaybolunca adeta her yer karardı, ben de gece karanlığında kalmış Brahman ördeği gibi kalakaldım.

Sonra aniden Ermiş Matanga'nın kızı ortaya çıktı. Güneş gibi parlıyordu. Gençliğinden beri çile doldurmaktan vücudu incecik kalmıştı. Göksel bir varlık gibi görünüyor, dinsel bir hava yayıyordu. Bana dedi ki: 'Çandrasāra, sabırlı ol ve dinle. Başka bir adada Şikhara adlı büyük bir tüccar var. Onun güzel bir kızı oldu. Tüccarın duru görü yeteneği olan Cinarakshita adlı dilenci arkadaşı, "Bu kızı sen vermemelisin, çünkü onun başka bir annesi var, verirsen günaha girersin, doğruluk yolu budur," dedi. Dilenciden bunu işittiği halde tüccar evlenme çağına varan kızını vermek istedi. Sonra sen onu annesinin babasından almak istedin. Kız bunun için Lankā'ya gönderildi, ancak gemi parçalandı ve kız denize düştü. Henüz ölüm zamanı gelmemiş olacak ki büyük bir dalga onu kıyıya attı. Müritleriyle denizde yıkanmaya gelmiş olan babam Ermiş Matanga kızı kıyıda buldu. Merhametli babam onu alıp çile yerine getirdi ve "Yamunā, bu kıza göz kulak ol," diyerek bana emanet etti. Babam kıyıda bulduğu için ona Velā* adını verdi. Sürekli oruç tutup saf kalma sözü vermiş biri olduğum halde, hayatının baharındaki bu kıza sevgi beslemekten kendimi alamadım. Ey Çandrasāra, onun gençliğini, güzelliğini görüp bekâr olduğunu düşündükçe çok üzülüyordum. O kız bir önceki yaşamda senin karındı. Düşünce gücümle senin buraya geldiğini gördüm ve karşılamaya geldim. Şimdi beni izle ve Velā ile evlen, onu sana vereceğim. Artık çektiğin sıkıntılar bitsin, mutluluk meyvesini versin.'

Böyle bulutsuz yağmur gibi konuşup içimi ferahlatan aziz kadın beni babası büyük ermiş Matanga'nın çile yerine götürdü. Ermiş onun ricası üzerine Velā'yı bana verdi, hayal krallığının mutluluğu sanki bedenlenmiş gibiydi. Ancak bir gün Velā ile mutluluk içinde yaşadığım sırada bir hata oldu. Velā ile göl-

* "Kıyı" (ç.n.)

de birbirimize su sıçratarak oynuyorduk. Oraya yıkanmak için gelmiş olan Ermiş Matanga'yı görmeyen Velā yanlışlıkla onu da ıslattı. Ermiş sinirlendi, bana ve Velā'ya lanet okudu. Bize, 'Ayrılasınız,'dedi. Velā onun dizlerine kapandı ve yalvararak lanete bir sınır koymasını istedi. Ermiş, düşündükten sonra şu sınırı koydu: 'Hızlı bir fil ve hızlı iki atı kazanan Vidyādharaların gelecekteki hükümdarı Naravāhanadatta'yı gördüğün zaman lanet sona erecek ve sen karına kavuşacaksın.'

Ermiş Matanga bunları söyledikten sonra yıkandı, diğer törenlerini yaptı ve Vishnu'nun tapınağını ziyaret etmek üzere havadan Şvetadvipa'ya gitti. Yamunā bana ve karıma dedi ki: 'Şiva'nın ayağından kayıp düşmüş olan ve uzun zaman önce bir Vidyādharanın ele geçirdiği ve benim çocukluğumda oynarken bulduğum, üzeri değerli mücevherlerle kaplı bu ayakkabıyı size veriyorum.' Sonra Yamunā da Şvetadvipa'ya gitti. Karımı kazanmış ve ormanda yaşamaktan bıkmış olan ben, onu yeniden kaybetmekten korktuğum için ülkeme dönmek istedim. Yola çıktık ve deniz kenarına vardık. Bir ticaret gemisi bulduk. Karımı bindirdim, tam ben de binecektim ki bir rüzgâr çıktı, gemiyi uzağa sürükledi ve ermişin lanetinde söylediği gibi bizi ayırdı. Karım gözlerimin önünde uzaklaşırken şaşkınlıktan dondum kaldım, ümitsizlik içinde bilincimi yitirdim.

Sonra bir çileci geldi, donup kalmış halimi gördü, bana acıdı, alıp çile yerine götürdü. Başımdan geçenleri sordu, bir lanet sonucu olduğunu ve lanetin bir sınırı olduğunu öğrenince beni rahatlattı. Sonra denizde gemisi batmış iyi bir tüccarı arkadaş edindim, onunla birlikte karımı aramaya çıktım. Lanetin sona ermesini umarak birçok ülke gezdim, günler geçirdim ve sonunda Vaişakha şehrine vardım. Burada siz soylu Vatsa kralının değerli mücevherinin bulunduğunu işittim. Sonra uzaktan sizi bir çift atın dişi fille yaptığı yarışı izlerken gördüm, o anda lanet üzerimden kalktı ve kendimi çok rahatlamış hissettim. Çok geçmeden, iyi kalpli tüccarların getirdiği karım Velā ile kavuştuk. Elinde Yamunā'nın verdiği mücevherler vardı. Ey

Vatsa prensi, ayrılık okyanusunu sizin sayenizde aştık, buraya size saygılarımı sunmaya geldim, şimdi karımla birlikte ülkeme dönüyorum."

(A) Amacına kavuşmuş olan kusursuz tüccar Çandrasāra, prensin önünde yerlere kadar eğildikten sonra gitmiş. Öyküyü dinlemiş olan Ruçiradeva, misafirinin büyüklüğüne bir kez daha tanık olmuş ve ona daha da fazla saygı duymuş. Ona fil ve atlardan başka kız kardeşini de vermiş. Prens kızı çoktan beğenmişmiş. Onun için iyi bir eşmiş ve zaten ağabeyi de onu vermeye can atıyormuş. Naravāhanadatta, Ruçiradeva'ya elveda deyip yeni karısı, bir fil ve iki atla ülkesi Kauşāmbī'ye dönmüş. Orada varlığıyla babasını mutlu ederek, başta ilk karısı Madanamançukā olmak üzere, diğer bütün karılarıyla mutlu yaşamış.

XII

ŞAŞĀNKAVATĪ

LXVIII. Bölüm

Dua

Engelleri yıkmak için dikilmiş, üzeri harflerle dolu bir zafer sütunuyla oynar gibi hortumunu kaldırıp arı kovanıyla oynayan Tanrı Ganeşa sizi korusun. Hiç durmadan yeni ve harika şeyler yaratan Şiva'ya tapınırız. Zafer, yıldırım ve benzeri silahlar, onun elindeki çiçekten oklar karşısında körleşen Aşk Tanrısı'nın olsun.

(A) Böylece, kadın üstüne kadın kazanan Vatsa kralının oğlu Kauşāmbī'de kalmış. Fakat ne kadar çok karısı olursa olsun, tıpkı Krishna'nın Rukmini'yi aziz tutması gibi, ilk karısını diğerlerinden üstün tutmuş. Ancak bir gece rüyasında göksel bir kızın gelip kendisini kaçırdığını görmüş. Uyandığında kendisini gölge yapan ağaçlarla dolu bir dağ platosunda, tārkshya mücevherinden bir kayanın üstünde bulmuş. Yanında o kızı görmüş. Gece olduğu halde, tıpkı Aşk Tanrısı'nın dünyayı sersemletmek için kullandığı şifalı ot gibi tüm ormanı aydınlatıyormuş. Kendisini oraya kızın getirdiğini düşünmüş, onun gerçek duygularını gizlediğini anlayarak uyur gibi yapmış ve denemek için, "Madanamançukā, sevgilim neredesin? Gel de bana sarıl," demiş. Bunu duyan kız, dileğine kavuşmak için karısı kılığına bürünmüş ve çekingenliği bir kenara bırakarak ona

sarılmış. Sonra prens gözlerini açıp karısı gibi görünen kıza bakarak, "Ne kadar akıllısın," demiş ve gülümseyerek ellerini boynuna dolamış. Kız utangaçlığı tamamen bırakıp kendi biçimine dönmüş ve demiş ki: "Al beni, seni kendime koca olarak seçtim." O böyle söyleyince hemen orada Gandharva usulüyle evlenivermişler. Ertesi sabah onun soyunu sopunu merak eden prens, bunu anlamak için bir öykü anlatmak isteğiyle, "Sevgili kız, sana bir öykü anlatayım," demiş.

"Ermişlerin yaşadığı bir ormanda Brahmasiddhi adlı, olağanüstü güçlere sahip bir ermiş ve onun çile yerinin yakınındaki bir mağarada yaşayan yaşlı bir dişi çakal varmış. Bir gün kötü hava şartları yüzünden yiyecek bulamayan hayvan yiyecek aramaya çıkmış. O sırada dişisinden ayrı düştüğü için gözü dönmüş kızgın bir erkek fil, öldürmek için ona saldırmış. Şefkate olduğu kadar sihir gücüne de sahip olan ermiş bu durumu görünce, ikisini de kurtarmak için dişi çakalı dişi bir fil haline getirmiş. Erkek fil, dişi fili görünce sakinleşmiş, ona yaklaşmış, böylece dişi çakal da ölmekten kurtulmuş. Sonra çakallıktan dönme fille dolaşırken, erkek fil lotus yemek için sonbahar yağmurlarından bataklık haline gelmiş bir göle girmiş. Orada çamura batmış, hiç kıpırdayamamış, şimşekle kanatları kopartılmış dağlar gibi hareketsiz kalmış. Daha önce çakal olan dişi fil, erkek fili bu bela içinde görünce oradan ayrılmış ve başka bir erkek filin peşinden gitmiş. Sonra nasıl olduysa, filin kaybetmiş olduğu asıl eşi, kocasını arayarak oraya gelmiş. Soylu hayvan kocasının çamura batmış olduğunu görünce ona ulaşmak için çamura girmiş. O sırada müritleriyle oradan geçmekte olan Ermiş Brahmasiddhi onlara merhamet etmiş. Olağanüstü gücüyle erkek ve dişi fili çamurdan kurtarmış. Ermiş gitmiş, ayrı kalmaktan da ölümden de kurtulmuş olan fil çifti mutluluk içinde yaşamış.

(A) İşte sevgilim, gördüğün gibi, hayvanlar bile eğer soylu iseler, felaket anında kocalarını veya dostlarını terk etmiyorlar. Eğer aşağılık, dönek ve sebatsız iseler, o zaman asla soylu

birisi gibi davranamazlar." Vatsa prensi böyle dedikten sonra göksel kız ona demiş ki: "Dediğin doğru, bunda hiç kuşku yok. Bu öyküyü anlatmaktaki amacını çok iyi biliyorum. Buna karşılık ben de şunu anlatmak isterim.

Kānyakubca'da yüzlerce köyü olan, Kral Bāhuşaktı'nin saygı duyduğu, Şūradatta adlı kusursuz bir Brahman varmış. Brahman kendisine çok bağlı olan karısı Vasumatī'den Vāmadatta adlı bir oğul sahibi olmuş. Babasının çok sevdiği Vāmadatta tüm bilgileri edinmiş ve sonra Şaşiprabhā adlı bir kızla evlenmiş. Zaman içinde babası ebediyete göç etmiş, ardından annesi de gitmiş ve evde karısıyla baş başa kalmış. Ancak onun haberi olmadan, karısı şehvet düşkünü olmuş ve birtakım sihir güçleri edinip cadı haline gelmiş.

Bir gün Brahman görevli olduğu kralın karargâhındayken amcası gelip demiş ki: 'Yeğenim, ailemizin adı kirlendi, çünkü karını bir çobanla birlikte gördüm.' Bu sözü duyan Vāmadatta amcasını karargâhta bırakmış, elinde tek dostu kılıçla fırlayıp evine gitmiş. Çiçek bahçesine girip gizlenmiş. Gece olunca çoban gelmiş. Çok geçmeden karısı da elinde türlü türlü yemeklerle çıkagelmiş. Yemeklerini bitirdikten sonra tam kalkmış yatağa gidiyorlarmış ki Vāmadatta elinde kılıçla ortaya çıkıp bağırmış: 'Alçaklar, nereye gidiyorsunuz?' Bunun üzerine karısı, 'Defol budala,' demiş ve yüzüne bir toz serpmiş. Vāmadatta o anda bir öküz haline dönüşmüş. Kötü kalpli kadın onu diğer öküzlerin arasına koymuş, çoban da elindeki sopayla dövmüş.

Zalim kadın onu bu zavallı haliyle, öküze ihtiyacı olan bir tüccara satmış. Tüccar sırtına yük koyup Ganj nehri kıyısında bir köye götürmüş. Vāmadatta şöyle düşünmüş: 'Kötü kişiliğe sahip bir kadını hiç şüphe etmeden evine alan kişi felakete uğrar.' Bu gibi düşünceler kafasından geçerken gözlerinden de yaş geliyormuş. Yük taşımaktan bir deri bir kemik kalmış. Bu haldeyken beyaz büyücü bir kadın görmüş. Kadın sihir gücüyle onun öküz kılığında bir insan olduğunu anlamış,

yüzüne bir su serpmiş ve öküz biçiminden kurtarmış. Vāmadatta'yı insan haline kavuşturan kadın onu evine alınış ve adama bakire kızı Kāntimatī'yi vermiş. Ona okunmuş üflenmiş hardal tohumları vererek şöyle demiş: 'Bunları kötü kalpli eski karının yüzüne çarp, o anda bir kısrak haline gelecek.' Vāmadatta tohumları almış ve yeni eşiyle birlikte evine dönmüş. Çobanı öldürmüş, hardal tohumlarıyla karısını kısrağa çevirip ahıra bağlamış. İntikam almak için her gün yemekten önce yedi sopa vurmuş.

Evinde Kāntimatī ile yaşarken bir gün bir misafir gelmiş. Misafir tam yemeğe otururken Vāmadatta aniden kalkıp ahıra gitmiş. Eski karısına gerekli sopayı atmadığını hatırlamışmış. Kısrak biçimindeki kadını sopaladıktan sonra rahatlamış ve eve dönmüş. Misafir, yemeği bırakıp alelacele nereye gittiğini sormuş. Bunun üzerine Vāmadatta olup biten her şeyi anlatmış. Misafir demiş ki: 'Bu inatla intikam alma çabasının ne anlamı var? Seni hayvanlıktan kurtaran kayınvalidenden yardım iste, bir iyilik daha yapsın.' Misafirin bu düşüncesi Vāmadatta'nın aklına yatmış, ertesi sabah misafiri uğurlamış. Sonra aniden cadı kayınvalide ziyarete gelmiş. Adam ondan bir iyilikte bulunmasını istemiş. Güçlü cadı kadın ona ve karısına uygun törenlerle yaşam uzatma büyüsünü öğretmiş. Ancak büyü Śrī dağında olduğu için adam oraya gitmiş. Ele geçirdiği büyü görünür hale gelip ona görkemli bir kılıç vermiş. Vāmadatta kılıcı alır almaz karısı Kāntimatī ile birlikte görkemli Vidyādharalar haline gelmişler. Sonra Vāmadatta sihir gücüyle Malaya dağının doruğunda Racatakūta adlı bir şehir kurmuş. Lalitaloçanā adlı bir kız sahibi olmuş. Doğduğu anda gökten gelen bir ses bu kızın gelecekte Vidyādharalar hükümdarı olacak kişinin karısı olacağını söylemiş.

(A) İşte kocacığım, ben o Lalitaloçanā'yım. Görüş gücümle her şeyi bilerek sana âşık olup evime, bu Malaya dağına getirdim." Kız bunları anlatınca Naravāhanadatta çok mutlu olmuş ve yeni eşine büyük saygı duymuş. Orada onunla kalmış.

Çok geçmeden Vatsa kralı ve adamları Ratnaprabhā'nın olağanüstü bilgi gücü ve Naravāhanadatta'nın aynı güce sahip öteki karıları sayesinde tüm gerçeği öğrenmişler.

LXIX. Bölüm

(A) Naravāhanadatta yeni eşi Lalitaloçanā ile birlikte Malaya dağında, baharın yeni açmış çiçekleri arasında eğlenip vakit geçirmiş. Bir gün çiçek toplamakta olan sevgilisi, ormanın derinliğinde kaybolmuş gitmiş. O da başlamış dolaşmaya, dolaşırken suyu çok temiz olan bir göl görmüş. Kıyılarına çiçekler düşen göl yıldızlarla süslü cennete benziyormuş.

Şöyle düşünmüş: "Çiçek toplamakta olan sevgilim dönene kadar bekleyeceğim. Bu arada gölde yıkanıp kıyıda dinleneyim." Sonra yıkanmış, tanrılara tapınmış ve bir sandal ağacının gölgesindeki kayaya oturmuş. Orada otururken dişi kuğuların yürüyüşünü, dişi ceylanların bakışlarını izlemiş, dişi guguk kuşlarının ötüşünü dinlemiş, aklına çok uzakta olan sevgili eşi Madanamançukā gelmiş. İçini aşk ateşi kaplamış ve acı çekmeye başlamış. Tam o sırada yıkanmak için Ermiş Pişangacata oraya gelmiş. Naravāhanadatta'yı o halde görünce, yüzüne sandal ağacı suyu serpip kendine getirmiş. Bilinci yerine gelen prens, ermişin önünde eğilmiş. Ermiş demiş ki: "Evladım, dileğine kavuşmak istiyorsan sabret, sabırla her şey elde edilir. Bunu daha iyi anlamak istiyorsan çile yerime gel, sana Mrigānkadatta öyküsünü anlatayım." Bunları söyledikten sonra yıkanmış ve prensi çile yerine götürmüş. Günlük dualarını çabucak okumuş. Meyve yemiş, Naravāhanadatta'ya da sunmuş ve sonra başlamış Mrigānkadatta öyküsünü anlatmaya.

"Üç dünyada da bilinen Ayodhyā adlı bir şehir varmış. Bir zamanlar orada Kral Amaradatta hüküm sürermiş. Göz alıcı parlaklıktaki bu kralın Surataprabhā adlı karısı ateşin sunağa bağlı olduğu gibi ona bağlıymış. Kralın milyonlarca erdemle övülen Mrigānkadatta adlı bir oğlu olmuş.

Genç prensin on tane veziri varmış: Praçandaşakti, Sthūlabāhu, Vikramakeşarin, Dridhamushti, Meghabala, Bhīmaparākrama, Vimalabuddhi, Vyāghrasena, Gunākara, Viçitrakatha. Bunların hepsi de soylu, genç, cesur ve akıllıymışlar, hepsi de efendilerine bağlıymışlar. Mrigānkadatta babasının evinde mutlu yaşamış, ancak kendine uygun bir eş bulamamış.

Bir gün Vezir Bhīmaparākrama ona gizlice demiş ki: 'Prensim, geceleyin başıma geleni dinleyin. Uyumak için sarayın terasına yatmıştım. Rüyamda pençelerini açmış yıldırım gibi üstüme doğru gelen bir aslan gördüm. Elimde kılıçla doğruldum, aslan kaçmaya başladı, ben de tüm gücümle kovaladım. O bir nehir geçti, dilini bana doğru uzattı, ben de dilini kılıcımla kestim. Dil o kadar uzundu ki nehri geçmek için köprü olarak kullandım. Derken aslan, biçimsiz bir dev haline geldi. Kim olduğunu sordum, dev dedi ki: "Ben bir Vetāla'yım, cesaretin hoşuma gitti." Ben de dedim ki: "Madem öyle, efendim Mrigānkadatta'nın eşinin kim olacağını söyle." Ben böyle deyince Vetāla şöyle cevap verdi: "Uccayinī'de Karmasena adlı bir kral var. Onun Apsaraslardan bile güzel bir kızı var. Kız o kadar güzel ki, sanırsınız Yaratıcı'nın tüm güzellikleri içine koyduğu bir hazine. Adı Şaşānkavatī. Bu kız onun karısı olacak ve kızı elde ettiği zaman Mrigānkadatta tüm dünyanın kralı olacak." Vetāla bunu söyledikten sonra ortadan kayboldu, ben de eve döndüm. İşte gece başıma bunlar geldi prensim.'

Mrigānkadatta, Bhīmaparākrama'dan bunu duyunca bütün vezirlerini çağırmış ve onlara da anlatıp şöyle demiş: 'Ben de rüyamda şunu gördüm. Hepimiz bir ormana girdik, çok susadık ve zorlukla biraz su bulduk. Tam içecektik ki beş kollu insanlar çıkıp bizi engellediler. Onları öldürdük, sonra tekrar su içmeye kalkıştık, ama ortada ne adamlar, ne de su vardı. Sefil bir haldeydik. Ancak birden alnında hilaliyle öküzünün üstünde gelmekte olan Tanrı Şiva'yı gördük. Dua ederek önün-

de eğildik, sağ gözünden yere bir damla yaş düştü. O damla bir deniz oldu, denizden bir inci kolye buldum, boynuma geçirdim. Kanla boyanmış bir insan kafatasıyla o denizin suyundan içtim. Sonra aniden uyandım, sabah olmuştu.'

Mrigānkadatta rüyasını böyle anlatınca vezirler sevinmişler, fakat Vimalabuddhi demiş ki: 'Prensim, Şiva'nın size lütufta bulunması güzel. Kolyeyi takmanız ve sudan içmeniz, Şaşānkavatī'yi elde edip bütün dünyayı yöneteceğinizi gösterir. Ancak rüyanın geri kalan kısmı biraz aksiliğe işaret ediyor.'

Vimalabuddhi böyle deyince Mrigānkadatta yeniden vezirlerine demiş ki: 'Her ne kadar rüyam gerçekleşecek olsa da, dostum Bhīmaparākrama'nın Vetāla'dan duyduğu üzere, ordusuna ve kalelerine güvenen Karınasena'dan Şaşānkavatī'yi almam için farklı bir siyaset uygulamam gerek. Güçlü siyaset her şeyi çözmek için en uygun araçtır. Bunu kanıtlayan şu öyküyü dinleyin.

Magadha'da Bhadrabāhu adlı bir kral varmış. Veziri Mantragupta da çok akıllı bir adammış. Bir keresinde kral bu vezire demiş ki: "Vārānasī kralı Dharmagopa'nın Anangalīlā adlı dünyalar güzeli bir kızı var. Onunla evlenmek istiyorum, fakat düşmanlık yüzünden kızını bana vermiyor. O fili Bhadradanta ile çok korkutucu bir hasımdır. Kızını elde edemezsem daha fazla yaşayabileceğimi sanmıyorum. Ne yapacağımı bilmiyorum, bu yüzden dostum, ne yapmam gerektiğini söyle." Kral böyle söyleyince vezir cevap vermiş: "Kralım, niçin işi siyasi açıdan ele almıyorsunuz? Endişeyi bırakın, bu işi kendi yeteneğimle hallederim."

Ertesi gün vezir, bir Pāşupata çilecisi kılığına girerek Vārānasī'ye doğru yola çıkmış. Yanına müridi kılığına girmiş altı yedi arkadaşını almış. Bunlar dört bir taraftan, onun doğaüstü güçleri için geldiklerini yaymışlar. Vezir Mantragupta bir gece amacına ulaşmak için dolaşırken, uzaktan fil bakıcısının karısının üç dört silahlı adamla birlikte korku için-

de evden ayrıldığını görmüş. Kendi kendine demiş ki: "Bu kadın mutlaka evden kaçıyor, izleyip nereye gittiğini göreyim." Yardımcılarıyla onu takip etmiş. Uzaktan, gittiği evi saptamış ve sonra kendi kaldığı yere dönmüş.

Ertesi gün fil bakıcısı, mücevherlerini alıp evden ayrılmış olan karısını aramaya başlamış. Vezir adamlarını ona göndermiş. Karısını bulamayan adam tam zehir içmek üzereyken yakalayıp önlemişler ve bunu merhametli oldukları için yapıyormuş gibi davranmışlar. "Bizimle gel, hocamız her şeyi bilen bir kâhindir," deyip onu vezirin yanına getirmişler. Fil bakıcısı kendisine kâhin havası veren vezirin ayaklarına kapanmış ve karısına ne olduğunu sormuş. Vezir düşünür gibi yapmış, sonra kadının gece yarısı tuhaf kişiler tarafından götürüldüğünü ve bulunduğu yeri söylemiş. Fil bakıcısı tekrar önünde eğilmiş. Yanındaki adamlarla gidip oranın etrafını sarmış. Sonra karısını kaçıran adamı öldürmüş ve üzerindeki mücevherleriyle birlikte karısını geri almış.

Ertesi gün gidip sözde kâhin olan vezirin önünde eğilmiş ve onu bir eğlenceye davet etmiş. Vezir bir eve girmek istemediğinden yemeği gece yemesi gerektiğini söylemiş, bakıcı da gece olduğunda fil ahırlarında bir eğlence düzenlemiş. Vezir adamlarıyla beraber oraya ziyafete gitmiş, bambu kamışın içine koyduğu bir yılanı da yanında götürmüş. Fil bakıcısının uzaklaştığı ve herkesin uyuduğu bir sırada vezir bambu kamışın içindeki yılanı fil Bhadradanta'nın kuşağına bırakmış. Sonra geceyi orada geçirmiş, sabahleyin de ülkesi Magadha'ya dönmüş. Fil ise yılanın sokması sonucu ölmüş.

Akıllı vezir, Kral Dharmagopa'nın çok sevdiği fili öldürüp geri dönünce, Kral Bhadrabāhu çok sevinmiş. Hemen Vārānasī'ye Anangalīlā'yı istemeye bir elçi göndermiş. Filini kaybetmiş olan kral, çaresiz kızını vermiş. Krallar yerine ve zamanına göre kamış gibi bükülmeyi bilirler.

İşte böyle, Kral Bhadrabāhu, Anangalīlā'yı veziri Mantragupta'nın akıllılığıyla elde etmiş. Ben de karımı aynı şekilde

elde etmeliyim.' Mrigānkadatta böyle söyleyince Vezir Viçitrakatha ona demiş ki: 'Şiva'nın size rüyanızda görünüp söylediği yolu izlemelisiniz. Tanrıların lütufları yerine gelmez olur mu? Bunu açıklayan şu öyküyü dinleyin.

Takshaşila şehrinde Bhadrāksha adlı bir kral varmış. Bir oğul isteğiyle, kılıcının üstüne yüz sekiz tane beyaz lotus koyarak Tanrıça Lakshmī'ye tapınmış. Bir gün yine böyle tapınırken, lotuslardan birinin kaybolduğunu fark etmiş. Bunun üzerine kılıcın üzerine kalbini koymuş. Bundan çok hoşlanan tanrıça, ona tüm dünyayı yönetecek bir oğul vermiş ve kralın yarasını iyileştirip ortadan kaybolmuş. Derken, kraliçe güzel işaretler taşıyan bir oğul doğurmuş. Kral ona Pushkarāksha* adını takmış, çünkü onu kalbini lotus olarak sunduğu için kazanmışmış. Oğlu büyüyüp adam olduğu zaman, Kral Bhadrāksha onu tahta çıkarmış, kendisi de ormana çekilmiş.

Tahta çıkan Pushkarāksha her gün Tanrı Şiva'ya tapınırmış. Bir gün tapınmanın sonunda kendisine bir eş vermesini istemiş. Gökten bir ses gelmiş ve "İstediğin her şey olacak evladım," demiş. Bunun üzerine umutla beklemeye başlamış. Bir gün avlanarak eğlenmek üzere vahşi hayvanlarla dolu bir ormana gitmiş. Orada iki yılanın bir deveyi yemekte olduklarını görmüş, üzülmüş ve deveyi öldürmüş. Deve hemen bir Vidyādhara haline gelmiş ve Pushkarāksha'ya mutlulukla şöyle demiş: "Bana lütufta bulundun. Şimdi söyleyeceklerimi dinle. Ey kral, Rankumālin adlı güçlü bir Vidyādhara varmış. Yine Vidyādharalardan güzel bir kadın olan Tārāvalī onu görmüş âşık olup kendisine koca olarak seçmiş. Kızın babası kendi bildiğini okuyarak evlilik yapan kızına çok kızmış, lanet okumuş ve onları bir süreliğine uzaklaştırmış. Rankumālin ve Tārāvalī çifti hiç bitmeyen aşklarıyla kendilerine ait bölgelerde eğlenerek yaşamışlar.

---

* "Lotus gözlü" (ç.n.)

Ancak bir gün lanet etkisini göstermiş, birbirlerini kaybetmişler. Kocasını arayan Tārāvalī, batı denizinin öte tarafında olağanüstü güçlere sahip bir ermişin oturmakta olduğu bir ormana varmış. Orada üzerinde uçuşan arılarla içine huzur veren, çiçek açmış bir cambu ağacı görmüş. Kadın arı biçimini almış, dinlenmek için oturup çiçeğin özünü emmeye başlamış. Çok geçmeden, ayrı düştüğü kocasının yaklaşmakta olduğunu görmüş ve içinde durduğu çiçeği gözyaşlarıyla ıslatmış. Sonra arı biçiminden çıkıp tıpkı ayın ışığıyla birleşmesi gibi, kendisini aramakta olan kocasıyla birleşmiş. İkisi birlikte evlerine gitmişler.

O gözyaşıyla yıkanan cambu ağacı çiçeğinden bir meyve çıkmış. Bir süre sonra meyvenin içinde bir kız peyda olmuş. Bir gün meyve ve bitki kökü aramakta olan Vicitāsu adlı bir ermiş oraya gelmiş ve olgunlaşmış görünen bu cambu meyvesini koparıp açmış, içinden kız çıkmış. Kız saygıyla ermişin ayaklarına eğilmiş. İç okuma gücüne sahip olan ermiş kıza bakıp bütün geçmişini anlamış, çok şaşırarak çile yerine götürmüş ve ona Vinayavatī adını vermiş. Kız çile yerinde büyümüş, kocaman bir kadın olmuş. İşte ben gökte gezinirken onu gördüm ve yakışıklılığıma güvenerek yere indim, karşı çıkmasına rağmen alıp kızı kaçırmaya çalıştım. Onun çığlıklarını duyan Ermiş Vicitāsu geldi ve bana şu laneti okudu: 'Yakışıklılığının verdiği kibirden şişmiş yaratık, çirkin bir deve haline gelesin. Kral Pushkarāksha seni öldürünce lanetten kurtulasın. Kral da bu Vinayavatī'nin kocası olsun.'

Ermişin lanetiyle yeryüzünde bir deve oldum, ama şimdi sana şükürler olsun, üzerimdeki lanet sona erdi. Sen de git denizin öbür tarafındaki Surabhimaruta bölgesinde karına kavuş, o kibirden eser olmayan bedeniyle Tanrıça Śrī gibidir."

Vidyādhara, Pushkarāksha'ya böyle dedikten sonra göğe yükselmiş. Pushkarāksha şehrine dönmüş, krallığı vezirlerine emanet ettikten sonra atına atlayıp geceleyin tek başına yola çıkmış. Sonunda batı denizine varmış ve orada "Denizi nasıl

geçebilirim?" diye düşünmüş. Sonra bir Dūrgā tapınağı görüp içeri girmiş. Yıkanıp tanrıçaya tapınmış. Orada birisinin bıraktığı bir vīnā bulmuş, vīnāyı alıp sadakatle tanrıçaya yakarış şarkıları söylemeye başlamış. Sonra uyuyup kalmış. Tanrıça onun vīnā ile yaptığı bu içten tapınmadan öyle hoşnut kalmış ki, onu uyurken yardımcı hayaletleri aracılığıyla karşı kıyıya taşımış.

Pushkarāksha ertesi sabah gözlerini denizin öteki kıyısında açmış, artık Dūrgā tapınağında değil, bir ormanda olduğunu fark etmiş. Şaşkınlık içinde ayağa kalkmış, dolaşmış. Meyve dolu ağaçları sanki saygıyla aşağı doğru eğilerek "hoş geldin" der gibi görünen, kuşları da adeta hoş geldin şarkıları söyleyen bir çile yeri görmüş. Oraya girmiş, çevresi öğrencileriyle çevrili bir ermişle karşılaşmış. Ona yaklaşıp ayaklarına kapanmış. İç okuma gücüne sahip Ermiş Pushkarāksha'yı misafirperverlikle buyur etmiş ve demiş ki: "Kral Pushkarāksha, aramakta olduğun Vinayavatī odun toplamaya gitti, biraz bekle, daha önceki yaşamında karın olan bu kadınla bugün evleneceksin." Pushkarāksha kendi kendine demiş ki: "Yaşasın! Bu Ermiş Vicitāsu, bu orman da o orman, hiç şüphe yok ki tanrıça beni okyanustan geçirdi. Fakat ermişin Vinayavatī'nin daha önceki yaşamımda karım olduğunu söylemesi tuhaf." Sonra neşeyle ermişe, "Saygılarımı kabul edin efendim, o nasıl benim daha önce karım oldu?" diye sormuş. Ermiş de cevaplamış: "Madem merak ediyorsun, dinle.

Bir zamanlar Tāmraliptī'de Dharmasena adlı bir tüccar varmış. Karısı Vidyullekhā güzel bir kadınmış. Nasıl olduysa, bir gün adamı haydutlar kaçırmış ve silahla yaralamışlar. Ölmek üzere olan adam karısıyla birlikte ateşe girmiş. Tam o sırada gökte süzülen bir kuğu çifti görmüşler. Sonra ateşe girip ölmüşler. Akıllarında en son kuğular kaldığı için karı koca bir sonraki yaşamlarında kuğu olarak doğmuşlar.

Yağmurlu bir günde hurma ağacındaki yuvalarında otururlarken, fırtına ağacı kökünden söküp onları birbirinden ayır-

mış. Sabah fırtına dinmiş, erkek kuğu dişisini aramış, fakat hiçbir gölde veya gökyüzünün hiçbir köşesinde bulamamış. Aklı başından gitmiş halde, yılın bu mevsiminde kuğular için uygun bir yer olan Mānasa gölüne gitmiş. Yolda rastladığı bir dişi kuğu karısını bulacağına dair ona umut vermiş. Orada eşini bulmuş ve yağmur mevsimini geçirmiş. Sonra eğlenmek için dağın doruğuna çıkmışlar, dağda karısı bir avcı tarafından vurulmuş. Bunu görünce korku ve keder içinde oradan kaçmış. Avcı dişi kuğuyu alıp uzaklaşmış. Yolda silahlı insanların yaklaşmakta olduğunu görünce, elindeki kuşu alacaklarını düşünerek kuğuyu yere koyup bıçağıyla kestiği otların içine saklamış. Adamlar gittikten sonra geri dönüp kuğuyu almak istemiş. Fakat nasıl olduysa, oradaki bir otun ölüyü diriltme gücü taşıyan özsuyu sayesinde yaşama dönen dişi kuğu, avcının gözleri önünde otların arasından göğe yükselmiş ve gözden kaybolmuş.

Ancak o sırada erkek kuğu gitmiş, kuğuların bol olduğu bir göl kıyısına eşinin ölümü nedeniyle hissettiği keder içinde yerleşmiş. Aniden bir avcı ağ atıp bütün kuşları yakalamış, sonra oturup yemeğini yemeye başlamış. Kocasını aramakta olan dişi kuğu oraya gelmiş, kocasının ağa yakalandığını görüp keder ve çaresizlik içinde sağa sola bakınmaya başlamış. Sonra göl kıyısında bir adamın yıkanmak için elbiselerini çıkarıp, en üste de mücevherli bir kolye koyup gittiğini görmüş. Adam görmeden kolyeyi alıp kaçmış, uçarak gidip kolyeyi avcıya göstermiş. Avcı, ağzında kolyeyle uçan dişi kuğuyu görünce, ağa yakalanmış kuşları bırakıp elinde sopayla onun peşinden koşmuş. Dişi kuğu kolyeyi yüksek bir kayanın üzerine koymuş, avcı onu almak için tırmanmaya başlamış. Dişi kuğu bunu fırsat bilip, kocasının yakalandığı ağın yanındaki ağacın üzerinde uyumakta olan bir maymunu gözünden gagalamış. Korkuya kapılan maymun ağın üzerine düşüp yırtmış ve bütün kuğular özgür kalmış. Kuğu çifti tekrar kavuşmuş, başlarından geçenleri birbirlerine anlatmışlar ve çok mut-

lu olmuşlar. Kolyeyi alan avcı, kuşların yanına dönerken, kolyesini aramakta olan adamla karşılaşmış, korkusundan kolyeyi saklamaya çalışmış, ama adam kolyenin onda olduğunu anlamış, kılıcıyla avcının kolunu kesmiş. Bir lotusu kendilerine şemsiye yapmış olan kuğu çifti, gün ortasında gölden ayrılıp gökte dolaşmaya başlamışlar.

Çok geçmeden, sürekli Tanrı Şiva'ya tapınmakta olan ermişin sık sık uğradığı nehir kenarına varmışlar. Birlikte uçarken bir avcının attığı okla aynı anda vurulup yere düşmüşler. Şemsiye olarak kullandıkları lotus, ermişin tapındığı Şiva'nın lingası üzerine düşmüş. Bunu gören avcı erkek kuğuyu almış, dişiyi ermişe vermiş, o da kuğuyu Şiva'ya kurban etmiş.

İşte ey Pushkarāksha, sen bu erkek kuğusun ve linganın üzerine düşen lotustan dolayı bir kral ailesinde doğdun. Dişi kuğu ise Vidyādharalar içinde Vinayavatī olarak doğdu, çünkü onun etiyle Şiva'ya tapınılmıştı. Bu yüzden Vinayavatī senin bir önceki yaşamdan karındır." Ermiş Vicitāsu, böyle söyleyince, kral bir başka soru sormuş: "Ey ermiş, nasıl oldu da onca günahla ateşe girdikten sonra kuş olarak doğmak durumunda kaldık?" Ermiş cevaplamış: "Bir canlı, öleceği anda aklına ne getirirse o olarak doğar.

Mesela, Uccayinī şehrinde Lāvanyamancarī adlı bakire bir Brahman kadın vardı, hiç evlenmeyeceğine dair söz vermişti. Fakat bir keresinde Kamalodaya adlı genç bir Brahman gördü, aklı ona kaydı, aşk ateşiyle yanıp tutuştu, ancak tuttuğu sözden de caymadı. Gandhavatī nehri kıyısına gitti ve aklı kapıldığı aşkta olarak o kutsal yerde yaşamına son verdi. Düşüncelerini yoğunlaştırdığı şeyden dolayı Ekalavyā şehrinde Rūpavatī adlı bir hayat kadını olarak doğdu. Sözünü tutmanın ve kutsal yıkanma yerinin hayrından önceki yaşamını hatırladı ve bu sırrı sürekli dualar mırıldanan Çodakarna adlı Brahmana anlattı, sonunda bir hayat kadını olmasına rağmen aklandı ve kutsandı. İşte böyle kral, kişi ne düşünürse o ola-

rak doğar." Krala bunları söyledikten sonra onu yıkanmaya göndermiş, kendisi de gün ortası banyosunu yapmış.

Kral Pushkarāksha ormana doğru akan nehrin kıyısına gitmiş ve orada çiçek toplamakta olan Vinayavatī'yi görmüş. Kadın hiçbir zaman kalın orman örtüsünü delemeyen güneş sanki ormanı ziyarete gelmiş gibi parlıyormuş. Kral, "Bu kim olabilir?" diye düşünmüş. Vinayavatī birlikte oturduğu arkadaşına demiş ki: "Beni kaçırmak isteyen Vidyādhara bugün üzerindeki lanetten kurtulup buraya geldi ve kocamın gelişini haber verdi." Bunu işiten arkadaşı, çileci kadına demiş ki: "Doğru, bu sabah Ermiş Vicitāsu öğrencisi Muncakeşa'ya dedi ki: 'Git ve Tārāvalī ile Rankumālin'i hemen buraya getir, çünkü bugün kızları Vinayavatī Kral Pushkarāksha ile evlenecek.' Hocasından bu emri alan öğrenci Muncakeşa, 'Peki efendim,' deyip fırladı gitti. Bu yüzden hemen çile yerine gidelim."

Bunun üzerine Vinayavatī gitmiş, uzaktan, görünmeden onları izleyen Pushkarāksha bütün konuşmaları duymuş. Aşkının ateşini gidermek istercesine nehre girmiş olan kral da hemen Vicitāsu'nun çile yerine dönmüş. Oraya gelmiş olan Tārāvalī ve Rankumālin önlerinde eğilen kralı onurlandırmışlar, ermiş onları etrafında toplamış. Ermiş Vicitāsu atlara çok büyük bir ateş yakmış ve Rankumālin, Vinayavatī'yi bu insan gibi büyük ateşin önünde Pushkarāksha'ya vermiş. Ayrıca uçan bir araç da hediye etmiş. Büyük ermiş Vicitāsu da, "Dört deniziyle birlikte tüm dünyayı yönet," diye lütufta bulunmuş.

Sonra Kral Pushkarāksha ermişin izniyle karısını alıp göksel arabasına binmiş, havadan yolculuk yaparak denizleri aşmış, halkının gözüne ay gibi doğarak kendi şehrine varmış. Arabasının yardımıyla tüm dünyaya egemen olmuş ve Vinayavatī ile birlikte uzun zaman mutluluk içinde yaşamış.

İşte böyle prensim, bir iş ne kadar zor olursa olsun, tanrılar yardım ederse başarılır. Siz de Tanrı Şiva'nın rüyanızda söz verdiği gibi, işinizde başarılı olacaksınız.'

Vezirinden bu duygulu öyküyü dinleyen Mrigānkadatta, Şaşānkavatī'yi elde etmek isteğiyle vezirlerini de alarak Uccayinī'ye gitmeye karar vermiş.

LXX. Bölüm

Mrigānkadatta kendisine Vetāla tarafından anlatılan Kral Karmasena'nın kızı Şaşānkavatī'yi elde etmek isteğiyle vezirleriyle birlikte bir yol düşünmüş. Buna göre Pāşupata çilecisi kılığına girip şehri gizlice terk ederek Uccayinī'ye gideceklermiş. Prens, veziri Bhīmaparākrama'dan bu iş için gerekli değnek, kafatası, kilim gibi eşyaları temin etmesini istemiş. Kralın başveziri olan babası bir casus yardımıyla Bhīmaparākrama'nın evine bir sürü şey topladığını öğrenmiş. O sırada öyle olmuş ki, sarayın terasında dolaşan Mrigānkadatta ağzındaki betel suyunu yere tükürmüş. Raslantı bu ya, o da gitmiş aşağıda dolaşmakta olan babasının vezirinin kafasına düşmüş. Vezir tükürenin Mrigānkadatta olduğunu anlamış, gidip temizlenmiş, fakat kalbinde ona karşı kin beslemiş.

Ertesi gün Mrigānkadatta'nın babası Kral Amaradatta koleraya yakalanmış. Bunu fırsat bilen vezir sinsice yaklaşıp şöyle demiş: 'Kralım, oğlunuz Mrigānkadatta, Bhīmaparākrama'nın evinde size karşı büyüye başladı, hastalığın nedeni budur. Bunu casusum sayesinde öğrendim. Oğlunuzu ülkeden kovarsanız hastalığı da bedeninizden kovarsınız.'

İşittiklerinden korkuya kapılan kral, olayı araştırması için bir komutanını Bhīmaparākrama'nın evine göndermiş. Komutan orada bulduğu kafatası, saç ve benzeri şeyleri krala getirip göstermiş. Kral öfkeyle komutana demiş ki: 'Oğlum bana karşı suç işliyor, çünkü tahta kendisi geçmek istiyor. Onu derhal vezirleriyle birlikte ülkeden kovun.' Çünkü sır veren kral hiçbir zaman vezirlerinin kötü işlerini göremez. Böylece, komutan gitmiş, kralın emri gereğince Mrigānkadatta'yı vezirleriyle birlikte şehirden kovmuş.

Amacına ulaşan Mrigānkadatta sevinmiş, Ganeşa'ya tapınmış, anne ve babasına saygıyla elveda deyip oradan ayrılmış. Ayodhyā şehrinden uzaklaştıkları zaman prens, Pançandaşakti ve diğer dokuz vezire şöyle demiş: 'Kirataların Şaktirakshita adlı büyük bir kralları var. O bilgi sahibi, saflık sözü vermiş birisidir, benim de çocukluk arkadaşımdır. Babası uzun zaman önce savaşta esir edildi, oğlunu kendi kurtulmalığı olarak buraya gönderdi. Babası ölünce akrabaları ona karşı ayaklandılar, babam benim ricamla Şaktirakshita'yı babasının tahtına çıkardı. Bu yüzden şimdi ona gidelim, sonra Şaşānkavatī'yi bulmak için Uccayinī'ye gideriz.'

O böyle deyince bütün vezirler, 'Tamam,' demişler ve yola revan olup, akşama büyük bir çöle varmışlar. Orada ne ağaç varmış, ne de su. Bin bir zorluk çekerek kenarında kurumuş bir ağaç olan bir gölcük bulmuşlar. Burada su içip akşam törenlerini yapmışlar, bitip tükenmiş halde hep birlikte kurumuş ağaca çıkıp uyumuşlar. Ayın pırıl pırıl parladığı gece yarısı prens uyanmış ve ağacın yapraklandığını, sonra çiçek açtığını, sonra da meyve verdiğini görmüş. Olgun meyvelerin yere düştüğünü görünce hemen vezirlerini uyandırmış ve şahit olduğu mucizeyi göstermiş. Şaşırmışlar, aç oldukları için hep birlikte ağacın tatlı meyvelerini yemeye başlamışlar. İyice yedikten sonra ağaç hepsinin gözü önünde genç bir Brahmana dönüşmüş. Mrigānkadatta'nın sorması üzerine onlara öyküsünü anlatmış:

'Ayodhyā şehrinde Dāmadhi adlı kusursuz bir Brahman vardı. Ben onun Şrutadhi adlı oğluyum. Bir keresinde kıtlık oldu, babam benimle birlikte dolaşa dolaşa, neredeyse ölmek üzereyken buraya geldi. Birisi ona beş meyve verdi, açlıktan ölmek üzere olan babam onlardan üçünü bana verdi, ikisini kendine ayırdı. Yıkanmak için göle girdiğinde, ben meyvelerin beşini de yedim ve yatıp uyudum. Babam yıkanmayı bitirip döndüğünde benim bir kütük gibi devrilmiş yattığımı görünce, şöyle lanet okudu: "Bu gölün kıyısında kuru bir ağaç olasın. Ay ışığında çiçek açıp meyve verdiğin sırada, birtakım

ziyaretçileri onlarla doyurursan üzerindeki lanetten kurtulasın." Babam bu laneti okur okumaz kuru bir ağaç haline geldim, ama şimdi siz meyvelerimden yiyince, uzun süren bu lanetten kurtuldum.'

Şrutadhi öyküsünü bitirince Mrigānkadatta'ya sormuş, o da kendi öyküsünü anlatmış. Kimsesi olmayan ve siyaset bilimini iyi bilen Şrutadhi prensin hizmetine girmek için izin istemiş. Geceyi böyle geçirdikten sonra, sabahleyin Mrigānkadatta vezirleriyle birlikte yola çıkmış. Gide gide Karimandita adlı bir ormana varmış. Orada hayretle saçları çok uzamış, bağırıp çağıran, vahşi görünüşlü beş adam görmüş. Beş adam yaklaşıp saygıyla konuşmaya başlamışlar: 'Biz inek çobanlığı yapan Brahmanlarız, Kāşi şehrinde doğduk. Kuraklık çimlerimizi kavurunca, ineklerimizle beraber otu bol olan bu ormana geldik. Göl kıyısında yetişen ağaçlardan düşen üç çeşit meyveyle suda bir iksir oluştuğunu fark ettik. İşte o sudan ve ineklerin sütünden içerek bu ıssız ormanda beş yüz yıl yaşadık. Bu yüzden böyle gördüğünüz gibi olduk. Ey prens, kader sizi buraya gönderdi, gelin çile yerimizde misafirimiz olun.'

Adamları davet ettiği Mrigānkadatta yanındakilerle birlikte çile yerine gitmiş, günü orada süt içerek geçirmiş. Sabahleyin yola çıkmış, yoldaki muhteşem güzellikleri izleyerek bir süre sonra Kirātaların ülkesine varmış. Gelişini haber vermek üzere Şrutadhi'yi dostu Kirātalar kralı Şaktirakshita'ya göndermiş. Bunu işiten Kirātalar kralı onu büyük bir nezaketle karşılayıp vezirleriyle şehre getirmiş. Mrigānkadatta geliş nedenini açıklamış, bir süre orada ağırlanmış. Zamanı geldiğinde kendisine nasıl yardım edeceğini Şaktirakshita'ya anlattıktan sonra, uğurlu bir günde on bir adamıyla birlikte Uccayinī'ye doğru yola çıkmış.

Gide gide ıssız bir ormana varmış. Bir ağacın dibinde, kendisini külle sıvamış, ceylan derisi sarınmış, saçları keçeleşmiş bir çileci görmüş. Yanındakilerle birlikte ona doğru yaklaşmış ve demiş ki: 'Efendim, çile yeri bile olmayan bu ormanda ne-

den yalnız kalıyorsunuz?' Çileci cevap vermiş: 'Ben büyük bilge Şuddhakirti'nin öğrencisiyim, birçok büyülü söz biliyorum. Bir keresinde güzel işaretler taşıyan bir Kshatriya çocukla karşılaştım. Ona bildiğim her şeyi öğrettim. Sonra sorduğum zaman, ilaç ve iksir olan yerleri bir bir söyledi ve dedi ki: "Bu Vindhya ormanında, kuzeyde tek bir aşoka ağacı var. Onun altında da bir yılan kralın sarayı var. Gün ortasında suyu nem ve sisle örtülür, fakat eğlenen kuğu çiftleri ve balıkçıllar yerini belli ederler. Orada yılanların Pārāvatāksha adlı güçlü kralı yaşar. Kralın tanrılarla ifritlerin savaşından kalma Vaidūryakānti adlı benzersiz bir kılıcı vardır. O kılıcı kim ele geçirirse Siddhaların başı olacak ve yenilmez hale gelecektir. Bu kılıç ancak kahramanların yardımıyla elde edilebilir." Oğlan bunları söyledikten sonra gitti. İşte o zamandan beri bu kılıca sahip olmak için gezinip duruyorum. Başka hiçbir şey düşünmüyorum. Bana yardım edecek kahramanlar bulamayınca, yaşamdan nefret ettim ve ölmek için buraya geldim.'

Çileciden bu sözleri işiten Mrigānkadatta demiş ki: 'Ben ve vezirlerim sana yardım edeceğiz.' Çileci çok sevinmiş, ayaklarının altına sürdükleri bir yağın yardımıyla hep birlikte yılan kralın yaşadığı yere gelmişler. Çileci orayı tanıyacak işaretleri görmüş, uygun büyü sözleriyle Mrigānkadatta'yı ve adamlarını çevreye yerleştirmiş. Büyülü hardal tohumları serperek suyun üstündeki sisi kaldırmış ve yılanları dize getiren bir törene başlamış. Büyülü sözler yardımıyla yer sarsıntısı, bulut ve benzeri engelleyici güçleri kullanma yeteneğini elde etmiş.

Derken, büyülü sözler mırıldanan bir peri kızı şıngırdayan mücevherleriyle aşoka ağacından çıkmış, çileciye yaklaşıp bir âşık gibi bakarak kalbini delmiş. Çilecinin aklı başından gittiği için, bildiği bütün büyüleri unutmuş. Güzel kadın ona sarılmış, elindeki tören kabını alıp uzağa fırlatmış. Bu fırsatı yakalayan yılan Pārāvatāksha, sarayından bir ölüm bulutu gibi çıkmış. Peri kızı kaybolmuş, yanan gözleriyle korkunç korkunç bakan ve kükreyen yılanı görünce kalbi duran çileci de ölmüş.

O öldükten sonra korkunç biçimini bırakan yılan, çileciye yardım etmeye kalkışan Mrigānkadatta ve adamlarına şu sözlerle lanet etmiş: 'Madem hepiniz bu adamın peşine takılıp buralara kadar geldiniz, derhal birbirinizden ayrı düşeseniz.' Yılan kaybolmuş. Onların gözleri karanlıkla kaplanmış, kulakları hiçbir sesi duymaz olmuş. Birbirlerine seslene seslene hareket etmişler, ancak lanetin etkisiyle birbirlerinden ayrılıp uzaklaşmışlar. Karanlık kaybolduğunda, Mrigānkadatta kendini vezirlerinden ayrı, ormanda dolaşırken bulmuş.

İki ya da üç ay geçmiş, kendisini aramakta olan Brahman Şrutadhi aniden gelip ayaklarına kapanmış. Mrigānkadatta onu nezaketle karşılamış ve vezirlerini sormuş. Şrutadhi ağlayarak şöyle demiş: 'Onları görmedim prensim, fakat biliyorum ki Uccayinī'ye gidecekler, çünkü hepimizin gitmesi gereken yer orasıydı.' Bu sözlerle prensi oraya gitmeye yöneltmiş, Mrigānkadatta da onunla birlikte Uccayinī'ye doğru yola çıkmış.

Birkaç gün yol aldıktan sonra yolda veziri Vimalabuddhi'ye rastlamış. Vimalabuddhi ağlayarak önünde eğilmiş. Prens onu kucaklamış, oturtmuş ve öteki vezirleri sormuş.

Adamları içinde en sevdiklerinden biri olan Vimalabuddhi şöyle cevap vermiş: 'Prensim, yılanın lanetinden sonra kimin nereye gittiğini bilmiyorum. Ancak onları nasıl bulacağını biliyorum.

Yılan lanet okuduğu anda, lanetin etkisiyle kendimi ormanın doğu yakasında buldum. Epeyce bitkin düşmüştüm ki Brahmadandin adlı iyi kalpli bir insan beni çile yerine götürdü. Orada çilecinin verdiği meyvelerle ve suyla kendime geldim, çile yerinden ayrıldıktan sonra geniş bir mağara gördüm. Merak edip girdim, içeride mücevherlerden yapılmış bir saray vardı. Pencerelerinden sarayın içine baktım ve çok şaşırdım. Bir kadın, arıların yardımıyla bir çark döndürmekteydi. Arıların bir kısmı bir öküze, bir kısmı ise bir eşeğe çalışmaktaydı. Öküzle eşek de oradaki başka canlılara. Onlardan bazıları öküzün gönderdiği sütün köpüğünü, bazıları eşeğin gönderdiği kanın

köpüğünü içmekteydi. Posasını çöktürdükleri iki şey de siyah ve beyaz renge bürünmekteydi. Sonra hepsi örümcek halini aldılar. İki farklı renkte olan örümcekler salgılarından iki farklı renkte ağ ördüler. Ağlardan bir kısmı sağlığa yararlı bitkiler, bir kısmı ise zehirli bitkiler üzerine yayılmıştı. Bir ağzı beyaz, bir ağzı siyah olan iki ağızlı kocaman bir yılan geldi ve ağlarını istedikleri gibi örmüş olan örümcekleri ısırdı. Kadın onları çeşitli testilere koydu, fakat onlar tekrar çıkıp yine aynı şekilde ağ örmeye başladılar. Sonra zehirli bitkiler üstüne ağ örenler ağlamaya başladılar, çünkü zehirden etkilenmişlerdi. Diğer ağlar üzerinde olanlar da ağlamaya başladılar. Orada meditasyona dalmış merhametli bir çileci ağları yakarak örümceklerin sesini kesti. Ağları yanınca, örümcekler mercan bir bastonun oyuğuna girdiler ve ucunda yanan bir ışıkla kayboldular. O sırada çarkı, öküzü ve eşeğiyle birlikte kadın da kayboldu.

Bunu görünce, şaşkınlık içinde orada dolaşmaya devam ettim. Sonra lotusları ve onların çevresinde vızıldayan arılarıyla beni kendine çeken büyüleyici bir göl gördüm. Oturup kıyıdan baktığımda göl suyunun içinde bir orman gördüm. Ormanda bir avcı vardı. Avcı elinde on kollu bir aslan yavrusu taşıyordu. Onu büyüttü ama itaatsizliği yüzünden ormandan kovdu. Aslan yakındaki ormandan dişi bir aslanın sesini işitti. Sese doğru giderken bir kasırga aslanın kollarını söktü attı. Sonra şiş karınlı bir adam geldi ve kollarını yeniden yerlerine taktı. Aslan da dişi aslanı aramak üzere ormana gitti. Onun uğruna ormanda zorluklar yaşadı, ama sonunda bir önceki yaşamda karısı olan dişiyi buldu, onunla birlikte kendi ormanına döndü. Aslanın eşiyle döndüğünü gören avcı çekip gitti.

Gördüğüm bu mucizeleri Brahmadandin'e anlattım. Geçmişi, bugünü ve geleceği bilen ermiş bana dedi ki: "Çok şanslısın. Bu gördüklerin Şiva'nın bir lütfudur. Gördüğün kadın Māyā'dır. Onun çarkı dünyevi varlık çarkıdır, arılar da yaşayan varlıklardır. Öküz ve eşek doğruluk ve eğriliğin simgeleridir. Arıların tazelediği süt köpüğü ve kan köpüğü de onlar-

dan salgılanmaktaydı ve iyi ve kötü işlere işaret etmekteydiler. Yerleştikleri yerdeki şeylerden doğan malları elde ettiler, siyah ve beyaz örümcekler haline geldiler. İki çeşit ağ salgıladılar, bunlar nesiller ve benzerleriydiler, bunlar yararlı ve zehirli bitkiler üstünde yayılmakla mutluluk ve mutsuzluğu simgelemiş oldular. Onları ısıran yılan ölümdür. Onun iki ağzından beyaz olanı iyi talih, siyah olanı kötü talihtir.

Sonra Māyā olarak simgelenen kadın, testi olarak simgelenen birçok rahimle onları içeri aldı ve tekrar nesiller ve dünyevi bağlantılar olarak, mutluluğu tatmak ve mutsuzluk çekmek üzere ağların üstüne siyah beyaz olarak çıkardı. Acıyı simgeleyen zehirden perişan olan siyah örümcekler, yardım etmesi için tanrıya yalvarmaya başladılar. Kendi ağları üstünde olan ve bu durumu gören beyaz örümcekler de aynı tanrıya yalvardılar. Bir çileci biçiminde görünen tanrı, meditasyondan çıkıp bilgi ateşiyle bütün ağları yaktı. Örümcekler güneş yuvarlağına benzeyen ve en yüce sığınma yeri olan mercan bastonun oyuğuna girdiler. Sonra Māyā, dönen çarkı, doğruluk ve eğriliği simgeleyen öküz ve eşeğiyle birlikte kayboldu.

İşte canlılar iyi ve kötü işlerine göre böyle beyaz ve siyah olarak varlık çarkında dönüp duruken Şiva'nın lütfuyla bundan kurtuldular. Bu örnek de yine sana ders olun diye ve yanılgına son vermek için Şiva tarafından ortaya kondu.

Gölün suyunda gördüklerin de bunun bir açıklamasıdır. Kutlu tanrı, Mrigānkadatta'nın başına gelecekleri açıklamak için suda bu yansımayı yaptı. Aslan yavrusu prensin ta kendisiydi. Babası onu öfkeyle kovup ormana sürgün etti ve o da vezirleriyle birlikte gitti. Aslanın on kolu on veziri simgeliyordu. Avanti'den gelen Şaşānkavatī dişi aslanı belirtiyor, evinden ayrılan vezir de öteki ormana gitmekle ona gitmiş oluyordu. Kasırganın kollarını söküp atması, prensin on vezirden ayrılmasını simgeliyordu. Sonra şiş karınlı Tanrı Ganeşa insan biçiminde belirdi ve kollarını yeniden kazandırıp onu eski biçimine döndürdü. Sonra o gitti ve bin bir zorlukla başka yerden gelen dişi

aslanı, yani Şaşānkavatī'yi elde edip geri döndü. Babasını simgeleyen avcı, önündeki tüm zorlukları aşıp onun karısıyla geldiğini görünce, krallığı simgeleyen tüm ormanı ona bıraktı ve kendisi çileciler ormanına çekildi. İşte Tanrı Şiva sana geleceği böyle göstermiş oldu. Efendinin seni bulacağından emin ol, onun vezirlerine, karısına ve krallığına kavuşacağından emin ol." Kusursuz ermiş bunları söyledikten sonra umutla doldum, çile yerinden ayrılıp ağır ağır bu tarafa doğru geldim ve sizinle karşılaştım prensim. Şundan emin olun ki Praçandaşakti ve öteki vezirlerinize kavuşup amacınıza ulaşacaksınız. Yola çıkmadan önce tapındığınız Ganeşa'nın lütfuna nail olacaksınız.'

Mrigānkadatta, Vimalabuddhi'nin anlattığı şeylerden çok mutlu olmuş ve onunla birlikte hem vezirlerini bulmak hem de amacına ulaşmak için Avanti ülkesine doğru yola çıkmış.

LXXI. Bölüm

Mrigānkadatta, Şaşānkavatī'yi bulmak için Şrutadhi ve Vimalabuddhi ile birlikte Uccayinī'ye doğru giderken yolunun üzerinde bulunan Narmadā nehrine varmış. Nehir onu görünce dalgalarıyla titreştirdiği kollarını sallayarak uzatmış ve vezirlerine tekrar kavuşacağını bilircesine beyaz köpükleriyle gülüp dans etmiş. Mrigānkadatta yıkanmak için nehir yatağına indiğinde Māyāvatu adlı Bhilla kabile reisinin de aynı amaçla oraya geldiğini görmüş. Yıkandıktan sonra bir anda üç su cini çıkıp Bhilla reisini yakalamışlar. Reisin adamları korkup kaçmışlar. Bunu gören Mrigānkadatta kılıcını çekip suya girmiş ve cinleri öldürüp Bhilla reisini kurtarmış.

Canavarların elinden kurtulan Bhilla reisi sudan çıkıp prensin ayaklarına kapanmış ve demiş ki: 'Kaderin hayatını kurtarmak üzere buraya gönderdiği siz efendimiz kimsiniz? Hangi soylu aileden geliyorsunuz? Gittiğiniz, varlığınızla onurlanacak ülke hangisidir?' Bunun üzerine, Şrutadhi baştan sona prensin bütün öyküsünü anlatmış. Bhilla reisi ona daha da çok say-

gı göstermiş ve demiş ki: 'Bundan sonra dostunuz ve yardımcınızım, benimle birlikte Mātangalar kralı Durgapişāça da öyle. Efendim, sarayıma gelerek bu kölenizi sevindirin lütfen.'

Böylece Mrigānkadatta'yı rica minnet kendi köyüne götürmüş. Onu her türlü pahalı şeyle rahatlatıp hoş tutmuş ve tüm köy halkı prense büyük saygı göstermiş. Mātangalar kralı da gelmiş, dostunun hayatını kurtaran prensin önünde eğilip başını yere koymuş. Mrigānkadatta Bhillaların reisi Māyāvatu'yu memnun etmek için birkaç gün orada kalmış.

Bir gün Bhillaların reisi, muhafızı Çandaketu ile kumar oynamaya başlamış. O sırada bulutlar gürlemiş, evcil tavus kuşları kafalarını dikip dans etmeye başlamışlar, Reis Māyāvatu da doğrulup onları izlemeye koyulmuş. Kumarı iyi bilen muhafız, reisine demiş ki: 'Efendim, dans etmeyi bilmeyen bu tavus kuşlarına neden bakıyorsunuz ki? Benim evimdeki tavus kuşunun dünyada eşi benzeri yoktur. Eğer böyle şeyleri seviyorsanız yarın size göstereyim.' Reis muhafızına, 'Mutlaka göster,' demiş, sonra günlük işlerini yapmaya koyulmuş. Bu konuşmaları dinleyen Mrigānkadatta da adamlarıyla birlikte kalkmış, yıkanmış ve yemek yemiş.

Gece gelip her şey karanlığa gömüldüğünde, prens uyuyan arkadaşlarından ayrılmış, vücuduna misk sürüp, koyu mavi giysiler giyip eline kılıcını alarak macera aramaya koyulmuş. Dolaşırken yoldan bir adam gelmiş, karanlıkta onu göremediği için omzuna çarpmış. Prens sinirlenip adamı dövüşe davet etmiş. Ancak kolay utanacak birisine benzemeyen karşısındaki şu cevabı vermiş: 'Neden düşüncesizce davranıyorsun? Düşünecek olursan bana değil, ışık vermeyen aya kızardın veya da yönetimi elinde tutan dünyanın sahibine! Böyle bir karanlıkta sayısız kavga çıkar.'

Bu akıllı cevaptan memnun olan Mrigānkadatta şöyle demiş: 'Haklısın. Kimsin sen?' Adam, 'Ben hırsızım,' diye karşılık vermiş. Prens yalandan, 'Elini ver, benimle aynı işi yapıyorsun,' demiş. Prens adamla ahbap olmuş, merak edip onunla

birlikte gitmiş, çevresi otlarla kaplı eski bir kuyuya varmışlar. Adam bir tünele girmiş, Mrigānkadatta da onu izlemiş ve Reis Māyāvatu'nun haremine varmışlar. Işık yüzüne vurunca bir de ne görsün? Hırsız, muhafız Çandaketu değil miymiş? Reisin karısının sevgilisi olan muhafız, prensi tanıyamamış, çünkü prens değişik elbiselerle ışığın az geldiği köşede duruyormuş.

Muhafız içeri girer girmez, onun aşkından deliye dönmüş olan reisin karısı Mancumatī hemen doğrulup boynuna atlamış. Onu yatağa oturtup sormuş: 'Buraya getirdiğin adam da kim?' Muhafız cevap vermiş: 'Sakin ol, o benim dostumdur.' Ancak Mancumatī heyecanla şöyle demiş: 'Ne kadar kötü talihli bir kadınım! Mrigānkadatta Reis Māyāvatu'yu ölümün ağzından almışken, nasıl sakin olabilirim?' Bunu işiten muhafız şöyle söylemiş: 'Üzülme sevgilim, er geç reisi öldüreceğim ve tabii Mrigānkadatta'yı da.' Kadın cevap vermiş: 'Kendine o kadar güvenme. O gün Narmadā nehrinde reis su canavarları tarafından yakalandığında Mrigānkadatta onu tek başına kurtardı. O zaman neden öldürmedin? Çünkü o sırada korkudan kaçıyordun. Bu yüzden çok konuşma! Cesur Mrigānkadatta sözlerini duyar da icabına bakar.' Âşığının bu sözlerine kızan muhafız şöyle bağırmış: 'Alçak kadın! Sen kesinlikle Mrigānkadatta'ya âşık olmuşsun. Benimle dalga geçmenin ne demek olduğunu sana göstereceğim.' Sonra hançeriyle üstüne yürümüş. Kadının sırdaşı hizmetçi kız fırlayıp hançeri elinden kapmış. Bu sırada Mancumatī başka bir odaya kaçmış. Muhafız kızın parmaklarını keserek hançeri çekip almış ve geldiği yoldan geri dönmüş. Çok şaşırmış olan Mrigānkadatta'nın da aklı iyiden iyiye karışmış.

Sonra karanlıkta kimliği saklı kalmış olan Mrigānkadatta muhafıza demiş ki: 'Sen evine geldin, ben buradan ayrılıyorum.' Fakat muhafız, 'Yorulmuşsundur, uzaklara gitmeden önce bu gece burada kal,' demiş. Olup bitecekleri merak eden prens kabul etmiş. Muhafız, hizmetçilerinden birini çağırıp, 'Bu adamı al, tavus kuşunun olduğu odaya götür ve ona bir yatak ver,'

diye emir vermiş. Hizmetçi, 'Emredersiniz,' deyip prensi odaya götürmüş, önüne bir kandil yakmış ve yatağını göstermiş. Sonra çıkmış, dış kapıyı bir zincirlemiş. Mrigānkadatta kafesteki tavus kuşunu görmüş. Kendi kendine mırıldanmış: 'Bu muhafızın sözünü ettiği kuş olmalı.' Merak edip kafesi açmış. Tavus kuşu dışarı çıkmış, Mrigānkadatta'ya dikkatli dikkatli baktıktan sonra yere yatıp debelenmeye başlamış. O debelenirken prens boynunda bir ip bağlı olduğunu fark etmiş. İpin kuşa acı verdiğini düşünerek çözüp çıkarmış. Boynundaki ip çıktığı anda kuş, Vezir Bhīmaparākrama haline gelivermiş. Mrigānkadatta, önünde eğilen vezirini sevgiyle kucaklamış ve ona, 'Dostum, bunun anlamı nedir, söyler misin?' diye sormuş. Bhīmaparākrama memnuniyetle anlatmış: 'Dinleyin prensim, başımdan geçenleri anlatayım.

Nāga'nın lanetiyle sizden ayrıldıktan sonra, bir şālmali ağacına rastlayana kadar, ormanda dolaştım durdum. Ağaca oyulmuş bir Ganeşa sureti gördüm, ona tapındım, sonra yorgun olduğum için ağacın dibine oturup kendi kendime söylendim. Dedim ki: "Bütün bu felaketler, efendime gece yarısı geçen Vetāla olayını söylediğim için başıma geldi. Bu günahkâr bedeni ortadan kaldıracağım." Bu düşünceyle tanrının önünde oruç tutarak oturdum. Birkaç gün sonra yaşlı bir gezgin geldi, ağacın gölgesinde oturdu. Beni o halde gören adam, "Bu ıssız yerde böyle karamsar bir ruh hali içinde ne yapıyorsun?" diye sordu. Başımızdan geçenleri anlattım. Yaşlı gezgin beni yüreklendirmek için nazikçe şöyle söyledi: "Sen bir erkeksin, neden bir kadın gibi kendini öldürmeye çalışıyorsun? Kadınlar bile felaket karşısında cesur oluyorlar. Bak, bunu anlatan şu öyküyü dinle.

Bir zamanlar Koşalā şehrinde Vimalākara adlı bir kral yaşarmış. Bu kralın Kāmalākara adlı bir oğlu varmış. Yaratıcı onu yaratırken, cesaret, güzellik ve cömertlik bakımından o kadar fevkalade kılmış ki, Tanrı Skanda'dan, Tanrı Kandarpa'dan, hatta cennetteki dilek ağacından bile üstünmüş. Bir gün pren-

sin önceden tanıdığı bir ozan, dünyanın her yerinde ozanlarca övülmeyi fazlasıyla hak eden bu prensin huzuruna gelerek ezberinden bir kıta okumuş. 'Mutluluktan birçok gürültücü kuşun çevresinde şarkılar söylediği lotus yatağına varıncaya kadar, kuğular mutluluğu nerede bulabilirler?' Manorathasiddhi adlı bu ozan sık sık bu kıtayı tekrarlayıp durunca Prens Kāmalākara merak edip sormuş. Ozan şu cevabı vermiş: 'Prensim, bir gün dolaşırken Kral Meghamālin'in şehri, Saadet Tanrıçası Śrī'nin oyun bahçesi Vidişa'ya geldim. Orada Dardura adlı bir müzik öğretmeninin evinde kalırken bana, "Yarın kralın kızı Hamsāvalī, babasının huzurunda yeni öğrendiği dansları sunacak," dedi.

Bunu duyunca meraka kapıldım ve bir gün sonra bir yolunu bulup onunla birlikte kralın sarayına girmeyi başardım ve dans salonuna girdim. Orada, babasının huzurunda dans eden, ince belli Prenses Hamsāvalī'yi gördüm. Büyük bir dümbeleğin eşliğinde dans ederken, üzerindeki süsler çiçekler gibi sallıyor, eliyle bir filiz gibi kıvrımlar çiziyordu. Dans ederken, gençlik rüzgârıyla sallanan aşk ağacına tırmanıyor gibiydi. Onu izlerken şöyle düşündüm: "Bu ceylan gözlünün kocası olabilecek kişi Prens Kāmalākara'dan başkası olamaz, eğer birbirlerine kavuşmayacaklarsa, Aşk Tanrısı çiçekli yayını germe zahmetine neden girsin ki? Bu konuda bir şeyler yapmalıyım." Gösteriyi izledikten sonra, son derece kararlı bir şekilde sarayın kapısına gidip bir ilan astım, ilanda şu yazıyordu: "Eğer burada benim kadar iyi bir ressam varsa, bir resim yapsın." İlanımı yırtmaya kimse cesaret edemeyince, bunu duyan kral beni kızının odasını boyamam için görevlendirdi. Hamsāvalī'nin oturma odasının duvarına sizin ve hizmetkârlarınızın resmini çizdim, ey Prens Kāmalākara!

Şöyle düşündüm: "Eğer meseleyi açıkça söylersem, bir dolap çevirdiğimi anlayacak, o zaman başka yoldan prensesin bunu öğrenmesini sağlamalıyım." Bunun üzerine çok yakın arkadaşım olan genç bir adamı ikna ederek sarayın yakınına gelip de-

liymiş gibi yapmasını sağladım. Nasıl davranacağını önceden tasarlamıştık. Aylak aylak dolaşarak şarkı söyleyip dans ederken, şehzadeler onu uzaktan görmüş ve alaya almak için huzurlarına çağırmışlar. Sonra Hamsāvalī onu görmüş ve şaka olsun diye oturma odasına getirtmiş. Arkadaşım duvara çizdiğim resmi görünce seni övmeye başlamış: "Şu Kāmalākara'yı gördüğüm için çok şanslıyım. Vishnu ile sayısız erdeme sahip, elinde Şans Tanrıçası'nın iyilik işaretleri olan lotus ve yarım kubbe işaretleri var."

Prenses, onun dans edip bu tür şarkılar söylediğini duyunca bana şöyle dedi: "Bu adam ne demek istiyor? Buraya resmini yaptığın kişi kim?" Israrla bu soruları sorunca, "Bu deli adam prensi önceden görmüş olmalı, ben sadece güzelliğinin hatırı için onu buraya resmettim," dedim. Sonra adınızı söyledim ve iyi yanlarınızı anlattım. Bunun üzerine Hamsāvalī'nin kalbinde genç bir tutku ağacı büyümeye ve suyunu size duyduğu coşkulu aşk nehrinden almaya başladı. Babası kral gelip olanları gördü, sözde deli olan adam ve ben gazabından korktuğumuz için hemen dışarı çıktık. Prenses bu olaydan sonra özlem içinde günden güne erimeye başladı, hatta o kadar küçüldü ki, ayın en eski hali gibi, geriye sadece güzelliği kaldı. Hastalığını sebep gösterip, felaketleri dağıtan Vishnu tapınağına gitti ve babasının iznini alarak yalnız bir yaşam sürmeye başladı. Sizi düşünmekten gözlerine uyku girmeyen prenses, zalim ay ışığına dayanamadan, gündüz ve gece değişikliklerinden habersiz, orada kaldı. Sonra bir gün oraya giderken pencereden beni gördü, çağırıp elbiseler ve süslerle onurlandırdı. Dışarı çıktığımda, bana verdiği elbisenin kenarında size okuduğum bu kıtayı gördüm. Tekrar dinleyin: "Mutluluktan birçok gürültücü kuşun çevresinde şarkılar söylediği lotus yatağına varıncaya kadar, kuğular mutluluğu nerede bulabilirler?" Bunu okuduğumda size karşı neler hissettiğini çok iyi anladım ve sizi bilgilendirmek için buraya gelip bu satırları okudum. İşte bu kıtayı yazdığı elbise.'

Ozanın sözlerini dinleyen ve dizeleri gören Kāmalākara çok sevinmiş. Kalbine giren, fakat görmediği ve hakkında hiçbir şey bilmediği Hamsāvalī'yi düşünmeye başlamış.

Bu prensesi elde etmek için bir yol ararken, babası onu huzuruna çağırmış ve şöyle demiş: 'Oğlum, girişken olmayan krallar büyüye kapılan yılanlar gibi yok olurlar ve bir kez yok olup giden krallar tekrar ayağa kalkamazlar. Fakat sen zevke ve eğlenceye düşkünsün, şimdiye kadar fetih özlemiyle hiç yanıp tutuşmadın, haydi uyan ve bu tembellikten kurtul artık. Bana saldırmak üzere ülkesinden ayrılan Anga kralının üzerine yürü ve onu bozguna uğrat. Ben burada, ülkemde kalacağım.' Bunu duyan cesur Kāmalākara, sevgilisinin ülkesine doğru yürüyeceği için bu işi üstlenmeyi kabul etmiş. Bunun üzerine tüm yeryüzünü ve düşmanların kalplerini titreterek babasının verdiği kuvvetlerle yola çıkmış. Biraz yürüdükten sonra Anga kralının ordusuna ulaşmışlar. Kral karşı saldırı için dönünce Kāmalākara onunla savaşmış ve cesur kahraman, tıpkı Agastya'nın deniz suyunu içmesi gibi kralın ordusunu içip bitirmiş, galip geldiği bu savaşta kralı canlı ele geçirmiş. Düşmanı zincire vurduktan sonra bir mesajla başmuhafızın gözetiminde babasına yollamış. Muhafızdan krala iletmesini istediği mesaj, 'Diğer düşmanlarınızı yenmek için şimdi buradan ayrılıyorum baba,' şeklindeymiş. Böylece her geçen gün daha da güçlenen ordusuyla düşmanları birer birer yenip sonunda Vidişa şehri yakınlarına gelmiş.

Burada ordugâhını kurduktan sonra, Hamsāvalī'nin babası Meghamālin'e elçi göndererek evlenmek için kızını istetmiş. Kral onun düşman olarak değil, kızı için geldiğini elçiden duyunca, özel olarak dostça bir ziyarette bulunmuş. Prens kralı hoş karşılamış ve Meghamālin iltifatlar yağdırdıktan sonra prense şöyle demiş: 'Elçi aracılığıyla halledebileceğimiz bir konuda neden zahmet edip buralara kadar geldiniz? Ben de bu evliliğin olmasını istiyorum, özellikle şu nedenle: Hamsāvalī'nin daha çocukken kendini Vishnu'ya tapınmaya adadığını, Şirisha ka-

dar ince bir bedeni olduğunu görünce onun hakkında endişelenmeye başladım ve şöyle düşündüm: "Bu kız için uygun koca kim olabilir?" Bu konudaki endişem nedeniyle bir türlü uyuyamıyordum, sonunda şiddetli bir ateşli hastalığa yakalandım. Hastalığımın geçmesi için Vishnu'ya tapındım ve bir dilekte bulundum. Vishnu bana, "Evlilik hakkındaki endişeni bir kenara bırak, çünkü Prens Kāmalākara onun kocası olacaktır, ancak kısa bir süre birtakım sıkıntılar çekecektir," dedi. Böylece rüyamda Vishnu tarafından rahatlatıldım ve gecenin sonunda uyandım. Tanrı ikinizin bir araya gelmesine karar verdi. Bu nedenle ben de Hamsāvalī'yi sana veriyorum.' Bunları söyledikten sonra evlilik için uygun bir zaman saptamış ve geri dönmüş.

Sarayda olan biteni anlatmış, bunu duyan Hamsāvalī, Kanakāmancarī adlı sırdaşına gizlice demiş ki: 'Git, beni verdikleri prensle, resmini gördüğümde kalbimi çalan prensin aynı kişi olup olmadıklarını kendi gözlerinle gör. Çünkü babam, ordusuyla buraya gelen aynı adlı bir prense korkuyla beni vermiş olabilir.' Sonra Kanakāmancarī'yi göndermiş.

Sırdaş, elinde aksha meyvelerinden yapılma bir tespih, ceylan derisinden bir kıyafet ve dağınık saçlarla bir sofu kılığında prensin ordugâhına gitmiş, hizmetçiler tarafından takdim edildikten sonra içeri girmiş. Prens, dünyayı zapt ettiği silahının üzerinde oturan Aşk Tanrısı gibiymiş. Kadının kalbi prensin yakışıklılığı karşısında büyülenmiş. Bir an sanki meditasyon alıştırması yapıyormuş gibi dalıp gitmiş ve arzuyla kendi kendine söylenmiş: 'Bu büyüleyici prensle birlikte olmazsam boş yere dünyaya gelmiş sayılırım. Sonu ne olursa olsun bunun için gerekeni yapacağım.' Prensin yanına gidip hayır dualarda bulunduktan sonra bir mücevher vermiş. Prens bu kıymetli taşı nezaketle alıp yerine oturmuş. Kadın şöyle demiş: 'Bu, mükemmel özellikleri olan bir taştır. Onu elinizde tuttuğunuzda düşmanlarınızın en güçlü silahlarını bile etkisiz hale getirebilirsiniz. Kusursuz bir insan olduğunuz için bunu size veriyorum prensim. Size bana olduğundan daha çok yararı olacak-

tır.' Kāmalākara bunun üzerine tam bir şeyler söyleyecekken, prensi susturmuş ve kendini yoksul yaşama adadığını söyleyerek oradan uzaklaşmış.

Sırdaş, çileci kıyafetlerini çıkarıp üzgün bir ifade takınmış ve Hamsāvalī'nin huzuruna çıkmış. Ne olduğunu soran Hamsāvalī'ye şu açıklamayı yapmış: 'Aslında gizli kalması gereken bir konu, fakat size olan sevgimden dolayı prensin sırrını açıklamak zorundayım. Buradan ayrılıp çileci kılığında prensin ordugâhına gittiğimde, bir adam yanıma gelip bana, "Saygıdeğer hanımefendi, ifrit kovmaya yarayan ayinler biliyor musunuz?" diye sordu. Bunu duyunca, "İyi bilirim, bu benim için basit bir şeydir," dedim. Beni doğruca Prens Kāmalākara'nın huzuruna götürdüler. Bir ifrit tarafından ele geçirilmiş olan prensin kafasından boynuzlar çıkmıştı, hizmetçiler yerde büzülmüş olan adamı zapt etmeye çalışıyorlardı. Üzerinde otlar ve tılsımlı bir mücevher vardı. İfriti kovmak için laf olsun diye bir tören düzenledim ve sonra hemen oradan ayrıldım. Çıkarken, "Yarın gelip acısını dindireceğim," dedim. Hiç beklemediğim bu felaket karşısında son derece üzüntü duydum, gelip size bunları anlatmanın doğru olacağını düşündüm, ne yapmanız gerektiğine karar verecek olan sizsiniz ne de olsa.'

Anlatılanların doğruluğundan hiç şüphe duymayan Hamsāvalī, hizmetçisinin uydurduğu bu masalı duyunca şaşkına dönmüş ve şöyle demiş: 'Kaderin kıskançlığı bu! Kendi yaptığı el işini mükemmel de olsa bozmaya kalkıyor, aslında ayın üzerindeki leke onu yaratan için yüz karasıdır. Prense gelince, onu koca olarak seçtim, fakat gidip göremiyorum, o zaman benim için en iyisi ya ölmek ya da bir ormanda inzivaya çekilmek olacak. Söyle bana, ne yapmalıyım?' Saf kızın bu sözleri üzerine hain Kanakāmancarī şöyle cevap vermiş: 'Hizmetçilerinizden birine kıyafetlerinizi giydirip onunla evlendirin, biz de saklanabileceğimiz bir yere gideriz, o anda saray halkı koşuşturma içinde olacağından bizi fark etmeyeceklerdir.' Prenses bunun üzerine hain sırdaşına şöyle demiş: 'Öyleyse benim elbisemi gi-

yip prensle evlen. Bana senin kadar sadık olan başka kim var ki?' Hain Kanakāmancarī cevap vermiş: 'Bana ne olduğu hiç önemli değil. Ne yapıp edip bunu başaracağım, bana güvenin. Fakat zamanı geldiğinde size söylediklerimi yapmanız gerekir.' Bu sözlerle prensesi aldattıktan sonra oradan ayrılıp, yakın arkadaşı Aşokakarī'ye gizli amacından söz etmiş, onunla birlikte üç gün boyunca umutsuz Hamsāvalī'ye eşlik etmişler. Hamsāvalī alınacak bütün önlemleri kabul etmiş.

Sonunda düğün günü gelip çatmış. Damat Kāmalākara filler, atlar ve piyadelerden oluşan bir kafileyle gece oraya varmış. Saray halkı düğün telaşıyla koşuşturup dururken, Kanakāmancarī bin bir oyunla diğer hizmetçileri yolundan uzaklaştırmış, sözüm ona düğün için süslemek amacıyla Hamsāvalī'yi odasına sokmuş. Orada prensesin düğün elbisesini giymiş, ona da Aşokakarī'nin kıyafetlerini giydirmiş. Gece olunca Hamsāvalī'ye şöyle demiş: 'Şehrin batı kapısından çıkıp bir süre yürü, sonra içi oyuk bir şālmali ağacı göreceksin. Oyuğa saklanıp gelmemi bekle. Bu iş bitince mutlaka yanına geleceğim.' Hain dostunun bu sözleri üzerine Hamsāvalī geceleyin kadınlar bölümünden çıkmış, damadın beraberindeki insanların toplanmış olduğu batı kapısından fark edilmeden geçmiş ve yürüye yürüye şālmali ağacının dibine varmış. Fakat oyuğun zifiri karanlık olduğunu görünce korkup yandaki bir banyan ağacına tırmanmış. Orada yaprakların arasına saklanıp hain arkadaşının gelmesini beklemiş. Temiz kalpli olduğu için hâlâ kendine yapılan ihanetin farkında değilmiş.

Bu sırada sarayda o önemli an gelip çatmış. Prens, Hamsāvalī gibi giyinen Kanakāmancarī'yi kızı diye getirip kurban adanan yere oturtmuş. Böylece Kāmalākara bu hizmetçiyle evlenmiş ve gece olduğu için kimse bunun farkına varamamış. Düğünden sonra prens uğurlu takımyıldızından yararlanabilmek için yine şehrin batı kapısından çıkarak son sürat kendi ordugâhına doğru hareket etmiş. Yanında sahte Hamsāvalī ile Kanakāmancarī kılığına giren Aşokakarī varmış. Gide gide şālma-

li ağacına varmışlar. Yanındaki banyan ağacında zalimce kandırılan Hamsāvalī gizlenmekteymiş. Filin üstündeki sahte Hamsāvalī korkmuş gibi yaparak prense sarılmış. Prens korkusunun nedenini sorunca, gözyaşları içinde şunları anlatmış: 'Geçen gece gördüğüm bir rüyada ifrit görünüşlü bir kadın bu ağaçtan fırlayıp beni yakaladı. Tam yiyecekti ki bir Brahman atılıp beni onun ellerinden kurtardı, sakinleşmemi sağladıktan sonra şöyle dedi: "Kızım, bu ağacı yaktırmalısın, eğer o kadın dışarı çıkacak olursa hemen ağaca geri sokulmalıdır. O zaman her şey yolunda gidecektir." Brahman bunları söyleyip ortadan kayboldu, ben de uyandım. Şimdi bu ağacı görünce hatırladım, bu yüzden korktum.'

Bunu öğrenen Kāmalākara hizmetçilerine hemen ağacı ve kadını yakmalarını emretmiş. Onlar da ağacı yakmışlar. Prenses dışarı çıkmayınca sahte Hamsāvalī sahibesinin içeride yandığını düşünmüş, bundan son derece mutlu olmuş. Kāmalākara ise gerçek Hamsāvalī'yi elde ettiğini düşünerek onunla birlikte ordugâhına dönmüş. Ertesi sabah hemen oradan ayrılıp şehri Koşalā'ya gitmiş ve başarısından memnun kalan babası tarafından kral ilan edilmiş. Babası ormana çekildikten sonra, Hamsāvalī rolü oynayan karısı Kanakāmancarī ile tüm yeryüzünü yönetmeye başlamış. Fakat ozan Manorathasiddhi saraydan uzak duruyormuş, çünkü kadın onun kim olduğunu öğrenirse güvende olmayacağından endişe ediyormuş.

O geceyi banyan ağacında geçiren Hamsāvalī, olanları görüp kandırıldığını anlamış, Kāmalākara oradan ayrılır ayrılmaz kendi kendine şöyle demiş: 'Eyvah, hain sırdaşım hileyle beni sevdiğimden ayırdı, üstelik bir de beni yaktırmak istedi. Hainlere güvenmek kime felaket getirmez ki? Şimdi şanssız bedenimi benim yüzümden yanan şālmali ağacının alevlerine atacağım, böylece bu ağaca borcumu ödemiş olurum.' Kendini yok etme düşünceleriyle ağaçtan inmiş, fakat kader bu ya, mantığı öne çıkmış, şöyle düşünmüş: 'Sebepsiz yere kendimi neden öldüreyim? Yaşarsam bu alçaktan intikam alabilirim. Babam

hastalığa yakalandığında Tanrı Vishnu rüyasında görünüp, benim elimi değmemle iyileşeceğini söylemiş, ayrıca, "Hamsāvalī koca olarak kendisine çok uygun olan Kāmalākara'yla evlenecek, ama kısa bir süre de olsa birtakım felaketlere göğüs germek zorunda kalacak," demiş. O zaman bir yere gidip bir süre bekleyeyim.' Bu karara vardıktan sonra, kimsenin bulunmadığı bir ormana doğru yola çıkmış.

Uzun bir yol gittikten sonra yorulmuş ve sendelemeye başlamış. Gece, yolunu görebilsin diye acıyarak çekilmiş, merhametle onu izlemekte olan tanrı çiğ damlaları şeklinde gözyaşı dökmüş, onu avutmak isteyen güneş yükselmiş, ışından parmaklarını gözyaşlarını silmek istercesine uzatmış. Biraz rahatlayan prenses patikalardan ilerleyerek, her tarafını çizen dikenler yüzünden yara bere içinde kalarak güçlükle bir ormana varmış. Kuşlar ona sanki, 'Buraya gel, buraya gel,' diye sesleniyorlarmış. Ormana girdiğinde yorgunluktan bayılmak üzereymiş. Ağaçların yapraklarını hışırdatan esinti onu serinletmiş. Sevgilisine duyduğu özlemle baharın ormana yansıttığı bu görkemi izlemiş bir süre. Guguk kuşlarının çiçek açmış mango ağaçları üzerinde tatlı tatlı ötüşlerini dinlemiş ve içinde bulunduğu umutsuzlukla kendi kendine şöyle demiş: 'Malaya dağından çiçektozları taşıyarak esen bu meltem beni bir alev gibi yaksa da, burada kalıp bu çiçeklerle Tanrı Vishnu'ya tapınmaya devam edeceğim, günahlarımdan arınacağım.' Böylece küçük su havuzlarında yıkanıp meyvelerle yaşamaya başlamış ve Kāmalākara'yı elde etmek için kendini tapınmaya vermiş.

Bu sırada Kāmalākara ateşli nöbetler geçirmeye başlamış. Bunun üzerine Hamsāvalī'nin yerine geçmiş olan Kanakāmancarī dehşete düşmüş ve içinden şöyle geçirmiş: 'Her zaman Aşokakarī'nin sırrımı açıklamasından korkmuşumdur, bundan da önemli olan ikinci bir korkum var: Hamsāvalī'nin babası kızının eliyle dokunarak hastalıkları iyileştirdiğini kocama herkesin önünde söylemişti. Hastalığı ağırlaştığında bunu hatırlayacak, böyle bir gücümün olmadığı ortaya çıkacak ve yaka-

yı ele vereceğim. Yıllar önce bir cadıdan duyduğum büyüyü yapmalıyım. Böylelikle bu hastalığa neden olan küçük ifriti denetler, hastalığı iyileştirmiş olurum. İfritin huzurunda Aşokakarī'yi öldürürsem, ona insan eti sunduğum için bana yardım edebilir, böylece isteğime kavuşabilirim. Bu sayede kral iyileşir, aynı zamanda Aşokakarī ortadan kalkar, her iki korkum da sona erer, başka türlü bu işten kurtuluş yok.'

Dönüşü olmayan bu kararı aldıktan sonra Aşokakarī'ye niyetinden söz etmiş, fakat insan öldürme işini ondan saklamış. Aşokakarī kabul etmiş ve gerekli kapları getirmiş. Kanakāmancarī bir yolunu bulup bütün hizmetçileri kovmuş, yanına sadece Aşokakarī'yi alıp gece haremin arka kapısından gizlice çıkmış. Elinde bir kılıçla, terk edilmiş bir Şiva tapınağına doğru yola koyulmuş. Burada bir linga bulunuyormuş. Kılıcıyla bir keçiyi öldürüp onun kanıyla lingayı ıslatmış ve etini sunmuş. Sonra hayvanın bağırsaklarını onun çevresine sarıp tepesine keçinin lotusa benzer kalbini koymuş. Hayvanın gözlerini yakarak dumanıyla lingayı tütsülemiş ve başını ona sunmuş. Daha sonra adak sekisinin ön kısmına kan ve sandal ağacı yağı sürüp, bunun üzerine sekiz yapraklı bir lotusun sarısıyla boyanmış bir mango dalıyla hastalık ifritinin temsili bir resmini çizmiş. Bu üç ayaklı ve üç ağızlı bir şeymiş ve elinde silah yerine bir avuç kül tutuyormuş. Yaprakların üzerine küçük hastalık ifritlerini olduğu gibi resmetmiş ve bildiği bütün büyülü sözleri kullanarak onları çağırmış. Sıra onlara insan eti sunmaya gelmiş ve Aşokakarī'ye, 'Evet arkadaşım, şimdi tanrının huzurunda yüzükoyun yere yat, böylelikle büyük servet kazanacaksın,' demiş.

Aşokakarī bunu kabul edip kendini yere atmış. Kalleş Kanakāmancarī kılıcını sallamış, kılıç onu hafifçe omzundan yaralamış. Dehşete kapılan Aşokakarī kaçmaya başlamış, Kanakāmancarī'nin peşinden geldiğini görünce, 'İmdat, yardım edin,' diye bağırmaya başlamış. Yakınlarda bulunan muhafızlar kızın yardımına koşmuşlar. Elinde kılıç, vahşi bir yüz ifadesiyle

kızı kovaladığını görünce, Kanakāmancarī'nin bir ifrit olduğunu düşünüp kılıçlarıyla öldüresiye vurmuşlar. Aşokakarī olanları anlatınca kadınları yargılamak üzere saraya götürmüşler. Olup biteni duyan Kral Kāmalākara, sahte karısıyla onun sırdaşını huzuruna çağırtmış. Geldiklerinde Kanakāmancarī yaralarından ve korkudan oracıkta ölmüş.

Kral büyük bir üzüntü içinde, yaralı olan Aşokakarī'ye, 'Bütün bunlar ne demek oluyor, korkmadan anlat,' demiş. Bunun üzerine Aşokakarī, Kanakāmancarī'nin yaptıklarını başından itibaren anlatmış. Gerçeği öğrenen Kāmalākara kaderine yanmaya başlamış: 'Yazıklar olsun! Bu kadın Hamsāvalī rolü oynayarak beni kandırmış. Sefil, yaptıklarının cezasını çekti, bir kral karısıyken öldü gitti, fakat nasıl oldu da kader beni bir çocuk gibi kandırmasına izin verdi? Üstelik Vishnu'nun Hamsāvalī'nin babasına söylediği, elinin dokunuşuyla hastalıkları iyi edeceği gerçeğini hatırlayamadım.'

Kāmalākara ağlayıp sızlanırken birdenbire Tanrı Vishnu'nun sözlerini hatırlamış ve kendi kendine şöyle demiş: 'Vishnu, Hamsāvalī'nin babası Meghamālin'e kızının bir kocası olacağını, fakat geçici bir felaket yaşayacağını söylemişti. Tanrı boş yere konuşmamıştır. Hamsāvalī büyük ihtimalle bir yerlere gitmiştir, hâlâ yaşıyordur, bir kadının gizemli işlerini kaderden başka kim bilebilir? Bu konuda yapılacak en iyi şey Manorathasiddhi'ye danışmak olacak.'

Böylece kral, o mükemmel ozanı çağırtmış ve şöyle demiş: 'Dostum, neden sarayda hiç görünmedin? Düzenbazlar tarafından kandırılanlar isteklerine nasıl ulaşabilirler?' Ozan, kralın bu sözlerine karşılık şöyle demiş: 'Aşokakarī sırrı açıklamasın diye neredeyse öldürülüyordu. Ben de bundan korktum. Ancak Hamsāvalī için umutsuz olmamalısınız, çünkü Vishnu başının kısa bir süre belaya gireceğini söylemişti. Tanrının kendisine yıllardır tapınmakta olan onu koruyacağından hiç şüphem yok. Doğruluk her zaman kazanır. Bu olayda da bunu görmedik mi? Kralım, gidip ondan haber almaya çalışacağım.'

Ozanın sözlerine karşılık kral şöyle cevap vermiş: 'Ben de seninle gelip onu arayacağım, yoksa aklım bir an bile durup dinlenmeyecek.'

Kral bunları söyledikten sonra hangi yöne gideceklerine karar vermiş. Bir gün sonra krallığını veziri Pracnādhya'ya devretmiş. Vezir vazgeçirmek için çok uğraşsa da başaramamış, kral kimseye görünmeden Manorathasiddhi ile beraber şehirden ayrılmış. Hamsāvalī'yi bulmak için yorgunluğa hiç aldırmadan kutsal yerlere, keşiş kulübelerine, koruluklara bakmışlar. Ne demişler, zorluklar aşkın gücüne boyun eğer. Sonunda kral ve Manorathasiddhi, Hamsāvalī'nin sade bir yaşam sürdüğü ormana gelmişler. Prensesi orada, kızıl bir aşoka ağacının altında görmüşler. Zayıf ve solgun, parlayan bir hilal gibiymiş, ama yine de çok güzelmiş. Kral ozana, 'Şu sessiz ve hareketsiz duran, güzelliği bir insan güzelliğinin ötesinde olan da kim, yoksa bir tanrıça mı?' demiş. Ozan, 'Hamsāvalī'yi bulduğunuz için çok şanslısınız kralım, çünkü orada duran ta kendisi,' demiş. Sesleri işiten Hamsāvalī bakmış, ozanı tanıdığı için dertleri depreşmiş, 'Ah babacığım, ah kocam Kāmalākara, ah Manorathasiddhi, ah bütün üzüntülerin nedeni kader,' diye bağırmaya başlamış.

Böyle feryat figan ederken bayılıp yere düşmüş. Kāmalākara üzüntüden kahrolup yere yıkılmış. Manorathasiddhi her ikisini de ayıltmış. Kendilerine gelen çift birbirlerine kavuştuklarına çok sevinmişler, ayrılık okyanusunu geçtikleri için tarif edilmez bir mutluluk yaşamışlar. Sonra birbirlerine başlarından geçenleri anlatmışlar. Kāmalākara, Hamsāvalī ve ozanla birlikte Koşalā şehrine dönmüş. Kızın babası Meghamālin'i çağırtmış, düğünden sonra kızın hastalıkları iyileştirebilen ellerini ellerine almış. Soylu Hamsāvalī'ye kavuşan Kāmalākara ışıltılar saçmaya başlamış. Hayattaki tek amacına ulaşan kral, sabırlı olmanın meyvesini alan Hamsāvalī ile birlikte yeryüzünü yöneterek, Manorathasiddhi'den hiç ayrılmadan mutlu bir yaşam sürmüş.

İşte gördüğünüz gibi, felaket karşısında bile umudunu yitirmemek insanı isteklerine kavuşturuyor. Aynı şekilde düşün ve kendini öldürmeyi bırakıp yaşamaya bak, öyle yaparsan tanrıyla bir olursun." Bu sözlerle öyküsünü bitiren yaşlı gezgin beni ölümden vazgeçirdi, sonra geldiği gibi gitti.'

Geceleyin Çandraketu'nun evinde Mrigānkadatta'ya bunları anlatan Bhīmaparākrama konuşmayı sürdürmüş: 'Bu öğütten sonra ormandan ayrıldım ve orada olacağınızı düşünerek Uccayinī şehrine gittim. Sizi bulamayınca, dinlenmek üzere bir kadının evine girdim. Yemek için para verdim. Kadın bir yatak serdi, yorgun olduğum için bir süre uyudum. Sonra uyandım ve sessizce bekleyip kadını izlemeye başladım. Kadın bir avuç arpa aldı, bazı büyü sözleri mırıldanarak evin içine ekti. Arpa taneleri hemen büyüdü, başaklanıp olgunlaştı. Kadın onları biçti, kavurdu, arpa yemeği yaptı. Suyla ıslatıp pirinç bir kaba koydu, evini eski haline getirip yıkanmaya gitti.

Onun bir cadı olduğunu anladım, hemen kalktım ve pirinç kaptaki arpa yemeğini alıp onun yemek kabına koydum, yemek kabındaki arpa yemeğini alıp pirinç kaba koydum, ikisini birbirine karıştırmamaya dikkat ettim. Sonra yatağıma geri döndüm. Kadın geri geldi, beni uyandırdı, yemem için pirinç kaptan bana yemek verdi, kendisi de yemek kabından yedi, yemekleri değiştirdiğimi anlamadı. Sihirli yemeği yiyen kadın bir keçi haline geldi. Ben de onu alıp götürdüm ve bir kasaba sattım.

Sonra kasabın karısı geldi, öfkeyle, "Arkadaşıma hile yaptın, bedelini ödeyeceksin," dedi. Beni böyle korkutunca şehir dışına kaçtım, yorgunluktan bir banyan ağacının altına yattım ve uykuya daldım. O sırada kasabın cadı karısı geldi, boynuma bir ip bağladı. Kötü kalpli kadın kaçtı gitti, uyandım, kendimi yokladım, fakat bir de ne göreyim? Bir tavus kuşuna dönüşmüştüm. Bilincim ise yerindeydi.

Üzgün halde günlerce dolaştım, bir gün bir avcı beni yakaladı, buraya getirip Bhilla reisinin başmuhafızı Çandraketu'ya

verdi. Muhafız da karısına verdi, kadın beni evcil bir kuş gibi kafese koydu. Bugün kader sizi buraya getirdi prensim ve boynumdaki ipi çözüp beni insan biçimime kavuşturdunuz.

Şimdi hemen buradan gidelim, çünkü muhafız gece dolaşmalarından sonra, gördüklerini kimseye anlatmasın diye yanındakileri sabahleyin öldürür. Bugün yanında sizi götürdü, onun gece yaşadıklarına tanık oldunuz. Prensim, cadının ipini boynunuza bağlayıp tavus kuşuna dönün ve şu küçük pencereden uçup gidin. Ben kolumu uzatıp ipi çözeceğim, bu sefer benim boynuma bağlayacaksınız, ben de aynı yoldan dışarı çıkacağım. Sonra ipi boynumdan çıkaracaksınız, böylece ikimiz de eski biçimlerimize kavuşacağız. Dışarıdan kilitlenmiş olan kapıdan kaçmamız olanaksız.'

Akıllı Bhīmaparākrama böyle söyleyince, Mrigānkadatta söylediklerini yapmış, bu sayede evden kaçmışlar. Prens diğer iki arkadaşının kaldığı yere gelmiş. Orada birbirlerine başlarından geçenleri anlatarak geceyi geçirmişler.

Ertesi sabah Bhillaların reisi Māyāvatu, Mrigānkadatta'nın yanına gelmiş, geceyi iyi geçirip geçirmediğini sormuş. Sonra da, 'Gel, zar atalım,' demiş. Bu sırada Mrigānkadatta'nın dostu Şrutadhi, Bhillanın muhafızıyla birlikte geldiğini görünce şöyle söylemiş: 'Neden zar atıyorsunuz ki? Unuttunuz mu? Dün sözünü ettiğiniz, muhafızın dans eden tavus kuşuna baksanıza.'

Bunu hatırlayan Bhilla reis, muhafızdan tavus kuşunu getirmesini istemiş. Muhafız yediği haltları hatırlayıp şöyle düşünmüş: 'Gece yaptıklarıma tanık olan ve tavus kuşununun bulunduğu odaya kapadığım hırsızı neden öldürmedim ki? Hemen gidip ikisini de haklayayım.' Böyle düşünerek hızla eve gitmiş.

Ancak eve girdiğinde ne hırsızı, ne de tavus kuşunu bulabilmiş. Korkmuş, endişelenmiş, reisinin yanına dönüp demiş ki: 'Efendim, tavus kuşunu geceleyin hırsız çalmış.' Şrutadhi sırıtarak şöyle demiş: 'Tavus kuşunu çalan çok zeki bir hırsız

olmalı.' Herkesin sırıttığını ve birbirine baktığını gören Māyāvatu iyice meraka düşüp neler döndüğünü sormuş. Mrigānkadatta da reise muhafızın bütün yaptıklarını anlatmış. Gece ona nasıl rastladığını, reisin karısının dairesine nasıl girdiğini, tartışma sonucu hançerini nasıl çektiğini, muhafızın evine nasıl kapatıldığını, Bhīmaparākrama'yı tavus kuşu halinden nasıl kurtardığını ve birlikte nasıl kaçtıklarını bir bir anlatmış.

Bunları dinledikten sonra haremde hançerle eli kesilen kadını, ip bağlanınca tavus kuşuna dönen, çıkarılınca eski haline gelen Bhīmaparākrama'yı görünce haremine tecavüz eden muhafızını hemen öldürtmüş. Mrigānkadatta'nın ricası üzerine karısını öldürtmemiş, ama sarayından kovmuş. Şaşānkavatī'yi bulmak için yanıp tutuşan Mrigānkadatta ise, kaybolan arkadaşlarının geri gelmesini beklerken Pulinda'nın şehrinde büyük bir özenle ağırlanarak birkaç gün daha kalmış.

LXXII. Bölüm

Mrigānkadatta, Bhillaların reisi Māyāvatu'nun sarayında Vimalabuddhi ve diğer dostlarıyla birlikte kalırken, bir gün reisin başmuhafızı heyecanla koşup gelmiş, Mrigānkadatta'nın da önünde şöyle demiş: 'Efendimizin emriyle, Tanrıça Dūrgā'ya sunmak üzere ararken bulduğum bir adam, beş yüz savaşçımızı öldürdü, ama sonunda yakalayıp yara bere içinde buraya getirdim.'

Reis başmuhafızına şöyle demiş: 'Hemen buraya getir, göreyim.' Muhafız adamı getirmiş, herkes ona bakmış. Üstü başı yaralarından akan kanla ve boğuşmada çıkan tozla kaplıymış. İplerle bağlıymış ve çılgın bir fil gibi sağa sola yalpalıyormuş. Şakaklarından akan ter boyayla karışıp yanaklarını boyuyormuş.

Mrigānkadatta, veziri Gunākara'yı tanımış, koşup ağlayarak boynuna sarılmış. Bhillaların reisi onun Mrigānkadatta'nın arkadaşı olduğunu öğrenince, önünde eğilmiş, efendisinin ayak-

larına kapanan adamı sarayına alıp banyo yaptırmış, yaralarını sardırmış, hekimlerin önerdiği yararlı yiyecekler ve içecekler vermiş. Sonra Mrigānkadatta yeniden kavuştuğu vezirine demiş ki: 'Söyle dostum neler yaşadın?' Gunākara cevap vermiş: 'Anlatayım prensim, dinleyin.

Nāga'nın lanetiyle sizden ayrıldıktan sonra tamamen bilincimi kaybettim, çok uzaklarda, vahşi çöllerde dolandım durdum. Bilincimi topladığımda keder içinde düşündüm: "Eyvah, bu ne kadar kötü bir kader böyle? Sarayda bile acı çeken Mrigānkadatta, bu yanan kumların üstünde nasıl dayanacak? Arkadaşları nasıl hayatta kalacak?" Böyle düşüne düşüne ilerlerken bir Dūrgā tapınağına vardım. Gece gündüz birçok canlının kurban edildiği, bu yüzden Ölüm Tanrısı'nın sarayına benzeyen tapınağa girdim. Tanrıçaya tapınırken, orada kendini kurban etmiş bir adamın cesedini gördüm. Boğazını kestiği kılıcı hâlâ elinde duruyordu. Ben de sizden ayrı kalmış olmanın dayanılmaz acısıyla kendimi tanrıçaya kurban etmeye karar verdim. Koşup kılıcı elime aldım. Ancak o anda bazı çileci kadınlar ortaya çıkıverdiler. Beni vazgeçirmek için başlarını sallayarak yaklaştılar ve ölmekten caydırdılar. Öykümü öğrendikten sonra şöyle söylediler: "Böyle yapma, bu dünyada ölüye yeniden kavuşmak çok görülen bir şeydir. Bunu anlatan şu öyküyü dinle.

Yeryüzünde Ahiçhattra adlı kutlu bir şehir vardı. Bir zamanlar orada Udayatunga adlı güçlü bir kral yaşamıştı. Onun Kamalamati adlı soylu bir muhafızı vardı. Muhafızın da Vinitamati adlı eşi benzeri olmayan bir oğlu vardı. Bir gün sarayın beyaz boyalı terasındayken, doğunun karanlık yönünde ayın aşk ağacından fırlayan bir ateş gibi doğarak görkemli bir mücevher gibi parladığını görmüş. Ayın sayısız ışınıyla ortalığı derece derece aydınlattığını görünce içinde bir coşku hissedip şöyle düşünmüş: 'Ayın ışıkları ortalığı adeta beyaza boyarken neden çıkıp dolaşmıyorum?' Böylece oklarını ve yayını alıp dolaşmaya çıkmış. Epeyce yol aldıktan sonra bir ağlama sesi duy-

muş. O yöne doğru ilerlemiş ve bir ağacın altında yatmakta olan, görünüşü göksel bir canlıya benzeyen bir kız görmüş. Demiş ki: 'Güzel kız, kimsin sen? Neden boncuk boncuk döktüğün gözyaşlarıyla ay gibi olan güzelliğini lekeliyorsun?' Kız cevap vermiş: 'Soylu kişi, ben Gandhamālin adlı yılanlar kralının kızı Vicayavatī'yim. Bir keresinde babam savaştan kaçtığı için yüce Vāsuki tarafından şöyle lanete uğradı: "Kötü yaratık, düşmanların tarafından yenilip esir edilesin." Bu lanet yüzünden babam düşmanı Kālacihva adlı bir Yaksha tarafından esir edildi, ona çiçek taşımaya zorlandı. Buna üzüldüğüm için çile doldurup Tanrıça Gaurī'ye yalvardım. Sonunda tanrıça bana göründü ve dedi ki: "Dinle evladım, Mānasa gölünde kristalden yapılmış bin yapraklı göksel bir lotus var. Güneş ışınları vurduğunda, pırıl pırıl parlayarak her tarafı aydınlatır. Bin başlı yılan Şesha'nın başındaki mücevher gibi parlar. Bir keresinde Kuvera onu görüp elde etmek istemişti. Mānasa gölünde yıkandıktan sonra onu kazanmak için Vishnu'ya tapınmıştı. O sırada Yakshalar, Brahman ördekleri ve kuğuları kılığında suda eğleniyorlardı. O sırada öyle oldu ki, sizin düşmanınız Kālacihva'nın ağabeyi Yaksha Vidyuccihva ördek kılığında karısıyla eğlenirken, kanadıyla Kuvera'nın elindeki kutsal kaba çarptı. Öfkelenen tanrı, Vidyuccihva ve karısına lanet okudu, onların Mānasa gölünde ördek olarak kalmalarını sağladı. Buna çok üzülen Kālacihva, ağabeyini yatıştırmak için geceleri ördek kılığında onun yanına gidiyor, gündüzleri de esir ettiği baban Gandhamālin'in yanında eski haline dönüyordu. Şimdi sevgili kızım, Ahiçchatra şehrinden gelen muhafızın oğlu cesur Vinitamati'yi oraya gönder. Şu kılıç ve atı da ona ver, bunlarla babanı Yakshanın elinden kurtarsın. Bu eşsiz kılıca kim sahip olursa tüm düşmanlarını dize getirir ve dünyanın efendisi olur." Bana bunları söyleyen, kılıcı ve atı veren tanrıça ortadan kayboldu. Ben de bugün buraya geldim ve sizi buraya çekebilmek için yalandan ağlıyormuş gibi yaptım. Ne olur isteğimi yerine getirin soylu efendim!'

Vinitamati kabul etmiş. Sonra yılan kız hemen gidip yeryüzünün her noktasını karanlıktan kurtaran ay gibi beyaz ve süratli atı, gökyüzündeki yıldızlar gibi parlak, Şans Tanrıça'sının bakışları gibi keskin, görkemli kılıcı getirmiş ve Vinitamati'ye vermiş. Kılıcı alan Vinitamati kızla birlikte ata binmiş, çabucak Mānasa gölüne varmış. Lotus öbekleri rüzgârla sallanıyormuş, onun yaklaşmasından rahatsız olan Brahman ördekleri, adeta Kālacihva adına yanık yanık ötmekteymişler. Vinitamati, Yakshalar tarafından esir edilen Gandhamālin'i görünce kılıçla ördekleri dağıtıp kızın babasını kurtarmaya çalışmış. Bunu gören Kālacihva, ördek kılığından çıkıp bir yağmur bulutu gibi kükreyerek gölün ortasından fırlamış. Kālacihva göğe yükseldiğinde Vinitamati de atıyla yükselip onu saçlarından yakalamış. Tam başını kesecekmiş ki Yaksha yalvarıp af dilemiş. Vinitamati affedince, Yaksha genç adama onu her felaketten kurtaracak olan İti adlı yüzüğü vermiş, Gandhamālin'i serbest bırakmış. Çok mutlu olan Gandhamālin, kızı Vicayavatī'yi Vinitamati'ye verip evine gitmiş. Böylece görkemli bir kılıca, ata, yüzüğe ve kıza sahip olan Vinitamati de gün bitmeden evine dönmüş. Babası onu memnuniyetle karşılamış, başından geçenleri öğrenince çok sevinmiş. Vinitamati, Nāga kızla evlenmiş.

Bir gün babası Kamalamati, dört değerli şeye sahip olmaktan dolayı mutlu olan oğluna şöyle demiş: 'Kral Udayatunga'nın Udayavatī adlı, iyi eğitim görmüş bir kızı var, onu tartışmada yenecek bir Brahmana veya Kshatriyaya vereceğini ilan etti. Kız çok becerikli, tartışmalarda herkesi yendi. Güzelliğiyle de cennetin perilerini bile geçti. Sen özel bir kahramansın, bir Kshatriya tartışmacısısın. Neden sessiz kalasın ki? Tartış onunla, kazan ve evlen.' Babası böyle deyince Vinitamati şöyle cevap vermiş: 'Babacığım, benim gibi birisi zayıf bir kadını ne yapsın? Yine de emrinizi yerine getireceğim.' Yiğit genç böyle söyleyince baba, krala gidip demiş ki: 'Vinitamati yarın prensesle tartışma yapmak istiyor.' Kral bu isteği kabul etmiş, Kamalamati eve dönmüş ve oğluna durumu bildirmiş.

Ertesi sabah kral, tıpkı bir kuğunun lotuslar arasındaki yerini alması gibi, bilgili insanlar arasındaki yerini almış. Tartışmak üzere salona gelen Vinitamati kendisine bakanların gözlerinde bir güneş gibi parlamış. Çok geçmeden Aşk Tanrısı'nın mükemmel biçimde gerilmiş yayı gibi Prenses Udayavati yavaşça çıkıp gelmiş. Üzerinde o kadar güzel mücevherler varmış ki, insanın ilkönce onlara itiraz edesi gelirmiş. Zümrüt tahtına oturduğunda görünüşü ayın boşlukta uzanan saf bir ışını gibiymiş. Kız, parıldayan dişleri arasından mücevher gibi dizili ilk sorusunu sormuş. Vinitamati buna gereken cevabı ustalıkla vermiş ve sonraki soruların her birini sağlam kanıtlarla çürütüp kızı susturmuş. Salonda toplanmış olan bilge kişiler kızın yenildiğini, böylelikle eşsiz bir kocaya sahip olduğunu ilan etmişler. Udayatunga tartışma sonunda galip gelen Vinitamati'ye kızıyla birlikte yükler dolusu mücevher vermiş. Vinitamati yılan kralın kızından sonra bu kralın kızıyla da evlenmiş.

Bir gün kumarbazlarla kumar oynarken ve hep yenilip üzülürken, bir Brahman çıkagelmiş, ısrarla ondan yiyecek istemiş. Vinitamati bu ısrardan çok bunalmış ve kulağına fısıldadığı hizmetçisine bir kapta içi kum dolu bir bez vermesini söylemiş. Aptal Brahman, oldukça ağır olan bezin içinde altın olduğunu sanmış, ıssız bir yere gidip açmış. Bezin kumla dolu olduğunu görünce, 'Adam beni aldattı,' diyerek elindekini yere fırlatıp üzgün üzgün evine gitmiş. Vinitamati ise karılarıyla birlikte evde kumar oynayarak vakit geçirmeyi sürdürmüş.

Zamanla Kral Udayatunga, yaşı nedeniyle krallığın yükünü taşıyamaz olmuş, sorunlarla ve askeri harekâtlarla ilgilenemez hale gelmiş. Hiç oğlu olmadığı için damadı Vinitamati'yi tahta geçirip, bedenini terk etmek üzere Ganj nehrine gitmiş. Vinitamati kral olur olmaz, kılıcı ve atı sayesinde dört bir tarafta fetihler yapmış. Felaketleri savuşturan yüzüğü sayesinde de tıpkı Rāma gibi krallığını kıtlık ve hastalıktan korumuş.

Bir gün yabancı bir ülkeden Ratnaçandramati adlı bir dilenci çıkagelmiş. Tartışma sanatında o kadar ustaymış ki fil-

ler arasında aslan gibi duruyormuş. Okuryazar insanları seven kral, onu buyur etmiş, dilenci de şöyle bir sözle onu tartışmaya davet etmiş: 'Ey kral, tartışmada sen yenilirsen Buddhist dilenci yaşamı sürdüreceksin, ben yenilirsem Buddhist olmaktan vazgeçeceğim.' Kral bu meydan okumayı kabul etmiş, dilenciyle yedi gün boyunca tartışmış. Sekizinci günde dilenciye yenilmiş. Bir zamanlar tartışmayla Udayavatī'yi kazanmış olan kral, tartışmada yenildiği için dilencinin öğrettiği Buddhist öğretiyi benimsemiş ve tüm canlılar için yararlı işler yapmış. Buddhist dilenciler için, Brahmanlar için ve tüm mezhepler ve insanlar için manastırlar, barınma evleri yaptırmış.

Bu öğretiye boyun eğince, Bodhisattva mertebesine ulaşmak için dilenciden daha fazlasını öğretmesini istemiş. Dilenci ona demiş ki: 'Kralım, Bodhisattva olmak için izlenecek yolda en ufak bir günahın bile bulunmaması gerekir. Benim tarafımdan görülebilen bir günahınız yok, ama siz kendinize bakın, küçücük de olsa bir günahınız varsa onu yok edin.' Bu sözleri söyledikten sonra rüyalarda uygulanacak bir sihir vermiş. Kral rüya gördükten sonra ertesi sabah ona demiş ki: 'Hocam, gece rüyamda öteki dünyaya gittim, aç olduğum için biraz yiyecek istedim. Ellerinde topuz olan bazı insanlar şöyle dediler: "Kral, bir zamanlar senden yiyecek isteyen Brahmana verdiğin sıcak kumlardan tohumları ye! Eğer bin altın verirsen bu günahından kurtulacaksın." Ellerinde topuz olan insanlar bunu söyleyince uyandım ve gece sona erdi.'

Kral rüyasını anlattıktan sonra dilencinin emriyle kefaret bedeli olarak bin altın vermiş ve rüyada sihir uygulamaya devam etmiş. Yine bir rüya görüp sabahleyin anlatmış: 'Gece rüyamda yine ellerinde topuz olan adamlar geldiler, yemem için kum verdiler. Aç olan ben, "Neden herhangi bir sadaka yerine kum yemek zorundayım?" dedim. Dediler ki: "Kefaretin boşa gitti, çünkü altınlardan biri bir Brahmana aitti." Bunu duyunca uyandım.' Bu rüyayı anlatan kral dilencilere yeniden bin altın vermiş.

Gece olunca aynı sihirle kral yine rüya görmüş ve sabah uyanıp anlatmış: 'Gece rüyamda öteki dünyadan gelen adamlar yemem için yine kum verdiler, sebebini sorunca dediler ki: "Kral, verdiğin sadaka boşa gitti, çünkü bugün bir Brahman kaçırılıp ormanda öldürüldü, sen onu koruyamadın. Halkını koruyamadığın için sadakan boşa gitti, bu yüzden bugün dün verdiğinin iki katını vereceksin." Bunu işitince uyandım.' Kral bu rüyayı ruhsal önderine anlattıktan sonra öncekinin iki katı sadaka vermiş.

Sonra dilenciye demiş ki: 'Hocam, benim gibi bir insan, binlerce günah barındıran bir kanun yolunun gereklerine nasıl uyabilir?' Dilenci cevap vermiş: 'Akıllı insanlar doğruluk yolunda yürüme azminden uzaklaşmazlar. Azmini yitirmeyen ve doğru yoldan ayrılmayanları tanrılar korur. Bir önceki yaşamında domuz olan Bodhisattva öyküsünü işitmedin mi? Anlatayım da dinle.

Uzun zaman önce Vindhya dağlarında bir mağarada bir Buddha parçası olarak bedenlenmiş akıllı bir domuz, arkadaşı maymunla birlikte yaşıyormuş. O, tüm canlıların iyiliği için çalışan, dostuyla birlikte yaşayıp misafirlerini ağırlayan ve zamanını kendine yararlı bir şekilde geçiren birisiymiş. Ancak bir gün bir fırtına kopmuş. Korkunç fırtına beş gün sürmüş. Kesintisiz yağan yağmur canlıların yaşamını perişan etmiş. Beşinci günün gecesi domuz maymunla birlikte uyurken, mağaranın kapısında karısı ve çocuğuyla bir aslan belirmiş. Aslan karısına demiş ki: "Uzun süren kötü hava şartları yüzünden hiç yiyecek hayvan bulamayıp öleceğiz." Dişi aslan cevap vermiş: "Açlıktan öleceğimiz besbelli, bu yüzden beni yiyin, siz kurtulun. Zira sen erkeğim ve efendimsin, bu yavru da bizim hayatımız. Bir başka kadınla evlenirsin. Haydi, ikinizin iyiliği için beni yiyin."

Bu sırada soylu domuz uyanmış, aslanla karısı arasındaki konuşmaları işitmiş. Çok memnun olup şöyle düşünmüş: "Böylesine fırtınalı bir gecede böyle misafirleri memnun etmek için

işte bir fırsat! Bugün bir önceki yaşamımın işleri meyvesini verdi. Şu gelip geçici bedenimle misafirlerimi doyurayım." Böyle düşünen domuz doğrulmuş, yaklaşıp merhamet dolu bir sesle aslana demiş ki: "Üzülme sevgili dostum, eşin ve yavrunla birlikte beni yiyebilirsin." Domuz böyle söyleyince aslan memnun olmuş, karısına demiş ki: "Önce yavrumuz yesin, sonra ben yiyeyim, benden sonra da sen ye." Dişi aslan kabul etmiş, domuzun etinden önce yavru yemiş, sonra aslan yemeye başlamış. O yerken soylu domuz, "Yere dökülmeden kanımdan iç çabuk, açlığını gider de kalanı eşin yesin," demiş.

Domuz bunları söylerken aslan onun etini yemiş, sadece kemikleri kalmış. Soylu domuz, sabrının sonunda ne olacağını görmek istercesine yaşamaya devam etmiş. Bu sırada dişi aslan açlıktan ölmüş. Erkek aslan da yavrusunu alarak oradan uzaklaşmış ve gece sona ermiş.

Bu sırada maymun uyanmış, arkadaşı domuzu o halde görünce heyecanla sormuş: "Dostum, seni bu hale kim getirdi, konuşabilirsen söyle lütfen?" Bunun üzerine kahraman domuz olanları anlatmış. Maymun onun ayaklarına kapanmış, gözyaşları içinde şöyle demiş: "Kendini hayvan biçiminden kurtarıp tanrısal bir noktaya geldin. İstediğin bir şey varsa söyle yapayım." Maymun böyle deyince domuz şöyle söylemiş: "Dostum, tek isteğim kaderde yazılı olanın yerine gelmesidir. Keşke bedenimi yeniden ele geçirseydim de şu açlıktan ölen dişi aslanı da onunla doyurup diriltseydim."

Domuz böyle dediği anda Adalet Tanrısı belirivermiş, parmağıyla dokunarak onu göksel bedenli bir ermiş haline getirmiş ve demiş ki: "Ben aslan, karısı ve yavruları kılığına girerek seni denedim, acaba yine iyilik yapacak mıydın görmek istedim. Sen ise mükemmel derecede iyi olduğun için beni, Adalet Tanrısı'nı yendin ve ermiş mertebesine ulaştın." Ermiş, önünde duran Adalet Tanrısı'na demiş ki: "Kutlu efendim, arkadaşım maymun hayvan biçiminde kaldığı sürece, ermiş seviyesine yükselmem beni mutlu etmez." Bunu işiten Adalet Tanrı-

sı maymunu da ermiş haline getirmiş. Doğrusu, ulu kişilerle birlikte olmak yücelik getirir. Sonra Adalet Tanrısı ve ölü dişi aslan kaybolmuşlar.

İşte kralım, iyilik ve erdem yolundan ayrılmayanlar için her şey kolaydır, onlara tanrılar da yardım eder ve isteklerine mutlaka kavuşurlar.' Cömert Kral Vinitamati Buddhist dilenciden bu öyküyü dinledikten sonra, yaklaşan gecede uykuya dalarken aynı sihri kullanmış. Gördüğü rüyayı ertesi sabah dilenciye anlatmış: 'Rüyamda göksel bir ermiş bana dedi ki: "Evlat, hiç günahın kalmadı, artık Bodhisattva mertebesine ulaşabilirsin." Bunu duyar duymaz bir iç rahatlığıyla uyandım.' Kral bunu dilenciye söyledikten sonra, ona ruhsal önderlik yapmış olan adam izin isteyip gitmiş. Kral ise şikâyeti olan insanlara tükenmez zenginliğiyle yardım dağıtarak günlerini geçirmiş.

Bir gün bir Brahman çıkagelmiş ve şöyle şikâyette bulunmuş: 'Kralım, ben Pātaliputra şehrinden bir Brahmanım. Brahman kılığında bir ifrit kutsal ateş ocağımı çaldı, oğlumu kaçırdı, bunlara bir çare bulamadım. Şikâyeti olanlar için bir sığınak olan size geldim, bana her türlü felaketi ortadan kaldıran yüzüğünüzü verin de sorunumdan kurtulayım.' Brahman bunu isteyince, kral hiç tereddüt etmeden, Kālacihva'dan aldığı yüzüğü vermiş. Brahman gittikten sonra, kralın Bodhisattva kişiliği ve ünü yeryüzünün her köşesine yayılmış.

Bir başka gün kuzey diyarından İndukalaşa adlı bir prens çıkagelmiş. Benliğini törpülemiş olan kral, prensin köklü bir soydan geldiğini bildiğinden ona ne istediğini sormuş. Prens konuşmuş: 'Siz tüm yardıma muhtaçların istek ağacısınız, canınızı bile isteseler kimseyi geri çevirmezsiniz. Bu yüzden ben de size geldim, çünkü ağabeyim Kanakakalaşa babamın krallığına el koydu. Ey yiğit kişi, bana o mükemmel atı ve kılıcı verirsen onlarla krallığı geri alabilirim.' Bu sözleri işiten Kral Vinitamati, üzerindeki tılsımlı mücevherlerle krallığı koruyan kılıcı ve atı prense vermiş. Vezirleri iç geçirip başlarını öne eğseler de, o bir an bile tereddüt etmemiş. Böylece prens de at ve kılıç sayesinde ağabeyini alt edip krallığını geri almış.

Ancak bu defa da krallığı kaybetmiş olan Kanakakalaşa Kral Vinitamati'nin sarayına gelmiş, orada içine girip yanmak üzere bir ateş hazırlatmış. Bunu duyan Vinitamati vezirlerine şöyle demiş: 'Bu iyi insan bu duruma benim yüzümden düştü, ona borçluyum, bu yüzden sahip olduğum krallığı ona vereceğim. İnsanlarıma yarar sağlamıyorsa krallığı ne yapayım? Benim çocuğum yok, bu adam benim oğlum olsun ve krallığın başına geçsin.' Böyle söyledikten sonra Kanakakalaşa'yı çağırtmış ve vezirlerinin itirazına rağmen, krallığını ona vermiş.

Krallığı verdikten sonra, hiçbir tereddüt göstermeden iki karısıyla birlikte şehirden ayrılmış. Halk aklını yitirmiş ve gözyaşlarıyla ıslanmış halde onu izleyerek şu sözleri söylemiş: 'Eyvah! Abıhayat saçarak yeryüzünü aydınlatan ayımızı kara bulutlar gözlerimizden saklıyorlar. Halkının isteklerini bir istek ağacı gibi yerine getiren kralımıza bakın! Şimdi kendisi talihin şuraya buraya savurduğu bir insan durumuna düşmüş.' Vinitamati halkına geri dönmelerini söyledikten sonra, karılarıyla birlikte büyük bir kararlılıkla yaya olarak orman yolunu tutmuş.

Bir süre sonra ağacı, suyu olmayan, kumları güneşten yanmakta olan bir çöle gelmiş. Kader sanki onun dayanıklılığını ölçüyormuş. Uzun yolculuğun sonunda açlık ve yorgunluktan bitap düşmüş, çölde bir yere uzanmış, iki karısıyla birlikte uyuyakalmış. Uyandığı zaman bir de bakmış ki kendi erdemi gibi görkemli, kocaman bir bahçe karşısında duruyor. Bahçede lotuslarla kaplı, berrak suları olan göller, koyu yeşil çimler, meyvelerinin ağırlığıyla yere eğilmiş ağaçlar, büyük ve yüksek kaya parçaları varmış. Bu haliyle, kralın cömertliğinin gücüyle cennetten yeryüzüne inmiş Nandana bahçesine benziyormuş. Kral gözlerine inanamamış, bu bir rüya mı, hayal mi, yoksa tanrıların bir lütfu mu diye düşünmüş. Tam o sırada kuğu kılığında gökte uçmakta olan iki Siddhanın konuşmalarını işitmiş. Şöyle diyorlarmış: 'Kral, kendi erdeminle yarattığın mucizeye neden şaşırıyorsun? Bu hiç tükenmeyen meyveleri ve çiçekleri olan bahçede dilediğince yaşa.' Siddhaların sözünü işiten Kral Vi-

nitamati, karılarıyla birlikte çileci yaşamını benimseyerek yaşamaya başlamış.

Bir gün bir kaya parçasının üstünde otururken, yakında bir adamın kendisini ağaca asarak intihar etmek üzere olduğunu görmüş. Hemen koşmuş, güzel sözlerle onu intihardan vazgeçirmiş, sonra derdinin ne olduğunu sormuş. Adam konuşmuş: 'Başından itibaren her şeyi anlatayım, dinle. Ben Soma soyundan Nāgaşūra'nın oğlu Somaşūra'yım. Doğduğumda kâhinler ileride hırsız olacağımı söylemişler. Babam da hırsız olmamam için bana hukuk okuttu. Hukuk okumama rağmen, kötü arkadaşlar edindiğim için hırsız olup çıktım. Kim bir önceki yaşamında yaptığıki işleri etkisiz kılabilir ki?

Sonra bir gün muhafızlar beni diğer hırsızlarla birlikteyken yakaladılar, kazığa oturtmak üzere götürdüler. Tam o sırada kralın fillerinden biri çıldırarak zincirlerini kopardı, çevresindeki herkesi öldürerek bize doğru geldi. Filden korkan cellatlar beni bırakıp kaçtılar, ben de oradan kaçtım. Fakat duydum ki benim kazığa oturtulacağımı öğrenen babam kederinden ölmüş, annem de onun peşinden gitmiş. Kederden perişan halde, kendimi öldürmeyi düşüne düşüne bu büyük ıssız ormana geldim. Buraya vardığımda karşıma bir peri çıktı ve yatıştırıcı bir sesle dedi ki: "Evladım, senin kederini ermiş Kral Vinitamati giderecek ve ondan bilgelik öğreneceksin." Peri bunu dedikten sonra kayboldu. Ben o kralı aradım aradım bulamadım, tam kendimi öldürmeye karar vermiştim ki beni durdurdun.'

Somaşūra sözlerini bitirince, kral onu kulübesine götürüp kendini tanıtmış ve bir misafir gibi ağırlamış. Yiyecek verdikten sonra ermiş kral dindarca konuşmalar yapmış ve şu öyküyü anlatmış: 'Dinle evladım, cehaletten uzak durmak lazım, cehalet zihinleri şaşkın olan insanlara her iki dünyada da zarar getirir.

Bir zamanlar Pançala şehrinde Vedaları bilen Devabhūti adlı bir Brahman ve onun Bhogadatta adlı erdemli bir karısı varmış. Bir gün Devabhūti yıkanmak için dereye gittiği sı-

rada karısı biraz sebze toplamak amacıyla bahçeye inmiş, orada çamaşırcının eşeğinin sebzeleri yemekte olduğunu görmüş. Hemen bir sopa alıp eşeğin peşinden koşmuş. Hayvan bir çukura düşmüş ve kurtulmaya çalışırken ayağını kırmış. Bunu işiten eşeğin sahibi öfkeye kapılarak kadını tekme tokat dövmüş. Gebe kadın çocuğunu düşürmüş, çamaşırcı eşeğini alıp evine gitmiş.

Bunu duyan kocası dereden koşarak gelmiş, karısını o durumda görünce çok üzülmüş ve gidip şehrin yargıcına şikâyette bulunmuş. Aptal yargıç hemen Balasura adlı çamaşırcıyı çağırtmış, her iki tarafı da dinledikten sonra şu yargıya varmış: "Eşeğin ayağı kırıldığından, iyileşene kadar çamaşırcının yükünü Brahman taşısın. Çamaşırcı da çocuğunu düşürdüğü için Brahmanın karısını yeniden hamile bıraksın. İşte taraflara verdiğim cezalar bunlar." Brahman bunu işitince karısıyla birlikte zehir içip kendini öldürmüş. Bunu işiten kral da aptal yargıcı ölüm cezasına çarptırmış ve yargıç uzun zaman hayvan bedenlerinde yaşamaya mahkûm olmuş.

İşte böyle, cahil insanların önlerinde yol gösterecek bir ışık olmaz ve onlar her zaman karanlığın yarattığı kötülük yollarına düşerler.' Ermiş kral böyle söyleyince, Somaşūra ona daha fazla anlatması için yalvarmış, Vinitamati de onu eğitmeye devam etmiş: 'Dinle evladım, sana mükemmellik öğretisini öğreteyim.

Uzun zaman önce Kurukshetra'da Malayaprabha adlı bir kral yaşamış. Kral bir kıtlık zamanı halkına para dağıtmak istemiş. Ancak açgözlü vezirleri onu bu kararından caydırmışlar. Bunun üzerine kralın oğlu İnduprabha şöyle demiş: "Baba, neden kötü kalpli vezirlerinin sözünü dinliyor ve halkını iyiliğinden mahrum ediyorsun? Sen onların istek ağacısın, onlar da senin bolluk ineklerindir." Vezirlerin etkisinde kalan kral, oğluna kızıp şöyle demiş: "Evladım, tükenmeyen bir zenginliğim mi var? Öyle olsaydı o zaman istek ağacı gibi olabilirdim. Neden bu işe sen soyunmuyorsun?" Babasının sözle-

rini işiten oğlan, çilecilik yoluyla bir istek ağacı haline gelmeye, aksi halde kendini öldürmeye karar vermiş.

Bu kararı veren yiğit prens çile çekmek üzere ormana gitmiş. Ormana girer girmez kıtlık bitmiş. Tanrı İndra'yı çileciliğiyle hoşnut etmiş ve erdiği lütuf kendi şehrine istek ağacı olmak olmuş. Her yana uzanan dalları ve üzerinde şarkı söyleyen kuşlarıyla, ihtiyacı olanlara uzanan görkemli bir ağaç gibiymiş. Her gün zorda kalanların en güç ihtiyaçlarını gideriyormuş. Babasının halkını bir şey istemeye ihtiyaç duymayacak hale getirdiği için, halk sanki cennette yaşıyor gibi olmuş.

Bir gün İndra, onu denemek için çıkıp gelmiş ve demiş ki: "Başkalarına yeterince iyilik yaptın, artık cennete gitmelisin." İstek ağacı olan prens şöyle cevap vermiş: "Çiçekleri ve meyveleriyle diğer ağaçlar kendi çıkarlarını düşünmeden iyilik yaparken, bir istek ağacı olduğum halde kendi çıkarımı düşünerek nasıl cennete giderim?" İndra onun bu soylu cevabı üzerine, "O zaman bütün halk cennete gelsin," demiş. Prens de, "Benden hoşnutsan bütün insanları cennete al, ama cennet benim umurumda olmaz, ben başkalarına iyilik yapmaya devam edeceğim," demiş. Bunu işiten İndra, bir Buddha bedenlenmesi olduğunu söyleyerek onu övmüş, tüm halkı alarak cennete gitmiş. İnduprabha da ağaç biçimini bırakmış, ormanda çile çeke çeke Bodhisattva mertebesine erişmiş.

İşte böyle, hayırseverlik başarıyı getirir! Sana iyilik öğretisi anlattım, şimdi saflık öğretisi anlatayım.

Bir zamanlar Vindhya dağlarında yaşayan, bir önceki yaşamından biriktirdiği iyiliklerle bir Buddha bedenlenmesi olarak doğmuş olan, Hemaprabha adlı, erdemli bir papağanlar kralı varmış. Önceki yaşamını hatırlar ve başkalarına erdemli olmayı öğretirmiş. Kralın, tutkularının esiri olan Çarumati adlı bir muhafızı varmış. Bir gün muhafızın eşini bir avcı öldürmüş. Muhafız eşini kaybettiği için çok üzülmüş, perişan olmuş. Papağanların akıllı kralı Hemaprabha, üzgün papağanı kederinden kurtarmak için bir masal uydurmuş: "Karın ölme-

di, avcının tuzağından kurtuldu, onu az önce canlı gördüm. Gel sana göstereyim." Böyle söyleyerek Çarumati'yi bir göle götürmüş. Gölde ona sudaki kendi yansımasını gösterip, "İşte karın," demiş. Aptal kuş buna inanmış, onu kucaklamak ve öpmek isteyerek suya girmiş. Ancak kucaklayacak bir şey bulamayınca ve karısının sesini duyamayınca, "Neden karım beni kucaklamadı, benimle konuşmadı?" diye sormuş. Onun kendisine kızmış olacağını düşünerek, gönlünü almak için gidip bir amalaka meyvesi getirmiş, meyveyi eşi sandığı sudaki yansımasına atmış. Meyve suya batıp yeniden yüzeye çıkmış. Papağan, karısının bunu reddettiğini sanmış, kederle Kral Hemaprabha'ya gidip demiş ki: "Kralım, karım bana dokunmuyor, benimle konuşmuyor. Dahası ona verdiğim amalaka meyvesini de kabul etmiyor."

Kral bunu işitince sanki anlatmak istemiyor havasıyla demiş ki: "Bunu sana anlatmak istemezdim, ama seni severim, onun için söyleyeceğim. Karın başka birisini seviyor, o nedenle sana sevgi göstermiyor. Bunu sana o gölde kanıtlayayım." Böyle dedikten sonra onu göle götürmüş ve bu kez ona ikisinin yan yana duran yansımalarını göstermiş. Aptal papağan eşinin başka bir erkeğe sarıldığını sanmış ve nefretle dönerek krala demiş ki: "Kralım, bu tavsiyenizi dinlemeyen benim divaneliğimin bir sonucu. Şimdi söyleyin, ne yapmalıyım?" Muhafız böyle söyleyince, Hemaprabha ders vermek zamanının geldiğini düşünerek demiş ki: "Dişilere güvenmektense hālāhala zehiri içmek veya bir yılan tarafından boğulmak daha iyidir. Bu felaket karşısında ne sihirli sözlerin, ne de tılsımlı mücevherlerin yararı var. Kadınlar tıpkı değişken rüzgârlar gibidir, doğru yolda yürüyenleri kalın tutku bulutlarıyla sararak kendileriyle birlikte mahvederler. Olgun tabiatlı akıllı kişiler onlara bağlanmaz, aksine tutkularını bastıran ermişlerin saflarına katılmak için namuslu olmaya çalışırlar." Kraldan bu dersi alan Çarumati artık kadınlardan uzaklaşmış ve tıpkı Buddha gibi duygularına egemen olmuş.

İşte böyle, saflığı çok olanlar başkalarından ayrılırlar. Sana saflığı öğrettim, şimdi de sabırlı olmayı öğreteyim, dinle.

Kedāra dağında her zaman Mandākinī nehrinde yıkanan, çilecilikten iyice zayıflamış, merhametli büyük ermiş Şubhanaya yaşamış. Bir gece oraya hırsızlar çıkagelmiş. Bir yere sakladıkları altınları aramışlar, ama bulamamışlar. Bu ıssız yerde altınları ermişten başka kimsenin çalmış olamayacağını düşünerek onu yakalayıp demişler ki: "Seni gidi ikiyüzlü ermiş, gömdüğümüz yerden aldığın altınları geri ver. Çünkü onları bizim gibi usta hırsızlardan çalmayı başardın." Altınlardan haberi bile olmayan ermiş, "Altınlarınızı ben almadım, altın filan görmedim." demiş. Hırsızlar ermişi sopalamışlar. Doğru sözlü adam yine aynı şeyleri söylemeye devam edince, hırsızlar altınları bir başkasının çaldığı sonucuna varmışlar ve geldikleri yoldan geri dönmüşler.

Ertesi sabah ermişin öğrencisi olan Kral Şekharacyoti, onunla görüşmek için gelmiş, ermişi o halde bulmuş. Ruhsal önderine böyle işkence edildiğini görünce çok üzülmüş, nedenini sorup öğrenmiş, hırsızları yakalatıp oraya getirtmiş. Tam öldürülmelerini emredecekken ermiş şöyle konuşmuş: "Kralım, bu adamları öldürtürsen kendimi öldürürüm. Sopa bana bunu yaptıysa onların suçu ne? Altınların kayboluşu öfkeyi alevlendirdi, öfke sopayı hareket ettirdi, bu da varlığımın önceki durumundaki günahlarıma karşılıktı ve benim cehaletime dayanıyordu. Öyleyse beni yaralayan, cehaletimden başka bir şey değildir. Ben bu cehaleti öldürmeliyim. Ayrıca bu adamlar beni yaraladılar diye öldürülmeyi hak etseler bile, acaba bana yararlı oldular diye hayatları kurtarılmamalı mı? Çünkü yaptıklarını yapmamış olsalardı, dayanma gücümü gösteremez ve anlayamazdım. Öyleyse bana yararlı oldular." Benzeri sözlerle ermiş, kralı aydınlatmış, kral da hırsızları cezalandırmaktan vazgeçmiş. Sonra ermişin bedeni çilecilik gücü sayesinde eski haline dönmüş, ermiş de oracıkta kurtuluşa varmış.

İşte böyle, insan doğum ölüm döngüsünden böyle kurtulabilir. Sana sabır öğretisini verdim, şimdi de azim öğretisi vereyim.

Bir zamanlar Mālādahara adlı genç bir Brahman varmış. Bir gün gökte uçan bir Siddha prens görmüş. Ona imrenmiş, rakip olmak istemiş. İki yanına otlardan kanat yapmış, sürekli çarpıp uçmaya çabalamış. Bu beyhude çabasını her gün sürdürmüş. Sonunda gökte uçan Siddha prens onu görmüş ve şöyle düşünmüş: "Şu olanaksız iş için çabalayıp duran oğlana acıdım, yardım edeyim, çünkü böyle yardımlar benim işim." Sonra sihir gücüyle Brahman oğlanı omzuna almış, onu da kendi adamları arasına katmış.

İşte böyle, azimli olmaktan tanrılar bile hoşlanır. Sana azim öğretisini verdim, şimdi de meditasyon öğretisini vereyim.

Bir zamanlar Kamātalar'da Vicayamālin adlı zengin bir tüccar yaşarmış. Onun Malayamālin adlı bir oğlu varmış. Oğlan büyümüş, bir gün babasıyla birlikte kralın sarayına gitmiş. Orada Kral İndukeşarin'in İnduyaşas adlı kızını görmüş. Sersemletici bir aşk sarmaşığına benzeyen kız, anında onun kalbine girmiş. Sonra evine dönmüş, beti benzi atmış halde kasılmış dudaklarıyla uykusuz geceler geçirmeye başlamış. Sürekli onu düşünmekten yemek yiyemez olmuş, akrabaları bir soru sorduğunda sağır gibi davranıyor, cevap vermiyormuş.

Bir gün yakın arkadaşı olan, kralın ressamı Mantharaka aşk acısı çeken dostuna şöyle söylemiş: "Dostum, neden duvarın önünde bir resim gibi duruyorsun? Cansız bir nesne gibi ne yiyor, ne işitiyor, ne de görüyorsun." Dostu ressam böyle sorunca tüccarın oğlu derdini anlatmış. Ressam demiş ki: "Bir tüccar çocuğunun bir prensese âşık olması uygun değil. Sıradan göllerin lotuslarını her kuğu görmek ister, ama Vishnu'nun göbeğinden çıkan lotusu görmek öyle kolay mı?" Ressam onu tutkusundan caydıramayınca, prensesin bir resmini çizmiş ve özlemi kaybolsun diye tüccar oğluna vermiş. Genç tüccar bütün zamanını bu resme bakarak, ona dokunup tapınarak ge-

çirmeye başlamış. Onun gerçek Prenses İnduyaşas olduğunu hayal ediyor, resmin içinde kayboluyormuş. Zamanla azıtmış, resimdeki prensesle konuşmaya, hatta onu öpmeye başlamış. Hayalinde de olsa sevdiğine kavuştuğu için mutluymuş, artık onun için bütün dünya resmin içindeymiş.

Bir gece ay yükselirken resmi alıp evden çıkmış, sevgilisiyle eğlenmek için bir bahçeye gitmiş. Orada resmi bir ağacın dibine koyup sevgilisine çiçek toplamaya başlamış. O sırada Vinayacyoti adlı bir ermiş onu görmüş. Ermiş onun haline acıyıp, içine düştüğü hayal âleminden kurtarmak için cennetten gelmişmiş. Olağanüstü gücüyle resmin bir köşesine canlı bir siyah kobra yılanı çizmiş, yakında bir yerde görünmeden beklemiş. Bu sırada çiçek toplamış olan Malayamālin geri dönmüş, resimdeki siyah kobra yılanını görünce şöyle düşünmüş: "Bu yılan da nereden çıktı? Acaba kader bu güzellik hazinesini korumak için mi yarattı onu?" Böyle düşünerek resimdeki güzel kızı çiçeklerle süslemiş. Kızın kendisine karşılık verdiğini hayal edip onu kucaklamış ve tam yılanı soruyormuş ki, o anda ermiş bir hayal yaratıp yılanın sokmasını ve genç adamın bilincini yitirmesini sağlamış. Resmin büyüsü bozulunca, bir Vidyādhara tarafından tılsımlı bir güçle vurulmuşçasına şaşkın vaziyette yere yapışmış. Sonra bilincini kazanıp ayağa kalkmış, ağlamaya başlamış, intihar etmek isteyerek yüksek bir ağaca tırmanmış, oradan kendini aşağı atmış. Yere düşerken büyük ermiş ortaya çıkmış, onu kollarına alıp yatıştırmış ve şöyle söylemiş: "Budala çocuk! Bilmiyor musun ki gerçek prenses sarayda yaşıyor, bu ise cansız bir resim? Sarıldığın gerçek mi ki seni ısıran yılan gerçek olsun? Nasıl bir hayal içindesin ki tutkuna esir düşüp kalbindekinin peşinden gittin? Böylesine bir kederin yeniden kurbanı olmak istemiyorsan, neden ona eşdeğerde bir yoğunlukla meditasyona dalmıyor ve gerçeği araştırmıyorsun?"

Ermiş, genç tüccara bunları söyleyince oğlanın yarattığı hayal karanlığı kaybolmuş, kendisine gelmiş, sonra ermişin önünde eğilerek şöyle söylemiş: "Kutlu kişi, sizin sayenizde başım-

daki beladan kurtuldum, bir lütufta daha bulunun, şu yalan dünyadan beni kurtarın." Malayamālin bu istekte bulununca, bir Bodhisattva olan ermiş, bildiği her şeyi ona öğretip ortadan kaybolmuş. Malayamālin ormana gitmiş, kazandığı çilecilik gücüyle gerçek bilgiye ulaşmış, neyi reddedip neyi seçeceğini bilmiş ve Arhatlık mertebesine varmış. Merhametli adam geri dönmüş, edindiği bilgiyi aktararak Kral İndukeşarin'i ve halkı kurtuluşa erdirmiş.

İşte böyle, güçlü bir meditasyonla gerçek olmayandan kurtulup gerçeğe kavuşulur. Sana meditasyon öğretisini verdim, şimdi de akıl öğretisini vereyim.

Bir zamanlar Simhaladvīpa'da Simhavikrama adlı bir hırsız yaşamış. O doğuştan hırsızmış, hep insanları soyarak yaşamış. Yaşlanınca bu işi bırakmış ve şöyle düşünmüş: "Öteki dünyada ne yapacağım ben? Korunmak için kime sığınacağım? Tanrılar, ermişler ve insanlar onlara tapınırken ben hangi yüzle Şiva'dan veya Vishnu'dan yardım dileyeceğim? Bari Çitragupta'ya* tapınayım, insanların iyilik ve kötülüklerini sadece o yazar. Beni ancak o kurtarır, Brahma veya Şiva'nın yapacağı işi o yapar. İsterse bir çırpıda yazar veya siler, her şey onun elinde." Böyle düşünüp Çitragupta'ya tapınmaya başlamış. Onu memnun etmek için sürekli olarak Brahmanları doyurmuş.

Simhavikrama böyle davranırken, Çitragupta gerçek duygularını öğrenmek için bir gün Brahman misafir kılığında onun evine gelmiş. Hırsız, misafirini nezaketle karşılamış, ağırlamış, hediyeler vermiş ve "Çitragupta sana lütufkâr olsun," demesini istemiş. Bir Brahman kılığına girmiş olan Çitragupta, "Neden Şiva ve Vishnu'yu göz ardı edip Çitragupta'ya yalvarıyorsun?" diye sormuş. Hırsız Simhavikrama, "Sen karışma, ben ondan başka tanrıya ihtiyaç duymuyorum," demiş. Brahman kılığındaki Çitragupta konuşmayı sürdürmüş: "Bana karını ve-

* Ölüm Tanrısı Yama'nın dünyasında iyilik ve kötülükleri yazdığına inanılan yaratık. (ç.n.)

rirsen istediğini söylerim." Simhavikrama sevinmiş ve şöyle söylemiş: "Kendime özellikle seçmiş olduğum tanrıyı memnun etmek için sana karımı vereceğim." Bunu işiten Çitragupta kim olduğunu açıklamış ve demiş ki: "Ben Çitragupta'yım, senden memnun kaldım, senin için ne yapabilirim, söyle."

Simhavikrama fazlasıyla memnun olmuş ve demiş ki: "Kutlu kişi, benim ölmememi sağla." Çitragupta demiş ki: "İnsanları ölümden kurtarmak olanaksız. Ancak seni kurtarmak için bir düşüncem var, dinle. Aslında ölümü Tanrı Şiva ortadan kaldırmıştı, ama duyulan gerek üzerine yeniden koydu. Ermiş Şveta'yı ölümden korumak için onu bir yere ayırdı. Şu anda Şveta, doğu okyanusu tarafında, Tarangini nehrinin ötesinde bir korulukta yaşıyor. O koruluğa ölüm giremez, işte seni oraya yerleştireceğim. Ama Tarangini nehrinin bu tarafına geçmeyeceksin. Eğer bu kurala uymazsan ve Ölüm de seni bulursa, öbür dünyaya geldiğinde kaçman için sana bir yol bulacağım."

Çitragupta bunları söyledikten sonra Simhavikrama'yı alıp Şveta'ya ait koruluğa koymuş, sonra ortadan kaybolmuş. Bir süre sonra Ölüm, Simhavikrama'yı almak için Tarangini nehrine gelmiş. Orada göksel bir peri yaratıp öne sürmüş. Güzel kız yaklaşmış ve Simhavikrama'ya yalandan cilve yapıp güzelliğiyle onu baştan çıkarmaya çalışmış. Bir süre sonra kız, akrabalarını görmek istediği bahanesiyle Tarangini nehrinin azgın dalgalarına dalmış. Onu izleyip kıyıya kadar gelen Simhavikrama, kızın nehrin ortasına kadar ilerlediğini görmüş. Kız orada sanki dalgalar tarafından sürükleniyormuş gibi acı bir çığlık atmış. "Sevgilim, sürüklendiğimi gördüğün halde neden beni kurtarmıyorsun? Bir aslan gibi cesur musun, yoksa bir çakal gibi korkak mı?" demiş. Bunu duyan Simhavikrama nehre girmiş. Peri kızı akıntıyla sürükleniyormuş gibi yaparak kendisini kurtarmaya çalışan adamı karşı kıyıya kadar çekmiş. Adam oraya varır varmaz Ölüm ilmiğini onun boynuna geçirivermiş. Ne demişler, aklı dünya varlığında olanın yok oluşu kaçınılmazdır.

Çaresiz Simhavikrama, Ölüm tarafından Yama'nın salonuna götürülmüş, orada bulunan Çitragupta onu görerek yaklaşmış, sessizce şöyle söylemiş: "Sana önce cennette mi, yoksa cehennemde mi kalmak istediğini sorarlarsa, önce cennette kalmak istediğini söyle. Orada da sürekli kalmanı sağlayacak iyi işler yap, değerini artır. Günahlarını bağışlatmak için katı biçimde çile doldur." Yüzü yere eğik, utanmış halde duran Simhavikrama, Çitragupta'nın dediklerini seve seve kabul etmiş.

Derken Yama, Çitragupta'ya sormuş: "Bu hırsızın yaptığı iyi bir şey var mı?" Çitragupta, "Doğrusu, çok misafirperver birisidir, sevdiği tanrıyı memnun etmek için misafirine karısını vermişti, bu nedenle bir tanrı kalpası için cennete gitmesi gerekir," demiş. Bunu işiten Yama, Simhavikrama'ya, "Söyle bakalım, hangisini önce istiyorsun, sefayı mı cefayı mı?" diye sormuş. Simhavikrama önce sefa çekmek istediğini söylemiş. Yama arabasını getirtmiş, Simhavikrama ona binip Çitragupta'nın dediklerini düşünerek cennete gitmiş.

Orada cennetin Ganj nehrinde oruçla yıkanmış, dualar mırıldanıp zevkten sefadan uzak yaşamış ve bir tanrı kalpası daha oturma izni kazanmış. Sonra zamanla katı çileciliği sayesinde cennette sürekli oturur hale gelmiş, Şiva bütün günahlarını affetmiş. Simhavikrama bilgi sahibi olmuş. Sonra cehennem elçileri onun yüzüne bakamamışlar, Çitragupta günahlarını kayıtlardan silmiş, Yama da buna ses çıkarmamış.

İşte böyle, bir hırsız olmasına rağmen Simhavikrama aklın erdemiyle kurtuluşu kazandı. Akıl öğretisini verdim sana. İşte evladım, akıllı kiş, Buddha'nın bu altı kusursuz öğretisini gemiye yükler ve varlık denizini onunla geçer.'

Somaşūra, bir Bodhisattva mertebesine erişmiş olan Kral Vinitamati'den bu dersi alırken, anlatılanları işitmiş olan güneş de bu dersten etkilenip Buddhist rengi olan kırmızıya bürünmüş, batı dağının mağarasına giriyormuş. Sonra Kral Vinitamati ve Somaşūra akşam törenlerini dindarca yerine getir-

mişler ve geceyi orada geçirmişler. Ertesi gün Vinitamati, Somaşūra'ya Buddha öğretisini en ince ayrıntısına kadar anlatmış. Somaşūra da bir ağacın dibine bir kulübe yapmış, hocasının dizinin dibine oturup düşünceye dalarak o ormanda yaşamış. Zamanla bu ikisi, yani hoca ve öğrenci, doğaüstü güçler kazanmışlar ve en yüce aydınlanma seviyesine ulaşmışlar.

Bu sırada İndukalaşa, Kral Vinitamati'den aldığı at ve kılıcın yardımıyla Ahiççhatra krallığını kardeşi Kanakakalaşa'nın elinden almışmış. Tahttan uzaklaştırılan Kanakakalaşa, birkaç veziriyle birlikte gezinip duruyormuş. Rastlantı eseri Vinitamati'nin bulunduğu ormana düşmüş. Açlık ve susuzluktan tükenen adam su ve meyve arayarak dolaşıyormuş ki, Tanrı İndra herkese iyilik yaptığını bildiği Vinitamati'yi bu defa başarısız kılmak için ormanı yakıvermiş. Ormanın aniden çöle dönüştüğünü gören Vinitamati kısa bir süre şaşkınlıkla sağa sola koşuşturmuş. Çok geçmeden, açlıktan ölmek üzere olan Kanakakalaşa ve arkadaşlarını görmüş. İyiliksever Bodhisattva krala yaklaşmış, onun başından geçenleri öğrenmiş, sonra sezgilerini kullanarak şöyle demiş: 'Bu orman her ne kadar insana iyi davranmasa da açlığınızı giderecek bir çare biliyorum. Buradan biraz uzakta, bir çukurun içinde ölü bir geyik var, gidin ve onun etini yiyerek hayatınızı kurtarın.'

Açlıktan ölmek üzere olan adam yanındakilerle beraber hemen oraya yönelmiş, fakat Bodhisattva Vinitamati oraya daha önce varmış. Çukura varınca olağanüstü güçlerini kullanarak bir geyik biçimi almış, çukura girmiş ve muhtaçlar için kendini kurban etmiş. Çok geçmeden Kanakakalaşa ve adamları çukurun başına gelmişler, yerde yatan ölü geyiği görmüşler. Çukurdan çıkarmışlar, çalı çırpıyla bir ateş yakımış, eti pişirip yemişler. O sırada Bodhisattva'nın karıları olan prenses ve Nāga'nın kızı, barındıkları ormanın yok olduğunu görüp kocalarının ortalıkta olmadığını fark edince endişelenmişler ve gidip meditasyonda olan Somaşūra'ya sormuşlar. O da sezgileriyle ruhsal önderinin yaptıklarını anlatmış, çok üzü-

len kadınlarla birlikte, hocasının kendisini misafirlerine kurban ettiği çukurun başına gitmiş. Prenses ve Nāga'nın kızı kocalarından geriye sadece kemiklerinin ve boynuzunun kaldığını görünce ağlaşmaya başlamışlar. Kocalarına çok bağlı olan kadınlar, çile yerinden aldıkları bir yığın odunla yaktıkları ateşe girmişler. Olanları öğrenen Kanakakalaşa ve adamları da aynı ateşe girmişler.

Bütün bunlar olup biterken, ruhsal önderinin ölümünün yükünü taşıyamayan Somaşūra darbha otlarından yaptığı yatağa yatıp son nefesini vermeye kalkışmış. Bunun üzerine Tanrı İndra ortaya çıkmış, demiş ki: 'Bunu yapmana gerek yok, her şeyi hocanı denemeye kalkan ben yaptım. Şimdi küllerin ve kemiklerin üzerine ölümsüzlük iksirinden damlatacağım. O, karıları ve misafirleri, hep birlikte canlanacaklar.'

İndra'dan bunları işiten Somaşūra doğrulmuş, tanrıya tapınmış ve gidip bir de bakmış ki ruhsal önderi Bodhisattva Vinitamati, karıları, Kanakakalaşa ve adamları canlanmışlar. Gözlerine şenlik gibi gelen bu sahne karşısında çok duygulanmış. Öbür dünyadan karılarıyla birlikte geri gelen hocasını başını eğip çiçek ve hediyeler sunarak ve saygı dolu sözler söyleyerek karşılamış. Kanakakalaşa ve adamları da saygı ve bağlılıklarını gösterirken, Brahma ve Vishnu'nun başını çektiği bütün tanrılar çıkıp gelmişler. Vinitamati'nin iyilikseverliğinden ve fedakârlığından çok memnun oldukları için, ona çeşitli lütuflarda bulunup gitmişler. Somaşūra ve herkes kendi başından geçenleri anlatmış. Sonra Vinitamati onlarla birlikte göksel bir çile ormanına gitmiş.

İşte böyle, bu dünyada küle dönen bile yeniden yaşama dönebiliyor ve yaşayanlardan daha fazlasına sahip olabiliyor. Bu yüzden evladım, sen de bedeninden vazgeçme! Sen cesur bir adamsın, git, mutlaka Mrigānkadatta'ya kavuşacaksın." Bunu yaşlı çileci kadından duyunca, önünde eğildim, kılıcımı elime alıp umutla yola çıktım, bir süre sonra bu ormana geldim. Kader öyle istedi, beni bu Şavaralar yakaladı, çünkü Tan-

rıça Dürgā'ya sunacak kurban arıyorlardı. Dövüştü, beni yaraladılar ve bağlayıp esir ederek bu Şavara reisi Māyāvatu'ya getirdiler. Böylece iki üç vezirinizle birlikte sizi buldum, sayenizde evime gelmiş gibi mutluyum.'

Dostu Gunākara'dan bu öyküleri dinleyen Şavara reisin sarayındaki Mrigānkadatta çok memnun olmuş. Dostunun yaralarını sardırmış ve ilerleyen günde diğer dostlarıyla birlikte günlük işlerini yerine getirmiş.

Her ne kadar diğer dostlarıyla buluşmak ve Şaşānkavatī'yi elde etmek isteğiyle yanıp tutuşsa da, Gunākara'nın iyileşmesini bekleyerek orada bir süre daha kalmış.

LXXIII. Bölüm

Gunākara, yaraları iyileşip sağlığına kavuştuktan sonra, Mrigānkadatta dostu Şavara reisinden ayrılıp Şaşānkavatī'yi bulmak üzere, uğurlu bir günde Uccayini'ye doğru yola çıkmış.

Kendisiyle birlikte gelmeye ve yardım etmeye söz vermiş olan dostlarıyla Mātangalar kralı Durgapişāça onu izlemişler. Prens, Şrutadhi, Vimalabuddhi, Gunākara ve Bhīmaparākrama ile ilerlerken ve Vindhya ormanında diğer dostlarını ararken, vezirleriyle birlikte bir ağacın dibinde uykuya yatmış. Sonra aniden uyanıp başka bir adamın daha uyumakta olduğunu fark etmiş. Adam yüzünü açınca, onun vezirlerinden Viçitrakatha olduğunu görmüş. Viçitrakatha da uyanmış, Prens Mrigānkadatta'yı karşısında görünce sevinçle ayaklarına kapanmış. Bu beklenmedik karşılaşma olurken öteki vezirler de uyanmışlar ve onu selamlamışlar. Herkes maceralarını anlatmış, Viçitrakatha da kendi başından geçenleri şöyle dile getirmiş:

'Pārāvatāksha'nın lanetiyle dört bir yana dağıldığımız zaman ben şaşkınlık içinde uzun süre dolandım durdum. Sonra bilincim hâlâ bulanıkken, aniden ormanın dışında göksel bir şehre vardım. Orada tanrı gibi bir varlık iki karısıyla beni

aldı, banyo yaptırdı ve gücümü kuvvetimi yerine getirdi. Şehrinde göksel yiyeceklerle dikkatlice besledi, sonra kendisi, sonra da karıları yedi. Yemekten sonra kendime geldim ve sordum: "Siz kimsiniz efendim, ölmek üzereydim, beni neden kurtardınız? Ben prensimi yitirdiğim için ölmeliydim." Bunu dedikten sonra bütün öykümü anlattım. Soylu kral cevap verdi: "Ben bir Yakshayım, bunlar da karılarım. Sen benim konuğumsun ve bir konuk en iyi şekilde ağırlanmalıdır. Seni uygun biçimde ağırladım. Ama neden intiharı düşündün ki? Çünkü ayrılığınız Nāga'nın laneti yüzünden oldu ve kısa sürecek. Üzerinizdeki lanet kalkınca hepiniz bir araya geleceksiniz. Düşün ki bu dünyada acıdan uzak doğabilen var mı? Ben bir Yaksha olduğum halde nasıl bir keder içindeyim, dinle.

Erdemlerini çiçek gibi dizip yeryüzünü bir kolye gibi süsleyen Trigarta adlı bir şehir varmış. O şehirde Pavitradhara adlı genç bir Brahman yaşarmış. Servet yönünden fakirmiş, ama akraba, soy ve benzeri yönlerden zenginmiş. Zengin insanlar arasında yaşayan yüce ruhlu Brahman şöyle düşünmüş: 'Her ne kadar kendi sınıfımın kurallarıyla yaşıyorsam da, görkemli bir şiirin içindeki anlamsız bir sözcük gibiyim, bu zengin insanlar arasında yoksulluğumla sırıtıyorum. Onurlu bir insan olduğum için kimseye hizmet edemem, sadaka alamam. Bu yüzden, gözden ırak bir yere gidip gücümü bir Yakshinī ile birleştireyim. Ruhsal önderim bana bunu yapacak sihri öğretmişti.' Böyle karar veren Brahman Pavitradhara ormana gitmiş, uygun yöntemlerle Saudāminī adlı bir Yakshinī kazanmış. Sert kıştan çıkıp görkemli bahara giren bir banyan ağacı gibi onunla yaşamaya başlamış. Bir gün Yakshinī kocasını üzgün görmüş. Adam çocuğu olmadığı için üzülüyormuş. Ona demiş ki: 'Üzülme kocacığım, bizim oğlumuz olacak. Bak şu öyküyü dinle.

Güney bölgesi sınırında, muson mevsimine ev sahipliği yapan, bulutların güneşi örttüğü bir tamāla ağacı ormanı vardır. Orada Prithūdahara adlı ünlü bir Yaksha yaşar. Ben onun Sa-

udāminī adlı biricik kızıyım. Babam beni bir dağdan diğerine götürürdü, ben de hep göksel bahçelerde eğlenirdim.

Bir gün arkadaşım Kapişabhrū ile Kailāsa dağında eğlenirken, Attahāsa adlı genç bir Yaksha gördüm. O da arkadaşlarının arasından bana baktı. O anda birbirimize vurulduk. Babam bunu fark etti, birbirimize uygun olduğumuzu düşündüğünden Attahāsa'yı çağırttı ve evliliğimizi ayarladı. Hayırlı bir gün belirledi, beni eve götürdü, Attahāsa da arkadaşlarıyla birlikte evine gitti. Ancak ertesi gün arkadaşım Kapişabhrū başı önde yanıma geldi. Bana şunları söyledi: "Dostum, kötü bir haberim var, söylememem gerekir ama. Bugün buraya gelirken nişanlın Attahāsa'yı Himālayalar'daki ovada, Çitrasthala adlı bahçede senin özleminle yanıp tutuşurken gördüm. Arkadaşları onu oyalamak için Yakshaların kralı rolüne soktular. Oyunda kardeşi Dīptaşikha'yı Nadakūvara'nın oğlu yaptılar, kendileri de onun vezirleri oldular. Sevgilin arkadaşları tarafından böyle teselli edilip oyalanırken, gökte dolaşmakta olan Nadakūvara onu gördü. Zenginlik Tanrısı'nın oğlu öfkelendi, Attahāsa'yı yanına çağırarak şu laneti okudu: 'Bir hizmetçi olduğun halde efendi rolüne soyunduğun için bir ölümlü olasın! Seni alçak!' Böyle lanetleyince Attahāsa şöyle yalvardı: 'Efendim, amacım aşkımdan doğan özlemi bastırmaktı, herhangi bir seviyeye yükselmek değil. Acıyın bana!' Böyle üzüntüyle yalvarması üzerine Nadakūvara onun üzerindeki lanete bir sınır getirdi. Dedi ki: 'Bir insan olup âşık olduğun Yakshinī ile birleştiğin ve kardeşin Dīptaşikha oğlun olduğu zaman lanetten kurtulacaksın. Karınla birlikte ait olduğun sınıfa tekrar döneceksin ve oğlun olarak doğan kardeşin de yeryüzünde saltanat sürdükten sonra lanetten kurtulacak.' Zenginlik Tanrısı'nın oğlu böyle dedikten sonra, Attahāsa lanetin etkisiyle ortadan yok oldu. Bunu görünce çok üzüldüm ve hemen buraya geldim." Arkadaşım bana bunları söyleyince korkunç bir kedere düştüm, ağlayarak gidip durumu anne ve babama anlattım ve sevdiğime kavuşacağım günün hayaliyle yaşadım.

Sen Brahman olarak doğmuş olan Attahāsa'sın, ben de o Yakshinīyim, seninle burada birleştik ve çok geçmeden bir oğlumuz olacak.' Akıllı karısı Saudāminī bunları anlatınca, Brahman Pavitradhara bir oğlunun olacağı umuduyla çok sevinmiş. Çok geçmeden, o Yakshinīden evini ve aklını şenlendiren bir oğlu olmuş. Pavitradhara oğlunun yüzünü görür görmez hemen göksel biçimini alıp yeniden Yaksha Attahāsa olmuş. Sonra Yakshinīye demiş ki: 'Sevgilim, üzerimizdeki lanet sona erdi. Ben artık Attahāsa oldum, haydi gel evimize gidelim.'

O böyle deyince karısı, 'Fakat oğlun olarak doğan kardeşini ve onun üzerindeki laneti de düşün,' demiş. Bunun üzerine Attahāsa meditasyona dalmış, hissettiği ince duygulardan sonra şöyle konuşmuş: 'Sevgilim, bu şehirde Devadarşana adlı bir Brahman var. O fakir ve hiç çocuğu olmayan birisi. Karısıyla birlikte aç bilaç oturur durur. Varlık ve oğul kazanmak için Ateş Tanrısı Agni'ye tapındığı bir gün tanrı ona rüyasında görünüp, "Senin oğlun yok, ama bir oğul evlat edineceksin ve onun sayesinde yoksulluktan kurtulacaksın," dedi. Şimdi o Brahman evlatlığını bekliyor. Oğlumuzu ona vereceğiz, kader böyle istiyor.' Attahāsa sevgilisine böyle dedikten sonra oğlanı içi altın dolu bir sepete koymuşlar, boynuna göksel mücevherler bağlayıp geceleyin uyumakta olan Brahmanla karısının evine bırakmışlar ve kendi ülkelerine gitmişler.

Brahman Devadarşana ve karısı uyanıp göz alıcı mücevherler içinde ay gibi parlayan çocuğu görmüşler. Hayretler içinde kalan Brahman, 'Bu da ne demek?' diye düşünmüş. Sonra altınları görünce Tanrı Agni'nin kendisine rüyasında söylediklerini hatırlayıp sevinmiş. Talihin kendisine kazandırdığı çocuğu ve altınları almış, sabahleyin de büyük bir şölen düzenlemiş. On birinci günde oğluna Şrīdarşana adını vermiş. Brahman Devadarşana çok zengin olmuş, kurban törenlerini ve diğer törenleri yerine getirmiş, yaşamdan tat almış.

Yiğit Şrīdarşana baba evinde büyümüş, Vedaları öğrenmiş ve diğer bilgileri edinmiş, silah kullanmakta ustalaşmış. İyice

büyüdüğünde babası Devadarşana kutsal hac yerlerini ziyarete gitmiş ve Prayāga'da ölmüş. Bunu işiten annesi kendini cenaze ateşine atmış. Şrīdarşana onların arkasından yas tutup gerekli kutsal törenleri yapmış. Ancak zamanla üzüntüsü azalmış. Evlenmediği ve akrabası olmadığı için, ne kadar eğitimli olsa da, kendini kumara kaptırmış. Kısa zamanda tüm servetini kumarda kaybetmiş, yemek dahi bulamaz hale gelmiş.

Utancından üç gün boyunca kumarhaneden dışarı çıkamamış, üstüne başına giyeceği bir şey yokmuş, başkalarının verdiği yiyecekleri almayı da reddediyormuş. Mukharaka adlı bir arkadaşı şöyle söylemiş: 'Neden bu kadar çok üzülüyorsun? Bu günah dolu kumar oyunu böyle işte, bilmiyor musun? Bilmiyor musun ki kumar, Kötü Talih Tanrıçası'nın yandan aşk bakışıdır? İlahi Takdir'in seni kumarcı olmaya mecbur bıraktığını anlamıyor musun? Onun tek giysisi silahlar, tek yatağı toprak, evi sokaklar, karısı da iflastır. Öyleyse neden yemek yemeyi reddediyorsun? Sen akıllı birisin, neden sağlığını ihmal ediyorsun? Zira yaşadığı sürece metanetini yitirmeyen insan, dilediği her şeye ulaşır. Bunu kanıtlayan şu harika Bhūnandana öyküsünü anlatayım.

Keşmir adlı yeryüzünün mücevheri bir bölge varmış. Tanrı cenneti yarattıktan sonra burayı iyi insanlar için ikinci bir cennet olarak yaratmış. Şu farkla ki cennetin hazları sadece görülür, Keşmir'inkiler ise gerçekten tadılırmış. İki tanrıça, Şrī ve Sarasvatī, "Burası benim gözde yerim," – "Hayır asıl benim yerim," diye birbirleriyle çekişirlermiş. Himālayalar orayı erdem düşmanı engelleyici Kālī gibi sarar, kucaklarmış. Orayı süsleyen ve dalgalarıyla günahları temizleyen Vitasta nehri sanki, "Tanrıların kutsal sularının bol olduğu bu diyardan uzak durun," der gibiymiş. Yüksek saray sıraları gümüşi renkleriyle sanki Himālayalar'ın yamaçlarını taklit edermiş. Bu ülkede Bhūnandana adlı bir kral yaşarmış. Sınıf sistemini ve yaşam safhalarını uygulamakta bir öndermiş, bilgili, geleneklere bağlı ve halkını aydınlatan bir insanmış. Düşman krallıklar onun yi-

ğitliğini çok iyi bilirlermiş. Siyaseti iyi bilir, halkını dert ve sıkıntıdan korurmuş. Kendisi Krishna inancına gönülden bağlı, halkı da kötülükten uzak bir halkmış.

Bir gün ayın on ikinci günüymüş ve kral, Tanrı Vishnu'ya tapındıktan sonra bir rüya görmüş. Rüyada bir Daitya kız ona yaklaşmaktaymış. Uyanmış, onu görememiş ve şaşkınlıkla mırıldanmış: "Bu basit bir rüya değil, sanırım göksel bir peri beni kandırmaya çalışıyor." Bu rüyanın etkisinden çıkamamış, kızın hayaliyle giderek krallık işlerini savsaklamaya başlamış. Kızı elde etme yolu olmadığını görünce kendi kendine şöyle demiş: "Onu elde etmenin tek yolu ıssız bir yerde Tanrı Vishnu'ya tapınmak. İnsana engel olan bu krallığı bırakayım, o kız olmadan zaten tadı tuzu yok." Bu karara varan Kral Bhūnandana halkını haberdar etmiş, krallığını da kardeşi Sunandana'ya bırakmış.

Tahtı bıraktıktan sonra kutsal yıkanma yeri Kramasaras'a gitmiş. Burası cüce biçimindeyken Vishnu'nun ayağından doğmuş bir yermiş. Ayrıca buralar yakındaki dağlarda oturan üç tanrıya, Brahma, Vishnu ve Şiva'ya aitmiş. Keşmir'de Vishnu, Vitastā'ya rakip başka bir nehir olan İkshumati'yi kendi ayağından yaratmış. Burada kral, sıcak mevsimde yağmur bekleyen serçe gibi, zevk sefadan uzak, çile içinde yaşamış.

On iki yıl çilecilikle geçmiş. Bir gün ermişler ermişi bir çileci çıkagelmiş. Saçları keçeleşmiş, giysileri çaputa dönmüş ve çevresi müritleriyle dolu, dağlardan inip gelen Tanrı Şiva gibiymiş. Kralı görünce ona bir sevgi duymuş, hemen yanına yaklaşmış, önünde eğilmiş. Sonra derdini öğrenmiş, kısa bir süre düşündükten sonra demiş ki: "Kralım, üzülmeyin, sevdiğiniz Daitya kız Pātāla'da yaşıyor, sizi ona götürürüm. Çünkü ben Yacuh adlı Dekkanlı bir Brahmanın Bhūrivasu adlı oğluyum. Sihirbazların önde geleniyim. Babam bana tüm bilgisini aktardı, ben de Tanrı Hātakeşāna'ya* tapınarak Pātāla için gerekli sihir ve törenleri öğrendim. Şrīparvata'ya gittim, Tanrı Şiva'ya

* Şiva (ç.n.)

tapındım, Şiva hoşnut kaldı ve bana görünüp dedi ki: 'Git, yerin altında bir Daitya kızla evlenip zevk ve sefa sürdükten sonra yine bana gel. Zevklere ulaşmak için sana bir yol öğreteceğim. Yeryüzünde aşağı ülkelere giden birçok kapı vardır. Keşmir'de en büyük ve önemli kapı Maya tarafından açılmıştır. Bāna'nın kızı Ushāsevgilisi Aniruddha'yı o kapıdan geçirip Dānavaların gizli eğlence bahçelerine götürmüş ve orada eğlenmişti. Ayrıca oğlundan kurtulmak isteyen Pradyumna, dağın doruğunda bir kapı açmış ve yüzlerce dua ve tapınmayla Dūrgā'yı Şārikā adıyla o kapıya bekçi koymuştu. Bu yüzden buranın Pradyumna doruğu ve Şārikā tepesi diye iki adı vardır. Şimdi git ve yanındakilerle birlikte bu kapıdan gir, benim yardımımla başarılı olacaksın.' Tanrı bunları söyledikten sonra ortadan kayboldu, onun lütfuyla tüm bilgileri edindim, böylelikle Keşmir ülkesine geldim. Ey kral, haydi Şārikā tepesine gidelim, oradan sevdiğiniz kızın yaşadığı Pātāla'ya götüreyim sizi." Çileci bunları söyleyince Kral Bhūnandana kabul etmiş, onunla birlikte Şārikā tepesine gitmiş. Vitastā nehrinde yıkanmış, Ganeşa'ya tapınmış, Tanrıça Şārikā'ya dualar etmiş, ellerini başının çevresinde sallayarak kötü ruhları kovmuş. Büyük çileci, Tanrı Şiva'nın yardımı ve lütfuyla, hardal tohumları saçarak girişi bulmuş. Kral, ermiş ve müritleriyle birlikte oradan girmiş, beş gün beş gece boyunca Pātāla'ya doğru yürümüş. Altıncı gün yeraltının Ganj'ını geçmişler ve gümüş düzlükte göksel bir orman görmüşler. Mercan, kâfur, sandal ve sarısabır ağaçları hoş kokularını salıyor, buna tamamen açmış altın sarısı lotuslarınki karışıyormuş. Tam ortada büyük bir Şiva tapınağı varmış. Çok büyükmüş ve merdivenleri mücevherle süslüymüş. Duvarları altındanmış, sütunları değerli taşlarla parlıyormuş. Binanın yarı şeffaf yapısı ay taşlarından yapılmışmış.

Kral Bhūnandana ve doğaüstü güçlerin sahibi çilecinin müritleri pek sevinmişler. Çileci ermiş onlara şöyle demiş: "İşte bu Tanrı Şiva'nın barındığı yerdir. Şiva yeraltı ülkelerinde Hātakeşvara adını alır. Ona üç dünyada da yakarılır, bu yüzden ona

tapının." Sonra hepsi yeraltı dünyasının Ganj'ında yıkanmışlar, Pātāla'da yetişen çiçekleri sunarak Tanrı Şiva'ya tapınmışlar. Şiva'ya tapınıp güçlerini tazeledikten sonra ilerlemişler, meyveleri yerlere düşmüş görkemli bir cambu ağacına gelmişler. Ağacı gören çileci demiş ki: "Sakın bunun meyvelerinden yemeyin, yoksa amacımıza ulaşamayız." Fakat uyarısına rağmen, açlığa yenik düşen bir mürit ağacın meyvesinden yemiş, o anda hareketsiz donakalmış.

Bunu gören diğer müritler çok korkmuşlar, hiçbiri meyvelere elini sürmemiş. Sonra, Kral Bhūnandana ve müritlerin biraz önünde ilerlemekte olan çileci, çok büyük altın bir duvar ve değerli taşlarla bezeli bir kapı görmüş. Kapının iki yanında demir vücutlu iki koç duruyormuş. İçeri girmek isteyene tos vurarak engellemek üzere oradaymışlar. Ancak çileci sihirli değneğiyle onları şimşekle vurulmuş gibi kenara savuruvermiş. Sonra kral ve müritler bu kapıdan girip altın ve mücevherden yapılmış görkemli saraylar görmüşler. Her birinin kapısında domuz gibi kıvrık dişli, ellerinde demir topuzlar tutan muhafızlar varmış. Sonra ermiş, kötülüğü meditasyon yoluyla kovmaya çalışırken, hepsi de bir ağacın altına oturmuşlar. Bu meditasyonun gücüyle bütün korkunç kapı muhafızları ortadan kaybolmuş.

Hemen o anda, göksel elbiseler ve mücevherler içinde o Daitya kızın hizmetçileri olan güzel kadınlar çıkmış kapılardan. Her biri oradakilerden birine yaklaşmış ve onları hanımlarının emri doğrultusunda saraylara davet etmişler. Çileci, "Saraylarına girdiğiniz sevgililerinize itaatsizlik etmeyin," diye adamları uyarmış. Sonra birkaç hizmetçiyle birlikte görkemli bir saraya girmiş, güzel bir Daitya kızla muradına ermiş. Diğerleri de birer birer saraylara girip Daitya kızlarla aşk yaşamışlar.

Hizmetçi kızlardan biri önünde eğildikten sonra Kral Bhūnandana'yı alıp duvarın dışında mücevherlerle kaplı bir saraya götürmüş. Duvardaki değerli taşlar canlı resimlerle bezeliymiş, öyle ki aşk dolu kadınların yansımaları görünür gibi oluyormuş. Bina

düz safir bir zemine oturtulmuşmuş ve gökte uçan bir araç gibi havada asılı gibi duruyormuş. Vishnu'nun gücüyle zenginleştirdiği Vrishnilerin evi gibiymiş. İçerde sarhoş olmuş güzeller eğleniyormuş ve Aşk Tanrısı Kāma'nın büyüleyici gücüyle doluymuş. Rüzgâra, sıcağa dayanamayan bir çiçek bile bu saraydaki kadınların zarif bedenleriyle kıyaslanamazmış. Bir göksel müzik yükselmiş ve kral içeri girince rüyasında gördüğü Asura kızı görmüş.* Güzelliği güneşle ve yıldızlarla aydınlanmayan yeraltı dünyasını aydınlatıyor, etraftaki mücevherleri ve parlak eşyaları parıldatıyormuş.

Kral, güzelliğinin tarifi olmayan kıza mutluluk gözyaşları içinde bakmış, başkalarına bakarak kirlettiği gözlerini gözyaşlarıyla yıkamış. Hizmetçileri tarafından şarkılarla övülen Kumudinī adlı kız da kralı görünce sınırsız bir mutluluk duymuş. Doğrulmuş, ona eliyle dokunarak, "Size çok zahmet verdim," demiş, sonra bütün nezaketiyle onu oturtmuş. Kral biraz dinlendikten sonra yıkanmış, Asura kız onu giysiler ve mücevherlerle donatmış ve içmek için bahçeye çıkarmış. Kralla birlikte içi şarap dolu bir havuzun kenarına oturmuş. Havuzun içinde kenarda asılı duran cesetlerden gelen kan ve yağ da varmış. Kız krala içi şarap ve yağ dolu bir kadeh uzatmış, fakat kral bu tiksindirici karışımı içmek istememiş. Kız ısrar etmiş, "İçkimi reddedersen amacına ulaşamazsın," demiş. Ancak kral, "Ne olursa olsun bu iğrenç şeyi içmeyeceğim," diye cevap vermiş. Kız kadehi onun başından aşağı döküp gitmiş. Kralın gözleri ve ağzı aniden kapanmış, hizmetçiler onu alıp bir başka havuza fırlatmışlar.

Suya düştüğü anda, daha önce gelmiş olduğu Kramasaras'da kutsal yıkanma yerinin yakınındaki çileci ormanında bulmuş kendini. Orada karlarıyla kendine gülermiş gibi duran dağı görünce kralın şaşkınlığına üzüntü de eklenmiş ve şöyle düşün-

* Asuralar ve Daityalar aynı anlamda kullanılmış. Daha önce Daitya demişti, şimdi Asura deniyor. (ç.n.)

müş: "Bu Kramasaras dağıyla Daitya kızın bahçesi arasında ne büyük bir fark var. Nedir bu tıhaf olay? Bu aklımın ürettiği bir hayal mi? Hiç kuşku yok, bunlar çilecinin sözünü dinlemediğim için başıma geldi, güzel kızın her dediğini yapmamı istemişti. Aslında içecek o kadar iğrenç değildi, kız beni deniyordu. Baksana, başımdan aşağı döktüğü içeceğin göksel bir kokusu var. Şu bir gerçek ki, büyük zorluklara katlanılsa bile, kader karşı ise hiçbir sonuç alınamaz."

Kral Bhūnandana bu düşünceler içindeyken, Asura kızın başından aşağı döktüğü içkinin kokusunu duyan arılar onun tepesine üşüşmüşler. Arılar kendisini sokunca şöyle söylenmiş: "Heyhat! Tıpkı ödlek bir adamın karşısına Vetāla çıkması gibi, tüm çabaların karşılığında başına gelene bak!" Sonra üzüntüsünden intiharı düşünmüş.

O anda genç bir ermiş çıkagelmiş, arıları kovmuş, kralın derdini öğrendikten sonra merhametle şöyle demiş: "Kralım, bu bedeni terk etsek bile ağlaşmalar sona erecek mi? Bilge kişi umutsuzluğa kapılmadan insan varlığına sahip çıkmalıdır. Ayrı ayrı tapındığın Brahma, Vishnu ve Şiva'nın gerçekte bir olduğunu anlarsan, her zaman başarıyı kazanırsın. Öyleyse bu üç tanrının ışığını alarak on iki yıl daha çile doldur. Böylece hem sevgiline kavuşur, hem de sonsuz kurtuluşa erersin. Ayrıca bak, daha şimdiden vücudun göksel kokular saçıyor. Şimdi sana verdiğim şu büyü yapılmış siyah ceylan derisini al ve bedenine sar, arılar seni rahatsız edemeyecektir." Çileci bunları söyleyip büyülü ceylan derisini verdikten sonra gitmiş. Kral onun dediklerini yapmış, sabır içinde orada yaşamaya koyulmuş. Orada Tanrı Şiva için çile doldurarak on iki yıl daha yaşadıktan sonra Kumudinī adlı Daitya kız kendi isteğiyle çıkıp gelmiş. Kral onunla birlikte Pātāla'ya gitmiş, orada uzun süre mutlulukla yaşamış ve kurtuluşa ermiş.

İşte böyle, kendini çöküşte hissetmeyip sabırla çabalayanlar, bulundukları konumdan uzaklaşsalar bile yeniden onu kazanırlar. Ey sen Şrīdarşana, uğurlu işaretler taşıyan şanslı bir

kişi olarak neden kedere kapılıp kendini yemekten uzak tutuyorsun?' Kumar salonunda arkadaşı Mukharaka bunları söyleyince, oruç tutan Şrīdarşana demiş ki: 'Söylediğin her şey doğru. Ancak iyi bir aileden gelen birisi olarak bu şehri terk edemedim ve kumarbaz seviyesine düştüm. Bu gece başka bir diyara gitmem için izin verirsen yemek yiyebilirim.' Mukharaka kabul edip yiyecek getirmiş, Şrīdarşana da yemiş. Yemekten sonra başka bir ülkeye gitmek için yola çıkmış, onu çok seven dostu da onunla birlikte gitmiş.

Geceleyin yolda ilerlerken, doğduğu zaman onu Brahmanın evine bırakan Yaksha anne ve babası Saudāminī ve Attahāsa gökten onu görmüşler. Kumardan fakirleşmiş, üzgün oğullarını yabancı bir diyara giderken görünce yürekleri parçalanmış ve görünmezliklerini koruyarak ona seslenmişler: 'Şrīdarşana! Annen Devadarşana'nın evine bir miktar mücevher gömmüştü. Onları al ve kaybetmeden Mālava ülkesine git, orada Şrīsena adlı müthiş bir kral var. O gençliğinde kumardan çok çektiği için kumarbazlar için büyük ve görkemli bir barınak yaptırmıştı. Kumarbazlar orada diledikleri gibi yiyip içerek yaşarlar. Sevgili oğlum, oraya git, memnun kalacaksın.'

Şrīdarşana gökten gelen bu sesi duyunca, arkadaşıyla birlikte evine dönmüş, yerdeki bir delikte mücevherleri bulmuş. Tanrıların kendisine lütufta bulunduğunu düşünerek, arkadaşıyla birlikte mutluluk içinde Mālava'ya doğru yola çıkmış. O gece ve ertesi gün epeyce yol almış, akşamleyin Bahusasya adlı köye varmışlar. Yorgunluktan, köyün yakınında suyu berrak bir gölün kıyısına oturmuşlar. Ayaklarını yıkayıp suyunu içtikleri göle su almak için eşsiz güzellikte bir kız gelmiş. Vücudu sanki mavi bir lotusmuş, Aşk Tanrısı'nın karısı Rati'ye benziyormuş, Şiva kocasını küle çevirirken çıkan dumandan bedeni islenmiş gibiymiş. Şrīdarşana kıza bakmaktan çok hoşlanmış, kız da adama yaklaşıp aşk dolu gözlerle bakmış, sonra ona ve arkadaşına şöyle söylemiş: 'Değerli beyler, buraya ölmeye mi geldiniz? Neden cahilce davranıp ateşe giren güveler

gibi hareket ediyorsunuz?' Mukharaka hiç ürpermeden kıza sormuş: 'Kimsin sen? Bu söylediğinin anlamı nedir? Söyle.' Kız konuşmuş: 'Dinleyin. Anlatayım.

Brahmanların rahatça yaşadığı Sughosha adlı ünlü bir krallık vardı. Orada Vedaları çok iyi bilen bir Brahman yaşardı. Onun Şaşikalā adlı çok iyi bir soydan gelen bir karısı vardı. Brahmanın bu kadından iki çocuğu olmuştu, ben yani Padmishthā ve Mukharaka. Kardeşim Mukharaka genç yaşta kendini kumara kaptırdı, harap oldu ve başka bir ülkeye göç etti. Annem üzüntüden öldü, babam da çifte üzüntü nedeniyle ev yaşamını terk etti. Benimle birlikte diyar diyar dolaştı ve nasıl olduysa bu köye geldi. Bu köyde Vasubhūti adlı, adı Brahman kendisi hırsız çetesinin başı olan bir adam var. Babam buraya geldiğinde alçak adam bütün altınını aldı ve onu öldürdü. Beni esir edip evine götürdü, sonra oğlu Subhūti ile evlendirmeye kalkıştı. Neyse ki bir önceki yaşamımda yaptığım iyi işlerin yarattığı talihin sonucu olarak, oğlan kervan soymak için bir yerlere gitti ve geri gelmedi. Adam da beni serbest bıraktı. Yalnız o hırsız sizi görürse yanarsınız. Buradan kurtulmanın bir yolunu bulun.'

Kızı tanıyan Mukharaka boynuna sarılmış ve şöyle demiş: 'Ah, kardeşim Padmishthā! Ben Mukharaka'yım, ana babasının katili! Ah ben ne kötüyüm, yıkıldım ben ah!' Ağabeyini bu şekilde karşısında gören Padmishthā, hem acıma hem de kederle kuşatılmış. Şrīdarşana, ana babası için ağlaşan ağabey ile kız kardeşe zamanında bir uyarı ve cesaretlendirmeyle şöyle demiş: 'Şimdi ağlaşmanın zamanı değil. Önce hayatımızı kurtarmaya, bu hırsızdan kendimizi korumaya bakmalıyız.' Şrīdarşana böyle söyleyince kardeşler kendilerine hâkim olmuşlar ve hep birlikte ne yapacaklarını düşünmüşler.

Sonra, tuttuğu oruçlardan çöp gibi kalmış olan Şrīdarşana kendisini gölün kıyısına atmış ve yalandan hastaymış gibi yapmaya başlamış. Mukharaka da ayağına sarılarak ağlamaya başlamış. Padmishthā hemen hırsıza koşmuş, 'Bir gezgin

geldi, gölün kenarında hasta yatıyor, başında da hizmetçisi bekliyor,' demiş. Bunu duyan hırsızların şefi, bazı adamlarını oraya göndermiş. Durumun anlatıldığı gibi olduğunu görünce, Mukharaka'ya neden öyle ağladığını sormuşlar. Mukharaka kederli bir ifadeyle cevap vermiş: 'Bu Brahman benim ağabeyimdir. Ülkesinden ayrılıp kutsal yıkanma yerlerini ziyarete gidiyordu ki hastalığa yakalandı. Ağır aksak buraya ulaşabildik. Burada hareket edemez hale geldi ve dedi ki: "Kalk kardeşim, bana darbha otlarından bir yatak yap. Şu köyden de erdemli Brahmanlar getir. Onlara bütün servetimi vereceğim, çünkü artık bu geceyi çıkaramam." Bana bu yabancı topraklarda bunu söyleyince ne yapacağımı şaşırdım, üzüntüden ağlıyordum. Şimdi buraya bir Brahman getirin de henüz yaşarken servetini kendi eliyle ona versin. Çünkü geceyi çıkaramayacak, onu kaybettikten sonra ben de yaşayamam, sabaha kendimi ateşe atarım. Siz merhametli insanlara benziyorsunuz, lütfen isteğimizi yerine getirin.'

Bu sözleri işiten hırsızlar merhamete gelmişler, gidip durumu şefleri Vasubhūti'ye anlatmışlar ve eklemişler: 'Gel de Brahmanın hediyesini al, böyle bir şeyi ancak sahibini öldürerek alabilirsin, o ise kendisi vermek istiyor.' Vasubhūti demiş ki: 'Sahibini öldürmeden malını almak uygun olmaz, sağ kalırsa bize zarar verebilir.' Alçak adam böyle söyleyince adamları şöyle demişler: 'Bunda korkacak ne var? Birinden zorla malını almak ayrı, ölen bir insandan bağış almak ayrı. Ayrıca sağ kalırlarsa o iki Brahmanı yarın öldürürüz, olur biter. Boş yere bir Brahman öldürüp de günaha girmeye ne gerek var?' Bu sözleri kabul eden Vasubhūti, bağışı almak için geceleyin Şrīdarşana'nın yanına gelmiş. Annesinin mücevherlerinin bir kısmını saklamış olan Şrīdarşana, kekelermiş gibi yaparak kalanını ona vermiş. İstediğini almış olan hırsız adamlarıyla birlikte evine dönmüş.

Sonra hırsızlar uyurken Padmishthā, Şrīdarşana ile Mukharaka'nın yanına gelmiş. Hep birlikte harekete geçip hırsızların pek kullanmadığı bir yoldan Mālava'ya doğru yola çık-

mışlar. Geceleyin uzun bir yol alıp aslanların, kaplanların ve diğer vahşi hayvanların inlediği bir ormana varmışlar. Orman çok ürperticiymiş, kükremeleri duyan siyah ceylanlar gözlerini belertiyorlarmış. Sarkık ağaç kabuklarından çıkan ıslık sesi korku saçıyor, korkudan suyu çekilen sarmaşıklar kuruyorlarmış. Uzun süre ormanda yol almışlar, bütün gün sıkıntı veren güneş merhamet edercesine ışınlarını geri çekip kaybolmuş.

Sonra aç susuz, yorgun argın bir ağacın dibine oturmuşlar, gece karanlığı çöktüğünde ateş benzer bir ışık görmüşler. Şrīdarşana, 'Galiba şurada bir köy var, bir gidip bakayım,' demiş. Işığa doğru yürümüş. Oraya vardığında bir de bakmış ki mücevherleri ateş gibi ışık saçan görkemli bir saray var. İçeride etrafı ayakları ters durup şaşı bakan Yakshalarla çevrili göksel güzellikte bir Yakshinī varmış. Cesur adam onların çeşit çeşit yiyecek ve içecekleri olduğunu görünce Yakshinīye yaklaşıp bir misafir olarak payını vermesini istemiş. Kadın Şrīdarşana'nın cesaretinden hoşlanmış, ona ve iki yol arkadaşına dilediklerince yiyecek ve içecek vermiş. Yiyecekleri bir Yakshanın sırtına yükleyen Şrīdarşana dostunun ve Padmishthā'nın yanına dönmüş. Sonra Yakshayı geri göndermiş, oturup lezzetli yiyecekleri ve güzel suyu afiyetle gövdeye indirmişler.

Mukharaka, Şrīdarşana'nın cesaretinden ve gücünden çok etkilenmiş, onun bir tanrının bedenlenmiş hali olduğunu düşünmüş, çok memnun bir halde şöyle söylemiş: 'Sen bir tanrının bedenlenmiş hali olmalısın. Ben de bu dünyalar güzeli kız kardeşim Padmishthā'yı sana eş olarak veriyorum.'

Bunu duyan Şrīdarşana çok memnun olmuş, dostuna şöyle cevap vermiş: 'Bana uzun zamandır özlemini çektiğim şeyi vermeni memnuniyetle kabul ederim. Ancak amacıma ulaştığım zaman onunla uygun yolla evleneceğim.' İkisine bunları söyledikten sonra geceyi huzurlu bir kafayla geçirmiş. Ertesi sabah oradan ayrılmışlar ve bir süre sonra Mālava kralı Şrīsena'nın şehrine varmışlar. Yorgun oldukları için hemen yaşlı bir Brahmanın evine gitmişler. Ona kendilerini tanıtıp başlarından

geçenleri anlatmışlar. Yaşlı kadının çok rahatsız olduğunu görüp nedenini sormuşlar, kadın anlatmış:

'Ben Satyavrata adlı kralın hizmetindeki soylu Brahman Yaşasvatī adlı karısıyım. Kocam öldükten sonra bana bakacak bir oğlum olmadığı için, merhametli kral bana kocamın maaşının dörtte birini verdi. Ancak erdemli ve cömert kral bir Ay hastalığına yakalandı, hekimler iyileştiremiyorlar. İlaçlar da büyüler de onu kurtaramıyor. Sadece bir büyücü var, herkesin önünde şunu söyledi: "Eğer işin büyüklüğüne uygun bir kahraman bulursanız, bir Vetāla'ya hükmederek bu hastalığı iyi edebilirim." Bu söz davullarla ilan edildi, ancak böyle bir yiğit bulunamadı. Sonra kral vezirlerine şu emri verdi: "Bana cesur bir kumarbaz bulun, böyle birisi gelip onlar için yaptırdığım barınağa yerleşmiş olabilir. Doğrusu, kumarbazlar cesur olurlar, karılarını ve akrabalarını terk ederler, çileciler gibi ağaç diplerinde ve korumasız yerlerde uyurlar." Kral vezirlerine bu emri verince adamlar barınağa gidip orada böyle cesur bir adam var mı, yok mu bakmışlar. Eğer siz kumarbazlar ve sen Şrīdarşana, bu işi üstlenmek isterseniz sizi bugün o barınağa götüreyim. Kral size iyi davranacaktır, ayrıca duyduğum acıdan kurtarmakla bana da lütufta bulunmuş olacaksınız.'

Yaşlı kadının bu sözleri üzerine Şrīdarşana, 'Kabul, bu işe varım, beni hemen o barınağa götür,' demiş. Kadın onları barınağa götürmüş ve barınak müdürüne demiş ki: 'İşte, kralın tedavisi için büyücüye yardım edecek olan, yabancı ülkeden gelmiş yiğit Brahman burada.' Müdür, Şrīdarşana'ya sormuş, o da yaşlı kadını onaylayınca genç adamı saygıyla karşılamış ve hemen kralın huzuruna çıkarmış.

Kendisini krala tanıtan Şrīdarşana, onun bir hilal gibi ince ve solgun olduğunu görmüş. Kral Şrīsena, karşısında eğilip bir kenara oturan Şrīdarşana'yı görünce sevinmiş ve şöyle söylemiş: 'Çabaların hastalığımı giderecek, biliyorum, bunu bedenim söylüyor. Sadece seni görmekle bile bir rahatlama duydum. Şimdi büyücüye bu işte yardım et.' Şrīdarşana, 'Benim için küçük bir katkı bu,' demiş.

Sonra kral büyücüyü çağırtmış, 'Bu yiğit adam sana yardım edecek, ne söyleyeceksen söyle ona,' demiş. Bunu işiten büyücü Şrīdarşana'ya şöyle söylemiş: 'Efendim, bir Vetāla'ya ihtiyacım var. Ayın on dördünde gece yarısı mezarlığa gelip bana yardım etmelisiniz.' Büyücü bunu söyleyip gitmiş. Şrīdarşana da kraldan izin isteyip barınağa geri dönmüş.

Padmishthā ve Mukharaka ile birlikte yemek yemiş, gece olunca elinde kılıçla tek başına mezarlığa gitmiş. Her yer hayaletlerle doluymuş. Çakallar uluyor, zifiri karanlığı, belli belirsiz yanan cenaze ateşleri deliyormuş. Şrīdarşana bu iğrenç yerde bir süre ilerledikten sonra, mezarlığın tam orta yerinde büyücünün durduğunu görmüş. Büyücünün vücudu külle sıvalıymış. Bir Brahman ipi taşıyormuş ve başında ölülerin elbiselerinden yapılmış bir türban takılıymış. Üzerinde siyah giysiler varmış. Şrīdarşana ona yaklaşmış, kendini gösterip hazır olduğunu belirterek, 'Ne yapacağımı söyle,' demiş. Büyücü şunu söylemiş: 'Buradan batıya doğru biraz uzakta, yaprakları cenaze ateşinden yanmış bir aşoka ağacı var. O ağacın dibinde bir ceset var. Git ve cesedi zedelemeden buraya getir.'

Şrīdarşana, 'Tamam,' demiş, hemen oraya gidip bakmış, bir başkasının cesedi götürmekte olduğunu görmüş. Koşmuş, adamı omzundan yakalayıp durdurmuş, 'Cesedi bırakşana kardeşim, ben onu yakacağım,' demiş. Adam, 'Ben akrabasıyım, sen ne yapacaksın ki?' diye karşı çıkmış. Cesedi böyle aralarında çekiştirip tartışırlarken, içine bir Vetāla giren ölü korkunç bir çığlıkla hortlamış. Korkudan kalbi duran adam düşüp ölmüş, Şrīdarşana'da cesedi omzuna alıp yürümüş. O sırada ölen adamın cesedine de bir Vetāla girmiş ve Şrīdarşana'nın karşısına çıkarak, 'Dur bakalım, arkadaşımı alıp gidemezsin,' diye engellemeye çalışmış. Cesedin içinde Vetāla olduğunu bilen Şrīdarşana, 'Dostun olduğu nereden belli, o benim dostum,' diye karşılık vermiş. Hortlak, 'O zaman buna ceset karar versin,' demiş. Şrīdarşana, 'Tamam, hangimiz onun dostu, söylesin,' diyerek kabul etmiş. Cesedin içindeki Vetāla, 'Benim karnım aç, kim

yemek verirse dostum odur, beni de istediği yere götürür,' demiş. Bunun üzerine içinde Vetāla olan öteki ceset şöyle cevap vermiş: 'Bende yemek yok. Eğer onda varsa versin sana.' Bunu işiten Şrīdarşana, 'Ben yiyecek veririm,' demiş ve elindeki kılıçla karşısındaki cesedi parçalamaya çalışmış, ancak ceset içindeki Vetāla'nın doğaüstü gücüyle ortadan kayboluvermiş.

Şrīdarşana'nın omzundaki Vetāla şöyle demiş: 'Bana söz verdiğin yiyeceği ver hadi.' Şrīdarşana ortada ona verecek et kalmadığını görünce kılıçla kendi etinden kesip vermiş. Vetāla bundan memnun kalmış ve demiş ki: 'Cesur adam, sevdim seni, vücudun hemen eski haline gelsin. Al götür beni, çaban sonuçsuz kalmasın. Ancak o büyücü mahvolacak, çünkü korkağın teki.' Vetāla böyle söyleyince Şrīdarşana'nın kestiği eti eski haline gelmiş, cesedi götürüp büyücüye teslim etmiş. Büyücü sevinmiş, onu kandan yapılmış merhemler ve süslerle onurlandırmış. Sonra içinde Vetāla olan cesedin sırtına insan kemiği tozundan büyük bir çember çizmiş, etrafına içi kan dolu şişeler koymuş, şişeleri insan yağıyla yanan kandiller haline getirmiş. Sonra cesedin üstüne oturmuş, eline insan kemiğinden bir kepçe ve kâse alıp ağzına arındırılmış yağ dökmeye başlamış. O anda içinde Vetāla olan cesedin ağzından bir alev yükselmiş. Büyücü korkuyla zıplayıp kaçmış. Elinden düşürdüğü kâse ve kepçeyi alan Vetāla büyücüyü kovalamış, kalan yağın hepsini ağzına döküp ona içirmiş.

Bunu gören Şrīdarşana doğrulup kılıcıyla Vetāla'ya saldırmış. Ancak Vetāla ona demiş ki: 'Şrīdarşana, cesaretin hoşuma gitti, ağzımdan çıkan şu hardal tohumlarını al. Bunları kralın başına ve ellerine koyarsan hastalığı geçecek, sen de kısa zaman içinde tüm yeryüzünün kralı olacaksın.' Bunu işiten Şrīdarşana şöyle demiş: 'Büyücü olmadan buradan nasıl gidebilirim? Kral ödülü tek başıma alayım diye onu benim öldürdüğümü düşünecektir.' Vetāla cevap vermiş: 'Seni temize çıkaracak bir çare var. Ben bu büyücüyü yutayım, sen de cesedin karnını açar gösterirsin.' Vetāla bunu demiş, hardal

tohumlarını verdikten sonra cesetten ayrılmış, çekip gitmiş, ceset de yere yığılmış.

Hardal tohumlarını ve cesedi alan Şrīdarşana, barınağa, arkadaşlarının yanına dönmüş. Ertesi sabah krala gitmiş, gece olanları anlatmış, ona ve vezirlerine cesedin içindeki büyücüyü göstermiş. Sonra hardal tohumlarını kralın başına ve ellerine koymuş, hastalık kralı terk etmiş, kral da müthiş bir huzura kavuşmuş. Çok mutlu olan kral, oğlu olmadığı için Şrīdarşana'yı evlat edinmiş. Onu tahtın vârisi ilan etmiş. Ekilmiş iyi işler verimli ürünler olarak geri dönerler. Sonra Şrīdarşana, Şans Tanrıçası gibi görünen Padmishthā ile evlenmiş, kayınbiraderi Mukharaka ile birlikte orada yaşamış ve büyük bir keyifle yeryüzünü yönetmiş.

Bir gün Upendraşakti adlı bir tüccar bir gölün kenarında mücevherden yontulmuş bir Ganeşa heykelciği bulmuş ve getirip prense vermiş. Prens paha biçilmez değerde olduğunu görünce onu bir tapınağa koydurmuş. Bin köyü o tapınağın hizmetine vermiş, heykelciğin onuruna bir bayram düzenlemiş ve tüm Mālava'yı oraya toplamış. Onuruna yapılan danslardan, şarkı ve müziklerden pek hoşlanan Tanrı Ganeşa, geceleyin emrindeki Ganalara demiş ki: 'Bu Şrīdarşana tüm dünyanın imparatoru olsun. Batı denizinde Hamsadvīpa adlı bir ada var. Orada Anangodaya adlı bir kral yaşar. O kralın Anangamancarī adlı güzel bir kızı var. Bu kız her zaman bana tapınır ve "Güzel tanrım, bana tüm dünyanın efendisi olan bir koca bağışla," diye yalvarır. Ben o kızı Şrīdarşana ile evlendireceğim. Bana bağlı oldukları için her ikisini de ödüllendirmiş olacağım. Şimdi Şrīdarşana'yı alın, onları birbirlerine gösterdikten sonra hemen buraya getirin. Bir süre sonra uygun biçimde birleşeceklerdir. Ama bu hemen olmamalı, zira kader böyle gerektirir. Ayrıca, heykelimi prense götüren Tüccar Upendraşakti'ye de gereken karşılığı vereceğim.'

Ganeşa'dan bu emri alan Ganalar, geceleyin uyumakta olan Şrīdarşana'yı alıp doğaüstü güçleriyle Hamsadvīpa'ya taşımış-

lar. Onu Anangamancarī'nin odasına sokup yatağa yatırmışlar. Şrīdarşana uyanmış ve Anangamancarī'yi görmüş. Kız görkemli mücevherlerle dolu bir odada saf ipek örtüler altında yatmaktaymış. Mücevherler tavanı, eşyaları ve zemindeki racavarta taşlarını aydınlatıyormuş. Güzelliği abıhayat gibi akmakta olan kız, gözleri kamaştıran parlak yıldızlarla dolu gökyüzünde bulutların arasından sıyrılmış sonbahar ayı gibi görünüyormuş. Şrīdarşana çok şaşırmış, sevinmiş ve kendi kendine şöyle demiş: 'Evde uyudum, başka bir yerde uyandım. Bunun anlamı nedir? Mutlaka rüya görüyorum. Tamam, öyle olsun. Bu kızı uyandırıp durumu anlarım.' Böyle düşünceler içinde Anangamancarī'yi omzundan hafifçe dürtmüş. Bu dokunmayla kız, sanki ay ışığında açan kumudvati çiçeği ve çevresinde uçuşan arılar gibi kırpıştırarak gözlerini açmış. Şrīdarşana'yı görünce şöyle düşünmüş: 'Bu göksel görünüşlü adam da kim? Çok iyi korunan odama girebildiğine göre bir tanrı olmalı.' Sonra kalkmış, saygıyla kim olduğunu, oraya niçin ve nasıl geldiğini sormuş. Prens de başından geçenleri anlatmış. Sonra o sormuş, kız da adını söylemiş, soyunu sopunu ve ülkesini anlatmış. Birbirlerine âşık olmuşlar. Her ikisi de rüyada olduklarını düşünmüşler ve emin olmak için birbirlerine mücevherlerini vermişler.

Tam Gandharva evlilik usulüne göre evlenip sevişmek istedikleri sırada, Ganalar onları sersemletip uyutmuşlar. Uyur uyumaz Şrīdarşana'yı alıp kendi sarayına götürmüşler. Şrīdarşana uyanıp da üzerinde kızın mücevherleri olduğunu görünce şöyle düşünmüş: 'Bunun anlamı nedir? Bir an Hamsadvīpa kralının kızının sarayındaydım, şimdi buradayım. Bir rüya olamaz, çünkü üzerimde mücevherleri var. Bu olsa olsa kaderin bir oyunudur.' O bu düşünceler içindeyken karısı Padmishthā uyanmış, neler olduğunu sormuş, onu rahatlatmış ve adam geceyi tamamlamış. Ertesi sabah bütün olanları Kral Şrīsena'ya anlatmış, Anangamancarī'ye ait olan üzerindeki mücevherleri göstermiş. Şrīdarşana'yı mutlu etmek isteyen kral davullu

tellallar çıkarıp Hamsadvīpa'nın yerini öğrenmek istemiş, ancak bu ülkeye nasıl gidildiğini bilen kimse çıkmamış. Kızdan ayrı düşen Şrīdarşana aşk ateşiyle yanmış, her türlü zevkten elini çekmiş. Kızın mücevherlerine baktıkça fena oluyormuş. Onun lotus yüzünü göremediği için yemeden içmeden kesilmiş, uykuları kaçmış.

Öte yandan Hamsadvīpa'da Prenses Anangamancarī müzik sesiyle uyanmış. Gece olan bitenleri hatırlamış. Üstünde Şrīdarşana'ya ait mücevherleri görünce onun aşkıyla derin bir kedere kapılmış. Şöyle düşünmüş: 'Eyvah, bu bir rüya değil ve çaresiz bir aşka düştüğümü kanıtlayan bu mücevherler yaşamımın getireceği zorluklara işaret ediyor.'

O bu düşünceler içindeyken babası Anangodaya aniden gelivermiş ve üzerinde bir erkeğe ait mücevherler olduğunu görmüş. Kızını çok seven adam onu üstünde böyle mücevherlerle ve utançtan boynu bükük görünce kucaklayıp sormuş: 'Kızım, bu erkek mücevherlerinin anlamı nedir? Neden utanıyorsun? Çekinme, anlat bana, seni canım kadar çok severim.' Babasının nazik ve yumuşak sözleri etkili olmuş, kız her şeyi anlatmış.

Babası bunun bir büyü işi olduğunu anlamış, ne yapması gerektiğini bilememiş. Gidip insanüstü güçleri olan dostu, Paşupata çilecisi Ermiş Brahmasoma'ya danışmış. Çileci meditasyon gücüyle sırrı çözmüş ve krala demiş ki: 'Anlaşılan Ganalar Prens Şrīdarşana'yı Mālava'dan buraya getirmişler. Tanrı Ganeşa onları birleştirmek ve lütfedip prensi dünya kralı yapmak istemiş. Şrīdarşana kızın için gerçekten uygun bir eş.' Çileci böyle söyleyince kral onun önünde eğilmiş ve demiş ki: 'Kutlu ermiş, Mālava bu büyük Hamsadvīpa ülkesinden çok uzaktır. Yol çok zorludur. Bu iş ise gecikmeye gelmez. Bu konuda bana yardım edecek tek kişi sizsiniz.'

Kendisini sevenlere karşı hep nazik davranmış olan çileci, 'Bu işi halledeceğim,' diyerek ortadan kaybolmuş. Bir anda Mālava'da Kral Şrīsena'nın şehrine varmış. Şrīdarşana'nın yaptır-

dığı tapınağa gitmiş. Ganeşa'nın önünde eğilip oturmuş ve dua etmeye başlamış: 'Başı yıldızlarla taçlanmış ulu tanrıya selamlar olsun. Sen Meru dağı gibi ulusun. Üç dünyayı da destekleyen bir direk gibi olan ve bulutları dağıtan hortumunla dans eden sana taparım. Sen engelleri ortadan kaldıransın. Her türlü başarının hazinesi olan, testi gibi şişik, yılanla süslü bedenine taparım.'

Çileci böyle dua ederek tapınakta Ganeşa'ya tapınırken, Ganeşa heykelini getiren Tüccar Upendraşakti'nin oğlu oraya gelmiş. Adı Mahendraşakti olan oğlan uzun zamandır deliymiş, üstüne atlayıp çileciyi yakalamak istemiş. Çileci ona eliyle vurmuş. Çilecinin büyülü elinden tokat yemiş olan oğlanın deliliği geçmiş, sağlığına kavuşmuş. Çıplak olduğu için utanç duymaya başlamış. Vücudunu elleriyle kapatmış ve tapınaktan çıkıp evinin yolunu tutmuş. Babası Upendraşakti olanları insanlardan duyunca çok sevinmiş, oğlunu karşılayıp eve götürmüş. Banyo yaptırmış, giydirip süslemiş ve onunla birlikte çileci Brahmasoma'nın yanına gitmiş. Oğlunu iyileştirdiği için çileciye çok para vermiş, ancak tanrısal güçleri olan çileci bunu kabul etmemiş.

Bu sırada olanları duymuş olan Kral Şrīsena, Şrīdarşana'yla birlikte gelip çileciye saygıyla yaklaşmış. Önünde eğilmiş ve onu överek şu sözleri söylemiş: 'Gelişinizle oğlunu iyileştirdiğiniz bu tüccara dünyaları verdiniz. Oğlum Şrīdarşana'ya da iyilik yapıp beni de sevindirin ne olur!' Kral çileciden bu iyiliği isteyince çileci gülümsemiş ve demiş ki: 'Kral, gece yarısı Hamsadvīpa'da Prenses Anangamancarī'nin mücevherlerini çalıp kaçan bir hırsıza neden iyilik yapayım? Neyse, yine de istediğini yerine getireceğim.' Bu sözleri söyleyen çileci, Şrīdarşana'yı kolundan tutmuş, onunla birlikte ortadan kaybolmuş. Onu Hamsadvīpa'ya götürmüş, üzerinde kıza ait mücevherlerle Kral Anangodaya'nın sarayına sokmuş. Kral önce çilecinin ayaklarına kapanıp teşekkür etmiş, sonra Şrīdarşana'yı memnuniyetle buyur etmiş. Sayısız mücevherle süslü yeryüzü gibi

olan kızı Anangamancarī'yi uğurlu bir günde ona vermiş. Sonra çilecinin olağanüstü gücüyle onları Mālava'ya göndermiş. Babası kral, oğlunu sevinçle karşılamış ve Śrīdarşana orada iki karısıyla birlikte mutluluk içinde yaşamış.

Bir süre sonra Kral Śrīsena ölmüş, yiğit oğlu krallığın başına geçip tüm yeryüzünü zapt etmiş. O böyle yeryüzünün kralı olurken, karıları Padmishthā ve Anangamancarī'den birer oğlu olmuş. Birincisinin adını Padmasena, ikincisinin de Anangasena koymuş ve onları büyütüp yetişkin birer insan haline getirmiş.

Bir gün Kral Śrīdarşana karılarıyla sarayda otururken dışarıdan, ağlamakta olan bir Brahmanın sesini işitmiş. Brhaman'ı içeri getirtip neden ağladığını sormuş. Brahman büyük bir heyecanla şöyle söylemiş: 'Yanmakta olan parlak alev, parlak bir çizgi ve dumanlı bir çizgi bırakarak yüksek bir gülüşle derin bir keder bulutu tarafından yok edildi.'* Bunu der demez ortadan kaybolmuş. Kral şaşkınlık içinde, 'Bu şimdi ne söyledi ve nereye kayboldu?' diyormuş ki hıçkıra hıçkıra ağlamakta olan iki kraliçe aniden düşüp ölmüşler.

Kral, şimşek gibi gelen bu ani keder karşısında, 'Eyvah eyvah, neler oluyor?' diye bağırıp ağlayarak yere yıkılmış. Hizmetçiler onu tutup başka bir yere götürmüşler. Mukharaka kraliçelerin cesetlerini alıp törenle yakmış. Kral da gelip onlar için yas tutarak cenaze törenlerine katılmış. Günü gözyaşları içinde geçirmiş, sonra dünyadan el etek çekme kararıyla imparatorluğunu iki oğlu arasında paylaştırıp şehri terk etmiş. Halkına sırtını dönüp çile doldurmak üzere ormana gitmiş.

Orada bitki kökleri ve meyvelerle beslenerek yaşamış. Bir gün dolaşırken bir banyan ağacının yanına gelmiş. O anda ellerinde bitki kökleri ve meyvelerle göksel görünüşlü iki ka-

* Bu cümlede sözü edilen olayın öğeleri daha sonra özel isimler halinde kullanılarak durum açıklanmaktadır. "Parlak alev" Dīptaşikha, "parlak çizgi" Cyotirlekhā, "dumanlı çizgi" Dhūmalekhā, "yüksek gülüş" Attahāsa. (ç.n.)

dın ağaçtan çıkmış ve demişler ki: 'Kral, bu bitki köklerini ve meyveleri al.' Adam, 'Siz de kimsiniz?' deyince kadınlar, 'Evimize gel, sana gerçeği anlatalım,' diye cevap vermişler. Şrīdarşana kabul etmiş, onlarla birlikte ağaca girmiş ve orada altından yapılmış görkemli bir şehir görmüş. O şehirde kalmış, göksel meyveler yemiş. Sonra kadınlar anlatmaya başlamışlar: 'Dinle kral. Uzun zaman önce Pratishthāna'da Kamalagarbha adlı bir Brahman yaşardı. Onun Pathyā ve Abalā adlı iki karısı vardı. Zaman geçti, yaşlanan bu üçü birlikte ateşe girdiler. Ateşin içinden Tanrı Şiva'ya, "Biz gelecekteki yaşamımızda da birbirinden ayrılmayan koca ve karılar olalım," diye dua ettiler. Zamanında zorlu çileler doldurmuş olan Kamalagarbha, Yaksha soyundan Pradīptāksha'nın oğlu Attahāsa'nın genç kardeşi Dīptaşikha olarak doğdu. Karıları Pathyā ve Abalā da iki Yakshinī olarak doğdular. Onlar da Dhūmaketu adlı Yakshanın Cyotirlekhā ve Dhūmalekhā adlı kızlarıydılar. Zamanla bu iki kız kardeş büyüdüler, çile doldurmaya ormana gittiler, koca sahibi olmak için Şiva'ya yalvardılar. Tanrı hoşnut kalıp onlara göründü ve dedi ki: "Ateşe birlikte girdiğiniz ve kocası olmak istediğiniz adam Attahāsa'nın kardeşi Dīptaşikha adlı bir Yaksha olarak doğdu. Ancak efendisinin ettiği lanet yüzünden bir ölümlü haline geldi ve Şrīdarşana adlı bir insan olarak bedenlendi. Şimdi siz ikiniz insanların dünyasına gidip onun karıları olun, lanet sona erdiğinde yeniden Yaksha koca ve karılar haline gelin." Şiva böyle söyleyince, o iki Yakshinī yeryüzünde Padmishthā ve Anangamancarī olarak doğdular. Şrīdarşana'nın karıları oldular ve bir süre öyle kaldılar. Sonra Attahāsa oraya Brahman kılığında geldi, üstü kapalı bir konuşmayla kadınlara adlarını söyleyip önceki yaşamlarını hatırlattı, onlar da insan bedenlerini bırakıp tekrar Yakshinī haline geldiler. Sen Dīptaşikha'sın, biz de senin karılarınız.' Onlar bunları anlatınca Şrīdarşana önceki yaşamını hatırlamış ve hemen Yaksha Dīptaşikha haline gelip yeniden karılarıyla birleşmiş.

Ey Viçitrakatha, ben o Yakshayım, bunlar da karılarım Cyotirlekhā ve Dhūmalekhā'dır. Benim gibi tanrısal bir varlık bile neşe ve keder gibi değişik durumları yaşıyorsa, bir ölümlü bundan kat kat fazlasını yaşar. Fakat evladım, kederli olma, kısa bir süre sonra efendin Mrigānkadatta'ya kavuşacaksın. Ben de seni ağırlayıp oyalamak için burada kalacağım, zira burası benim yeryüzündeki barınağım. Burada kal, senin isteğini karşılayacağım, sonra da Kailāsa'daki evime gideceğim."

Yaksha bu sözlerle öyküsünü anlattıktan sonra beni bir süre ağırladı. Nazik varlık geceleyin buraya geldiğinizi bildiğinden beni bırakıp gitti, ben de aranızda uyur vaziyette kaldım. Sonra beni görüp buldunuz. İşte prensim, sizden ayrıldıktan sonra bunları yaşadım.'

Prens Mrigānkadatta, veziri Viçitrakatha'dan geceleyin bu öyküyü dinleyince çok sevinmiş, bundan öteki vezirler de hoşlanmışlar. Geceyi orman çimlerinin üstünde geçirdikten sonra, aklı Şaşānkavatī'de, arkadaşlarıyla birlikte Uccayini'ye doğru yoluna devam etmiş. Ayrıca Nāga'nın lanetiyle sağa sola dağılmış olan diğer adamlarını da aramaktaymış.

LXXIV. Bölüm

Şrutadhi ve diğer dört veziriyle Vindhya dağlarında ilerleyen Mrigānkadatta, meyveleri bol ağaçların gölgelediği, suları soğuk ve berrak bir gölün bulunduğu bir ormana varmış. Orada vezirleriyle birlikte yıkanmış, meyveler yemiş, bu sırada sarmaşıklarla kaplı bir yerden gelen birtakım konuşmalar işitmiş. Sarmaşıkların arkasına baktığında büyük bir filin, hortumuyla su serperek, kulaklarıyla yelpazeleyerek ve meyveler vererek yol yorgunu kör bir adamı rahatlatmakta olduğunu görmüş. Fil nazik ve sevgi dolu bir sesle, 'İyi geliyor mu?' diye soruyormuş. Prens bunu görünce çok şaşırmış ve vezirlerine şöyle söylemiş: 'Şuna bakın! Vahşi bir fil bir insan gibi davranıyor! Bu bir nedenle hayvana dönüşmüş yüce bir canlı olsa gerek. Şu

adam da dostum Praçandaşakti'ye çok benziyor, fakat kör. Gelin daha yakından bakalım.'

Arkadaşlarına böyle diyen Mrigānkadatta oraya gizlenip dikkatle dinlemiş. Kör adam bir parça kendine gelmiş. Fil ona, 'Söyle bana, kimsin sen ve görmeyen gözlerle buraya nasıl geldin?' diye sormuş. Kör adam cevaplamış: 'Ayodhyā şehrinin Amaradatta adlı bir kralı vardı. Onun üstün nitelikleri olan, Mrigānkadatta adlı soylu bir oğlu vardı. Ben o prensin hizmetindeyim. Bir sebeple babası onu ülkesinden kovdu, biz on adamı da onunla birlikte gittik. Şaşānkavatī'yi elde etmesi için Uccayini'ye gidiyorduk, fakat ormanda bir Nāga'nın lanetiyle birbirimizden ayrı düştük. Lanetin etkisiyle kör oldum. Meyve, bitki kökü ve suyla yaşamımı sürdürerek dolaşa dolaşa buraya geldim. Ölmeyi çok istedim, fakat ölemedim. Tanrı felaketle yaşamamı tercih etti. Açlığımın azalmasından olduğu kadar, körlüğümün de azalmasından belli ki sen bir tanrısal varlık olmalısın.' Mrigānkadatta onun kimliğinden emin olmuş, üzüntü ve sevinç arasında gidip gelirken vezirlerine demiş ki: 'Bu perişan haldeki adam dostumuz Praçandaşakti'dir. Ama onu kucaklamakta acele etmeyelim. Bu fil körlüğünü giderebilir. Eğer bizi görürse kaçar, bu yüzden burada kalıp izleyelim.' Bunu söyleyen prens vezirleriyle izlemeye devam etmiş. Praçandaşakti file demiş ki: 'Ey soylu varlık, anlat bana, kimsin sen? Bir fil olduğun halde nasıl böyle güzel konuşabiliyorsun?' Fil iç geçirmiş ve demiş ki: 'Sana öykümü başından anlatayım, dinle.

Uzun zaman önce Ekalavyā şehrinde Şrutadhara adlı bir kral varmış. Onun iki karısından olma iki oğlu olmuş. Kral ölünce genç oğlu Satyadhara, ağabeyi Şīladhara'yı tahtından indirmiş. Buna öfkelenen Şīladhara gidip çile doldurarak Şiva'ya tapınmış ve şunu istemiş: "Uçabilmek için bir Gandharva olayım ve Satyadhara'yı kolayca öldürebileyim." Tanrı Şiva bunu işitince şöyle söylemiş: "Sana istediğini verdim, ancak düşmanın bugün kendiliğinden öldü ve Rādhā şehrinde Kral Ugrabhata'nın sevgili oğlu Samarabhata olarak yeniden doğdu. Sen

de başka bir anadan Bhīmabhata olarak doğacaksın, onu öldürüp krallığı yöneteceksin. Ancak çileciliği öfkeyle yaptığın için, bir ermişin lanetiyle bulunduğun konumu yitirip bir fil olacaksın, bu kılıkta önceki yaşamını hatırlayıp güzel konuşacaksın ve bir düşkünü rahat ettirip ona öykünü anlatınca fil olmaktan kurtulup bir Gandharva haline geleceksin. Bu arada yardım ettiğin kişi de bir lütufa erecek." Şiva bunları söyledikten sonra ortadan kaybolmuş, bir deri bir kemik kaldığını fark eden Şīladhara da kendisini Ganj'ın sularına fırlatmış.

Yukarda sözünü ettiğim Kral Ugrabhata, karısı Manoramā ile Rādhā şehrinde mutluluk içinde yaşarken sarayına yabancı bir diyardan bir dansçı gelmiş. Kralın huzurunda, Vishnu'nun kadın kılığına girip Daityalardan ölümsüzlük iksirini kaçırdığı sahneyi oynamış. Kral, dansçının Amritikā'yı canlandıran kızı Lāsavatī'yi görmüş. Güzelliği abıhayat gibi olan kıza Vishnu'nun ifritleri çarptığı gibi çarpılıp âşık olmuş. Oyunun sonunda babasına çok para vermiş ve kızı hemen haremine almış. Dansçı Lāsavatī ile evlenmiş ve bakışlarını onun yüzünden alamamış. Bir gün Yacuhsvāmin adlı din adamına demiş ki: "Benim hiç oğlum yok, oğul edinmem için bir kurban töreni düzenle." Din adamı, bilgili Brahmanların da yardımıyla kral için bir oğul edinme töreni düzenlemiş. Kral, Manoramā ile daha önce evlendiği için, kutsal metinlerle saflaştırılmış sunağın ilk yarısı ona verilmiş. Kalan yarısı da Lāsavatī'ye verilmiş. İşte bu iki kraliçe, daha önce adı geçen Şīladhara ve Satyadhara'ya gebe kalmışlar. Zamanı gelince, Manoramā uğurlu işaretler taşıyan bir oğul doğurmuş. O anda gökten bir ses gelmiş: "Bu çocuk Bhīmabhata adlı ünlü bir kral olsun." Ertesi gün de Lāsavatī bir oğul doğurmuş ve babası ona Samarabhata adını koymuş. Uygun törenler yapılmış, sonra oğlanlar büyümüşler. Büyük olan Bhīmabhata küçüğü her alanda geçmiş, aralarında bir rekabet oluşmuş, kötü duygular gelişmiş.

Bir gün güreşirlerken Samaradatta kıskançlıktan Bhīmabhata'nın boynuna koluyla çok sert vurmuş. Çok öfkelenen Bhīmabhata da kollarını dolamış, kaldırıp onu yere vurmuş.

Oğlan bayılmış, hizmetçileri alıp her yerinden kanlar akarken annesine götürmüşler. Kadın oğlunu öyle görüp olanları öğrenince çok korkmuş, çok sevdiği oğluna başını yaslayıp acı acı ağlamış. Tam o sırada kral içeri girmiş, gördüklerine şaşırmış, neler olduğunu sorunca Lāsavatī şöyle cevap vermiş: "Oğlumu bu hale Bhīmabhata getirmiş. Ona hep kötü davranıyordu ama ben size söylemedim kralım. Artık şunu söylemeliyim ki böyle bir çocukla efendimiz kendini nasıl güvende hissedecek bilmiyorum. Karar sizin." Gözde karısı tarafından böyle yönlendirilen Kral Ugrabhata çok kızmış ve Bhīmabhata'yı saraydan kovmuş, aylığını da kesmiş. Samarabhata'ya ise onu korumaları için yüz tane Rācpūt vermiş. Tüm hazineyi küçük oğlanın kullanımına bırakmış. Büyüğün elinde avucunda ne var ne yoksa alıp huzurundan kovmuş.

Annesi Manoramā ona demiş ki: "Baban seni kovdu, çünkü bir dansöze âşık. Sen babamın Pātaliputra'daki sarayına git, deden hiç oğlu olmadığı için krallığını sana verecektir. Eğer burada kalırsan, düşmanın Samarabhata seni öldürecek, çünkü o çok güçlü." Annesinin bu sözlerini işiten Bhīmabhata şöyle demiş: "Ben bir Kshatriyayım, kendi ülkemden bir korkak gibi kaçıp gidemem. Rahat ol anne, bana hangi alçak zarar verebilir ki?" Annesi ona, "Madem öyle, vereceğim parayla arkadaşlarından kendine bir koruma takımı oluştur," demiş. Bhīmabhata şöyle söylemiş: "Olmaz anne. Çünkü öyle yaparsam babama karşı gelmiş olurum. Sen sakin ol, iyi dileklerin bana yeter." Bhīmabhata onu böyle yüreklendirip yanından ayrılmış. Öte yandan, insanlar durumu işitip şöyle düşünmüşler: "Yazıklar olsun, Bhīmabhata'ya büyük haksızlık ediliyor. Kuşkusuz Samarabhata onun kendisini krallıktan edeceğini düşünüyor. O tahta geçmeden bizim yardım etmemiz için bir fırsat doğdu." Bu karara varan insanlar, hizmetçileriyle büyük bir zenginlik içinde yaşayan Bhīmabhata'yı gizlice desteklemişler. Küçük kardeş öldürmeyi tasarlayıp durduğu ağabeyinin etrafındaki korumaları babasının sağladığını zannetmiş.

Bu sırada iki kardeşin de dostu olan Şankhadatta adlı genç bir Brahman gelip Samarabhata'ya demiş ki: "Ağabeyine düşmanlık beslememelisin, bu doğru değil, ona zarar vermemelisin. Çıkacak çatışma senin için iyi olmaz." O böyle söyleyince Samarabhata Brahmanı küfürlerle tehdit etmiş. Aptala verilen tavsiye onu yatıştıracağına öfkelendirir. Tehditlere kızan Şankhadatta, Samarabhata'yı yok etme fırsatı yakalamış olan Bhīmabhata'ya gidip onunla dostluğunu pekiştirmiş.

Derken Manidatta adlı bir tüccar yabancı bir diyardan ay gibi beyaz, kusursuz bir at getirmiş. Kişnerken bir müzik aleti gibi güzel sesler çıkarıyormuş. Yeleleri, Süt Okyanusu gibi dalga dalgaymış. Bilezik, kolluk gibi süslerle süslüymüş ve sanki Gandharva ırkından doğmuş gibiymiş. Bhīmabhata, Şankhadatta'dan işitince, gidip tüccardan çok yüksek fiyata atı satın almış. Bunu duyan Samarabhata gelip o tüccara at için iki misli fiyat teklif etmiş. Ancak atı sattığı için tüccar bu teklifi reddetmiş. Kıskançlıktan çatlayan Samarabhata atı zorla götürmeye kalkışmış. İki prens arasında korkunç bir dövüş başlamış, tabii iki tarafın adamları arasında da. Bhīmabhata tarafı Samarabhata tarafını yenmiş, Samarabhata atı bırakıp korkuyla kaçmaya başlamış. Ancak kızgın olan Şankhadatta onu saçlarından yakalamış, tam öldürecekmiş ki Bhīmabhata, "Bırak öldürme, babam üzülmesin," diyerek caydırmış. Bunun üzerine Şankhadatta, Samarabhata'yı bırakmış, o da her yerinden kanlar aka aka kaçıp babasına sığınmış.

Sonra atı kazanmış olan Bhīmabhata'ya bir Brahman gelip şöyle demiş: "Anneniz Kraliçe Manoramā, din adamı Yacuhsvāmin ve babanızın veziri Sumati şu mesajı gönderdi: 'Sevgili evladımız, bilirsin ki kral hep sana karşıydı ve şimdi daha da kızgın, çünkü bu tatsızlık oldu. Eğer canını kurtarmak istiyorsan, şanını korumak, şiddetsiz adalet ve gelecekte ödüllendirilmek istiyorsan, sana karşı iyi olmamızı istiyorsan, güneş batar batmaz burayı terk et ve kendi geleceğini kurtar.' Size iletmemi istedikleri mesaj buydu ve ayrıca içi değerli mücev-

herler ve altın dolu bu tası gönderdiler, buyurun." Akıllı Bhīmabhata bu mesajı duyunca, "Pekâlâ," diyerek kabul etmiş, içi altın ve değerli mücevherlerle dolu tası almış. Elçiye uygun bir mesaj verip göndermiş, sonra elinde kılıçla ata binmiş. Şankhadatta da biraz altın ve mücevher alıp başka bir ata binmiş. Prens Bhīmabhata onunla birlikte yola çıkmış. Uzun bir yol aldıktan sonra, gece karanlığında kamışların daha da karartığı bir yola varmışlar. O ve arkadaşı yolda ilerlemeyi sürdürürken, yavrularıyla birlikte bir çift aslan kükreyerek saldırmış. Pençeleriyle ayakları kamışları ezen atların karınlarını deşmeye başlamışlar. Yiğit Bhīmabhata ve arkadaşı hemen kılıçlarıyla aslanları öldürmüşler.

Sonra koşup atlarının durumuna bakmışlar. Ama hayvanlar bağırsakları dışarı çıkmış olduğundan hemen oracıkta ölmüşler. Bu duruma çok üzülen Bhīmabhata, arkadaşı Şankhadatta'ya şöyle demiş: "Dostum, büyük bir çabayla anavatanımızdan kaçtık. Talih burada bizi fena vurdu, şimdi söyler misin, atımız olmadan kaderden nasıl kaçacağız? Uğruna anavatanımı terk ettiğim at öldü. Gece yarısı bu ormanda yayan nasıl ilerleyeceğiz?" Şankhadatta cevap vermiş: "Kötü kaderin cesaret kırması yeni bir şey değil. Bu doğaldır ve kötü kader ancak sabırla yenilir. Rüzgâr nasıl dağı kıpırdatamazsa, kader de sabır ve metanete bir şey yapamaz. Gel, sabırdan atımıza binelim ve yavaş yavaş yürüyerek ilerleyelim." Bu söz üzerine birlikte yürümeye başlamışlar. Üzerinde yürüdükleri kamışlar ayaklarını kanatmış, bu arada gece sona ermiş. Dünyanın lambası güneş karanlığı dağıtarak doğmuş, yollarının üstündeki lotusların ve Bhīmabhata ile arkadaşının üzerinde uçuşan arılar sanki, "Ne mutlu, Bhīmabhata bu aslanlar ve vahşi hayvanlarla dolu çalılıktan geçti," der gibiymişler.

Bhīmabhata arkadaşıyla ilerleyerek ermişlerin kulübeleriyle dolu Ganj nehrinin kumlu kıyılarına varmış. Tanrı Şiva'nın başından çıkmış ve ayın ışınlarıyla döllenmiş nehrin suyundan içmiş, yıkanıp rahatlamış. Şankhadatta rastladıkları bir avcıdan

aldıkları geyik etini kızartmış, karınlarını doyurmuşlar. Ganj nehrinin, "Geri dönün," der gibi el sallayan dalgaları ve azgın sularına bakarak kıyı boyunca yürümüşler. Yolun dışındaki bir kulübenin avlusunda Veda okuyan genç bir Brahman görmüşler. Ona yaklaşıp sormuşlar: "Kimsin sen ve bu ıssız yerde ne yapıyorsun?" Genç Brahman cevap vermiş: "Ben Vārānasīli bir Brahman olan Śrīkantha'nın oğlu Nīlakantha'yım. Benim için her tür tören yapıldıktan sonra ruhsal önderimden eğitim aldım. Daha sonra evime döndüğümde tüm akrabalarımın ölmüş olduğunu öğrendim. Çok çaresiz ve zavallı durumda kaldım. Bir ev sahibinin görevlerini üstlenecek durumda olmadığım için, üzüntüyle buraya geldim, kendimi katı bir çileciliğe verdim. Sonra Tanrıça Gangā rüyamda meyveler verdi ve 'İsteğin yerine gelene kadar burada kal,' dedi. Uyandım, gittim, yıkandım ve sabah olduğunda Ganj nehri sularıyla yıkanmış birtakım meyveler buldum. O lezzetli meyveleri toplayıp kulübeme getirdim. Burada çile doldururken her gün onlardan yedim."

Bunları işiten Bhīmabhata, Şankhadatta'ya, "Bu erdemli gence, yeniden ev sahibi konumuna gelmesi için para vereceğim," demiş. Şankhadatta da uygun bulmuş. Prens, annesinin verdiği servetten Brahman gence bir miktar vermiş. Bir kimse başkasının derdini elinden geldiği halde gidermiyorsa, cesareti ve zenginliği çok da olsa, onun büyüklüğü büyüklük olur mu?

Brahmanın ihtiyacını karşılayan Bhīmabhata, Ganj nehrinin karşı kıyısına geçmek için bir yer aramış ama bulamamış. Sonra mücevherlerini ve kılıcını başına bağlayıp karşıya geçmek için Şankhadatta ile birlikte suya girmiş.

Nehrin ortasında akıntı arkadaşını uzağa sürüklemiş, kendisi de dalgalarla boğuşarak güçlükle karşı kıyıya çıkabilmiş. Orada arkadaşı Şankhadatta'yı aramış, ama bulamamış, bu arada güneş de batmış. Kederden, "Ah dostum," diye ağlamış ve gece karanlığı çökerken kendini Ganj nehrine atmaya kalkışmış. "Tanrıçam, arkadaşımı almakla canımı aldın, şim-

di de bu boş bedeni al," demiş. O böyle derken tanrıça nehrin ortasından çıkmış. Bu duyarlılığından hoşlandığı için şöyle demiş: "Acele etme evladım, arkadaşın yaşıyor. Kısa bir süre sonra ona kavuşacaksın. Şimdi şu, 'İleri geri' büyüsünü al. Eğer 'ileri' dersen görünmez olursun, 'geri' dersen tekrar görünür olursun. Bu büyü böyle güçlüdür. Bununla yeryüzünün kralı olabilirsin." Tanrıça Gangā böyle söyleyip onu intihardan vazgeçirdikten sonra ortadan kaybolmuş. Bhīmabhata'nın içinde arkadaşını bulacağına dair bir umut doğmuş. Geceyi endişe ve sabırsızlıkla geçirmiş, ertesi sabah da onu aramaya koyulmuş. Şankhadatta'yı araya araya giderken bir gün Lāta adlı bir şehre gelmiş. Burada kastların rengi birbirine karışmasa da halk rengârenk bir yaşam sürermiş. Güzel sanatların geliştiği, suçların artmadığı bir yermiş. Bu şehirde tapınaklara ve evlere baka baka gezinirken kumarbazların bulunduğu bir salona gelmiş. İçerde birçok sahtekâr zar oyuncusu varmış. Üstlerinde birer bez sarılı olarak düzgün görünüşleriyle ait oldukları sınıfı yansıtıyorlarmış. Bütün dertleri para kazanmak olan insanlarmış. Onunla konuşmaya başlamışlar ve sonra birlikte oyuna oturmuşlar. Onu ütmeyi, mücevherlerini almayı düşünüyorlarmış, fakat Bhīmabhata bütün hırsızları ütmüş ve onların başkalarını aldatarak kazandıkları her şeyi onlardan almış.

Her şeyini kaybeden kumarbazlar dönüp evlerine gidiyorlarmış ki Bhīmabhata elini kapıya koyup onları durdurmuş ve şöyle demiş: "Nereye gidiyorsunuz? Alın, paranızı istemiyorum. Kazandıklarımı siz dostlarıma geri veriyorum, yoksa dostum değil misiniz?" Adamlar utanıp parayı alıp almama konusunda çekingen davranmışlar. Akshakshapanaka adlı bir kumarbaz şöyle demiş: "Aslında kumarda kazanılan geri verilmez, ancak bu beyefendi bizim dostumuz olacaksa ve kendi isteğiyle kazandıklarını dağıtacaksa neden almayalım?" Diğerleri de, "Bizimle sonsuz bir dostluk kuracaksa uygundur," demişler. Bhīmabhata bu konuda içten davrandıklarını görünce, onlarla sonsuza dek dost olacağına söz verip bütün paralarını iade

etmiş. Adamların daveti üzerine bir bahçeye gitmiş, onlarla ve aileleriyle birlikte yemek yiyip şarap içerek eğlenmiş. Akshakshapanaka ve diğerleri sorunca adını, soyunu sopunu anlatmış, sonra o da adamlara sormuş. Akshakshapanaka kendi öyküsünü anlatmış:

"Hastināpura şehrinde Şivadatta adlı zengin bir Brahman vardı. Ben onun Vasudatta adlı oğluyum. Gerçek adım bu. Gençliğimde silah bilgisine olduğu kadar, Veda bilgisine de sahiptim. Bir gün babam ailemize eşdeğer aileden bir kızla beni evlendirdi. Fakat annem çok öfkeli, insana aman vermeyen, şirret bir kadındı. Babamı katlanılmaz ölçüde üzdüğü için, ben evlenir evlenmez adam çekip bilinmeyen bir diyara gitti. Bunu gördüğüm zaman korktum, hemen karımın annemin isteğine göre davranmasını sağladım. Kadın da korkusundan öyle yaptı. Fakat annem kavga etmeden duramayan bir insandı. Karım ne yaparsa yapsın onu memnun etmesi olanaklı değildi. Hasta ruhlu kadın, karımın sessizliğini kendini beğenme, kederli ağlayışını ikiyüzlülük olarak yorumladı. Çünkü dengesizliğine bir çare yoktu. Sonunda bu davranışlarından bıkan karım evi terk edip bilinmeyen bir yere gitti.

Sonra umutsuzluğa kapıldım, aile yaşamından vazgeçmeye karar verdim. Ancak akrabalarım başka bir kadınla evlenmem için beni yeniden cesaretlendirdiler. Annem ikinci karımı da usandırdı, kadıncağız kendisini astı. Buna çok kızdım ve başka bir ülkeye gitmeye karar verdim. Akrabalarım vazgeçirmeye çalıştılar, ben de annemin kötülüklerini sıraladım. Onlar babamın başka bir nedenle ülkeden ayrıldığını söylediler, anlattıklarıma inanmadılar. Ben de şöyle bir oyuna başvurdum. Tahtadan bir kukla yaptım ve kimseye göstermeden evlendiğim üçüncü karım olduğunu söyleyip başka bir eve koydum, kapısını da kilitledim. Onu koruması için bir hizmetçi gibi giydirilmiş başka bir kukla daha yaptım. Sonra anneme, 'Karımı başka bir eve yerleştirdim, bundan sonra sen ve ben ondan ayrı bu evde oturacağız, ne sen oraya gideceksin ne o

buraya gelecek. Çünkü o çok utangaç ve senin sevgini nasıl kazanacağını bilmiyor,' dedim. Annem de razı oldu.

Bir süre geçtikten sonra bir gün annem ayrı bir evde kilitli duran gelinine sataşamadığı için eline bir taş aldı ve kendi başına vurarak yaraladı. Evinin avlusunda kanlar içinde bağıra bağıra ağlamaya başladı. Hısım akrabayla birlikte koşup geldim, akrabalar 'Ne oldu?' diye sordular, o da haince, 'Gelinim hiçbir neden yokken gelip beni bu hale soktu,' dedi. Akrabalar bunu duyunca çok kızdılar, beni ve annemi alarak tahta kuklanın kapalı olduğu eve gittiler. Kilidi açtılar, içeri girip bir baktılar ki tahta bir kukladan başka bir şey yok! Hepsi de güldü, annem utanç içinde kaldı. Böylece söylediklerime inandılar ve çekip gittiler.

Sonra ülkeyi terk ettim, dolaşa dolaşa buraya geldim ve kumar salonunu buldum. Bu beş adamla tanıştım. Bu Çandabhucanga, bu Pāşupata, bu Şmaşānavetala, bu Kālavrātaka, bu da Şāriprastara. Hepsi de yiğit kişiler. Onlarla kumar oynadım, kim kazanırsa diğerleri onun kölesi olacaklardı. Yenildikleri için onlar benim kölem oldular. Ama ben de onların iyi niteliklerinin kölesi oldum. Onlarla beraber yaşayarak kederlerimi unuttum.

Şimdi artık durumuma uygun olarak, Akshakshapanaka* adını kullanıyorum. Burada gerçek durumlarını gizleyen iyi aileden insanlarla bir arada yaşıyorum. Şimdi sen de bize katıldın. Artık şefimiz sensin. Paranı onun için kabul ettik, çünkü senin erdemli tutumundan büyülendik."

Akshakshapanaka öyküsünü bitirdikten sonra diğerleri de sırayla kendi öykülerini anlatmışlar. Prens Bhīmabhata, dostlarının para kazanmak amacıyla kumar oynayan kılık değiştirmiş yiğit kişiler olduğunu görmüş, onlarla konuşmaktan keyif almış ve günü eğlenerek geçirmiş. Batı yönü yüzünü ayla süslediğinde hep birlikte oradan ayrılıp evlerine gitmişler. Bhīmab-

* "Zarın dilencisi" (ç.n.)

hata onlarla orada kalırken, gök gürültüleri arasında yağmur mevsimi gelmiş. Vipāşā nehri kabarmış, deniz suları nehre dolup ters akıntı yapmış, sonra tufan gibi olan akıntı kesilip geri çekilerek tekrar denize boşalmış. Sel suları büyük bir balık getirmiş ve iri gövdesini kıyıya bırakmış. Şehir sakinleri, ellerinde silahlarla koşup balığı öldürmüşler ve karnını yarmışlar. Karnından sağ salim genç bir Brahman çıkmış. Halk şaşkınlıkla bağırmış. Bunu işiten Bhīmabhata, dostlarıyla birlikte oraya gitmiş, balığın içinden çıkanın arkadaşı Şankhadatta olduğunu görmüş. Koşup ona sarılmış ve balığın midesinden sinen kokuyu yıkayıp gidermek istercesine ağlamış. Başındaki beladan kurtulup dostuna kavuşan Şankhadatta da çok mutlu olmuş. Bhīmabhata neler yaşadığını sorunca anlatmış:

"Ganj'ın sularıyla sürüklendiğim zaman çok büyük bir balık beni yuttu. Uzun zaman onun kocaman midesinde yaşadım. Acıktığım zaman bıçağımla etini kesip yedim. Sonunda kader balığı buraya sürükledi ve kıyıya itti, bu insanlar onu öldürüp beni karnından çıkardılar. Gün ışığını ve seni yeniden gördüm, her şey benim için yeniden aydınlandı. İşte benim yaşadıklarım bundan ibaret, daha fazlasını da bilmiyorum zaten."

Şankhadatta bunu anlatınca Bhīmabhata ve oradakiler hayretle şunu söylemişler: "Şu kaderin işine bakın. Seni Ganj nehrinde bir balık yutsun, sonra denize açılsın, sonra denizden Vipāşā nehrine girsin, oradan kıyıya vursun, insanlar onu öldürüp içinden Şankhadatta'yı canlı çıkarsınlar. Ah, kader!" Akshakshapanaka ve diğerleri böyle şaşırdıktan sonra Bhīmabhata, Şankhadatta'yı evine götürmüş. Orada yıkanıp temiz elbiseler giyen ve bütün ihtiyaçlarını gideren adam, balığın karnından çıkmakla ikinci bir yaşama kavuşmuş gibi hissetmiş kendini.

Bhīmabhata onunla birlikte o ülkede yaşarken, yılanlar kralı Vāsuki onuruna bir kutlama töreni düzenlenmiş. Töreni görmek için, prens dostlarıyla birlikte kalabalıkların toplandığı Vāsuki tapınağına gitmiş. Yılan gibi uzun çiçeklerden çelenklerle süslenmiş heykelin bulunduğu, Pātāla cehennemine benzeyen ma-

bette tapınmış. Sonra güneye doğru yürüdüğünde Vāsuki'ye ait büyük bir göl görmüş. Göl, yılanların başlarındaki mücevherlerin parlaklığına benzeyen kırmızı lotuslarla süslü, yılan zehrinin dumanıyla oluşan bulutlara benzeyen mavi lotuslarla kaplı, rüzgârla eğilmiş çiçekleriyle tapınıyormuş gibi görünen ağaçlarla çevriliymiş. Bunu görünce şaşkınlıkla kendi kendine demiş ki: "Bu büyük göl ancak Vishnu'nun Şans Tanrıçası'ndan çaldığı denizle kıyaslanabilir." Bu sırada oraya, yıkanmak için Hamsāvalī adlı bir kız çıkagelmiş. Bu kız Lāta kralı Çandrāditya'nın, karısı Kuvalayavatī'den olma kızıymış. Gözlerini kırpmasa tanrısal bir varlık sanılacak, bir insan olduğu anlaşılmayacakmış. Çiçek gibi yumuşak bedeninden milyonlarca aşk oku saçıyor, bunun için Aşk Tanrısı Kāma'nın yayına benzeyen bir karışlık belini kullanıyormuş adeta. Bhīmabhata'ya baktığı anda gözlerinden çıkan oklarla onun kalbini delmiş. Bhīmabhata da güzellik çalan bir hırsız gibi kızın gözlerinden girip kalbine varmış ve onun ruhunu çalmış. Kız sır tutan güvenilir hizmetçisini gönderip prensin adını ve soyunu öğrenmiş. Kız yıkandıktan sonra, birçok kez Bhīmabhata'nın yüzüne bakarak, hizmetçileriyle birlikte sarayına dönmüş. Çevresi dostlarıyla sarılı Bhīmabhata da aşk ağına yakalanmış halde sendeleye sendeleye evine gitmiş.

Prenses Hamsāvalī hemen hizmetçisini aşk elçisi olarak ona göndermiş. Hizmetçi şunu söylemiş: "Prens, Prenses Hamsāvalī size şu mesajı gönderdi: 'Sizi gördükten sonra aşkın seliyle sürükleniyorum, kıyıda kayıtsızca durmayın, hemen beni kurtarın.'"

Sevdiğinin abıhayat gelen gibi mesajını alınca Bhīmabhata şöyle demiş: "Ben de akıntıdayım, kıyıda değilim, sevgilim bunu bilmiyor mu? Ama şimdi akıntıdan çıkmak için bir umuda sahibim. Bu gece gelip onun özel dairesine gireceğim. Beni kimse göremez, çünkü insanı görünmez kılan bir büyüm var." Hizmetçi kız gidip bunları Hamsāvalī'ye anlatmış, o da prensle buluşmanın heyecanıyla beklemeye başlamış.

Gece karanlığı çökerken prens süslenmiş, Gangā'nın öğrettiği büyüyü kullanarak görünmez olmuş ve prensesin görkemli dairesine girmiş. İçerisi çeşit çeşit çiçeklerin güzel kokularıyla doluymuş, Aşk Tanrısı'nın bahçesi gibiymiş. Orada Gangā'nın verdiği sarmaşığın ucunda açan çiçek gibi göksel kokular saçan sevgilisini görmüş. Yakışıklı prens, "Geri," diyerek büyüyü ters yönde kullanmış ve görünür hale gelmiş.

Kızı görünce tüyleri diken diken olmuş, mutlulukla titremeye başlamış. Üstündeki mücevherler titreyerek adeta bir ezgi oluşturuyormuş ve bu haliyle sevinçten dans eder gibi görünüyormuş. Kız utancından yüzünü gizliyor, şimdi ne olacağını adeta kalbiyle soruyormuş. Bhīmabhata demiş ki: "Güzel kız, çoktan duygularını açıkladığın kalbini neden gizliyorsun? Bu titreyen ve aşkla yanan vücudu saklamak mümkün mü?" Bhīmabhata bu ve benzeri sözlerle onun utangaçlığını gidermiş ve oracıkta Gandharva usulüyle evlenmiş. Geceyi ağzının lotusunda oynaşan bir arı gibi geçirdikten sonra, "Yine geleceğim," diyerek ayrılıp evine gitmiş.

Hamsāvalī'nin oda hizmetçileri sabah odasına girdiklerinde, sevgilisinin oraya gelmiş olduğunu anlamışlar. Kızın bukleleri dağılmış, dişleri ve tırnakları ıslakmış. Aşk Tanrısı insan biçiminde görünüp oklarıyla onu perişan etmiş gibiymiş. Hemen koşup durumu krala haber vermişler, kral da gece olup bitenleri gözetlemesi için casuslar görevlendirmiş. Bhīmabhata günü dostlarıyla geçirdikten sonra, gece olurken yine sevgilisinin odasına girmiş. Casuslar onun bir büyü yardımıyla görünmez olup odaya girdiğini görünce ve olağanüstü güçlere sahip olduğunu anlayınca gidip krala bildirmişler. Kral şu emri vermiş: "İyi korunan bir yere görünmeden girebilen kişi basit bir insan olamaz. Onu buraya getirin, ne olduğunu anlayalım. Ona nazikçe, kızımı benden niçin adam gibi istemediğini ve neden gizlendiğini sorun, kızıma denk bir damat bulmanın kolay olmadığını söyleyin."

Kralın bu sözleri üzerine, casuslar gidip bu mesajı kapıdan Bhīmabhata'ya iletmişler. Kralın kendisinden haberi olduğunu anlayan cesur prens, "Şimdi gece yarısı oldu, krala söyleyin, yarın sarayın toplantı salonuna gelip gerçeği anlatacağım," demiş. Casuslar mesajı krala iletmişler, kral ses çıkarmayıp beklemiş. Sabahleyin Bhīmabhata arkadaşlarına katılmış. Sonra yedi kahraman göz alıcı giysiler giyerek Kral Çandrāditya'nın toplantı salonuna gitmişler. Kral onun gösterişli giyimini ve yakışıklılığını görünce kibarca kabul etmiş ve kendi tahtıyla aynı düzeyde bir yere oturtmuş. Şankhadatta krala şöyle söylemiş: "Kralım, bu Rādhā kralı Ugrabhata'nın oğlu Bhīmabhata'dır. Sahip olduğu olağanüstü büyü yüzünden gücüne karşı konulamaz. Buraya sizden kızınızı istemeye geldi."

Gece olanları bilen kral, onun kızına uygun bir eş olduğunu düşünerek, "Doğrusu şanslıyım," demiş ve bu isteği kabul etmiş. Görkemli evlilik hazırlıklarından sonra çok büyük çeyizle birlikte kızı Hamsāvalī'yi Bhīmabhata'ya vermiş. Kendisine pek çok fil, at ve köy verilen Bhīmabhata, Hamsāvalī ile birlikte orada büyük bir refah içinde yaşamış. Bir süre sonra kayınpederi Lāta krallığını ona vermiş. Çocuksuz ve yaşlı bir kimse olduğundan ormana çekilmiş. Başa geçen Bhīmabhata, krallığı Şankhadatta ve diğer kahramanlarla birlikte güzelce yönetmiş.

Zaman geçmiş, casuslardan babası Ugrabhata'nın Prayāga'ya gidip orada öldüğünü öğrenmiş. Ölmeden önce de Rādhā tahtına dansçı kadının oğlu Samarabhata'yı geçirmişmiş. Babası için yas tutup cenaze törenlerini yaptıktan sonra Samarabhata'ya bir mektup göndermiş. Tahtı haksızca ele geçiren oğlana şu mesajı iletmiş: "Dansçı kızın budala oğlu, babamın tahtında ne işin var? Ne kadar Lāta kralı olsam da o taht bana aittir, ona oturamazsın." Elçi gidip bu haberi toplantı salonunda bulunan Samarabhata'ya iletmiş. Samarabhata ağabeyinin elle yazdığı mektubu okuyunca çok kızmış ve şöyle cevap vermiş: "Bu küstahça istek babamın bir zamanlar ülkeden kov-

duğu o kötü adamdan geliyor. Zaten ülkede kalmaya layık değildi. Bir çakal aslanı taklit edebilir, ancak aslanla karşılaştığı zaman çakal olduğunu anlar." Böyle kükremiş, bu sözlerini mektuba dökmüş ve aynı elçiyle Bhīmabhata'ya göndermiş. Elçi gelip mektubu Lāta kralına vermiş. Bhīmabhata mektubu okuyunca yüksek sesle gülmüş ve elçisine demiş ki: "O dansçı kadının oğluna şöyle söyle: 'Atı çalmak istediğinde seni Şankhadatta'nın elinden kurtarmıştım, çünkü babamın sevdiği bir çocuktun. Ama artık tahammülüm kalmadı. Seni babamın yanına göndereceğim, hazır ol. Birkaç gün içinde orada olacağım.'" Bu sözlerle elçiyi göndermiş ve sefer hazırlıklarına başlamış.

Görkemle parlayan kralların kralı dağ gibi büyük filine binmiş. Dalgalanan ordu kabarıp taşmış, kuvvetleriyle birlikte gelen sayısız prens ve derebeyi ufku kaplamış. Yeryüzü fillerin ve atların ayakları altında ezilip titremiş. Ordusunun kaldırdığı toz bulutuyla güneş ışıklarını engelleyen Bhīmabhata bu şekilde Rādhā şehrinin yakınına gelmiş.

Bhīmabhata'nın geldiğini işitmiş olan Kral Samarabhata öfkelenerek silahlanmış ve ordusuyla onu karşılamaya çıkmış. İki ordu doğu ve batı denizi gibi birbirine girmiş, her iki tarafın yiğitleri arasında korkunç bir savaş başlamış. Kılıçların Ölüm Tanrısı'nın dişlerinden çıkan alevler gibi, birbirine sertçe çarparak çıkardığı kıvılcımlar göğü kaplıyormuş. Birbirlerine doğru fırlatılan kargılar savaşçılara göz kırpan cennet perilerinin kirpikleri gibiymiş. Savaş alanı perdesi tozdan, müziği orduların çıkardığı sesten, dansçıları da heyecandan titreyen bedenlerden oluşan bir tiyatro sahnesi gibiymiş. Kesilen başlardan gövdelere çelenk yaparak inen kanlar, canlıları içine katıp sürükleyen seller halinde akıyormuş, tıpkı kıyamet gecesi gibiymiş.

Fakat Bhīmabhata, Şankhadatta, Akshakshapanaka, Çandabhucanga ve onların savaşmayı iyi bilen adamlarıyla güçlü bir hücuma kalkarak düşmanı bozguna uğratmış. Bu

bozguna sinirlenen Samarabhata arabasıyla ileri atılmış, Mandara dağının okyanusu çalkalaması gibi savaş okyanusunu çalkalamaya başlamış. Fil üstündeki Bhīmabhata, attığı oklarla onun yayını ikiye bölmüş, arabasını çeken dört atı da öldürmüş. Arabasından olan Samarabhata bir kargıyla Bhīmabhata'nın filini alnından vurmuş ve fil yere düşüp ölmüş. Araçlarından yoksun kalan taraflar yayan dövüşmeye başlamışlar. İki öfkeli kral, kılıç ve kalkanla dövüşü sürdürmüşler. Bhīmabhata istese görünmez olup onu yenebilirmiş, ama bu yiğitliğe sığmayacağı için öyle yapmamış. Usta bir kılıç kullanan olarak, onu açık dövüşte yenmiş, bir kılıç vuruşuyla dansçı kadının oğlunun kellesini uçurmuş.

Samarabhata ve askerleri yok edildikten sonra gökten Siddhalardan gelen bir alkış kopmuş ve böylelikle savaş sona ermiş. Bhīmabhata şairlerin ve teşrifatçıların övgüleri arasında Rādhā şehrine girmiş. Uzun bir ayrılıktan sonra, tıpkı Rāma ve Kausalyā gibi, kendisini özlemiş olan annesini sevindirmiş. Halk onu bağrına basmış, babasının tahtını süslemiş ve Bhīmabhata babasının vezirlerinin övgüleri arasında tahta çıkmış. Bir şölen düzenletip tüm halkını mutlu etmiş. Güzel bir günde Şankhadatta'ya Lāta krallığını vermiş. O ülkenin yerlilerinden olan bir kuvvetle Lāta bölgesine göndermiş. Akshakshapanaka ve adamlarına köyler vermiş, zenginlik bağışlamış ve ülkesini etrafı onlarla çevrili olarak yönetmiş. Lāta kralının kızı Hamsāvalī onun kraliçesi olmuş. Zamanla yeryüzüne hâkim olup başka kralların kızlarını da kazanmış, onlarla zevk ve sefa içinde yaşamış. Görevlerini vezirlerine devredip haremde eğlenceye dalmış, içki, kumar gibi alışkanlıklarını bırakmamış.

Bir gün sanki Şiva'nın emriyle gelmiş gibi, Ermiş Uttanka onu ziyarete gelmiş. Ermiş kapıya geldiğinde muhafızların uyarılarına rağmen, tutku ve kibirle körleşmiş olduğu için, onu hiç dinlememiş. Öfkelenen ermiş şöyle lanet etmiş: "Sarhoşluktan körleşmiş adam, tahtından düşüp vahşi bir fil ola-

sın!" Bu laneti işiten kralı bir korku sarmış. Hemen ermişin ayaklarına kapanarak ondan af dilemiş. Öfkesi yatışan ermiş şöyle demiş: "Ey kral, verilen karar değişmez, sen fil olacaksın. Ancak bir Nāga'nın lanetiyle kör olmuş ve Mrigānkadatta'nın vezirliğini yapan Praçandaşakti adında birine öykünü anlattığın zaman üzerindeki lanetten kurtulacaksın ve Şiva'nın sana daha önce söylediği gibi Gandharva haline geri döneceksin, misafir dostun da yeniden görmeye başlayacak." Ermiş bunları söyledikten sonra geldiği gibi gitmiş, Bhīmabhata da tahtından düşüp bir fil olmuş.

İşte dostum ben o fil olan Bhīmabhata'yım ve sen de Praçandaşakti'sin. Artık lanet sona erdi.' Bunu söyledikten sonra Bhīmabhata fil biçiminden çıkmış ve bir Gandharva haline gelmiş. Praçandaşakti'nin de gözleri açılmış ve adamı görmüş. Bunları vezirleriyle birlikte çalıların arkasından izlemekte olan Mrigānkadatta da onun dostu ve veziri olduğunu anlayarak hemen koşup boynuna sarılmış. Bedenini abıhayatla yıkanıyormuş gibi hisseden Praçandaşakti de hemen efendisinin ayaklarına kapanmış.

Gandharva Bhīmabhata, uzun bir aradan sonra kavuşup ağlaşmakta olan iki dosta yatıştırıcı sözler söylemiş. Mrigānkadatta onun önünde eğilerek şöyle demiş: 'Dostuma kavuşmam, onun gözlerinin açılması hep senin mucizevi gücünle oldu. Büyük bir varlıksın!' Bunu işiten Gandharva, prense şu karşılığı vermiş: 'Eninde sonunda bütün vezirlerine kavuşup Şaşānkavatī'yi eş olarak kazanacaksın ve tüm yeryüzünün kralı olacaksın. Umudunu yitirme. Ey hayırlı kişi, şimdi gidiyorum, fakat ne zaman aklına getirirsen o anda ortaya çıkarım.'

Eşi benzeri olmayan Gandharva, prense bunları söyleyip onunla sonsuzca dost olduğunu belirttikten sonra, üzerindeki lanet sona erdiğinden, bileziklerini ve kolyelerini şıkırdatarak hızla göğe yükselmiş. Praçandaşakti'ye kavuşup mutlu olan Mrigānkadatta ise günü vezirleriyle birlikte ormanda geçirmiş.

LXXV. Bölüm

Dua

Dans ederken hortumuyla, çiçek yağmuru yağdırır gibi gökten yıldızları yağdıran tanrı Ganeşa muzaffer olsun!

Geceyi böyle geçiren Mrigānkadatta, sabahleyin Praçandaşakti ve öteki vezir dostlarıyla birlikte Şaşānkavatī'yi ve diğer vezirlerini bulmak üzere Uccayini'ye doğru yola çıkmış. Yolda yürürlerken gökte korkunç biçimde şekli bozulmuş bir adam tarafından taşınan veziri Vikramakeşarin'i görmüş. Tam öteki vezirlere gösteriyormuş ki gökten yere inmişler. Vikramakeşarin adamın omzundan iner inmez gözyaşları içinde Mrigānkadatta'nın ayaklarına kapanmış. Mrigānkadatta da onu sevinçle kucaklamış, sonra sırayla öteki vezirler de onu kucaklamışlar. Vikramakeşarin kendisini getiren adamı, 'Seni hatırladığımda gel,' deyip göndermiş.

Mrigānkadatta başından geçenleri merak edip sormuş, o da oturup ormanda anlatmaya başlamış:

'Nāga'nın lanetiyle ayrıldıktan sonra, günlerce sizi arayarak dolaştım ve kendi kendime, "Uccayini'ye gitmeliyim, çünkü oraya gideceklerdi," dedim ve bu şehre ulaşmak için yola koyuldum. Bir süre sonra yakındaki Brahmasthala adlı köye vardım, göl kenarındaki bir ağacın dibine oturdum. Sonra bir yılanın soktuğu yaşlı bir Brahman yanıma gelip dedi ki: "Buradan kalk evladım, yoksa akıbetin benim gibi olur. Çünkü burada yaşayan büyük bir yılan var. Onun ısırığı yüzünden öyle acı çekiyorum ki kendimi göle atacağım." Brahmanın kendini öldürmesini engelledim ve panzehiri yapmayı bildiğim için hayatını kurtardım. Sonra Brahman nazikçe başımdan geçenleri sordu. Öğrendikten sonra, "Sen bugün hayatımı kurtardın, ben de sana babamdan öğrendiğim, Vetālalara hükmetme büyüsünü öğreteyim. Bunun için uygun bir kişisin, benim

gibi zavallı bir insan bunu ne yapsın?" dedi. Bunun üzerine soylu Brahmana dedim ki: "Benim derdim Mrigānkadatta'dan ayrı olmak, Vetālalara hükmedip ne yapayım?" Brahman güldü ve konuşmayı şöyle sürdürdü: "Bir Vetāla'dan istediğin her şeyi elde edebileceğini bilmiyor musun? Eski zamanlarda Kral Trivikramasena Vidyādharalar hükümdarlığını bir Vetāla sayesinde kazanmadı mı? Dinle, sana bunu anlatayım.

Godavari ırmağının kıyısında Pratishtana adlı bir yer varmış. Çok eskiden orada Tanrı İndra gibi güçlü, Vikramasena oğlu ünlü Kral Trivikramasena yaşarmış. Bu kral resmi görüşmelerini yaptığı salonda otururken, Kshantişila adlı bir dilenci her gün onu ziyaret edermiş. Saygılarını sunar ve her seferinde de bir meyve verirmiş. Kral da aldığı meyveleri haznedarına teslim edermiş. Bu şekilde on yıl geçmiş. Yine dilencinin gelip meyve sunduğu bir gün kral bu kez meyveyi sahibinin elinden kaçmış küçük bir maymun yavrusuna vermeyi tercih etmiş. Maymun meyveyi yemeye başlamış ve o anda meyvenin içinden ölçülemez değerde bir mücevher çıkmış.

Bunu gören kral haznedarına sormuş: 'Bugüne kadar sana verdiğim meyveleri nereye koydun?' Kralın sorusundan korkan haznedar, 'Onları kapısını açmadan pencereden hazineye atmıştım,' demiş. 'Eğer efendimiz emrederlerse gidip bakayım,' diye de eklemiş. Kral da hemen gidip bakmasını emretmiş. Haznedar gidip bakmış ve geri gelip şöyle söylemiş: 'Hazinedeki bütün meyveler çürümüş, ancak ortada pırıl pırıl parlayan göz alıcı bir mücevher yığını var.'

Bunu işiten kral çok memnun olmuş, mücevherleri haznedarına vermiş ve ertesi gün huzuruna gelen dilenciye sormuş: 'Neden benim için bu kadar büyük bir zenginlik harcadın? Eğer söyleseydin verdiğin meyveleri almazdım.' Kralın bu sorusuna dilenci şöyle cevap vermiş: 'Sadece cesur bir kişinin yardımıyla yapabileceğim bir büyü biliyorum. Bu cesur kişi sizsiniz kralım, bana yardım etmenizi rica ediyorum.' Kral sadece kabul etmemiş, yardım edeceğine dair söz de vermiş. Çok mut-

lu olan dilenci, krala ne yapacağını söylemiş: 'On beş gün sonra akşam hava kararırken, büyük mezarlıkta banyan ağacının altında sizi bekleyeceğim, o gün, o saatte, orada benimle buluşmalısınız.' Kral, 'Tamam,' diye karşılık vermiş. Dilenci Kshantişila mutluluktan uçarak evine gitmiş.

Günü geldiğinde kahraman kral dilenciye verdiği sözü hatırlamış, kılık değiştirip başına siyah bir bez bağlayarak kılıcını kuşanmış ve karanlık çökerken korkusuzca mezarlığa doğru gitmiş. Etraf pek kasvetliymiş, havada koyu bir karanlık varmış, cenaze ateşlerinden yükselen dehşetli alevler ürkütücüymüş, insan iskeletleriyle kafataslarının görünüşü de çok korkunçmuş. İğrenç Bhutalar ve Vetālalar sapık görünüşleriyle ortalıkta cirit atıyor, çakalların acı feryatları bunların gürültüsüne karışıyormuş. Bu durum Bharirava'nın güçlü ve gizemli biçimini akla getiriyormuş. Kral bir süre aradıktan sonra, dilenciyi bir banyan ağacının altında bulmuş. Dilenci bir çember çizmekle meşgulmüş. Kral yaklaşıp seslenmiş: 'İşte geldim dilenci, senin için ne yapabilirim söyle!'

Kralın sesini duyan dilenci, sevinçle ona bakmış ve demiş ki: 'Ey kahraman, şimdi buradan güneye doğru uzunca bir yol gitmelisin, orada bir şimşapa ağacı var. O ağaçta asılı bir ceset var, cesedi alıp bana getirmelisin. Lütfen bu konuda bana yardımcı ol.'

Sözüne sadık olan kral bunu duyar duymaz, 'Pekâlâ' diyerek güneye doğru yola koyulmuş. Bir süre gittikten sonra, ölü ateşlerinin aydınlattığı bir yoldan güçlükle ilerleyerek, karanlıkta şimşapa ağacına varmış. Ağaç cenaze ateşlerinden yükselen dumanla kaplıymış ve çiğ et kokan haliyle tıpkı bir Bhuta'ya benzemekteymiş. Kral, bir iblisin omzunda durur gibi ağaçta asılı olan cesedi görmüş. Ağaca tırmanıp ipi kesmiş, cesedi yere düşürmüş. Ceset yere düşer düşmez acı duyan canlı bir insan gibi bağırmış. Onun canlı olduğunu düşünen kral, acıyarak bedenine dokunmuş. İşte o anda cesetten manyakça bir kahkaha sesi yükselmiş. Kral, cesedin bir Vetāla'nın eline geç-

tiğini anlamış ve hiç çekinmeden, 'Niye gülüyorsun? Hadi yürü gidelim,' demiş. Ancak böyle konuşurken bir de bakmış ki Vetāla süratle yerden kalkıp aynı ağaca tekrar kendini asıyor. Kral tekrar ağaca tırmanıp cesedi yeniden aşağı indirmiş, zira kahramanların kalbi en sert kayadan daha sağlam bir cevherdir. Sonra Vetāla'nın içine girdiği cesedi omzuna alıp sessizce yola koyulmuş. Yolda böyle yürürken, omzundaki cesedin içindeki Vetāla dile gelip demiş ki: 'Kral! Yolda seni eğlendirmek için bir öykü anlatayım, dinle!

Vārānasī adlı bir şehir varmış. Şiva'nın yaşadığı bu yer kutsal varlıklarla doluymuş ve Kailāsa dağının yaylası gibiymiş. Her zaman suyu bol olan Ganj nehri de tıpkı boyunda sürekli takılı bir kolye gibi oradan akarmış. İşte bu şehirde bir zamanlar Pratapamukuta adlı bir kral yaşarmış. Ateş nasıl ormanı helak ederse, bu kralın yiğitliği de düşmanlarının ailelerini helak edermiş. Onun Vacramukuta adlı bir oğlu varmış. Bu çocuk o kadar yakışıklıymış ki Aşk Tanrısı yanında hiç kalırmış. Ayrıca düşmanları onun cesaretini iyi bilirmiş. Bu prensin canından çok sevdiği Buddhişarīra adlı bir arkadaşı varmış. Bu da vezirin çok zeki olan oğluymuş.

Bir keresinde prens ava düşkünlüğünden, eğlenmek için arkadaşıyla birlikte uzaklara gitmiş. Ay uçlu oklarıyla uzun yeleli aslanların kafalarını uçura uçura yol alırken büyük bir ormana gelmişler. Öten kuşlarla, öbek öbek açmış çiçeklerle orman sanki bir aşk evi gibiymiş. Ormanda prens ve vezirin oğlu deniz kadar büyük bir göl görmüşler. Gölde renk renk açmış lotuslar arasında hizmetkârlarıyla birlikte banyo yapmaya gelmiş göksel güzellikte bir kızla karşılaşmışlar. Kız güzelliğiyle adeta gölü dolduruyormuş ve mavi lotuslardan yeni bir orman yaratıyor gibiymiş. Ay gibi güzel yüzünün utangaçlığını gizlemek için, beyaz bir lotusla yüzünü kapatmış ve hemen o anda prense gönlünü kaptırmış. Prens de aynı şekilde kıza âşık olmuş.

Prens ona ve hizmetçilerine bakıp kızın kim olduğunu düşünürken, kız ülkesini belirten ve başka bilgiler veren işaretler

yapmaya başlamış. Çiçek kolyesinden bir lotus çıkartıp kulağına takmış ve dantapatra* denilen bir mücevher biçimine gelene kadar bir süre kıvırmış. Sonra başka bir lotus alıp kafasına koymuş ve elini anlamlı bir biçimde kalbinin üstüne bastırmış. Prens o anda bunların ne anlama geldiğini anlayamamış, ama vezirin zeki oğlu anlamış.

Prens kızdan ayrıldıktan sonra, tıpkı sihir gücünü yitirmiş bir Vidyadhara gibi, kendi ülkesine dönmüş ve mutsuzluktan perişan bir hale düşmüş. Sonra bir gün vezirin oğlu dayanamayıp, prensin kızı kolayca elde edebileceğini söyleyince, oğlan kendini kaybetmiş ve "Nasıl elde edebilirim ki, ne adı belli, ne ailesi, ne de ülkesi? Neden beni yanıltmaya çalışıyorsun?" demiş. Bunun üzerine vezirin oğlu cevaplamış: "Ne? Kızın işaretle sana ne anlatmaya çalıştığını anlamadın mı? Lotusunu kulağına koymakla, 'Ben Karnotpala ülkesinde yaşıyorum,' demek istedi. Diş yaprağı mücevheri yapmakla, 'Ben fildişi oymacısının kızıyım,' demek istedi. Lotusu başına koymakla adının Padmavatī olduğunu, elini kalbinin üstüne koymakla da, 'Bu kalp senindir,' demek istedi. Kalinga bölgesinde Karnotpala adlı bir kralın yaşadığını biliyorum. Onun sarayındaki gözde kişilerden biri fildişi oymacısı Sangramavardhana'dır. Oymacının canından çok sevdiği kızının adı da Padmavatī'dir. Bütün bunları halkın ağzından duymuştum, bu yüzden kız sana işaretler yaparken hepsinin anlamını çözdüm."

Prens vezirin zeki oğlundan bunları işitince çok sevinmiş ve artık amacına ulaşmak için bir imkân olduğunu düşünmüş. Sonra konu üzerine biraz kafa yormuşlar ve avlanmaya çıkar gibi yapıp, aslında sevgilisine kavuşmak için, onun yaşadığı yöne doğru gitmeye başlamışlar. Prens yolda hızlı atlarıyla maiyetindekileri atlatıp Kalinga ülkesine yalnızca vezirin oğluyla birlikte varmış. Orada Kral Karnotpala'nın şehrine ulaşmışlar ve fildişi oymacısının sarayını bulmuşlar. Der-

* "Diş yaprağı" (ç.n.)

ken, onların çok yakınında oturan yaşlı bir kadının evine misafir olarak yerleşmişler.

Vezirin oğlu atlara su ve yem vermiş, onları gizledikten sonra prensin önünde yaşlı kadına sormuş: "Hey ana, Sangramavardhana adlı bir fildişi oymacısı tanıyor musun?" Yaşlı kadın nazikçe cevap vermiş: "İyi tanırım, ben onun dadısıydım. Şimdi de kızına dadılık yapıyorum. Ama oraya gidemem, zira üstüme giyecek elbisem yok, kötü kalpli kumarbaz oğlum gördüğü yerde elbiselerimi alıp gider."

Vezirin oğlu bunları işittiğine sevinmiş ve ona elbisesinin üst parçasıyla başka hediyeler verip konuşmayı sürdürmüş: "Sen bizim anamızsın, ricalarımızı lütfen yerine getir. Fildişi oymacısının kızı Padmavatī'ye git ve 'Seni gölde görüp âşık olan prens geldi, beni sana gönderdi,' de!" Yaşlı kadın verilen hediyelere sevinmiş ve kendisinden isteneni kabul edip doğruca Padmavatī'nin yanına gitmiş, çok kısa bir süre sonra da geri gelmiş. Prens ve vezirin oğlu ne olduğunu sorunca, "Buraya geldiğinizi gizlice ona söyledim. Bunu duyunca beni azarladı ve kâfuru sürülü elleriyle her iki yanağıma da vurdu. Onurum iki paralık oldu ve ağlayarak geri geldim. Bak yavrum, ellerinin izi hâlâ yanaklarımda duruyor," diye konuşmuş.

Bunları duyan prens ümitsizliğe kapılmış, ancak vezirin zeki oğlu eğilip fısıldamış: "Üzülme, düşüncesini açıkça söylemese de, dadısına vurup yanaklarına on parmağının izini çıkartmakla kız şunu demek istiyor: 'Önümüzdeki on gün içinde bekle, çünkü bu arada görüşmek mümkün değil.'"

Vezirin oğlu prensi böyle yatıştırdıktan sonra gitmiş, pazarda gizlice altınlarını satıp yaşlı kadına çok lezzetli yemekler hazırlatmış, oturup üçü birlikte yemişler. On gün geçtikten sonra vezirin oğlu yaşlı kadını yeniden Padmavatī'ye göndermiş. Lezzetli yiyeceklere ve içeceklere düşkün olan kadın, Padmavatī'nin evine gitmiş ve geri gelmiş, onlara anlatmış: "Gittim ve hiç konuşmadım, ama beni yine azarladı, bu kez kırmızı boyaya batırdığı üç parmağını göğsüme bastırdı. Ben de böy-

le geri geldim." Bunu duyan vezirin oğlu prense, "Endişe edilecek bir şey yok, kırmızı boyalı üç parmağıyla işaret koyarak, 'Üç geceye kadar seni kabul edemem,' demektedir," diye açıklama yapmış.

Üç gün daha beklemişler, sonra tekrar yaşlı kadını göndermişler. Kadın Padmavatī'nin evine varınca kız kadını onurlandırmış, yiyecekler sunmuş, şarap ve başka güzel şeylerle memnun etmiş. Akşam olup da yaşlı kadın evine geri dönmek istediği anda, dışarıda korkunç bir gürültü kopmuş: "Kaçın, kaçın, ipini koparan bir fil insanları ezerek buraya doğru geliyor."

Padmavatī yaşlı kadına demiş ki: "Güvenli olmayan bu anayoldan gitme, orada fil var, biz seni bir koltuğa oturtup bir iple aşağı sarkıtalım, şu geniş pencereden evin bahçesine in! Sonra ağaca çıkıp şu duvarı geç, sonra diğer ağaçtan aşağı in ve kendi evine git!" Kız bunları dedikten sonra yaşlı kadın dediklerini bir bir yapmış. Eve gelince de olup biten her şeyi prense ve vezirin oğluna ayrıntılarıyla anlatmış. Vezirin oğlu prense dönüp demiş ki: "Dileğin yerine geldi. Kız sana izleyeceğin yolu gösteriyor. Akşam olur olmaz aynı yoldan kızın evine git ve içeri gir!"

Prens, yaşlı kadının gösterdiği duvarın üstünden geçerek eve ulaşmış. Ucunda koltuk olan sarkıtılmış ipi görmüş. Yukarıda bazı hizmetçiler onu beklemekteymiş. Prens koltuğa oturmuş, kadın hizmetçiler de hemen onu iple yukarı çekmişler. Prens pencereden girip sevgilisine kavuşmuş. Vezirin oğlu da misafir kaldıkları yere dönmüş. Prens, Padmavatī'nin dolunay gibi güzel yüzüne bakmış. Yüzü güzellik saçıyormuş. Kız onu görür görmez cesaretle ayağa kalkmış, muhabbetle kucaklamış, uzun süredir âşığını bekleyen bir sevgili olarak okşamaya başlamış. Prens güzel kızla orada Gandharva usulü evlenip muradına ermiş ve bir süre gizlice birlikte olmuşlar.

Aradan birkaç gün geçtikten sonra bir gece prens kıza şöyle söylemiş: "Arkadaşım vezirin oğlu benimle birlikte gelmişti ve şu anda dadının yanında kalıyor, şimdi gidip onu bir görmeliyim, sonra tekrar döneceğim." Bunu duyan kurnaz Pad-

mavatī âşığına şöyle demiş: "Kocacığım, sana bir soru soracağım. Sana yaptığım işaretlerin anlamını çıkarabilmiş miydin, yoksa bunları arkadaşın olan vezirin oğlu mu çözdü?" Prens bu soruya cevap vermiş: "Ben bir şey anlamamıştım, fakat insanüstü görüşleri olan arkadaşım vezirin oğlu her şeyi anladı ve bana anlattı." Bunu duyan güzel kız, bir an düşünmüş, sonra demiş ki: "Bunu bana daha önce söylememekle hata etmişsin. O senin arkadaşınsa, benim de kardeşimdir. Herkesin önünde onurlandırmalı, ona hediyeler vermeliyim."

Kız bu sözlerden sonra prensi göndermiş. Geceleyin saraydan çıkan prens arkadaşının yanına gelmiş. Konuşma sırasında kızın işaretlerini nasıl anladıklarını açıkladığını söylemiş. Ancak vezirin oğlu bu davranışı tedbirsizce bulduğunu söyleyerek pek onaylamamış. Sonra günü konuşarak geçirmişler.

Ertesi gün sabah duasından sonra yeniden konuşmaya başladıkları sırada elinde yiyeceklerle Padmavatī'nin sırdaşı içeri gelmiş. Vezirin oğlunun sağlığını sorduktan sonra elindeki lezzetli yiyecekleri vermiş, bu arada prensin onlardan yemesini engellemiş. Hanımefendisinin kendisini beklediğini söyleyerek hemen oradan ayrılmış. Sonra vezirin oğlu prense, "Bak şimdi prensim, sana müthiş bir şey göstereceğim," diyerek elindeki yiyeceklerden birini bir köpeğe vermiş, köpek onu yer yemez ölmüş. Prens, "Bu garip olayın anlamı nedir?" diye sormuş. O da açıklamış: "Doğrusu, bu kız zekâmı fark etti, işaretlerinin anlamlarını çözdüğümü biliyor, bu yüzden zehirli yiyecekleri gönderdi. Bunları yiyip ölmemi istiyor, çünkü sana çok âşık, seni kaybetmek istemiyor. Sağ kalırsam, benim etkimle evine dönüp onu terk edebilirsin diye düşünüyor. Ama kızmaya gerek yok, bu soylu kadını akrabalarından ayrılmaya razı etmelisin. Sana onu kaçırman için bir yol önereceğim."

Vezirin oğlu bunları söyledikten sonra prens, "Sen gerçekten Buddhişarīra* adına layıksın, bilgeliğin bedenlenmiş hali

* Buddhişarīra "bedenlenmiş bilgelik" anlamına gelir. (ç.n.)

gibisin," demiş. Tam o sırada dışarıdan bir gürültü gelmiş. İnsanlar, "Eyvah, kralın küçük çocuğu ölmüş," diye bağrışıyorlarmış. Vezirin oğlu buna çok sevinmiş ve prense demiş ki: "Gece Padmavatī'nin sarayına git, onu öyle sarhoş et ki duyusuz ve hareketsiz kalsın. Ölü gibi olsun. O uykudayken sıcak, uzun bir çiviyle kalçasına bir işaret koy, bütün mücevherlerini alıp pencereden sarkıttığın iple geri dön, işin kalan kısmını daha sonra açıklayacağım."

Vezirin oğlu sözlerini bitirdikten sonra üç uçlu bir çivi yaptırmış ve prense vermiş. Prens, sevgilisinin ve arkadaşının acımasız kalplerine benzeyen bu aleti aldıktan sonra, "Söylediğini yapacağım," demiş ve geceleyin Padmavatī'nin sarayına gitmiş. Kız ondan hiç şüphelenmemiş. Prens kızı sarhoş edip bayılttıktan sonra kalçasına çiviyle işaret koymuş, mücevherlerini almış ve kendisine söylendiği gibi davranmış. Sonra vezirin oğlu yapacaklarını tekrar gözden geçirmiş.

Ertesi sabah vezirin oğlu mezarlığa gitmiş, çabucak bir çileci kılığına girmiş, prensi de çömezi kılığına sokmuş. Ona demiş ki: "Git, kızın mücevherlerinden inci kolyeyi pazarda satar gibi yap, fakat fiyatını yüksek tut ki kimse almaya kalkışmasın, öte yandan herkes onun çalındığını anlasın. Eğer muhafızlar seni tutuklamaya kalkışırsa, hiç çekinmeden ona, 'Bunu bana satmam için ruhsal önderim verdi,' dersin."

Vezirin oğlu tarafından gönderilen prens pazaryerinde kolyeyi göstere göstere dolaşmış. Böyle dolaşırken bir muhafız onu görmüş ve fildişi oymacısının kızının ihbarı doğrultusunda tutuklamış. Prensi hemen şehrin başyargıcına götürmüşler. Yargıç onun çileci gibi giyindiğini görünce nezaketle sormuş: "Efendim, geceleyin çalınan ve fildişi oymacısının kızına ait olan bu kolyeyi nereden buldunuz?" Çileci kılığındaki prens, "Bunu bana ruhsal önderim verdi, gelin ona sorun," demiş. Şehrin yargıcı vezirin oğluna gelmiş, önünde eğildikten sonra, "Efendimiz, öğrencinizin elinde duran bu inci kolyeyi nereden buldunuz?" diye sormuş.

Kurnaz adam rol yapmaya başlamış: "Ormanlarda sürekli olarak oradan oraya dolaşan bir çileciyim. Yolum tesadüfen buraya düştü. Geceleyin mezarlıktayken değişik yönlerden gelmiş birtakım cadılar gördüm. Onlardan birisi çıplak bedeninde kalbinin üzerine koyduğu lotusla prensi getirdi ve onu Bhairava'ya sundu. Çok büyük güçlere sahip olan sarhoş cadı, dua ettiğim sırada yüzünde iğrenç bir ifadeyle tespihimi almaya çalıştı. Çok kızdığım için bir büyü yaptım, üç uçlu çatalının ucunu kızdırıp kalçasına işaret koydum. Bu kolyeyi de o sırada boynundan aldım. Şimdi onu satmam gerekir, zira bu bir çileci için uygun değil."

Yargıç bunları işittikten sonra gidip krala haber vermiş. Kral kaybolan inci kolyeyi görerek güvenilir yaşlı bir kadını fildişi oymacısının kızının kalçasında çilecinin söz ettiği işaretin olup olmadığına bakmak üzere göndermiş. Yaşlı kadın geri gelmiş ve işaretin çok net göründüğünü söylemiş. Kral, kızın bir cadı olduğuna ve çocuğunu öldürdüğüne hükmetmiş. Sonra çileci kılığındaki vezirin oğlunun yanına gidip Padmavatī'yi nasıl cezalandırması gerektiğini sormuş. Onun önerisiyle, akrabaları geride kalmak üzere, kızı şehirden kovmaya karar vermiş. Şehirden kovulan Padmavatī çıplak halde ormana atılmış. Kız bütün bunların vezirin oğlunun hileleri olduğunu tahmin etmiş. Akşamleyin vezirin oğlu ve prens, çileci elbiselerini çıkarıp atlarına binerek, ağlamakta olan kızın yanına gelmişler. Onu yatıştırdıktan sonra atlarına bindirip kendi krallıklarına doğru yola çıkmışlar. Orada prens kızla mutlu bir hayat sürmüş. Ancak fildişi oymacısı, kızının ormanda vahşi hayvanlar tarafından yendiğini düşünerek kederinden ölmüş. Ardından da karısı ölmüş.'

Krala bu öyküyü anlatan, cesedin içindeki Vetāla sormuş: 'Şimdi bu öyküyle ilgili bir tereddüdüm var, buna cevap ver: Kızın annesiyle babasının ölümünden kim sorumludur? Vezirin oğlu mu? Prens mi, yoksa Padmavatī mi? Ey kral, eğer doğru cevabı bulamazsan kafan yüz parçaya bölünsün!'

Vetāla'dan bunları işiten kral, onun lanetinden korkmadan doğru olanı bulup şu karşılığı vermiş: 'Ey büyü sanatlarını bilen yaratık, bu ne zor soru böyle, niçin mutlaka üçünden biri suçlu olsun? Bütün suç Kral Karnotpala'dadır.' Bunun üzerine Vetāla demiş ki: 'Niçin? Kral ne yaptı ki? Konuyla ilgisi olan bu üçüdür.' Kral demiş ki: 'Bu üçünden hiçbiri gerçekten kabahatli değildir. Çünkü vezirin oğlu efendisinin istekleri doğrultusunda davranmış, bir suç işlememiştir. Padmavatī ile prens ise Aşk Tanrıçası'nın oklarıyla yanıp tutuşurken, hiçbir şeyin farkına varmaz haldeydiler. Fakat Kral Karnotpala öyle mi? Siyaset biliminden haberi yok, casusların yaptılarını araştırmıyor, hırsızların hilelerini anlamıyor, işaret dili ve simgeler konusunda tecrübesiz, bu nedenle de düşünmeden adım atıyor. Suçlu olarak o görülmeli.' Cesedin içindeki Vetāla kraldan doğru cevabı alınca hemen omzundan uçmuş ve sihir gücüyle görünmeden eski yerine gitmiş.

LXXVI. Bölüm

Kral Trivikramasena yılmaz cesaretiyle cesedi tekrar almak üzere şimşapa ağacına doğru gitmiş, oraya vardığında karanlıkta, cenaze ateşlerinin loş ışığında yerde inleyen cesedi görmüş. İçinde Vetāla'nın olduğu cesedi yeniden omzuna yüklemiş ve sessizce kararlaştırılan yere doğru yürümeye başlamış. Bir süre sonra Vetāla tekrar seslenmiş: 'Kral, şu içine düştüğün bela çok büyük ve sana uygun değil, bir öykü daha anlatayım da eğlen. Dinle!

Yamuna nehri kıyılarında Brahmasthala adlı, Brahmanlara ayrılmış bir yer varmış. Orada Vedaları bütünüyle bilen Agnisvamin adlı bir Brahman yaşarmış. Onun Mandaravatī adlı çok güzel bir kızı olmuş. Tanrı öyle güzel yaratmış ki cennetteki periler bile onu kıskanmışlar. Kız büyüdüğü zaman Kanyakubca'dan üstün nitelikleri birbirine denk üç genç Brahman çıkagelmiş. Onların üçü de ayrı ayrı kızı babasından is-

temiş, kıza kim sahip olamazsa hayatından vazgeçecekmiş. Fakat kızın babası hiçbirisine kızını vermemiş, çünkü hangisine verse diğer ikisinin ölümüne neden olacakmış. Bu yüzden genç kız evlenmeden kalmış. Brahmanlar dae ay yüzlü güzelin aşkı yüzünden yemeden içmeden kesilmişler, adeta bitkisel bir yaşam sürmeye başlamışlar.

Derken, genç Mandaravatī aniden ateşli bir hastalığa yakalanıp ölmüş. Kız öldükten sonra kedere kapılan Brahmanlar, gerekli süslemeleri yaptıktan sonra onu ölülerin yakıldığı mezarlığa taşımış ve yakmışlar. Birisi oraya bir kulübe yapmış ve kızın küllerini yatak edinmiş yapmış, dilencilikten kazandığı sadakalarla yaşamaya devam etmiş. İkincisi kızın kemiklerini almış ve Ganj nehrine gitmiş. Üçüncüsü ise bir çileci olmuş ve yabancı diyarlara yolculuğa çıkmış.

Çileci amaçsız dolaşırken Vacraloka adlı bir köye gelmiş. Orada bir Brahmanın evine misafir olmuş. Brahman onu nezaketle ağırlamış. Yemeğe oturdukları sırada bir çocuk ağlamaya başlamış. Bütün çabalara rağmen çocuk susmamış, öfkeye kapılan evin hanımı onu kollarına alıp yanan ateşe atmış. Hemen o anda çocuğun yumuşak bedeni kül haline gelmiş. Misafir çileci bunu görünce tüyleri diken diken olmuş, "Eyvah, eyvah! Ben bir şeytan Brahmanın evine girmişim. Burada yemek yemeyeceğim, yiyecek olursam günaha gireceğim," demiş. O böyle deyince ev sahibi de demiş ki: "Şimdi ölüyü sapasağlam dirilten tılsımımın gücünü gör." Böyle dediği anda tılsımın bulunduğu kitabı almış, okumuş ve ateşe atmış. Çocuk daha önceki halinden hiçbir farkı olmaksızın dirilmiş.

Böylece Brahman sakinleşmiş, yemeğini yemeğe razı olmuş. Evin sahibi kitabını rafa koymuş, yemeğini bitirdikten sonra yatmağa gitmiş, çileci de öyle yapmış. Fakat ev sahibi uykuya dalınca çileci ürpererek kalkmış, sevgilisini de aynı şekilde diriltebileceğini düşünerek kitabı raftan almış.

Kitapla birlikte evden ayrılmış. Gece gündüz yol alarak sevgilinin yakıldığı mezarlığa ulaşmış. O anda kızın kemiklerini Ganj nehrine atmaya gelmiş olan ikinci Brahmanı görmüş. Mezarlıkta bir kulübe yapıp sevgilisinin külleri üzerinde yatanı da bulunca, ikisine birden demiş ki: "Bu kulübeyi kaldırın, bir tılsım buldum, onun gücüyle sevgilimi canlandıracağım." Böyle üsteleyen ve kulübeyi bozan çileci Brahman, kitabı açıp büyüyü okumuş. Sihir okunduktan sonra kitabı ateşe atmış, Mandaravatī de canlanmış. Daha önce ateşte yanmış olan kız, eskisinden daha da güzelleşmiş olarak, sanki altından yapılmış gibi hayata dönmüş.

Kızın dirildiğini gören Brahmanlar tekrar delice âşık olmuşlar. Hepsi de onu istediği için kavgaya tutuşmuşlar. Birincisi demiş ki: "O benim karımdır, çünkü benim büyümün gücü sayesinde dirildi." demiş. İkincisi: "O bana aittir, çünkü kutsal banyo yerlerinin etkisiyle dirilmiştirdi," demiş. Üçüncüsü de: "O benimdir, çünkü küllerini sakladım ve çileciliğimle hayata dönmesini sağladım," demiş.'

Öyküsünü bitiren Vetāla krala sormuş: 'Ey kral, şimdi bu kavgaya adaletinle bir son ver. Kadın kimin karısı olmalı? Eğer biliyorsan ve söylemiyorsan kafan parça parça olacak.'

Kral, Vetāla'dan bunu işittikten sonra şöyle demiş: 'Onu sihirle yaşama döndüren, her ne kadar çok zorluk çektiyse de kızın "babası" olarak düşünülmeli, çünkü onun dünyaya gelmesine neden oldu. Kemiklerini Ganj nehrine taşıyan da onun "oğlu" olarak düşünülmeli, fakat üçüncüsü mezarlıkta küllerin üzerinde yatmakla ve küllerine sarılıp bir çileci gibi yaşamakla derin duygular içinde olduğunu gösterdi, böylece onun kocası olmaya hak kazandı." Vetāla bunu duyunca kralın omzundan uçmuş ve görünmeden eski yerine gitmiş. Dilenciye söz vermiş olan kral da onu almak için geri dönmüş. Çünkü cesur insanlar verdikleri sözü yerine getirmek için hayatlarını harcamaktan çekinmezler.

LXXVII. Bölüm

Kahraman Kral Trivikramasena şimşapa ağacından Vetāla'yı alıp sırtına koyduktan sonra yeniden yola koyulmuş. O böyle sessizce yürürken Vetāla demiş ki: 'Hey kral, senin hiç yılmadan böyle bir ileri bir geri gidişin harika. Sana ödül olarak bir öykü anlatacağım. Dinle!

Pātaliputra adlı şehirde Vikramakeşarin adlı bir prens yaşarmış. Çok erdemli ve zengin bir kralmış. Her şeyi bilen, tanrısal bir zekâya sahip ama bir lanet sonucu böyle doğmuş Vidaghaçudamani adlı bir papağanı varmış. Prens bu papağanın tavsiyesine uyarak Magadha kraliyet ailesinden Çandraprabha ile evlenmiş. Bu prensesin de Somika adlı akıllı bir dişi maina kuşu varmış. Bu ikisi, yani papağan ve maina aynı kafeste kalırlar, zekâlarıyla kadın ve erkek sahiplerine yardım ederek yaşarlarmış.

Bir gün papağan mainaya âşık olmuş ve demiş ki: "Güzel hanımefendi, ikimiz aynı kafeste uyuyoruz, aynı kafeste yiyoruz, tünüyoruz. Öyleyse evlen benimle." Fakat maina şu cevabı vermiş: "Hiçbir erkekle yakın ilişki kurmak istemiyorum. Çünkü erkekler kötü ve nankördürler." Papağan karşılık vermiş: "Asıl kadınlar kötü ve acımasızdır." Böylece aralarında bir tartışma başlamış. İki kuş bir anlaşma yapmışlar. Eğer papağan kazanırsa maina onun karısı olacak, maina kazanırsa papağan onun kölesi olacakmış. Adil bir yargılama için, birlikte prensin huzuruna gelmişler. Babasının yargı divanında bulunan prens aralarındaki anlaşmayı öğrendikten sonra mainaya demiş ki: "Söyle bakalım, erkekler niçin kötüdür?" Maina iddiasını açıklamak için erkeklerin hatalarını gösteren şu öyküyü anlatmaya başlamış:

"Kamandaki adlı bir şehirde Arthadatta adlı zengin bir tüccar yaşarmış. Onun Dhanadatta adlı bir oğlu olmuş. Oğlan, babasının ölümünden sonra har vurup harman savuran birisi olmuş çıkmış. Dolandırıcılar onu yoldan çıkarmış, oğlan ku-

mar ve diğer kötü alışkanlıklar edinmiş. Doğrusu, kötü insanlar kötü alışkanlıkların kaynağıdır. Müsriflikten kısa sürede serveti tükenmiş ve utancından yaşadığı şehri terk edip yabancı diyarlarda dolaşmaya başlamış.

Bu yolculukları sırasında Çandrapura adlı bir yere gelmiş. Bir şeyler yemek umuduyla bir tüccarın evine girmiş. Şu talihin işine bakın ki tüccar yakışıklı oğlanı beğenmiş, onun iyi bir aileden olduğunu öğrendikten sonra başına gelen kötülükleri ve servetini yitirişini dinlemiş, güzel sözlerle avuttuktan sonra himayesi altına almış. Ona kızı Ratnavalī'yi vermiş, hatta kızıyla birlikte yüklü bir çeyiz de vermiş, Dhanadatta artık kayınpederinin evinde yaşamaya başlamış.

Aradan geçen zaman içinde bizimki yeni rahat yaşamının mutluluğundan, geçmişteki sefil halini unutup, zenginliğini yeni israflarla dağıtma isteğiyle ülkesine dönmek istemiş. Biricik kızından ayrılacağı için gitmesini hiç istemeyen kayınpederinden alçak adam zorla izin koparmış. Sonunda üstü mücevherlerle dolu karısı, yanlarına aldıkları yaşlı bir kadın ve bizim sefil oğlan yola çıkmışlar. Gide gide bir ormana varmışlar. Oğlan karısına ormanda haydutlar olduğunu söyleyerek bütün mücevherleri kendi üzerine almış. Heyhat, nankör erkeklerin iğrenç zar oyunu ve fahişelerle düşüp kalkma alışkanlıklarıyla dolu kalpleri bir kılıç gibi keskindir.

Kadınları öldürmeyi kafasına koymuş olan kötü adam, karısının ne kadar erdemli olduğunu unutup, sırf mücevherleri için onu ve yaşlı kadını derin bir vadiden aşağı yuvarlamış, sonra da hiçbir şey olmamış gibi yoluna devam etmiş. Yaşlı kadın hemen ölmüş, ancak karısı bir sarmaşık dalına takılarak ölümden kurtulmuş. Sonra yavaş yavaş vadiden yukarı tırmanmaya başlamış. Ağlaya ağlaya, bitkilere ve sarmaşıklara tutuna tutuna yukarı çıkmış. Sonra adım adım ilerleyip sora sora geldikleri yolu bulmuş, fena halde yaralandığı için babasının evine güçlükle ulaşmış. Annesi ve babası onun beklenmedik geri dönüşüne çok şaşırıp nedenini sormuşlar. Er-

demli kadın ağlayarak şu masalı uydurmuş: 'Yolda haydutların saldırısına uğradık, kocam zorla sürüklenip götürüldü. Yaşlı kadın öldü, bense bir uçuruma düşmeme rağmen sağ kalmayı başardım. Yardımsever bir gezginin yardımıyla uçurumdan yukarı çıktım ve talihin yardımıyla da buraya kadar gelebildim.' İyi kalpli Ratnavalī bunları söyledikten sonra anne ve babası hemen onu tedavi edip, bakmaya başlamışlar. Kız ise sürekli kocasını düşünüyormuş.

Bu sırada kocası Dhanadatta kendi ülkesine varmış, bütün servetini kumarda yitirdikten sonra kendi kendine demiş ki: 'Gideyim kayınpederimden biraz daha para isteyeyim. Ona kızını burada bıraktığımı söylerim.' Böyle düşünerek kayınpederinin evine doğru yola çıkmış. Eve yaklaştığında karısı onu uzaktan görmüş, koşup cani ruhlu adamın bacaklarına sarılmış. Çünkü bir koca ne kadar kötü olsa da, bir kadın ona karşı duygularını asla değiştirmemelidir. Kocasının korktuğunu gören kadın, anne ve babasına anlattığı aynı masalı, yani hırsızları, düşüşünü falan anlatmış. Sonra birlikte eve girmişler, kayınpederi ve kayınvalidesi adamı görünce sevinerek, 'Hoş geldin,' demişler. Kayınpederi bütün dostlarını çağırıp bir şölen düzenlemiş ve şöyle bağırmış: 'Damadım haydutların elinden kurtulduğu için çok mutluyum.'

Sonra Dhanadatta, karısı Ratnavalī ile birlikte kayınpederinin servetini kullanarak mutlu yaşamış. Ama sonra ne olmuş biliyor musunuz? Karısının uydurduğu masalın altında ezilen ve gerçeğin duyulmasından korkan gaddar adam bir gece uykudayken kadını boğazlamış, bütün mücevherlerini alıp kimse görmeden kendi ülkesine gitmiş. Şu erkekler ne kadar kötü!"

Maina bu öyküyü anlattıktan sonra prens papağana dönüp, "Şimdi de sen anlat," demiş. Papağan demiş ki: "Saygıdeğer prensim, kadınlar dayanılmaz derecede küstah, ahlaksız ve kötüdürler, bunun kanıtı da şu öyküdür:

Harshavati adlı bir şehirde, Dharmadatta adlı, çok parası olan bir tüccar yaşarmış. Bu tüccarın canından çok sevdiği gü-

zeller güzeli bir kızı varmış: Vasudattā. Bu kız kendine eşdeğer zengin ve genç tüccar Samudradatta ile evlendirilmiş. Kekliğin ay ışığını seyrettiği gibi, kadınlar da bu oğlanın yakışıklılığını doya doya seyrederlermiş. Bu oğlan Tamralipti'de, onurlu insanların oturduğu şehirde yaşarmış. Bir keresinde, kızın baba evinde olduğu, kocasının ise kendi şehrinde bulunduğu bir sırada kadın uzaktan genç ve yakışıklı bir adamı beğenmiş. Ayartıcı Mara'ya uyan maymun iştahlı kadın adamı evine çağırmış ve onunla gizli aşk yaşamaya başlamış. O andan itibaren kadın her geceyi sevgilisiyle geçirmiş ve bütün sevgisini ona adamış.

Ancak bir gün kocası çıkagelmiş. O gün karısı süslenmiş, kocasını karşılamış ve annesinin uyarılarına aldırış etmeyip hiçbir şeyden söz etmemiş. Kocası onunla konuşmaya çalıştığında ise, aklı diğer adamda olduğu için uyur gibi yapıp dinlememiş. Derken, kocası yol yorgunluğu ve şarabın etkisiyle uyuyakalmış.

Gece bütün ev halkı tıka basa doymuş ve içkiden sarhoş olup sızmış. O sırada bir hırsız, evin duvarında bir delik açarak içeri girmiş. Tüccarın kızı da yataktan kalkmış, aşk randevusuna yetişmek için sessizce evden çıkmış, ama hırsızı görmemiş. Hırsız kızı görünce kendi kendine demiş ki: 'Bu kız süslenmiş, gecenin köründe evden çıkıyor, bense onun üstündeki mücevherler için gelmiştim. Hiç değilse izleyeyim.' Hırsız böyle düşündükten sonra kendini gizleyerek tüccarın kızı Vasudattā'yı izlemeye başlamış.

Kız elinde çiçekler ve diğer güzel şeylerle şehrin çok uzağında olmayan bir evin bahçesine girmiş. Kendisini beklemekte olan âşığını orada bir ağaca asılmış olarak bulmuş. Şehir muhafızları oradan geçerken hırsız sanıp adamı oradaki ağaçta idam etmişlermiş. Kızın aklı başından gitmiş, kendinden geçerek, 'Yıkıldım,' demiş ve sonra yere kapanıp hüngür hüngür ağlamaya başlamış. Bir süre sonra sevgilisini ağaçtan indirmiş, oturur duruma getirip çekidüzen vermiş. Merhem sü-

rüp çiçekler takmış. Cansız bedenine sarılmış, aklı tutku ve kederle körelmiş halde adamı dudaklarından öpmüş. Tam o sırada sevgilisinin cesedine giren bir Vetāla kadını burnundan ısırmış. Kadın onu bırakıp uzağa kaçmış, ama sonra tekrar cesedin yanına gelip yaşıyor mu diye bakmış. Ancak Vetāla'nın adamın cesedini terk edip gittiğini ve cesedin hareketsiz yattığını görünce içi korkuyla dolmuş, ağlayarak yavaş yavaş oradan uzaklaşmış.

Orada bir yerlere saklanıp her şeyi gören hırsız kendi kendine demiş ki: 'Bu kötü kadının yaptığı nedir böyle? Heyhat! Kadınların kalbi bir kuyu gibi karanlık, korkunç ve anlaşılmaz. Doğrusu, şimdi ne yapacağını merak ediyorum.' Böyle diyen hırsız, merak içinde kadını uzaktan izlemeyi sürdürmüş.

Kadın gitmiş, odasına girmiş, uyumakta olan kocasının yanında bağırmaya başlamış: 'İmdat, yardım edin, kocam olduğunu söyleyen bu kötü herif burnumu kesti, halbuki ben hiçbir şey yapmadım!' Kocası, babası, hizmetçileri bu bağrış üzerine uyanmışlar ve bir telaştır başlamış. Derken, babası gerçekten kızının burnunun kesildiğini görünce öfkelenmiş ve damadını sürüklemeye başlamış. Bu işi adamın yaptığını sanmış çünkü. Adam da böyle sürüklenirken, bir dilsiz gibi hiç ağzını açmamış. Çünkü zaten herkes ona karşı cephe almış.

Bütün bunları gören hırsız hemen ortadan kaybolmuş. Gürültü patırtı sona erdikten sonra tüccarın oğlu kayınpederi tarafından, karısıyla birlikte krala götürülmüş. Kral neler olduğunu sormuş, sonra karısını sakatlayan genç tüccarı ölüme mahkûm etmiş. Adam idam yerine götürülürken ve tam davullar çalmaya başlamışken hırsız gelmiş, her şeyi kralın adamlarına anlatmış: 'Bu adamı öldürmeyin, onun suçu yok! Her şeyi gördüm. Beni krala götürürseniz olanları anlatırım,' demiş.

Bunları deyince hırsız krala götürmüşler, o da kraldan af sözü aldıktan sonra gece olanların hepsini anlatmış. Ve demiş ki: 'Efendimiz benim sözlerime inanmıyorlarsa, kadının burnuna baksınlar, kadının burnu cesedin ağzındadır.' Kral bunun

üzerine hizmetçilerini göndermiş, onlar da gidip bunun doğru olduğunu anlamışlar. Kral genç tüccarın ölüm cezasını affetmiş. Ama kötü kalpli kadının kulaklarını da kestikten sonra şehirden kovmuş. Tüccarın kayınpederinin bütün mal varlığını kamulaştırmış, hırsızı ise hoş tutmuş, onu şehrin başyargıcı yapmış.

İşte böyle, kadınlar gerçekten kötü ve haindir," diye sözünü bitiren papağanın birden şekli değişmeye başlamış. O meğer İndra tarafından büyüyle kuş şekline sokulmuş Gandharva Çitraratha değil miymiş? Eski biçimine kavuşan Gandharva hemen cennetine gitmiş. Aynı anda mainaya yapılan lanetli büyü de sona ermiş, o da göksel peri Tilottamā olmuş ve hemen cennete gitmiş. Kavgaları da yargı divanında çözümsüz kalmış.'

Öyküsünü bitiren Vetāla, krala sormuş: 'Ey kral, şimdi karar ver bakalım, erkekler mi yoksa kadınlar mı daha kötüdür? Eğer bilip de söylemezsen kafanı parçalara ayırırım!'

Omzundaki Vetāla tarafından kendisine böyle sorulan kral cevap vermiş: 'Büyücülerin başı olan kadınlar daha kötüdür. Tamam, belki bir yönüyle erkek çok kötü olabilir, ama kadınlar her zaman her yerde çok kötüdürler.' Kral bunu söyler söylemez Vetāla gözden kaybolmuş, kral da yeniden onu almaya gitmiş.

LXXVIII. Bölüm

Omzundan uçup giden Vetāla'yı almak için kral geri dönmüş. Şimşapa ağacına varıp korkmadan cesedi omzuna koymuş. Onun iğrenç kahkahalarına aldırış etmeden sessizce yoluna devam etmiş. Yolda omzundaki Vetāla demiş ki: 'Kralcığım, neden bütün bu zahmete o kötü kalpli dilenci için katlanıyorsun? Doğrusu, bunun senin için ne kadar yararsız bir iş olduğunu görmüyor musun? Bari seni eğlendirmek için bir öykü daha anlatayım.

Şobhavati şehrinde, Şudraka adlı çok şanlı bir kral yaşarmış. Düşmanlarına kök söktüren bu kahraman kral zamanında yeryüzü çok parlak ve mutluymuş.

Bir gün krallığına Mālava şehrinden ona hizmet etmeye Vīravara adlı bir Brahman gelmiş. Karısının adı Dharmavatī, oğlununki Sattvavara, kızınınki de Viravatī imiş. Bu üçü Brahmanın ailesini oluştururmuş, bir de yanında taşıdığı üç şey varmış. Bunlar bir hançer, elinde tuttuğu bir kılıç ve öteki elindeki kalkanmış. Hizmetine karşılık kraldan beş yüz dinar istemiş. Kral Şudraka görünüşünden cesur bir adam olduğunu sezerek istediğini vermiş. Ancak bir yandan da bu küçük hizmet karşılığı istediği büyük parayı kötü işlerde kullanıp kullanmayacağını merak etmiş. Casuslarına onu izleyip nasıl yaşadığını saptamalarını emretmiş. Casuslar adamı izlediklerinde şunu görmüşler: Vīravara her sabah kralla bir görüşme yapıyor, gün ortasında elinde kılıcıyla sarayın kapısında nöbet tutuyor, sonra da eve gidip karısının avucuna yüz dinar koyuyormuş. Yüz dinarla giyecek, vücut yağı, betel yemişi satın alıyormuş. Banyo yaptıktan sonra yüz dinarı Vishnu ve Şiva tapınmaları için harcıyor, kalan iki yüz dinarı ise fakir Brahmanlara bağışlayarak yardımda bulunuyormuş. Her gün beş yüz dinarı böyle dağıtıyormuş. Sonra kutsal ateşi yağla besleyip tapınmalarını tamamlar, yiyecek alır, tekrar gidip geceleyin elinde kılıçla sarayın kapısında beklermiş.

Kral Şudraka casuslarından Vīravara'nın izlediği bu erdem dolu yolu öğrendikten sonra rahatlamış, artık gözetlenmemesini emretmiş ve onu gizli bir kahraman gibi görüp özel bir önem vermeye başlamış.

Bir süre sonra güneşin tepede parlayıp Vīravara'yı bunalttığı bir sırada, aniden büyük bir gürültüyle ve parlayan kılıç gibi çakan şimşekleriyle muson yağmurları başlamış. Korkunç bir bulut gelmiş, gece gündüz demeden yağmur yağdırmış. Vīravara o durumda bile sarayın kapısında hiç kıpırdamadan durmuş. Kral Şudraka gündüz sarayın terasından bak-

mış, Vīravara orada! Gece olmuş, orada olup olmadığını anlamak için, "Sarayın kapısında bekleyen kim?" diye seslenmiş, Vīravara yine orada: "Benim efendimiz!" Kral Şudraka düşünmüş: "Ah şu Vīravara, çok cesur bir insan, bana da çok bağlı. Onu daha önemli bir göreve getirmeliyim." Kral bunu düşündükten sonra, sarayın terasından inmiş, özel dairesine gidip uykuya yatmış.

Ertesi akşam gökyüzü karanlık bulutlarla kaplıyken ve yağmur şiddetle yağarken kral bir kez daha sarayın terasına çıkıp merakını gidermek için bağırmış: "Sarayın kapısında bekleyen kimdir?" Vīravara seslenmiş: "Benim." Kral şaşırmış, onun cesaretine hayran olmuş. Bu sırada uzaktan bir kadın ağlaması işitmiş. Kadının sesinde acı ve çaresizlik varmış. Merhametle dolan kral kendi kendine demiş ki: "Benim krallığımın sınırları içinde zulme uğrayan, fakir ve acı çeken kimse olamaz, gecenin bu saatinde acı acı ağlayan bu kadın da kim böyle?" Sonra Vīravara'ya emir vermiş: "Dinle Vīravara, şurada bir kadın ağlıyor, git bul onu, sor bakalım, kimmiş ve neden ağlıyormuş?"

"Emredersiniz," diyen Vīravara, hançeri belinde, kılıcı elinde gitmiş. Gece karanlıkta iri iri yağmur damlaları düşüyormuş.

Kral Şudraka böyle bir gecede tek başına yola çıktığını görünce, merhamet ve merakla karışık duygularla Vīravara'yı izlemeye koyulmuş. Sarayın terasından inmiş, eline bir kılıç almış, kimseye sezdirmeden peşi sıra yola düşmüş. Vīravara sürekli olarak sesin geldiği yöne yürümüş, şehrin dışındaki bir gölün kıyısına gelmiş, orada, suyun ortasında bir kadın, "Ey kahraman, ey merhametli adam! Ey cömert insan, ben sensiz nasıl yaşarım?" diye ağlamaktaymış. Kral tarafından izlendiğinden habersiz olan Vīravara şaşkınlık içinde kadına sormuş: "Kimsin sen, niçin böyle ağlıyorsun?" Kadın cevap vermiş: "Sevgili Vīravara, ben Toprak Ana'yım, Kral Şudraka benim erdemli efendimdir, ancak üç gün sonra ölecek, onun gibi bir efendiyi bir daha nasıl bulacağım? Bu yüzden çok kederliyim, hem onun için hem de kendim için ağlıyorum." Bunu duyan Vīra-

vara telaşa kapılarak: "Tanrıça, kralın ölümünü önleyecek bir yol yok mudur?" diye sormuş.

Bunun üzerine tanrıça cevap vermiş: "Evet, bir yol var ve bunu sadece sen yapabilirsin." Vīravara konuşmuş: "Öyleyse tanrıçam, söyleyin ki hemen yapayım, aksi halde yaşamımın hiçbir önemi kalmayacak." Bunu duyan Toprak Ana demiş ki: "Kim senin kadar cesur ve efendisine bağlı olabilir? Öyleyse söylüyorum. Kral sarayın yakınına Tanrıça Çandi adına bir tapınak yaptırmıştı. Tanrıça Çāndī'yi bilirsin, uğruna kendini adamış birçok inananıyla meşhurdur. İşte ona oğlun Sattvavara'yı kurban edersen kral ölmeyecek, yüz yıl daha yaşayacak. Bunu hemen yaparsan kralın hayatı güvende olacak, yok eğer yapmazsan kral üç gün sonra mutlaka ölecek."

Tanrıça böyle söyleyince Vīravara: "Tanrıça, hemen gidip bu işi halledeceğim," demiş. Toprak Ana, "Şansın açık olsun," deyip kaybolmuş. Vīravara'yı gizlice izleyen kral da bütün konuşulanları duymuş.

Sonra Viravara, karanlıkta hemen evine gitmiş. Kral Şudraka da merakla onu izlemiş. Vīravara karısını uyandırmış, niçin oğlunu kurban etmesi gerektiğini Toprak Ana'dan duyduğu gibi anlatmış. Kadın bunun üzerine, "Efendim, kralın iyiliği için gerekeni yapmalıyız, oğlumuzu uyandır ve ona kendin söyle," demiş. Vīravara oğlu Sattvavara'yı uyandırmış ve olanları anlatıp demiş ki: "İşte böyle oğlum, eğer sen Tanrıça Çāndī'ye kurban edilirsen kral yaşayacak, yoksa üç gün sonra ölecek."

Sattvavara bunu işitince bir çocuk olmasına rağmen, adına yakışan bir kahramanlıkla demiş ki: "Kralı kurtarmak için canımı vermekle tüm isteklerim yerine gelmiş olur, böylece yediğim şeylerin karşılığını da ona ödemiş olurum. Öyleyse gecikmeyelim. Alın ve beni tapılmaya layık tanrıçaya bir an önce kurban edin. Efendimin mutluluğunu sağlayan kişi ben olayım."

Sattvavara böyle söyleyince Vīravara, "Aferin! Sen gerçekten benim oğlumsun," demiş. Onu gizlice izleyip konuşmala-

rı dışarıdan dinlemiş olan kral kendi kendine, "Bunların hepsi aynı ölçüde cesur," diye mırıldanmış.

Sonra Vīravara oğlu Sattvavara'yı omuzuna almış, karısı Dharmavatī de kızı Vīravatī'yi kolundan tutmuş, hep birlikte Çāndī tapınağına gitmişler, kral da gizlice onları izlemiş. Oğlan omuzdan indirilip tanrıça heykelinin önüne konduğunda saygıyla eğilmiş ve şöyle demiş: "Başımın kesilmesi Kral Şudraka'nın yaşamını kurtaracak! Tanrıça, bırak o yüzyıl daha ülkeyi yönetsin!" Oğlan böyle söyleyince babası, "Aferin," demiş ve kılıcını çekip oğlunun kafasını uçurmuş. Bu arada tanrıçaya, "Oğlumun kurban olması kralın yaşamını kurtarsın," diye de seslenmiş. Çok geçmeden gökten bir ses duyulmuş: "Aferin Vīravara! Hiç kimse senin kadar efendisine bağlı olamaz, soylu oğlunu kurban etmekle Kral Şudraka'nın hayatını ve bir krallığı kurtardın." Derken Vīravatī yaklaşmış, kurban edilen ağabeyinin başına sarılıp ağlamış, kapıldığı korkunç bir kedere kalbi dayanamayarak yaşama veda etmiş. Kral gizlendiği yerden bütün bu olanları duyuyor ve görüyormuş.

Sonra Vīravara'nın karısı Dharmavatī demiş ki: "Kralın yaşamını kurtardık, şimdi sana bir şey söylemek istiyorum. Bir çocuk olduğu ve henüz bir şeyin farkında olmadığı halde kızım ağabeyinin acısından öldü. Ben iki çocuğumu da kaybettim, yaşamın benim için bir anlamı kalmadı. Kralın iyiliği için tanrıçaya kafamı sunmak işe yaramayacağından, bırak kendimi çocuklarımın cenaze ateşine atayım." O bu istekte bulununca Vīravara demiş ki: "Pekâlâ, nasıl istersen, çocuklarının acısından başka bir şey bulunmayan bir yaşamı sürdürmekten ne zevk alabilirsin ki ey soylu kadın? Kendini kurban edemedin diye üzülme. Oğlumdan başka kurban gerekse kendimi kurban etmez miydim? Şimdi şu ağaç kütüklerinden bir cenaze ateşi hazırlayana kadar bekle."

Vīravara bunları dedikten sonra ağaç parçalarından bir cenaze yeri hazırlamış, iki çocuğunun cesedini oraya yatırmış ve bir lambanın aleviyle odunları tutuşturmuş. Sonra erdemli ka-

rısı Dharmavatī Tanrıça Çāndī'ye dua ederek şu sözleri söylemiş: "Şimdiki kocam bundan sonraki yaşamımda da kocam olsun! Yaşamımı kurban edişim, kocamın efendisi olan krala hayat versin!" Ardından kendini yanan ateşe atarak yok etmiş.

Kahraman Vīravara kendi kendine demiş ki: "Üzerime düşeni yaptım, göksel ses tanık oldu. Efendim için gerekeni yaptım, şimdi yalnız kaldım, öyleyse bu yaşama niçin daha fazla sarılayım? Benim gibi sevgili ailesini yitirmiş bir insan için yaşamı sürdürmek yakışık almaz. Neden kendimi kurban ederek Dūrgā'yı sevindirmeyeyim?" Böyle düşünerek şu ilahiyle tanrıçaya yakarmış:

"Selam sana Asura Mahisha'yı öldüren, Dānava Ruru'yu yok eden, üç çatallı mızrak taşıyan! Selam sana anaların en iyisi, tanrılar arasında mutluluk yaratan, üç dünyayı tutan! Selam sana ayaklarına tüm dünyanın eğildiği, koşulsuz mutluluğu arayanların korunağı! Selam sana güneşin ışınlarını giyen, felaket karanlığını dağıtan! Selam sana Kālī, kafatası taşıyan tanrıça, selam sana Şiva! Saygı sana! Başım Kral Şudraka'ya feda olsun!" Vīravara duasını bitirdikten sonra ani bir kılıç hamlesiyle başını kesmiş.

Saklandığı yerden her şeyi izlemiş olan Kral Şudraka, keder ve şaşkınlık içinde kendi kendine demiş ki: "Bu değerli insan ve ailesi benim uğruma hiçbir yerde görülmesi mümkün olmayan çok zor bir kahramanlık yaptılar. Bu dünya çok büyük, ama nerede efendisinden habersiz kendini feda eden böylesi bir yiğit bulunur? Eğer bu iyiliğin karşılığını vermezsem krallığımın ne önemi kalır? Tıpkı bir hayvan gibi yaşamımı uzatmamın ne yararı olur?"

Kahraman kral böyle düşündükten sonra kılıcını kınından çıkarmış ve tanrıçaya yaklaşarak şöyle dua etmiş: Ey tanrıça, senin şu bağlı müridine, bağışlayacağı başı için bir lütufta bulun da adı gibi kahraman olan ve kendini benim uğrumda feda eden Brahman Vīravara ile ailesini dirilt!" Bu duayı yaptıktan sonra Kral Şudraka kılıcıyla kendi başını kesmeye hazırlanmış.

Tam o sırada bir ses işitilmiş: "Acele etme kral! Cesaretin hoşuma gitti. Kabul ediyorum, Brahman Vīravara karısı ve çocuklarıyla birlikte canlansın!" Bunları söyledikten sonra ses kesilmiş, Vīravara, karısı ve çocukları sapasağlam ayağa kalkmışlar. Bu mucizeyi gören kral hemen gizlenmiş ve sevinç gözyaşları dökmekten kendini alamamış.

Vīravara sanki uykudan uyanır gibi kalkmış, sağ olan karısı ve çocuklarına bakarken aklı iyiden iyiye karışmış. Onlara seslenerek sormuş: "Siz kül olduktan sonra nasıl canlandınız? Ben de kafamı kesmiştim. Şimdi nasıl canlandığımı anlayamadım? Bu bir hayal mi, yoksa tanrıçanın lütfu mu?" O böyle deyince karısı ve çocukları cevap vermişler: "Bu olsa olsa bizim bilinçsiz olduğumuz sırada tanrıçanın merhamete gelip müdahale etmesiyle olmuştur." Vīravara da böyle olduğunu kabul etmiş, tanrıçaya tapındıktan sonra karısı ve çocuklarıyla birlikte evine dönmüş.

Vīravara, karısı ve çocuklarını eve bıraktıktan sonra, aynı gece kralın saray kapısına geri gelmiş, eskisi gibi orada beklemeye başlamış. Kendini hep gizlemiş olan Kral Şudraka yine sarayın terasına çıkmış ve oradan bağırmış: "Saray kapısında duran kimdir?" Vīravara demiş ki: "Benim efendimiz, gittim o dediğiniz kadını buldum, fakat tıpkı bir Rākshasī gibi görünür görünmez ortadan kayboldu."

Kral, Vīravara'nın bu sözlerini işitince çok şaşırmış, çünkü olanları kendi gözleriyle görmüşmüş ve kendi kendine demiş ki: "Doğrusu, soylu insanlar deniz gibi derin ve kendini denetim altında tutabilen bir ruha sahip. Adam kimsenin yaşamadığı bir olayı yaşadı, fakat tek bir kelime dahi etmiyor." Böyle düşündükten sonra kral sessizce sarayın terasından inmiş ve özel dairesine gidip gecenin kalan kısmını orada geçirmiş.

Ertesi sabah Vīravara kralın huzuruna gelmiş, çok hoşnut kalan kral geceleyin onun kendisi için yaptıklarını vezirlerine anlatmış. Vezirler şaşkınlıktan yıldırım çapmış gibi olmuşlar. Kral, Vīravara ve oğluna kendi krallığından iki bölgeyi, Lāta

ve Karnata bölgelerini vermiş. Böylece iki kral, yani Vīravara ve Şudraka karşılıklı iyi ilişkiler içinde mutlu yaşamışlar.'

Vetāla bu çok güzel öyküyü bitirince Kral Trivikramasena'ya sormuş: 'Şimdi söyle bakalım kral, bütün bunların içinde en cesuru hangisidir? Eğer bilip de söylemezsen, daha önce ettiğim lanet yerine gelecek ve seni öldüreceğim.'

Kral, Vetāla'ya cevap vermiş: 'İçlerinden en cesur olan Kral Şudraka'dır.' Vetāla sormuş: 'İyi ama, niçin eşsiz Vīravara değil? Veya oğlunun gözleri önünde kurban edilmesini seyreden cesur karısı değil? Veya bir çocuk olmasına rağmen müthiş bir cesaret gösteren oğlan değil? Söyle, niçin Şudraka daha kahraman?' Kral cevaplamış: 'Öyle deme! Vīravara doğuştan soylu bir insan, krallığın korunması için karının ve oğulun kurban edilmesi onların aile geleneğinde vardır. Kadın da zaten soylu bir aileden geliyor ve kocasına son derece bağlı, onun temel görevi kocasını izlemek. Oğulları Sattvavara da öyle. Bunlar birbirine bağlı olarak davranan insanlar. Ama Şudraka öyle değil, çünkü o bir kral olduğu halde emrindeki insanlar için kendini feda etmeye kalkıştı.'

Vetāla bu sözleri duyunca, olağanüstü gücüyle kralın omzundan uçmuş ve eski yerine gitmiş. Kral da onu almak için kararlılıkla geri dönmüş.

LXXIX. Bölüm

Şimşapa ağacına geri dönen kral, içindeki Vetāla ile birlikte cesedi asılı olduğu yerden tekrar indirip gideceği yere doğru yola koyulmuş. Yine sessizce giderken Vetāla konuşmuş ve omzundan krala seslenmiş: 'Kral, üzerine çok zor bir iş aldın. Seni ilk gördüğüm andan itibaren sevdim. Bari oyalamak için bir öykü anlatayım.

Uccayini'de Kral Punyasena'nın veziri, Harisvāmin adlı mükemmel bir Brahman yaşarmış. Onun kendisine eş değerde olan karısından Devasvāmin adlı, kendisi gibi kusursuz bir oğlu ol-

muş. Kadın ona bir de Somaprabhā* adlı, güzeller güzeli bir kız doğurmuş. Eşsiz güzellikteki kız evlenme çağı geldiğinde annesi aracılığıyla babasına ve ağabeyine şu haberi yollamış: "Ben evlendirilmek için ya kahraman bir savaşçıya, ya uzağı gören birine ya da sihir gücü olan birine verilmeliyim, eğer yaşamıma değer veriyorsanız böyle yaparsınız."

Babası Harisvāmin haberi duyduğu zaman, bu üç özellikten birine sahip kişiyi nasıl bulacağını düşünerek endişelenmiş. Vezir bu işle uğraşırken, Kral Punyasena'ya saldırmakta olan Dekkan kralı bir elçi göndermiş. Gelen soylu Brahman, görevini yerine getirdikten sonra, bu çok güzel kızın övgüsünü duymuş ve kızı babasından istemiş. Harisvāmin âşık Brahmana demiş ki: "Kızım savaşma, ileriyi görme ya da sihir gücü yeteneklerinden birine sahip olmayan bir koca istemiyor. Söyle bana, bu üç yetenekten hangisine sahipsin?" Brahman cevap vermiş: "Ben sihir gücüne sahibim." Harisvāmin: "Öyleyse gücünü göster," demiş. Doğaüstü güçlere sahip adam, hemen uçabilen bir araç yapmış. Bir anda Harisvāmin'i içeri almış, ona gökyüzünü ve bütün dünyaları göstermiş, sonra tekrar yere indirmiş. Bunun üzerine Harisvāmin, kızını sihir gücüne sahip bu adama vermeye söz vermiş, yedi gün sonrası için de düğün tarihi belirlemiş.

Aynı anda Uccayin'den başka bir Brahman gelmiş ve Harisvāmin'in oğlu Devasvāmin'den kız kardeşini istemiş. Devasvāmin: "Kız kardeşim uzağı görme, sihir gücü veya savaşma yeteneklerinden birine sahip olmayan bir koca istemiyor," demiş. Bunun üzerine adam kendisinin bir savaşçı olduğunu söylemiş. Mızraklar ve çeşitli silahlarla savaşma yeteneğini göstermiş. Devasvāmin kendisinden daha genç olan adama kız kardeşini vereceğine söz vermiş. Kâhinlerin önerilerine göre de yedi gün sonrası için düğün tarihi belirlemiş. Bu karardan annesinin haberi yokmuş.

---

* "Ay ışığı" (ç.n.)

O sırada üçüncü bir kişi, kızın annesi, yani Harisvāmin'in karısına gelip kızını istemiş. Kadın demiş ki: "Kızımız uzağı gören, savaşan veya sihir gücüne sahip olan bir koca istiyor." Adam cevap vermiş: "Anacığım, ben uzağı görebilirim." Kadın geçmişten ve gelecekten sorular sorduktan sonra, kızını yedi gün sonra ona vermeye söz vermiş.

Ertesi gün Harisvāmin eve dönmüş. Karısına ve oğluna kızını vermeye dair yaptığı anlaşmayı anlatmış. Onlar da yaptıkları anlaşmaları ayrı ayrı anlatmışlar ve damat adaylarının karşılaştıkları zaman ne yapacaklarını düşünerek endişelenmişler.

Sonra düğün günü üç damat adayı Harisvāmin'in evine gelmişler. O anda garip bir şey olmuş. Gelin adayı Somaprabha açıklanamaz bir şekilde kaybolmuş ve bütün aramalara rağmen bulunamamış. Sonra Harisvamin uzağı gören adama demiş ki: "Ey bilinmezi bilen, çabuk söyle kızım nereye gitti?" Adam cevap vermiş: "Rākshasa Dhumraşikha onu Vindhya ormanındaki evine kaçırmış." O böyle söyleyince Harisvāmin korkuya kapılmış ve demiş ki: "Eyvah eyvah! Kızımı nasıl geri alacağız, nasıl evlenecek?" Sihir gücü olan adam bunu duyunca demiş ki: "Sakin olun! Sizi uzağı gören adamın söylediği yere hemen götürürüm."

Bunu söyledikten sonra her çeşit silahla donanmış olarak uçan aracı hazırlamış, Harisvāmin'i, uzağı gören adamı ve savaşmayı bilen adamı bindirmiş, bir anda Vindhya ormanındaki Rākshasanın evine götürmüş. Olup biteni gören Rākshasa, kahraman savaşçının kendisine meydan okuması üzerine hiddetle ileri atılmış. Sonra bir kadın için çeşitli silahlarla birbirine giren iki adam arasında, Rāma ile Rāvana arasındaki savaşa benzer, muazzam bir savaş başlamış. Kısa bir süre sonra kahraman savaşçı, yarımay uçlu okuyla kuvvetli bir savaşçı olan Rākshasanın başını koparmış. Rākshasa öldükten sonra Somaprabhā'yı evden almışlar ve hep birlikte sihirli arabayla geri dönmüşler.

Harisvāmin'in evine geldikleri zaman her ne kadar iş iyi sonuçlanmışsa da evlilik yapılamamış, çünkü uzağı gören, sihir gücü olan ve savaşan adam arasında bir tartışma çıkmış. Uzağı gören: "Kızın nerede olduğunu görmeseydim nasıl bulabilirdik? Bu yüzden kız benim hakkımdır," demiş. Sihir gücü olan adam ise: "Sihirli uçan aracı yapmasaydım, tanrılar gibi nasıl bir anda gidip geri dönerdiniz? Aracı olan bir Rākshasa ile araçsız olarak nasıl dövüşürdünüz? Onun için kız bana verilmelidir, çünkü bu mutlu an benim yeteneğimle sağlanmıştır," demiş. Savaşçı da konuşmuş: "Ben çarpışarak Rākshasayı öldürmeseydim, çabalarınız kızı geri getirebilir miydi? Bu yüzden o bana verilmelidir." Onlar böyle aralarında çekişirlerken Harisvāmin'in iyiden iyiye aklı karışmış.'

Vetāla sormuş: 'Şimdi söyle bakalım kral, kız kime verilmeli? Eğer biliyor da söylemiyorsan kafan parçalara ayrılacak, ona göre!' Kral Trivikramasena bunu duyunca sessizliğini bozarak demiş ki: 'Kız cesur savaşçıya verilmelidir, çünkü Rākshasa ile teke tek savaşa o girdi ve kendi yaşamını riske attı. Uzağı gören adamla sihir gücü olan adam, tanrı tarafından hizmet için yaratılmışlar. İşi hesaplayanlar ve sanat sahipleri her zaman işi yapanların ikinci derecede yardımcıları değil midir?' Vetāla kralın bu cevabını duyunca omzundan uçup eski yerine dönmüş, kral da tekrar onu bulmaya gitmiş.

LXXX. Bölüm

Kral yeniden şimşapa ağacına yaklaşmış, Vetāla'yı omzuna yükleyip yeniden yola koyulmuş. Yolda Vetāla tekrar konuşmaya başlamış: 'Kral, cesur ve bilge bir kişisin, bu yüzden seni sevdim, sana eğlendirici bir öykü daha anlatacağım, ama soruma doğru cevap ver.

Yaşahketu adlı ünlü bir kral varmış. Ülkesinin adı Şobhavati imiş. Bu şehirde Tanrıça Gaurī adına yapılmış görkemli bir tapınak varmış. Tapınağın güneyinde Gauritirtha denilen

bir göl bulunmaktaymış. Her yıl bir bayram nedeniyle Ashadha ayının on dördüncü günü büyük kalabalıklar gelir, bu gölde banyo yaparmış.

Bir gün oraya Brahmasthala adlı bir köyden banyo yapmak amacıyla genç bir çamaşırcı gelmiş. Orada Şuddhapata adlı adamın kutsal suda yıkanmak üzere gelmiş olan Madanasundarī adlı kızını görmüş. Kızın ay gibi güzelliğine çarpılan adam, adını ve soyunu öğrendikten sonra tutkun bir halde evine dönmüş. Yemeden içmeden kesilmiş. Annesi nedenini sorduğunda ona isteğini anlatmış. Kadın da kalkıp kocası Vimala'ya anlatmış. Adam gelip oğlunu bu durumda görünce demiş ki: "Oğlum, kolayca elde edilecek bir şey için neden bu kadar umutsuzsun? Eğer istersem Şuddhapata kızı verir. Biz onunla aile, zenginlik ve meslek olarak eşitiz. Ben onu bilirim, o beni bilir. Bu önemli bir sorun değil."

Bu sözlerle Vimala oğlunu rahatlatmış genç adam da yiyip içmeye başlamış, ertesi gün birlikte Şuddhapata'nın evine gitmişler. Vimala kızı oğluna istemiş ve Şuddhapata da nezaketle vereceğini söylemiş. Böylece eşit sınıftan iki insan olan Dhavala ile Madanasundarī ertesi gün evlenmişler. Evlendikten sonra adam karısıyla birlikte babasının evine dönmüş.

Mutluluk içinde yaşarlarken, bir gün oğlanın kayınbiraderi, yani Madanasundarī'nin erkek kardeşi gelmiş. Onu nezaketle karşılamışlar, kız da kardeşini kucaklamış, herkes halini hatırını sormuş. Sonra oğlan demiş ki: "Buraya babam tarafından, Tanrıça Dūrgā onuruna yaptığımız bayrama Madanasundarī'yi ve damadımızı davet etmek için gönderildim." Bütün hısım akraba bu daveti uygun bulmuş ve oğlana güzel yiyecek ve içecekler vermişler.

Sabah erkenden Dhavala, kayınbiraderi ve Madanasundarī'yle birlikte kayınpederinin evine doğru yola çıkmış. Şobhavati şehrine vardıklarında, oradaki büyük Dūrgā tapınağını görmüşler. Dhavala demiş ki: "Gelin bu korkunç tanrıçanın tapınağını ziyaret edelim." Kayınbirader bunu duyun-

ca vazgeçirmek için, "Böyle kalabalık halde tanrıçaya boş elle nasıl gideriz?" demiş. Dhavala, "Öyleyse ben gideyim, siz dışarıda bekleyin," diye karşılık vermiş. Böyle diyerek tanrıçaya dua etmeye gitmiş.

Tapınağa girip tanrıçaya dua etmeye başlamış ve gözü tanrıçanın korkunç Dānavaları öldüren on sekiz koluna, ayağıyla ezip parçalara ayırdığı Asura Mahisha'ya takılmış. Alın yazısı öyle olacak ki aklına sofuca bir düşünce gelmiş, kendi kendine şöyle demiş: "İnsanlar bu tanrıçaya çeşitli canlıları kurban ederek tapınıyorlar, neden ben de kendimi kurban ederek kurtuluşumu elde etmeyeyim?" Böyle dedikten sonra daha içteki bölmeye girip, bazı hacıların daha önce tanrıçaya sunduğu bir kılıcı eline almış, saçlarını çanın zincirine bağlayıp kendi başını kesmiş, keser kesmez de yere yığılmış.

Uzun süre bekleyen kayınbiraderi, dönmediğini görünce ona bakmak için tapınağa gitmiş. Ancak kız kardeşinin kocasını yerde cansız yatarken görüp şaşkına dönmüş ve aynı kılıçla, aynı şekilde o da kendi kafasını uçurmuş.

İkisi de geri dönmeyince aklı başından giden Madanasundarī, tanrıçanın tapınağına girmiş. Orada kocasını ve kardeşini öyle görünce, "Eyvahlar olsun, bunun anlamı nedir? Yıkıldım ben artık!" diyerek kendini yerden yere atmış. Sonra ayağa kalkmış, ikisinin hiç beklenmeyen ölümüne ağlayarak kendi kendine şöyle demiş: "Artık yaşamamın ne yararı var?" Kendi yaşamından vazgeçerek tanrıçaya şunları söylemiş: "Sen tanrıçaların başta gelenisin, Tanrı Şiva'nın yarı biçimisin, bütün kadınların dayanağısın, neden kocamı ve kardeşimi bir hırsız gibi benden çaldın? Ben her zaman inancına bağlı kalmış biriyim, bana göre bu yaptığın sana yakışmıyor. Şimdi senden bir istekte bulunacağım. Birazdan bu bedenden ayrılacağım, lütfen bundan sonraki bütün yaşamlarımda bu iki adam hep benim kocam ve kardeşim olsun."

Bu sözlerle tanrıçaya yalvarıp yakarmış ve önünde eğilmiş. Sonra kendini asmak için bir ip hazırlayıp bir aşoka ağacına

bağlamış. Tam ipi boynuna geçirdiği sırada boşlukta bir ses yankılanmış: "Acele etme kızım! Basit bir kız olmana rağmen gösterdiğin cesaret hoşuma gitti. İpi bırak, kardeşinin ve kocanın başlarını gövdelerine bitiştir, lütfumla onların bedenlerini canlandıracağım."

Madanasundarī bunu işitince ipi bırakıp heyecanla cesetlere doğru gitmiş, fakat kader bu ya, telaşından ne yaptığını bilemeyen kız, kocasının başını kardeşinin bedenine, kardeşinin başını kocasının bedenine eklemiş. Onların her ikisi de hiçbir acı duymaksızın başları değişmiş olarak dirilmişler.

Sonra aralarında başlarına gelenleri konuşmuşlar ve sevinmişler, Tanrıça Dūrgā'ya biraz daha tapındıktan sonra üçü bir arada yollarına devam etmişler. Ancak yolda giderken Madanasundarī onların kafalarının değiştiği fark etmiş ve sersemleyerek bir açmaza girdiğini hissetmiş.'

'Şimdi söyle bakalım kral, ikisinden hangisi kızın kocasıdır? Bilip de söylemezsen ettiğim lanet yerine gelir, ona göre.' Vetāla'nın bu öykü ve sorusuna Kral Trivikramasena şöyle karşılık vermiş: 'Bedeninde kocanın kafası olan kocadır, çünkü organların en önde geleni baştır ve insanın kim olduğunu o belirtir.' Kral bunu deyince Vetāla yeniden omzundan uçmuş, kral da yeniden onu almaya gitmiş.

LXXXI. Bölüm

Kral Trivikramasena gitmiş, şimşapa ağacından onu omzuna yüklemiş. Yolda Vetāla, 'Yorgunluğunu unutturmak için sana bir öykü anlatacağım, iyi dinle,' demiş.

'Doğu Denizi kıyısında Tamralipti adlı bir şehir varmış. Bu şehirde Çandasimha adlı bir kral yaşamış. Bu kral başkalarının karılarından kaçar, ama savaştan kaçmazmış, düşmanlarının zenginliğini alır, komşularınınkilere dokunmazmış.

Bir gün Dekkan'dan Sattvaşila adlı ünlü bir Rācput bu kralın sarayının kapısına gelmiş. Kendini tanıtıp başka Rācputlar-

la birlikte yoksulluktan üstündeki eski elbiseleri yırtmış. Sonra kralın adamı* olup yıllarca hizmet etmiş, ancak ondan hiçbir ödül almamış. Kendi kendine demiş ki: "Bir krallıkta doğduğum halde niçin bu kadar fakirim? Yoksulluğumun büyüklüğü düşünüldüğünde yaratıcım acaba neden bana bu kadar büyük bir heves vermiş? Krala büyük bir gayretle hizmet ediyorum, yandaşlarım keder içinde, açlıktan kıpırdayamaz oldum ve kral hâlâ beni fark etmedi."

O böyle düşünürken, kral bir gün ava çıkmış. Etrafı süvari ve piyadelerle çevriliymiş. Sattvaşila elinde bir sopayla yanında koşuyormuş. Kral, vahşi hayvanlarla dolu ormana gelmiş. Bir süre avlandıktan sonra, kaçmakta olan bir yaban domuzunu izlemeye başlamış ve gide gide çok uzaktaki bir başka ormana gelmiş. Yolu yapraklarla ve bitkilerle örtülüp kaybolan bu uçsuz bucaksız ormanda kral domuzu kaybetmiş, çok yorgun düşmüş, yolunu bulmayı da başaramamış. Kral at üzerinde rüzgâr gibi gittiği halde, bizim adam aç susuz olmasına rağmen yanında koşup, üstelik canını hiçe sayarak kraldan ayrılmayan tek kişiymiş.

Kral, kendi halini önemsemeden onu izlemiş olan adamı görünce, yumuşak bir sesle sormuş: "Geldiğimiz yolu biliyor musun?" Adam saygı belirtisi olarak ellerini kavuşturup demiş ki: "Biliyorum, ancak efendimiz önce biraz şurada dinlensinler, çünkü güneş gök kemerinin ortasındaki bir mücevher gibi parlayan ışınlarıyla ortalığı kavuruyor." Bunu duyan kral, içtenlikle konuşmuş: "Öyleyse bak bakalım çevrede hiç su var mı?" Adam, "Peki," deyip yüksekçe bir ağaca tırmanmış, ötede bir nehir görmüş, sonra aşağı inip kralı oraya götürmüş. Atının eyerini çıkarmış, hayvanı yere yuvarlayıp rahatlatmış, su ve bol bol ot vermiş.

---

* Karpata "yırtılmış elbise" demek. Karpatika "bağlı kimse" anlamına geliyor. Elbiselerini yırtınca ona bağlı adam olmak istediklerini belirtmiş oluyorlar. (ç.n.)

Kral nehirde yıkandıktan sonra, adam ona elbisesinin ucuna topladığı çok tatlı amālaka meyvelerinden yıkayıp vermiş. Kral meyveleri nereden bulduğunu sorunca, elinde amālakalarla diz çöküp konuşan adam şöyle söylemiş: "Ben on yıldır bu meyvelerle yaşayarak, herkesin içinde söz orucunu dolduran bir çileci gibi yalnız başıma kralımın takdirini kazanmaya çalışıyordum." Bunu işiten kral cevaplamış: "Senin adın gerçekten Sattvaşila'dır*, kimse bunun tersini söyleyemez." Merhamet ve utançla dolan kral kendi kendine söylenmiş: "Hizmetkârlarının rahat ya da dertli olup olmadığını bilmeyen kralara lanet olsun! Bu gibi durumları bildirmeyen saray görevlerine lanet olsun!" Kralın düşünceleri böyleymiş. Adamın ısrarıyla kral iki tane amālaka almaya mecbur kalmış. Meyveleri yiyip su içtikten sonra, yanında Sattvaşila ile bir süre dinlenmiş, açlığı ve susuzluğu geçmiş.

Sonra hizmetkâr atı hazırlamış, kral atına binmiş, yolu gösteren adam önde, kral arkada yola koyulmuşlar. Kral ne kadar ısrar ettiyse de adam atın arkasına binmemiş, yoldaki orduya rastladıktan sonra kral kendi şehrine ulaşmış. Orada Sattvaşila'nın büyük bağlılığını herkese ilan etmiş, ona araziler ve büyük bir servet vermiş. Yine de hak ettiği kadarını veremediğini düşünmüş. Artık Sattvaşila rahat bir insanmış, sıradan bir hizmetkâr değil, Kral Çandasimha'nın has adamıymış.

Bir gün kral onu Lanka adasına kralın kızını istemeye göndermiş. Oraya deniz yoluyla gitmesi gerekmekteymiş. Tanrısına dua ettikten sonra, kralın yanına verdiği Brahmanlarla birlikte gemiye binmiş. Yarı yola gelindiğinde aniden denizden herkesi şaşırtan bir bayrak çıkmış. O kadar yükselmiş ki ucu bulutlara değiyormuş. Çeşitli renklerle süslenmiş, altından yapılmış bir bayrakmış. O sırada bir bulut kümesi ortaya çıkıp yağmur yağdırmış, aynı anda güçlü bir rüzgâr da esmeye başlamış. Yağmur ve rüzgârın sürüklediği gemi bayrağa doğru gel-

* Doğruluk kayası. (ç.n.)

miş ve tıpkı fil sürücülerinin fili zorla getirip bir kazığa bağladıkları gibi ona bağlanmış. Sonra bayrak gemiyle birlikte dalgalı denize batmaya başlamış.

Gemideki Brahmanlar korkudan ne yapacaklarını şaşırıp Kral Çandasimha'yı yardıma çağırmışlar. Sattvaşila onların bağırışını duyunca, efendisine olan sonsuz bağlılığından denizin sertliğine aldırmayıp hiçbir neden düşünmeden, üstünde elbisesi, elinde kılıçla bayrağı izlemek için cesaretle dalgaların ortasına atlamış. O dalar dalmaz gemi rüzgâr ve dalgalarla uzaklaşmış ve içindeki herkes deniz canavarlarına yem olmuş.

Sattvaşila denize düştükten sonra bakmış ki ortada deniz yok, kendisi de görkemli bir şehirde! Şehir mücevher sütunlu altın saraylarla parlamaktaymış. Bahçeler süslü, bahçe içindeki havuzlar değerli taşlardan yapılmış basamaklarıyla pırıl pırılmış. Orada Meru dağı kadar yüksek bir Dürgā mabedi görmüş. Mabedin duvarları pahalı taşlardan yapılmışmış ve üstünde mücevherlerle süslü bir bayrak dalgalanıyormuş. Hemen tanrıçanın ayaklarına kapanıp dua ederek tapınmış ve büyünün daha ne kadar süreceğini merak ederek orada oturmuş.

O anda tapınağın önünde göksel bir kız belirmiş, adama bir kapı ve bir yol açmış. Gözleri mavi lotus gibi, yüzü dolgun, gülümsemesi de bir çiçek gibiymiş, vücudu su zambağı gibi zarif, son derece güzel bir kızmış. Tanrıçanın tapınağına girdiklerinde, binlerce genç kızın onu beklemekte olduğunu görmüşler. Kız kısa bir tapınıştan sonra iç kısımdan ayrılmış ve Sattvaşila'yı aşkıyla perişan etmiş. Sonra tekrar parıldayan kapıdan geçmiş, Sattvaşila da peşinden gitmiş.

Adam kapıdan geçince başka bir görkemli şehirle karşılaşmış. Dünyadaki her türlü zevkin bulunacağı bir bahçeye benziyormuş. Sattvaşila orada pırlantalarla süslü bir sedirin üstünde oturan genç bir kız görmüş, ona doğru yaklaşıp yanına oturmuş. Gözlerini kıza dikip tüyleri diken diken, elleri ve ayakları tutkudan titreyerek öylece kalmış. Kız adamın kendisine âşık olduğunu görünce, dönüp hizmetçilerine bakmış, onun

ne demek istediğini anlayan hizmetçiler adama, "Burada misafirsin," diye açıklamışlar, "hanımımızın sağladığı şeylerle mutlu ol. Kalk, yıkan ve bir şeyler ye."

Bunları duyan adam kalkmış, bahçede kendisine gösterilen havuza girmiş. Havuza şöyle bir dalıp çıkmış ki bir de ne görsün! Havuz Kral Çandasimha'nın Tamralipti'deki bahçesinin ortasında değil miymiş? Kendisini orada bulan adam çok şaşırmış, "Aman tanrım, şimdi bunun anlamı nedir? Şimdi bu bahçedeyim, oysa az önce görkemli bir şehirdeydim. Güzel kızın abıhayat gibi bakışlarından bir anda bu ayrılık zehrinin kederine düştüm. Ama bunlar bir rüya değildi, çünkü açık bir şekilde uyanıkken gördüm. Galiba Patala'nın* kızları benimle dalga geçtiler," diye düşünmüş.

Bunları düşünürken, o güzel kızdan ayrılmanın acısıyla bahçede deli gibi oradan oraya gezinip duruyor, hayal kırıklığıyla ağlıyormuş. Bahçıvanlar onu böyle sarı çiçek tozlarına bulanmış, şaşkın halde görünce koşup Kral Çandasimha'ya haber vermişler, kral gelip bakmış. Onu sakinleştirdikten sonra sormuş: "Bütün bunların anlamı nedir, ne oldu dostum söyle bana? Sen bir yere gitmek için yola çıktın, başka bir yere gittin, okların yanlış hedefi mi vurdu?" Sattvaşila krala bütün maceralarını anlatmış, olanları işiten kral kendi kendine konuşmuş: "Garip ama bu adam bir kahraman olduğu halde aşktan çarpılmış durumda, şimdi ona olan şükran borcumu ödemenin tam zamanıdır." Böylece cesur kral demiş ki: "Gereksiz kederi bırak, çünkü seninle birlikte aynı yoldan o Asura kıza gideceğiz, seni ona götüreceğim." Bu sözlerle adamı yatıştırmış, banyo yaptırıp ayıltıcı ilaçlar vererek iyileştirmiş.

Ertesi gün kral, krallığını vezirlerine emanet ettikten sonra, yolu gösteren Sattvaşila ile birlikte bir gemiye binerek denize açılmış. Yolun tam yarısına geldiklerinde, daha önce ol-

---

* Yeraltındaki yedi bölgeden biri. Burası Nāgaların ve diğer yılanların ülkesidir. (ç.n.)

duğu gibi denizden çıkan uzun direği ve ucundaki bayrağı gören Sattvaşila krala demiş ki: "İşte, garip özellikleri olan o büyük bayrak direği denizin ortasında duruyor. Benim şimdi dalmam gerek, sonra da kral dalıp dibe doğru gelmeli." Sattvaşila bunu söyledikten sonra batmaya başlayan direğin yanına gitmiş. Önce Sattvaşila, sonra da kral peş peşe dibe doğru inmişler ve çok görkemli bir şehre ulaşmışlar. Kral çok şaşırmış, Tanrıça Parvati'ye tapınmış ve Sattvaşila ile birlikte oturmuş.

Aynı anda parlayan kapı açılmış ve hizmetçileriyle birlikte güzellik saçan bir kız çıkmış. Sattvaşila, "O güzel kız bu işte," deyince kral bakmış ve adamın kıza olan aşkının büyüklüğünü anlamış. Kız da krala baktığında, "Oldukça farklı olan bu adam da kim?" diye düşünmüş.

Sonra kız Dürgā tapınağına dua etmeye gitmiş, kral ise Sattvaşila'yı alarak önemsemeyen bir tavırla bahçeye çıkmış. Kısa bir süre sonra Daitya kız, tanrıçanın iç kısımdaki bölmesinden çıkmış, iyi bir koca isteğiyle dualar etmiş, dışarı geldiğinde hizmetçilerinden birine demiş ki: "Git ve gördüğüm adam neredeyse bul ve misafirperverliğimizi kabul buyurmasını söyle, zira o özel karşılama yapılması gereken bir kahraman." Bu emri alan hizmetçi gitmiş, kralı aramış, bahçede bulup hanımının mesajını iletmiş. Kral kayıtsız bir sesle cevap vermiş: "Bu bahçede yeterince eğleniyorum, başka ne gibi bir eğlence bulabilirim ki?" Hizmetkâr gelip hanımı Daitya kıza bu cevabı iletmiş. Kız kralın çok soylu biri olduğunu ve en iyi biçimde ağırlanması gerektiğini anlamış.

Asura kız bahçeye gitmiş ve Dürgā'ya tapınmalarının sonucunda kendisine bir kocanın geldiğini düşünmeye başlamış. Ağaçlar ona saygı gösteriyor gibi gelmiş. Sarmaşık dallarının üstüne tünemiş kuşların şarkıları ve çiçek yağmuru arasında yaklaşmış. Kralın önüne gelip nazikçe eğilmiş ve misafirperverliğini kabul etmesini rica etmiş. Kral, Sattvaşila'yı göstererek, "Buraya bu adamın söylediği tanrıçanın heykeline tapınmaya geldim. Bayrağın yardımıyla tapınağa ulaştım, tanrıçayı gör-

düm, şimdi sen daha ne sunabilirsin ki?" demiş. Bunu işiten kız, "Öyleyse gel, sana üç dünyanın harikası ikinci şehrimi göstereceğim," diye cevap vermiş. O böyle söyleyince kral gülmüş ve demiş ki: "Ha evet, o bana söyledi, içinde yıkanılan bir göl olan yer değil mi?" Kız konuşmuş: "Kral, böyle söyleme, ben saygıdeğer insanlara dalavere yapacak bir hilekâr değilim. Büyüklüğünüz karşısında ikinizin de kölesiyim, bu yüzden teklifimi kabul etmelisiniz."

Bunları işiten kral kabul etmiş, Sattvaşila'yı da alarak kızla birlikte parıldayan kapıya gitmiş. Kapı açılmış, kız onlara yol göstermiş, kral kızın büyüleyici güzellikteki şehrine bakmış. Oradaki ağaçlar her zaman çiçek ve meyve verirmiş, bütün mevsimler aynı anda yaşanırmış. Şehir, Meru dağının tepesi gibi altın ve mücevherlerle işlenmişmiş. Daitya kız, kralı paha biçilmez mücevherlerle kaplı bir tahta oturtmuş, ona uygun biçimde argha sunup demiş ki: "Ben Asuraların yüce ruhlu kralı Kalanemi'nin kızıyım, fakat elinde disk tutan Tanrı Vishnu babamı cennete gönderdi. Bu iki şehir bana babamdan miras kaldı. Onları Tanrı Vişmakarman yapmıştı. Bu şehirler canınızın istediği her şeyi sağlar, yaşlılık ve ölüm içeri giremez. Şimdi sizi bir baba gibi görüyorum ve şehirlerimle birlikte emrinize amadeyim." Kız kendini tanıtıp böyle söyleyince, kral demiş ki: "Madem öyle sevgili kızım, ben de seni dostum ve yakınım Sattvaşila'ya veriyorum." Lütuflarda bulunan krala Dūrgā'nın bedenlenmiş hali gibi durup bakan kız uysallıkla kabul etmiş.

Asura kızla evlenerek muradına eren Sattvaşila, kendisine verilen şehirlerin kralı da olmuş. Kral ona demiş ki: "Yediğim amālaka meyvelerinden birinin borcunu şimdi ödedim. İkinci meyve için kendimi hâlâ borçlu hissediyorum." Sattvaşila'ya bunları söyledikten sonra kıza dönen kral, "Şimdi ülkeme giden yolu gösterir misin?" demiş. Daitya kız ona Aparācita* adlı

* "Yenilmez" (ç.n.)

bir kılıçla, yaşlılık ve ölüme karşı yemek için bir meyve vermiş, sonra da havuzu işaret etmiş. Kral havuza dalmış ve bir de bakmış ki kendi ülkesine gelmiş bile. Sattvaşila ise Daitya prensesin şehirlerini kral olup yönetmiş.

Şimdi söyle bakalım, ikisinden hangisi suya dalarken daha cesurdu?' Vetāla bu soruyu krala sorduktan sonra, lanetten korkan kral cevaplamış: 'İkisinden daha cesur olan Sattvaşila'dır, çünkü o denize dalarken olacakları bilmiyordu ve hiçbir beklentisi yoktu. Fakat kral dalarken her şeyi biliyordu, bir beklentisi vardı, ayrıca hiçbir özlem duymadığı Asura prensese de âşık değildi.' Kraldan bu cevabı alan Vetāla daha önce olduğu gibi omzundan uçmuş gitmiş ve şimşapa ağacındaki yerini almış. Kral da çabucak peşinden gitmiş, çünkü bilge kişi asla başladığı işi bitirmeden durmaz.

LXXXII. Bölüm

Şimşapa ağacına geri dönen Kral Trivikramasena, Vetāla'yı tekrar omuzlamış ve yola koyulmuş. Yolda giderken Vetāla yine konuşmaya başlamış: 'Kral, zahmetini unutturmak için şu öykümü dinle.

Anga ülkesinde Brahmanlara ayrılmış Vrikshaghata adlı büyük bir alan varmış. Orada sık sık kurban törenleri düzenleyen Vishnusvamin adlı bir Brahman yaşarmış. Onun doğuştan dengi olan bir karısı varmış. Bu kadından olağanüstü derecede duyarlı üç oğlu olmuş. Bunlar büyüyüp zamanla genç birer adam olmuşlar. Bir gün Brahman kurban törenine başlamadan önce üç oğlunu denize kaplumbağa yakalamaya göndermiş. Onlar da gitmişler ve bir kaplumbağa bulmuşlar. En büyükleri demiş ki: "Babamın kurban töreni için gereken şu kaplumbağayı ikinizden biri tutsun. Yapışkan ve kaygan olduğu için ben tutamam." En büyükleri böyle deyince diğer ikisi, "Sen bu yüzden tutamıyorsan biz niçin tutacakmışız?" diye karşılık vermişler. En büyük demiş ki: "Kaplumbağayı tutma-

lısınız, eğer tutmazsanız babamızın yaptığı kurban törenini engellemiş olursunuz ve cehenneme gidersiniz." Diğer ikisi gülmüş ve şöyle karşılık vermişler: "Bunun bizim görevimiz olduğunu görüyorsun da senin de görevin olduğunu göremiyor musun?" En büyük cevaplamış: "Ne! Benim ne kadar duyarlı olduğumu bilmiyor musunuz? Ben yemek konusunda ne kadar titizimdir, benden iğrenç şeylere dokunmamı beklemeyin." Ortanca kardeş bu söz üzerine demiş ki: "Ben senden daha duyarlı bir insanım, ben de kadınlar konusunda çok titizimdir." Ortanca bunu söyleyince en büyük: "O zaman içimizde en küçük olan kaplumbağayı tutsun!" demiş. En küçük oğlan kaşlarını çatarak diğer ikisine, "Sizi budalalar! En duyarlı benim, ben yataklar konusunda çok titizimdir," demiş.

Böylece tartışmaya başlayan kardeşler, kendini beğenmişliklerinden kaplumbağayı bir kenarda bırakmışlar, tartışmaya bir son vermek için Vitankapura şehrinin kralı Prasenacit'in yanına gitmişler. Muhafız gelişlerini haber verdikten sonra kralın huzuruna çıkmışlar ve tartışma nedenlerini açıklamışlar. Kral, "Burada bekleyin, sizi sırayla deneyeceğim," demiş, onlar da kabul edip beklemeye başlamışlar.

Yemek saati gelmiş, kral kendisine yakışır nefis yemeklerle, her tadı barındıran çeşitlerle konuklarını onurlandırmış. Herkes yemeğini yerken, yemek konusunda titiz olan Brahman yemiyor, tiksintiyle yüzünü buruşturuyormuş. Kral, Brahmana neden güzel yemeklerden yemediğini sormuş, o da usulca cevap vermiş: "Her ne kadar lezzetli de olsa bu pilavdan ceset kokusu alıyorum, bu yüzden yiyemem."

O böyle deyince, orada bulunan kalabalık kralın emriyle yemeği koklamış ve hepsi de, "Bu yemek beyaz pirinçten yapılmış, gayet güzel ve hoş kokuludur," demiş. Ancak Brahman titizliğinden yemeğe dokunmayıp burnunu tıkamış. Bunun üzerine kral düşünmüş ve konunun araştırılmasını istemiş, araştırmayı yapan kraliyet memurları pirincin bir kasabanın yakınında ölü yakma yerinin yanındaki tarlalarda yetiştirildiğini

bulmuşlar. Kral çok şaşırmış, hoşuna gitmiş ve demiş ki: "Doğrusu, yediğin şeyler konusunda çok duyarlısın, haydi başka şeyler ye o zaman."

Akşam yemeği bittikten sonra kral Brahmanları kalacakları odalarına göndermiş, arkalarından da sarayın en gözde cariyesini yollamış. Mükemmel süslenmiş, kusursuz güzellikteki kadın, kadınlar konusunda çok duyarlı olan ikinci Brahmana gönderilmiş. Aşk Tanrısı Kāma'nın alemini taşıyan ay yüzlü güzel, yanında kralın hizmetkârlarıyla Brahmanın yatak odasına gitmiş. Ancak güzelliğiyle odayı aydınlatan kız içeri girdiğinde, kadınlar konusunda çok titiz olan adam isteksiz bir tavırla burnunu tıkamış ve hizmetçilere demiş ki: "Götürün bunu, götürmezseniz kokudan gebereceğim, zira bu kadın keçi gibi kokuyor."

Kralın hizmetçileri bunu duyunca, şaşırmış olan güzel kızı oradan götürmüşler ve olanları krala anlatmışlar. Kral, genç adama sormuş: "Bu güzel kadın kendisine sandal ağacı, kâfur, ödağacı ve başka güzel kokular sürüp her yana hoş kokular yaydığı halde, nasıl keçi kokar?" Kral bu soruyu sorup öylece donmuş kalmış. Nihayet ayrıntılı sorularla kızın çocukluğunda annesinden ve sütninesinden ayrı kaldığını, bir keçinin sütünü içerek büyüdüğünü öğrenmişler.

Çok şaşıran kral, kadınlar konusunda duyarlı olan bu adamı da takdir etmiş ve hemen yataklar konusunda duyarlı olan üçüncü Brahmana dönmüş. Onun isteğine uygun olarak hazırlanmış yedi döşekten oluşan bir yatak getirilmiş. Görkemli bir odada duran yumuşak beyaz çarşaflar ve yatak örtüleri serili yatakta yatan oğlan uyumaya başlamış. Ancak daha gece yarısı olmadan yataktan kalkmış ve acıyla bağırarak yanını böğrünü tutmuş. Orada bulunan kralın adamları sanki bir kıl derin bir iz bırakmış gibi böğründe kırmızı bir çizgi görmüşler. Koşup anlatmışlar, kral onlara, "Yatakların altında bir şey olup olmadığına bakın," demiş. Onlar da tek tek yatakları kaldırıp bakmışlar, bir de ne görsünler, en alttaki yatağın ortasında bir

saç kılı durmuyor muymuş? Kılı alıp krala göstermişler, sonra oğlanı da götürmüşler, kral onun vücudundaki izi görünce çok şaşırmış. Gecenin kalan kısmını, nasıl olup da yedi kat döşeğin altında duran bir kılın insan derisini etkileyebileceğini düşünmekle geçirmiş.

Ertesi sabah kral, olağanüstü duyarlılığa sahip bu üç adama üç yüz bin altın vermiş. Onlar da kaplumbağayı unutup kralın sarayında büyük bir rahatlık içinde yaşamaya başlamışlar, ama şu da unutulmamalı ki, babalarının kurban törenine engel olmakla da bir günah işlemiş bulunmuşlar.'

Kralın omzunda oturan Vetāla bu müthiş öyküyü anlattıktan sonra şu soruyu sormuş: 'Sana daha önce ettiğim laneti hatırla kral ve bu üçünden, yani yemek, kadınlar ve yataklar konusunda duyarlı olan üç adamdan hangisinin daha duyarlı olduğunu söyle!' Bunu işiten bilge kral, Vetāla'ya şu cevabı vermiş: 'Ben yataklar konusunda duyarlı olanı seçtim, çünkü kılın yarattığı iz bedeninde açık bir şekilde görüldü. Öte yandan diğer ikisi gerekli bilgileri daha önceden bir başkasından edindiler.' Kral bunu söyleyince Vetāla omzundan uçup gitmiş, kral da hiç üşenmeden onu aramak için geri dönmüş.

LXXXIII. Bölüm

Tekrar şimşapa ağacına gelen kral, Vetāla'yı alıp omzuna koymuş ve yola koyulmuş. Vetāla ona demiş ki: 'Kral, bu mezarlıklarda dolaşman krallığına yakışmıyor. Görmüyor musun, buralar Bhūtalarla dolu ve cenaze ateşinin dumanı gibi kapkaranlık? Ah, şu dilenciyi memnun etmek için kendini zorlaman yok mu? Madem öyle, şu öykümü dinle de yolculuğun renkli olsun.

Dünyanın yaratılışından sonra tanrılar tarafından Avanti'de bir şehir kurulmuş. Burası Şiva'nın sınırsız, onun yılanlı başı ve küllerle süslü bedeni gibi süslü, eğlence ve huzur dolu bir şehirmiş. Bu şehre Krita Yuga zamanı Padmavati, Treta Yuga

zamanı Bhogavati, Dvapara Yuga zamanı Hiranyavati ve Kali Yuga zamanı da Uccayini adı verilmiş.* Burada Viradeva adlı müthiş bir kralla Padmaratī adlı bir kraliçe yaşamış. Kral, karısı kraliçeyle birlikte Mandakini nehrinin kıyısına gitmiş ve Tanrı Şiva'ya dualar edip kendilerine bir oğul vermesi için yakarmış. Orada yıkanma ve dua etme işleriyle bir süre geçirmesinden sonra, kraldan hoşnut kalan Şiva gökten seslenmiş: "Ey kral, ailenin başı olacak cesur bir oğlun ve cennetteki perileri kıskandıracak güzellikte bir kızın olacak." Kral Viradeva gökten gelen bu sesi işittikten sonra isteğine kavuşmuş olarak şehrine geri dönmüş.

Önce Şuradeva adlı bir oğlu olmuş, bir süre sonra da Kraliçe Padmaratī bir kız doğurmuş. Aşk Tanrısı Kāma'nın gönlüne aşk ilham edecek kadar güzel olduğu için, babası ona Anangaratī adını vermiş. Büyüdüğü zaman onun gönlüne uygun bir koca bulabilmek için, yeryüzündeki bütün kralların bez üzerine yapılmış resimlerini getirtmiş. Fakat hiçbiri evlenmek için uygun değilmiş. Babası şefkatle şöyle söylemiş: "Kızım, sana uygun bir eş bulamadım, bu yüzden yeryüzündeki bütün kralları davet et ve kocanı kendin seç!" Bunu duyan kız babasına cevap vermiş: "Babacığım, ben koca seçmekte çok alçakgönüllüyüm, ama sadece bir şey istiyorum: Bir sanatta çok usta olan yakışıklı bir gence verilmeliyim, bundan daha iyisini istemiyorum."

Kral bu sözlerden sonra, kızının isteğine uyan bir genç aramaya başlamış. O böyle uğraşırken, cesur ve hünerli, dört büyüleyici adam Dekkan'dan çıkagelmiş. Onlar da prensesi bu şehre gidip gelenlerden işitmişler. Prenses için gelen dört âşık, kral tarafından kabul edilmiş. Her biri sırayla kendi hünerini anlatmaya başlamış.

---

* Yuga dünyanın devirleridir. Krita her şeyin kusursuz olduğu mutluluk devridir ve uzunluğu 4800 yıldır. Treta mutluluğun üçte bir azaldığı 3600 yıllık devirdir. Dvapara'da huzur ve mutluluk yarı yarıyadır ve bu devrin uzunluğu 2400 yıldır. Kali ise dünyanın iyice karıştığı, mutluluğun dörtte üç oranında azaldığı karanlık çağdır ve bunun uzunluğu 1200 yıldır. (ç.n.)

Birinci konuşmuş: "Ben Pançaputtika adlı bir Şudra'yım. Her gün beş çift elbise dikerim. Bunlardan birincisi tanrım içindir, ikincisi bir Brahman için, üçüncüsü kendim için, dördüncüsü karım içindir. Eğer bu kız karım olursa beşinciyi satıp kendimize yiyecek içecek alacağım. Sahip olduğum bu sanat yüzünden Anangaratī'yi bana verin."

İkinci konuşmuş: "Ben Bhashacna adlı bir Vaişyayım. Bütün hayvanlar ve kuşlarla konuşmayı bilirim, bu nedenle prensesi bana verin."

Üçüncü konuşmuş: "Ben Khadgadhara adlı bir Kshatriyayım. Silah kullanmayı iyi bilirim. Dünyada benim üstüme kılıç kullanan yoktur, bu yüzden bu kız bana verilmelidir."

Dördüncü konuşmuş: "Ben Cīvadatta adlı bir Brahmanım. Ölü yaratıklara can veririm. Bu yüzden bu kız bana verilmelidir."

Onlar böyle konuştuktan sonra Kral Viradeva yanında kızıyla beraber karşılarında duran adamlara bakakalmış ve ne karar vereceklerini şaşırmışlar.'

Vetāla, Kral Tivikramasena'ya daha önce ettiği laneti hatırlattıktan sonra sormuş: 'Şimdi söyle bakalım kral, bu dördünden hangisi Anangaratī'nin verileceği kişi olmalıdır?'

Kral, Vetāla'ya şu cevabı vermiş: 'Benim vaktimi çalmak için böyle tekrar tekrar sessizliğimi bozuyorsun, ey sihir ustası, aksi halde böyle saçma bir soruyu neden sorasın? Nasıl olur da bir Kshatriya kızı bir Şudraya verilir? Veya nasıl bir Kshatriya kadın bir Vaişyaya verilir? Hayvanların ve kuşların dilinden anlamanın da ne gibi bir yararı olabilir ki? Dördüncü olan Brahman da kendini kahraman sanıyor, ama o aslında bir büyücü ve kendi sınıfının onurunu lekeliyor. Bu yüzden kız üçüncü âşığa, yani Kshatriya Khadgadhara'ya verilmelidir. Çünkü aynı sınıftanlar ve adam üstün nitelikli.' Bunları duyan Vetāla, kralın omuzundan uçmuş, sihir gücüyle hemen eski yerine dönmüş. Kral da her zaman olduğu gibi, onu almaya gitmiş. Zira ümitsizlik bir kahramanın kalbine giremez.

LXXXIV. Bölüm

Kral Trivikramasena gidip onu şimşapa ağacından aldıktan sonra bir kez daha omuzuna koymuş ve yola koyulmuş. Yolda yürürken Vetāla omzundan seslenmiş: 'Kral sen yorgunsun, yorgunluk giderici şu öyküyü anlatıyorum, dinle.

Virabahu adlı mükemmel bir kral varmış. Emirlerini bütün krallar dinlermiş. Onun görkemli şehri Anangapura'da Arthadatta adlı zengin bir tüccar yaşarmış. Bu tüccarın Dhanadatta diye bir oğlu ve Madanasenā adlı kızlar incisi bir kızı varmış.

Bir gün kız, bahçede arkadaşlarıyla oynarken, ağabeyinin arkadaşı Dharmadatta adlı genç bir tüccar onu görmüş. Görür görmez kızın göğüslerinin ve vücudunun güzelliğinden başı dönmüş, aşk oklarının yağmuruna tutularak kendinden geçmiş. Şöyle düşünmüş: "Eyvah, bu kızın tıpkı kalbimi delen keskin bir ok gibi parlak güzelliğini Mara* hazırlamış olmalı." Böyle düşünerek uzun uzun bakmış. Günü öyle çakravāka gibi düşünceli geçirmiş. Madanasenā evine girmiş ve keder de Dharmadatta'nın gönlüne yerleşmiş. Kızı bir daha görememenin acısıyla kızaran güneş, kırmızı rengiyle batmış. Onun yüzünün kendinden üstün olduğunu bilen ay, güzel yüzlü kızın gittiğini görerek yavaş yavaş yukarı yükselmiş.

Dharmadatta evine gitmiş ve güzel kızı düşünmekten uyuyamamış, yatağında bir oraya bir buraya dönmüş durmuş. Arkadaşları ve akrabaları, "Neyin var?" diye sordularsa da aşk cinine çarpılmış olarak hiçbir cevap vermemiş. Ancak gece yarısı uyuyabilmiş, bu kez kendisini rüyada ona kur yaparken görmüş. Sabahleyin kalkmış, gizlice aynı bahçeye gidip onu görmek istemiş. Kızı kucaklamak isteğiyle yaklaşmış, ayaklarına kapanıp tam aşkını ilan etmeye çalışıyormuş ki Ma-

* Buddhizmde insanların tutkularını coşturup günah işleten kötü ruhtur. Bu eserde Aşk Tanrısı'nın bir adı olarak kullanılmış. (ç.n.)

danasenā büyük bir isteksizlikle, "Ben başkasıyla nişanlıyım, senin olamam, çünkü babam beni Tüccar Samudratta'ya verdi ve birkaç gün içinde evlenmiş olacağım, bu yüzden çabuk git buradan, kimse seni görmesin, yoksa yanlış anlaşılabilir," demiş. Ancak Dharmadatta, "Ne olursa olsun, sensiz yaşayamam," diye karşılık vermiş.

Tüccarın kızı bunu işitince, onun zor kullanacağını düşünerek korkmuş ve demiş ki: "Önce bir evleneyim, babam beni gelin olarak görmeyi çok istiyordu, o bir görsün, sonra kesinlikle sana geleceğim, çünkü aşkınla kalbimi kazandın."

Adam bunu işitince demiş ki: "Ben başka bir erkek tarafından kucaklanan bir kadını sevemem, hiçbir arı başka bir arının konduğu lotusu ister mi?" Bunun üzerine kız cevap vermiş: "Öyleyse evlenir evlenmez önce sana geleceğim, sonra kocama gideceğim." Ancak kız böyle söylediği halde, adam bununla yetinmemiş ve öyle yapacağına dair bir yemin de almış. Sonra kızı bırakmış, Madanasenā tasa içinde evine girmiş.

Nihayet beklenen gün gelmiş, evlilik töreni yapılmış, kız oğlan evine gelmiş ve düğün orada tamamlandıktan sonra eşiyle birlikte odalarına çekilmişler. Fakat Madanasenā kocasının okşamalarına ilgisiz kalmış, adam ona aşk sözleri söylemeye başladığında gözyaşlarını tutamamış. Adam, "Bu kız bana ilgi duymuyor," diye düşünmüş ve sonra demiş ki: "Güzel kız, eğer beni sevmiyorsan ben de seni istemiyorum. Her kim olursa olsun sevdiğine git." Bunu duyan kız sessiz ve keder içinde: "Seni canımdan çok seviyorum kocacığım, fakat söylemem gereken bir şey var. Beni cezalandırmayacağına söz verirsen anlatabilirim," demiş.

Adam istemeye istemeye kabul etmiş. Kız utanç, keder ve korku içinde anlatmaya başlamış: "Kardeşimin arkadaşı olan Dharmadatta adlı genç bir adam beni bahçede yalnızken görmüş ve hemen âşık olup bana göz koymuş. Tam zor kullanıyordu ki, bir rezalet çıkmamasın, babam beni evlendirip gelin edebilsin diye bir anlaşma yaptım. Buna göre, evlendi-

ğim zaman kocamdan önce onu ziyaret edecektim ve şimdi bu sözü yerine getirmeliyim. Kocacığım bana izin ver. Bırak önce ona bir gideyim, sonra da sana geleyim, çünkü çocukluğumdan beri verdiğim her sözü tutmuşumdur."

Samudradatta, bir şimşek gibi beyninde çakan bu konuşmadan sonra, karısının sözünü tutması gereğine bağlı olarak şunları düşünmüş: "Eyvah! Başka bir erkeğe âşık, kesinlikle gitmeli! Neden verdiği sözü yerine getirmesini engelleyeyim? Bırakayım gitsin! Neden onun karım olması için bu kadar istekli olayım?" Böyle düşündükten sonra karısına gitmesi için izin vermiş, o da kalkmış ve kocasının evinden çıkmış.

O sırada soğuk ışıklarını yayan ay, sanki bir sarayın terasına tırmanır gibi doğu dağının üzerine yükselmiş ve doğu yönünün perisi parmağıyla dokunup gülümsemiş. Karanlık, dağ mağaralarındaki şifalı otları sararken ve arılar başka kumuda otu demetlerine konarken, Madanasenā'nın gecenin bir yarısı yalnız başına yürüdüğünü gören bir hırsız, ona doğru koşmuş ve elbisesinin ucundan yakalamış. Kıza demiş ki: "Kimsin ve nereye gidiyorsun?" Kız korkmuş, "Sana ne? Bırak gideyim, işim gücüm var," diye karşılık vermiş. Hırsız, "Bir hırsız olarak seni nasıl bırakabilirim ki?" demiş. Kız, "Mücevherlerimi al," deyince hırsız, "Mücevherleri ne yapayım güzel kız? Asıl mücevher sensin, seni bırakmam! Yüzün ay taşı gibi, saçların kara kehribar, belin elmas, ellerin kolların altın, ayakların bakanları şaşkına çeviren kırmızı yakut!" demiş.

Hırsız bunları söyleyince çaresiz kalan tüccarın kızı başından geçenleri anlatmış ve yalvararak demiş ki: "Beni bir süreliğine bırak ne olur, sözümü yerine getireyim, sonra hemen geri geleceğim. İyi birine benziyorsunuz, bana inanın, hiçbir zaman verdiğim sözden dönmedim." Bunları duyan hırsız sözünde duran bir kadın olduğuna inanarak onu bırakmış ve oradan hiçbir yere ayrılmadan beklemeye koyulmuş.

Kız, Tüccar Dharmadatta'nın yanına gitmiş. Onun ormana, yanına geldiğini gören tüccar, özlemiş olmasına rağmen, bir an düşündükten sonra demiş ki: "Sözüne bağlılığını çok takdir ettim, ama artık başkasının karısısın, seni ne yapayım? Şimdi kimse görmeden geldiğin gibi geri git." O böyle gitmesini söyleyince kız, "Öyle olsun," diyerek oradan ayrılmış, yolda onu bekleyen hırsıza gitmiş. Hırsız buluşma yerine gittiğinde ne olduğunu sormuş. Kız da tüccarın gitmesini söylediğini anlatmış. Bunun üzerine hırsız: "Madem öyle, ben de gitmene izin veriyorum, dürüstlüğün hoşuma gitti, mücevherlerinle birlikte evine dön," demiş. İzin verdiği yetmiyormuş gibi bir de evine kadar kızı korumuş.

Kız kocasının evine onurunu korumuş olarak varmış. İffetini yitirmeyen kız sevinçle kocasının yanına gitmiş. Adam onu görünce ne olduğunu sormuş, Madanasenā da olup bitenleri anlatmış. Samudradatta sevgili karısının hem sözünde durup hem de onurunu koruduğunu görünce, onu temiz düşünceli bir insan olarak benimseyip, güzel sözler söylemiş, ailesini utandırmayan bu kadınla mutlu bir yaşam sürdürmüş.'

Vetāla mezarlıkta Kral Trivikramasena'ya bu öyküyü anlattıktan sonra sormuş: 'Şimdi söyle bakalım kral, bu üçünden, yani birinci tüccar, ikinci tüccar ve hırsızdan hangisi daha soyludur? Eğer bilir de söylemezsen kafanı yüz parçaya bölerim.' Vetāla böyle deyince kral sessizliğini bozup demiş ki: 'Bu üçünden en soylusu hırsızdır, tüccarlar değil! Çünkü kocası yeni evlendiği sevgili karısının gitmesine göz yumdu! Başkasına giden bir kadını hangi adam ister? Öteki de zamanla tutkusu körelip kızdan vazgeçti, ayrıca kocasının durumu öğrenip ertesi gün krala anlatmasından korktu! Ama hırsız, karanlıkta çalışan ve pervasızca kötülük yapan biri olarak, güzel bir kadını mücevherlerine bile dokunmadan bıraktı, doğrusu gerçek soylu odur.' Bunu duyan Vetāla, kralın omuzundan uçmuş ve eski yerine gitmiş. Kral da onu almak için tekrar geri dönmüş.

LXXXV. Bölüm

Kral Trivikramasena şimşapa ağacına varmış, Vetāla'yı oradan alıp omuzuna koymuş ve yola koyulmuş. Yolda giderken Vetāla omzundan seslenmiş: 'Dinle kral, sana ilginç bir öykü anlatacağım.

Bir zamanlar Uccayini'de Dharmadhvaca adlı bir kral yaşamış, hepsi de kral kızı olan birbirinden değerli üç karısı varmış. Birincisinin adı İndulekhā, ikincisinin Taravalī ve üçüncüsününki de Mriganka vatī imiş. Bunların hepsi de olağanüstü çekici kadınlarmış. Düşmanlarına üstünlük kuran başarılı kral, bu üç kraliçeyle mutlu bir yaşam sürmekteymiş.

Bir gün bahar bayramının başladığı bir sırada kral üç karısıyla eğlenmek için bahçeye gitmiş. Orada baharın kendisine hazırladığı, Kāma'nın yayına benzeyen, çiçekleriyle aşağı sarkmış sarmaşıkları ve yay ipi gibi dizilmiş sıra sıra arıları görmüş. Kral tıpkı güçlü İndra gibi bahçedeki ağaç dallarında öten guguk kuşlarının aşka çağıran seslerini işiterek, karılarıyla birlikte Kāma'nın verdiği sarhoşluğu tadar gibi şarap içmeye başlamış. İlkönce karılarının tattığı içkileri içiyor, iç çekişleriyle mest oluyor, sonra da onların dudaklarıyla kırmızıya boyanıyormuş.

O sırada İndulekhā oyun yapmak için kralın saçını çekerken, kendi kulağında duran mavi lotus kucağına düşmüş. Çiçeğin darbesi hemen bacağını yaralamış. Narin kraliçe, "Ah!" diye bağırıp bayılmış. Kral ve hizmetkârlar bunu görünce kederlenip şaşkınlığa düşmüşler, sonra kendilerini toparlayarak koşup soğuk su ve yelpaze getirmişler. Kral da hemen saraya koşup yarayı sarmak üzere bir sargı almış. Doktorların yardımlarıyla karısı tedavi edilmiş.

Her şeyin yolunda gittiğini gören kral, geceleyin ikinci karısı Taravalī ile birlikte sarayın damında bulunan bir odaya çekilmiş. Bu oda ayın ışıklarını iyi alıyormuş. Nitekim ayın ışıkları kralın yanında yatmakta olan ve elbisesi rüzgârla açılan kraliçenin vücuduna değmiş. Kadın, "Eyvah, yandım," diye-

rek sıçramış ve elini bedenine sürerek yataktan kalkmış. Kral da telaş içinde, "Ne oluyor?" diyerek uyanmış. Sonra doğrulmuş ve kraliçenin vücudunda oluşan kabarcıkları görmüş. Sorusu üzerine Taravalī açıklamış: "Vücuduma düşen ay ışığından oldu." Böyle söyleyip ağlamaya başlayınca kral kederlenmiş, hemen hizmetçilerini toplamış, onlar da korku ve telaş içinde koşmuşlar. Kral karısına suyla ıslatılmış lotus yapraklarından bir yatak hazırlamış, vücudunu da sandal ağacı losyonuyla ovmuş.

Aynı anda üçüncü karısı Mriganka vatī bu olayı işitmişmiş ve oraya doğru geliyormuş. Açık havaya çıkınca gecenin bir yarısında çok uzakta bir evden gelen havan tokmağı sesini duymuş. Uzaktaki evde tokmakla pirinç dövüyorlarmış. O anda ceylan gözlü güzel, "Eyvah, ben öldüm, bittim," diyerek kendini yerlere atmış, ellerini sallayarak kıvranmaya başlamış. Sonra hizmetçilerin yardımıyla odasına geri dönüp yatağa yatmış, acıyla inlemeye başlamış. Hizmetçiler kraliçenin ellerine baktıkları zaman, tıpkı lotusa konmuş siyah arılar gibi çeşitli yaraların oluştuğunu görmüşler. Koşup bu durumu krala bildirmişler. Kral Dharmadhvaca şaşkınlık içinde oraya gelmiş ve sevgili karısına bunun anlamını sormuş. Acı içindeki kraliçe ellerini göstererek şöyle söylemiş: "Tokmağın sesini işitir işitmez ellerim yara oldu." Şaşkınlık ve üzüntüye kapılan kral, sandal ağacı yağı ve diğer merhemlerle karısının ellerindeki yaraları iyileştirmeye çalışmış.

Kral düşünmüş: "Karılarımdan biri üstüne düşen bir lotusla yaralandı, diğeri ayın ışıklarından yandı, üçüncüsü de basit bir tokmak sesinden yara bere içinde kaldı. Kaderin bir cilvesi olarak hepsi de çok duyarlı olan karılarımın başlarına aynı anda kaza geldi." Bu düşüncelerle kadınların dairelerinde gezinip duran kral, gecenin üç saatini böyle geçirmiş ve sanki yüz saat geçmiş gibi canı sıkılmış. Ertesi sabah bütün doktorlar ve cerrahlar kadınları iyileştirmek için gereken önlemleri almışlar.'

Vetāla bu garip öyküyü bitirince Kral Trivikramasena'ya sormuş: 'Söyle kral, bu üç kraliçeden en duyarlısı hangisidir? Söylemezsen önceden ettiğim lanete uğrarsın, ona göre.' Kral bunu cevaplamış: 'Üçünden en duyarlısı dokunmadığı halde, tokmağın sadece sesini duyunca elleri yara olan kadındır. Diğer ikisinin durumu farklıdır. Çünkü birinin çiçeğe dokunmayla, diğerinin ay ışıklarının dokunmasıyla, yani doğrudan temasla yaraları oluştu.' Kral bunu deyince Vetāla omzundan uçmuş gitmiş, kaybolmuş. Kral da onu almak için geri dönmüş.

LXXXVI. Bölüm

Kral Trivikramasena tekrar şimşapa ağacına gelip Vetāla'yı kucaklamış, omzuna almış ve sessizce yoluna devam etmiş. Vetāla yine omzundan konuşmuş: 'Kral, seni sevdim, çünkü yılmaz bir insansın. Seni memnun etmek için şu güzel öyküyü anlatıyorum, dinle!

Anga ülkesinde Yaşahketu adlı, bedeni Aşk Tanrısı'nın yanmamışı gibi* olan genç bir kral yaşarmış. O üstün cesaretiyle tüm düşmanlarını yenmiş bir kişiymiş. Nasıl Brihaspati İndra'nın veziriyse, tıpkı onun gibi Dirghadarşin de bu kralın veziriymiş. Bütün düşmanlar kökünden yok edildiği için, gençliğinin de verdiği rahatlıkla kral ülkeyi vezirinin eline bırakmış, kendisini tamamen zevke vermiş. Yargı divanında duracağına haremden dışarı çıkmıyor, kendisinin iyiliğini isteyenlere kulak vereceğine, sadece haremdeki kadınların tatlı şarkılarını dinliyormuş. Düşüncesizliğinden ülke işleri yerine kafesli pencerelere düşkün olmuş ki birinci de en az ikinci kadar delikle doluymuş.

Ancak büyük vezir Dirghadarşin, gece gündüz demeden büyük bir fedakârlıkla krallığın bütün sorumluluklarını yükleni-

* Tanrı Şiva, karısına uygunsuz sözler söyleyen Aşk Tanrısı Kāma'yı üçüncü gözüyle yakmıştı. Onun için Aşk Tanrısı'nın yanmamışı diye söylüyor. (ç.n.)

yormuş. Artık her yerde şöyle bir söylenti yayılmış: "Vezir Dirghadarşin kralın adını kullanarak hükümdarlığın zevkini sürüyor, efendisinin gücünü kullanarak her istediğini yaptırıyor." Bunun üzerine Dirghadarşin içine düştüğü durumu karısı Medhavati'ye anlatmış: "Karıcığım, kral kendini zevke verdiğinden, onun işlerini ben yapıyorum, ama halk arasında bir söylenti oluşmuş, güya ben krallığı yiyip bitiriyormuşum. Bilirsin ki bu dünyada yayılan söylentiler büyük insanları bile yaralar, nitekim Rama da bir iftira sonucu karısı Sītā'yı terk etmek zorunda kalmadı mı?* Şimdi ben bu durum karşısında nasıl bir yol izlemeliyim?" Vezir sözünü bitirince, adı gibi bilge olan dirayetli karısı Medhavati şöyle konuşmuş: "Kutsal yıkanma yerlerini ziyarete gideceğinizi bahane ederek kraldan ayrılın akıllı efendim, tek çare belirli bir süre için başka bir ülkeye gitmenizdir. Böylece hırstan uzak biri olarak görünürsünüz ve size yöneltilen iftiralar da ortadan kalkar. Sizin yokluğunuzda kral ülkenin yükünü kendisi omuzlamak zorunda kalacak ve kötü alışkanlıklarından yavaş yavaş kurtulacaktır. Geri döndüğünüzde de vezirlik görevine devam etmenizi kimse yadırgamayacaktır."

Karısı böyle söyleyince Dirghadarşin de, "Öyle yapacağım," demiş ve Kral Yaşahketu'ya gidip, "Kralım, bana izin verin, bir süre için hac ziyaretine gideyim, çünkü kalbim bu dinsel görev aşkıyla çarpıyor," diye izin istemiş. Bunu duyan kral: "Hayır! Hac yerlerine gitmeden, dinsel görevlerini evinde yerine getirip, seni cennete götürecek hayır işlerini yaparak da bu işi halledebilirsin," demiş. Bunu işiten vezir demiş ki: "Kralım, hayır işleri ve böyle işler zenginliğe dayanan bir saflığa sahiptir. Oysa kutsal banyo yerlerinin sonsuz bir saflığı vardır. Bilge kişi oraları gençken ziyaret etmeli, yoksa insan nasıl olur da oralara ulaşabileceğinden emin olabilir?" O böyle şeyler söyler-

* Rāmāyana destanında Rāma, karısı Sītā'yı kötü kalpli Rāvana'nın elinden kurtardıktan sonra, halk onun saf olmadığını, Rāvana'nın onu kirlettiğini söylüyordu. Bu nedenle de Rāma onu ormana sürgüne göndermişti. (ç.n.)

ken, kral da onu caydırmaya çalışırken içeri bir muhafız girmiş ve krala demiş ki: "Kralım, güneş gök gölünün tam ortasından batıyor, kalkınız, vakit geçirmeden banyonuzu alınız, yıkanma zamanınızdır." Bunu işiten kral hemen doğrulmuş, hac yolculuğuna çıkmak isteyen vezir, onun önünde eğilmiş, sonra kendi evine gitmiş.

Evde karısına kendisini izlemesini yasaklamış ve ondan gizli evden ayrılmış, o kadar gizli gitmiş ki hizmetçiler bile onun ayrılışını fark edememişler. Tek başına diyar diyar dolaşmış, kutsal banyo yerlerini gezmiş ve nihayet Paundra ülkesine* varmış. Bu ülkenin denizden uzak olmayan şehirlerinden birinde bir Şiva tapınağına girip avluda oturmuş. Orada tanrıya tapınırken Nidhidatta adlı bir tüccar, uzun yolculuğun tozunu üzerinde taşıyan ve güneşin sıcaklığından bezmiş olan Dirghadarşin'i görmüş. Misafirperver bir insan olan tüccar, onun bu halinden bir gezgin olduğunu, ayrıca Brahman ipi** ve başka kutsal belirtiler taşıdığını, üstün bir Brahman olduğunu anlayıp evine götürmüş. Banyo yaptırmış, yiyecek ve içecek sunup onu rahatlatmış, yorgunluğunun geçtiğini görünce de sormuş: "Kimsin, nereden geliyorsun ve nereye gidiyorsun?" Brahman çekingen çekingen şu cevabı vermiş: "Ben Dirghadarşin adlı bir Brahmanım, hac yapmak için Anga ülkesinden geldim." Tüccar Nidhidatta demiş ki: "Ben de ticaret için Altın Adası'na*** gitmek üzereydim, o zaman ben dönene kadar evimde kal, kutsal yerleri gezmekten yorulunca da evine gidersin." Bunu işiten Dirghadarşin demiş ki: "Neden burada kalayım? Eğer beni yanında istersen seninle gelmek isterim, ey büyük tüccar." İyi kalp-

---

* Bengal ve Bihar'ın güneyinde bulunan şekerkamışı ülkesi. Paundra "şeker kamışı rengi" anlamına gelmektedir. (ç.n.)

** Upanayana denilen seremonilerle sol omuza gelecek şekilde takılan, munca otundan yapılmış ip. Brahmanlar 16 yaşını doldurduktan sonra, Kshatriyalar 22, Vaişyalar da 24 yaşını doldurduktan sonra bu ipi takabilirler. Öğrenci bu aşamadan sonra Veda çalışabilir. Bu tören Hristiyanların vaftiz törenlerine benzer. (ç.n.)

*** Altın Adası Suvarnadvīpa'dır ve olasılıkla Sumatra'dır. (ç.n.)

li adam, "Pekâlâ," demiş ve uzun zamandır yatakta uyumayan vezir geceyi onun evinde geçirmiş.

Ertesi gün tüccarla birlikte denize gitmiş ve çeşitli mallarla yüklü bir gemiye binmiş. Gemiyle yolculuğa çıkmış, okyanusun dehşetli ve muazzam halini izlemiş, nihayet Altın Adası'na varmış. Bir vezirin deniz yolculuğunda ne işi var? Fakat onurlu insanlar, omuzlarının kirlenmesini önlemek için her şeyi yapmazlar mı? İşte onun için Dirghadarşin, Tüccar Nidhidatta ticaretle uğraşırken, onunla birlikte bu adada bir süre kalmış.

Dönüş yolculuğuna çıktıklarında, aniden bir dalganın kabardığını ve denizin ortasından bir istek ağacının çıktığını görmüş. Bu ağacın altından büyük dalları, mercandan yapılma daha küçük yapraklı dalları varmış, üzerinde çok hoş meyveler, çiçekler ve mücevherler taşıyormuş. Gövdesinde kıymetli taşlarla süslenmiş bir sedire uzanmış, güzelliğiyle insanın aklını alan bir kız görmüş. Bir an, "Bu ne acaba?" diye düşünmüş. O anda kız, elindeki vīnā ile bir şarkı söylemeye başlamış: "Şüphesiz, insan önceki yaşamında ektiği tohumdan yer meyvesini, çünkü önceki yaşamda yapılanların karşılığını kader bile değiştiremez."

Göksel kız bu şarkıyı söyledikten sonra aniden istek ağacı ve üzerinde yattığı sedirle birlikte denize gömülüp kaybolmuş. Dirghadarşin düşünmüş: "Bugün çok garip bir şey gördüm, kimse denizin ortasında, şarkı söyleyen ve bakar bakmaz göründüğü gibi kaybolan bir kızın oturduğu bir ağaç düşünmez. Bu güzel deniz evi hazinesi her zaman aynı olmasına rağmen, ondan ne Lakshmī*, ne ay, ne de paricata ağacı ve diğer kıymetli şeyler çıktı." Fakat dümenci ve tayfalar, Dirghadarşin'in şaşırdığını görünce şöyle söylemişler: "Bu güzel kadın hep aynı yerde ortaya çıkar, sonra da hemen batıp kaybolur, fakat tabii sen daha önce hiç görmemiştin, ondan şaşırdın."

---

* Talih Tanrıçası'dır. Vishnu'nun karısı ve Kama'nın anasıdır. (ç.n.)

Onlar öyle söylediği halde şaşkınlığı devam eden Dirghadarşin, Tüccar Nidhidatta ile birlikte kıyıya çıkmış. Tüccar hizmetçilerine ücretlerini verip sevindirerek mallarını gemiden indirtmiş, sonra birlikte eve gitmişler. Evde büyük şenliklerle karşılanmışlar. Orada bir süre daha kaldıktan sonra Dirghadarşin, Nidhidatta'ya demiş ki: "Tüccarların prensi, evinde uzunca bir süre dinlendim, artık evime dönmek istiyorum. Size mutluluklar dilerim." Böyle söyleyerek, gitmesini hiç istemeyen tüccardan ayrılmış. Yoldaşından ayrılınca yola koyulmuş. Uzun bir yolculuktan sonra kendi ülkesi Anga'ya varmış.

Dirghadarşin'in gelişini haber vermeleri için Kral Yaşahketu'nun görevlendirdiği adamlar, daha şehre girmeden koşup krala haber vermişler. Onun yokluğunda çok üzülmüş olan kral, vezirini karşılamak için şehirden çıkmış, koşup kucaklayarak, "Hoş geldin," demiş. Kral, uzun yolculukta zayıflamış ve üstü başı kir içinde kalmış olan veziri saraya götürmüş ve demiş ki: "Niçin bu insafsız girişimle beni terk ettin ve bedenini merhem sürülmemiş sefil bir hale soktun? Birdenbire kutsal suları ve diğer yerleri görmek istemenin nedenini ancak tanrı bilir! Şimdi söyle bakalım, gezerken ne gibi ilginç şeyler gördün?" Bunun üzerine Dirghadarşin, Altın Adası'na yaptıkları yolculuğu tüm ayrıntılarıyla anlatmaya başlamış ve sıra denizin ortasındaki istek ağacının üstünde şarkı söyleyen, üç dünyanın mücevherleri kadar güzel kızı anlatmaya gelmiş. Dirghadarşin her şeyi anlatıp bitirmiş.

Kral, duyduğu anda kıza müthiş bir aşka tutulmuş, onsuz krallığının da, yaşamının da anlamsız olduğunu düşünmeye başlamış. Vezirini yanına çağırıp şöyle söylemiş: "O kızı mutlaka görmeliyim, yoksa yaşayamam. Talihe dua edip anlattığın yoldan gideceğim. Sakın beni vazgeçirmeye çalışma ve sakın izleme, kılık değiştirerek tek başıma yolculuk yapacağım. Hem ayrıca, sen krallığıma göz kulak olmalısın. Emirlerime karşı geleyim deme, yoksa cesedimi sen kaldırırsın." Böyle ko-

nuşan ve vezirinin cevabını dinlemek istemeyen kral, onu özlemle beklemekte olan akrabalarını görmesi için evine göndermiş. Vezir oradaki çılgın karşılamanın ortasında hüzün içinde kalmış: İyi bir vezir, efendisi onarılmaz kusurlar işlerken nasıl mutlu olabilir?

Ertesi gece bir çileci kılığına giren Kral Yaşahketu, krallığını vezirine bırakıp yola çıkmış. Yalnız başına ilerlerken, yol üzerinde Kuşanabha adlı bir ermişe rastlayarak önünde eğilmiş. Ermiş, çileci kılığındaki krala demiş ki: "Yoluna cesaretle devam et, Tüccar Lakshmīdatta ile birlikte denizde yolculuk ederken, istediğin kızı elde edeceksin." Bu söz kralı çok mutlu etmiş, tekrar ermişşin önünde eğildikten sonra yolculuğu sürdürmüş. Ülkeler, nehirler, dağlar geçtikten sonra, kendisini eğlendirecek gibi duran denize ulaşmış. Girdaplar fal taşı gibi açılmış kendisine bakan gözlere benziyormuş, dalgalar da bükülmüş kaşlar gibi duruyormuş, ayrıca çocukların oynayıp üflediği tiz sesli beyaz deniz kabukları da görünüyormuş. Kıyıda ermişin sözünü ettiği Tüccar Lakshmīdatta'yı görmüş. O da tam Altın Adası'na gitmeye hazırlanıyormuş. Tüccar ayak izindeki disk işareti gibi belirtilerden onun kral olduğunu anlayarak ayaklarına kapanmış. Kral tüccarla birlikte gemiye binip denize açılmış. Gemi tam okyanusun ortasına geldiğinde, o kız istek ağacının gövdesine oturmuş olarak ortaya çıkmış. Kral, ay ışığına bakan bir keklik gibi ona bakarken, kız elindeki vīnā ile ortamı daha da büyülü kılan bir şarkı söylemeye başlamış: "Şüphesiz, insan önceki yaşamında ektiği tohumdan yer meyvesini, çünkü önceki yaşamda yapılanların karşılığını kader bile değiştiremez. Öyle ki insan ancak kaderinin ona çizdiği yaşamda doğmaya mahkûmdur, şurada ve şu halde diye belirlemiştir o, bundan asla şüphe edilmez."

Kızın söylediği şarkıyı duyan kral, aşkla çarpılmış ve bir süre ona bakarak öylece kalakalmış. Sonra boynu bükük bir halde denize yakarmaya başlamış: "Selam sana derinliklerine ula-

şılamaz olan mücevher kaynağı, bu güzel peri kızını* saklamakla Vishnu'yu aldatmış oldun! Tanrılar bile senin derinliğini ölçemez, kanatları koparılmış dağları** koruyan okyanus! Kendimi senin korumana bırakıyorum, isteğimi yerine getirerek bana lütufta bulun." O bunları söylerken, kız ağaçla birlikte denize batıp kaybolmuş. Bunu gören kral da hemen arkasından, sanki içinde yanan aşk ateşini söndürmek ister gibi kendini denize fırlatmış.

Bu beklenmeyen durumu gören iyi kalpli tüccar Lakshmīdatta, kralın öldüğünü sanıp üzüntüden intihar ediyormuş ki o anda gökten gelen bir ses onu durdurmuş: "Düşüncesizce davranma, o denize dalmasına rağmen tehlikede değil. Bu kişi çileci kılığına girmiş olan Kral Yaşahketu'dur. O kızı istiyor, çünkü kız bir önceki yaşamında kralın karısıydı. Onu elde eder etmez ülkesi Anga'ya geri dönecektir."

Ancak Kral Yaşahketu denize daldığında aniden görkemli bir şehir görerek şaşırmış. Kıymetli taşlardan yapılmış sütunlarla, altından duvarlar ve inci bezeli pencerelerle süslenmiş saraylar parıldıyormuş. Bunların bahçesinde her çeşit mücevherlerin bulunduğu basamaklı havuzlar ve her dileği yerine getiren istek ağaçları varmış. Kral şehirdeki zengin ama içi boş evlerin birinden girip diğerinden çıkmış, fakat hiçbir yerde sevgilisini bulamamış. Böyle etrafa bakınırken, mücevherlerle süslü, görkemli bir saraya gözü takılmış, gidip kapısını açmış, içeri girmiş. Orada kıymetli taşlarla bezeli bir sedire uzanan birisini görmüş. Üstü bir örtüyle örtülüymüş. Onun sevdiği kız olup olmadığını merak ederek örtüyü açmış ve işte sevdiği kız karşısındaymış. Üzerindeki siyah örtü yere düşünce ay yüzlü

---

* Efsaneye göre Vishnu karısı Lakshmī'yi denizin derinliğinden çıkarmıştı. Denizin içinde yaşayan bu peri kızını Lakshmī'ye benzettiği için, onu saklamakla Vishnu'yu aldattığını söylüyor. Küçük bir söz oyunu. (ç.n.)

** Efsaneye göre eskiden dağların kanatları vardı. Çok gürültü yaptıkları için tanrılar rahatsız olup Tanrı İndra'ya şikâyet ettiler. O da dağların kanatlarını kopardı. Bu kıyımdan kurtulan dağlar okyanusta saklanmıştı. (ç.n.)

güzel, tıpkı karanlığı aydınlatan ay ışığı gibi gülümseyerek ortaya çıkmış. Kızın bu güzelliğini gören kral, yazın uzun bir yolculuktan sonra çölü geçen bir yolcu bir ırmağa rastlayınca nasıl sevinirse öyle sevinmiş.

Gözleri kapalı olan kız gözlerini açtığında, karşısında krallık işaretleriyle duran kahramanı görüp heyecanla yataktan fırlamış. "Hoş geldin," diyerek başını önüne eğmiş ve gözlerini iri iri açarak onun ayaklarına kapanmış. Sonra nazikçe sormuş: "Kimsiniz ve bu erişilmesi güç aşağı ülkeye niçin geldiniz? Niçin krallık işaretleri taşıdığınız halde bir çileci gibi, verdiğiniz bir sözü yerine getirmek ister gibi davranıyorsunuz? Beni buna layık buluyorsanız cevaplar mısınız efendim?"

Onun bu sözlerini işiten kral şöyle cevap vermiş: "Güzel kız, ben Anga ülkesinin Yaşahketu adlı kralıyım. Güvendiğim bir dostumdan senin her gün denizin bu yönünden göründüğünü duydum. Sonra kılık değiştirip krallığımı senin uğruna bıraktım ve denizde seni izleyerek buraya kadar geldim. Şimdi söyle bana kimsin sen?"

Bunu duyan kız hem üzüntülü hem sevinçli haliyle cevap vermiş: "Vidyādharaların Mrigankasena adlı mutlu bir kralı var, ben onun kızıyım, adım da Mrigankavati. Babam bilmediğim bir nedenle beni bu şehirde yalnız bıraktı ve halkıyla beraber bir yerlere gitti. Ben de can sıkıntısından, hareket edebilen istek ağacıyla suyun üstüne çıkıyorum ve kaderin hükmü şarkısını söylüyorum."

O böyle söyleyince cesur kral ermişin sözlerini hatırlayarak kıza yumuşak sözlerle kur yapmaya başlamış, kız da bundan çok etkilenip onun karısı olmayı kabul etmiş. Ancak bir şart öne sürmüş: "Kocacığım, her ayın belirli dört günü ben kendimde olmuyorum, o günlerde ben gitmeliyim ve sen ne bir soru sormalısın, ne de engel olmalısın, çünkü bunun bir nedeni var." Göksel kız evlilik için sadece bu şartı öne sürünce kral kabul etmiş ve onunla Gandharva usulüyle evlenmiş.

Kral, Mrigankavatī ile mutlu yaşarken, bir gün kız şöyle söylemiş: "Şimdi sen burada kal, ben bir iş için bir yere gidiyorum,

bugün sana söylediğim o gündür. Beni beklerken, sakın şuradaki kristal köşke gireyim deme, yoksa bir göle düşersin ve insanların dünyasına geri dönersin." Böyle söyledikten sonra oradan ayrılıp şehrin dışına çıkmış, kral da kılıcını alıp gizlice onu izlemiş, zira esrarın ne olduğunu anlamak istiyormuş.

Kral, karanlık bir mağara gibi açık ağzıyla yaklaşmakta olan, cehennemin insan biçimine girmişi gibi korkunç bir Rākshasa görmüş. Rākshasa korkunç bir kükremeyle Mriganka vatī'nin üzerine çullanmış, onu ağzına koymuş ve yutmuş. Bunu gören kral öfkeden deliye dönerek, tıpkı bir yılanın derisinden sıyrılması gibi kılıcını sıyırmış ve öne atılıp saldırmakta olan Rākshasanın kellesini uçurmuş. Rākshasanın bedeninden fışkıran kan, kralın öfkesini dindirmiş, ama sevgilisinin kaybından duyduğu kederi gidememiş. Kral şaşkınlık içinde ne yapacağını bilemez haldeyken, Mriganka vatī aniden, kara bir bulut gibi yerde iki parça yatan Rākshasanın vücudundan hiç yara almadan, sapasağlam çıkmış, tıpkı bir ay gibi her yeri aydınlatmış. Sevgilisinin kurtulduğunu gören kral, sevinçle koşup ona sarılmış ve demiş ki: "Sevgilim, bütün bunların anlamı nedir? Bu bir hayal mi, yoksa bir rüya mı?" Vidyādharī her şeyi hatırlamış ve konuşmaya başlamış: "Dinle kocacığım, bu ne bir hayal, ne de bir rüya, bu Vidyādharaların kralı olan babamın bana ettiği bir lanettir. Daha önce bu şehirde yaşayan babam, birçok oğlu olmasına rağmen bana öylesine düşkündü ki, ben olmadan yemek bile yemezdi. Ancak ben her ayın on dördüncü ve sekizinci günleri Şiva'ya tapınmak için bu ıssız yere gelmeyi alışkanlık haline getirmiştim.

Bir gün ayın on dördüydü ve buraya gelip uzun süre Tanrıça Gaurī'ye tapındım, ama o kadar ateşli tapınmışım ki, dualarım bitmeden gün bitti. O gün babam aç susuz beni beklemiş ve çok kızmış. Akşam utana sıkıla eve geldiğimde, babamın bana olan sevgisi değişmiş, kader onun lanet okumasına yol açmıştı. Babamın ettiği lanet şuydu: "Kendini beğenmişliğin yüzünden açlıktan bittim, sefil oldum. Madem öyle her ayın sekizin-

ci ve on dördüncü günleri Şiva'ya tapınmak için şehir dışına çıktığında Kritantasantrasa adlı bir Rākshasa seni yutacak ve her seferinde sapasağlam içinden çıkacaksın. Ama bu laneti hiçbir zaman hatırlamayacaksın ve bu şehirde tek başına yaşayacaksın." Babam böyle lanet edince vazgeçirmeye çalıştım, o da lanetten kurtulmam için bir yol söyledi. Dedi ki: "Anga ülkesinin Yaşahketu adlı kralı gelip kocan olursa ve Rākshasanın seni yuttuğunu görüp onu öldürürse bu lanetten kurtulup her şeyi hatırlarsın, doğaüstü güçlerini de yeniden kazanırsın."

Lanete böyle bir sınır getirdikten sonra beni burada yalnız bıraktı, adamlarıyla birlikte insanların dünyasındaki Nishadha dağlarına gitti. Ben de ettiği lanetle burada kaldım. Ancak lanet sona erdi, şimdi her şeyi hatırlıyorum. Hemen Nishadha dağındaki babamın yanına gideceğim. Biz göksel varlıkların kuralı, üzerimizdeki lanet kalktığı zaman ait olduğumuz yere gitmektir. Sen de ister burada keyfince kal, istersen kendi krallığına geri dön."

Kız böyle söyleyince kral çok üzülmüş ve ondan şöyle bir istekte bulunmuş: "Güzel kız, ne olur yedi gün benimle kal. Bu bahçede eğlenerek ayrılığın acısını çıkartalım. Sonra sen babanın yanına gidersin, ben de kendi ülkeme dönerim." Kız bu öneriyi kabul etmiş. Kral gözyaşlarıyla dolu lotus gözlü kızla dalgaları el sallayan göllerde, kuğuları ve balıkçılları "Ne olur bizi bırakma," diye bağıran bahçelerde eğlenerek altı gün geçirmiş. Yedinci gün sevgilisini oyuna getirmiş. Kollarını sevgilisinin boynuna dolayıp kristal köşkün bahçesinde insanların dünyasına açılan bir kapı vazifesi gören göle atlamış ve kendi şehrindeki bahçenin gölünden çıkmışlar. Bahçıvanlar onları görünce sevinmişler ve hemen koşup Vezir Dirghadarşin'e haber vermişler. Vezir koşup gelmiş ve ayaklarına kapanmış, sonra kralın rüyalarının kadınını getirmiş olduğunu görmüş. Ona refakat ederek saraya gelmişler. Vezir şöyle düşünmüş: "Hayret! Kral benim okyanusta bir an gördüğüm, sanki bir şimşek çakması gibi belirip kaybolan bu göksel periyi elde etme-

yi nasıl başarmış? Bu mutlaka yazgıyı alna yazan Yazıcı'nın işidir, kadere karşı yapacak hiçbir şey yok."

Vezirin düşünceleri böyleymiş, halk da kralın dönüşünden dolayı sevinç içindeymiş, ayrıca göksel periye şaşkınlıkla bakıyorlarmış. Mriganka vatī ise yedi günü tamamlayıp kendi ülkesine dönen kralın yanında Vidyādharaların yanına dönemediği için mutsuzmuş. Artık uçma yeteneği de kaybolmuş. Kız kendini bütün hazinesi çalınmış gibi hissetmiş ve çok derin bir üzüntüye boğulmuş. Kral ona demiş ki: "Neden böyle kederlendin? Söyle sevgilim!" Vidyādharī cevaplamış: "Çünkü aşktan uzak, çok uzun zaman seninle kaldım, tam lanetten kurtulmuştum ki tüm yeteneklerim kayboldu ve göksel evime dönme gücüm kalmadı." Bunu duyan Kral Yaşahketu şöyle söylemiş: "Hah! İşte şimdi bu kızı da elde etmiş oldum." Böyle söyleyip sırıtmış.

Bunu gören Vezir Dirghadarşin eve gitmiş ve gece yatakta yatarken aniden kalbi durup ölmüş. Onun arkasından yas tutan Yaşahketu, eşi Mriganka vatī ile birlikte krallığın tüm yükünü omuzlayarak uzunca bir süre yaşamış.'

Kral Trivikramasena'nın omuzunda oturan Vetāla, öyküsünü bitirdikten sonra, konuşmayı şöyle sürdürmüş: 'Şimdi söyle bakalım kral, büyük vezirin kalbi efendisinin başarısından sonra neden aniden durdu? Acaba peri kızını kendi elde edemedi diye mi? Yoksa hükümdarlığa alıştı da efendisinin dönüşüyle hayal kırıklığına uğradı ondan mı? Eğer bilir de söylemezsen tüm yeteneklerin kaybolsun, kafan da parça parça olsun.' Kral, Vetāla'ya şu cevabı vermiş: 'Bu söylediğinin ikisi de erdemli vezirin düşüneceği şeyler değil. Vezir şöyle düşündü: "Bu kral, krallığını insan kadınlar için ihmal ettikten sonra, bu peri kızı için daha da fazla ihmal edecektir. Ben bu hastalığının düzelmesini beklerken, o daha da ağırlaştırıyor." İşte vezirin kalbi bu düşünceler içinde durdu.' Kral bunları söyleyince, hokkabaz Vetāla eski yerine dönmüş ve inatçı kral da onu geri almak için peşinden koşmaya başlamış.

LXXXVII. Bölüm

Kral Trivikramasena şimşapa ağacına varmış ve Vetāla'yı oradan indirip omuzuna atmış. Onunla birlikte yola çıkmış ve Vetāla yeniden şöyle demiş: 'Dinle kral, sana kısa bir öykü anlatacağım.

Tanrı Şiva'nın barınağı olan Vārānasī adlı bir şehir varmış. Orada Dvasvamin adlı, kral tarafından onurlandırılmış olan bir Brahman yaşarmış. Bu zengin Brahmanın Harisvāmin adlı bir oğlu varmış. Onun da Lavanyavatī adlı çok güzel bir karısı varmış. Sanki tanrı, cennetteki perileri ve Tilottamā'yı* yarattıktan sonra edindiği hünerle onu yaratmış, öyle güzelmiş.

Bir gece Harisvāmin, ayın ılık ışıkları altında karısıyla sarayda birlikte uyuyormuş. O anda başıboş gezinmekte olan Madanavega adlı bir Vidyādhara prensi gökte o yönden geliyormuş. Kocasının yanında yatmakta olan Lavanyavati'ye bakmış, elbisesi sıyrılmış kadının vücudunu görmüş. Kadının güzelliğine çarpılıp aklı başından giden Vidyādhara prensi, hemen süzülüp aşağı inmiş, onu kollarına alarak göğe yükselmiş.

Genç Harisvāmin hemen uyanmış, sevgilisini yanında göremeyince şaşkınlık içinde ayağa kalkmış. Kendi kendine söylenmiş: "Ne oluyor? Karım nereye gitti? Acaba bana kızgın mı? Yoksa gerçek duygularımı öğrenmek için bana şaka mı yapıyor?" Buna benzer düşünceler içinde gecenin bir yarısı sersem sersem bir oraya bir buraya gezinmiş durmuş. Çatıya bakmış, sarayın kulelerine bakmış, yok. Bahçeye bakmış, orada da göremeyince keder ateşi bastırmış ve hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlamış: "Eyvah, benim ay ışığı kadar narin, ay yüzlü güzel sevgilim yok, acaba gece onun güzelliğini mi kıskandı? Ay korkmuş gibi duruyor, ışınlarıyla beni daha önce sevindirirken, şimdi o ışınlar zehirli birer ok gibi kalbimi deliyor." Harisvāmin böyle ağlarken gece yavaşça sona ermiş, ama onun ayrılık acısı bitmemiş.

---

* Güzel bir Apsaras'ın adı. (ç.n.)

Ertesi sabah güneş her yeri kaplayan karanlığı dağıtarak doğmuş, ama onun üzerine çökmüş olan keder karanlığını dağıtamamış. Gecenin sona erişiyle bu ayrılığın nedeninin ortaya çıkacağına hâlâ bilinmemesi, onun ağlamalarını yüz kat artırmış. Genç Brahman akrabalarının çabalarına rağmen kendine gelememiş, karısından ayrı kalmanın acısıyla yanmış tutuşmuş. Gözyaşları içinde, "Şurada dururdu, şurada yıkanırdı, şurada süslenirdi," diye diye gezinmeye başlamış.

Arkadaşları ve akrabaları demişler ki: "Karın ölmüş olamaz, neden sen kendini öldürüyorsun? Eğer sağ kalırsan onu kesinlikle bir yerde bulursun. Metin ol ve git sevdiğini ara, azmin elinden hiçbir şey kurtulmaz." Arkadaşları ve akrabalarının böyle yüreklendirici konuşmalarından sonra birkaç gün içinde kendine gelmiş ve umutlanmış olan Harisvāmin şöyle düşünmüş: "Sahip olduğum her şeyi Brahmanlara verip kutsal sularda yıkanmaya gideyim, böylece günahlarımdan arınmış olurum. Eğer günahlarımdan arınırsam, sevgili karımı bulma olasılığım da artar."

Bu düşüncelerle kalkmış, banyo yapmış ve gündelik işlerini bitirmiş, ertesi gün çok çeşitli yiyecekler ve içeceklerle Brahmanlara görkemli bir ziyafet çekmiş, bütün mal varlığını onlara dağıtmış.

Bu dünyada Brahman doğuşlu olmaktan başka bir şeyi olmayan Harisvāmin, ülkesinden ayrılmış ve sevgili karısını bulmak umuduyla bütün kutsal banyo yerlerini dolaşmaya başlamış. O öyle dolaşırken, sıcaklar tıpkı korkunç bir aslanın güneşin şiddetli ışınlarına benzer yelesiyle saldırması gibi bastırmış. Rüzgâr tıpkı eşinden ayrı düşmüş gezginlerin keder kızgınlığıyla ısınmış nefesleri gibi sıcak esmeye başlamış. Isıdan kuruyan göllerin tabanında onların kırılan kalpleri gibi kurumuş çamurlar ortaya çıkmış. Yolun iki yanında sıralanmış ağaçlar, kurumuş kabuk ve yapraklarıyla sanki sıcaktan kavrulmuş dudaklardan çıkan inlemeler gibi ses çıkarıp, baharın arkasından inleyip ağlamaklı olmuşlar.

Bu sıcak mevsimde gezinip durmakta olan Harisvāmin, açlık ve susuzluktan perişan olmuş, zayıflamış, üstü başı kirlenip çirkinleşmiş, açlıktan öleceği sırada bir köye ulaşmış ve orada Padmanabha adlı Brahmanın evine varmış. Brahman o sırada bir kurban töreniyle uğraşmaktaymış. Harisvāmin birçok Brahmanın yemek yemekte olduğunu görmüş, evin kapısında sessiz ve hareketsiz kalakalmış. Padmanabha adlı Brahmanın iyi kalpli karısı onu böyle görünce acımış ve şöyle düşünmüş: "Açlık ne kötü şey! Onu kim yenebilir? İşte şurada bir ev efendisi insan, kederli yüzüyle aç ve çaresiz duruyor, uzun bir yoldan geldiği ve açlıktan bitap düştüğü besbelli. Bu adama yiyecek verilmez de ne yapılır?"

İyi kalpli kadın bu düşüncelerle kalkmış, süt, yağ ve şekerle kaynamış pirinç dolu bir kap alıp adama uzatarak: "Git, göl kenarında bir yerde ye! Burası oruç tutan ve oruç açan Brahmanlarla dolu olduğu için yemek yemek için uygun bir yer değil," demiş.

Adam, "Tamam," deyip pirinç dolu tası almış, çok uzakta olmayan göl kıyısındaki banyan ağacının altına oturmuş, ellerini ve ayaklarını gölde yıkamış, ağzını çalkalamış ve keyifle pirinçlerini yemeye hazırlanmış. Tam o sırada gagası ve pençeleriyle kara bir kobra yılanını tutmakta olan bir çaylak, gelip o ağacın tepesine tünemiş. Kuşun pençesindeki yılanın zehri ağzından akmaya başlamış. Zehir ağacın altında duran pirinç dolu tasa damlamış ve bunu hiç fark etmemiş olan Harisvāmin gelip bir güzel pirinç yemeğini yemiş. Açlıktan bir çırpıda bitirdikten sonra zehrin verdiği korkunç acılarla kıvranmaya başlamış. Öfkeyle şöyle söylenmiş: "Bir insanın talihi bir kez döndü mü dünyadaki her şey ona karşı olur, şu süt, yağ ve şekerle süslenmiş pirinç benim zehrim oldu."

Böyle söylenen Harisvāmin, zehrin etkisiyle sendeleye sendeleye, kurban töreni yapan Brahmanın evine yaklaşıp kadına demiş ki: "Verdiğin pirinçten zehirledim, hemen beni bir büyücüye götür ki zehrin etkisini gidersin, aksi halde bir Brahmanın ölümünden sorumlu olursun."

Harisvāmin, ne olup bittiğini anlamaya çalışan iyi kalpli kadına bunu söyler söylemez, gözlerini yummuş ve ölmüş. Kurbanla uğraşan Brahman da aslında suçsuz olan misafirperver karısını misafirinin katili olduğu için evden kovmuş. İyiliği karşısında haksızca suçlanan kadın alçaklıkla damgalandığı için kutsal bir yıkanma yerine çile doldurmaya gitmiş. Dinsel açıdan çaylağın mı, yılanın mı, yoksa pirinci veren kadının mı suçlu olduğu sorusu çok tartışılmış, ancak hangisinin Brahmanın katili olduğu konusunda bir karara varılamamış.

Kral Trivikramasena, şimdi söyle bakalım, Brahmanın katili hangisidir? Eğer bilemezsen, ettiğim lanete uğrarsın.' Vetāla'yı duyan kral, sessizliğini bozarak konuşmuş: 'Bunların hiçbiri suçlu olamaz. Yılan hiç değil, yemek olarak avlanmış çaresiz bir av durumunda nasıl suçlu olabilir? Çaylağa bakalım, açlığını gidermek için bulduğu doğal yemeğini taşımakta ne gibi bir kusuru olabilir ki? Ya yiyecek veren ve kesinlikle dürüst insanlar olan çiftin ne gibi bir hatası olabilir? O nedenle Brahmanın ölümünden şunu veya bunu sorumlu tutan kişi bir budala demektir.'

Kral bunları söyleyince Vetāla tekrar omzundan uçmuş, doğru eski yerine dönmüş, yiğit kral da yine onun peşi sıra gitmiş.

LXXXVIII. Bölüm

Kral Trivikramasena şimşapa ağacına varmış ve Vetāla'yı tekrar omzuna almış. Yola koyulur koyulmaz Vetāla konuşmaya başlamış: 'Kral, çok yoruldun, sana ilginç bir öykü anlatacağım, dinle.

Tanrı Vishnu'ya ait Ayodhyā adlı bir şehir varmış. O şehir Vishnu, Rākshasa ırkını yok eden Rāma olarak bedenlendiğinde krallığın başehriymiş. Orada Viraketu adlı güçlü bir kral yaşarmış, kale surları bir şehri nasıl korursa, o da yeryüzünü düşmandan öyle korurmuş. Bu kralın hükümdarlığı zamanında bütün tüccarların başı olan Ratnadatta adlı büyük bir tüccar yaşamış. Tanrıların rızasını aldıktan sonra karısı Nanda-

yantī'den Ratnavatī adlı bir kızı olmuş. Bu zeki kız baba evinde büyürken, bir yandan da tanrı vergisi olan güzelliği, zarafeti ve alçakgönüllülüğü de artmış. Kız tam bir kadın olduğunda, yalnızca büyük tüccarlar değil, krallar da onu babasından istemeye gelmişler. Ancak kız erkeklerden nefret ettiği için Tanrı İndra'yı bile koca olarak istemiyormuş. Hatta evlilik konusunda ısrar edilirse kendisini öldürmeye kararlı olduğunu belirtiyormuş. Bu durum kızını çok seven babasını fazlasıyla üzüyormuş, kızın bu kararı tüm Ayodhyā şehrinde duyulmuş.

Bu arada şehir halkı sürekli olarak hırsızlar tarafından soyulmaktan şikâyetçiymiş. Krala gidip bu dertlerini söylemişler: "Efendimiz, her gece hırsızlar tarafından soyuluyoruz, biz onları yakalamıyoruz, ne olur siz gerekeni yapın." Kral, halkın bu isteğini duyunca hırsızları yakalamak için şehrin çeşitli yerlerine kıyafet değiştirmiş adamlarını gözcü olarak koymuş.

Ancak gözcüler hırsızları yakalayamamış, şehir halkı soyulmaya devam etmiş, bir gece kral bizzat gözcülük etmek istemiş. Silah kuşanmış dolaşırken, şehrin bir köşesinde tek başına şehir surları boyunca yürüyen bir adam görmüş. Adamın hareketlerinde bir ustalık sezinlemiş, ayağını yere çok yumuşak basıyor ve sık sık şüpheli gözlerle arkasına bakıyormuş. Kral kendi kendine mırıldanmış: "Bu adamın şehrimi soyup soğana çeviren hırsız olduğundan hiç kuşkum yok." Sonra ona doğru yaklaşmış. Hırsız kralı görünce sormuş: "Kimsin sen?" Kral cevap vermiş: "Ben bir hırsızım." Hırsız şöyle konuşmuş: "Aferin! Benimle aynı mesleğe sahip olduğun için dostum sayılırsın, haydi evime gel, misafirim ol." Bunu duyan kral kabul edip onunla yaşadığı yere kadar gitmiş. Burası ormanın içinde, yeraltında büyük bir mağaraymış. Mağara çok şatafatlı biçimde döşenmiş, ışıl ışıl yanan lambalarıyla ikinci bir Pātāla'ya benziyormuş, bunun tek farkı içinde Kral Bali'nin* değil, hırsızın oturuyor olmasıymış.

---

* Pātāla yeraltı dünyası olup Kral Bali de oranın hükümdarıdır. (ç.n.)

Kral içeri girip bir koltuğa oturduğu sırada, hırsız mağaranın iç odalarından birine gitmiş. O sırada bir köle kadın yaklaşıp krala şöyle demiş: "Saygıdeğer efendim, ölümün ağzına nasıl oldu da gelip girdiniz? Bu herif çok ünlü bir hırsızdır, içerideki odadan geri geldiğinde mutlaka size bir kötülük yapacaktır, bundan emin olun. O bir haindir, onun için buradan derhal uzaklaşın." Bunu işiten kral hemen oradan uzaklaşmış ve saraya gidip hemen o gece kuvvetlerini toplamış.

Ordu savaşa hazır hale gelince, kral gelip hırsızın mağarasının kuşatmış ve savaş çalgılarını çaldırmış. Sığındığı yerin kuşatıldığını fark eden cesur hırsız, sır olmaktan çıktığını anlayarak ölmek pahasına dövüşmek için dışarı fırlamış. Dışarıda insanüstü bir cesaretle dövüşmüş, elinde kılıç ve kalkan, tek başına fillerin hortumlarını kesmiş, atların bacaklarını doğramış, askerlerin kellelerini uçurmuş. O böyle zarar ziyan verdiği sırada kral öne atılmış. Usta bir silahşor olan kral, müthiş bir hamleyle hırsızın önce kılıcını, sonra da çektiği hançeri düşürmüş. Hırsız silahsız kalınca kral da silahlarını atmış, hemen üzerine atılıp yere yıkmış ve onu canlı olarak ele geçirmiş. Bütün çaldıklarıyla beraber hırsızı şehre getirip hapse atmış. Adamlarına da hırsızın ertesi sabah kazığa oturtarak idam edilmesini emretmiş.

Sabah trampetler eşliğinde hırsız idam yerine getirilirken, tüccarın kızı Ratnavatī bulunduğu daireden onu görmüş. Yaralı ve üstü başı kirli olduğu halde adamı görür görmez âşık olmuş. Gidip babası Ratnadatta'ya söylemiş: "Babacığım, idama giden bu adamı koca olarak seçtim, kraldan onu bırakmasını ister misin? Eğer yapmazsan ben de onunla birlikte öbür dünyaya giderim." Bunu işiten baba demiş ki: "Kızım sen ne söylüyorsun? Daha önce Aşk Tanrısı gibi erdemli, güzel âşıklarını kabul etmedin, şimdi nasıl olur da rezil bir haydudu seversin?" Baba her ne kadar bu ve buna benzer sözler etmişse de, kız kararından dönmemiş. Sonunda tüccar, krala gitmiş ve hırsızı serbest bırakmasına karşılık tüm servetini vereceğini söy-

lemiş. Fakat kral, hırsızın çok daha fazlasını çaldığını ve kendi yaşamını tehlikeye atarak onu yakaladığı için yüzlerce altın karşılığında bile veremeyeceğini söylemiş. Baba üzgün üzgün eve dönmüş, kız hırsızla birlikte öteki dünyaya gitmeye karar vermiş, hısım akraba ağlaşmışlar, kız yıkanıp bir tahtırevana oturmuş, sonra o önde, gözü yaşlı baba, anne ve hısım akraba arkada idam yerine gitmişler.

Aynı anda cellatlar tarafından kazığa oturtulan ve yavaş yavaş ölmekte olan hırsız, kızın akrabalarıyla birlikte oraya geldiğini görmüş. Olup biteni çevredeki insanlardan öğrenince bir an ağlamış, sonra kısa bir süre gülmüş ve nihayet kazıkta son nefesini vermiş. Tüccarın erdemli kızı hırsızın cesedini kazıktan almış, onun için bir cenaze ateşi hazırlatmış.

O sırada cenaze yakma yerinde bulunan, ama gözle görülemeyen Tanrı Şiva'nın sesi işitilmiş: "Ey inançlı kadın, koca seçmenden ve ona gösterdiğin bağlılıktan memnun oldum, dile benden ne dilersen." Bunu işiten kız hemen tanrılar tanrısına tapınmaya ve dua etmeye başlamış ve şu dilekte bulunmuş: "Efendimiz, babamın hiç oğlu yok, tek çocuğu benim, yaşamına kastetmemesi için ona yüz tane oğul bağışla!" İyi kalpli kız bunu deyince, tanrı tekrar konuşmuş: "Babanın yüz oğlu olacak! Başka bir lütuf daha dile! Sebatkârlığınla çok daha fazlasını hak ediyorsun."

Bunu duyan kız, "Tanrım benden memnunsa, o zaman ölü olan kocam dirilsin ve bundan sonra dürüst bir insan olsun," demiş. Gökyüzünde görülmeyen, sadece sesi duyulan Şiva: "Öyle olsun, kocan canlansın ve bundan sonra erdemli bir yaşam sürsün, Kral Viraketu da ondan hoşnut kalsın," diye karşılık vermiş. Hemen o anda hırsız sapasağlam ayağa kalkmış.

Tüccar Ratnadatta hem şaşırmış hem de sevinmiş. Kızı Ratnavati, damadı hırsız ve akrabalar, hep birlikte kendi saraylarına dönmüşler. Tüccar, söz verilen çocuklarına kavuşmuş ve bunun onuruna şenlikler düzenlemiş.

Olanları duyan Kral Viraketu, hemen kahraman hırsızı çağırıp onu ordusuna komutan yapmış. Böylece hırsız onursuz

yaşamı bırakıp onurlu bir yaşama geçmiş, tüccarın kızıyla evlenmiş ve kral tarafından onurlandırılmış.'

Kral Trivikramasena'nın omzunda oturan Vetāla, daha önce ettiği laneti hatırlatarak, bitirdiği öyküden sonra gelen sorusunu sormuş: 'Söyle bakalım kral, kazığa oturtulan hırsız, tüccarın kızını babasıyla birlikte gelirken gördüğünde niçin önce ağladı, sonra güldü?' Kral cevaplamış: 'Hırsız, tüccarın sebepsiz nezaketinin karşılığını ödeyemediği için önce ağladı, sonra da şaşkınlığından güldü, çünkü şöyle düşündü: "Hah, kralları redddetmiş bu kadın bana mı âşık olmuş? Doğrusu kadınların kalbi, içinden çıkılmaz bir labirent!"'

Kral bunu söyleyince Vetāla sihir gücüyle kralın omzundan ağaçtaki yerine uçmuş, kral da yine onu almaya gitmiş.

LXXXIX. Bölüm

Kral Trivikramasena şimşapa ağacına varmış ve Vetāla'yı oradan alarak tekrar yola koyulmuş. Kral yolda yürürken Vetāla omzundan konuşmaya başlamış: 'Dinle kral, sana başka bir öykü anlatacağım.

Nepāla krallığında Şivapura adlı bir şehir varmış. Bir zamanlar bu şehirde Yaşahketu adlı dürüst bir kral saltanat sürmüş. O krallık işlerini veziri Pracnasagara'ya bırakmış, Kraliçe Çandraprabha ile eğlenceye dalmış. Bir süre sonra bu kralın kraliçeden, ay gibi parlak bir kızı olmuş, kıza Şāşiprabhā adını koymuşlar.

Bu kız büyüyüp bir kadın olduğunda, bir bahar günü bayram kutlamalarını izlemek üzere hizmetçileriyle birlikte bahçeye gitmiş. Bu bahçenin bir köşesinde zengin bir adamın oğlu olan Manahsvamin adlı bir Brahman duruyormuş. O da bayram kutlamalarını izlemeye gelmişmiş, ama daha çok kızın çiçek toplayışını, kıvrak kolunu ve güzelliğini izliyormuş, parmaklarıyla bitki saplarını tutuşu büyüleyiciymiş. Genç Manahsvamin onu görür görmez kalbi yerinden oynamış ve aşktan çar-

pılmışa dönmüş. Kendi kendine şöyle demiş: "Bu bahar çiçeklerini toplayan acaba Aşk Tanrısı'na ok sağlamak üzere yaratılmış Rati* olabilir mi? Yoksa ilkbahar için tapınmaya gelmiş olan Orman Tanrıçası mı?"

O böyle düşünürken, prenses de onu görmüş. Oğlanı görür görmez, onun ikinci bir Aşk Tanrısı gibi olduğunu düşünerek çiçeklerini ve elini kolunu hissetmez olmuş.

Bu ikisi aşktan karşılıklı olarak çarpılmış durumdayken, yüksek sesle bağrışmalar işitilmiş ve her ikisi de kafalarını kaldırıp öylece kalakalmışlar. Başka bir filin kokusunu alıp çılgına dönmüş bir fil, bağlarını sökmüş, sahibini sırtından atmış, ağaçları ezerek delicesine geliyormuş. Prensesin hizmetçileri korkudan sağa sola kaçışmışlar, Manahsvamin ise hemen öne atılmış, kızı kollarına almış. Kız utanarak ve korkuyla ona sarılmış, oğlan kızı filin ulaşamayacağı bir yere taşımış. Sonra hizmetçiler gelip soylu Brahmana teşekkür etmişler ve prensesi tekrar saraya götürmüşler. Kız giderken sık sık dönüp kurtarıcısına bakmış. Sonra günlerce kendisini kurtaran bu adamı düşünüp aşk ateşiyle için için yanıp tutuşmuş.

Bahçeden ayrılan Manahsvamin de prensesin kendi dairesine girişini gördükten sonra kendi kendine şöyle söylemiş: "Ben onsuz duramam, onsuz yaşayamam, tek çarem sihir sanatları ustası kurnaz Muladeva'dır." Böyle düşündükten sonra, ertesi sabah sihir ustası Muladeva'yı ziyarete gitmiş. Usta, ortağı Şaşin'le birlikte sihir işleriyle uğraşmaktaymış. Alçakgönüllülükle onu selamlamış ve derdini anlatmış, Usta gülmüş ve halledeceğini söylemiş. Sanatında gerçek bir usta olan Muladeva, ağzına sihirli bir hap koymuş ve hemen yaşlı bir Brahman haline gelmiş. Brahman Manahsvamin'e de ikinci bir hap vermiş. O da hapı ağzına koyunca hemen güzel bir kadın görünümüne bürünmüş.

---

* Aşk Tanrısı Kāma'nın iki karısından biri. (ç.n.)

Muladeva Brahman, Manahsvamin kadın kılığında kızın babası Kral Yaşahketu'nun toplantı salonuna gitmişler. Brahman demiş ki: "Ey kral, benim biricik oğluma eş olarak çok uzak bir yerden bu kızı getirdim, ancak oğlumu bulamıyorum, bir yerlere gitmiş olmalı, onu aramam gerek. Tüm dünyayı koruyan efendimiz, oğlumu buluncaya kadar bu kızı himayenize alır mısınız?" Kral Yaşahketu, Brahmanın bir lanette bulunmasından korktuğu için kabul etmiş ve kızı Şaşiprabha'yı çağırarak demiş ki: "Kızım, bu kızı dairene götür, seninle birlikte yemek yesin, uyusun." Prenses "Peki," demiş ve kadın kılığındaki Manahsvamini'i alarak dairesine gitmiş. Brahman kılığındaki Muladeva oradan ayrılmış, Manahsvamin ise sevdiğinin yanında kalmış.

Birkaç gün sonra prenses yeni arkadaşıyla samimi olmuş, bir gece sevdiğinden ayrı olmanın verdiği acıdan bitkin halde kendini yatağa attığı sırada, yakınındaki bir yatakta kadın görünümünde yatmakta olan Manahsvamin sormuş: "Sevgili Şāşiprabhā, neden rengin solgun, neden günden güne zayıflıyorsun ve sevdiğinden ayrı gibi kederlisin? Neden seni seven dostuna güvenmiyorsun, hadi anlat! Anlatmazsan eğer, ben de bundan böyle hiç yemek yemem."

Bunun üzerine prenses bir iç çekip, yavaş yavaş anlatmaya başlamış: "Sana neden güvenmeyeyim, dinle dostum! Bir keresinde bahar kutlaması için bahçeye gitmiştim. Orada bahar ayı gibi taze, ay gibi parlak, ışığıyla bahçeyi süsleyen çok yakışıklı bir Brahman gördüm. Gözlerim susuzluktan onun ay yüzünden çıkan nektarları içerken, bağlarından kurtulmuş iri bir fil çıkageldi, kükremesi ve çevreye saçtığı salyalar tıpkı bu mevsimde görülmeyen kara bir bulutu andırıyordu. Hizmetçilerim korkudan sağa sola kaçıştılar. Ben korkudan çaresizce bakınırken, o genç Brahman beni kollarına alıp oradan uzaklaştırdı. Bedeni bedenime değdiğinde sanki sandal ağacının yağıyla yağlanmışım veya tanrısal içkilerle ıslatılmışım gibi hissettim, tarifi olanaksız bir durumdu bu. Bir anda hizmetçile-

rim toparlandılar ve hiç istemediğim halde beni sarayıma getirdiler, kendimi cennetten dünyaya atılmışım gibi hissettim. O andan itibaren sevgilimin hayaliyle konuşuyorum, bazen uyanıkken bile onu yanımda sanıyorum. Uyurken rüyalarımda görüyorum, bana tatlı sözler söylüyor, ilgisine ihtiyacımı öpüp okşamalarıyla gideriyor. Ama lanet olsun, onu elde edemiyorum, onunla ilgili hiçbir şey bilmiyorum, hatta adını bile. İşte gördüğün gibi, hayatımın efendisinden ayrı olmanın ateşiyle eriyip gidiyorum."

Kadın görünümündeki Manahsvamin'in kulakları prensesin sözlerinden oluşan nektarla dolunca, çok memnun olmuş. Amacına ulaştığını düşünerek kendini göstermenin sırasının geldiğini anlamış, ağzındaki hapı çıkartarak gerçek biçimine dönmüş ve demiş ki: "Yuvarlak gözlü güzel, bahçede bakışlarınızla kendinize köle edindiğiniz o kişi benim. Tanışmamızın tez kesilmesi ve içine düştüğüm keder, gördüğün gibi kadın kılığına girmeme neden oldu. Ama sevgilim, ayrılık acısının bir değeri kalmadı, Aşk Tanrısı Kāma artık bundan öteye gidemez." Prenses, önünde duran sevgilisine bakmış, ondan bu sözleri işittikten sonra bir kez daha aşkla dolmuş, şaşkınlık ve utanç hissetmiş. Sonra Gandharva usulüyle evlenmişler. Manahsvamin gün boyu hapı ağzında tutup kadın olarak, geceleyin ise ağzından çıkarıp erkek olarak iki ayrı biçime girip çıka yaşamaya başlamış.

Aradan zaman geçmiş, Kral Yaşahketu'nun kayınbiraderi Mrigankadatta kızı Mrigankavatī'yi Vezir Pracnasagara'nın oğlu olan genç bir Brahmana vermiş, kızla birlikte çok büyük çeyiz de vermiş. Kuzeninin evliliği nedeniyle Prenses Śaśiprabhā da çağrılmış, o da amcasının evine beraberindeki kadınlarla gitmiş. Bu kadınlar arasında çekici hali ve enfes güzelliğiyle genç Brahman Manahsvamin de varmış.

Vezirin oğlu bu dişi yaratığı görünce aşk dokularının etkisiyle derinden yaralanmış. Gelinle birlikte evine gittiğinde her şey boş gelmiş, zira aklı o kızdaymış. Artık onun yüzü gözü-

nün önünden gitmiyor, tutku yılanı tarafından ısırılmış olarak dolaşıyormuş. Kutlamaları tamamlamış olan insanlar bu duruma şaşırmışlar ve ne olduğunu sormuşlar. Babası Pracnasagara durumu duyunca hemen koşmuş gelmiş. Onu bu hayalden uyandırmaya çalışmış, ama çok geçmeden sorunun gücünü aştığını anlamış. Derken kral durumu işitip gelmiş ve vezirinin oğlunun aşktan fena halde çarpılmış olduğunu görmüş, danışmanlarına demiş ki: "Bir Brahmanın bana emanet ettiği kızı nasıl verebilirim ki? Öte yandan, onu elde edemezse bu genç ölecek. Eğer ölürse babası olan vezirim de ölür, vezirim ölürse krallığım yok olur, söyleyin bakalım şimdi ben ne yapayım."

Kral böyle deyince tüm danışmanlar demişler ki: "Derler ki bir kralın erdemi halkını korumasında yatar. Bu korumanın temeli danışma meclisi, onun da temeli danışmanlardır. Danışman ölürse, koruma kökünden gider, erdem kalmaz. Bundan başka, Brahman vezirin ve oğlunun ölümüne neden olmakla suç işlemiş sayılırsınız, o nedenle öyle yapmayın. Size gelen Brahmanın emanet ettiği kızı verin gitsin, eğer bir süre sonra öfkeyle size gelirse ona bu şekilde açıklarsınız."

Danışman vezirler böyle söyleyince kral kabul etmiş ve kızı vezirin oğluna vermiş. Kadın kılığındaki Manahsvamin'i prensesin dairesinden getirtmiş, o da krala demiş ki: "Ey kral, madem beni size emanet olan bir başka kişiye veriyorsunuz, sanırım kabul etmeliyim. Siz kralsınız, neyin doğru neyin yanlış olduğunu bilirsiniz. Ancak bu evliliğe bir şartla razı olurum, kocam altı ay kutsal banyo yerlerini gezip dönmek zorunda. Eğer bunu yapamazsa dilimi ısırıp ikiye bölerim, sonra da intihar ederim."

Kadın kılığındaki genç Brahman bu şartı öne sürdükten sonra, kral vezirin oğluna sormuş, o da şartı kabul ettiğini söylemiş. Hemen süratli bir evlilik töreni hazırlanmış, sonra Mrigankavatī ile aynı eve konmuş. Adamın birinci ve ikinci karısı dikkatle korunuyormuş, akılsız oğlan da kalkmış, sırf isteğine ulaşmak uğruna, kutsal yıkanma yerlerini gezmeğe gitmiş.

Kadın biçimindeki Manahsvamin, Mrigankavatī ile aynı evde aynı yatağı ve sofrayı paylaşarak yaşamını sürdürmüş. Bir gece hizmetçiler dışarıda uyurken, Mrigankavatī yatak odasında Manahsvamin'e demiş ki: "Dostum, uyuyamıyorum, bana bir öykü anlat." Kadın kılığındaki adam bunu duyunca, eski zamanlarda geçen, güneş soyundan gelen soylu kral İda'nın, Gaurī'nin lanetiyle nasıl tüm dünyayı etkileyen bir kadın haline geldiğini, nasıl onun Budha ile birbirlerine âşık olduklarını, tapınağın dibindeki çalılıklarda buluşmalarını, oradaki birleşmelerinden nasıl Pururavas'ın doğduğunu anlatmış. Bunu güzelce anlattıktan sonra konuşmayı sürdürmüş: "Bir tanrının kararıyla, büyüyle ya da haplarla, bir erkek bazen bir kadın olabilir, tersi de olabilir ve bu yolla önemli kişiler bile aşkın etkisiyle birleşebilirler."

Evlenir evlenmez kocasından ayrı kalmanın üzüntüsünü yaşayan körpe güzel, bunu işitince, sözde rakibi olan gence demiş ki: "Bu öyküden ürperdim, kalbim bir hoş oldu, dostum, bunun anlamı nedir?" Kadın kılığındaki Brahman bunun üzerine konuşmayı sürdürmüş: "Dostum, bunlar aşkın sert belirtileridir, bunları ben hissettim, bunu senden saklamayacağım." O böyle deyince Mrigankavatī konuşmuş: "Arkadaşım, seni hayatım kadar severim, düşündüğümü neden söylemeyeyim, şimdi tam zamanıdır! Herhangi bir kimse böyle bir hileyle bu saraydan içeri girdi mi?" Büyük hırsızın küçük öğrencisi bunu duyunca, anlamını kavramış ve ona demiş ki: "Sanırım böyle bir ilişki var, öyleyse sana bir şey söyleyeceğim. Ben Tanrı Vishnu'dan bir lütuf gördüm, buna göre, istersem geceleyin erkek olabiliyorum ve şimdi senin hatırın için olacağım." Ağzından hapı çıkarmış böylece kendisini yakışıklı bir genç erkek olarak sunmuş. Brahman gece erkek gündüz kadın olarak vezirin oğlunun karısıyla yaşamaya devam etmiş. Ancak birkaç gün sonra vezir oğlunun döneceği haberini almışlar ve kızla birlikte evden kaçmaya hazırlanmışlar.

Öykünün burasında Muladeva, olup bitenleri duymuş, tekrar Brahman biçimine girip genç Brahman kılığındaki dostu

Şaşin'le birlikte gidip Kral Yaşahketu'ya demiş ki: "Oğlumu getirdim, şimdi bana gelinimi verin." Lanetlenmekten korkan kral düşünmüş ve demiş ki: "Brahman, gelininin nereye gittiğini bilmiyorum, affet beni, suçluyum, bu yüzden oğluna kendi kızımı veriyorum." Kral, hırsızlar prensine bunu söyleyince, yaşlı Brahman kılığındaki Muladeva, sert bir şekilde hakkını ister gibi davranıp bozuntuya vermemiş ve kralın kızını oğlu rolünü oynayan dostu Şaşin'e törenlerle almış. Sonra Muladeva, kraldan başka hiçbir şey istemeden, gelin ve damadı alıp kendi evine getirmiş.

Orada Manahsvamin ile karşılaşmışlar, onunla Şaşin, Muladeva'nın önünde müthiş bir tartışmaya girişmişler. Manahsvamin demiş ki: "Şaşiprabhā bana verilmelidir, çünkü daha önce bir bakireyken onunla evlenmiştim." Şaşin cevaplamış: "Seni budala, ona sahip olmak için hiçbir nedenin yok. O benim karımdır, çünkü babası herkesin gözü önünde onu bana verdi." İkisi bu şekilde ağız dalaşını sürdürmüşler, bu tartışmaya kimse bir son verememiş.

Söyle bakalım kral, kadın bu ikisinden hangisinin olmalıdır?' Kral Trivikramasena omuzundaki Vetāla'ya cevap vermiş: 'Sanırım prenses, Şaşin'in yasal karısıdır, çünkü babası onu açıkça ve yasal olarak verdi. Manahsvamin ise onunla bir hırsız gibi hile yaparak Gandharva usulüyle evlendi. Hırsızların başkaları üzerinde yasal hakkı olamaz.' Vetāla bunu duyunca hemen omuzundan uçmuş, eski yerine dönmüş, kral da onu almak için tekrar şimşapa ağacına gitmiş.

XC. Bölüm

Kral Trivikramasena, Vetāla'yı yine omuzuna alıp yola koyulmuş, o sırada Vetāla yine konuşmaya başlamış: 'Dinle kral, sana soylu bir öykü anlatıyorum.

Yeryüzünde her türlü mücevherin bulunduğu Himavat diye bir dağ varmış. Bu dağ Tanrı Şiva'nın sevgilileri olan iki tan-

rıçanın da, yani Gaurī ve Gangā'nın da çıkış yeriymiş. Nice yiğitler onun zirvesine çıkmak istemiş, ama nafile, bütün dağlardan daha yüksekmiş. Himavat dağının sırtlarında bir Altın Şehir varmış. Bu şehir sanki güneş ışınlarını çekip geri yansıtır gibi parıl parıl parlarmış.

Bir zamanlar bu görkemli şehirde Cīmūtaketu adlı bir Vidyādhara kralı yaşarmış. İndra nasıl Meru dağında yaşarsa, o da burada öyleymiş. Onun sarayının bahçesinde babadan oğula geçen bir istek ağacı varmış. Ona Kalpavriksha* derlermiş, başka ad vermezlermiş. Kral o ağaca yalvararak, daha önceki yaşamında Bodhisattva olan bir oğul sahibi olmuş. Onun adı Cīmūtavāhana imiş ve çok cömert, cesur, bütün canlılara karşı merhametli, ruhsal önderinin emirlerine uyan bir kimseymiş. Çok iyi niteliklere sahip olduğu ve danışmanlar da önerdiği için, büyüdüğü zaman babası onu tahtına veliaht yapmış.

Cīmūtavāhana veliaht olunca babasının vezirleri onun iyiliği için gelip şöyle söylemişler: "Prens! Bütün isteklerimizi yerine getiren bu istek ağacına sürekli olarak tapınmalısın. Çünkü bunu yaptığımız sürece değil düşmanlarımız, Tanrı İndra bile bize zarar veremiyor."

Bu sözleri işiten Cīmūtavāhana şöyle düşünmüş: "Yazıklar olsun! Büyüklerimiz böyle kutsal bir ağaca sahipler ve ondan gereğince yararlanmayı beceremiyorlar, bir kısmı sadece sağlık diliyor, başka bir şey istemiyor, kendilerini de ağacı da rezil etmişler. Ben kendi düşüncemi uygulayacağım."

Soylu prens bu karara vardıktan sonra babasına gitmiş, güzel sözlerle gönlünü okşadıktan sonra, kimsenin duymayacağı biçimde demiş ki: "Baba! Sen de biliyorsun ki bu varoluş denizinde gördüğümüz her şey tıpkı denizdeki dalgalar gibi asılsızdır. Her şeyin alacakaranlık, şafak ya da kısa süren kazanç

* "İstekleri yerine getiren". Tanrıların dünyasında (devaloka) istekleri yerine getiren beş çeşit mitolojik ağaç vardır: Kalpavriksha, Mandāra, Pāricāta, Santāna, Haricandana. (ç.n.)

gibi göründüğüyle kaybolduğu birdir, ne zaman ve nerede var olduğu belirsizdir. Bu değişim çemberinde en kalıcı şey bir kimsenin başkalarına yaptığı iyiliktir. Bu, yüzlerce yuga süren bir kutsallık ve ün sağlar. Öyleyse baba, böylesi anlık hadiseler içinde bu bitip tükenmez istek ağacını elde tutmaya çalışmamızın anlamı nedir? Hani, 'O benimdir, yok benimdir,' diye uğraşan atalarınız neredeler? Ağaç nerede, onlar nerede? Ataların hangisi onu yarattı veya o atalardan hangisini yarattı? Bu yüzden baba, izin verirsen bu istek ağacını başkalarına yapılan iyilikle elde edilen sayısız kazançlar için kullanmak istiyorum."

Babası, "Pekâlâ" diyerek izin vermiş. Cīmūtavāhana gidip istek ağacına seslenmiş: "Tanrım! Atalarımızın bütün isteklerini yerine getirmiştin, şimdi de benim biricik isteğimi yerine getir! Bütün dünyanın yoksulluktan kurtulduğunu görmemi sağla! Git, şansın bol olsun, seni zenginlik bekleyen bu dünyaya veriyorum." Ellerini kavuşturan Cīmūtavāhana sözlerini bitirince ağaçtan bir ses duyulmuş: "Madem bıraktın, ben de giderim." Ağaç bir anda göğe yükselmiş ve oradan dünyaya zenginlik yağdırmış, öyle ki yeryüzünde bir tane bile yoksul insan kalmamış. Bütün canlılara duyduğu büyük merhametle Cīmūtavāhana'nın ünü her yere yayılmış ve üç dünyada da tanınan birisi olmuş.

Bu durum bütün akrabalarının düşmanlık duymasına yol açmış, her türlü belayı savuşturmaya yarayan ağaçtan mahrum kaldıkları için, onun ve babasının kolayca düşmanlarına boyun eğeceğini düşünmüşler. Kafa kafaya verip bir düzen kurmuşlar ve Cīmūtavāhana ile babasının ülkesine göz koyup savaş için hazırlanmışlar.

Bunu gören Cīmūtavāhana babasına demiş ki: "Baba, sen silaha sarıldığında karşındakinin yapması gereken nedir? Soylu kişi bu ölümlü, pis beden uğruna akrabalarını öldürerek ülkesine sahip olmak ister mi? Öyleyse hükümdarlığın ne gereği var? Başka bir yere gidelim, her iki dünyada da mutluluk getirecek olan erdem uygulamalarıyla uğraşalım. Zaval-

lı akrabalarımız da göz diktikleri krallığımızda diledikleri gibi yaşasınlar!"

Cīmūtavāhana bunu deyince, babası Cīmūtaketu şöyle söylemiş: "Oğlum! Krallığı sadece senin için istiyordum, sen istemedikten sonra bu yaşlı halimle ben ne yapayım?" Baba böyle kabul buyurduktan sonra, Cīmūtavāhana babasını ve annesini yanına alıp krallığı terk ederek Malaya dağına gitmiş. Orada, ırmağın aktığı ve sularını sandal ağaçlarının gölgelediği vadide bir sığınak yapmış, anne ve babasıyla birlikte zaman geçirmeye başlamış. O dağda yaşayan Siddha kralı Viśvavasu'nun oğlu Mitravasu ile dost olmuş.

Bir gün bahçede inşa edilmiş olan bir Gaurī tapınağı keşfetmiş, tapınmak amacıyla içeri girip tanrıçanın heykeline yaklaşmış. Tam o sırada çevresinde hizmetçileriyle, vīnā çalan ve Tanrıça Parvatī'yi memnun etmeye çalışan çok güzel genç bir kız görmüş. Geyikler sanki onun gözlerinin güzelliğinden etkilenmişler gibi vīnā ile çaldığı müziği sessizce dinliyorlarmış. Kızın, uçları neredeyse kulaklarına kadar uzanan kara gözleri varmış. Yaratıcı, yaratırken sanki belinden tutup sıkmış, öylesine ince, narin bir beli varmış, parmakları da çok güzelmiş. Cīmūtavāhana onun güzelliğini gördüğü anda kız sanki gözleriyle adamın içine girip kalbini çalmış. Bahar Tanrısı'na benzeyen oğlanı görünce bahçenin süsü gibi duran kız da tutkuyla dolmuş, vīnā çalmayı unutup sanki bir dostunu görmüş gibi suskun ve aklı karışmış halde kalakalmış.

Cīmūtavāhana kızın hizmetçilerinden birine seslenmiş: "Arkadaşınızın tatlı adı nedir ve hangi ailenin mücevheridir acaba?" Bunu duyan hizmetçi cevaplamış: "O Siddhalar kralı Viśvavasu'nun kızı, Mitravasu'nun da kız kardeşidir, adı da Malayavatī'dir." Bu cevabı veren akıllı kadın, onunla birlikte gelmiş olan çilecinin oğluna da Cīmūtavāhana'nın adını ve soyunu sormuş, sonra gelenleri Malayavatī'ye kısaca tanıtıp şöyle demiş: "Neden buraya kadar gelmiş olan Vidyadharalar prensini davet etmiyorsun? Çünkü o dünyaya değer bir konuktur."

O böyle söyleyince Siddhalar kralının kızı utanarak sessizce başını önüne eğmiş. Bunun üzerine hizmetçi Cīmūtavāhana'ya demiş ki: "Prenses utanıyor, izin verin sizi ben ağırlayayım." Böylece, kadın ona argha çiçeklerinden bir çelenk vermiş. Cīmūtavāhana bu çelengi alır almaz hemen sevgiyle Malayavati'nin boynuna geçirmiş. Kız da sevgi dolu bakışlarla onun boynuna mavi lotuslardan yapılmış bir kolye takmış.

Böylece karşılıklı olarak birbirlerini seçtiklerini gösteren kısa bir tören yapmışlar. Tam o anda bir hizmetçi gelip Siddhī'ye seslenmiş: "Prenses, anneniz gelmenizi istiyor, çabuk olun." Bunu duyan prenses, aşk oklarıyla bağlanmış gibi duran bakışlarını gönülsüzce ve üzüntüyle geri çekmiş ve evin yolunu tutmuş. Cīmūtavāhana da aklı onda kalarak çile yerine geri dönmüş.

Malayavati annesini gördükten sonra gitmiş ve kendini yatağa atıp aşk acısından hasta düşmüş. Gözleri göğsünde yanan aşk ateşinin dumanlarından oluşan bulutlarla doluymuş sanki, gözyaşları sele dönüşmüş, bedeni ise sıcaktan yanıyormuş. Hizmetçiler ne kadar sandal ağacı merhemiyle ovsalar, ne kadar lotus yapraklarıyla yelpazeleseler de boşuna, kızda en ufak bir iyileşme olmamış. Derken gün bitmiş, kızarmış gökyüzüyle akşam olmuş ve ay doğunun gülümseyen yüzüne bir öpücük gibi konmuş, kız ne kadar âşık da olsa, sevgilisine bir elçi göndermeye veya başka bir çözüm yolu denemeye utanıyormuş, öte yandan yaşamak istemez bir hali varmış. Kalbi daralmış ve geceyi o halde geçirmiş, ay onu geceleyin kapanan lotus gibi olumsuz etkilemiş, sanki etrafı arı bulutu gibi şaşkınlık bulutlarıyla kaplıymış.

Aynı anda, kızdan ayrı düştüğü için acı çekmekte olan Cīmūtavāhanaher ne kadar yatağında yatıyorsa da, aslında Kāma'nın ellerine düşmüş gibiymiş. Aşk acısından ne kadar yanıp kızarsa da yüzünde solgun bir renk varmış. Utancından ne kadar sussa da aşk acısıyla kederli sözler ediyormuş.

Ertesi sabah özlemle dolu olarak, Siddhalar kralının kızını gördüğü yer olan Gaurī tapınağına gitmiş. Onu izleyen çi-

lecinin oğlu, Cīmūtavāhana'nın aşk ateşiyle yanan yüreğini serinletmeye çalışıyormuş. Malayavati de oraya gelmiş, çünkü aşk ayrılığına dayanamamış ve sessiz bir yere gidip rahatça intihar etmek istemiş. Oraya gelmiş, ağacın arkasında duran sevgilisini görmeyen kız gözyaşları içinde Tanrıça Gaurī'ye şöyle yalvarmış: "Tanrıçam! Sana olan bağlılığım madem bu dünyada Cīmūtavāhana'nın kocam olmasını sağlayamadı, öyleyse ne olur bir sonraki yaşamımda kocam olmasını sağla!" Bunu söyler söylemez, elbisesinin üst kısmından bir ilmik yapmış ve Gaurī tapınağının önündeki aşoka ağacının dalına ipi asmış. Sonra şöyle demiş: "O kadar merhametli olmana rağmen, dünyaca tanınan Prens Cīmūtavāhana'yı nasıl oldu da bana vermedin?" Kız böyle söylerken bir yandan da ipi boynuna geçiriyormuş, tam o anda gökten tanrıçanın sesi işitilmiş: "Kızım, düşüncesizce davranma! Vidyādhara prensi, geleceğin hükümdarı Cīmūtavāhana senin kocan olacak."

Tanrıça'nın bu söylediğini Cīmūtavāhana da duymuş ve arkadaşıyla birlikte kıza doğru koşmuş. Çilecinin oğlu olan dostu genç kıza, "İşte tanrıçanın sana verdiği koca burada," demiş. Güzel aşk sözleri söyleyen Cīmūtavāhana da kızın boynundaki ilmiği kendi elleriyle çıkarmış. O anda sanki gökten abıhayat yağmış, Malayavati utangaç gözleriyle yere bakıyormuş. O sırada kızın arkadaşlarından biri aniden çıkıp oraya gelmiş ve sevinçle şöyle söylemiş: "Arkadaşım, çok şanslısın biliyor musun? Bugün Prens Mitravasu büyük kral olan babana benim önümde dedi ki: 'Baba, tüm dünyanın saygı duyduğu, istek ağacını veren Cīmūtavāhana nezaket gösterip buraya geldi, o bizim misafirimiz. Öyle değerli birini bulamayız, bu yüzden kızlar incisi Malayavati'yi ona vermek istiyorum.' Kral, 'Peki,' deyip kabul etti, kardeşin Mitravasu da bu iş için ünlü prensin kaldığı çilehaneye gitti. Şimdi sanırım evliliğinizin önünde bir engel kalmadı, bu yüzden hemen saraya dönün, şanlı prens de kaldığı yere gitsin." Prensesin dostu böyle deyince kız yavaşça oradan ayrılmış, sevincinden sık sık dönüp arkasına bakmış.

Cīmūtavāhana da hemen çile yerine geri dönmüş ve görevini yerine getirmek için oraya gelmiş olan Mitravasu'yu dinlemiş, onu ağırlamış. Sonra bir şekilde daha önceki yaşamında Mitravasu'nun dostu, kız kardeşinin de karısı olduğunu hatırlamış. Mitravasu memnun olmuş, Cīmūtavāhana'nın anne ve babasına da haber vermiş, onlar da sevinmişler, sonra görevini yapmış olmanın rahatlığıyla kendi anne ve babasının yanına dönmüş. Aynı gün Cīmūtavāhana'yı kendi evine getirtmiş ve düğün hazırlıkları yapılmış. O gün kız kardeşi Vidyadhara prensiyle evlenmiş. En büyük isteği yerine gelmiş olan Cīmūtavāhana, eşi Malayavati ile yaşamaya başlamış.

Bir gün Mitravasu ile birlikte Malaya dağında dolaşırken, deniz kenarında bulunan bir ormana gelmiş. Orada bir kemik yığını görmüş, Mitravasu'ya demiş ki: "Bunlar hangi yaratıkların kemikleri acaba?" Kayınbiraderi Mitravasu bu merhametli adama şöyle söylemiş: "Dinle, sana kısaca bir öykü anlatacağım. Uzun, çok uzun yıllar önce yılanların anası Kadru, tehlikeli bir bahis sonunda Garuda'nın* anasını yakaladı ve esir etti. O andan sonra düşmanlık başladı, Garuda annesini kurtarmasına rağmen, Kadru'nun oğulları olan yılanları yemeye başladı. Pātāla'ya** sık sık gidiyordu ve onları ya vurarak, ya da ayaklarıyla çiğneyerek öldürüyordu, bazısı da korkudan ölüyordu.

Yılanların kralı Vāsuki bu durumu gördüğü zaman bütün soyun yok olmasından korktu ve Garuda'ya yalvardı: 'Kuşların kralı, yemen için her gün bu güney denizine bir yılan göndereyim, sen de artık Patala'ya girme, yılanları bir çırpıda öldürmenin sana ne yararı var?' diyerek onunla bir anlaşma yaptı. Yılanların kralı bunu deyince, güçlü Garuda önerinin yararına olduğunu görüp kabul etti. O günden sonra Vāsuki'nin gönderdiği yılanlar deniz kenarında kuşların kralı tarafından

---

* Garuda kuşların kralı, yılan ırkının da baş düşmanıdır. Tanrı Vishnu'nun binek hayvanıdır. Babası Kaşyapa, anası Vinata'dır. (ç.n.)

** Yılanların yeraltında bulunan ülkesi. (ç.n.)

yenmeye başlandı. İşte bunlar Garuda'nın yediği yılanların zamanla üst üste yığılıp bir dağ gibi biriken kemiklerinden oluşmuş yığınlardır."

Cesaret ve merhamet hazinesi Cīmūtavāhana bu öyküyü Mitravasu'nun ağzından dinleyince için için kederlenmiş ve ona şöyle söylemiş: "Bir korkak gibi her gün halkından birini düşmanına sunan Kral Vāsuki'ye kimse acımamalı. Bin yüzü ve bin ağzı olan bir yaratık olarak bir ağzıyla Garuda'ya, 'Önce beni ye,' diyememiş mi? Nasıl olmuş da Garuda'nın soyunu kurutmasına razı olmuş, Nāga kadınlarının gözyaşları da mı onu harekete geçirememiş? Ya o Garuda, Kaşyapa'nın* oğlu ve bir kahraman olmasına ve hele Krishna'nın kutsal aracı olmasına rağmen böyle kötü bir işi nasıl yapmış? Ah kara cahillik ah!" Soylu kişi böyle söyledikten sonra, kendi kendine şu karara varmış: "Bu fani bedeni kurban edip bu dünyadaki gerçek amaca ulaşmalıyım! Kendimi Garuda'ya kurban ederek korkmuş ve yalnız bir Nāga'yı kurtarırsam çok mutlu olurum!"

Cīmūtavāhana bu düşüncelerle yürürken Mitravasu'nun babasının onları çağırmak için gönderdiği bir muhafız gelmiş, Cīmūtavāhana, "Sen önden git, ben arkadan gelirim," diyerek Mitravasu'yu göndermiş. O gittikten sonra, merhametli adam tek başına dolaşmayı sürdürmüş ve uzaktan bir ağlama sesi duymuş. Gidip bakmış, yüksek bir kaya parçası yanında duran, keder içinde, yakışıklı genç bir adam görmüş. Bir krallığa ait bir görevli onu getirip henüz oraya bırakmış gitmiş. Genç adam, kendisini oradan ayrılmaya zorlayan yaşlı bir kadını gönlünü alırcasına ikna etmeye çalışıyormuş.

Merhametten eriyip giden Cīmūtavāhana, gizlenip onun kim olduğunu anlamaya çalışmış. Yaşlı kadın tekrar tekrar genç adama bakıp, üzerine çöken kederin ağırlığına yenik düşerek

---

* Burada Garuda'nın babası olarak gözüken Kaşyapa, kötü ruhluların, nagaların, kuşların ve bütün canlıların yaratıcısı olduğu için, Yaratıcı Tanrı Pracapati gibi görülüyor. Bu yüzden ayıplanıyor. (ç.n.)

ağlıyormuş ve şu sözleri söylüyormuş: "Aah Şankhaçhuda ah, seni böyle acılar içinde mi görecektim! Ah, bir tanem! Vah evladım! Ailemizin tek çocuğu, seni bir daha nerede göreceğim? Yüzündeki ay kaybolduğunda baban da keder karanlığına gömülecek, artık ömrünün yaşlılık çağını nasıl görebilir? Güneşin ışıklarından bile rahatsız olan bedenin Garuda'nın ısırıklarına nasıl dayanacak? Yılanlar dünyasında o kadar çok yılan varken, şu talihime bak ki yılanların kralı tuttu, biricik evladımı buldu, vay başıma gelenler!" O böyle ağlarken, oğlu ona demiş ki: "Yeterince üzgünüm anne, neden beni daha fazla üzüyorsun? Eve dön, bu seni son selamlayışım, çünkü Garuda birazdan burada olacak." Yaşlı kadın bunu duyduğunda kederli gözlerini ufka doğru çevirmiş ve avazı çıktığı kadar bağırmış: "Mahvoldum, oğlumu kurtaracak yok mu?"

Bütün bunları işiten ve gören Boddhisattva parçası Cīmūtavāhana derinden etkilenerek kendi kendine mırıldanmış: "Anladığım kadarıyla bu Şankhaçhuda adlı mutsuz bir yılan. Kral Vāsuki onu buraya Garuda'ya yem olarak göndermiş. Şu yaşlı kadın da onun annesi, biricik oğlunun peşinden buralara kadar gelmiş ve kederinden ağlıyor. Şimdi bu ölümlü bedenimi vererek zavallı Nāga'yı kurtaramazsam bana yazıklar olsun! Hayata gelişimin hiçbir anlamı yok demektir."

Cīmūtavāhana bu düşüncelerle kalkmış, yaşlı kadına yaklaşarak demiş ki: "Ana, oğlunu kurtaracağım." Kadın, Garuda geldi sanarak korkmuş, telaşa kapılmış ve "Beni ye Garuda, beni ye!" diye bağırmaya başlamış. Şankhaçhuda uyarmış: "Ana, korkma. Bu Garuda değil. Ortalığı ay gibi aydınlatan bu kişiyle korkunç Garuda arasında büyük fark var." Şankhaçhuda bunu deyince, Cīmūtavāhana demiş ki: "Ana, ben oğlunu kurtarmaya gelmiş bir Vidyādharayım. Onun kılığına girip aç Garuda'ya kendi bedenimi vereceğim. Oğlunu al ve evine git."

Yaşlı kadın bunu işitince demiş ki: "Asla, sen benim için daha değerli bir oğul sayılırsın, çünkü böyle bir anda bu ka-

dar merhamet gösterdin." Cīmūtavāhana cevap vermiş: "İkiniz de bu konudaki isteğimi engellememelisiniz." O böyle ısrar edince Şankhaçhuda demiş ki: "Soylu adam, doğrusu merhamet dolu kişiliğinizi gösterdiniz, ancak sizinkine karşılık kendi bedenimin kurtulmasına razı olamam, çünkü bu sıradan bir taşı kurtarmak için bir mücevheri harcamaya benzer. Dünya benim gibi sadece kendine acıyan insanlarla dolu, ancak bütün canlılar için merhamet besleyen sizin gibi insanların sayısı çok azdır. Değerli insan, ayrıca ayı bir noktayla kirletir gibi, temiz Şankhapala soyunu kirletmeyi içime sindiremem."

Şankhaçhuda bu sözlerle onu vazgeçirmeye çalışırken, annesine dönüp demiş ki: "Ana geri dön, bu vahşi yerden ayrıl. Ölümün gösterişli yatağı gibi korkunç olan, yılanların pıhtılaşmış kanlarıyla lekelenmiş infaz kayasını görmüyor musun? Ama şimdi deniz kıyısına, Gokarna'ya* tapınmaya gidiyorum, Garuda buraya gelmeden dönerim." Şankhaçhuda bunları söyledikten sonra, keder içindeki annesinden nazikçe ayrılmış ve Gokarna'ya tapınmaya gitmiş.

O sırada Cīmūtavāhana,Garuda gelecek olursa, kendisini feda etmeye karar vermiş. Çok geçmeden yaklaşmakta olan kuşların kralının kanatlarının yarattığı rüzgârla ağaçların yerlere eğildiğini görmüş ve insanı korkutan bir çığlık işitmiş. Garuda'nın gelmekte olduğunu anlamış, kendi yaşamını başkası uğruna feda etmeye karar vererek kurban kayasına çıkmış. Deniz rüzgârla çalkalanmış, Garuda'nın mücevher gibi parlak gözleri adamın muhteşem cesaretine şaşkınlıkla bakarak yaklaşıyormuş. Göğü örterek gelen Garuda, aşağı doğru dalış yapmış ve kahramanı gagasıyla yakalayıp kayalıktan uzağa götürmüş, yemek için Malaya dağının tepesine çıkarmış, Cīmūtavāhana'nın tacının mücevheri başından yere düşmüş, havada giderken kanları damla damla yere saçılmış. Garuda, Vidyādha-

* Gokarna, "inek kulaklı" anlamına gelir ve burada Tanrı Şiva'nın bir biçimine işaret eder. (ç.n.)

ra soyunun ay gibi parlak prensini yerken, o kendi kendine şöyle söylemiş: "Bedenim her yaşamımda başkası için feda olsun, beni başkalarına iyilik yapmaktan alıkoyan olursa, ne cenneti göreyim, ne de kurtuluşa ereyim." O böyle deyince gökten çiçek yağmuru yağmaya başlamış.

Üzerinden kan damlayan tacın mücevheri o anda Malayavati'nin önüne düşmüş. Kız mücevheri görür görmez ürpermiş ve kocasının tacından olduğunu hemen anlamış, kayınpederine ve kayınvalidesine göstererek ağlamaya başlamış. Onlar da evlatlarının tacının mücevherine bakıp bunun ne anlama geldiğini düşünmeye başlamışlar. Sonra Kral Cīmūtaketu ile Kraliçe Kanakavati meditasyon yapıp doğaüstü güçler kullanarak durumu saptamışlar, gelinlerini de yanlarına alarak Garuda ve Cīmūtavāhana'nın bulunduğu yere gitmişler. Aynı anda Gokarna'ya tapınmaktan dönen Şankhaçhuda, kurban kayalığının kanlar içinde olduğunu dehşetle görmüş. İyi kalpli adam ağlamaya başlamış: "Eyvah, mahvoldum, ben ne büyük günah işledim! Şüphesiz büyük kahraman, kalbindeki merhamet yüküyle kendisini benim yerime Garuda'ya verdi. Hemen düşmanımın onu nereye taşıdığını bulmalıyım. Eğer onu sağ bulursam, onursuzluk çamuruna batmaktan kurtulabilirim." Bunu söyler söylemez kan izlerini takibe başlamış ve onları bulmuş.

O sırada Cīmūtavāhana'yı midesine indirmeye çalışan Garuda, adamın mutlu olduğunu görünce aniden durmuş ve kendi kendine demiş ki: "Garip! Bu benzersiz bir kahraman olmalı, çünkü onu yememe rağmen, hayatını kaybetmediği gibi bir de zevk alıyor. Sanki vücudu zırh kaplı, yırtılmıyor. Sanki kendisine iyilik ediyormuşum gibi bana sevgiyle bakıyor. Öyleyse bu bir yılan değil, bir ermiş olmalı. Yemeyi bırakıp kim olduğunu sorayım." Garuda böyle derinden düşünürken, Cīmūtavāhana ona seslenmiş: "Kuşların kralı, neden vazgeçtin? Vücudumda et ve kan var, sen de henüz doymuş değilsin, öyleyse yemeyi sürdürsene!" Kuşların kralı bunu işitince merakı daha da artarak sormuş: "Soylu kişi, sen bir yılan değil-

sin, öyleyse söyle bana kimsin sen?" Ancak Cīmūtavāhana şöyle cevap vermiş: "Ben gerçekten bir Nāga'yım, sorduğun soru anlamsız! Kendi cinsinin gereğini yerine getir, yapılması gerekeni yapmamak aptalca bir davranış olmaz mı?"

O, Garuda'ya böyle söylediği sırada Şankhaçhuda çıkagelmiş ve uzaktan Garuda'ya seslenmiş: "Vinata'nın oğlu, acele edip günaha girme. Senin yaptığın ne büyük bir cahilliktir! O bir yılan değil ki, bak, sana layık olan yılan benim." Bunları söylerken koşup ikisinin arasına girmiş ve konuşmayı şöyle sürdürmüş: "Neden şaşırdın, başımı ve çatal dilimi görmüyor musun? Bu Vidyadhara'nın büyüleyici görünüşünü kavrayamıyor musun?" Şankhaçhuda bunları söylerken Cīmūtavāhana'nın anne ve babası koşarak oraya gelmişler ve çocuklarını parçalanmış görünce bağırmışlar: "Olamaz, oğlum! Eyvah, eyvah, Cīmūtavāhana, başkası için yaşamını feda eden merhametli adam! Ey Vinata'nın oğlu, bu düşüncesizliği nasıl oldu da yaptın?"

Bunları duyan Garuda çok üzülmüş ve demiş ki: "Ne? Cahilliğimden Bodhisattva olarak bedenlenmiş bir kişiyi mi yedim? Bu gerçekten o, üç dünyada da tanınan, yaşamını başkaları için veren Cīmūtavāhana! O şimdi ölü ve zaman artık benim ateşe girme zamanımdır. Günah ağacının meyvesi her zaman tatlı olur!" Garuda'nın bu düşüncelerle aklı başından gittiği sırada Cīmūtavāhana ailesine bakarak, takatsiz kalmış bedeniyle yere düşüp ölmüş.

Anne ve baba acıyla ağlaşırlarken Şankhaçhuda da dikkatsizliğinden dolayı kendini suçlayıp durmuş. Fakat Cīmūtavāhana'nın karısı Malayavati yüzünü göğe doğru çevirmiş ve kendisini daha önce lütfuyla sevindirmiş olan Tanrıça Ambikā'ya*, gözyaşları içinde yeniden yakarmış: "Ey Tanrıça Gaurī, sen o zaman bana bütün Vidyādhara krallarından üstün bir hükümdarı koca olarak vereceğini söylemiştin, şimdi sözün-

* Şiva'nın karısı Parvati'nin bir adı. (ç.n.)

den niçin dönüyorsun?" O böyle deyince Gaurī ortaya çıkmış ve "Kızım, sana yalan söylemedim," demiş ve hemen testisindeki yaşam suyuyla Cīmūtavāhana'yı ıslatmış. Bu, müthiş kahramanın eskisi gibi görkemli, yarasız beresiz ayağa kalkmasını sağlamış.

Cīmūtavāhana doğrulmuş ve tanrıçanın ayaklarına kapanmış, sonra hepsi aynı şeyi yapmış. Tanrıça ona demiş ki: "Evladım, bedenini feda edişinden çok hoşlandım, şimdi seni kendi ellerimle yağlıyor* ve bütün Vidyadharalara hükümdar yapıyorum, bu görevin bir kalpa sürsün." Böyle söyleyen Gaurī testisindeki suyla Cīmūtavāhana'yı ıslatmış, kendisine tapınıldıktan sonra görünmez olmuş. Bunun üzerine o anda gökten çiçek yağmuru başlamış ve tanrıların neşeyle çaldıkları davulların sesleri işitilmiş.

Garuda diz çöküp Cīmūtavāhana'ya şöyle demiş: "Hükümdarım, siz benzersiz bir kahraman, çok cömert bir insan olarak bu olağanüstü işi yaptınız, üç dünyada da hayretle karşılanan ve Brahma'nın yumurtasının duvarlarında yazılan bir işti bu, sizi çok beğendim. Lütfen bana emredin, istediğiniz bir şeyi yerine getireyim." Garuda böyle deyince, yürekli kahraman konuşmuş: "Bir daha asla yılanları yeme, daha önce yemiş olduğun ve sadece kemikleri kalmış olan yılanların hepsi de yaşama geri dönsün." Bunun üzerine Garuda, "Tamam, bugünden itibaren bir daha asla yılan yemeyeceğim, tanrı esirgesin! Daha önce yediğim yılanlar da yaşama geri dönsünler," demiş.

Sonra daha önce yenip de sadece kemikleri kalmış olan yılanlar, yarasız beresiz yaşama geri dönmüşler. Derken tanrılar, yılanlar ve ermişler neşeyle bir araya toplanmışlar ve Malaya dağının şanı üç dünyada da duyulmuş. Bütün Vidyādhara kralları, Gaurī'nin bu lütfunu ve Cīmūtavāhana'nın garip öyküsünü işitmişler, hemen gelip onun önünde diz çökmüşler. Garuda gittikten sonra Cīmūtavāhana'yı Himālaya dağlarına gö-

* Bir kimse hükümdar olacağı zaman özel yağlarla yağlanırdı. (ç.n.)

türmüşler. Yanında mutlu akrabaları, dostları varmış. Soylu hükümdarın taç giyme töreni bizzat Tanrıça Gaurī tarafından yapılmış. Cīmūtavāhana orada annesi, babası, Mitravasu, Malayavati ve evine gidip dönmüş olan Şankhaçhuda ile birlikte, Vidyādhara kralı olmanın onuruyla ve kahramanlıklarının sağladığı zenginlikle mutlu ve uzun yaşamış.'

Bu soylu ve ilginç öyküyü anlatan Vetāla, Kral Trivikramasena'ya başka bir soru daha sormuş: 'Söyle bana, bu ikisinden, yani Şankhaçhuda ve Cīmūtavāhana'dan hangisi cesaret yönünden daha üstündür? Daha önceki uyarılarımı unutma.' Kral, Vetāla'nın bu sorusunu duyunca sessizliğini bozmuş, lanetten korktuğu için yumuşak bir ifadeyle cevaplamış: 'Cīmūtavāhana'nın bu davranışı hiç de şaşırtıcı değildir, çünkü bu erdemi birçok bedenlenmeden sonra kazanmış, fakat Şankhaçhuda'nın davranışı gerçekten övgüye değerdir, çünkü ölümden kurtulmuş olduğu ve düşmanı Garuda kendisine başka bir kurban bulduğu halde geldi ve ısrarla kendi bedenini ona sundu.'

Vetāla bu cevabı alınca kralın omuzundan uçup yeniden eski yerine dönmüş, kral da onu almak için tekrar peşinden gitmiş.

XCI. Bölüm

Cesur Kral Trivikramasena bir kez daha şimşapa ağacına yaklaşmış, oradan Vetāla'yı alıp omuzuna yerleştirmiş. Yola çıktıklarında Vetāla omzuna tünemiş ve konuşmaya başlamış: 'Dinle kral, yorgunluğunu gidermek için sana şu öyküyü anlatayım.

Ganj nehri kenarında Kanakapura adlı bir şehir varmış, burasının sınırları erdemle çizilmişmiş ve kötü ruh Kālī'nin oraya girmesi olanaksızmış. Orada Yaşodhana adlı bir kral yaşarmış. Tıpkı kayalık bir sahil gibi yeryüzünü kötülük denizinden korurmuş. Herkesi memnun eden bu kralın kahramanlığı güneş ve ayın toplamı kadar parlakmış, ülke toprakları hiç azal-

mazmış. Komşusuna saldırma konusunda hünersiz, ama Şastraları* anlama konusunda hünerliymiş. Suç işlemekte zavallı, mali ve askeri ilerde ise atakmış. Halkı onun günahtan uzak, sadece onurla ilgili konularda hırslı, başkalarının kadınlarına bakmayan, cesareti tam, cömert ve sevgi dolu biri olduğunu söyler dururmuş.

Bu ülkenin başkentinde büyük bir tüccar varmış. Onun Unmadinī adlı, bekâr bir kızı varmış. Kıza bakan herkes güzelliğinden çarpılıp deliye dönermiş. Aşk Tanrısı'nın kendisi bile onun güzelliğinden sersemlermiş. Bu kız büyüyüp erişkin olduğunda, duyguları okşayıcı davranmayı seven tüccar babası Kral Yaşodhana'ya gitmiş ve demiş ki: "Kralım, evlilik çağına gelmiş, üç dünyanın incisi güzel bir kızım var, size danışmadan onu kimseye vermeye kıyamıyorum. Zira dünyadaki bütün mücevherler efendimize aittir, lütfen onu kabul ya da reddetme inceliğini gösteriniz."

Kral bunu duyduğu zaman gereken inceliği göstererek, danışman Brahmanlarını kızın uygun olup olmadığını anlamaları için göndermiş. Brahmanlar gitmişler ve kızın muhteşem güzelliğine hayran kalıp tedirgin olmuşlar, şaşkınlıktan kurtulup kendilerine geldiklerinde şöyle düşünmüşler: "Eğer kral bu kızı alırsa krallık çöker, çünkü bu kızı gördüğünde kral akıl dengesini yitirir ve krallığıyla ilgilenemez. Bu nedenle krala kızın iyi belirtiler taşıdığını söylemeyelim." Aralarında böyle karar verdikten sonra krala gitmişler ve ona yalandan, "Kızın kötü belirtileri var," demişler. Kral buna uyarak tüccarın kızını eş olarak almamış.

Unmadinī daha sonra kralın emriyle tüccar babası tarafından Baladhara adlı ordu komutanına verilmiş. Kız kocasıyla evinde mutlu yaşamış, yalnız kralın uğursuz belirtiler gördüğü için onu almadığını düşünüp, kendisini onuru kırılmış hissetmiş.

---

* Dinsel ve bilimsel bilgiler. Vedalara ek olarak yazıldığı düşünülen, sayısı 14 veya 18 olarak belirtilen bilgiler. (ç.n.)

Zaman geçmiş, uzun sivri dişli yaseminler kalın lotusları bozarak ortaya çıktığında, bahar aslanı kış filini öldürerek gelmiş. Salkım salkım çiçeklerden yelesi, mango tomurcuklarından pençesiyle ormanda oynaşıp duruyormuş. İşte bu mevsimde Kral Yaşodhana bir file binmiş ve şehrinin bahar bayramını izlemeye gitmiş. Derken bir davul sesi işitilmiş ve tüm kadınlar kendilerini göstermek üzere dışarı çağrılmışlar.

Unmadinī bu çağrıyı işittiğinde, onu reddederek küçük düşüren kraldan öc alacağını düşünüp hemen evinin terasından kendisini göstermiş. Kral, Ateş Tanrısı'nın fırlattığı bir alev gibi görünen, baharın kışkırttığı ve Malaya dağlarından gelen bir rüzgâr gibi yüzüne çarpan güzelliğin karşısında tam anlamıyla çarpılmış. Kāma'nın zafer oklarından biri kalbini delmiş gibi bir sızı hissetmiş ve kızın güzelliğine bakarken birden bayılıvermiş. Hizmetçiler onu ayıltmaya çalışmışlar, saraya geri döndüklerinde, kızın bir süre önce kendisine eş olarak sunulan, fakat reddetmiş olduğu Unmadinī olduğunu öğrenmiş. Kral, kendisine kızın kötü belirtiler taşıdığını söyleyen adamları ülkesinden kovmuş, gece gündüz kızı düşünüp kendi kendine şöyle söylemiş: "Aah! Şu ay ne kadar budala ve utanmaz! Dünyanın gözlerine bir şenlik olan onun tertemiz yüzü buradayken doğmaya devam ediyor! dünyanın gözlerine bir şenlik!" Böyle düşünerek aşk ateşiyle yanmış tutuşmuş ve günden güne erimiş gitmiş. Utandığı için kimseye kederinin nedenini söyleyememiş, ama kendisine ne olduğunu soran güvenilir hizmetkârlarına sonunda anlatmış. Onlar krala demişler ki: "Niçin kendinizi üzüyorsunuz? O sizin emirlerinize tabidir, neden onu kendinize alıvermiyorsunuz?" Ancak erdemli hükümdar bu önerileri dinlememiş.

Derken ordu komutanı Baladhara haberi duymuş ve candan bağlı olduğu krala gelip kendini onun ayaklarına fırlatarak şu dilekte bulunmuş: "Kralım, bu kadını başkasının karısı olarak değil, kendi cariyeniz olarak görünüz, lütfen karımı kabul buyurunuz. Ya da götürüp tapınağa bırakayım, böyle-

ce sizin onu almanızda bir sakınca kalmamış olur, ha kralım?" Ordu komutanı böyle ısrar edince kral öfkeyle şu karşılığı vermiş: "Bir kral olarak böyle erdemsiz bir işi nasıl yaparım? Eğer ben doğruluk yolundan ayrılırsam, kim kendi işinde dürüst kalır? Bana sadık olmanla birlikte, gelecek yaşamında büyük felakete yol açacak böyle anlık bir zevki bana nasıl önerebiliyorsun? Sen yasal karını bıraksan bile ben bu suçu işleyemem, benim konumumdaki biri böyle ahlaki bir hatayı nasıl yapar? Benim için en iyi yol ölümdür." Kral bu sözlerle ordu komutanının önerisini geri çevirmiş, çünkü soylu insanlar, erdem yolundan ayrıldıkları anda yaşamlarını kaybederler. Yiğit kral soyluların ve toplanmış olan tüm ülke halkının yalvarışlarını da aynı şekilde dinlememiş.

Böylece kralın bedeni karasevdanın ateşine yenik düşmüş, geriye adından ve şanından başka bir şey kalmamış. Öte yandan ordu komutanı da kralın öldüğü düşüncesine daha fazla dayanamamış ve kendini onun cenaze ateşine atmış, zira sadık yandaşların davranışları anlaşılmaz ölçüde fedakârcadır.'

Kral Trivikramasena'nın omzunda oturmakta olan Vetāla, bu müthiş öyküyü bitirince yine sormuş: 'Şimdi söyle bana kral, doğruluğa bağlılıkta bu ikisinden hangisi daha üstündür, komutan mı yoksa kral mı? Daha önce ettiğim lanetin geçerli olduğunu da unutma!' Vetāla böyle söyleyince, kral sessizliğini bozmuş ve cevap vermiş: 'Bu ikisinden doğruluğa sadakatte üstün olan kraldır.' Vetāla sitem etmiş: 'Fakat kral, komutanı niçin üstün görmüyorsun, söyler misin? O iyice alıştığı karısını bütün büyüleyiciliğine rağmen, sevgisinden özveride bulunarak krala sundu, kral ölünce de kendini onunla birlikte yaktı, kral ise hakkında hiçbir şey bilmediği kadını geri çevirdi.' Vetāla böyle söyleyince, kral gülmüş ve şöyle demiş: 'Şunu kabul etmek gerekir ki, iyi aileden gelen ordu komutanı, efendisi uğruna davranmaktan başka bir şey yapmamıştır. Çünkü hizmetçiler efendilerine yaşamlarını vermek pahasına bağlıdırlar. Krallar ise kibirle şişmişlerdir, filler gibi denetime gelmezler ve zevk uğruna

ahlak bağlarını koparırlar. Kendilerinden emindirler, kral olduklarında başlarından aşağı dökülen kutsama suları adeta akıllarını da başlarından alır gider. Krallık şemsiyesi onlara gelen güneş ışınlarını engellediği gibi gerçeğin ışıklarını da engeller ve rahatlık rüzgârının çarptığı gözleri doğru yolu seçemez. Nahuşa ve onun gibi krallar tüm dünyayı ele geçirseler bile, akılları Mara tarafından çelindiği için felakete sürüklenirler. Ancak bu kral, şemsiyesini tüm dünyanın üzerinde tutarak, Şans Tanrıçası gibi dönüveren Unmadinī karşısında kendisini kaybetmedi, sonradan yanlış yaptığını anladığında da yaşamına bütünüyle son verdi. Bu yüzden ikisi arasında doğruluğa daha çok bağlı olan olarak onu görüyorum.'

Vetāla kralın bu açıklamasını duyunca sihir gücüyle görünmez olmuş, kralın omzundan uçup eski yerine dönmüş. Kral çabucak onu izlemiş ve yine yakalamış, çünkü büyük insanlar zor bile olsa başladıkları işi yarım bırakmazlar.

XCII. Bölüm

Kral Trivikramasena aynı gece, ateşten dilleriyle et yiyen şeytanlara benzeyen cenaze ateşleriyle dolu olan mezarlıktaki şimşapa ağacına geri dönmüş.

Orada umulmadık bir şekilde, ağaçta asılı birbirine benzeyen birçok ceset görmüş ve her birinin içinde bir Vetāla varmış. Kral kendi kendine söylenmiş: 'Bunun anlamı nedir? Bu hilekâr Vetāla, vakit kaybettirmek için şimdi de bunu mu yapıyor? Şimdi şu cesetlerden hangisini alacağımı bilemiyorum ki? Eğer bu gece işimi tamamlamadan sona ererse, kendimi ateşe atacağım, bu utancı taşıyamam." Ancak kralın kararlılığını gören Vetāla, onun cesaretinden hoşlanarak hilesinden vazgeçmiş. Kral ağaçta sadece tek bir ceset kaldığını görünce onu almış, omzuna koymuş ve bir kez daha yola çıkmış. Zorlukla yürürken Vetāla tekrar konuşmuş: 'Kral, dayanıklılığın müthiş! Öyleyse sana bir öykü daha anlatayım.

Bhogavatī ve Amarāvatī'den daha önemsiz, Uccayini adlı bir şehir varmış. Burası uzun ve yorucu çileciliklerden sonra olağanüstü güzellikteki Gaurī'yi elde etmiş olan Tanrı Şiva'nın oturmak için uygun bulduğu bir yermiş. Burada seviyeli birçok zevk varmış, bu şehirdeki kadınlar çok dürüstmüş, eğrilik sadece kaşlarında, döneklik yalnızca gözbebeklerindeymiş. Karanlık yalnız geceleri olurmuş, yalan sadece şairlerin soyut mısralarında, çılgınlık da sadece fillerde olurmuş. Soğukluk ise tehlikeli durumlarda, sandal ağacının özsuyunda ve ayda bulunurmuş.

Bu şehirde Devasvāmin adlı bilgili bir Brahman yaşarmış. Sunduğu birçok kurbanla büyük zenginlik elde etmiş ve Çandraprabha adlı kral tarafından da ödüllendirilmiş. Bir süre sonra bu Brahmanın Çandrasvamin adlı bir oğlu olmuş. Bu çocuk ne kadar eğitim görse de büyüdüğü zaman sadece zarla oynanan kumar oyununa ilgi duymuş. Bir gün bu Brahmanın oğlu, yani Çandrasvamin, kumar oynamak için büyük bir kumarhaneye gitmiş. İçeride gözleri velfecri okuyan insanlar zar atıyorlarmış. Salon kavga eden kumarcıların sesleriyle çınlıyormuş ve şöyle diyorlarmış: "Servetini alamayacağım kimse yoktur! Alakā'nın* efendisi Kuvera'yı bile üterim ben." Oğlan içeri girip kumarbazlarla zar atmaya başlamış, her şeyini, elbiselerini ve ödünç aldığı paraları da kaybetmiş. Biriken borcunu ödeyeceğini söylemiş, ama ödeyemeyince kumarhanenin sahibinden bir güzel sopa yemiş. Her yerine sopalarla vurulan Brahmanın oğlu, taş gibi hareketsiz kalakalmış, ölü gibiymiş.

İki üç gün böyle kaldıktan sonra kumarhanenin sahibi öfkelenerek salondaki kaşarlanmış kumarbazlara şöyle söylemiş: "Bu herif taş kesilmiş gibi yalandan yatıyor, pisliği götürüp bir kuyuya atın, size para veririm."

---

* Alaka, Tanrı Kuvera'nın Himalaya dağlarının doruklarında yer alan şehridir. (ç.n.)

Kumarhaneci böyle deyince, kumarbazlar Çandrasvamin'i uzak bir ormana götürüp bir kuyu aramaya başlamışlar. Yaşlı bir kumarbaz diğerlerine demiş ki: "Bu herif zaten ölü sayılır, onu bir kuyuya atmanın ne âlemi var? Buraya bırakalım, kuyuya attığımızı söyleyelim." Ötekiler bu öneriyi kabul etmiş ve söylediği gibi yapmışlar.

Kumarbazlar Çandrasvamin'i orada bırakıp kendi yollarına gitmişler. Oğlan ayağa kalkmış ve yakınlardaki boş bir Şiva tapınağına girmiş. Biraz gücünü toplamış ve kederle şöyle düşünmüş: "Off! Kendime fazla güvendim ve kumarbazların hileleriyle soyuldum, şimdi böyle çıplak, sopa yemiş ve kir pas içinde nereye gideyim? Eğer beni görürlerse babam, akrabalarım ve dostlarım ne der? İyisi mi şimdi burada kalayım, gece olunca gidip yiyecek bir şeyler ararım." O aç ve çıplak halde bunları düşünürken, güneş ısısını azaltmış, dağın arkasından batmış.

O sırada vücudu külle sıvanmış, saçları keçeleşmiş ve elinde üç uçlu mızrağıyla Tanrı Şiva'ya benzeyen bir Paşupata çilecisi oraya gelmiş. Çandrasvamin'i görünce demiş ki: "Kimsin sen?" Bunun üzerine Çandrasvamin onun önünde eğilmiş ve başından geçenleri anlatmış. Çileci şöyle söylemiş: "Çile yerime gelmiş davetsiz bir konuksun, açlıktan bitip tükenmişsin. Hele şimdi kalk, yıkan ve dilenerek kazandığım yiyeceklerden biraz ye." Çileci böyle deyince Çandrasvamin karşılık vermiş: "Saygıdeğer efendim, ben bir Brahmanım, nasıl olur da sizin sadakalarınızdan yerim?"

Sihir gücüne sahip olan konuksever çileci bu söz üzerine kulübesine girmiş ve istediği an ortaya çıkan Hüner'ini düşünce gücüyle çağırmış. Hüner ortaya çıkmış ve "Senin için ne yapabilirim?" demiş. Ermiş şu emri vermiş: "Misafirim için eğlence düzenle!" Hüner, "Emredersiniz," demiş. Çandrasvamin önünde altın bir şehir görmüş, şehrin bir bahçesi, bahçesinde de kadın hizmetçiler varmış. Kadınlar şehirden çıkıp şaşkın haldeki Çandrasvamin'e yaklaşmışlar ve demişler ki: "Kalkın efen-

dimiz, gelin, yemek yiyin ve yorgunluğunuzu giderin." Sonra onu içeri almışlar, yıkamışlar, yağlar sürmüşler, görkemli giysiler vermişler ve başka bir büyüleyici eve götürmüşler. Orada onların başı gibi duran genç ve her yönüyle güzel bir kadın görmüş, sanki Yaratıcı neler yapabildiğini merak edip de yaratmış. Kadın onu karşılamak için doğrulmuş ve Çandrasvamin'i tahtının yanına yerleştirmiş. Oğlan, kadının göksel yemeğine ortak olmuş ve beş çeşit meyveyle süslenmiş tabaklardan meyveler yemiş.

Ertesi sabah uyandığında, sadece Şiva tapınağını görmüş, şehirden, göksel kadından ve hizmetçilerden eser yokmuş. Sonra çileci kulübeden çıkmış gülümseyerek gece iyi eğlenip eğlenmediğini sormuş. Çandrasvamin ümitsizlikle şöyle söylemiş: "Saygıdeğer efendim, lütfunuzla geceyi yeterli ölçüde mutlu geçirdim, ama şimdi o göksel kız olmadan yaşamam çok zor." Bunu işiten müşfik çileci gülmüş ve şöyle demiş: "Burada kal, bu gece de aynı şeyleri yaşayacaksın." Çileci böyle söyleyince Çandrasvamin kabul etmiş ve ermişin lütfuyla her gece aynı eğlence ortaya çıkmış ve o da aynı biçimde eğlenmeyi sürdürmüş.

Sonunda oğlan bunun sihir gücüyle olduğunu anlamış ve bir gün güçlü çileciye şöyle dil dökmeye başlamış: "Saygıdeğer efendim, gerçekten acıyorsanız, gücü bu kadar büyük olan şu Hüner'i bana da kazandırın." O böyle ısrar edince çileci demiş ki: "Sen bu Hüner'i kazanamazsın, çünkü bu ancak su altında kazanılabilir. Aday suyun altında dualar eder, Hüner onu şaşırtmak için hayaller yaratır, öyle ki aday başarılı olamaz. Orada kendini yeniden doğmuş görürsün, sonra çocuk, sonra genç, sonra adam olup evlenirsin ve sonra bir gün oğlun oldu sanırsın. Orada yanlış hayallerin etkisiyle bir kimseyi düşman, bir kimseyi dost sanırsın. Bu doğumu ve Hüner'i kazanmak için sihir ayini yaptığını hatırlamazsın. Ancak her kim yirmi dört yıl yaşadığını sanır, hocasının hüneriyle bilincine kavuşur, güçlü bir ruhla gerçek yaşamını hatırlar ve bütün sanılarının ha-

yalin bir etkisi olduğunu anlar, işte o kişi onun etkisiyle ateşe bile girse, Hüner'i kazanır ve suyun içinden çıkarak gerçek yaşama döner. Eğer Hüner uygun olmayan bir kişiye verilmek istenmişse ve o öğrenci bu Hüner'i kazanamamışsa, o zaman hoca da Hüner'i kaybeder. Hüner bende olduğu sürece sen isteklerine kavuşuyorsun, niçin bunu kazanmakta ısrar ediyorsun ki? Bak, ben bu gücü kaybetmediğim sürece sen de eğlenceni kaybetmezsin."

Çileci istediği kadar konuşsun, Çandrasvamin demiş ki: "İstenilen her şeyi yapacak gücüm var, sen hiç endişelenme." Çileci de Hüner'i ona vermeyi kabul etmiş. İyi kişi yalvaran insanların isteklerini geri çevirebilir mi? Paşupata çilecisi nehir kenarına gitmiş ve demiş ki: "Evlat, bu büyüyü yaparken şu aldatmacaya dikkat et: Sihir gücümle senin bilincine kavuşmanı sağlayacağım, sen de hayalinde gördüğün ateşe girmelisin. Ben sana yardımcı olmak için nehir kenarında kalacağım." Saf bir kişi olan çilecilerin prensi, ağzını suyla çalkalayıp, saflaşmış olan Çandrasvamin'e büyünün nasıl yapılacağın yeteri kadar anlatmış.

Derken, Çandrasvamin hocasının önünde yerlere kadar eğilip, büyük bir gözü peklikle nehre dalmış, hocası kıyıda beklemeyi sürdürmüş. Oğlan suyun altında büyüleri tekrarlarken, hayal gücüyle yanıltılmış ve tüm doğumunu unutmuş. Kendini başka bir şehirde yeniden doğmuş olarak görmeye başlamış. Bir Brahmanın oğluymuş ve yavaş yavaş büyümüş. Hayalinde kendine Brahman ipi takılmış, gerekli metinleri ezberlemiş ve bir kadınla evlenmiş, acı tatlı yanlarıyla evlilik yaşamını sürdürmüş, sonra bir oğlu olmuş, bu şehirde çeşitli işlerle yaşamaya devam etmiş, oğluna sevgiyle köle olmuş, karısına bağlanmış, akrabalarına, anne ve babasına düşkün olarak yaşayıp gitmiş.

O böyle gerçek yaşamından daha gerçekmiş gibi hayalde yaşarken, hocası olan çileci uygun zamanda yapılması gereken uyandırıcı büyüyü yapmış. Oğlan aniden uyanmış, kendisini ve çileciyi hatırlamış, sihir yoluyla sözde olan olayların farkı-

na varmış, ateşe girmek isteği duymuş, çünkü amacına ulaşması için gerekliymiş. Ama ne var ki onu önlemek için yaşlılar, dostları, akrabaları ve Brahman rahipler çevresini sarmış. Onu caydırmak için her yolu deniyorlarmış, o ise göksel zevkleri kazanmak isteğiyle, akrabalarıyla birlikte bir cenaze ateşinin hazırlandığı nehir kenarına gitmiş. Orada yaşlı anne ve babasını, kederden ölmek üzere olan karısını ve ağlaşan küçük çocuklarını görmüş, şaşkına dönüp kendi kendine şöyle demiş: "Eğer ateşe girersem akrabalarım ölecekler, ben ise hocamın verdiği söz gerçek mi, değil mi bilmiyorum. Ateşe girsem mi, girmesem mi? Ama hocamın sözleri yalan olamaz, çünkü şu ana kadar söylediği her şey yerine geldi. Öyleyse seve seve ateşe gireyim." Brahman Çandrasvamin bu düşünceleri aklından geçirdikten sonra ateşe girmiş.

Şaşkınlıkla ateşin kar kadar soğuk olduğunu hissetmiş. Hayal sona erdiği için nehirden çıkmış. Kıyıda hocasını görüp ayaklarına kapanmış. Hocası sorduğunda bütün tecrübelerini ve son olarak da soğuk ateş hissini anlatmış. Hocası demiş ki: "Evlat, korkarım büyü sırasında bir hata yaptın, yoksa ateş niçin soğuk gelsin? Bu Hüner'i kazanırken böyle bir şey olmaması gerekirdi."

Çandrasvamin hocasının bu uyarısını şöyle cevaplamış: "Efendim, bir hata yapmadığımdan eminim." Bunun üzerine hoca durumu kesinlikle anlamak için düşünce gücüyle Hüner'i çağırmış, fakat Hüner ne ona gelmiş, ne de öğrencisine! Böylece her ikisi de Hüner'i kaybetmiş ve oradan üzgün ayrılmışlar.'

Bu öyküyü anlatan Vetāla, önceki uyarısını yaparak Kral Trivikramasena'ya bir soru daha sormuş: 'Kral, benim şüphemi gider, neden emredildiği gibi yapıldığı halde her ikisi de Hüner'den oldu?' Cesur kral, Vetāla'nın bu sorusuna şu cevabı vermiş: 'Büyünün efendisi, vaktimi boşa harcadığını biliyorum, yine de sana cevap vereceğim. Kişi güç bir törenini doğru uygulasa da, aklı sağlam, cesareti tam ve tereddüdü sıfır olmadıkça başarıya ulaşamaz. Bu işte ise ruhsuz genç Brahman te-

reddüt etti, hocası yardım ettiği halde büyü tutmadı ve hoca da büyü üzerindeki yeteneğini kaybetti, çünkü onu layık olmayan bir kişiye öğretmeye kalkıştı.'

Kral bunu söyleyince güçlü Vetāla yine omuzundan uçup eski yerine dönmüş, tabii kral da onu almak için peşinden gitmiş.

XCIII. Bölüm

Kral Trivikramasena onu şimşapa ağacından indirip omuzuna koymuş ve yola çıkmış. Vetāla yine konuşup şöyle demiş: 'Dinle kral, sana çok güzel bir öykü anlatacağım.

Vakrolaka adlı, tanrıların şehrine eşdeğerde bir şehir varmış, orada Sūryaprabha adlı, İndra gibi güçlü bir kral yaşarmış. Tıpkı Tanrı Vishnu gibi yeryüzünü kurtarmış ve uzun süre kolunda taşımış, her zaman yük taşımaya elverişli bedeniyle bütün insanları sevindirmiş.* Bu kralın ülkesinde insanlar ancak gözlerine duman kaçtıklarında ağlarlarmış, karasevdaya düşmüş yaşayan ölüler hariç, hiç ölümden söz edilmezmiş. Muhafızların ellerinde saf altından sopalar bulunurmuş. Kral her yönüyle zengin bir insanmış, lakin tek bir kederi varmış, o da birçok karısı olduğu halde hiç oğlunun olmamasıymış.

Bu sırada Tamralipti şehrinde Dhanapala adlı zengin mi zengin bir tüccar yaşamaktaymış. Onun Dhanavati adlı bir kızı varmış, bu kız güzelliğiyle bir lanet sonucu yeryüzüne gönderilmiş bir Vidyādharī gibiymiş. Kız erişkin olduğunda tüccar ölmüş, kral korumadığı için, akrabaları da onun malına mülküne el koymuşlar.

Tüccarın Hiranyavati adlı karısı, özenle sakladığı kendi mücevher ve takılarını alarak gece karanlığı çökerken kızı Dhanavati ile birlikte kocasının akrabalarından uzaklaşmak için kaçmış. Dışarıda gecenin karanlığı, içinde ise keder karanlığı, elin-

* 198 Vishnu'nun domuz biçimli bedenlenişi kastediliyor. (ç.n.)

den tuttuğu kızıyla şehrin dışına çıkmış. Koyu karanlıkta giderken kazığa çakılmış bir hırsıza tesadüfen omzuyla çarpmış. Adam henüz ölmemişmiş ve çarpmanın etkisiyle acısı depreşmiş, bağırmış: "Ah! Yaralarıma tuz süren kim?" Tüccarın karısı seslenmiş: "Kimsin sen?" Adam cevap vermiş: "Ben yakalanıp kazığa geçirilmiş bir hırsızım, kazığa geçirildim, ama henüz son nefesimi vermedim, kötü insan benim gibi olur. Peki saygıdeğer hanımefendi, siz kimsiniz ve böyle nereye gidiyorsunuz?" Tüccarın karısı olanı biteni anlatmaya başlamış, o sırada doğu yönünden ortaya çıkan ay da güzel yüzünü aydınlatıyormuş.

Bütün her yer aydınlandığı zaman hırsız, tüccarın kızı Dhanavati'yi görmüş ve annesine demiş ki: "Bir isteğim var, sana bin altın veririm, gel şu kızını bana ver." Kadın gülmüş ve demiş ki: "Ondan ne istiyorsun?" Hırsız cevaplamış: "Şu anda ölmek üzereyim ve hiç oğlum yok, biliyorsun, oğulsuz kişi mutluluk dünyalarını kazanamaz. Eğer önerimi kabul edersen, benim bu kızdan olacak oğlum soyumu sürdürecek, işte isteme nedenim budur, tabii kabul edersen." Tüccarın dul karısı bunu işittikten sonra teklifi açgözlülükle kabul etmiş. Gidip bir yerden su getirmiş ve hırsızın eline dökmüş ve "Kızımı sana veriyorum," demiş.

Hırsız, kızla işini bitirdikten sonra tüccarın dul karısına şöyle söylemiş: "Git ve şu banyan ağacının dibini kaz, orada bulacağın altını al, ben öldüğüm zaman cesedimi yakıp gerekli törenleri yerine getir, kemiklerimi de kutsal bir suya at, sonra kızınla birlikte Vakrolaka şehrine git. Orada halk Kral Suryaprabha yönetiminde mutlu yaşıyor, siz de orada kederden, tasadan uzak, kimsenin zulmüne uğramadan, istediğiniz gibi yaşarsınız." Bunu söyleyen hırsız, kadının getirdiği son yudum suyu da içtikten sonra çakılı olduğu kazıkta yaşama veda etmiş.

Tüccarın dul karısı gidip banyan ağacının dibindeki altınları almış, kızıyla birlikte kocasının bir arkadaşının evine gitmiş. Oradayken hırsızın cesedini yakmış, kemiklerini kutsal bir suya atmış, diğer törenleri de tamamlamış. Ertesi gün giz-

li hazineyi yanına alıp kızıyla birlikte yola koyulmuş. Uzun bir yolculuktan sonra Vakrolaka şehrine ulaşmış. Orada Vasudatta adlı bir tüccardan bir ev satın alıp kızı Dhanavati ile birlikte yaşamaya başlamış.

O sırada aynı şehirde Vishnusvamin adlı bir hoca yaşıyormuş. Onun Manahsvamin adlı çok yakışıklı bir Brahman öğrencisi varmış. Bu oğlan her ne kadar soylu bir aileden gelse ve iyi eğitim görmüş olsa da gençlik tutkularına kapılmaktan kurtulamamış ve Hamsavali adlı bir hayat kadınına âşık olmuş. Kadın ise beş yüz altın istemekteymiş ve oğlan da bu parayı bulamadığı için sürekli keder içinde dolaşıyormuş.

Bir gün tüccarın kızı Dhanavati, onu sarayının terasından görmüş, görür görmez de yakışıklılığına vurulmuş, kocası olan hırsızın söyledikleri aklına gelmiş, yanında duran annesine usulcacık şöyle söylemiş: "Anne, şu genç Brahmanın tazeliğine ve güzelliğine bak, ne kadar büyüleyici, sanki yeryüzüne düşen abıhayat yağmuru." Tüccarın dul karısı bunu duyunca, kızının genç Brahmana âşık olduğunu düşünmüş ve aklından şunları geçirmiş: "Kızım kocasına nesil vermek için onun emirlerine uyuyor, ama şu Brahmanı buraya çağırmanın ne zararı olur ki?" Bu düşüncelerden sonra, Brahmanı alıp kızına getirmesi için güvenilir bir kadın hizmetçiyi göndermiş.

Hizmetçi kadın gitmiş ve Brahmana hanımının isteğini iletmiş, genç ve çapkın Brahman şöyle söylemiş: "Eğer Hamsavali'yi elde etmem için gereken beşyüz altını verirlerse, gelir bir gece kalırım." O böyle deyince hizmetçi de gitmiş, bu isteği tüccarın dul karısına bildirmiş, kadın hemen parayı göndermiş. Manahsvamin parayı alınca, hizmetçiyle birlikte dul kadının kızı Dhanavati'nin özel dairesine gitmiş ve tek başına içeri girmiş. Orada ay ışığına bakan keklik gibi kendisini bekleyen dünya güzeli kızla buluşmuş, onu memnun etmiş, geceyi orada geçirdikten sonra ertesi sabah gizlice ayrılmış.

Tüccarın kızı Dhanavati ondan hamile kalmış ve zamanı gelince bir oğlan doğurmuş, onun iyi işaretler taşıdığı şimdi-

den görülüyormuş. Kız ve annesi oğlanın doğumuna çok sevinmişler, sonra gece olduğunda Tanrı Şiva rüyalarında onlara görünmüş ve şöyle demiş: "Bu çocuğu beşiğiyle birlikte götür ve bin altınla birlikte sabah erkenden Kral Suryaprabha'nın kapısına bırak. Bu yolla bütün istekler yerine gelecektir." Tüccarın dul karısı ve kızı Şiva'dan bu emri aldıktan sonra uyanmışlar, gördükleri rüyayı birbirlerine anlatmışlar. Tanrı Şiva'ya inandıkları için çocuğu ve altınları alıp Kral Suryaprabha'nın sarayının kapısı önüne koymuşlar.

Aynı anda Tanrı Şiva oğul isteğiyle yanıp tutuşan Kral Suryaprabha'ya da rüyasında görünmüş ve şu emri vermiş: "Kalk kral, birisi sarayının kapısına güzel bir bebek ve bir parça altın bıraktı, git, beşikle birlikte onu al." Şiva krala bunu deyince, kral sabah erkenden uyanmış ve o sırada nöbetçiler gelip krala aynı şeyi söylemişler. Kral dışarı çıkmış ve sarayın kapısında bir yığın altınla birlikte bir oğlan görmüş. Oğlan uğurlu işaretler taşıyormuş, elleri ve ayaklarındaki çizgilerde şemsiye, bayrak gibi simgeler varmış. Kral, "Şiva bana layık bir çocuk verdi," demiş ve bebeği kollarına alıp sarayına girmiş. Bir ziyafet düzenleyip ölçüsüz zenginlikler dağıtmış. Kral Suryaprabha on iki gün boyunca müzik dinlemiş, dans etmiş ve başka eğlenceler düzenlemiş. Sonra çocuğa Çandraprabha adını koymuş.

Prens Çandraprabha zamanla hem beden hem de kişilik olarak gelişmiş ve bu özellikleriyle kendisini büyütenleri sevindirmiş. Nihayet yeryüzünün yükünü taşıyacak düzeye erişmiş, cesaretiyle, cömertliği, bilgisi ve diğer başarılarıyla halkının desteğini almış. Babası Suryaprabha onun bu durumunu görünce, prensi krallığının başına geçirmiş, kendisi de yaşlı bir adam olduğundan son görevlerini yapmak üzere Varanasi'ye çekilmiş. Siyaset yaparak yeryüzünü yönetmek zorunda olan oğlundan ayrılıp Varanasi de kendini çileci yaşamına vermiş ve böyle yaşarken de yaşama veda etmiş.

Dindar Kral Çandraprabha babasının ölümünü işittiği zaman ağlamış ve gereken törenleri yaptırdıktan sonra vezirle-

rine şöyle söylemiş: "Babama borcumu nasıl ödeyebilirim? Doğrusu, ona kendi ellerimle bir şey yapmak isterdim. Bu kemikleri alacağım ve gerektiği şekilde Ganj nehrine atacağım, sonra Gaya'ya gidip tüm atalar ruhu adına bir cenaze keki ısmarlayacağım, daha sonra da ta doğu denizine kadar tüm kutsal sulara hac ziyareti yapacağım." Kral böyle söyleyince vezirler demişler ki: "Efendimiz, krallar böyle şeyler yapmazlar, çünkü krallığın birçok zayıf yönü vardır, bir an için bile başıboş bırakmaya gelmez, bu yüzden babanıza borcunuzu başkalarının aracılığıyla ödemelisiniz. Omuzlarınızdaki sorumluluğu bırakıp kutsal suları dolaşmaktan size ne? Daima sıkı korunan kralların birçok tehlike içeren hac yolculuklarına çıkması doğru değil." Vezirlerinin bu sözlerini işiten Kral Çandraprabha cevap vermiş: "Endişelenmeyin! Babam için yapmak zorundayım! Henüz genç ve kuvvetliyken kutsal suları ziyaret etmeliyim. Ne zaman ne olacağını kim bilir, vücut bir anda yok oluyor. Ben dönene kadar krallığımı siz korumalısınız." Kralın böyle kararlı olduğunu gören vezirler suskun kalmışlar. Kral yolculuk hazırlıklarına başlamış.

Derken, uğurlu bir günde kral yıkanmış, ateşe sunular sunmuş, Brahmanlara hediyeler vermiş ve bir çileci kılığına bürünüp, atlar koşulmuş olan bir arabaya binerek hac yolculuğuna başlamış. Derebeylerini, Rācputları ve ülke halkını güçlükle ikna etmiş ve bunların hepsi istemedikleri halde onu sınıra kadar geçirmişler, böylece Kral Çandraprabha ülkesinin işlerini vezirlerine bırakarak, çevresinde özel din adamlarından oluşan bir grupla yola çıkmış. Karşılaştığı değişik kıyafetli insanları ilgiyle izlemiş, değişik diller duymuş ve yolculuğu boyunca ilginç şeylerle karşılaşmış, birçok ülke geçtikten sonra Ganj'a varmış. Suyunda oluşan halkaların insanı cennete taşıyan bir merdivene benzediği nehir suyuna gözlerini dikip bakmış, Himālaya'dan doğan bu suyun Ambika* gibi olduğu söylenirmiş

* Tanrı Şiva'nın karısı Parvati'nin bir adı.

ve kökü ta Şiva'nın saçlarına* uzanırmış, ona kutlu ermişler ve Ganalar** tapınırmış. Kral arabasından inmiş, nehirde yıkanmış, dinsel gelenek uyarınca Kral Suryaprabha'nın kemiklerini suya atmış.

Hediyeler dağıtıp şraddha töreni*** yaptıktan sonra arabasına binip yola çıkmış, bir süre sonra Prayaga şehrine varmış. Kutsal yağın dumanıyla ateşinin birbirine karışmasına benzeyen ve insanların iyiliği için parıltıyla birbirine kavuşan Ganj ve Yamuna nehirlerinin birleştiği yerde ermişler tarafından kutsanmış. Kral Çandraprabha orada oruç tutup çeşitli dinsel işler yapmış, yıkanmış, sadaka dağıtmış, şraddha töreni düzenlemiş, sonra Varanasi'ye gitmiş. Burada tapınaklar, tepelerinde dalgalanan ipek bayraklarıyla uzaktan, "Gelin ve kurtuluşa erin," der gibiymiş.

Bu şehirde üç gün oruç tutup çeşitli yiyecekler sunarak Şiva'yı tapınmış, sonra Gaya'ya doğru yola çıkmış. Ormanlarda yolculuğunu sürdürürken gördüğü, meyvelerinin ağırlığıyla yerlere eğilmiş ve üzerinde kuşların tatlı tatlı şarkı söylediği ağaçlar, her adımda önünde eğilip dua ediyor gibi görünüyormuş. Rüzgârlar orman çiçeklerini eğmekle onu onurlandırmak ister gibiymiş. Ormanlık alanları böylece geçtikten sonra kutsal Gaya tepelerine varmış. Orada Brahmanlara pek çok hediye sunarak bir şraddha töreni düzenlemiş, sonra kutsal ormana girmiş. Tam babası için hazırladığı kurban töreni kekini sunacağı anda Gaya kıyısından keki almak için üç insan eli uzanmış. Bunu gören kral çok şaşırmış ve Brahmanlarına sormuş: "Bu da ne demek? Keki hangi ele vermem gerekir? Brahmanlar şöyle demişler: "Kral, bu demir çivi bulunan el kesin bir hırsızın elidir, şu süzgeç**** tutan el de bir Brahman elidir,

---

* Efsaneye göre, Ganj nehri Şiva'nın saçlarından doğar. (ç.n.)

** Tanrı Şiva'nın hizmetçisi olan topluluktur. Ganaların başı Ganeşa'dır. (ç.n.)

*** Ölü akrabaların ardından yapılan tören. (ç.n.)

**** Soma bitkisini süzmek için, süzgeç kullanılırdı. Bu süzgeci Brahmanlar kullandığı için böyle söyleniyor. (ç.n.)

şu üçüncüsü de yüzük ve uğurlu işaretlere bakılırsa, bir kralın elidir. Doğrusu, kekin hangi ele konulacağını ve bunun anlamını bilebilmiş değiliz." Brahmanalar krala bunu söyleyince o da neye karar vereceğini şaşırmış.'

Kralın omzundaki Vetāla, bu müthiş öyküyü bitirince sormuş: 'Şimdi kek hangi ele konulmalı? Kral hazretleri buyursunlar bakalım ve önceki koşulları unutma.'

Hukuku iyi bilen Kral Trivikramasena, Vetāla'dan bunu işitince sessizliğini bozmuş ve cevap vermiş: 'Kutsal kekin hırsızın eline verilmesi gerekir, çünkü Çandraprabha onun anlaşma sonucu dünyaya getirilmiş oğludur, diğer ikisinin oğlu değildir. Brahman kadınla birleşti, ama babası olarak düşünülemez, çünkü kendini para için bir geceliğine sattı. Öte yandan uğruna dinsel törenler yaptığı Kral Suryaprabha da babası olarak düşünülebilirdi, çünkü zenginliğini oğlu için kullandı, onu büyüttü. Ama beşikle birlikte bırakıldığında altınlar da vardı ve onun yetişmesi için Kral Suryaprabha'ya verilmişlerdi. Doğrusu, Kral Çandraprabha'nın babası, birleştiği kızın annesi tarafından eline su dökülen, çocuğun olması için girişimde bulunan ve bu uğurda tüm servetini ortaya koyan hırsızdır. Bu nedenle kutsal kek hırsızın eline konmalıdır, benim düşüncem budur.' Kral bunları söyleyince Vetāla omzundan uçmuş ve eski yerine dönmüş, Kral Trivikramasena da yeniden onu almaya gitmiş.

XCIV. Bölüm

Kral, Vetāla'yı şimşapa ağacından indirmiş ve omzuna koyarak yola çıkmış. Yolda yürürken Vetāla omzundan seslenmiş: 'Kral, bu inatçılığının anlamı nedir? Git, gecenin tadını çıkar, o kötü dilenci için beni taşıman senin için uygun değil. Yine de ısrarla sürdürmek istiyorsan tamam, ama o zaman şu öyküyü dinle bakalım.

Çitrakūta adlı bir şehir varmış. Burada halkın bölünmüş sınıfları asla kendi sınırlarını aşmazmış. Orada Çandrāvaloka

adlı bir kral yaşarmış. Kralların incisiymiş, ona bağlı insanların gözünde yaşam suyu gibi kıymetliymiş. Bilge kişiler, onun yiğitliğine, cömertliğine ve güzelliğine övgüler yağdırırlarmış. Bu genç kralın kalbinde tek bir keder varmış, her şeyi olduğu halde kendine uygun bir karısı yokmuş.

Bir gün kral, kederini dağıtmak için ata binmiş, adamlarıyla birlikte avlanmak için büyük bir ormana gitmiş. Orada güneş karanlık göğü ışınlarıyla nasıl aralarsa, oklarıyla yaban domuzu sürülerini öldürüp öyle yol açmış. Arcuna'dan üstün gücüyle sarı yeleli korkunç aslanları vurup oklardan yataklarında yatırırmış. İndra gibi gücüyle şimşek gibi gönderdiği oklar dağ gibi Şarabhaların* kanatlarını kopartıp yere düşürürmüş. Kral kendini ava öyle kaptırmış ki, tek başına ormanın içlerine girmek sevdasına kapılmış, atını sertçe topuklayarak o yöne sevk etmiş. Bu topuk vuruşundan biraz fazla etkilenen at, kamçı vuruşundan da etkilenerek rüzgâr gibi bir hızla bir anda on yocana yol almış ve kralı şaşkınlık içinde bırakarak bir başka ormana götürüvermiş.

At orada durmuş, yönünü şaşırmış olan kral yorgun argın dolaşmış ve nihayet büyük bir göl bulmuş. Gölün rüzgârla eğilip kalkan çiçekleri sanki, "Gel gel," der gibi onu çağırıyorlarmış. Göle yaklaşmış, eyerini çıkararak atı rahatlatmış, yere yatırıp yıkamış, su vermiş, sonra bir ağacın gölgesine bağlayarak bir parça ot vermiş. Ardından kendisi de yıkanmış, su içmiş ve epeyce rahatlamış, gözlerini gölün çevresindeki hoş manzaralarda gezdirmiş ve gölün bir kıyısında, bir aşoka ağacının dibinde bir ermişin muhteşem güzellikteki kızını görmüş, kızın yanında arkadaşı da varmış. Ağaç kabuğundan bir elbisesi ve çiçeklerden yapılmış kolyeleri kızı daha da güzelleştiriyormuş. Saçları çilecilik usulüne göre örülüymüş ve bu zarif yönüyle daha da göz kamaştırıyormuş. Aşk oklarının menziline girmiş

* Ormanda yaşayan, kükreyişiyle bütün canlıları korkutan mitolojik bir hayvandır. (ç.n.)

olan kral, kendi kendine konuşmuş: "Bu kim olabilir? Acaba gölde yıkanmaya gelmiş olan Sāvitrī* olabilir mi? Yoksa Şiva'nın kollarından sıvışıp giden ve kendini yeniden çileciliğe veren Gaurī mi? Ya da gündüz kaybolduğu halde, kendince gündüz de bir görüneyim deyip güzel yüzünü gösteren ay mı? İyisi mi yaklaşıp öğreneyim," böyle düşünen kral kıza yaklaşmış.

Kralın yaklaştığını gören kız, onun yakışıklılığından şaşkınlaşmış gözlerle bakarken, örmekte olduğu çiçekleri bırakmış ve kendi kendine konuşmuş: "Böyle bir ormana yolu düşmüş bu adam da kim? Bir Siddha mı, yoksa bir Vidyādhara mı? Doğrusu, güzelliği tüm dünyanın gözünü doyurabilir." Bu düşünceler kafasından geçtikten sonra doğrulmuş ve çekingen gözlerle ona bakmış.

Nazik ve hünerli kral kıza yaklaşmış ve şöyle söylemiş: "Güzel kız, uzaklardan gelmiş ve sana bakmaktan başka bir şey istemeyen bir canı ağırlayıp eğlendirmeni beklemiyorum, fakat çileci yaşamına bağlı olanların bulunduğu yerden buraya nasıl geldin?" Kral böyle deyince, kızın orada oturmakta olan becerikli hizmetçisi kralla ilgilenmeye başlamış.

Arzuyla dolan kral, etkileyici bir sesle konuşmuş ve şöyle söylemiş: "Değerli hanımefendi, bu arkadaşınız hangi uğurlu ailenin süsüdür? Kulağa abıhayat gibi gelen adı nedir acaba? Bir çiçek gibi narin bedenine rağmen, çilecilere uygun bir katılıkla bu vahşi çevrede neden acı çekiyor?" Kızın arkadaşı kralın bu konuşmasına şöyle cevap vermiş: "Bu kız, büyük çileci Kanva'nın Menakā'dan doğma kızıdır, çile yerinde büyümüştür, adı da İndivaraprabha'dır. Bu göle babasının izniyle yıkanmak için geldi, babasının çile yeri de buradan çok uzakta değil."

Kız bunları söyleyince kral memnun olmuş, atına binerek Ermiş Kanva'nın çile yerine doğru yola koyulmuş, bu arada onunla kızı hakkında konuşacaklarını düşünüyormuş. Atını çile ye-

* Bu sözcükle burada "Güneşin kızı" Savitri kastediliyor olsa gerek. (ç.n.)

rinin dışında bırakmış, keçeleşmiş saçları, ağaç kabuğundan elbiseleriyle ağaçlara benzeyen çilecilerle dolu çile yerine alçakgönüllülükle girmiş. Ermiş Kanva etrafı diğer çilecilerle çevrili olarak orada oturuyormuş, bu haliyle etrafı diğer gezegenlerle çevrili ay gibiymiş. Kral ona yaklaşmış ve ayaklarına kadar eğilip selamlamış. Ermiş onu ağırlayıp yorgunluğunu gidermiş ve vakit kaybetmeden demiş ki: "Oğlum Çandrāvaloka, sana bir tavsiyede bulunacağım. Biliyorsun ki bu dünyada yaşayan her canlı ölümden korkar. Öyleyse neden sebepsiz yere şu zavallı geyikleri öldürüyorsun? Tanrı silahı korku içindeki canlıları korumak için verdi. Öyleyse sen de düşmanlarını yok edip halkını doğrulukla yönet ve bu geçici yaşamı tanrının verdiği savaş atlarıyla, savaş filleriyle koru. Yöneticilikten tat al, hediyeler bağışla, ününü tüm dünyaya yay, ama bu zalimce ölüm eğlencesinden vageç, bu çirkin avlanma işine bir son ver. Katil, kurban ve atın yan yana olduğu bu zararlı işin kime ne faydası var? Pandu'nun* başına gelenleri duymadın mı?"

Akıllı Kral Çandrāvaloka, Ermiş Kanva'nın bu uyarısını memnuniyetle karşılamış ve şöyle söylemiş: "Saygıdeğer efendim, bana bir ders verdiniz, bu benim için büyük bir lütuftur. Bundan sonra avlanarak canlıların yüreğine korku salmayacağım." Bunu işiten ermiş dedi ki: "Bu kararın beni sevindirdi, şimdi dile benden ne dilersen." Bu anı beklemekte olan kral hemen demiş ki: "Madem benden memnun kaldınız, İndivaraprabha'yı bana verin." Kralın bu isteği üzerine ermiş kızını vermeyi kabul etmiş. Kız da o sırada zaten yıkanmaktan dönüyormuş. Bu kız, çilecinin bir Apsarastan olma kızıymış. Çilecilerin karıları, kızı bir güzel süslemişler ve evlilik törenini yapmışlar. Kral Çandrāvaloka atına binmiş, karısını da alıp yola

* Mahābhārata Destanı'nın kahramanı olan beş kardeşin babaları Pandu cinsel birleşmede bulunan iki ceylanı öldürmüştü. Ancak gerçekte erkek ceylan sevişmek için kılık değiştirmiş bir ermişti. Bu ermiş ona beddua etmiş ve kendisi gibi aşk esnasında öleceğini söylemiş, bu nedenle Pandu bir çileci yaşamı benimsemiş ve cinsel zevklerden vazgeçmişti. (ç.n.)

çıkmış, çilecilerin hepsi iki gözü iki çeşme, onları çile yerinin sınırına kadar uğurlamışlar. Kral gün boyu yol almış ve yorgun güneş, dağların arkasından kaybolmuş. Ardından karanlığın menekşe rengi giysisine bürünmüş, aşk taşıyan, ceylan gözlü gece ortaya çıkmış.

O sırada kral, yol üzerinde bir aşvattha ağacına rastlamış. Ağaç bir gölün kenarındaymış, göl de iyi insanların kalbi gibi temizmiş. Sık dallar ve yapraklarla kaplı gölgelik ve çimenlik bir yerde olduğunu gören kral, geceyi burada geçirmeye karar vermiş. Atından inmiş, ot ve su vermiş, gölün kumlu kıyısına yatırmış, sonra su içip tatlı rüzgârla serinlemiş ve çilecinin kızıyla ağacın altında çiçeklerden yapılma yatağa yatmış. O anda ay ortaya çıkmış, karanlığın örtüsünü sıyırarak doğunun kızarmış yüzünü öpmeye başlamış. Göğün her yönü karanlıktan kurtulmuş, ayın ışıkları her yanı öyle bir sarmış kuşatmış ki, kibir kendisine sığınacak bir yer bulamamış. Ayın ışıkları sarmaşıklardan yapılmış barınağın açık yerlerinden sızmış ve bir kandil gibi ağacın dibindeki alanı aydınlatmış.

Ertesi sabah kral yataktan kalkmış, sabah duasından sonra ordusuna kavuşmak için karısıyla birlikte hazırlanmış. Geceleyin güzel lotusların yanaklarını öpen ay şimdi parlaklığını yitirmiş, korkudan batı dağının derinliklerine kaçmış gibi duruyormuş. Çünkü güneş kızgın, kırmızı, sanki onu öldürmek istercesine kılıcını kaldırmış ayın uzun parmaklarına vuracak gibiymiş. O sırada kapkara bir dev Brahman cini çıkagelmiş. Saçları şimşek gibi sarıymış ve fırtına bulutuna benziyormuş. Kendine bağırsaklardan bir çelenk yapmışmış, boynunda saçlardan oluşan bir ip varmış. Bir insanın beynini çiğniyormuş ve kafatasının içindeki kanı içiyormuş Canavar uzun sivri dişlerini dışarı çıkararak iğrenç bir kahkaha atmış, ağzından öfkeyle ateş kusmuş ve krala şöyle tehdit savurmuş: "Alçak! Şunu bil ki ben Cvalamukha adlı bir Brahman devim ve bu aşvattha ağacı benim evimdir. Tanrılar bile giremezken sen ne cüretle evime giriyor ve orada karınla eğleniyorsun. Öyleyse hak et-

tiğin cezayı vereceğim. Ey pis herif, kalbini çıkarıp yiyeceğim, kanını da içeceğim!"

Kral bu korkunç tehdidi duyunca karısının korktuğunu görmüş ve canavarın alt edilmez olduğunu bildiğinden alçakgönüllülükle şöyle söylemiş: "Cahillikle size karşı işlediğim suç yüzünden özür dilerim, ben korumanıza sığınmak için evinize girmiş bir misafirim. Tıka basa doyabileceğiniz bir insan getirerek size yardım edebilirim. Lütfen sakin olun, öfkelenmeyin." Brahman dev, kralın bu konuşması üzerine sakinleşmiş, "Peki, öyle olsun bakalım," demiş. Sonra şöyle söylemiş: "Şartlarımı yerine getirirsen, bu hareketini görmezden gelebilirim. Yedi yaşlarında, zeki bir Brahman çocuk bulmalısın, senin uğrunda ölümü göze alacak soylu bir kişiliği olmalı. Anne ve babası çocukları kurban edileceği zaman onu yere yatırmalı ve ellerini ayaklarını sıkıca tutmalı. Bugünden itibaren yedinci günde bu özelliklerde bir kurbanı kendi kılıcınla öldürüp bana sunmalısın. Bu şartlara uyarsan iyi, yok uymam dersen, o zaman seni de bütün sarayını da bir anda yok ederim, haberin olsun." Bunları işiten kral, korkudan hemen şartları kabul etmiş, Brahman dev de bir anda ortadan kaybolmuş.

Kral Çandrāvaloka atına binmiş ve çok kederli bir ruh hali içinde ordusunu aramaya koyulmuş. Kendi kendine demiş ki: "Eyvahlar olsun, avlanma ve aşktan karışmış aklımla aynı Pandu gibi kendi sonumu hazırladım, ne kadar budalayım! Bu Rākshasanın istediği gibi bir kurbanı nasıl bulabilirim ki? Bu arada kendi şehrime varıp ne olup bittiğine bakayım." Böyle düşünürken kendisini aramaya çıkmış olan ordusuyla karşılaşmış, sonra karısıyla birlikte Çitrakuta şehrine girmiş. Onun kendisine uygun bir eş bulduğunu gören bütün krallık mutlu olmuş, ancak kral günün kalan kısmını herkesten gizlediği bir kederle geçirmiş.

Ertesi gün, olan biteni gizlice vezirlerine anlatmış, içlerinden akıllı bir vezir demiş ki: "Üzülmeyin kralım, arayıp size böyle bir kurban bulacağım, bu dünyada ne mucizeler oluyor."

Vezir, kralı bu sözlerle rahatlattıktan sonra en kısa sürede altından yedi yaşında bir çocuk heykeli yaptırmış, kulaklarını mücevherlerle süsleyip bir arabanın üstüne koymuş ve arabayı kasaba kasaba, köy köy dolaştırmış, çobanlara bile göstermiş. Çocuk heykeli bu şekilde dolaştırılırken, vezir onun önünde davul çaldırıp sürekli olarak şu ilanı yapıyormuş: "Eğer yedi yaşında bir Brahman çocuk halkın yararı için, isteyerek kendini bir Brahman deve sunarsa, anne ve babası bu çocuğun kurban edilmesine izin verirse, öldürülürken onun elini ayaklarını tutarlarsa, kral bu şartlara uyan ve ailesine yarar getiren çocuğa bu altın heykeli mücevherleriyle birlikte verecek, ayrıca yüz tane köy bağışlayacak."

Derken, krallığın bağışlarıyla geçinen Brahmanlardan yedi yaşında, çok cesur ve beğenilen bir Brahman çocuk bu ilanı işitmiş. Bu çocuk bebekliğinden beri eşe dosta iyilik yaparmış, bu özelliğini bir önceki yaşamından alıyormuş. Doğrusu, kralın halkında bulunan erdemin bedenlenmiş biçimi gibiymiş. Gelip ilanı duyuranlara şöyle demiş: "Ben kendimi feda edebilirim, ama önce gidip anne ve babama söylemeliyim, sonra geri gelirim." O böyle söyleyince adamlar sevinmiş, gitmesine izin vermişler. Oğlan eve gitmiş, ellerini kavuşturup anne ve babasına şöyle yalvarmış: "Ben toplumun yararı için bu ölümlü bedenimi feda etmek istiyorum, şimdi bana izin verin, sizin yoksulluğunuz da sona ersin. Çünkü kendimi sunduğumda kral bana altından yapılmış heykelimi ve mücevherler verecek, ayrıca yüz köy verecek, ben de onları size vereceğim. Böylece size olan borcumu ödeyeceğim, hem de halka iyilik yapmış olacağım, sizin yoksulluğunuz da sona erecek ve benim yerimi alacak birçok çocuk yapacaksınız."

O böyle konuşunca çocuğun anne ve babası şöyle demişler: "Sen ne söylüyorsun oğlum? Rüzgâr mı çarptı? Çıldırdın mı? Yoksa nasıl böyle konuşabiliyorsun? Kim zengin olmak için çocuğunun ölümünü ister? Hangi çocuk bedenini feda eder?" Çocuk, anne ve babasının bu sözlerine şöyle cevap vermiş: "Ak-

lım başımda, siz sözüme kulak verin. Bu anlatılamaz derecede kirli ve nefret dolu beden, bu acı yuvası nasıl olsa bir gün yok olacak. Bilge kişiler, akıp giden evrende kalıcı tek şeyin, bu kırılgan ve geçici bedenle yapılan yararlı işler olduğunu söylerler. Bütün yaratıklara iyilikte bulunmaktan daha güzel ne olabilir? Eğer anne ve babama bağlılığımı gösteremeyeceksem, bedenimin ne kıymeti kalır?" Cesur çocuk bu ve buna benzer sözlerle gözü yaşlı anne ve babasını kararını uygulamaya ikna etmiş. Sonra kralın adamlarına gitmiş, onlardan altın heykeli ve yüz köy sözünü alıp anne ve babasına vermiş. Sonra kralın adamları önde, anne babası arkada, Çitrakuta'daki kralın yanına gitmiş.

Kral Çandrāvaloka tılsımlı gibi duran yiğit çocuğu görünce çok sevinmiş. Onu çiçek çelenkleriyle süslemiş, hoş kokulu merhemlerle ovmuş, bir filin sırtına oturtmuş, anne ve babasını da alarak Brahman devin oturduğu yere gitmiş.

Sonra din adamı aşvattha ağacının yanına bir çember çizip gerekli törenleri yapmış, ateşe bir adak sunmuş. Brahman dev Cvalamukha ortaya çıkmış, büyük bir kahkaha atıp Vedalardan dualar etmeye başlamış. Görünüşü çok korkunçmuş, sık sık esneyip hırıldıyormuş, içtiği kanlarla sarhoş haldeymiş. Gözleri kırmızı kırmızıymış ve vücudunun gölgesi her yanı kaplıyormuş. Kral Çandrāvaloka onun önünde eğilmiş ve şöyle konuşmuş: "Ey tapınılacak kişi, bugün yedinci gün ve söz verdiğim gibi size kurban edilmek üzere bir insan getirdim, lütfedin ve bu kurbanı kabul edin efendim." Kral bunları söyleyince Brahman dev, diliyle dudaklarını yalayarak Brahman çocuğa bakmış.

O sırada soylu çocuk mutluluk içinde kendi kendine demiş ki: "Kendimi kurban etmekle sağlayacağım yarar beni cennete taşımasın, başkalarının işine yaramayan bir kurtuluşa ulaşamayayım, bu kurban doğumdan doğuma herkesin yararına olsun!" O bu istekte bulunur bulunmaz gökyüzünde bir kalabalık oluşup aşağıya çiçekler yağdırmaya başlamış.

Çocuk, Brahman devin önüne konmuş, anne ellerinden, babası da ayaklarından tutmuş. Kral kılıcını çekmiş ve onu öldürmeye hazırlanmış, o anda çocuk yüksek sesle bir kahkaha patlatmış. Brahman dev dahil, oradaki herkes yaptığı işi bırakmış ve ellerini kavuşturup çocuğun yüzüne bakarak önünde eğilmişler.'

Vetāla bu eğlendirici ve duygulu öyküyü bitirince, Kral Trivikramasena'ya şu soruyu sormuş: 'Şimdi söyle bakalım kral, ölüme gitmek üzere olduğu böyle korkunç bir anda çocuğun gülmesinin nedeni neydi? Bunu çok merak ediyorum doğrusu, eğer biliyor da söylemiyorsan kafanı yüz parçaya bölerim, ona göre.'

Kral cevap vermiş: 'Çocuğun gülmesinin nedeni şudur. Biliyorsun ki zayıf bir canlı tehlikeyle karşılaştığı zaman, kendisini kurtarması için anne ve babasını çağırır. Eğer anne ve babası yoksa, o zaman kralın korumasına sığınır, kral da yardım edemiyorsa, özel korumasında olduğu ilahi varlığa seslenir. Ama şu durumda, hepsi de orada olduğu halde kendilerinden beklenenin tam aksi yönünde davranmaktalar. Çocuğun anne ve babası zenginlik hırsıyla onun ellerini ve ayaklarını tutuyorlar. Kral kendi yaşamını kurtarmak için onun ölmesine razı ve onu koruması gereken tanrısal varlık olan Brahman dev çocuğu yemek üzere. Çocuk kendi kendine diyor ki: "Şu ölümlü, çirkin ve acıyla dolu beden için yoldan çıkmış olanlara bak! Bunlar Brahma, İndra, Vishnu, Şiva ve diğer tanrıların kesinlikle ölmesini, bu dünyada bedenin sürekliliğini neden isterler ki?" Brahman çocuk hem sevinçten hem de hayretten gülüyor. Sevinçten gülüyor, çünkü amacına ulaştı, hayretten gülüyor, çünkü karşısındakilerin olağanüstü cehaletlerini izliyor.'

Kral bunları söyleyip susmuş ve Vetāla hemen sihir gücüyle görünmez olup omzundan uçmuş, eski yerine gitmiş. Kral ise, bir an bile tereddüt etmeden onun peşine düşmüş, doğrusu büyük insanların kalpleri büyük denizler gibi sarsılmaz ve güvenlidir.

XCV. Bölüm

Kral Trivikramasena gidip Vetāla'yı şimşapa ağacından yeniden alınış ve onu omzunda taşımaya başlamış. Yolda yalnız yürürken Vetāla, krala seslenmiş: 'Dinle kral, sana bir zoraki bağlılık öyküsü anlatayım.

Vişālā adlı bir ülke varmış. Burası Tanrı İndra'nın ikinci ülkesi gibiymiş. Sanki Yaratıcı onu cennetten gelen erdemli insanlar için yapmış. İşte bu şehirde Kral Bali'den üstün, iyi insanların örneği, Padmanabha adlı mutlu bir kral yaşarmış. Bu kralın hükümranlığı sırasında bu şehirde Zenginlik Tanrısı'ndan bile zengin, Arthadatta adlı bir tüccar yaşanış. Onun Anangamancarī adlı bir kızı olmuş. Bu kız sanki Yaratıcı tarafından göksel perilere benzerliğini göstermek için dünyaya gönderilmiş gibi güzelmiş. Tüccar bu kızı Tamralipti şehrinde yaşayan seçkin bir tüccarın Manivarman adlı oğluna vermiş. Ancak adam tek çocuk olan kızına çok düşkün olduğundan, kızı oğlanın evine göndermemiş, oğlanı kendi evlerine almış. Ancak Anangamancarī'nin kocası Manivarman karısına hastaya verilen ilaç gibi acı gelen tatsız bir insanmış. Sevimli kız ise cimrinin zor kazanılıp biriktirilmiş parası gibi tatlıymış kocasına.

Bir gün Manivarman anne babasını özlemiş ve Tamralipti'deki evine onları görmeye gitmiş. Birkaç gün geçtikten sonra sıcak mevsim başlamış, güneşin keskin ışınları evinden uzak yolcuların yolculuğunu engeller hale gelmiş. Rüzgârlar yasemin ve boru çiçeklerinin kokularıyla esiyormuş, baharın gidişi nedeniyle dört bir yönden sıcak sıcak iç çeker gibiymiş. Sıra sıra tozlar rüzgârla kalkıp göğe yükseliyormuş, tıpkı ısınmış yeryüzünden bulutlara giden elçiler gibi. Yolcuların yavaş yavaş sıcaktan tükenmesi gibi, günler de yavaş yavaş tükenmiş ve yolcular ağaç gölgesi arar olmuşlar. Solgun ay ışığıyla geçen geceler, baharın uzaklaşmasıyla kısalmış.

Bu mevsimde bir gün tüccarın kızı Anangamancarī evlerinde yakın bir arkadaşıyla yüksek bir pencereden bakıyormuş.

Sandal ağacının yağı gibi beyaznış ve üzerinde ince, zarif, ipek elbiseler varmış. O sırada, kralın din adamının oradan geçmekte olan Kamalakara adlı oğlunu görmüş. Genç Brahman küllerden doğan ve Rati'yi bulmaya giden Aşk Tanrısı'na benziyormuş. Kamalakara da yukarıda ay küresi gibi duran güzel kızı görünce mutlulukla dolmuş ve kumuda çiçeklerinden bir demet gibi olmuş.* Birbirlerini gördükleri zaman her ikisi de Kāma'nın güçlü emriyle çok etkilenmişler. Tutku tarafından ele geçirilmiş, utangaçlıklarını bir kenara atmışlar ve aşk çılgınlığının fırtınası akıllarını çok uzaklara uçurmuş. Kamalakara'nın arkadaşı onun aşktan çarpıldığını görünce, güçlükle de olsa çekip kendi evine götürmüş.

Anangamancarī genç Brahmanın adını merak etmiş ve hiç istemediği halde sırdaşıyla birlikte ağır ağır içeri çekilmiş. Sonra aşk ateşiyle fena halde çarpıldığını hissetmiş ve sevgilisini düşünerek yatağa serilmiş, ne bir şey görmüş, ne de duymuş. Utanma ve korku içinde iki üç gün geçmiş. Ayrılığın acısına dayanamayıp zayıflamış, solmuş ve olanaksız gibi görünen sevgiliyle birleşeme düşüncesi yüzünden intihar etmeye karar vermiş. Bir gece bütün hizmetçiler uyurken, ışınlarını pencereden parmak gibi sokan ayın etkisiyle dışarı çıkmış ve bahçede ağacın dibindeki havuza doğru gitmiş. Orada duran ve aile tanrıçaları olan Çāndī heykeline yaklaşmış. Heykeli babası büyük bir görkemle yaptırmışmış. Kız tanrıçanın önünde eğilmiş ve yakararak şöyle söylemiş: "Madem Kamalakara'yı bu yaşamımda koca olarak kazanamadım, bari gelecek yaşamımda kocam olsun!" Kız tanrıçanın önünde heyecanla bu sözleri söylemiş ve elbisesinin üst kısmından bir ip yapıp aşoka ağacına bağlamış.

O sırada aynı odada uyumakta olan kızın sırdaşı uyanmış, arkadaşını yanında göremeyince aramak için bahçeye çıkmış.

---

* Ay kumuda çiçeklerinin, güneş ise kamala çiçeğinin (nilüfer çiçeği) efendisidir. Oğlanın adı olan Kamalakara "nilüfer çiçekleri demeti" anlamına geliyor. İlginç bir söz oyunu yapılıyor. (ç.n.)

Orada ipi boynuna geçirirken görünce, "Dur, dur!" diye bağırmış ve koşup kızın ipini kesmiş. Anangamancarī, koşup ipini kesen arkadaşını görünce büyük bir keder içinde yere yığılmış. Arkadaşı onu yatıştırmış ve kederinin nedenini sormuş, kız da bir çırpıda her şeyi anlatmış ve sözlerini şöyle sürdürmüş: "İşte görüyorsun dostum Malatika, ben anne ve babamın gözetimi altındayım ve sevdiğim adamla birleşebilmem için küçücük bir şansım bile yok, ölüm benim için en büyük mutluluktur." Anangamancarī, Aşk Tanrısı'nın okları altında işkence çekerken söylediği bu sözlerden sonra, kederine yenik düşmüş ve bayılmış.

Dostu Malatika bağırmış: "Eyvah, Aşk Tanrısı Kāma'nın emrine dayanmak ne kadar zor, şu arkadaşım her zaman baştan çıkan kadınların durumuna gülerdi." Bu sözlerle ağlarken, Anangamancari'yi soğuk suyla ovalamış, yelpazelemiş. Ateşini düşürmek için lotus yapraklarından bir yatak yapmış ve kalbinin üzerine buz gibi soğuk bir kolye koymuş. Anangamancarī, iki gözü iki çeşme, dostuna şöyle söylemiş: "Dostum, kolye ve diğer yaptıkların derindeki ateşimi söndüremez, ama aklınla beni yatıştırabileceğin bir yol var. Eğer hayatımı kurtarmak istiyorsan beni sevdiğimle birleştir." O böyle deyince Malatika sevgiyle konuşmuş: "Dostum, gece şimdi hemen hemen sona erdi, fakat yarın sevgilini buraya getirir, onunla buluşmanı sağlarım. Şimdi kendine gel ve evine gir." O böyle söyleyince Anangamancarī mutlu olmuş, boynundaki kolyeyi çekip dostuna hediye olarak vermiş ve demiş ki: "Şimdi evine git, yarın erkenden sevgilimin evine gidersin, şansın açık olsun!" Bu sözlerden sonra arkadaşını göndermiş, kendisi de evine girmiş.

Malatika ertesi gün sabah erkenden, kimseye görünmeden Kamalakara'nın evine gitmiş, onu bahçede ararken bir ağacın dibinde durduğunu görmüş. Adam aşk ateşiyle yandığı için, sandal ağacı suyuyla ıslatılmış lotus yapraklarından yapılmış yatakta kıvranıp duruyormuş, güvenilir dostlarından biri de muz yaprağıyla yelpazeleyerek onu rahatlatmaya çalışıyormuş. Kız,

"Acaba onun aşk hastalığı dostuma duyduğu aşktan mı?" diye merak edip oraya bir yere gizlenmiş ve gerçeği öğrenmek için beklemeye başlamış.

O sırada Kamalakara'nın arkadaşı demiş ki: "Bir an için gözlerini şu güzel bahçeye çevir ve kalbini serinlet. Kedere kapılma." Genç Brahman bunu duyunca demiş ki: "Dostum, kalbim tüccarın kızı Anangamancarī tarafından çalındı, şimdi göğsüm boş, kalbimi nasıl serinletebilirim? Aşk Tanrısı kalbimin çalındığını görünce beni okluk olarak kullanıyor, mutlaka o kızı bulmam gerek."

Genç Brahman böyle söyleyince şüphesi ortadan kalkan Malatika mutlu olmuş ve ortaya çıkıp ona yaklaşmış ve demiş ki: "Mutlu olun efendim, Anangamancarī beni size gönderdi. Size onun mesajını iletiyorum: 'Bu erdemli bir insanın nasıl bir davranışıdır ki güzel bir kızın gönlüne zorla giriyor, kalbini çaldıktan sonra ortadan kaybolup kendini göstermiyor?' Gerçekten de kalbini çaldığın kız kendini sana teslim etmek istiyor. Çünkü gece gündüz iç çekerek yanıyor, yanan kalbinin ateşinden adeta dumanlar çıkıyor. Göz damlası gibi akan siyah gözyaşları lotusa benzeyen yüzünün kokusuna gelen arılara benziyor. Şimdi eğer istiyorsan, her ikiniz için de uygun olan şeyi söyleyeceğim."

Malatika bunu deyince Kamalakara cevap vermiş: "Değerli hanım, bu sözlerinizle, yani sevdiğimin beni sevdiğini gösteren sözleriyle rahatlıyorum ama onun mutsuz bir halde olması beni çok korkutuyor. Bizim tek sığınağımız sizsiniz, en iyisini siz bilirsiniz." Malatika şöyle demiş: "Bu gece Anangamancarī'yi evinin bahçesine getireceğim, siz de dışarıda beklemelisiniz. Sizi içeri sokmanın bir yolunu bulacağım, ondan sonra birbirinizi dilediğiniz gibi görebilirsiniz." Malatika bu sözlerle genç Brahmanı sevindirdikten sonra amacına ulaşmış olarak oradan ayrılmış ve gidip Anangamancarī'yi de sevindirmiş.

Derken, güneş yarattığı aşk alacakaranlığıyla batmış ve biten günün ardından gelen gece, alna yapıştırılan süs bene-

ği gibi ayı gökyüzüne yapıştırarak süslemiş. Beyaz kumuda çiçekleri açık ağızlarıyla neşeyle gülüyor ve sanki, "Talih lotusları bıraktı, bize geldi," der gibi bakıyorlarmış. Sabırsızlıkla dolu Kamalakara süslenmiş ve Anangamancari'nin evinin bahçe kapısına doğru yaklaşmış. Malatika, günü zor geçirmiş olan Anangamancari'yi bahçeye getirmiş. Onu bahçenin ortasındaki kameriyeye oturtmuş ve Kamalakara'yı getirmeye gitmiş. Adam gelip koyu yeşillik arasında kızı görünce, yorgun bir yolcunun gölgelik bir yer bulduğunda sevindiği gibi sevinmiş.

Ona doğru ilerleyince tutkusu utancına üstün gelen kız koşup aşkla kollarını boynuna dolamış ve kekeleyerek, "Neredesin? Artık seni yakaladım," demiş ama aşırı heyecandan nefesi kesilmiş, oracıkta ölmüş. Rüzgârla kopmuş bir sarmaşık gibi yere yığılıp kalmış. Aşkın yolu ne garip, sonuçları ne kadar acı tanrım! Kamalakara, yıldırım çarpmasına benzeyen bu korkunç bahtsızlık karşısında, "Tanrım, nedir bu?" demiş ve duyularını yitirip yere yığılmış. Kısa bir süre sonra kendine gelmiş, sevgilisini kollarına almış, onu kucaklayıp öpmüş ve çok ağlamış. Öyle kederlenmiş ki, kalbi dayanamayıp ortadan ikiye ayrılmış. Malatika onların cesetlerinin başında ağlarken gece sona ermiş. Olanları ertesi gün bahçıvanlardan öğrenen kızın ve oğlanın akrabaları utanç, merak, keder ve şaşkınlık içinde oraya gelmişler. Üzüntülü yüzlerle epey bir zaman ne yapacaklarını bilememişler. Kötü kadınlar keder yaratırlar ve ailelerinin bela kaynağıdırlar.

Bu sırada Anangamancarī'nin kocası Manivarman, karısının özlemiyle dolu olarak, babasının Tamralipti şehrinden dönmüş. Kayınpederinin evine geldiğinde olanları duymuş, koşup bahçeye gelmiş ve ağlamaktan gözleri kör olmuş. Orada karısı başka bir adamla yatmaktaymış, keder ateşiyle yanan adam da bir anda son nefesini vermiş. Derken, bağırıp çağıran insanlar öyle çok gürültü yapmışlar ki bunu duyan tüm şehir halkı şaşkınlık içinde orada toplanmış.

Derken, çok eskiden beri Anangamancarī'nin babası tarafından hep bu bahçeye çağrılmış olan Tanrıça Çandi'ye Ganaları şöyle yakarmışlar: "Tanrıça, Tüccar Arthadatta bahçeye senin heykelini yaptırmış ve her zaman sana tapınmıştı, bu yüzden onu bu kederli anında bağışla, ona acı." Şiva'nın sevgilisi, keder gideren tanrıça, Ganaların bu yakarışını duyunca yerde yatan üç ölüyü de diriltmiş ve onları tutkusuz kılmış. Onlar da uykudan uyanır gibi kalkmış ve hiçbir aşk tutkusu hissetmemişler. Bu mucizeyi gören insanlar çok sevinmişler, Kamalakara utançtan boynu bükük, evine gitmiş. Arthadatta da utanan kızını alıp kocasıyla birlikte evlerine girmiş.'

Gece gittikleri yolda bu öyküyü anlatan Vetāla, Kral Trivikramasena'ya yine bir soru sormuş: 'Söyle bana kral, tutkudan körleşmiş bu üçünden, en aşırı sevdaya düşmüş olan hangisidir? Bilip de söylemezsen başına gelecekleri biliyorsun.'

Kral, Vetāla'nın bu sorusuna şu cevabı vermiş: 'Bana öyle geliyor ki bu üçünden en çok sevdalı olan Manivarman'dır. Çünkü birbirine ümitsizce bağlanan iki insanın zamanla gelişen aşkları yüzünden ölmüş olmaları anlaşılabilir bir durumdur. Fakat Manivarman gerçekten en çok âşık olandır, çünkü karısının başka bir erkekle birlikte ölüsünü bulunca, bu duruma öfkeleneceği halde büyük aşkının yarattığı kederle öldü.'

Kral bunu söyleyince güçlü Vetāla tekrar omzundan uçmuş ve eski yerine dönmüş, kral da peşinden gitmiş.

XCVI. Bölüm

Kral Trivikramasena yine Vetāla'yı şimşapa ağacından indirmiş, omzuna koymuş ve tek başına yaptığı yolculuğu kaldığı yerden sürdürmüş. Yolda Vetāla ona demiş ki: 'Kral, sen iyi ve cesur bir kişisin, o halde şu eşsiz öyküyü dinle.

Bir zamanlar yeryüzünde, Pātaliputra şehrinin efendisi olan Dharanivaraha adlı bir kral yaşamış. Brahman yönün-

den zengin olan bu kralın ülkesinde sırf Brahmanlara ayrılmış Brahmasthala adlı bir yer varmış. Burada Vishnusvamin adlı bir Brahman yaşıyormuş. Onun kendine yaraşır çok iyi bir karısı varmış. Zamanla ondan dört oğlu olmuş. Oğlanlar Veda eğitimlerini tamamlamış, çocukluklarını da geride bırakmışlar ki, önce Vishnusvamin, sonra da karısı ölüp cennete gitmişler.

Geride kalan çocuklar acınacak duruma düşmüşler, zira onları koruyacak bir hamileri kalmadığı gibi, hısım akraba da sahip oldukları ne varsa ellerinden almış. Onlar da kafa kafaya verip düşünmüşler: "Burada geçinecek hiçbir şeyimiz kalmadı, en iyisi dedemizin Yacnasthala bölgesindeki evine gitmek!" Böyle karar verdikten sonra yola çıkmışlar, dilenerek geçirdikleri birkaç günden sonra dedelerinin evine varmışlar. Dedeleri ölmüşmüş, ama dayıları onlara yiyecek verip evlerine almışlar. Oğlanlar Veda ezberleyerek o evde yaşıyorlarmış, lakin bir süre sonra fakirlikleri yüzünden onları küçümseyen dayıları çocukların ne yiyecek, ne giyecek, ne de herhangi bir ihtiyaçlarıyla ilgilenmişler.

Akrabalarının bu çirkin davranışlarından kalpleri kırılan çocuklar aralarında gizli gizli konuşuyorlarmış, en büyükleri diğerlerine demiş ki: "Evet kardeşlerim, biz ne yapabiliriz ki? Kader ağlarını örüyor, kimse bu dünyada istediğini yapamaz. Mesela bugün dalgın bir halde dolaşırken bir mezarlığa gelmişim. Orada yerde yatan ölmüş bir adam gördüm. Tüm bedeni gevşemiş öylece yatıyordu. Onu gördüğümde haline imrendim ve şöyle düşündüm: "Şu adam ne kadar şanslı, keder yükünü üzerinden atmış, yatmış dinleniyor!" Aklımdan bunları geçirdikten sonra ölmeye karar verdim, ağaca bağladığım bir iple kendimi asmaya çalıştım. Bilincimi kaybettim, ama soluğum hâlâ bedenimdeydi, bu sırada ip koptu, yere düştüm. Bilincim yerine geldiğinde, merhamet sahibi bir adamın elbisesiyle beni yelpazelediğini gördüm. Adam bana dedi ki: "Dostum, aklı başında birisine benziyorsun, neden böy-

le yaşamından vazgeçiyorsun? İyi işlerden sevinç, kötü işlerden acı doğar. Bunların yegâne kaynağı budur. Eğer sıkıntın acıya yol açıyorsa, iyi işler yap. Nasıl olur da senin gibi biri cehenneme götürecek bir yol olan intiharı seçer?" Adam bu sözlerle beni ikna edip gitti. Ben de intihardan vazgeçip eve döndüm. İşte görüyorsunuz ki kader istemiyorsa ölmek bile olanaksız. Şimdi kutsal bir suya gitmeye karar verdim, bir daha bu yoksulluk belasını çekmemek için orada çile uygulayacağım."

Ağabeyleri böyle söyleyince, genç oğlanlar demişler ki: "Ağabey, neden akıllı olduğun halde sırf yoksulum diye kendine acı çektiriyorsun? Zenginliğin sonbahar bulutu gibi gelip geçici olduğunu bilmiyor musun? İnsan ne kadar iyi korursa korusun bilmez misin ki talihe de, dönek bir kadına da güvenemezsin, ikisinin sevgisi de sahtedir ve her an düşmanca davranabilir. Bu nedenle akıllı kişi, eve zengin dönebileceği bir yaşam için sağlam bir yol bulmalı." Ağabey kardeşlerinin bu sözlerinden etkilenmiş ve aklını başına toplayarak sormuş: "Nasıl bir başarı yolu bulabiliriz ki?" Kardeşler şöyle söylemişler: "Tüm yeryüzünü araştıralım ve bir sihir gücü elde edelim." Bu karara vardıktan sonra bir buluşma yeri belirleyip dört kardeş doğu, batı, güney ve kuzey olmak üzere dört yöne dağılmışlar.

Aradan uzunca bir süre geçtikten sonra kararlaştırdıkları yerde bir araya gelmişler ve birbirlerine ne öğrendiklerini sormuşlar. Birisi demiş ki: "Şöyle bir sihir öğrendim: Herhangi bir hayvanın bulduğum birkaç kemik parçasını birleştirip üzerinde etini oluşturabiliyorum." Kardeşinin bu sözünü işiten ikinci kardeş de şöyle söylemiş: "Eğer kemik üzerine et yerleştirilmişse, ben de onun üzerine deri ve kılını yerleştirmeyi biliyorum." Üçüncüsü konuşmuş: "Et, deri ve kıl eklendikten sonra ben de hayvanın organlarını yerli yerine koyabiliyorum." Dördüncüsü de şöyle söylemiş: "Hayvanın organları da yerleştiyse, ben de ona hayat vermeyi biliyorum."

Böyle konuşan kardeşler becerilerini deneyecek bir parça kemik bulmak için ormana gitmişler. Orada tesadüfen bir aslana ait birkaç kemik bulmuşlar, kemiklerin hangi hayvana ait olduğunu bilmeden sanatlarını uygulamaya başlamışlar. Birincisi, kemikleri etle kaplanmış, ikincisi ona uygun deri ve kılları yerleştirmiş, üçüncüsü gerekli olan bütün organları yerleştirince ortaya bir aslan çıkmış, dördüncü de ona yaşam vermiş. Kalın yelesi, uzun sivri dişleri ve çengel gibi pençeleriyle pek korkunç olan aslan kükreyerek ileri atılmış. Yaratıcılarını bir bir oracıkta parçalayarak karnını tıka basa doyurmuş, sonra ormana geri dönmüş. Böylece Brahmanlar aslan yaratmakla ölümcül bir hata yapmışlar, zira böyle zararlı bir hayvanı canlandırmanın insana ne gibi bir faydası olabilir ki?

Demek ki eğer talih yardım etmiyorsa, zorlukla kazanılan başarı gerçekte zenginlik değil ölüm getirebilir. Çünkü şu genel bir kuraldır ki, cesaret ağacı ancak çevresi siyaset sanatıyla çevrili olup, kökü zedelenmeden akıl suyuyla sulanırsa meyve verebilir.'

Yolda yürümekte olan kralın omzunda oturan Vetāla, öyküsünü bitirdikten sonra sormuş: 'Kral, kendilerini öldüren aslanı yaratan dört kardeşten hangisi suçludur? Hemen bana cevap ver ve daha önce söylediğim belanın geçerli olduğunu da unutma.'

Vetāla'nın sözlerini işiten kral kendi kendine demiş ki: 'Bu yaratık sessizliğimi bozup kaçmak istiyor. Bunu biliyorum, ama ne yapayım, gider yine yakalarım.' İçinden böyle geçirdikten sonra Vetāla'ya cevap vermiş: 'İçlerinde suçlu olan, aslana hayat verendir. Çünkü diğerleri et, deri, kıl ve organları yerleştirirken, tam olarak hangi hayvan olduğunu bilmiyorlardı, bu nedenle onlar suçlu sayılmazlar. Fakat dördüncü adam onun aslan olduğunu gördüğü halde, becerimi göstereceğim diye hayat verdi ve herkesin ölümüne neden oldu.'

Vetāla kralın bu sözü üzerine omzundan uçmuş ve sihir gücüyle eski yerine dönmüş, kral da yeniden onu almak için peşinden gitmiş.

XCVII. Bölüm

Soylu Kral Trivikramasena yaklaşıp Vetāla'yı şimşapa ağacından indirmiş, Vetāla kendini çeşitli şekillere soksa da kral hiç dinlememiş, onu omzuna alıp sessizce yola çıkmış. Vetāla yolda seslenmiş: 'Kral, yaptığın iş sana göre olmadığı halde, müthiş bir azimle uğraşıyorsun, öyleyse yorgunluğunu gidermek için bir öykü anlatayım da dinle.

Kalinga bölgesinde dürüst insanların oturduğu, İndra'nın cenneteki şehrine benzeyen güzellikte bir şehir varmış: Şobhavati. Bu şehir idareciliği iyi bilen Kral Pradyumna tarafından yönetiliyormuş. Burada insanlar baskı ve şiddetten uzak yaşarmış. Kötülük nedir bilmez, hep bilgi sağlayacak işlerle ilgilenirlermiş.

Burada Yacnasthala denilen bir bölge kral tarafından Brahmanların yaşamasına ayrılmışmış. O bölgede yaşayan Yacnasoma adlı, Vedaları ezberlemiş çok zengin bir Brahman varmış. Brahman kutsal bir ateş yakıp hem tanrıları, hem de misafirleri onurlandırmaktaymış. Gençlik yıllarından sonra kendine eş değerde bir kadınla yaptığı evlilikten bir oğlu olmuş. Oğlan baba evinde büyümekteymiş ve öteki Brahmanlar onu Devasoma diye çağırıyorlarmış. Oğlan alçakgönüllü, bilgili, çok iyi niteliklere sahip bir genç olarak onsekiz yaşına geldiğinde ateşli bir hastalıktan aniden ölmüş. Yacnasoma ve karısı oğullarının cansız bedenine sarılıp ağlaşarak öylece kalmışlar ve uzun bir süre cesedinin yakılmasına izin vermemişler.

Derken yaşlı insanlar toplanıp, bu Brahmanı şöyle azarlamışlar: "Brahman, bu dünyanın sudaki kabarcık gibi kaybolan bir serap olduğunu bilmiyor musun? Şu krallara bak, dünyayı ordularıyla doldurmuşlar ve sürekli eğleniyorlar, kendilerini ölümsüz sanıyorlar. Saraylarının teraslarında mücevherle kaplı sedirlere oturup yüksek sesle müzik dinliyorlar. Vücutlarını sandal ağacının merhemi ve diğer faydalı sıvılarla ovduruyorlar, çevreleri hep kadınlarla dolu. Bu krallar bile et yiyen

alevlerden kurtulamazlar, mezarlıktaki cenaze yakılan yerde tek başlarına yatarlar, elleri ve ayakları kuruyup buruşur, sonra da çakallar tarafından kemirilir, çok çok az kişi bu kaderden kaçabilir. Sen aklı başında birisin, söyle bize, bu cesede sarılıp durmanın ne anlamı var?" Bu ve benzeri sözlerle onu ikna etmeye çalışmışlar.

Nihayet akrabaları oğluna sarılmaktan zorlukla vazgeçirmişler, sonra cansız bedeni alıp bir sedyeye koymuşlar, yüksek sesle ağlayarak ölü yakılan yere taşımışlar, birçok insan üzüntüyle gözyaşı dökmüş.

O mezarlıkta bir kulübede yaşamakta olan, doğaüstü güçlere sahip bir Paşupata çilecisi varmış. Adı Vamaşiva imiş. Vücudu yaşlılık ve aşırı çileden çok zayıf bir haldeymiş, damarları korkudan dışarı çıkmış gibi tek tek görünüyormuş. Her yeri külle beyazlaşmış kıllarla kaplıymış. Keçeleşmiş saçları şimşek gibi sarıymış ve bu haliyle Tanrı Şiva'ya benziyormuş. Bu çileci uzaktan ağlaşmaları duyunca, birlikte yaşadığı öğrencisine demiş ki: "Kalk! Git bak bakalım, mezarlıktaki bu gürültünün sebebi nedir, daha önce hiç bu kadar gürültü duymamıştım, sonra hemen geri gel ve bana anlat."

Öğrenci, dilendikleriyle yaşamakta olan, aptal, hırsız ve bencil bir adammış, hocasının azarlamalarından bıktığı için, bu emri aldığında şişinerek şöyle cevap vermiş: "Gitmiyorum! Kendin git, şimdi dilenme zamanım." Hoca bunu duyunca: "Seni aptal, seni mide düşkünü! Daha günün yarım saati geçti, ne dilenme zamanıymış bu?" demiş. Kötü kalpli öğrenci iyice öfkelenip hocasına: "Seni işe yaramaz yaşlı yaratık! Bundan sonra senin öğrencin değilim, sen de benim hocam değilsin. Artık başka bir yere gidiyorum, bu kabı da kendin taşı," diye cevap vermiş. Sonra değneğini ve su kabını önüne koymuş, çekip gitmiş.

O giderken çileci gülerek kulübesinden çıkmış ve Brahman gencin yakılmakta olduğu yere gelmiş. Ermiş, çiçeği burnunda genç için ağlayan kalabalığı görünce, yaşlılıktan bunaldığı için sihirli güçleriyle onun bedenine girmeye karar vermiş. He-

men oraya yaklaşmış, önce yüksek sesle ağlanış, sonra uygun el kol hareketleriyle dans etmiş. Genç olmayı çok isteyen çileci sonra kendi bedeninden ayrılmış ve sihir gücüyle genç Brahmanın bedenine girmiş. Cenaze tahtasının üstünde yatan genç Brahman yaşama dönmüş, yattığı yerden esneyerek doğrulmuş. Akrabaları ve orada toplanmış olanlar bunu görünce, "Yaşasın! Yaşıyor, yaşıyor," diye bağırmışlar.

Büyük bir büyücü olan çileci, genç Brahmanın bedeninden konuşarak şu yalanı uydurmuş: "Biraz önce öteki dünyaya gittim, Şiva hayatımı bağışladı ve Paşupata çilecisi gibi yaşamam gerektiğini söyledi. Şimdi ıssız bir yere gidip bu sözü yerine getirmeliyim, aksi halde yaşamam mümkün değil, haydi siz gidin, ben de gideyim." Orada toplanmış olanlara bunları söyleyip onları peş peşe gelen neşe ve keder duygularıyla aklı karışmış bir halde evlerine göndermiş. Kendisi de kalkmış, önceki bedenini alıp bir dereye atmış, sonra gençleşmiş olarak bir başka yere gitmek üzere uzaklaşmış.'

Gece, yürüyüş sırasında öyküsünü bitiren Vetāla, krala sormuş: 'Söyle bakalım kral, bu güçlü büyücü, başka bir bedene girerken niçin önce ağladı, sonra dans etti? Bunu bilmeyi çok istiyorum.'

Bilge kral, Vetāla'nın bu sorusu üzerine, lanetten de korktuğu için sessizliğini bozmuş ve şu cevabı vermiş: 'Bu, çilecinin duygularıyla ilgilidir. Üzüldü, çünkü bıraktığı beden büyüdüğü ve yıllarca kullandığı, sihir gücünü onunla kazandığı, çocukken anne ve babasının okşadığı bedendi. Bu yüzden şiddetle ağladı, zira birinin kendi bedenine duyduğu sevgi, derin bir duygudur. Öte yandan sevindi ve dans etti, çünkü yeni bir bedene sahip oluyordu, bu bedenle daha büyük sihir güçleri elde edebilirdi, doğrusu gençliği kim istemez?'

Cesedin içindeki Vetāla, kralın bu sözleri üzerine omzundan uçmuş ve şimşapa ağacına gitmiş. Cesur kral da yeniden onun peşine düşmüş, zira kararlı insanlar güçlü dağlar gibi sağlamdır, kalpa sonuna kadar hiç sarsılmadan kalırlar.

XCVIII. Bölüm

Cesur kral Trivikramasena korkunç geceye aldırmaksızın, karanlığıyla bir Rākshasī'ye benzeyen mezarlığa girmiş, cenaze ateşlerinin göz korkutucu parlaklığı arasında şimşapa ağacına yaklaşmış, yeniden Vetāla'yı alıp omzuna koymuş. Daha önce olduğu gibi yine yolda giderken, Vetāla krala seslenmiş: 'Hey kral, sen gidip gelmekten yorulmadın, ama ben yoruldum, o nedenle sana zor bir soru soracağım, beni iyi dinle.

Dekkan'da küçük bir bölgede krallık yapan Dharma adlı bir kral varmış. Çok erdemli bir insanmış, ancak ayağını kaydırmak isteyen birçok akrabası varmış. Kralın Mālava ülkesinden gelen, Çandavatī adlı bir karısı varmış. Karısı soylu bir aileden geliyormuş, erdemli bir kadınmış. Kralın bu kadından Lavanyavatī adlı bir kızı olmuş.

Kızı evlilik çağına geldiğinde akrabaları Kral Dharma'yı tahtından etmiş, ülkesini de aralarında bölüşmüşler. Kral bir gece karısı ve kızıyla beraber krallığını terk etmiş, yanına çok değerli mücevherler alarak kayınpederinin oturduğu Mālava'ya doğru yola çıkmış. Aynı gece karısı ve kızıyla beraber Vindhya ormanına varmış. Ormana girdiklerinde onları koruyup gizleyen gece, gözyaşlarına benzeyen sabah çiğleriyle elveda demiş. Sonra güneş doğudaki dağdan ışınlarını yaymaya başlamış. Güneşin ışıkları eşkıya dolu bu ormana girmeyin diye uyaran bir el gibiymiş. O, karısı ve kızıyla birlikte yolculuğu sürdürmüş. Ayakları kuşa otlarından yara bere içinde kalmış, sonra bir Bhilla köyüne ulaşmış. Burası ölüm ülkesi gibi, erdemden uzak, komşusunun canını, malını almış insanlarla doluymuş.

Uzaktan kralın üstündeki elbiseleri ve mücevherleri gören Şavara yerlileri, soymak için ellerinde silahlarla krala doğru koşmaya başlamışlar. Bunu gören Kral Dharma, karısı ve kızına şöyle seslenmiş: "Haydutlar sizi yakalamadan hemen şu yönden ormana kaçın." Kral böyle deyince, Kraliçe Çandavati ve kızı Lavanyavati, korkuyla ormanın içlerine doğru kaçmışlar.

Cesur kral, elindeki kalkan ve kılıçla ok yağmuru gibi saldıran Şavara yerlilerinin birçoğunu öldürmüş. Kabilenin reisi bütün köyü krala saldırmaya çağırmış, yerliler kalkanını parçalayıp kralı öldürmüşler, sonra eşkıya topluluğu mücevherlerle birlikte oradan ayrılmış. Ormanda sık çalılıklar arasına gizlenmiş olan Çandavati, uzaktan kocasının öldürüldüğünü görmüş, telaş içinde kızıyla birlikte karanlık ormana dalarak ilerlemişler. Gün ortasında sıcaktan bunaldıklarında gezginler gibi gölgelik ağaçların serin köklerine uzanmışlar. Böylece kraliçeyle kızı üzgün ve yorgun halde bir lotus gölünün kıyısındaki aşoka ağacının gölgesine oturmuşlar.

O sırada bir adamla oğlu at üzerinde oraya gelmişler. Adamın adı Çandasimha'ymış, kadınların topraktaki ayak izlerini görünce oğlu Simhaparakrama'ya şöyle demiş: "Yerdeki bu sevimli ayak izlerini izleyelim, kadınları bulduğumuz zaman istediğini seçebilirsin." Çandasimha böyle deyince, oğlu Simhaparakrama şöyle söylemiş: "Ben şu ayağı küçük olanı eş olarak isterim, belli ki genç ve bana uygun olan odur. Şu ayağı büyük olan ise daha yaşlı olmalı, o da sana uygun düşer." Oğlunun bu sözlerini işiten baba demiş ki: "Sen neler söylüyorsun? Annen henüz cennete gitti, iyi bir eşi yeni kaybettim, başka birini nasıl isteyebilirim?" Çandasimha'nın oğlu bunu işitince babasına demiş ki: "Baba, böyle söyleme, zira bir erkeğin evi kadınsız boştur. Bu konuda Muladeva'nın güzel sözlerini duymadın mı? 'Evinde dönüşünü bekleyen bir güzel yoksa, ona ev demezler, orası zincirsiz bir hapishanedir.' Bu yüzden babacığım, senin için belirlediğim kadını eş olarak seçmezsen ölümüme neden olursun."

Çandasimha bu söz üzerine oğlunun önerisini kabul etmiş ve ayak izlerini takip eden Simhaparakrama'nın peşine takılmış. Gölün kıyısına varmışlar, orada incik boncukla süslü esmer Kraliçe Çandavatī'yi ağacın gölgesinde otururken bulmuşlar. Gün ortasında gece yarısı göğüne benziyormuş, kızı Lavanyavatī ise her yeri ışıldatan saf ay ışığı gibiymiş. Baba ve oğlu

istekle yaklaşmışlar, kadın onların hırsız olduğunu düşünerek korkuyla irkilmiş.

Ancak kraliçenin kızı demiş ki: "Anne korkma, bunlar hırsız değil, bu nazik ve iyi giyimli kişiler buraya av için gelmiş iki soylu olmalı." Kraliçe yine de tereddüt etmiş, Çandasimha atından inmiş ve kadınlara şöyle söylemiş: "Sakın korkmayın, buraya size sevgiyle bakmaya geldik, bize güvenin ve çekinmeden kim olduğunuzu söyleyin, siz Şiva korkunç gözüyle Kāma'nın yüzünü yaktığında korkuyla ormana kaçan Rati ve Priti'ye* benziyorsunuz. Nasıl oldu da kimsenin yaşamadığı bu ormana düştünüz? Bu halinizle mücevherlerle süslü saraylara layıksınız. Güzel kadınların kucağında durmayı hak eden ayaklarınızın bu dikenli yollarda yürüdüğünü düşünmek bizi kahretti. Garip ama, sizin yüzünüzden düşen tozlar rüzgârla gelip bizim yüzümüzdeki parlaklığı yok etti. Sizin çiçek gibi yumuşak bedenlerinizde oynaşan güneşin öfkeli ışınları bizi yaktı. Lütfen başınızdan geçenleri anlatın, sizi vahşi hayvanlarla dolu bir ormanda görmenin üzüntüsüne dayanamıyoruz."

Çandasimha sözünü bitirince, kraliçe ah etmiş, utanç ve kederle öyküsünü anlatmış. Çandasimha onların bir koruyucusu olmadığını görünce, kadını ve kızını yatıştırmış, tatlı sözlerle onları ailesine katılmaya ikna etmiş. Adam ve oğlu, kraliçeyle kızını atlarına bindirip zengin sarayların bulunduğu Vittapapuri'ye doğru yola çıkmışlar. Kraliçe sanki ikinci bir hayatı yaşar gibi, bu karara çaresiz boyun eğmiş. Yabancı bir ülkede felakete uğramış korumasız bir kadın başka ne yapabilir ki? Derken, Çandasimha'nın oğlu Simhaparakrama ayağı küçük olduğu için Çandavatī'yi eş olarak almış. Çandasimha ise, ayağı büyük olduğu için kadının kızı Lavanyavatī'yi eş olarak almış. Çünkü ayak izlerini gördüklerinde öyle karar vermişlermiş, doğrusu verdiği sözden kim döner?

---

* Aşk Tanrısı Kāma'nın karılarının adlarıdır. (ç.n.)

Böylece ayak ölçülerinin yarattığı hatayla kız babanın karısı, anne de oğlun karısı olmuş. Bu yüzden kız kendi annesinin kaynanası, anne de kendi kızının gelini olmuş. Zamanla her iki tarafın kızları ve oğulları doğmuş, sonra onların da kızları ve oğulları olmuş. Çandasimha ile Simhaparakrama kendi ülkelerinde karıları Lavanyavatī ve Çandavatī ile birlikte yaşamlarını sürdürmüşler.'

Vetāla, geceleyin yolda gitmekte olan Kral Trivikramasena'ya bu öyküyü anlattıktan sonra sorusunu sormuş: 'Şimdi söyle bakalım kral, bu oğul ve babanın anayla kızdan olma çocuklarının birbirlerine göre akrabalık durumları nedir? Biliyorsan söyle. Yok, biliyor da söylemiyorsan daha önce ettiğim lanete uğrayacaksın.'

Kral, Vetāla'nın bu sözlerini işittikten sonra sorunu kafasında defalarca tartmış, ancak bir sonuca ulaşamamış ve sessizce yolda yürümeyi sürdürmüş. Cesedin içinde kralın omzuna tünemiş olan Vetāla gülmüş ve kendi kendine şöyle söylemiş: 'Ha ha ha! Kral bu bilmece gibi sorunun cevabını bulamıyor. Böyle memnun, sessiz ve hızlı adımlarla ilerliyor. Bu kahramanlık timsali şahsı daha fazla aldatamayacağım doğrusu, dilencinin hilelerini önlemek için de bu yeterli değildi zaten. Şimdi şanlı bir geleceğin kralını başarıya ulaştırmak için, o kötü kalpli dilenciye bir oyun oynayacağım.'

Vetāla böyle düşündükten sonra krala şöyle söylemiş: 'Kral, karanlık gecede korkunç mezarlığa defalarca gidip geldiğin halde en ufak bir kararsızlık göstermedin. Gösterdiğin bu müthiş cesareti takdir ettim. Şimdi içinden çıkacağım bu cesedi götür, iyiliğin için anlatacaklarımı dinle ve söylediğim gibi davran. Kendisi için bu cesedi taşıdığın kötü kalpli dilenci hemen beni çağıracak ve onurlandıracak. Seni kurban etmek isteyen alçak adam, "Kral, sekiz uzvun yere değecek şekilde yüzükoyun yere yat," diyecek. Büyük kral, o zaman çileciye şöyle söyle: "Önce nasıl yapacağımı göster, sonra ben eksiksiz yapayım." O sana yüzükoyun nasıl yatacağını göstereyim derken yere uzanacak.

İşte o anda hemen kılıçla kafasını kes. Böylece elde etmek istediği ödül olan Vīdyādharalar hükümranlığını sen kazanmış olacaksın. Onu kurban ederek yeryüzünü sevindir! Aksi halde o dilenci seni kurban edecek. Bu yüzden uzun süre seni engellemeye çalıştım. Şimdi git, şansın açık olsun!' Vetāla bunları söyledikten sonra, kralın omzundaki cesetten ayrılmış.

Sonra kral kendisini seven Vetāla'nın dediği gibi davranmış. Artık Kshantişila'yı düşmanı olarak görüyormuş. Ancak onun yanına keyfi yerinde olarak gitmiş. Dilenci banyan ağacının altında oturuyormuş.

XCIX. Bölüm

Böylece Kral Trivikramasena omzunda cesetle dilenci Kshantişila'nın yanına gelmiş. Adam karanlık gecede bir ağacın altında bekliyormuş. Sarı kemik tozundan bir çember çizip içini kanla boyamış ve dört yöne içi kanla dolu testiler koymuşmuş. İnsan yağından yapılmış kandiller yanıyor, ateş kurbanlarla besleniyormuş. Her şey bir kurban törenine uygun biçimde hazırlanmışmış ve çileci kendi tanrısına tapınmakla meşgulmüş.

Kral ona doğru gitmiş, dilenci kralın cesedi getirdiğini görünce memnun olmuş, yerinden doğrularak demiş ki: 'Büyük kral, bana büyük bir lütufta bulundun. Böyle bir zamanda, böyle bir yerde büyük bir yükü üzerine aldın. Gerçekten senin başkasının işini üstlenen ve sarsılmaz bir cesareti olan bütün soylu krallar içinde en iyisi olduğunu anlatırlar. Akıllı kişiler, değerli kişilerin büyüklüğünün böyle olduğunu, yaşamları tehlikeye girse bile yapmak zorunda oldukları işten dönmediklerini söylerler.'

Bu sözleri söyleyen dilenci, işin sonunun geldiğini düşünerek cesedi kralın omzundan alıp yere indirmiş. Yıkamış, yağlamış ve çevresine bir çelenk koyarak o çemberin içine yerleştirmiş. Kollarını, bacaklarını külle sıvamış ve saçına kurbanla

ilgili bir düğüm atmış, ölünün elbiselerini kendi üzerine giymiş. Böyle hazırlık yaptıktan sonra bir süre meditasyona dalmış. Sonra güçlü Vetāla'yı sihirli sözlerle çağırarak cesede girmesini sağlamış ve ona tapınmış. Bir argha* kabı olarak kullanılan kafatası içinde insan dişleri sunmuş, çiçekler takmış ve hoş kokulu merhemler sürmüş. İnsan gözlerinden hoş kokulu dumanlarla hoşnut etmiş ve insan eti sunmuş. Bu şekilde tapınmayı bitirince, yanı başındaki krala demiş ki: 'Ey kral, sekiz organın yere değecek biçimde yüzükoyun yere yat ve lütfuyla isteklerini karşılayacak olan, buraya gelmiş yüce varlığa saygı göster.'

Kral bunu işitince Vetāla'nın sözlerini hatırlamış, dilenciye demiş ki: 'Efendim, bunun nasıl yapılacağını bilmiyorum, önce siz gösterirseniz ben de ona göre yaparım.' Dilenci bunun üzerine, göstermek için yere yatmış ve o anda kral bir kılıç vuruşuyla adamın kafasını kesmiş, kalbini çıkarmış, adamın kalbini ve başını Vetāla'ya sunmuş.

Oradaki ev sahibi hayaletler her yandan sevinçle el çırpmışlar. Vetāla, krala cesedin içinden seslenmiş: 'Kral, dilencinin göz diktiği Vidyādharaların hükümdarlığı senin kısmetine düştü. Ama önce eğlen, çünkü sana epey zorluk çıkardım, dile benden ne dilersen!' Vetāla böyle deyince kral demiş ki: 'Madem benden memnunsun, isteyeceğim her şey kabul olunacak demektir, yoksa boşa konuşmuş olursun. Şunu isterim: Bu soru ve cevaplı yirmi dört öyküyle, bitiş öyküsü olan yirmi beşinci, bütün dünyada ünlü ve onurlu bir yer alsın!' Kral bunu isteyince Vetāla şöyle söylemiş: 'Tamam! Ama şöyle olacak, alışılmamış bir özellik de katacağım buna. Bu yirmi dört öykü ve yirmi beşinci bitiş öyküsü, "Hortlağın Yirmi Beş Öyküsü" başlığı altında dünyaya ün salacak ve yeryüzünü onurlandıracak. Her kim bunun bir satırını saygıyla okuyacak ya da her kim okunurken dinleyecek olursa, hemen üzerindeki lanetten

* Şivacı veya Kālīci mezheplerde tanrılara ve kutsal kişilere sunulan çok taze insan kanı. Genellikle su, pirinç ve durva otu da eklenir. (ç.n.)

kurtulacaktır. Yakshalar, Vetālalar, Kushmandalar, cadılar, Rākshasalar ve bu tür yaratıklar, bu okunduğu zaman güçlerini yitirecekler.' Vetāla böyle söyledikten sonra cesetten ayrılmış ve doğaüstü gücüyle istediği başka bir yere gitmiş.

Sonra Tanrı Şiva olanlardan memnun bir halde, diğer tanrılarla birlikte ortaya çıkıp krala şöyle söylemiş: 'Aferin oğlum, çünkü bugün Vidyādharaların hükümdarlığına göz dikmiş ikiyüzlü ermişi öldürdün! Seni önce Mleççha halinde bedenlenmiş Asuraları öldürmen için Vikramāditya* adıyla kendimden bir parça olarak yarattım. Şimdi de küstah ve kötü adamı yenmen için Trivikramasena adlı kahraman bir kral olarak yarattım. Öyleyse bütün yeryüzünü adaları ve ülkeleriyle yönetimin altına al ve Vidyādharaların yöneticisi ol! Göksel zevklere doyduktan sonra onlardan bıkacaksın ve sonunda mutlaka benimle birleşeceksin. Şimdi sana adı Aparācita olan bu kılıcı veriyorum, onunla istediğin her şeyi elde edeceksin!' Tanrı Şiva böyle söyleyip müthiş kılıcı vermiş, kralın dindarca sözler ve çiçeklerle kendisine tapınmasından sonra ortadan kaybolmuş.

Kral Trivikramasena olup biten bu işlerin ve sona eren gecenin ardından kendi şehri Pratishthana'ya gitmiş. Kahramanlıklarını işitmiş olan sevinç içindeki halk onu gururla karşılamış, kral bütün günü banyo yaparak, hediyeler dağıtarak, müzik dinleyip dans ederek ve benzeri eğlenceler düzenleyerek geçirmiş, bol bol da Tanrı Şiva'ya tapınmış. Kral birkaç gün içinde Şiva'nın kılıcının gücüyle bütün düşmanlarından temizlenmiş olan yeryüzünün egemeni olmuş ve sonra Şiva'nın görevlendirmesiyle Vidyādharalar üzerinde yüksek hükümdarlık hakkını elde etmiş. Uzun süre hükümdarlık yaptıktan sonra kutsal sevgili olan Tanrı Şiva ile birleşmiş.'"

Lanet sonucu uzun süre ayrı kaldıktan sonra yolda Prens Mrigānkadatt** ile karşılaşan Vezir Vikramakeşarin bütün

---

* "Kahramanlık güneşi" (ç.n.)

** Vetālapançavimşati'nin bitişi ve Mrigānkadatta öyküsüne dönüş. (ç.n.)

bunları anlatmış ve demiş ki: 'İşte böyle prensim, yaşlı Brahman köyde Hortlağın Yirmi Beş Öyküsü'nü anlattıktan sonra devam etti. Şöyle söyledi: "İşte evladım, gördüğün gibi kahraman kral Trivikramasena, Vetāla'nın yardımıyla isteğine kavuştu. Sen de şimdi benden bu büyülü sözü al, Prens Mrigānkadatta'ya yeniden kavuşacağın için üzüntüyü bir kenara bırak. Çünkü sabredenlerin kavuşamayacağı hiçbir şey yoktur. Direnmekten vazgeçmedikçe başarısız olmazsın. Seni sevdiğim için böyle tavsiyede bulunuyorum. Çünkü beni yılanın zehrinden kurtardın." Brahman söyleyeceklerini bitirdikten sonra ondan büyülü sözü aldım, ayrılıp Uccayini'ye doğru yola çıktım. Geceleyin mezarlıkta bir cesede rastladım, onu yıkayıp saygınlık kazandıracak gerekli işleri yaptım. Büyülü sözün yardımıyla bir Vetāla'yı cesedin içine soktum ve her gün ona tapındım. Açlığını gidermesi için insan eti verdim, ancak insan etini çok sevdiği için doymadı, "Doymadım, çabuk daha fazla et ver," dedi. Bekleyecek zaman yoktu, bu yüzden kendi etimden kesip verdim. Bundan çok hoşlandı ve dedi ki: "Dostum, cesaretin çok hoşuma gitti, etin yerinde kalsın, dile benden ne dilersen." Vetāla'ya şöyle cevap verdim: "Ey tanrısal varlık, beni efendim Mrigānkadatta'nın bulunduğu yere götür. Bundan başka bir dileğim yok." Vetāla dedi ki: "Çabuk o zaman omzuma çık, seni çabucak efendine götüreyim." Hemen omzuna oturdum, cesedin içindeki Vetāla beni havadan taşıyarak buraya getirdi. Yolda sizi görünce yere indi ve nihayet ayaklarınıza sarılabildim. Size kavuşur kavuşmaz, dileğimi yerine getirmiş olan Vetāla kayboldu gitti. İşte efendim, Nāga'nın lanetiyle sizden ayrı düştükten sonra yaşadıklarım bunlar.'

Pārāvatāksha'nın lanetiyle dağılmış olan vezirlerini tek tek bulan prens başarının kendi ellerinde olduğunu sezinlemiş. Sevgilisini bulmak için Uccayini'ye giderken karşılaştığı veziri Vikramakeşarin'den bu maceraları dinledikten sonra çok mutlu olmuş.

C. Bölüm

Dua

Geceleyin, dans ederken dizlerini kıran, alnındaki yuvarlaklardan dökülür gibi dökülen yıldızlardan kolyesiyle engeller fatihi Ganeşa'ya taparız.

Öykü bitmiş, memnun olan Mrigānkadatta, Şaşānkavatī'yi elde etme umuduyla Uccayini'ye doğru, kavuştuğu adamları Vikramakeşarin, Gunākara, Vimalabuddhi, Viçitrakatha, Bhīmaparākrama, Praçandaşakti ve Brahman Şrutadhi ile birlikte yola koyulmuş. Bir yandan da Nāga'nın lanetiyle ayrı düştüğü diğer adamlarını bulmayı umuyormuş.

Bir süre sonra ağaçsız, yüksek ısıdan suları kurumuş, güneşin sıcaklığından kumları insanı yakan bir çöle varmış. Çölü geçerken prens vezirlerine şöyle demiş: 'Bu büyük çölü geçmek ne kadar da zor. Sığınacak hiçbir yer yok, yol yok, insan yok. Öfkesinin ateşi kumdan hayallerin üstüne yükseliyor, dağınık kaba saçları kuru çalılar ve yapraklardan oluşuyor. Dikenleri aslan, kaplan ve diğer vahşi hayvanların korkusundan diken diken olmuş saçlar gibi. Susuzluktan bitap düşmüş ceylanlar aracılığıyla ağlıyor. Bu çölü bir an önce geçmeliyiz.'

Böyle konuştuktan sonra Mrigānkadatta açlık ve susuzluktan perişan olan vezirleriyle birlikte hızla çölü geçmiş. Sonra önünde sanki güneşin sıcaklığıyla eriyen ay suları akmış da doldurmuş gibi soğuk ve berrak bir göl görmüş. Göl ufku dolduran büyüklükte, kocaman bir ayna gibiymiş. İçinde Dhritarāshtra oğullarını ve arcuna ağaçlarını barındıran Mahābhārata Destanı gibiymiş. İnsanı rahatlatan tatlı bir suyu varmış. Mavi boyunlu kargaları oraya toplayan çalkalanmış okyanus gibiymiş. Tanrı Vishnu sanki onu Güzellik Tanrıçası'nı bulmak için oraya koymuşmuş. Yer üstündeki Pātāla gibiymiş, çünkü güneşin ışınları derinlerine ulaşamazmış ve hiç azalmayan lotuslarla kaplıymış.

Prens ve vezirler bu gölün batı kıyısında büyük ve muhteşem bir ağaç görmüşler. Rüzgârda sallanan sayısız dalları tanrı kolları gibiymiş. Tepesine Ganj nehri gibi takılan bulut dizileri de onun dans eden Şiva gibi görünmesini sağlıyormuş. Göğü delen tepesi merakla cennet bahçesi Nandana'yı arar gibiymiş. Dallarında asılı meyvelerle süslüymüş, tanrılar tarafından içi nektar doldurulmuş kadehleriyle cennetin istek ağacı gibiymiş. Parmak gibi sürgün vermiş ağaçtaki kuşlar, 'Kimse bana soru sormasın,' diye şarkı söyler gibiymiş.

Prens Mrigānkadatta bu ağaca bakarken, açlık ve susuzluktan tükenmiş vezirleri ona doğru koşmuşlar, meyveleri görünce yemek için ağaca tırmanmışlar ve o anda insan biçimlerini kaybedip altısı birden birer meyveye dönüşmüşler. Dostlarını göremeyen Mrigānkadatta onlara adlarıyla seslenmiş. Bir karşılık gelmeyince kedere boğulmuş ve 'Ben bittim artık,' diyerek yere yığılmış. Yanında sadece ağaca tırmanmamış olan Brahman Şrutadhi varmış.

Şrutadhi onu yatıştırmak için şöyle konuşmuş: 'Prensim, siz akıllı bir insansınız, metanetinizi kaybetmeyin. Felaket anında sağlam kalan kişi başarıya ulaşır. Nitekim Nāga'nın lanetiyle ayrı düştüğünüz vezirlerinize yeniden kavuşmadınız mı? Aynı şekilde onlara da, ötekilere de kavuşursunuz ve çok geçmeden de Şaşānkavatī'yi elde edersiniz.' Prens, Şrutadhi'ye cevap vermiş: 'Bu nasıl olabilir? Görünen o ki bütün bu olaylar zinciri ilahi takdirden başka bir şey değil. Eğer öyle değilse Vetāla geceleyin nasıl ortaya çıktı ve Bhīmaparākrama ile görüştü, ben Şaşānkavatī ile ilgili aralarında geçen konuşmayı nasıl işittim ve onu elde etmek için Ayodhyā'ya yola çıktım? Nāga'nın lanetiyle Vindhya ormanında nasıl darmadağın olduk, bazılarımız zamanla birbirine kavuştu ve benim bütün tasarılarımı boşa çıkaran bu ikinci ayrılık ortaya çıktı? Her şey birbirine uyuyor dostum. Besbelli onları ağaçtaki bir ifrit yedi, onlar olmadan Şaşānkavatī'yi elde edemem, bu durumda da hayatımın bir anlamı kalır mı? Bu yüzden, hayal görme!' Bunları söy-

leyen Mrigānkadatta kalkmış ve engellemeye çalışan Şrutadhi'ye rağmen, kendisini göle atmaya kalkışmış.

O anda gökten bir ses duyulmuş: 'Evladım, acele etme, sonu senin için iyi olacak. Bu ağaçta Tanrı Ganeşa barınır, bugün vezirlerin farkında olmadan onu incittiler. Açlıktan ağızlarını çalkalamadan, ellerini ve ayaklarını yıkamadan meyvelere dokundular, kirli oldukları için dokundukları anda kendileri meyve oldular. Ganeşa da onları, "Akıllarında ne varsa o olsunlar," diye lanetledi. Üstelik buraya sizden önce gelmiş olan diğer dört vezirin de aynı şekilde Ganeşa tarafından meyve haline getirildiler. Bu yüzden çile doldurup tanrıyı hoşnut etmelisin ve onun lütfuna ererek amacına ulaşmalısın.'

Gökten gelen bu sesle içinde yeniden bir umut beliren ve gözlerinden yaşlar boşanan Mrigānkadatta intihar etmekten vazgeçmiş. Gölde yıkanmış, ağaçta yaşayan Ganeşa'ya tapınmış, oruç tutup ellerini kavuşturarak şöyle yalvarmış: 'Selam sana fil yüzlü tanrı! Düzlükleri, dağları ve ormanlarıyla tüm yeryüzü senin gürültülü dansın karşısında eğilir. Tanrıları, ifritleri ve insanlarıyla üç dünya senin lotus ayaklarına kapanır. Senin testi gibi bedeninde görkem dolu sayısız başarı saklıdır. Gücüyle yirmi güneş kadar ışık saçan sana selam olsun! Şiva, Vishnu ve İndra'nın zor hallettiği Daitya ırkını yok etme işini sen tez zamanda yaparsın! Selam sana belayı inananlarından uzaklaştıran tanrı! Elinden çıkan alevle sert baltası parlayan tanrıya selam! Ey Ganeşa, kocası ifrit Tripura'yı yensin diye Gaurī'nin bile tapındığı sana sığınırım. Bütün saygılar sana!' Bu sözlerle Tanrı Ganeşa'ya dua eden Mrigānkadatta, geceyi oruç tutup ağacın altındaki kuşa otlarının üzerinde oturarak geçirmiş. Prens bu şekilde Ganeşa'ya tapınarak on bir gece geçirmiş, Şrutadhi de ona hizmet etmiş.

On ikinci gece Ganeşa rüyasında görünüp demiş ki: 'Evladım, senden hoşnut kaldım, vezirlerin lanetten kurtulacak, sen de onlara kavuşacaksın. Sonra hep birlikte gideceksiniz ve Şaşānkavatī'yi elde edeceksin. Ardından ülkene dönüp tüm yeryü-

zünü yöneteceksin.' Sabah olmuş, Mrigānkadatta uyanmış ve gördüğü rüyayı, Ganeşa'nın söylediklerini Şrutadhi'ye anlatmış. Şrutadhi onu kutlamış, sabahleyin prens yıkanıp Ganeşa'ya tapınmış, sağ elini açıp ağacın çevresinde yürümüş. O sırada meyve haline gelmiş olan on vezir insan biçimine dönüp onun ayakları dibine düşmüşler. Daha önceki altısına Vyāghrasena, Sthūlabāhu, Meghabala ve Dridhamushti de katılmış.

Prens, gözleri, elleri oynayan, sevinçten sesleri titreyen vezirlerine bir bir bakmış, sevgiyle kucaklamış ve onlarla konuşmuş. Vezirler de zorlu çilecilikten çıkmış ve hilal gibi incelmiş olan efendilerine gözyaşları içinde bakmışlar. Şrutadhi olanları anlatınca, böylesine koruyucu bir insan olan efendilerini kutlamışlar. Dileğine kavuşmuş olan Mrigānkadatta orucunu bozmuş, vezirler de gölde yıkanmışlar.

CI. Bölüm

Oruçtan çıkıp kendine gelen Mrigānkadatta vezirleriyle birlikte göl kenarında oturmuş. Sonra dört vezirine ayrı kaldıkları süre içinde başlarından geçenleri sormuş. Vyāghrasena demiş ki: 'Size maceralarımızı anlatayım prensim, dinleyin. Nāga Pārāvatāksha'nın lanetiyle sizden ayrı bilincimi yitirdim ve bu halde tüm gece ormanda dolaştım durdum. Sonra bilincim yerine geldi, ancak beni saran karanlık yüzünden hangi yöne gitmem, hangi yolu izlemem gerektiğini bilemedim. Sonunda güneş doğdu, o büyük tanrı güneş karanlığı sona erdirdi ve cennete giden her yön aydınlandı. Kendi kendime dedim ki: "Eyvah! Efendim yok, efendim nerede? O bizden ayrı nasıl yaşayacak? Onu nasıl bulacağım, nerede arayacağım? Ne yapsam, ne etsem? İyisi mi Uccayini'ye gideyim, belki orada bulurum, çünkü o da Şaşānkavatī için Uccayini'ye gidecekti." Bu umutla, güneşin ateş tozuna benzer ışınlarıyla kavrulan ormanı geçerek Uccayini'ye doğru yol aldım. Sonunda gözlere şenlik olan güzelce açmış lotuslarıyla, çığlık atan kuğuları ve

su kuşlarıyla dolu bir göle vardım. Engin ve serin yüzeyindeki dalgalar, sallanan eller gibi uzanıyordu. Her açıdan keder gideren bu yer, her yönden iyi olan bir insan gibiydi. O gölde yıkandım, lotus sapları yedim, suyunu içtim. Kıyıda oyalanıyordum ki bu üçü, yani Dridhamushti, Sthūlabāhu ve Meghabala çıkageldi. Hemen birbirimize sizi sorduk. Hiçbirimiz bir şey bilmiyorduk, başınıza kötü bir şey geldiğini düşünüp kendimizi öldürmek istedik.

O sırada Dīrghatapas oğlu Mahātapas adlı çileci bir çocuk geldi. Saçları keçeleşmiş, yaşam ışığını kaybetmişti. Bir kez daha Kandava ormanını yakmaya gelmiş Ateş Tanrısı Agni'nin Brahman olarak bedenlenmiş hali gibiydi. Siyah ceylan derisi giymiş, sol elinde çileci kabı taşıyordu. Sağ bileğinde Aksha tohumlarından yapılmış bir tespih sarılıydı. Yanında gezdirdiği ceylanı yıkamıştı ve onun boynuzlarında kalan toprak mis gibi kokuyordu. Yanında kendisi gibi başka çileci çocuklar da vardı. Tam kendimizi göle atacakken gördü ve bize doğru yaklaştı, zira iyi insan merhametli olur ve herkese karşılıksız yardım etmek ister. Bize dedi ki: "Korkaklar gibi davranmayın, korkakların gözleri kederle körelir, felaket batağına batarlar, gözleri akıl ışığıyla aydınlanmış olanlar ise doğru yolu görür, batağa düşmeden hedeflerine ulaşırlar. Siz iyi insanlara benziyorsunuz, mutlaka amacınıza ulaşacaksınız, söyleyin nedir derdiniz? Sizi böyle görmekten üzüntü duyuyorum."

Çileci çocuk böyle söyleyince, olup biteni en başından itibaren anlattım. İleriyi gören bu çocuk ve yanındaki arkadaşları çeşitli sözlerle bizi intihardan caydırdılar. Çileci çocuk yıkandıktan sonra bizi çok da uzakta olmayan babasının çile yerine götürdü. Orada ağırlayarak ağaçların altına oturttu. Ağaçlar da çileci gibi olmuşlardı, çünkü yerden yükselmiş, güneşin ışınlarını içmek ister gibi dallarını yukarı kaldırmışlardı. Çileci çocuk gitti, ağaçlardan bir bir dilendi. Çok geçmeden, ağaçlardan patır patır meyveler döküldü. Çocuk onları toplayıp bize verdi. Meyveleri yiyince sanki hayat özü yemiş gibi doyduk.

Gün bitti, güneş battı ve gökyüzü püskürtülmüş yıldızlarla doldu. Ay sanki beyaz elbisesini giyip doğu dağındaki çilehanesine çekildi, sanki güneş battığı için o da kaybolmak ister gibiydi. İşlerini bitirmiş olan ve çile yerinin bir köşesinde oturan ermişleri görmeye gittik. Önlerinde eğildik, oturduk, büyük ermişler bize, "Hoş geldiniz," dediler ve nazik sözlerle halimizi sordular. Çileci çocuk onlara başımıza gelenleri anlattı. Kanva adlı ermiş dedi ki: "Siz yiğit kişiler olarak neden kedere kapılıyorsunuz? Zira cesur kişiler felaket anında da sarsılmadan kalırlar, kedere kapılmaz, sabrederler. Büyük insanlar, büyük güçlüklerle boğuştuğu ve büyük işler başardığı için büyük olurlar. Bunu anlamak için, Sundarasena'nın Mandaravatī için ne zorluklara katlandığını dinleyin." Ermiş Kanva böyle dedikten sonra, bizim ve bütün ermişlerin önünde anlatmaya başladı.

"Kuzey bölgesinin çehresini süsleyen Nishadha adlı bir ülke varmış. Bu ülkede Alakā adlı eski bir şehir bulunurmuş. Bu şehrin insanları hiçbir şeyin eksikliğini çekmez, bolluk içinde hep mutlu yaşarlarmış, dinlenmeyi sevmeyen tek şey değerli taşlardan yapılmış lambalarmış. Burada Mahāsena adlı bir kral yaşarmış, krala bu adın verilmesi nedensiz değilmiş, çünkü Savaş Tanrısı'nınkini andıran o muhteşem cesaret ateşiyle bütün düşmanlarını ezip geçmiş. Bu kralın Gunapālita adlı bir başveziri varmış, bu kişi tıpkı ikinci bir Şesha gibi cesaret madeniymiş ve bu yılan gibi dünyanın tüm ağırlığına katlanabilirmiş. Kral bütün düşmanlarını ortadan kaldırdıktan sonra, krallığının tüm işlerini ona yüklemiş, kendisini zevk ve sefaya kaptırmış. Bir süre sonra Kraliçe Śāśiprabhā'dan bir oğlu olmuş, buna Sundarasena adını vermişler. Küçük bir çocukken bile çocuk gibi değilmiş. Cesaret ve Güzellik tanrıçaları üstün nitelikleri olan bu çocuğu kendilerine eş olarak seçebilirlermiş.

Prensin yaş ve başarı olarak kendisine eşit beş veziri varmış, bunlar çocukluğundan beri beraber büyüdüğü Çandaprabha, Bhīmabhuca, Vyaghraparakrama, yiğit Vikramaşakti ve Drid-

habuddhi imiş. Hepsi de büyük kahramanlıklar göstermişlermiş. Vezirler, doğuştan güç ve sayısız yeteneklerin sahibi, efendilerine sadık, kuşların dahi duygularını anlayabilen insanlarmış. Prens artık yetişkin bir erkek olduğu halde, bu insanlarla birlikte babasının evinde bekâr yaşıyormuş. Yiğit Sundarasena ve vezirleri şöyle düşünürlermiş: 'Savaşta yenilmezlikle, bunun sayesinde kazanılan zenginlikle ve denk bir eşle dünya kahramanı olabilirsin. Yoksa güzelliğin ne önemi var?'

Bir gün prens avlanmak için beş veziri ve askerleriyle şehirden ayrılmış. Yolda giderken, uzak bir ülkeden dönmekte olan Kātyāyanī adlı ünlü bir dilenci kadın, bu insanüstü güzelliği görünce kendi kendine şöyle demiş: 'Bu Rohini'siz* ay mı, yoksa Rati'siz Aşk Tanrısı mı?' Fakat yanındakilere sorup bunun prens olduğunu öğrendiğinde çok şaşırmış, Yaratıcı'nın bu eserinin mükemmelliği karşısında övgülerde bulunmuş. Sonra tiz ve etkileyici bir sesle uzaktan, 'Zafer seninle olsun prensim,' diye seslenmiş ve yerlere kadar eğilmiş. Ancak o anda prensin bütün dikkati vezirleriyle yapmakta olduğu konuşmadaymış, çileci kadını duymadan yoluna devam etmiş. Kadın çok kızmış ve o kadar yüksek bir sesle bağırmış ki prensin duymaması olanaksızmış: 'Hey prens, benim gibi birinin hayır dualarını neden duymuyorsun? Dünyada bana saygı duymayan hiçbir kral veya prens yoktur. Eğer gençliğin ve sahip oldukların seni bu kadar gururlu yapıyorsa, Hamsadvīpa kralının kızı Mandaravatī'yi eş olarak aldığında ne yapacaksın? O zaman gurundan herhalde tanrıları bile dinlemezsin.'

Çileci kadının bu sözleri üzerine meraka kapılan Sundarasena kadını çağırmış ve önünde eğildikten sonra öfkesini yatıştırmaya çalışmış, soru sormadan önce dinlenmesini istemiş, hizmetçileriyle Vezir Vikramaşakti'nin evine göndermiş. Prens, avla oyalandıktan sonra sarayına dönmüş, günlük dualarını edip yemeğini yemiş, sonra çileci kadını çağırtmış ve sormuş:

* Rohini ayın en gözde karısı. (ç.n.)

'Saygıdeğer ana, bugün sözünü ettiğin şu Mandāravatī adlı genç kız kimdir, gerçekten merak ediyorum?'

Çileci kadın anlatmaya başlamış: 'Anlatacağım dinle. Kutsal yıkanma yerlerini ziyaret etmek için bütün yeryüzünü dolaşırım. Bu gezilerim sırasında Hamsadvīpa'ya gittim. Orada Kral Mandaradeva'nın kızını gördüm. Kötü işler yapmış olanların bakamayacakları kadar güzel, tanrıların oğullarına uygun bir eş. Tanrıların bahçesindeki baştanrıça kadar büyüleyici, insanı aşka davet eden, abıhayattan yaratılmış ikinci bir ay gibi. Yeryüzünde onunla boy ölçüşebilecek güzellikte bir kimse olamaz. Onun güzelliğine bir tek sen uygun düşersin, onu görmeyen gözler boşa bakar."

Çileci kadını dinleyen prens demiş ki: 'Anacığım, onun bu müthiş güzelliğini nasıl görebilirim?' Kadın cevap vermiş: 'Bir resmini yaptım, çantamda, bakabilirsin.' Resmi çantadan çıkartıp merakla bekleyen prense göstermiş. Bir resimde bile bu kadar güzel, bu kadar canlı olan kızı gören Sundarasena'nın tüyleri diken diken olmuş, aşk okuyla vurulmuşa dönmüş. Öylece hareketsiz, sessiz soluksuz kalakalmış.

Prensin vezirleri bu durumu görünce çileci kadına şöyle demişler: 'Saygıdeğer ana, Prens Sundarasena'nın bir resmini yap ki benzetme yeteneğini bir görelim.' Bunun üzerine kadın prensin resmini çizmiş. Şaşırtıcı derecede aslına benzediğini görünce oradakilerin hepsi de şöyle söylemiş: 'Çileci kadının yaptığı resim tıpkı aslı gibi, bakan sanki prensi görüyor. Demek ki prenses Mandāravatī gerçekten resimdeki kadar güzel.'

Vezirlerinin sözlerinden sonra, Prens Sundarasena çok sevinerek bu iki resmi almış, çileci kadını onurlandırmış. Ona ayrı bir yerde uygun bir mekân ayarladıktan sonra, sevgilisinin resmi elinde, iç kısma geçmiş ve derin derin düşünceye dalmış: 'Bu bir yüz mü, yoksa karanlığı dağıtıp güzellikleri aydınlatan ay mı? Bunlar bir çift göğüs mü, yoksa Aşk Tanrısı'nın taç giyme töreninde kullanılmış olan bir çift çömlek mi? Bu saçlar güzellik okyanusunun dalgaları mı? Bu kalça Rati'nin

tahtırevanı mı?' Bu şekilde Mandāravatī'yi baştan aşağı inceledikten sonra elinde resimle dolaşmış, yemeden içmeden kesilip günlerce yatağından çıkmamış, birkaç gün sonra da iyiden iyiye halsiz düşmüş.

Anne ve babası, Şāşiprabhā ve Mahāsena, oğullarının durumunu görünce arkadaşlarına keyifsizliğinin nedenini sormuşlar. Arkadaşları olan biteni anlatmışlar. Prensin bu durumuna Hamsadvīpa kralının kızının neden olduğunu söylemişler. Bunun üzerine Mahāsena, Sundarasena'ya şöyle seslenmiş: 'Oğlum, sevgini neden böyle gizliyorsun? Mandaravatī genç kızların incisidir, sana çok iyi eş olacaktır. Ayrıca babası Mandaradeva benim çok iyi dostumdur. Niçin kendini böyle bir konuda hırpalıyorsun? Bir elçiyle bu meseleyi çok kolay çözebiliriz.' Kral Mahāsena böyle dedikten sonra, Kral Mandaradeva'nın kızını istemek üzere elçisi Surathadeva'yı Hamsadvīpa'ya göndermiş ve oğlunun ne kadar yakışıklı olduğunu göstermek için, çileci kadının çizdiği resmi de elçinin eline tutuşturmuş.

Elçi çok hızlı hareket etmiş, önce Kral Mahendrāditya'nın deniz kıyısındaki Şaşankapura adlı şehrine gelmiş. Sonra oradan bir gemiye binip birkaç gün içinde Mandaradeva'nın Hamsadvīpa'daki sarayına ulaşmış. Muhafızlar tarafından adı seslenildikten sonra saraya girmiş ve kralı görmüş. Hediyeleri verdikten sonra şöyle konuşmuş: 'Yüce hükümdar, Kral Mahāsena size şu mesajı gönderdi: "Kātyāyanī adlı bir çileci kadın kızınızın resmini yapmış, buraya getirip oğluma göstermiş. Oğlumun yakışıklılığı kızınızın güzelliğine denk. Bu resimde onu görebilirsiniz. Çok yakışıklı olan oğlum kendisine denk bir kız bulmadıkça evlenmeyi düşünmüyor, şu ana kadar da kızın gibi birisi çıkmadı, bu yüzden kızını oğluma istiyorum. Resme bakın kralım, bırakın bahar çiçeği baharına kavuşsun."'

Kral elçinin sözlerinden çok memnun olmuş. Hemen kızı Mandāravatī'yi ve annesini çağırtmış. Onlarla birlikte resme bakmış ve çok beğenmiş, yeryüzünde kızına uygun erkek olmadığına dair düşüncesi bir anda kaybolmuş ve şöyle demiş:

'Eğer kızım bu prensle evlenmezse boş yere yaratılmış olacak. İkisi birbirlerinden ayrı yaşarlarsa hep eksik kalacaklar. Kuğu olmadan lotus yatağı, lotus yatağı olmadan kuğu bir hiçtir.'

Kraliçe de beğendiğini söylemiş, Mandāravatī ise aşkla çarpılıp serseme dönmüş. Şaşkınlıktan sonuna kadar açılan gözleri resme çakılıp kalmış. Kızını bu durumda gören Mandaradeva, evlenmesine izin vermiş ve elçiyi onurlandırmış.

Bir gün sonra kral, Kumāradatta adlı bir Brahman olan elçisini Kral Mahāsena'ya göndermiş ve iki elçiye şöyle demiş: 'Hemen Alakā'nın efendisi Kral Mahāsena'ya gidin ve ona şu mesajı iletin: "Dostluğumuza dayanıp sana kızımı veriyorum, söyle bana, oğlun mu buraya gelecek yoksa kızımı mı göndereyim?"' İki elçi kralın mesajını alıp derhal bir gemiyle denize açılmışlar, Şaşankapura'ya varınca, buradan kara yoluyla yolculuk yaparak Alakā şehrine ulaşmışlar. Kralın sarayına gelmişler ve her zamanki törenlerle içeri girip Kral Mahāsena'yı görmüşler. Krala Mandaradeva'nın mesajını iletmişler, kral mesajı duyunca çok mutlu olmuş, her ikisini de onurlandırmış.

Kral daha sonra kızın babasının elçisinden prensesin hangi yıldızın altında doğduğunu öğrenmiş ve kâhinlerine oğlunun evliliği için en hayırlı zamanı sormuş. Onlar da üç aylık bir zaman dilimine bakmışlar, Kartika ayının ikinci haftasının beşinci günü demişler. Bunun üzerine Alakā kralı, Mandaradeva'ya evliliğin o gün olması gerektiğini ve oğlunu göndereceğini belirten bir mektup yazıp elçi Kumāradatta'ya ile diğer elçi Çandrasvāmin'e vermiş. Elçiler ayrılmışlar ve kendilerine söylendiği gibi Hamsadvīpa kralına mesajı iletmişler. Kral kabul etmiş ve Mahāsena'nın elçisi Çandrasvāmin'i onurlandırdıktan sonra göndermiş. Çandrasvāmin döndüğünde her şeyin yolunda olduğunu belirtmiş ve her iki taraf da hevesle o hayırlı günü beklemeye başlamışlar.

Bu arada resmini gördüğü prense o anda âşık olan Mandāravatī, evlilik için hayırlı günün çok uzakta olduğunu düşünüp bu kadar beklemeye dayanamayacağını hissetmiş, aşk ateşiy-

le yanmaya başlamış. Sundarasena'ya duyduğu özlemden dolayı, yanan bedenine sürülen sandal yağları ona kızgın kömür gibi geliyormuş, lotus yapraklarına uzandığında kendisini sıcak kumlara uzanmış gibi hissediyormuş. Ayın ışıkları orman yangınından sıçrayan kıvılcımlar gibi görünüyormuş. Yemeden içmeden kesilmiş, kimseyle konuşmaz olmuş. Sırdaşı endişeyle ne olduğunu sorduğunda içini dökmüş: 'Dostum, evliliğim çok uzak bir tarihte, ben müstakbel kocamdan ayrı daha fazla kalmak istemiyorum. Zaman da uzak yer de, kaderin oyunları türlü türlüdür. Bu süre zarfında kime ne olacağını kim bilebilir ki? Ah, ölsem daha iyi.' Ayrılıktan perişan halde olan Mandāravatī, bu sözlerden sonra iyice çökmüş kalmış.

Annesi ve babası, sırdaşının ağzından bunları öğrenip halini görünce vezirlerle görüşerek şu sonuca varmışlar: 'Alakā hükümdarı Kral Mahāsena ile ilişkilerimiz iyi. Prenses Mandāravatī bu beklemeye dayanabilecek gibi değil, o zaman bu kadar ince düşünmeye ne gerek var. Onu Alakā'ya gönderelim. Sevgilisinin yanındayken bu süreyi daha kolay atlatabilir.' Kral Mandaradeva görüşmeleri yaptıktan sonra kızı Mandāravatī'yi teselli etmiş, birçok mal ve hizmetkârla bir gemiye bindirmiş. Annesinin hayır dualarını aldıktan sonra Mandāravatī hayırlı bir günde Hamsadvīpa'dan Alakā'ya gitmek üzere denize açılmış. Kral, kızıyla birlikte veziri Vinitamati'yi de göndermiş.

Hansadvipa'dan ayrıldıktan birkaç gün sonra okyanusta gemiyle yolculuk yapan prensesin karşısına bir haydut gibi, gürleyen kapkara bir bulut çıkmış. Ok gibi yağan yağmur damlaları ıslık çalan rüzgârla korkunç sesler çıkarıyormuş. Kasırga ulu kader gibi bir anda gemiyi sürüklemiş ve kayalara çarpıp paramparça etmiş. Aralarında Vinitamati de olmak üzere prensesin maiyetindeki herkes boğulmuş, bütün hazine okyanus sularına gömülmüş.

Fakat deniz prensesi koluyla kaldırır gibi bir dalgayla yukarı kaldırmış ve canlı olarak kıyıya, gemi enkazının yakınındaki ormana fırlatmış. Denize düşmesi ve sonra kocaman bir

dalganın onu ormana fırlatması! Doğrusu hiçbir şey olanaksız değil! Sonra korkmuş ve şaşkın bir halde, ıssız bir ormanda yalnız olduğunu düşününce yeniden denize düşmüş, fakat bu defa düştüğü keder deniziymiş. Haykırmış: 'Neredeyim ben? Burası kesinlikle benim gideceğim yer değil! Ya maiyetimdekiler, onlar nerede? Vinitamati nerede? Neden bana böyle birdenbire bir şey oldu? Nereye gideceğim? Ne talihsiz biriyim, ah! Mahvoldum! Ne yapacağım? Lanet kader! Neden beni denizden kurtardın? Ah babacığım! Ah anneciğim! Ah kocam, Alakā kralının oğlu! Bak, seninle konuşamadan can veriyorum, neden beni kurtarmıyorsun?' Buna benzer sözlerle gözyaşlarına boğulmuş, inci gibi gözyaşı dökmüş.

O sırada Matanga adlı bir çileci, denizde yüzmek için yakındaki kulübesinden gelmekteymiş. Yanında çocukluğunda bakirelik yemini etmiş olan kızı Yamunā varmış. Çileci, Mandāravatī'nin ağlamasını duymuş. Kızıyla birlikte ona nazikçe yaklaşmış. Sürüsünden ayrılmış bir dişi ceylan gibi kederli gözlerle etrafa bakmaktaymış. Ulu bilge şefkatli bir sesle şöyle söylemiş: 'Kimsin, bu ormana nasıl geldin ve neden ağlıyorsun?' Onun merhametli bir insan olduğunu anlayan Mandāravatī, yavaş yavaş kendine gelmiş ve utangaç bir ifadeyle olanları anlatmış.

Uzun uzun düşünen Matanga şöyle demiş: 'Prensesim, umudunuzu yitirmeyin, soğukkanlı olmaya çalışın! Bedeniniz bir çiçek kadar narin olduğundan bu felaket ve üzüntü sizi harap ediyor. Talihsizlikler kurbanın duyarlı olup olmadığını hiç düşünür mü? Fakat çok yakın bir zamanda istediğiniz kocaya kavuşacaksınız, lütfen şimdi kulübeme gelin. Buradan pek uzakta değil, orada kızımla birlikte kendi evinizdeymiş gibi kalabilirsiniz.' Ulu çileci bu sözlerle onu yatıştırdıktan sonra denize girip yüzmüş, sonra kızıyla birlikte Mandāravatī'yi kulübeye götürmüşler. Mandāravatī orada ulu kişiye hizmet etmekten ve kızıyla arkadaş olmaktan mutluluk duyarak çileci yaşamı sürmeye başlamış.

Bu sırada uzun bir bekleyiş sonrasında çok zayıflayan Sundarasena, Alakā'da zaman öldürüp Mandāravatī ile evlenmek için gün sayarken, arkadaşı Çandaprabha ve diğerleri onu sakinleştirmeye çalışıyormuş. Bir süre sonra hayırlı gün gelip çatınca, babası kral oğlunun Hamsadvīpa'ya yapacağı yolculuk için hazırlıklara başlamış. Yolculuğun iyi geçmesi için dualar edildikten sonra, ordularıyla birlikte yeryüzünü oynatarak evinden ayrılmış.

Vezirleriyle birlikte ilerlerken, deniz kıyısını süsleyen Şaşankapura şehrine gelmiş. Onun geldiğini duyan Kral Mahendraditya, alçakgönüllülükle selamlayarak karşılamış. Prens yanındakilerle birlikte şehre girmiş, bir filin üstünde saraya yönelmiş.

Saraya doğru ilerlerken, görkemli güzelliği kadınların yüreğini kasırganın lotus yatağını titretmesi gibi titretmiş. Kral Mahendraditya ona büyük özen göstermiş. Prens geceyi orada geçirmiş. Gece boyunca, 'Denizi aşıp o utangaç gelini elde edebilecek miyim?' diye düşünmüş.

Ertesi sabah ordusunu o şehirde bırakıp Kral Mahendraditya ile birlikte deniz kıyısına gitmiş. Prens, vezirleri ve kralla birlikte, erzak ve su dolu büyük bir gemiye binmiş, yanına almadan yapamadığı maiyetini de başka bir gemiye bindirmiş. Gemi yola çıkmış. Bayrakları rüzgârda dalgalanan gemide iki kral güney batıya doğru yol almaya başlamışlar.

İki ya da üç gün geçtikten sonra denizde birdenbire bir fırtına kopmuş. Deniz kıyısındaki ormanlar ileri geri sallanmaya başlamışlar. Rüzgârın ters çevirdiği deniz suları sürekli olarak yükselip alçalıyormuş. Gemidekiler çığlıklar atmaya başlamışlar. Kaptanlar yelkenleri de çabalarını da gevşetmişler, her yöne birbirine zincirle bağlı ağır taşlar atmışlar. Dalgaların öteye beriye sürüklediği iki gemi savaş alanındaki filler gibi denizde başıboş dolaşmaya başlamış.

Olanları izleyen Sundarasena kendini tutamayıp yerinden fırlamış ve Kral Mahendraditya'ya şöyle demiş: 'Önceki hayat-

larımda yapmış olduğum hatalardan dolayı bu akıbete uğradık, bunu görmeye dayanamıyorum. Kendimi denize atacağım.' Prens bunları söyler söylemez kollarını sıvamış ve kendini denize atmış. Bunu görünce Çandaprabha ve diğer arkadaşları da denize atlamışlar. Mahendraditya da aynı şeyi yapmış. Okyanusta yüzerlerken dalgaların etkisiyle hepsi farklı yönlere dağılmışlar. Birdenbire rüzgâr dinmiş ve deniz sakinleşip öfkesi yatışan iyi bir adam görüntüsüne bürünmüş.

Bu sırada Sundarasena veziri Dridhabuddhi ile birlikte rüzgârda sürüklenen bir gemi bulmuş, yanındaki tek arkadaşı olan veziriyle beraber kendileri için kurtuluş ya da ölüm olabilecek olan bu gemiye tırmanmış. Sonra nerede olduğunu bilmeden sürüklenmeye devam etmiş, sadece sudan ibaret gibi duran dünyayı izlerken, güvendiği tek şey tanrıymış. Hafif bir esintiyle sürüklenen gemi, sanki bir tanrı tarafından yönlendirilircesine, üç gün içinde kıyıya taşınmış. Gemi hızla karaya oturunca o ve arkadaşı aynı anda fırlayıp kıyıya düşmüşler.

Ayılıp kendine geldiğinde Dridhabuddhi'ye şöyle demiş: 'Cehennem gibi yerlerden, hatta denizden bile kurtuldum. Fakat bunu yaparken en iyi dostlarım Vikramaşakti, Vyaghraparakrama, Çandaprabha ve Bhīmabhuca'nın da, hiç şüphesiz bana çok iyi davranan Kral Mahendraditya'nın da ölümüne neden oldum, onurlu bir şekilde nasıl yaşayabilirim?' Bunun üzerine veziri Dridhabuddhi cevap vermiş: 'Prensim, lütfen soğukkanlı olun, eminim şansları yaver gidecek, onlar da bizim gibi denizi aşacaklardır. Kaderin sırlarla dolu yolunu kim bilebilir ki?'

Dridhabudhhi bu ve benzer sözler söylerken, yıkanmak üzere oraya iki keşiş gelmiş. Prensi çok ümitsiz bir durumda görünce bu iyi insanlar yaklaşıp neler olduğunu sormuşlar ve nazikçe şöyle demişler: 'Ulu efendim, önceki varoluşumuzda bize mutluluk ve üzüntü veren davranışlarımızın sonucunu tanrılar bile değiştiremezler. Bu yüzden üzüntü yaşamak istemeyen metin kişi doğru olanı yapmalıdır. Bu da doğru çözüm yolu-

nu bulabilmektir. Pişmanlıklara, vücudun eriyip gitmesine gerek yok. Umutsuzluğa kapılmayın, dayanmaya çalışın, böylece bedeninizi de koruyabilirsiniz. Bedeninizi korursanız, gayretle ulaşılmayacak bir hedef yoktur. Ayrıca siz uğurlu işaretler taşıyorsunuz, eninde sonunda refaha kavuşacağınız kesin.' Bu sözlerle yatıştırdıktan sonra prensi kulübelerine götürmüşler. Prens Sundarasena birkaç günü yanında Dridhabuddhi ile bekleyerek geçirmiş.

Bu sırada vezirleri Bhīmabhuca ve Vikramaşakti denizi yüzerek geçmişler, başka bir yerde kıyıya çıkmışlar. Prensin de kendileri gibi denizden kurtulmuş olabileceğini umarak büyük bir ormana girmişler ve üzüntüden sersemlemiş halde onu aramaya başlamışlar. İki veziri Çandaprabha ve Vyāghraparākrama ile Mahendraditya da aynı şekilde denizden kurtulup üzüntüyle Sundarasena'yı aramışlar, bulamayınca perişan olmuşlar. Sonunda hasara uğramayan gemilerini bulup Şaşankapura'ya dönmüşler. Bu iki vezir şehirde beklemekte olan ve olayları öğrenen orduyla birlikte ağlayıp sızlayarak kendi şehirleri Alakā'ya gitmişler. Yanlarında prens olmadan şehre girince kayıplarına dövünen bütün halk ağlamış, şehirde korkunç feryatlar duyulmuş. Kral Mahāsena ve kraliçe, oğullarının haberini alınca neredeyse ölecek gibi olmuşlar, fakat onlara bahşedilen yaşam süresi dolmadığı için ölmemişler. Kral ve kraliçe intihara kalkışınca vezirler onları umutlandıracak mantıklı açıklamalar yapmışlar. Bunun üzerine kral şehrin dışındaki bir Svayambhu tapınağına yerleşmiş, orada yanındakilerle birlikte çileci yaşamı sürmeye, oğlundan bir haber beklemeye başlamış.

Bütün bunlar olurken Hamsadvīpa'da Kral Mandaradeva kızının ve müstakbel damadının geçirdiği deniz kazasını duymuş. Ayrıca damadının iki vezirinin Alakā'ya ulaştığını ve Kral Mahāsena'nın çileci yaşamı sürerek umutla beklediğini öğrenmiş. Kızı kaybolduğu için perişan olan ve vezirleri tarafından intihardan döndürülen kral, krallığını onların gözetimine bırakarak, kader arkadaşı Kral Mahāsena'yı görmek üzere kra-

liçesi Kandarpasenā ile birlikte Alakā şehrine gitmiş. Kızının kaderine dair güvenilir bir bilgi edinene kadar bu kralın yaptıklarını yapmaya karar vermiş. Kral Mahāsena'nın yanına gelmiş. Kral, Mandāravatī'nin başına gelenleri duyunca daha çok üzülmüş. Hamsadvīpa kralı duygularını bastırarak, az yiyerek ve darbha otları üstünde uyuyarak Alakā kralıyla birlikte çileci yaşamı sürmeye başlamış.

Yaratıcı tarafından hepsi rüzgârın uçurduğu yapraklar gibi farklı yönlere dağıtılınca, Sundarasena kaldığı keşiş kulübesinden ayrılmış ve Mandāravatī'nin kalmakta olduğu yere gelmiş. Burada duru ve temiz suyu olan bir göl görmüş. Gölün kıyısı farklı tatlardaki birçok olgun meyvenin ağırlığı yüzünden eğilmiş ağaçlarla kaplıymış. Çok yorgun olduğu için gölde yıkanmış, meyve yemiş, sonra Dridhabuddhi ile birlikte yürüyerek ormanda bir dere kenarına varmış. Dere boyunca ilerlerken, içinde linga bulunan bir tapınağın yanında çiçek toplayan keşiş kızları görmüş. Bunların içinde güzellikte eşi benzeri olmayan bir kız dikkatini çekmiş. Kız tüm güzelliğiyle ay ışığı gibi ormanı aydınlatıyormuş, bakışıyla her tarafı mavi zambaklarla dolduruyor ve adım atışlarıyla lotuslar saçıyormuş.

Prens, Dridhabuddhi'ye şöyle demiş: 'Bu kim olabilir? Yüz gözlü İndra'nın bakmaya doyamayacağı güzellikte bir cennet perisi olabilir mi? Yoksa sürgüne benzeyen parmaklarıyla çiçekleri tutan Orman Tanrıçası mı? Yaratıcı birçok cennet perisi yaratıp yeteneğini geliştirdikten sonra onu yaratmış olmalı. Aman tanrım! Güzelliği resimde gördüğüm sevgilim Mandāravatī'ye ne kadar da benziyor! Peki, o olamaz mı? Fakat nasıl olur? Aklım bir türlü almıyor.' Dridhabuddhi prense demiş ki: 'Bu kız o olmalı, baksanıza, orman süslerinden yapılmış olan süsleri, şu kolyesi, kuşağı ve diğer süsleri de onunkilere çok benziyor. Ayrıca bu güzellik ve zarafet ormanda oluşamaz, o zaman gerçekten ya bir orman perisi ya da bir prensestir, ama bir keşiş kızı değil. Haydi, ne olduğunu anlamak için oraya gidelim.' Bunun üzerinde kızların olduğu yerde bir ağacın arkasına gizlenmişler.

Bu sırada keşiş kızlar çiçek topladıktan sonra bu güzel kızla birlikte yıkanmak için nehre inmişler. Suya dalıp çıkarken bir timsah gelip kızı yakalamış. Bunu gören kızlar şaşkına dönmüşler ve kederle bağırmaya başlamışlar: 'Orman tanrıları yardım edin! Mandāravatī'yi nehirde yıkanırken timsah kaptı.' Bunu duyan Sundarasena, 'Bu gerçekten benim sevgilim olabilir,' diye düşünerek fırlamış ve hançeriyle timsahı öldürmüş. Ölümün ağzından düşer gibi düşen prensesi alıp kıyıya götürmüş ve yatıştırmaya çalışmış.

Kız sakinleşip kendisini kurtaran kişinin çok hoş birisi olduğunu görünce kendi kendine şöyle demiş: 'Talihimin hayatımı kurtarması için buraya gönderdiği bu yüce gönüllü kim? Resmini gördüğüm Alakā kralının oğluna ne kadar da benziyor. Bu o olabilir mi? Fakat neler düşünüyorum! Böyle bir adam kendi ülkesinden kopup buralara kadar gelemez. Yabancı bir erkeğin yanında durmam uygun olmaz, buradan ayrılsam iyi olur. Burası, bu yüce ruhlu kişinin mülkü olabilir mi?' Böyle düşündükten sonra arkadaşlarına dönüp şöyle demiş: 'Bu asil kişiden saygıyla izin isteyip benimle gelin, gidiyoruz.'

Önceden şüphelerini gideremiş olan Sundarasena, kendisinden sözedildiğini duyunca cesaretlenip kızlardan birine sormuş: 'Bu kimin kızı ve siz nasıl arkadaş oldunuz? Lütfen anlatın, bilmek istiyorum.' Çileci kız şöyle cevaplamış: 'Bu, Hamsadvīpa kralı Mandarasena'nın kızı Prenses Mandāravatī'dir. Prens Sundarasena ile evlendirilmek üzere Alakā şehrine gönderiliyordu, fakat bir deniz kazası geçirdi ve dalgalar onu kıyıya fırlattı. Çileci Matanga onu kıyıda bulup kendi kulübesine getirdi.'

Çileci kız bunları söyleyince Dridhabhuddhi karamsarlıktan sıyrılarak prense şöyle demiş: 'Bu o işte, değil mi? Kutlarım sizi, Prenses Mandāravatī'yi buldunuz.' O böyle söyleyince çileci kızlar sorular sormaya başlamışlar, o da olup bitenleri anlatmış. Bunu prensese haber vermişler. Mandāravatī, 'Ah

kocam!' diyerek Sundarasena'nın ayaklarına kapanıp ağlamış. Prens de prensese sarılmış, birlikte ağlaşırlarken, ormandaki ağaçlar ve bitkiler bile ağlamışlar sanki.

Bu arada çileci kızların durumdan haberdar ettiği çileci Matanga, yanında Yamunā ile oraya gelmiş. Ayaklarına kapanan Sundarasena'yı yatıştırdıktan sonra, onu Mandāravatī ile birlikte kulübesine götürmüş. Prensi eğlemiş, oyalamış ve kendine getirmiş, iyice kendine gelen prens daha mutlu olmuş. Ertesi gün çileci, prense şöyle demiş: 'Oğlum, bugün bir iş için Śvetadvipa'ya gitmem gerekiyor, sen de Mandāravatī'yi al ve Alakā'ya git, onunla evlen ve üzerine titre, onu kızım olarak bildim, şimdi sana veriyorum. Uzun bir süre onunla birlikte yeryüzünü yöneteceksiniz, pek yakında bunlara kavuşacaksın.' Çileci, prense ve nişanlısına bunları söyleyip onlardan izin istemiş ve kendisi kadar güçlü olan kızı Yamunā ile birlikte göğe yükselmiş.

Samudrasena, Mandāravatī ve Dridhabuddhi ile birlikte kulübeden ayrılmış. Deniz kıyısına geldiğinde, genç bir tüccarın gemisiyle yaklaşmakta olduğunu görmüş. Dridhabuddhi aracılığıyla geminin sahibi olan genç tüccardan kendilerini gemiye almasını istemiş. Mandāravatī'yi gören hain tüccar o anda aşktan çılgına dönmüş ve isteklerini kabul ederek gemiyi kıyıya yanaştırmış. Sundarasena gemiye önce sevgilisini bindirmiş, tam kendisi binmek üzereyken, Mandāravatī'ye göz koyan hınzır tüccar dümenciye bir işaret yapmış, gemiyi harekete geçirmiş. Prenses güvertede acı çığlıklar atarken, gemi Sundarasena'nın gözleri önünde hızla uzaklaşıp gitmiş.

Sundarasena ağlayarak yere kapanmış, 'Eyvahlar olsun, karımı kaçırdılar,' diyerek feryat figan etmiş. Dridhabuddhi şöyle demiş: 'Kalkın, kendinize gelin! Bu bir kahramana yakışan bir davranış değil! Haydi, kıyıdan şu yöne doğru gidelim! En acı felaket anlarında bile metin olmak gerekir.' Bu şekilde yönlendirilen Sundarasena sonunda kalkıp kıyı boyunca yola koyulmuş.

Ağlaya ağlaya yürürken, 'Ah kraliçem, ah Mandāravatī!' diyormuş, kendisi gibi ağlayarak yürüyen Dridhabuddhi ile birlikte büyük bir ormana girmiş. Orada arkadaşının uyarılarına aldırmadan, kendinden geçmiş vaziyette koşmaya başlamış. Sarmaşıkları sevgilisi sanmış: 'Bu, tüccardan kaçıp buraya sığınmış olan çiçeklerle süslü sevgilim mi yoksa?' Lotusları o sanmış: 'Korkusundan göle dalmış, yüzünü kaldırıp uzun kirpikleriyle bana bakıyor olabilir mi?' Çalıların ardından şarkı söyleyen guguk kuşlarını duyunca, 'Güzel sevgilim bana mı sesleniyor acaba?' demiş. Böylece her adımda deli gibi abuk sabuk konuşarak onu güneş gibi yakan ayın altında uzun süre dolaşmış durmuş. Onun için gece gündüz gibiymiş.

Sonunda prens güçlükle de olsa Dridhabudhhi ile birlikte ormandan çıkmayı başarabilmiş. Ancak yolunu kaybederek son derece vahşi bir yere gelmiş. Burası gergedan, aslan gibi vahşi hayvanlarla dolu bir yermiş, üstelik etraf haydutlarla doluymuş. Tamamen saldırıya açık bir vaziyette ilerlemeye çalışan prens, kendisini bir anda üzerine silahlarını doğrultmuş olan Pulindalar tarafından sarılmış olarak bulmuş. Saldırganlar o bölgede yaşayan Pulinda reisi Vindhyaketu'nun emriyle Tanrıça Dūrgā'ya adamak üzere insan aramaktalarmış. Prens felaketler, sürgün, ayrılık acısı, açlık ve yol yorgunluğu gibi beş yangından kaçarken haydutlardan oluşan altıncı yangına yakalanmış.

Haydutlar üzerine oklar yağdırıp onu ele geçirmeye çalışırken, karşı koymuş ve hançeriyle onları öldürmüş. Bunu fark eden Pulinda reisi Vindhyaketu, başka bir kuvvet göndermiş, savaşta çok yetenekli olan Sundarasena bunların da çoğunu öldürmüş. Sonunda o ve arkadaşı aldıkları yaralar nedeniyle bayılmışlar. Bunun üzerine Şavaralar onları bağlayıp götürmüş ve zindana atmışlar. Zindan bir sürü haşaratla ve örümcek ağlarıyla kaplı iğrenç bir yermiş. Yerdeki tozlar ayak bileğine kadar yükseliyormuş, her taraf farelerin açtıkğı deliklerle doluymuş. Bu dehşet verici yerde perişan halde birçok insan varmış.

Bu cehennemde Bhīmabhuca ve Vikramaşakti adlı vezirlerini görmüşler. Onlar da tıpkı kendileri gibi denizden kurtulduktan sonra bu vahşi bölgeye girmişler ve bağlanarak zindana atılmışlarmış. Prensi tanıyıp ağlayarak ayaklarına kapanmışlar, prens de onları tanımış ve sarılarak gözyaşlarına gömülmüş.

Birbirlerini görünce üzüntüleri yüz kat artmış, fakat oradaki mahkûmlar onları yatıştırmak için şöyle demişler: 'Üzülmeyi bırakın artık! Önceki yaşamlarımızda yapmış olduğumuz işlerin sonuçlarından kaçabilir miyiz? Görmüyor musunuz, hepimizin ölümü çok yakın? Pulinda reisi tarafından buraya toplandık, çünkü bu ayın on dördüncü günü bizi Dürgā'ya sunacak. Neden üzülüyorsunuz ki? Kader, yaşayan tüm varlıklarla tuhaf bir şekilde eğleniyor, bir gün felaket verdiyse bir gün mutluluk verebiliyor.'

On dördüncü gün geldiğinde reisin emriyle hepsi Dürgā tapınağına götürülmüşler. Tapınak ölümün ağzına benziyormuş, lambalardan çıkan alev dışarı sarkmış dili gibi, yan yana dizili duran çanlar ise insan kafalarının asıldığı dişleri gibiymiş. Sundarasena tanrıçayı görünce önünde eğilmiş ve bağlılığını alçakgönüllü şu sözlerle dile getirmiş: 'Ey Asuraların zulmünü üç uçlu mızrağıyla yok eden, kibirli Daityaları ortadan kaldırarak sana adak adayanlara dirlik veren tanrıça! Kederinden orman ateşiyle yanmakta olan şu kuluna nektar saçan o güzel gözlerinle bir bak ve güç ver!'

Prens bunları söylerken Pulinda reisi Vindhyaketu, Tanrıça Dürgā'ya tapınmak üzere oraya gelmiş. Prens, Bhilla reisini görür görmez tanımış ve boynunu eğerek dostlarına şöyle demiş: 'Bu Pulindaların başı Vindhyaketu'dur. Kendisi uçsuz bucaksız vahşi toprakların efendisidir, sık sık saygılarını sunmak için babamın sarayına gelirdi. Ne olursa olsun, hiçbir şey söylememeliyiz, zira benim durumumdaki bir kişi için onuruyla ölmek, tanınmaktan çok daha iyidir.'

Prens vezirlerine bunu söylerken Vindhyaketu hizmetçilerine seslenmiş: 'Esir alınmadan önce muhafızlarımdan çoğu-

nu öldüren şu kahraman kurbanı getirin bana!' Hizmetkârlar hemen üzeri kurumuş kan lekeleriyle dolu, birçok yerinden yaralanmış olan Sundarasena'yı onun huzuruna getirmişler. Bhilla reisi prensi görünce tanır gibi olmuş ve dehşet içinde, 'Kim olduğunu ve nereden geldiğini söyle bana,' demiş. Sundarasena, 'Kim olduğumun ve nereden geldiğimin ne önemi var? Ne yapacaksan yap,' diye cevp vermiş.

Vindhyaketu onu sesinden iyice tanımış ve 'Eyvah!' diye bağırarak yere düşmüş. Sonra kalkıp prense sarılmış ve şöyle demiş: 'Yüce kral Mahāsena, görüyorsun ne kadar aşağılık bir insanım, bana yaptığın onca iyiliğe karşılık, canın kadar sevdiğin oğlun Prens Sundarasena'yı bu duruma düşürdüm.' Bu ve buna benzer birçok söz söylemiş, oradaki herkes gözyaşlarına boğulmuş. Arkadaşları Bhilla reisi şu sözlerle sakinleştirmeye etmeye çalışmışlar: 'Bir felaket olmadan önce onu tanımış olmanız iyi olmadı mı? Ya hiç fark etmemiş olsaydınız, o zaman ne yapacaktınız? Onun için bu güzel olay karşısında üzülmeyin.'

Bunun üzerine reis, Prens Sundarasena'nın ayaklarına kapanmış, onu onurlandırmış, Sundarasena, kurban edilmeyi bekleyen bütün insanları serbest bıraktırmış. Reis ona saygılarını sunduktan sonra arkadaşlarıyla birlikte köyüne götürmüş, yaralarını sarıp ilaçlar vermiş. Sonra şöyle demiş: 'Prensim, bilmek istiyorum, sizi buraya ne getirdi?' Prens başından geçen her şeyi ona anlatmış. Duyduklarına çok şaşıran Şavara reisi şöyle demiş: 'Ne kadar tuhaf bir olaylar zinciri bu! Mandāravatī ile evlenmek üzere yola çıkmanız, deniz kazası geçirmeniz, bunun sonucunda Matanga'nın kulübesine gelmeniz, orada sevgilinizle karşılaşmanız, güvenip gemisine binmeye kalktığınız tüccarın prensesi kaçırması ve vahşi topraklara gelip orada tanrıçaya adanmak üzere yakalanmanız, benim sizi tanımam ve son anda ölümden dönmeniz, bütün bu olayların bir araya gelmesi ne tuhaf! Bu yüzden, her ne olursa olsun, son derece esrarengiz işleyen kadere saygı duyun! Sevgiliniz konusun-

da da hiç endişeye kapılmayın, zira bütün bunları yapan kader daha iyi şeyler de yapacaktır.'

Pulinda reisi bunları söylerken muhafızı içeri girip şöyle demiş: 'Efendim, ünlü bir tüccar adamlarıyla birlikte topraklarınıza girdi. Yanında çok güzel bir kadınla bir servet var, bunu duyunca bir orduyla gidip onu ve adamlarını yakaladım. Şu anda dışarıda bekliyorlar.' Sundarasena ve Vindhyaketu bunu duyunca, 'Bunlar o tüccarla Mandāravatī olabilir mi?' diye akıllarından geçirmişler. 'Tüccarla kadını hemen buraya getirin,' demişler. Bunun üzerine başkomutan onları getirmiş. Dridhabuddhi onları görür görmez haykırmış: 'İşte Prenses Mandāravatī ve o aşağılık tüccar! Eyvahlar olsun, prensesim, nasıl bu duruma düştünüz? Sıcaktan alazlanmış bir sarmaşık gibi, gonca dudaklarınız kurumuş ve süs çiçekleriniz yolunmuş!' Dridhabuddhi hayretler içinde bağırırken, Sundarasena ileri atılmış ve özlemle sevgilisinin boynuna kollarını dolamış. İki sevgili ayrılık kirini gözyaşlarıyla temizlemek ister gibi uzun süre ağlamışlar.

İkisini de rahatlatmaya çalışan Vindhyaketu tüccara dönüp, 'Sana güvenen bir adamın karısını ne cüretle kaçırırsın?' diye bağırmış. Tüccar titreyen bir sesle cevap vermiş: 'Ölümüm pahasına yaptım böyle bir şeyi, fakat bu kutsal kadın yaklaşılamayan çok parlak bir ışıkla korundu. Bir alev olsaydı belki daha kolay dokunulabilinirdi. Onu ülkeme götürmek istedim, öfkesi geçip benimle barıştıktan sonra evlenecektim.' Tüccarın bu sözleri üzerine, reis onun adak yerinde öldürülmesini emretmiş, ancak Sundarasena adamı ölümden kurtarmış. Fakat paha biçilmez servetine el koydurmuş, bu tüccar için canından bile daha ağır bir kayıpmış, bu tür insanlar için malından olmak her gün ölmektir.

Sundarasena tüccarı özgür bıraktırmış, hain yaratık hayatı kurtulduğu için yine de oradan mutlu ayrılmış. Reis Vindhyaketu, Mandāravatī ve Sundarasena'yı alıp kendi karısının sarayına götürmüş. Orada karısına emirler yağdırmış, Mandā-

ravatī'yi banyo, kıyafetler ve merhemlerle onurlandırmış. Sundarasena da aynı şekilde yıkanıp süslendikten sonra Vindhyaketu tarafından muhteşem bir tahta oturtulmuş, inciler, hediyeler ve misk kokularıyla onurlandırılmış. Reis, bu çiftin tekrar bir araya gelmesinin şerefine büyük bir ziyafet vermiş ve bütün Şavara kadınları bu ziyafette neşe içinde dans etmişler.

Ertesi gün Sundarasena ona şöyle demiş: 'Yaralarım iyileşti ve emelime ulaştım, artık ülkeme dönme zamanım geldi. Lütfen bütün olanları bir mektuba yazarak bir haberciyle hemen babama gönderin ve yola çıkacağımı da söyleyin.' Şavara reisi bunun üzerine prensin istediği mektubu yazarak bir adamıyla göndermiş.

Haberci Alakā şehrine varmak üzereyken, Sundarasena'dan hiç haber alamadıkları için perişan durumda olan Kral Mahāsena ve kraliçe etrafları ağlayıp sızlanan insanlarla çevrili olarak Şiva tapınağının önünde ateşe girmeye hazırlanıyorlarmış. Tam o sırada mektubu taşıyan Şavara koşarak gelmiş ve kendisini tanıtmış. Elinde bir yay tutan, her tarafı toz içinde, saçı vilva yapraklarından ve sarmaşıklardan yapılmış bir iple bağlı haberci şöyle demiş: 'Kralım, bugün kader size güldü, oğlunuz Sundarasena denizden kurtuldu, şu anda Mandāravatī ile beraber, efendimiz Vindhyaketu'nun sarayında bulunuyor. Onunla birlikte buraya gelmek üzere yola çıktılar ve size haber vermem için beni önden gönderdiler.' Böylece görevini yerine getirmiş olarak mektubu kralın ayaklarına uzatmış. Orada bulunan herkes mutluluktan bağırmış ve mektup yüksek sesle okunmuş. Kral Mahāsena haberciyi ödüllendirdikten sonra bütün üzüntüsünden sıyrılmış, maiyetiyle birlikte saraya girerek muhteşem bir eğlence düzenlemiş. Ertesi gün daha fazla dayanamayıp oğlunu karşılamak üzere yanında Hamsadvīpa kralıyla yola çıkmış. Dört kuvvetten oluşan ordusu onunla birlikte yürümüş. O kadar kalabalıklarmış ki bu ağırlığı taşıyamayacağından korkan yeryüzü titremeye başlamış.

Bu sırada Sundarasena, Mandāravatī ile birlikte Bhilla köyünden kendi ülkesine gitmek üzere yola çıkmış. Yanında zindanda karşılaştığı Vikramaşakti ve Bhīmabhuca ile Dridhabuddhi varmış. Rüzgâr gibi bir hızla Vindhyaketu'nun yanında ata biniyormuş. Atla yapılan birkaç günlük yolculuktan sonra, onu karşılamaya gelen babasını ve tüm maiyetini görmüş. Atından inmiş, herkesin mutlu bakışları arasında arkadaşlarıyla beraber yaklaşıp babası kralın ayaklarına kapanmış. Kral dolunay gibi oğlunu görünce, kendini neşe dalgalarıyla kabarıp taşan bir deniz gibi hissetmiş. İçindeki mutluluk heyecanını bir türlü bastıramıyormuş. Ayaklarına kapanıp selam veren Mandāravatī'yi görünce kendini ve ailesini refah içinde son derece mutlu hissetmiş. Kral huzurunda eğilen Dridhabuddhi ile oğlunun diğer iki vezirini de karşılamış, Vindhyaketu'yu da her zamanki gibi çok sıcak bir şekilde selamlamış.

Bunun ardından oğlunu kayınpederi Mandaradeva ile tanıştırmış. Sundarasena büyük bir mutlulukla onun huzurunda eğilmiş. Önceden oraya gelmiş olan vezirleri Çandaprabha ve Vyāghraparākrama'yı görünce bütün isteklerinin yerine geldiğini düşünmüş. Bütün bu olanları duyup sevinen Kral Mahendraditya çok duygulanıp Şaşankapura'dan oraya gelmiş. Muhteşem bir ata binen Prens Sundarasena, Nadakūvara'nın Rambhā'ya yaptığı gibi sevgilisini yanına alarak mutlu ve erdemli insanların şehri olan Alakā'ya, kendi evine gitmiş. Yanında sevgilisiyle babasının sarayına doğru ilerlerken, pencerelere yığılan insanlar onların üstüne gözlerindeki mavi lotusları serpiyorlarmış. Sarayda gözleri mutluluk gözyaşlarıyla dolu olan annesinin ayaklarına kapanmış. Sonra o günü bütün akrabaların, dostların ve hizmetkârların katıldığı bir şenlikle geçirmişler.

Ertesi gün kâhinlerin belirlediği ve uzun süredir beklenmekte olan o an gelmiş. Prens, Mandāravatī'yi babasından teslim almış. Kayınpederi Kral Mandaradeva hiç oğlu olmadığı için Sundarasena'ya paha biçilmez birçok mücevher vermiş, ayrı-

ca ölümünden sonra yönetmek üzere krallığını da teslim etmiş. Baba Kral Mahāsena, yerküreyi çok sarsmadan büyük bir şölen düzenlemiş. Bütün mahkûmlar salıverilmiş ve gökten altınlar yağmış. Sundarasena'nın Mandāravatī ile son derece mutlu olduğunu gören Kral Mandaradeva, Kral Mahāsena tarafından onurlandırıldıktan sonra kendi topraklarına dönmüş, Şaşankapura kralı kendi şehrine, Reis Vindhyaketu da kendi vahşi topraklarına geri dönmüşler.

Birkaç gün geçtikten sonra oğlu Sundarasena'nın erdemli bir insan olduğunu ve halkı tarafından sevildiğini gören Kral Mahāsena tahtı ona bırakarak ormanın yolunu tutmuş. Prens Sundarasena krallığı yönetmeye başlayınca bileğinin gücüyle bütün düşmanlarını yenmiş ve vezirleriyle birlikte tüm yeryüzünü yönetmeye başlamış. Mandāravatī gibi bir eşe sahip olmaktan duyduğu mutluluk her geçen gün artmaktaymış."'

Vezir Vyāghrasena göl kenarında Mrigānkadatta'ya anlatmaya devam etmiş: 'Prensim, bu olağanüstü öyküyü Ermiş Kanva bize çile yerinde anlattı. Öykünün sonunda dedi ki: "İşte böyle evlatlarım, aşılması zor felaketlere katlananlar isteklerine ulaşırlar, ancak cesaretini yitirip yenik düşenler muratlarına eremezler. O nedenle kederi bir kenara bırakıp yolunuza devam edin. Efendiniz Prens Mrigānkadatta da bütün vezirlerine kavuşacak ve Şaşānkavatī'ye kavuşarak yeryüzünü uzun zaman yönetecek." Büyük ermiş bize böyle söyleyince hepimiz cesaretlendik, geceyi orada geçirdikten sonra çile yerinden ayrıldık ve bir süre sonra bu ormana vardık. Açlık ve susuzluktan bitkin olduğumuzdan meyve toplamak için Ganeşa'nın kutsal ağacına tırmandık ve birer meyve haline geldik. Sonra da prensim, sizin sayenizde meyve halinden kurtulduk. Nāga'nın lanetiyle sizden ayrı düştükten sonra dördümüzün başından geçenler böyle. Ama şimdi artık bir araya gelmekle üzerimizdeki lanet sona erdi.'

Mrigānkadatta, veziri Vyāghrasena'dan bunları işitince geceyi Şaşānkavatī'yi elde etme umuduyla dolu olarak geçirmiş.

CII. Bölüm

Ertesi sabah o güzel gölün kenarında uyanan Mrigānkadatta, vezirleri ve Brahman Şrutadhi ile beraber Ganeşa ağacına dualar ettikten sonra Şaşānkavatī'yi elde etmek üzere Uccayini'ye doğru yola çıkmış.

Kahraman prens vezirleriyle birlikte, sanki yağmur mevsiminde bir araya toplanmış bulutlar gibi olan, tamāla ağacı gibi karanlık yüzlerce gölle dolu araziler geçmiş. Bazı göllerin kamışları filler tarafından ezilmişmiş, tamāla ağaçlarıyla zıtlık oluşturan arcuna ağaçları Kral Virāta'nın şehirlerini andırmaktaymış. Dağların arasından akan, çiçeklerle bezeli, ermişlerin yaşadığı, yaban hayvanlarının avlandığı berrak dereler geçmiş ve sonunda Uccayini şehrinin yakınına varmış.

Gandhavatī nehrinde yıkanarak yorgunluğunu gidermiş. Vezirleriyle birlikte nehri geçip Mahākāla mezarlığına gelmiş. Orada çevresi kemikler ve kafataslarıyla çevrili, korkunç insan iskeletleriyle dolu, yiğit insanların tapındığı, ifritlerin ve cadıların etrafında cirit attığı, cenaze ateşinden kararmış Tanrı Bhairava'nın* heykelini görmüş.

Ölü yakma yerini geçtikten sonra, Kral Karmasena tarafından yönetilen kadim Uccayini şehrini görmüş. Sokaklarını silahlı cesur Rācput muhafızlar kolluyormuş. Şehrin çevresi dağ yamaçları gibi duvarlarla çevriliymiş. Filler, süvariler ve savaş arabalarıyla dolu şehre yabancıların girmesi çok zormuş.

Şehrin böyle iyi korunduğunu gören Mrigānkadatta kedere kapılmış ve vezirlerine şöyle demiş: 'Eyvahlar olsun, ne talihsiz adamım ben! Buraya gelmek için onca zorluğu aş, sonra da şehre gireme. Şimdi sevgilimi nasıl elde edeceğim?' Vezirler şöyle demişler: 'Herhalde bu kadar az sayıdayken oraya saldıracak değiliz? Bir çare bulmalıyız ve mutlaka bulacağız, bu işin tanrıların emri olduğunu unuttunuz mu?'

---

* Şiva'nın bir adı. (ç.n.)

Vezirlerinden bu sözleri işiten Mrigānkadatta birkaç günü şehir dışında dolaşarak geçirmiş. Derken Vezir Vikramakeşarin, prensin âşık olduğu kızı evinden kaçırıp getirmesi için, daha önce kazandığı Vetāla'yı aklına getirmiş. Kara renkli, uzun boylu, deve boyunlu, fil suratlı, öküz bacaklı, baykuş gözlü, eşek kulaklı Vetāla gelmiş. Ancak şehirden içeri girememiş, çünkü Tanrı Şiva bu tür yaratıkların şehre girişini engelliyormuş.

Sonra siyaset bilimini iyi bilen Brahman Şrutadhi, çevresindeki vezirlerle birlikte şehre nasıl girileceğini düşünüp canı sıkılan Mrigānkadatta'ya demiş ki: 'Prensim, siyasetin ilkelerini bilen birisi olduğunuz halde, neden cahil bir insan gibi davranıyorsunuz? Siz kendinizle düşmanınız arasındaki farkı görerek her zaman muzaffer olacak bir kişi değil misiniz? Şehrin dört kapısında da gece gündüz, iki bin fil, yirmi beş bin süvari, on bin savaş arabası ve yüz bin piyade bekler, onları aşmak çok zordur. Bir avuç kişinin oraya girmesi, böceklerin ateşe girmesi gibi olur. Bu şehir küçük bir kuvvetle düşmez, piyadelerle fillerin savaşması denenecek bir şans oyunu değildir. Bu nedenle dostlarınızla ittifak yapın. Narmada nehrinde su canavarlarından kurtardığınız Pulindaların reisi Māyāvatu, Mātangaların güçlü kralı Durgapişāça, çocukluğundan beri iffetli kalmak sözü vermiş olan Kirātalar kralı Şaktirakshita ile birleşin. Onların güçlerini buraya getirip amacınıza ulaşın. Üstelik Kirātaların kralı sizinle ittifak için ta uzaklardan gelmişti, unuttunuz mu? Māyāvatu'nun Mātangalar kralının bölgesinde sizi beklediğinden hiç şüphem yok, çünkü onunla bu konuda anlaşmıştınız. Haydi, şimdi Mātangalar kralının yaşadığı, Vindhya dağlarının güney yamacındaki Karabhagriva kalesine gidelim. Orada Kirātaların kralı Şaktirakshita ile buluşalım ve hepsiyle bir araya gelip başarı umudumuzu geliştirelim.'

Mrigānkadatta ve vezirleri, bilge Şrutadhi'nin bu akıl dolu sözlerini duyunca, 'Tamam,' diyerek kabul etmişler. Ertesi gün erdemli insanların dostu, göğün yorulmaz gezgini güneş doğup yeryüzünün her köşesini aydınlattığında güneşe tapınan prens

Vindhya dağlarının güney yamacında Mātangalar kralı Durgapişāça'nın yaşadığı yere doğru yola çıkmış. Vezirleri Bhīmaparākrama, Vyāghrasena, Gunākara, Meghabala, Vimalabuddhi, Sthūlabāhu, Viçitrakatha, Dridhamushti, Vikramakeşarin, Praçandaşakti ve Şrutadhi onu izlemişler. Onlarla birlikte dere tepe sanki kendi malıymış gibi düz gitmiş, ormanlık alanları geçmiş, geceleri konaklamak için çok uygun olan göl kenarlarındaki ağaç diplerini tercih etmiş ve sonunda kendi ruhu gibi yüce olan Vindhya dağlarına varıp tırmanmaya başlamış.

Prens dağın güney yamacından yukarıya doğru vardığında, uzaktan fil dişleri ve geyik derileriyle dolu Bhilla köylerini görmüş. 'Mātangalar kralının yaşadığı yeri nasıl bulacağız acaba?' diye düşünmüş. O sırada prens ve vezirleri genç bir çilecinin kendilerine doğru yaklaştığını görmüşler. Ona saygı gösterip sormuşlar: 'Saygıdeğer kişi, Mātangalar kralı Durgapişāça'nın yaşadığı yeri biliyor musunuz acaba? Biz onu görmek istiyoruz.'

İyi kalpli genç çileci şöyle demiş: 'Buradan biraz uzakta Pançavati adlı bir yer var. Kibirli Kral Nahusha'yı az bir çabayla cennetten atan Ermiş Agastya'nın çile yeri oradan uzakta değildir. Babası tarafından sürgüne gönderilen Rāma, kardeşi Lakshmana ve karısı Sītā ile birlikte bu ermişi beklemişlerdi. Orada Rāma, Rākshasaları kılıçtan geçirmişti, Kabandha, Rahu'nun güneşe ve aya saldırdığı gibi saldırmış, Rāma onu haklamıştı. Bu da yılan biçimindeki Nahusha'nın Agastya'ya yalvarmasına benzemişti. Bugün bile burada yağmur mevsiminde bulutların çıkardığı gürültüyü duyan Rākshasaların aklına Rāma'nın yayının çıkardığı ses gelir. Orada Sītā'nın beslediği yaşlı geyikler, ağızlarında bir tutam ot, gözlerinde yaşla etrafa bakınırlar. Bu geyikler, belki de altın geyik kılığına girip Rāma'yı kandıran Mārīça sayesinde ölümden kurtuldular. Orada Kaverī ırmağının sularıyla dolmuş büyük bir göl, Agastya'nın içtiği denizi ağzından akıtmasıyla oluşmuş gibi durur. O çile yerinden çok da uzakta olmayan Vindhya dağlarındaki düz-

lükte Karabhagrīva adlı geçilmesi zor bir kale vardır. Mātangalar kralı ele geçirilemez Durgapişāça orada oturur. Kendi kabilesinden yüz bin okçusu vardır. Onların her birinin de beş yüz savaşçısı vardır. Bunlarla kervanları basar, düşmanlarını öldürür, ormanda dilediğince yaşar, hiçbir kralı önemsemez.'

Genç çileciden bunları işiten Mrigānkadatta ondan ayrılmış, yanındakilerle birlikte tarif edilen yöne doğru hemen yola çıkmış, bir süre sonra etrafı Bhilla köyleriyle dolu olan, Mātangalar kralının kalesinin bulunduğu Karabhagrīva'ya varmış. Bu köylerde tavus kuşu tüyleri, fil dişleri ve kaplan postlarıyla süslenmiş, geyik etiyle beslenen bir sürü Bhilla görmüş. Bunları gören Mrigānkadatta vezirlerine demiş ki: 'Şunlara bakın, hayvanlar gibi orman hayatı yaşıyorlar ve ne gariptir ki Durgapişāça'yı kralları olarak benimsemişler. Dünyada kralsız bir topluluk yok, tanrılar güçlünün güçsüzü ezmemesi için buna gerek duymuş olmalılar, zira büyük balık küçük balığı yutar.' O bunları söyleyip iyi korunan Karabhagrīva'ya giden yolu ararken, çok önceden oraya gelmiş olan Bhilla reisi Māyāvatı'nun adamları prensi tanımışlar. Hemen gidip reislerine bildirmişler, Māyāvatu da ordusuyla birlikte onu karşılamaya gitmiş. Pulindaların reisi gelmiş, prensi görünce atından inmiş, koşup ayaklarına kapanmış. Prense sarılıp hal hatır sormuş, sonra atlarına bindirip onları ordugâhına getirmiş. Bhillaların reisi onların gelişini bildirmesi için muhafızını Mātangalar kralına göndermiş.

Mātangalar kralı Durgapişāça hemen oraya gelmiş. Kaya gibi sağlam vücudu, tamāla ağacı gibi kara rengiyle Vindhya dağına benziyormuş. Pulindalar onun ayaklarına kapanmışlar. Yüzündeki üç büyük kırışıkla Vindhya dağlarının sahibi Tanrıça Dūrgā gibiymiş. Gençmiş, ama çok kişinin ölümünü görmüşmüş. Yağızmış, ama yakışıklı değilmiş. Bir dağın ayakları dibinde yaşasa da kimsenin ayağına kapanmamışmış. Tavus kuşu tüyü ve renkli yayıyla taze bir bulut gibiymiş. Bedeni tıpkı Hiranyāksha gibi, öfkeli yaban domuzlarınca yaralanmış-

mış. Ghatotkaça gibi güçlü ve kibirliymiş. Kālī çağı gibi maiyetindekileri zevk ve kötülüğe çekmiş, onları kanun ve kurallardan uzaklaştırmışmış. Ona bağlı adamları Arcuna'nın kucağından kurtulan Narmada ırmağının suları gibi taşıp yeryüzünü doldurmuşmuş. İşte bu Çandāla ordusu tüm ufku kararatarak öyle bir ilerlemiş ki görenler, 'Bu Ancana dağından kopup gelen bir kaya parçası mı, yoksa kıyamet günü yeryüzüne düşmüş bir bulut parçası mı?' diye düşünmüşler.

Kralları Durgapişāça, Mrigānkadatta'ya doğru yaklaşmış, önünde saygıyla eğilip demiş ki: 'Bugün Tanrıça Dūrgā benden çok memnun kalmış olmalı ki sizin gibi soylu birisi evime geldi. Kendimi şanslı hissediyorum.' Mātangalar kralı böyle söyledikten sonra, ona incilerden, hoş kokulardan ve benzeri şeylerden oluşan hediyeler vermiş. Prens de doğal olarak bunları memnuniyetle kabul etmiş. Sonra orada ordugâhlarını kurmuşlar. O büyük orman kazığa bağlanmış filler, ahırlara tıkılmış atlar ve çadırlara doluşmuş piyadelerle dolmuş. Orman daha önce hiç karşılaşmadığı ve bir şehir kalabalığını andıran bu kadar insanı zor bağrına basıyormuş.

İşte bu ormanda Mrigānkadatta, şans getirmesi için nehirde yıkanmış, yemek yemiş, kendisine ayrılan yerde çevresi vezirleriyle sarılı olarak dinlenmiş. Māyāvatu da oradaymış ve konuşurlarken Durgapişāça, Mrigānkadatta'ya yumuşak bir sesle şöyle demiş: 'Reis Māyāvatu buraya uzun zaman önce geldi ve benimle birlikte burada emirlerinizi bekledi. Neden geciktiniz prensim? Neler yaptınız? Sizi uğraştıran neydi?'

Bunu işiten prens demiş ki: 'Dost Māyāvatu'nun sarayından Vimalabuddhi, Gunākara, Şrutadhi, Bhīmaparākrama ile ayrıldıktan sonra, yolda Praçandaşakti ve Viçitrakatha'ya, bir süre sonra da Vikramakeşarin'e kavuştum. Bunlar güzel bir göl kenarında Tanrı Ganeşa'ya ait bir ağaca rastlamışlar, meyvelerini toplamak için tırmanmışlar, ancak tanrının lanetiyle meyveye dönüşmüşler. Ganeşa'ya yalvarıp onları kurtardım, aynı zamanda daha önce meyveye dönüşmüş olan diğer dört

vezirim Dridhamushti, Vyāghrasena, Meghabala ve Sthūlabāhu'yu da kurtarmış oldum. Onlara kavuştuktan sonra Uccayini'ye gittim, fakat şehrin kapıları çok iyi korunuyordu, bu yüzden şehre girmek ve Şaşānkavatī'yi oradan almak için bir çare bulamadık. Bir ordum olmadığından elçi gönderecek durumum da yoktu. İşte dostum, şimdi sen ve müttefikler sonumuza karar verin.'

Mrigānkadatta bunları anlattıktan sonra Durgapişāça ve Māyāvatu demişler ki: 'Cesur olun, bu bizim için önemsiz bir iş. Biz sizin uğrunuza yaratılmış insanlarız. Kral Karmasena'yı zincire vurup buraya getiririz, Şaşānkavatī'yi de zorla kaçırırız.'

Mātangalar kralı ve Māyāvatu böyle söyleyince, Mrigānkadatta sevgiyle ve çok saygılı bir biçimde şöyle söylemiş: 'Dostunuza yardım etmek üzere gösterdiğiniz cesaret yeterli, sizin başaramayacağınız bir şey yoktur. Yaratıcı yaratırken size çevrenizden özellikler vermiş. Vindhya dağlarının metanetini, kaplanların cesaretini, orman lotuslarının sıcak dostluğunu vermiş. Uygun olan ne ise onu yapın.' Mrigānkadatta bunları söylerken güneş dağların ardından batmış. Geceyi işçilerin hazırladığı çadırlardan oluşan krallık ordugâhında dinlenerek geçirmişler.

Ertesi sabah Mrigānkadatta, dostu Kirātalar kralı Şaktirakshita'yı getirmesi için Gunākara'yı göndermiş. O da gidip krala durumu anlatmış. Kirātalar kralı birkaç gün sonra çok büyük bir orduyla çıkagelmiş. Bir milyon piyade, iki yüz bin süvari, on binlerce fil ve seksen sekiz bin savaş arabası varmış, onların bayrakları ve şemsiyeleriyle göğü karartıyormuş. Mrigānkadatta vezirleri ve dostlarıyla beraber onu karşılamış, kralı onurlandırıp ordugâhlarına götürmüşler. Bu fırsatla Mātangalar kralının ve Reis Māyāvatu'nun diğer dostları ve akrabaları da oraya çağırılmışlar. Ordugâha denize akan nehirler gibi tabur tabur insan katılıyor, kalabalık okyanus gibi genişliyormuş ve bu durum Mrigānkadatta'ya büyük mutluluk veriyormuş. Durgapişāça, katılan krallara güzel kokular, giysiler, et-

ler ve meyve suları ikram ediyormuş. Şavaralar reisi Māyāvatu, onların en güzel şekilde yıkanıp yağlanmalarını, yiyip içmelerini ve en güzel yataklarda yatmalarını sağlıyormuş. Mrigānkadatta, her biri kendine ayrılan yere oturan bu krallarla birlikte yemek yemiş, hatta kalkıp uzakta yemek yiyen Mātangalar kralının yanına gitmiş, yemeğini orada yemiş, çünkü gün herkesin yan yana olması gereken günmüş.

Ertesi gün Kirātaların ve diğerlerinin yeni gelen kuvvetleri de dinlendikten sonra, kralların arasında fildişi bir koltukta oturmakta olan Mrigānkadatta, Mātangalar kralına, dostlarına ve orada bulunan herkese demiş ki: 'Neden gecikiyoruz? Bütün gücümüzle neden bir an önce Uccayini'ye yürümüyoruz?'

Bunu işiten Brahman Şrutadhi prense demiş ki: 'Dinleyin prensim, sizinle siyaseti bilen birisi olarak konuşacağım. Muzaffer olmak isteyen bir kral öncelikle yapılabilir olanla yapılamayanı ayırt edebilmelidir. Doğruluğunu anlamadan yapılamaz olana kalkışmamalıdır. Doğruluğunu iyice anladıktan sonra yapılabilir işe soyunmalıdır. Doğruluk dediğim şey, uzlaşma, hediye verme, bölme ve güç kullanma diye dört maddede toplanabilir. Bunların her biri bir sonrakinden daha iyidir. Bu yüzden prensim, bu işte ilk olarak uzlaşma aramalısınız. Zira Kral Karmasena kazanç peşinde olan birisi değildir ki hediyelere kapılsın. Adamları ona karşı öfkeli veya kıskanç değildir ki bölünsün. Güç kullanmak da risklidir, çünkü kral zorlu bir ülkede yaşıyor, güçlü bir ordusu var ve daha önce hiçbir kral orayı zapt edememiş. Ayrıca savaşta her zaman güçlüler kazanacak diye bir kural da yoktur. Bu yüzden gelin krala bir elçi gönderelim ve uzlaşma yolunu deneyelim. Eğer bu işe yaramazsa o zaman kaçınılmaz olarak güç kullanmayı deneriz.' Oradaki herkes Şrutadhi'nin devlet adamlığını övmüş ve bu sözlerini onaylamış.

Böyle düşünüp taşındıktan sonra Mrigānkadatta, Kirātalar kralının hizmetinde bulunan ve bir diplomat özelliklerine sahip Suvigraha adlı soylu bir Brahmanı Kral Karmasena'ya

mesajını iletmesi için elçi olarak göndermiş. Elçi, Uccayini'ye gitmiş, kapı muhafızının seslenmesiyle içeri girmiş, içerisi büyüleyiciymiş, her tarafta görkemli atlar ve filler varmış. Etrafı vezirleriyle çevrili olarak tahtında oturan Kral Karmasena'yı görmüş. Kendisini hoş karşılayan krala saygısını göstermiş. Kral onu oturtup hal hatır sormuş, sonra elçi mektubu uzatmış. Kralın veziri Pracnakoşa mektubu almış, mührü söküp mektubu çıkarmış ve okumaya başlamış: 'Yeryüzünün mücevheri, büyük krallar kralının oğlu, Ayodhyā şehrinin efendisi, dağların tepesinden Karabhagrīva'nın diplerine kadar her yerdeki kralların kendisine itaat ettiği büyük prens Mrigānkadatta, Uccayini'nin kendi soyunun ayı olan büyük kralı Karmasena'ya büyük bir saygı içinde şu mesajı göndermektedir: "Sizin bir kızınız var ve onu zahmetsizce birisine vermeniz gerekiyor. Madem öyle, bana verin, çünkü tanrılar onun bana uygun olduğunu söylediler. Biz de bu yolla müttefik olur, önceki düşmanlığımızı unuturuz. Eğer kabul etmezseniz bu iş için çok güçlü olan ordularımı kullanırım."' Vezir Pracnakoşa okumayı bitirince öfkeden köpüren Kral Karmasena vezirlerine şöyle demiş: 'Bu insanlar bize hep düşman olmuşlardır. Bu yerini, konumunu bilmeyen kişi de itiraza imkân vermeyecek şekilde konuşuyor. Beni küçük görüp alta, kendisini üste koyuyor. Kendini beğenmiş adam ordusunun gücüyle övünüyor. Onu dikkate almıyorum, ona bir cevap göndermek zorunda değilim. Kızımı vermemin lafı bile edilemez. Defolun gidin elçi efendi, efendiniz de ne yapıyorsa yapsın.'

Kral Karmasena'nın bu sözü üzerine Brahman elçi Suvigraha şöyle uygun bir cevap vermiş: 'Seni budala, kabarıyorsun, ama kralımızı görmedin. Hazır ol, buraya geldiğinde aranızda ne kadar fark olduğunu göreceksin.' Elçi böyle söyleyince tüm saray heyecanlanmış, ancak kral öfkeyle, 'Defol git, dua et sana dokunmuyoruz,' demiş. Bazıları dudaklarını ısırıp yumruklarını sıkarak, 'Neden onu izleyip öldürmüyoruz?' demişler. Ancak daha aklı başında olanlar, 'Genç budalayı bırakın gitsin, bu boşboğazın sözleriyle neden canınızı sıkıyorsunuz?

Ne yapabileceğimizi gösteririz,' demişler. Bazıları da yaylarını gereceklerine işaret edercesine kaşlarını çatıp öfkeden kızarmış yüzleriyle öylece kalakalmışlar.

Saray böyle öfkeliyken, elçi Suvigraha çıkmış ve Mrigānkadatta'nın ordugâhına gelmiş. Ona ve dostlarına Karmasena'nın söylediklerini aktarmış. Bunun üzerine prens ordusuna ilerleme emri vermiş. Asker denizi bir emirle tıpkı bir fırtına dalgası gibi harekete geçmiş, atlar, filler ve piyadeler dostlara güven, düşmanlara korku salacak biçimde deniz canavarları gibi kıvrılıyorlarmış. Böylece Mrigānkadatta atların ayaklarından çıkan tozla ve fillerin alınlarından akan terle kirlenen yeryüzünde kulakları sağır eden davul vuruşlarıyla ağır ağır Uccayini'ye doğru yola çıkmış.

CIII. Bölüm

Böylece Mrigānkadatta savaşmaya hazır ordusu ve dostlarıyla birlikte Vindhya dağlarını aşıp Uccayini şehri yakınına varmış. Bunu duyan cesur kral Karmasena da savaşa hazırlanmış ve ordusuyla onu karşılamaya çıkmış. İki ordu yaklaşıp birbirleriyle karşılaştıklarında kahramanları memnun eden bir savaş cereyan etmiş. Savaş alanı Vishnu'nun yarı aslan biçiminden titreyerek kaçan ifritlerle dolu Hiranyakaşipu'nun sarayı gibiymiş. Aralıksız yağan ok yağmurları cesur savaşçıları cılız otlar üstünde duran çekirgeler gibi delip geçiyormuş. Fillerin alınlarından çıkmış mücevherler gibi duran kılıç parıltıları Şans Tanrıçası'nın sallanan kolyesi gibi görünüyormuş. Savaş alanı Ölüm Tanrısı'nın ağzı gibiymiş, insanları, atları, filleri kapan keskin mızrak uçları da adeta onun pençeleriymiş. Güçlü kuvvetli savaşçıların ay uçlu oklarla uçan kafaları cennetteki güzelleri öpmeye çalışır gibi görünüyormuş. Yiğitlerin bedenleri soylu önderlerinden aldıkları zevkle adeta her an dans ediyormuş. Böylece kan nehirlerinin, kelle dağlarının oluştuğu, yiğitleri yok eden savaş beş gün sürmüş.

Beşinci günün akşamı Brahman Şrutadhi, sessizce vezirleriyle görüşmeye çekilmiş olan Mrigānkadatta'nın yanına gelmiş ve demiş ki: 'Siz savaşla meşgulken kılık değiştirip ordugâhtan ayrıldım ve kapıları harap olmuş Uccayini şehrine girdim. Sonra görünmez oldum ve şunları gördüm: Kral Karmasena savaşmaya çıktığı sırada Şaşānkavatī annesinin izniyle saraydan çıktı, tapınmak için şehirdeki Gaurī tapınağına gitti, çünkü savaşta babasını başarılı kılması için tanrıçaya tapınmak istiyordu. Orada sırdaşı dostuna dedi ki: "Dostum, babam benim için savaşıyor. Eğer yenilirse beni o prense verecek, zira krallar krallıkları tehlike altında olduğu zaman sevgiyi, aşkı dikkate almazlar. Ben ise prensin bana uygun olup olmadığını bilmiyorum. Çirkin bir kocayla evlenmektense ölürüm daha iyi. Yakışıklı ve yeryüzünü yönetebilecek bir koca, çirkin bir kocadan çok daha iyidir. Bu yüzden ordusunun arasına karış, onun nasıl biri olduğuna bak ve geri gel. Zira dostum, adın Çaturikā gibi akıllısındır."

Prenses dostundan bu ricada bulununca, kız bizim ordugâha geldi ve sizi görüp geri dönerek prensese şöyle söyledi: "Ne diyebilirim ki dostum, yılanlar kralı Vāsuki'de bile prensin yakışıklılığını anlatacak dil yoktur. Bu dünyada nasıl size eşdeğerde bir kadın yoksa, ona eşdeğerde bir erkek de olamaz. Ancak ne desem onu tarif edemiyorum. Sanırım üç dünyada da ona benzer ne Siddha, ne Gandharva, ne de tanrı vardır." Sırdaşının bu sözlerinden sonra Şaşānkavatī kalbini size kaptırdı ve Aşk Tanrısı'nın oklarıyla çivilendi. O andan sonra sizle ilgili bir umut içine girdi ve sizi kaybetme korkusuna kapılarak, sizin ve babasının, her ikinizin de iyiliğini istemeye başladı.

Bu gece sessizce, ıssız Gaurī tapınağına git, prensesi kaçır ve kimseye görünmeden buraya getir. Sonra kız Māyāvatu'nun sarayına konulsun, krallar da seni arkalayıp sağlama alarak benimle birlikte peşin sıra gelsinler. Bu savaş sona ersin, daha fazla asker ölmesin. Kendinizi ve kayınpederiniz kralı daha fazla riske atmayın. Çünkü insan yaşamını boşa harcayan savaş,

çareler içinde en kötü çaredir ve siyasi çözümler içinde en berbadıdır.'

Şrutadhi, Mrigānkadatta'ya böyle söyleyince, prens vezirleriyle birlikte atına binmiş ve geceleyin yola çıkmış ve sadece kadınların, çocukların ve uyuyan erkeklerin bulunduğu Uccayini şehrine varmış. Birkaç uykulu muhafızın koruduğu kapıdan kolayca geçmiş. Şrutadhi'nin kendisine tarif ettiği Gaurī tapınağını kolayca bulmuş. Burası Pushpakaranda denilen bir bahçedeymiş, ayın ışıklarıyla aydınlandığından doğunun süslü yüzüymüş.

Bu sırada çevresi yorgunluktan uyuya kalmış kız arkadaşlarıyla dolu olan uykusuz Şaşānkavatī kendi kendine şöyle söylenmekteymiş: 'Ah, benim yüzümden iki taraftan da her gün cesur krallar, prensler ve kahramanlar ölüyor. Ayrıca benim için savaşa kalkışan bu prens, çok zaman önce Tanrıça Dūrgā tarafından kocam olarak belirlenmiş. Aşk Tanrısı da bitip tükenmeyen oklarıyla kalbimi delip aldı ve prense sundu. Fakat ne talihsiz bir kızım ki, önceki düşmanlığından ve gururundan dolayı babam beni ona vermiyor. Tanrıça istediği kadar rüyada görünüp açıklasın, kader ters gittikten sonra neye yarar? Doğrusu, sevdiğim adamı elde etmek için hiçbir şansım olduğunu düşünmüyorum. Öyleyse savaşta babama veya sevgilime kötü bir şey olduğunu işitmeden neden canıma kıyımıyorum?' Böyle söyledikten sonra doğrulmuş ve keder içinde Tanrıça Gaurī'nin heykeli önüne gelmiş, elbisesinden bir parçayı ip haline getirip bir aşoka ağacına bağlamış.

Bu sırada Mrigānkadatta dostlarıyla birlikte o bahçeye gelmiş, atını tapınağın önündeki ağaca bağlamış. Mrigānkadatta'nın veziri Vimalabuddhi prensesi görünce prense şöyle seslenmiş: 'Prensim, bakın, şurada kendini asmaya çalışan bir kız var. Kim acaba?' Bunu duyan prens kıza bakmış ve demiş ki: 'Vay canına! Bu kız da kim böyle? Aşk Tanrısı'nın karısı Rati mi yoksa? Ya da mutluluğun bedenlenmiş hali mi? Veya ay güzelliğini mi göndermiş yeryüzüne? Aşk Tanrısı Kāma'nın

yürüyen, yaşayan emri mi yoksa? Cennetten bir peri de olabilir. Ama hayır, olamaz, cennet perileri neden kendilerini assınlar ki? Gelin onun kim olduğunu anlayana kadar şu ağaçların arkasına saklanıp bekleyelim.' Böylece prens ve vezirleri saklanmışlar, bu sırada kederli Şaşānkavatī tanrıçaya şöyle dua etmekteymiş: 'Kutlu Gaurī, sen insanları acılardan kurtaransın, bir önceki yaşamımdaki günahlarımdan dolayı Prens Mrigānkadatta'yı bu yaşamımda elde edemeyeceksem, bari onu bir sonrakinde elde edebileyim ne olur!' Prenses bunu söyledikten sonra tanrıçanın önünde eğilmiş ve gözyaşları içinde ipi boynuna bağlamış.

O sırada kızın arkadaşları uyanmışlar, onu göremeyince telaşa kapılıp aramaya başlamışlar ve hemen bulunduğu yere gelmişler. Ona seslenmişler: 'Aman dostum, bu yaptığın da nedir böyle? Sakın yapma, dur!' Bu sözlerle ipi boynundan almışlar. Kız üzgün ve utanmış halde dururken tapınağın içinden bir ses gelmiş: 'Kızım Şaşānkavatī, üzülme! Sana rüyada söylediğim yalan değildi. İşte önceki yaşamından kocan olan Mrigānkadatta burada, git ve onunla tüm dünyayı sevindir.'

Bu sesle irkilip aklı karışan Şaşānkavatī, yavaşça başını çevirip bakmış. Bu sırada Vezir Vikramakeşarin ona yaklaşıp parmağıyla prensi göstermiş ve demiş ki: 'Prensesim, Tanrıça Gaurī gerçeği söylüyor, işte müstakbel kocan, aşkın gücüyle buraya gelmiş bulunuyor.' Prenses başını çevirip baktığında, etrafı dostlarıyla çevrili olan, gezegenler arasında ay gibi parlayan ve gözlere yaşam pınarı gibi gelen soylu âşığını görmüş.

Bir sütun gibi hareketsiz kalmış, bedenindeki bütün tüyler zevkten diken diken olmuş, ikisi de sanki Aşk Tanrısı Kāma'nın attığı oklardaki tüylerle kaplanmış gibi olmuşlar. Sonra Mrigānkadatta yaklaşmış, kızın utangaçlığını gidermek için aşk balı yağmuru gibi sesiyle duruma uygun olarak şu konuşmayı yapmış: 'Güzel kız, senin niteliklerin beni öylesine bağlayıp köle yapmış ki, sana kavuşmak için ta uzaklardan, akrabalarımı, krallığımı ve topraklarımı bıraktım geldim. Şimdi

gözlerime abıhayat gibi gelen güzelliğine bakınca, ormanlarda yaşamamın, yerlerde yatmamın, yabani meyvelerle beslenmemin, güneşin altında işkence çekmemin, çilecilikle bir deri bir kemik kalmamın boşa gitmediğini anlıyorum. Ey ceylan gözlü, eğer beni seviyorsan, insanlara şölen gibi gelen bakışlarını benim şehrimin kadınlarına da çevir. Savaş bitsin, iki ordu da zarar görmesin, doğumum iyilik getirsin, babamın kutsamasını kazanmış olayım.'

Mrigānkadatta'nın bu sözleri üzerine Şaşānkavatī yere bakarak şöyle cevap vermiş: 'Senin niteliklerin de beni senin kölen haline getirdi, ikimiz için iyi olan neyse onu yap kocacığım.' Onun abıhayat gibi güzel sözleriyle canlanan Mrigānkadatta, amacına ulaştığını görünce Tanrıça Gaurī'ye tapınmış, sonra atına atlayıp prensesi de arkasına oturtmuş ve aynı şekilde atlarına atlayıp kadın hizmetçileri arkalarına oturtan vezirlerle birlikte kılıcını eline alıp gece yarısı şehirden ayrılmış. Şehir muhafızları öfkeli Rudralara benzeyen bu on bir yiğidi gördükleri halde durdurmaya cesaret edememişler. Uccayini'den ayrılınca Şrutadhi'nin tavsiyesiyle Māyāvatu'nun sarayına gitmişler.

Muhafızlar şaşkınlık içinde, 'Bunlar da kim, nereye gidiyorlar?' derken prensesin kaçırıldığı haberi tüm Uccayini'ye yayılmış. Kraliçe, şehrin valisini Kral Karmasena'ya haber vermesi için ordugâha göndermiş. O sırada gözcülerin başı ordugâha gelip Kral Karmasena'ya şu haberi vermiş: 'Kralım, Mrigānkadatta ve vezirleri gizlice ordudan ayrılıp Gaurī tapınağındaki Şaşānkavatī'yi kaçırmak için, at sırtında Uccayini'ye gelmişler. Efendimiz ne yapılması gerektiğini söylesinler.'

Kral Karmasena bunu işitince komutanı çağırtmış ve şöyle söylemiş: 'Beş yüz hızlı at seç, en iyi adamlarını bindir, Uccayini'ye gidip Mrigānkadatta alçağını bulduğun yerde öldür veya hapse at, ben de arkadan geliyorum.'

Kraldan bu emri alan komutan, 'Emredersiniz,' deyip gece yarısı Uccayini'ye doğru yola çıkmış. Yolda şehrin valisine rast-

lamış ve cüretkâr bir kişinin prensesi kaçırdığını işitmiş. Sonra valiyle birlikte Kral Karmasena'nın yanına dönüp olanları anlatmış. Bunun olanaksız olduğunu düşünen kral hücumu durdurmuş ve gece boyunca sessiz oturmuş. Mrigānkadatta'nın ordugâhında ise Māyāvatu ve öteki krallar Şrutadhi'nin tavsiyesiyle geceyi elde silah geçirmişler.

Ertesi sabah akıllı Kral Karmasena durumu iyice kavramış, Mrigānkadatta'nın ordugâhına bir elçiyle şu mesajı göndermiş: 'Mrigānkadatta bir hileyle kızımı kaçırdı, ama önemli değil, kızıma daha yaraşır başka kimse var mı ki? Madem öyle, sarayıma gelsin de kızımı uygun törenlerle vereyim.' Krallar ve Şrutadhi bu teklifi kabul etmişler, elçiye, 'O zaman kral şehrine dönsün, biz de prensi oraya getirelim,' demişler. Bunu işiten elçi gitmiş, aldığı cevabı efendisine iletmiş. Karmasena kabul edip ordusuyla Uccayini'ye dönmüş. Bunu gören krallar, Māyāvatu'nun başkanlığında, Şrutadhi ile birlikte Mrigānkadatta'ya gitmişler.

Bu sırada Mrigānkadatta, Şaşānkavatī ile birlikte Māyāvatu'nun Kançanapura şehrindeki sarayına varmış. Māyāvatu'nun karıları olan kraliçeler onu, sevgilisini ve arkadaşlarını karşılamışlar. Amacına ulaşmış olan prens orada dinlenmiş. Ertesi gün krallar, Şrutadhi'yle birlikte Kançanapura'ya gelmişler. Kirataların kahraman kralı Şaktirakshita ve ordusu, güçlü Şavaralar reisi Māyāvatu, Mātangalar kralı Durgapişāça da yanlarındaymış. Beyaz su zambağının geceyle birleşmesi gibi Şaşānkavatī ile birleşmiş olan Mrigānkadatta'ya bakarak sevinmişler ve onu kutlamışlar. Hak ettiği saygıyı gösterdikten sonra Karmasena'nın mesajını iletmişler ve kralın sarayına döndüğünü bildirmişler.

Mrigānkadatta, yürüyen bir şehir gibi olan ordugâhı kurulduğunda herkesi etrafında toplamış, krallara ve vezirlerine, 'Söyleyin bana, evlenmek için Uccayini'ye gideyim mi, gitmeyeyim mi?' diye sormuş. Hep bir ağızdan şöyle demişler: 'Kral Karmasena bir alçak, onun sarayına yapılacak bir ziyaret na-

sıl iyi olabilir ki? Ayrıca buna gerek de yok, nasıl olsa kızı artık burada.' Mrigānkadatta, Brahman Şrutadhi'ye dönmüş: 'Neden olup bitenlerle ilgilenmiyor gibi sessiz duruyorsun Brahman? Bu işi onaylıyor musun, onaylamıyor musun?'

Şrutadhi şöyle konuşmuş: 'Eğer kulak verirseniz ne düşündüğümü söyleyeyim. Bence Karmasena'nın sarayına gitmelisiniz. Çünkü başka çıkar yol görmediği için bu mesajı gönderdi. Yoksa onun gibi güçlü bir kral nasıl olur da savaştan vazgeçip evine döner? Ayrıca ordunuzla gittikten sonra size ne yapabilir ki? Aksine, kızına olan sevgisinden iyi niyet besleyecek ve sizinle yeniden müttefik olacaktır. Tamamen uygun olan bu istekte bulunmasının nedeni kızını törenlerle evlendirmek istemesidir. Bu yüzden Uccayini'ye gitmenizi öneririm.' Şrutadhi böyle söyleyince oradaki herkes, 'Doğru,' diyerek bu düşünceyi onaylamış.

Mrigānkadatta onlara demiş ki: 'Ben de doğru buluyorum, ancak annem ve babam olmadan evlenmek istemem. Şimdi birisi gidip onları çağırsın, onaylarını aldıktan sonra ne yapacaksam yapayım.' Böyle söyledikten sonra dostlarının tavsiyesiyle veziri Bhīmaparākrama'yı anne ve babasına göndermiş.

Bu sırada Ayodhyā şehrinde bulunan babası Kral Amaradatta, halkından Vinitamati'nin prense yönelttiği suçlamaların asılsız olduğunu öğrenmiş ve haksız yere ülkesinden sürgüne gittiğini anlamışmış. Öfkelenip kötü kalpli veziri ve ailesini öldürtmüş, oğlunun sürgüne gitmesinden duyduğu üzüntüyle çökmüşmüş. Başkenti terk etmiş, şehrin dışında Şiva'ya adanmış olan Nandigrāma denilen yerde yaşıyormuş. Dünyadan el etek çekmiş, orada karılarıyla birlikte çile doldurmaktaymış.

Gözcüler, Vezir Bhīmaparākrama'nın süratli atlarıyla Ayodhyā şehrine vardığını haber vermişler. Bir zamanlar Rāma'nın yokluğunda olduğu gibi, şimdi de şehir keder içindeymiş. Vezir prense ne olduğunu soran halkla birlikte Nandigrāma'ya gitmiş, çünkü halk kralın orada olduğunu söyle-

miş. Orada, çevresi karılarıyla sarılı, çilecilikten bir deri bir kemik kalmış olan Amaradatta'yı görmüş.

Bhīmaparākrama onun ayaklarına kapanmış, kral onu kucaklamış ve oğlunu sormuş. Vezir gözyaşları içinde demiş ki: 'Oğlunuz Mrigānkadatta Kral Karmasena'nın kızı Şaşānkavatī'yi elde etti. Ancak size olan düşkünlüğünden, anne ve babası olmadan evlenme töreni yapamayacağını söyledi. Bu nedenle, başını yere koyup sizi törene çağırmamı istedi. Saygıdeğer efendimizi Kançanapura'ya, Şavaraların reisi Māyāvatu'nun sarayına bekliyor. Şimdi size başımızdan geçen maceraları anlatayım.' Böylece Bhīmaparākrama, efendisinin sürgünüyle başlamış, ormanda başlarına gelen aksilikleri, birbirlerinden ayrı düşüşlerini, savaşı, Karmasena ile yapılan barışı ve daha birçok olağanüstü olayı anlatmış.

Bunları işiten Kral Amaradatta, oğlunun iyi olduğunu anlamış ve yola çıkmaya karar vermiş. Karısıyla birlikte bir file binmiş, vezirleri, kendisine bağlı kralları, fil ve süvari birliklerinden oluşan ordusunu alarak, oğul hasretiyle yola koyulmuş. Hiç mola vermeden yol almış, birkaç gün içinde oğlunun Şavara krallığındaki ordugâhına varmış.

Babasını çok özlemiş olan Mrigānkadatta onun gelişini haber alınca bütün krallarla birlikte karşılamaya çıkmış. Kralı uzaktan görünce atından inmiş, hem onun hem de annesinin ayaklarına kapanmış. Babası onu kucakladığı zaman kalbi mutlulukla, gözleri de yaşla dolmuş. Annesi de oğlunu uzun uzun kucaklamış, yine ayrı düşecekmiş gibi defalarca dönüp bakmış. Mrigānkadatta, kralları ve dostlarını babasıyla tanıştırmış, onlar da kralın ve kraliçenin önünde saygıyla eğilmişler. Kral ve kraliçe de oğullarını zor günlerinde yalnız bırakmayan dostlarına memnuniyetlerini göstermişler.

Sonra Kral Amaradatta, Māyāvatu'nun sarayına gitmiş, orada müstakbel gelini Şaşānkavatī onun ayaklarına kapanmış. Kral verilen hediyeyi aldıktan sonra, karısı kraliçe ve geliniyle ordugâhta kalacağı yere gitmiş. Oğlu ve krallarla birlikte ye-

mek yemiş, günü müzik ve dansla geçirmiş. Yaşamdaki amacına ulaştığını düşünmüş, çok şan kazanmış olan oğlu, geleceğin imparatoru Mrigānkadatta'ya teşekkür etmiş.

Bu sırada akıllı Kral Karmasena, Mrigānkadatta'ya bir elçi göndermiş ve bir mektupla şunu iletmiş: 'Uccayini'ye gelmediğini biliyorum, bu yüzden oğlum Sushena'yı gönderiyorum. Kız kardeşi Şaşānkavatī'yi sana uygun törenlerle verecektir. Sen utanç duyulacak işler yapmayan bir insansın, dostluğumuzun bir önemi varsa, kızımla uygun olmayan bir şekilde evlenmezsin.'

Prens, sarayın toplantı odasında bu mesajı işitince, babası kral elçiye şöyle söylemiş: 'Böyle içten bir mektubu Kral Karmasena'dan başka kim gönderebilir? Bu kusursuz kral bize karşı çok iyi niyetli, oğlu Sushena'yı göndersin, kızı için uygun evlilik törenini yapalım.' Kral bu sözlerle elçiyi gönderdikten sonra, oğluna, Şrutadhi'ye ve krallara demiş ki: 'Ayodhyā'ya gitsek daha iyi olacak, çünkü orada şanımıza daha layık bir düğün yaparız, Sushena'ya hak ettiği görkemi yaşatırız. Reis Māyāvatu burada kalsın, Prens Sushena geldiğinde alıp Ayodhyā'ya getirsin. Ama düğün hazırlıklarını yapabilmek için biz önden gitmeliyiz.' Oradaki herkes kralın bu sözlerini uygun bulmuş.

Ertesi gün Sushena'yı beklemesi için Māyāvatu'yu orada bırakan kral, kraliçe, askerler, Mrigānkadatta, krallar ve vezirler, Şaşānkavatī'yi de alarak sevinç içinde oradan ayrılmışlar. Yükselen korkunç gürültüler içinde ufku kaplayan sayısız piyade ve süvari güçleriyle, orduları çalkalanan derin ve engin bir deniz gibi görünüyormuş. Baba ve oğul önce yollarının üstünde bulunan Kirātalar kralı Şaktirakshita'nın sarayına uğramışlar.

Orada sayılamayacak kadar çok değerli mücevher, altın ve kumaş verilerek nezaketle karşılanmışlar. Orduları bir gün boyunca yiyip içip dinlenmiş, sonra kalkıp gitmişler, çok geçmeden Ayodhyā'ya varmışlar. Şehir, balkonlara çıkıp tamamen açmış lotuslar gibi güzelliklerini sergileyen ve iki yana sallanan kadınlar yüzünden dalgalı bir göle benziyormuş. Uzun bir ay-

rılıktan sonra prensi ve yanında getirdiği gelini görmek isteyen kadınların fırıl fırıl dönen gözleri dans eden mavi zambaklara benziyormuş. Her taraf krallık kuğuları ve dalgalanan bayraklarla doluymuş. Baba ve oğul tahta yaklaşırken, Brahmanlar onları kutsuyor, şairler de övgüler düzüyorlarmış.

Halk Şaşānkavatī'nin güzelliği karşısında hayranlıkla şöyle demiş: 'Karmasena'nın kızı bu kadar güzel olduktan sonra, Okyanus, kızı Lakshmī'nin, Himālaya da kızı Gaurī'nin güzelliğiyle fazla övünmesin.' Tören zamanı geldiğinden, krallara haber verircesine her yanda davullar, dümbelekler çalmaya başlarmış. Bütün şehir sevinç içindeymiş ve şehri kaplayan kırmızı renk sevginin dışa vurulması gibiymiş.

Ertesi gün kâhinler prensin evliliği için hayırlı bir gün belirlemişler, baba Kral Amaradatta hazırlıklara başlanış. Şehir dört bir taraftan getirilen mücevherlerle süslenmiş, öyle ki Zenginlik Tanrısı Kuvera bu şehri kıskanır olmuş.

Çok geçmeden Māyāvatu gelmiş, bir muhafız krala şunu bildirmiş: 'Kralım, Prens Sushena ve Reis Māyāvatu geldiler, Ayodhyā'nın dışında bekliyorlar.' Bunu işiten Kral Amaradatta, onu karşılamak için askerleriyle komutanını göndermiş. Mrigānkadatta da dostuna duyduğu saygıdan, komutanla birlikte prensi karşılamaya gitmiş. İki prens birbirini görünce arabalarından inmişler, kucaklaşıp hal hatır sormuşlar. Aynı arabaya binmişler ve kadınların gözlerine şölen vererek şehre girmişler.

Sushena kralla görüşmüş, ondan çok saygı görmüş, sonra kız kardeşi Şaşānkavatī'nin özel odasına gitmiş. Kız ağlayarak ayağa kalkmış ve kardeşine sarılmış, Sushena da oturmuş, utanan kız kardeşine şunları söylemiş: 'Babam sana utanılacak bir şey yapmadığını söylememi istedi, çünkü Prens Mrigānkadatta'nın kocan olacağını Tanrıça Gaurī söylemişti ve bir kadının en büyük görevi kocasını izlemektir.' Bu sözler üzerine kız utanmayı bırakmış, amacına ulaştığını belirtircesine başını yere eğmiş.

Sonra Sushena kralın huzurunda Şaşānkavatī'ye iki bin altın, mücevherlerle yüklü beş deve ve çeşitli hediyeler verip, 'Bu onun kendi serveti, babasının gönderdiklerini evlilik töreni yapılan yerde vereceğim.' demiş. Sonra hep birlikte yiyip içmişler, günü rahat ve huzur içinde geçirmişler.

Ertesi gün tüm güzelliğiyle doğmuş, Mrigānkadatta yıkanmış, günlük işlerini halletmiş, içi mutlulukla doluymuş. Şaşānkavatī ise, her ne kadar güzelliği gelin olmak için yeterli süs olsa bile yine de kadınlar tarafından süslenmiş. Buna eski bir âdet olduğu için gerek varmış, başka bir şey için değil. Derken, gelin ve damat ilk törenin yapıldığı odadan ayrılmışlar, ateşin yandığı sunak yerine çıkmışlar. Orada prens, Vishnu'nun Lakshmī'nin elinden tuttuğu gibi lotus yüzlü prensesin elinden tutmuş. Ateşin çevresinde dönerlerken, Şaşānkavatī'nin sıcaklık ve dumanın etkisiyle yüzü kızarmış, gözleri yanmış. Avuç dolusu kavrulmuş pirinçler, Aşk Tanrısı'nın gülüşü gibi ateşe savrulmuş. Birinci avuç atıldığında Sushena beş bin at, yüz fil, iki yüz altın, değerli mücevherler ve ziynet eşyalarıyla yüklü yirmi deve hediye etmiş. Her bir pirinç serpilişinde Şaşānkavatī'nin ağabeyi fetihlerden kazandığı zenginliklerden harcayarak bir önce verdiğinin iki katını vermiş.

Bu güzel tören böyle tamamlandıktan sonra, Mrigānkadatta göğe yükselen tören davulları eşliğinde yeni eşi Şaşānkavatī ile birlikte sarayına girmiş. Babası kral da krallardan başlayıp papağanlara, evcil maina kuşlarına varıncaya kadar herkese, bütün vezirlere ve halka fillerden, atlardan, kumaş ve mücevherlerden, yiyecek ve içeceklerden oluşan hediyeler dağıtmış. Kral cömertliği öyle abartmış ki ağaçlar bile elbise ve mücevherlerle donatılmış ve adeta yeryüzünün istek ağaçları haline gelmişler.

Kral ve Mrigānkadatta, krallar, Şaşānkavatī ve Sushena ile birlikte muhteşem sofralarda yemek yemişler, günün kalan kısmını şarap içerek geçirmişler. Sarayda yaşayanlar yiyip içtikten, müzik ve dansla eğlendikten sonra, dönüşünü tamamla-

mış ve yeryüzünün nemini içmiş olan güneş batı dağının mağarasına girmiş. Günün ihtişamı da onca hararetten sonra kaybolan güneşe öfke ve kıskançlık duyarak peşi sıra gitmiş, kuşlar da ufku titreterek oraya buraya kaçışmışlar. Üzerinde siyah elbisesi, gözbebeklerinde yıldızlarla şehvet düşkünü gece perisinin ortaya çıkma vakti gelmiş ve Aşk Tanrısı iyice güç kazanmış. O güzelin uzun, kıvrık uçlu gözünün bebeği olan ay görünmüş, gül rengine bürünerek kendini doğu dağının fil kancası haline getirmiş. Doğu yönünden karanlık gidip aydınlık gelince, adeta gülen bir yüz ortaya çıkmış ve ay bir çift aşk sürgünü yaratınış.

Geceleyin Mrigānkadatta tapınmasını bitirdikten sonra, eşi Şaşānkavatī ile birlikte çok şatafatlı döşenmiş olan yatak odasına çekilmiş. Kadının ay gibi güzelliği odanın karanlığını dağıtınış, kapı aynalarından yansıyarak değerli taşlardan yapılmış kandilleri gereksiz hale getirmiş. Ertesi sabah Mrıgānkadatta şöyle yumuşak, tatlı şarkılarla uyandırılmış: 'Sabah oldu, kalkın prensim, zira ceylan gözlünün saçlarını okşayan sabah meltemi esiyor. Ayı izleyen gecenin boynundan düşen inciler gibi, durva otlarının uçlarında biriken çiyler parıltı saçıyorlar. Bakın prensim, ay ışıklarının dokunuşuyla açmış beyaz zambakların ağzında bal emmekten sarhoş ve yorgun arılar gidecek başka yer arıyorlar. Güneşin parmağıyla gecenin dudağını süslediğini gören Aşk Tanrısı, ayın üstünden geceyi soyup çıkarmış, yavaş yavaş karanlığı dağıtıyor.'

Bu şarkılar eşliğinde uyanan Mrigānkadatta, Şaşānkavatī'yi orada bırakarak yataktan kalkmış. Babasının devrettiği işleri ve törenleri yapmış, karısıyla birlikte böyle pek çok gün geçirmiş.

Babası Amaradatta, oğlunun kayınbiraderi Sushena'yı önce suyla kutsamış, sonra başına bir onur türbanı takmış, sonra da ona yakışır bir arazi, filler, atlar, altınlar, kumaşlar ve yüzlerce kadın vermiş. Kral, Şavaralar reisi Māyāvatu ve Kirātalar kralı Şaktirakshita'yı karıları ve akrabalarıyla birlikte öv-

müş, Mātangalar kralı Durgapişāça'ya, Mrigānkadatta'nın vezirlerine ve Brahman Şrutadhi'ye araziler, inekler, atlar, altınlar ve kumaşlar vermiş. Kral Amaradatta, Kirātalar kralını, öteki kralları, Sushena'yı ülkelerine yolcu etmiş, kendi ülkesini mutlulukla yönetmiş, şanı her tarafa yayılmış. Düşmanlarını yok eden Mrigānkadatta da Bhīmaparākrama ve öteki vezirleriyle birlikte, zorlu bir çabadan sonra elde ettiği karısı Şaşānkavatī ile mutluluk içinde yaşamış.

Zamanla yaşlılık, Kral Amaradatta'nın kulaklarına bir sarmaşık gibi tırmanıp şöyle demiş: 'Kader sana iyi şeyler yaşattı, ama yaşın geçti, artık dünyadan el etek çekme zamanıdır.' Kral eğlence dolu hayatı bırakmış ve vezirlerine demiş ki: 'Size ne düşündüğümü söyleyeyim, dinleyin. Ömrümün sonuna geldim, saçlarımın beyazlaşması da bunun habercisidir. Yaşlılık bir kez geldi mi, artık zevklere tutunmaya çalışmanın bir anlamı yok, hepsi boş. Bazı insanlar, yaşlarıyla birlikte zevklerini de artırmaya çalışırlar, bu kuşkusuz ruhun doğal eğiliminden dir, ama iyi olan böyle yapmamaktır. Avanti ülkesini zapt eden ve krallarla ittifak kuran oğlum Mrigānkadatta'nın çok iyi nitelikleri var, halkı tarafından seviliyor ve çok iyi dostları var. Krallığımı ona devretmeye ve kutsal bir su kenarında çile doldurmaya karar verdim. Yaşamın evrelerine uygun yaşayanları düşmanları bile takdir eder.'

Bu kararlı sözleri işiten vezirler ve kralın kararını daha sonra duyan kraliçe ile halk bunu kabullenmişler. Sonra kral, din adamlarının toplanıp kehanetle saptadıkları bir günde tören yapıp oğlu Mrigānkadatta'ya taç giydirmiş. O gün kralın sarayı, görevli muhafızın emirleriyle oraya buraya koşuşturan insanlarla doluymuş. Bütün memurlar iş güçle uğraşıyormuş, ünlü şairler şiirler okumuş, güzel kadınlar dans etmiş. Mrigānkadatta ve karısının başından kutsal suları döktüklerinde anne ve babasının da gözlerinden yaşlar dökülmüş. Aslan gibi güçlü yeni kral aslan tahtına oturduğunda taht sanki karşısında eğilen düşmanları gibi eğilmiş.

Baba Kral Amaradatta, kralların yollarını süsleterek ve kendisine bağlı krallara da gereken özeni göstererek kutlamayı yedi gün uzatmış. Sekizinci gün Mrigānkadatta ve halkına son bir kez bakıp karısıyla birlikte şehirden ayrılmış, vezirleriyle beraber Vārānasī'ye gitmiş. Orada bedenini Ganj nehrinin sularıyla yıkamış, bir çileci gibi bitki kökleri ve meyve yiyerek, günde üç kez Tanrı Şiva'ya tapınarak yaşamış. Karısı da her türlü tapınma ve çilesini paylaşmış.

Mrigānkadatta ise, gökyüzü gibi uçsuz bucaksız ve saf imparatorluğun başına güneş gibi geçmiş ve güneşin dağları ışınlarıyla yaktığı gibi krallarını zenginliğe boğmuş, yiğitliğinin hararetini yaymış. Müttefikleri Māyāvatu, Karmasena ve diğerleriyle, başta Şrutadhi olmak üzere kendi vezirleriyle yeryüzünün dört bir köşesini zapt edip dünyayı tek bir bayrak altında yönetmiş. Onun krallığı zamanında kıtlık, hırsızlık belası, yabancı işgaller, ancak bir öykü olarak anlatılmış. Yeryüzü hep mutlu ve huzurlu olmuş, eşsiz bir refaha kavuşmuş, öyle ki adeta Rāma'nın düzeni yeniden kurulmuş. Her yerden gelen krallar, ülkesini Ayodhyā'dan yöneten kralın lotus gibi ayaklarına kapanıp bağlılık göstermişler. Böylece kral, sevgili eşi Şaşānkavatī ile hiçbir düşmanın bozamayacağı bir mutluluğu uzun süre yaşamış."

(A) Ermiş Pişangacata, sevgilisinden ayrı olan Naravāhanadatta'ya Malaya dağındaki ormanda bu öyküyü anlattıktan sonra konuşmayı şöyle sürdürmüş: "İşte evladım, bir zamanlar Mrigānkadatta'nın birçok sıkıntıdan sonra Şaşānkavatī'yi elde etmesi gibi, sen de Madanamançukā'yı elde edeceksin." Güçlü ermiş Pişangacata'dan bu abıhayat gibi sözleri işiten Naravāhanadatta'nın kalbinde sevgilisine kavuşacağına dair bir umut belirmiş. Bu düşüncelerle ermişten ayrılıp kendisini buraya getiren Lalitaloçanā'yı arayarak Malaya dağında dolaşmış durmuş.

XIII

MADİRĀVATĪ

CIV. Bölüm

Dua

Yugalar arasındaki alacakaranlıkta dans ederken tüm dünyaları yok eder ve yaratır gibi yapan Ganeşa seni korusun! Gaurī'nin ayağını süslediği kırmızı tozla boyalı üçüncü gözünden ateş çıkaran Şiva mutluluğunda sana dost olsun! Şairin aklındaki gölün lotusunda yaşayan arı gibi, sözlerinden yürek ferahlığı aldığımız Tanrıça Sarasvatī'ye taparız.

(A) Sonra Vatsa kralının oğlu Naravāhanadatta, Madanamançıkā'dan ayrı olmanın verdiği kederle Malaya dağının yamaçlarında ve çevresindeki ormanlarda dolaşmış durmuş. Her yerde bahar çiçekleri açtığı halde onda neşeden eser yokmuş. Üzerindeki arılarla mangoların açılmış çiçekleri tüm yumuşaklıklarına rağmen onun kalbini delmekteymiş. Guguk kuşlarının tatlı sesleri ona ifrit Mara'nın kaba sözleri gibi acı geliyormuş. Malaya dağının sarı çiçektozlarını havalandıran serin esintisi, Aşk Tanrısı Kāma'yı yakan ateşmiş onun için. Arı vızıltılarının yankılandığı ormanlardan yavaş yavaş uzaklaşmış.

Bir tanrısal varlık ona yol göstermiş, Ganj nehrine giden bir yoldan ilerlemiş ve nehrin kıyısında bulunan bir ormana varmış. Orada hararetle konuşmaya dalmış, genç ve yakışıklı iki Brahman görmüş. Onlar da Naravāhanadatta'yı görmüşler ve Aşk Tanrısı olduğunu sanarak doğrulmuş, önünde eği-

lerek şöyle demişler: "Çiçeklerden yayı olan saygıdeğer tanrıya selam olsun! Neden buralarda silahsız ve sevgili eşiniz Rati olmadan tek başınıza dolaşıyorsunuz?"

Vatsa kralının oğlu bu soru üzerine Brahmanlara şöyle cevap vermiş: "Aşk Tanrısı Kāma değilim, sadece bir insanım, ama ben de kendi Rati'mi kaybettim." Bunu söyleyen prens başından geçenleri anlatmış ve Brahmanlara, "Siz kimsiniz ve hararetle ne konuşuyorsunuz?" diye sormuş. Brahmanlardan biri saygıyla şöyle cevap vermiş: "Prensim, sizin gibi saygıdeğer birinin huzurunda sırrımızı nasıl söyleyelim? Ama madem emir buyurdunuz, anlatayım, dinleyin.

Kalinga bölgesinin sınırında Şobhāvatī adlı bir şehir vardır. Bu şehre ne ifrit Kālī, ne de ifritçe işler girebilmiştir, çünkü Yaratıcı tarafından öyle yaratılmıştır. Orada, çok sayıda kurban sunan, Yaşaskara adlı bilge ve zengin bir Brahman vardı. Onun Mekhalā adlı kusursuz bir karısı vardı. Brahmanla karısı orta yaşlardayken onların çocuğu olarak doğdum, beni büyüttüler ve kutsal bir yola soktular.

Sonra, Vedaları çalışan genç bir oğlan olduğum sırada kuraklık nedeniyle ülkede büyük bir kıtlık baş gösterdi. Annemle babam servetlerini ve hizmetçilerini yanlarına aldılar, hep birlikte Viśālā adlı şehre göç ettik. Uzun mücadelelerden sonra babam, talihin ve eğitimin yan yana olduğu bu şehirde bir tüccar arkadaşı tarafından verilen bir evde yaşamaya başladı. Ben de bu evde yaşıtlarımla birlikte ruhsal önderimin yönetiminde kutsal bilgiler öğrenerek zaman geçirdim.

Bu arkadaşlarımın arasında zengin bir Kshatriyanın oğlu Vicayasena da vardı. Bir gün Vicayasena, Madirāvatī adlı bakire kız kardeşiyle hocamın evine geldi. Kızın kusursuz yüzünden öylesine bir güzellik akıyordu ki, Yaratıcı tarafından yaratılmış ay olduğunu sandım. Aşk Tanrısı ona baktığında, yeryüzünde kullandığı beş silahtan daha büyük olduğunu düşünürdü. Arkadaşımdan onun adını ve soyunu öğrendiğimde, aşkın karşı konulmaz gücüne kapıldım ve başka bir şey düşüne-

mez oldum. O da bana göz ucuyla, utangaç utangaç baktı ve yanaklarındaki ayva tüyleri dik dik oldu. Orada birtakım bahanelerle uzun süre kaldı, sonra çıkıp evine gitti, beni de aşk ateşine düşürdü.

Sonra ondan ayrı düşmenin kederiyle eve gittim, kendimi karaya vurmuş balık gibi yerden yere attım. Kendi kendime dedim ki: 'Yaratıcı'nın bütün güzellikleri sakladığı bir ambar gibi olan o güzel yüzü bir daha görebilecek miyim? Onun arkadaşlarına ne mutlu, gülen gözlerine, konuşan ağzına bakabiliyorlar!' Böyle düşüncelerle gündüzü ve geceyi geçirdikten sonra ertesi gün hocamın evine gittim.

Arkadaşım Vicayasena bana sıcak bir şekilde yaklaştı, bir süre sonra neşeli bir sesle konuşmaya başladı: 'Annem, kız kardeşim Madirāvatī'nin sana âşık olduğunu ve görmek istediğini söyledi, sen benim dostumsun, bir iyilik yap, bize gel, evimiz senin ayağının tozuyla süslensin.' Onun sözleri çölde yürüyen bir gezginin başına yağan yağmur gibi bana hayat verdi. Kabul edip annesiyle görüşmek üzere evlerine gittim, beni karşıladı ve sevdiğime bakarak orada kaldım.

Sonra babası çağırdığı için Vicayasena'yı kalkıp gitti, Madirāvatī'nin sütkardeşi gelip önümde eğilerek şöyle söyledi: 'Prensim, Prenses Madirāvatī bahçemizde bir yasemin yetiştiriyor, yasemin baharın verdiği güçle geçenlerde gülücükler saçan çiçekler verdi. Bugün prenses, çiçeklerin üstündeki arılara rağmen tomurcuklarını topladı. Onları boncuk gibi dizip kolye yaptı ve size hediye olarak gönderdi.' Bunları söyleyen becerikli kız kolyeyle birlikte betel yaprakları, kâfuru ve beş tane de meyve verdi. Sevdiğimin kendi elleriyle yaptığı kolyeyi boynuma taktım, çok çok mutlu oldum. Beteli ağzıma koydum ve değerli arkadaşına şöyle dedim: 'Ne diyebilirim ki? Kalbimde kendimi ona kurban edece kadar büyük sevgi var, çünkü o benim varlığımın hükümdarıdır.' Bunları söyledikten sonra kızı gönderdim ve o sırada gelmiş olan Vicayasena ile birlikte hocamın evine gittim.

Ertesi gün Vicayasena, Madirāvatī ile birlikte bizim eve geldi, annem ve babam çok sevindiler. Ne kadar gizlesek de aramızdaki aşk günden güne arttı. Bir gün Madirāvatī'nin bir hizmetçisi gizlice bana dedi ki: 'Soylu efendim, söylediklerimi kendinize saklayın. Sevgili Madirāvatī hocanızın evinde sizi gördüğü günden beri yemek yemiyor, süslenmiyor, müzik dinlemiyor, papağanlarla ve diğer evcil hayvanlarla oynamıyor, sürekli kendini yelpazeleyip sandal ağacı yağıyla ovuyor, ayın buz gibi ışıkları bile onu yakıyor. Bir hilal gibi günden güne zayıflıyor, onu rahatlatacak tek şey sizinle konuşması. Bana bunları Madirāvatī'yi iyi tanıyan ve bir gölge gibi takip eden kızım söyledi, ayrıca ben de onu bir kenara çekip sordum, bana gönlünün sende olduğunu söyledi. Bu yüzden efendim, eğer hayatını kurtarmak istiyorsanız onun istediği gibi davranmalısınız.' Bu abıhayat gibi sözler beni çok rahatlattı, 'Bu tamamen sizin elinizde, ben emrinize amadeyim,' dedim. Himetçi bu sözden sonra mutluluk içinde gitti, ben de Madirāvatī'nin hayaliyle umut dolu olarak evime gittim.

Ertesi gün Uccayini'den sözü geçen bir Kshatriya geldi ve babasından Madirāvatī'yi istedi. Babası ona kızını vereceğine dair söz verdi. Bu korkunç haberi hizmetçilerinden öğrendim. Bir süre yıldırım çarpmış gibi, bir ifrit tarafından ele geçirilmiş, gökyüzünden düşmüş gibi kalakaldım. Sonra kendime gelip şöyle dedim: 'Şimdi sersemliğin sırası değil! Bekleyip göreceğim. Kendine hâkim olan kişi isteğine ulaşır.'

Bu umutlarla birkaç gün geçti, sevdiğimin arkadaşları gelip onun sözlerini aktararak beni rahatlatmaya çalıştılar. Fakat Madirāvatī'nin evlilik günü geldi çattı, büyük kutlamalar başladı. Onu babasının evine kapattılar, serbestçe dolaşmasını önlediler, gelinin arkadaşlarını da davullar eşliğinde oraya çağırdılar.

Bunu görünce sefil yaşamımın bütün tadının kaçtığını hissettim ve ölmenin kavuşamamaktan daha iyi olacağına karar verdim. Şehir dışına çıkıp bir banyan ağacına tırmandım, da-

lına bir ip bağladım ve ipi boynumdan geçirip kendimi aşağı saldım. Bir süre sonra bilincim yerine geldi ve kendimi ipi kesen bu genç adamın kucağında buldum. Hayatımı kurtarmıştı, dedim ki: 'Soylu efendim, merhamet gösterdiniz, ancak sevdiğime kavuşamamaktansa ölmeyi tercih ederdim. Ay artık benim için ateştir, yiyecek zehir, şarkılar kulağıma batan iğneler, bahçeler hapishane, çiçek demetleri zehirli ok yağmurları, sandal ağacı yağı ve başka yağlarla ovulma kömürde yanmaktır artık. Benim gibi hayatı altüst olanlar için yaşamın tadı kalır mı dostum?'

Böyle söyleyince, hayatımı kurtaran arkadaş başımdan neler geçtiğini sordu, ben de Madirāvatī ile olan tüm aşk maceramı anlattım. İyi kalpli insan dedi ki: 'Senin gibi akıllı bir kişi neden bu kadar şaşırır ki? Sahip olduklarımızı silip atarak yaşamanın ne anlamı var? Ben de sana başımdan geçenleri anlatayım, dinle.

Himālayalar'ın bağrında, erdem sığınağı, Kālī tarafından yeryüzünden sürgün edilmiş doğruluğun anavatanı ve Krita çağının yuvası Nishadha adlı bir şehir vardı. Bu şehrin sakinleri öğrenmeye aç, paraya ise toktular. Kendi karılarıyla yetinir, başkalarınınkilere bakmazlardı. Ben erdemce zengin bu şehirden bir Brahmanın oğluyum. Başka ülkeler görmek amacıyla evimden ayrıldım, geze geze giderken bir süre sonra, buradan çok uzakta olmayan Şankhapura şehrine geldim. Nāgalar kralı Şankhapāla'nın kutsallaştırdığı, temiz suyuyla insanı saflaştıran Şankhahrada adlı bir göle vardım.

Ruhsal önderimle birlikte orada yaşarken, Şankhahrada gölünde yapılan yıkanma bayramına katıldım. Gölün kıyısı çok kalabalıktı, suda çeşitli ülkelerden gelmiş o kadar çok insan vardı ki sanırsınız tanrılar ve ifritler okyanusu çalkalıyorlar. O büyük göl, dalgalarını el gibi kadınların göğsüne vuruyor, saçlarındaki çiçekleri düşürüyor, vücutlarındaki sarı boyayı silerek adeta kendini yağlıyordu. Gölün güneyine yürüdüm ve Şiva'nın üçüncü gözüyle küle çevirdiği Kāma'ya ben-

zer bir ağaç kümesi gördüm. Ağaçların tāpinça çiçekleri duman gibi, tamamen açılmış iki katlı kimşuka çiçekleri ise alev gibi duruyordu.

Burada Atimukta sarmaşığından yapılmış bir çardağın girişinde çiçek toplayan bir kızla karşılaştım. Yandan yandan oyuncu bakışlar atıyor, kulağındaki çiçeği titreştiriyordu. Kollarıyla yukarı uzanıp göğüslerini sergiliyor, örülü saçlarıyla kalçasını kırıp eğiliyor ve karanlık adeta ay yüzünün ışığından kaçıp saklanacak yer arıyordu. Kendi kendime dedim ki: "Kuşkusuz, Yaratıcı, Rambhā ile kız kardeşleri olan perileri yaratırken bunu da yaratmış, gözlerini kırpmasa insan olduğu anlaşılmayacak."

Bu ceylan gözlü kızı gördüğüm anda Mara'nın üç dünyayı da sersemleten ay uçlu kargısı yüreğimi deldi. Kız da beni görünce Kāma tarafından ele geçirildi, aşktan eli ayağı kesildi ve çiçek toplamayı bıraktı. Etrafını çeviren ve aşk ateşi saçan sarmaşığın kırmızı çiçekleri arasında döndü, büyüleyici gözlerini yere indirerek bana tekrar tekrar baktı.

Böyle birbirimizle bakarken bir gürültü koptu, insanlar kaçışmaya başladılar. Vahşi fillerin kokusunu alıp çılgına dönen bir fil koşarak yoldan gelmekteydi. Zincirini koparmış, binicisini sırtından atmıştı, fil kancası da kulağının dibinde ileri geri sallanıyordu. Hayvanı görünce hemen ileri atıldım, korku içindeki sevgilimi kucağıma aldım. Hizmetçileri kaçtılar, ben ise onu kalabalığın içine taşıdım. Sonra kız sakinleşti, hizmetçileri geldiler, ancak insanların gürültüsünden etkilenen fil tam o anda bize doğru yöneldi. Telaşa kapılan insanlar dağıldılar, hizmetçileri kızı bir yana götürdü, ben de başka bir yana kaçtım.

Nihayet fil kargaşası geçti, ince belli sevgilimi her yerde aradım, ama hiçbir yerde bulamadım. Ne adını biliyordum, ne ailesini, ne de yaşadığı yeri. Sihir gücünü yitirmiş bir Vidyādhara gibi boş bir kalple dolaştım durdum, yalpalaya yalpalaya hocamın evine vardım. Sevgilimi kucakladığımda duyduğum zevki düşünürken uykularım kaçtı, kaybolan aşkımdan

dolayı kederlere kapıldım. Zamanla düşünce beni kucağına aldı, ruhuma acı veren bir karanlık kalbimi kapladı ve kafamda müthiş bir baş ağrısı oluştu. Gün geçti, ben de kendimden geçtim. Lotuslar yapraklarını kapattı, benim de yüzüm soldu. Ördekler umutlarımı da alıp uçtular ve güneş dinlenmeye çekildi.

Sonra aşkın has dostu ay, gözlere mutluluk vererek doğudan yüzünü gösterdi. Onun ılık ışınları bana alev saçan parmaklar gibi göründü. Göğün her köşesini aydınlattığı halde, benim bütün yaşam umudumu kararttı. Ay ışığında bedenimi ateşe atmayı düşündüğümü gören bir öğrenci dedi ki: "Neden bu kadar karamsar haldesin? Bir hastalığın varmış gibi görünmüyor. Eğer para veya aşk için üzülüyorsan, bunlar hakkındaki gerçeği açıklayayım. Dinle beni. Açgözlülükle komşularını kandırarak, başkalarını soyarak kazanılan servet kalıcı değildir. Kökünü kötülükten alan ve bolca kötülük meyvesi veren zenginliğin zehirli ağaçları kendi meyvelerinin ağırlığıyla eğilirler. Bu dünyada bin bir zorlukla elde edilen şeyler, öbür dünyada da eziyetten başka bir şey getirmezler. Bu öyle bir azaptır ki, yıldızlar ve ay gibi sabittir. Hayata son verdirecek kadar hayal kırıklığı yaratan bir aşk da cehennem ateşinin müjdeleyicisidir. Ama önceki yaşamından iyi olmayı sağlamış, kendine hâkim, güçlü ve kahraman bir kişi, zenginliğe de başka isteklerine de kavuşur, senin gibi bir korkak ise kavuşamaz. Bu yüzden dostum, kendine hâkim ol ve yaşamına son vermeyi düşünme."

Bu dost kişinin sözlerine sudan birtakım cevaplar verdim, fakat gerçek düşüncelerimi sakladım. Geceyi sakin geçirdim, daha sonra kızın buralarda olabileceğini düşünerek bu şehre geldim. Buraya geldiğimde boynunda iple seni gördüm, ipi kesip kurtardım, kederinin nedenini öğrendim, ben de kendininkini anlattım.

İşte böyle, adını sanını bilmediğim bir güzeli arayıp durdum ve onca çaba boşa gitti, fakat sen neden elinin altındaki Madirāvatī için cesaretle mücadele etmek yerine korkakça davra-

nıyorsun? Eski zamanlardaki Rukminī'yi duymadın mı? Çedi kralına verildiği halde Krishna onu kaçırmadı mı?'

Bu dost kişi öyküsünü bitirdikten sonra, tanrıçalar tapınağında Aşk Tanrısı'na tapınmak üzere, önde çalgı çalanlarla Madirāvatī ve beraberindekiler geldi. Dostuma dedim ki: 'Ben bugün bu evliliğinin Aşk Tanrısı'na tapınarak burada yapılacağını biliyordum, bu yüzden kendimi tapınağın önündeki banyan ağacına asmaya çalıştım ki onun uğrunda öldüğümü görsün.' Bunun üzerine akıllı Brahman dostum dedi ki: 'Hemen tapınağa gir ve tanrıça heykellerinin arkasına saklan, bakalım bir çare bulabilecek miyiz?' O böyle deyince kabul ettim, hemen tapınağa girdik ve saklandık.

Sonra kutsal evlilik müziği eşliğinde Madirāvatī ağır ağır oraya geldi ve tapınağa yaklaştı. Kapıda kadın ve erkek hizmetçilerine, 'Ben Aşk Tanrısı'ndan özel bir istekte bulunacağım, siz burada kalın,' diyerek onları dışarıda bıraktı. Sonra içeri girip Kāma'nın önünde şöyle tapınmaya başladı: 'Ey tanrı, sen ki akıldan doğan bir tanrısın, nasıl oldu da aklımdaki sevgiliyi okuyamadın? Neden yanlış karar verip beni mahvettin? Madem sevdiğime bu yaşamda kavuşamıyorum, bari bundan sonraki yaşamımda onun kocam olmasını sağla, ey Rati'nin kocası! Senden dileğim, yakışıklı genç Brahmanın gelecek yaşamımda benim kocam olmasını sağlamandır.'

Kız bunu söyledikten sonra gözümüzün önünde elbisesinden bir parçayı ip yapıp bir kancaya bağladı, diğer ucunu da boynuna taktı. Dostum dedi ki: 'Ortaya çık ve ipi boynundan çıkar.' Hemen koştum, sevinç dolu bir sesle, 'Acele etme sevgilim, işte kölen huzurunda, yaşamını tehlikeye atıp yakarmanla isteğin oldu,' dedim ve ipi boynundan çıkardım.

Kız korku ve mutluluk arasında gidip gelerek bana baktı ve arkadaşım dedi ki: 'Bu, gün kararırken kazanılmış parlak bir andır, ben Madirāvatī'nin elbiselerini giyip hizmetçileriyle gideceğim, sen de benim elbiselerimi ona giydir, sonra öteki kapıdan çıkıp gidin. Gece yarısı istediğin ülkeye kaç, kimse farkına bile varmaz. Beni de merak etme, kader bana da gü-

lecektir.' Dostum bunları söyledikten sonra Madirāvatī'nin elbiselerini giyip hizmetçileriyle birlikte tapınaktan ayrıldı.

Ben de paha biçilmez mücevherlerle bezeli bir kolyesi olan Madirāvatī ile birlikte öteki kapıdan çıktım ve gece yarısı epeyce yol aldım. Sabahleyin yiyecek buldum, sonra ağır ağır yolculuğu sürdürdüm, birkaç gün sonra sevgilimle beraber Açalapura şehrine vardım. Orada bir Brahman bana dostluk gösterdi, bir ev verdi ve orada hemen Madirāvatī ile evlendim.

Böylece muradıma ermiş olarak mutlulukla yaşadım, tek üzüntüm arkadaşıma ne olduğuydu. Bir süre sonra kış gündönümü kutlaması için yıkanmak üzere Ganj kıyısına gittim, bir de ne göreyim? Hiçbir karşılık beklemeden bana iyilik yapan dostum burada. Utanarak ona uzun uzun sarıldım, sonra oturduk ve başından geçenleri sordum. Tam o anda siz efendimiz geldiniz. Ey Vatsa kralının oğlu, bilin ki yanımda oturan bu Brahman, hayatımı ve karımı borçlu olduğum kişidir."

Birinci Brahman öyküsünü bitirince, Naravāhanadatta öteki Brahmana şöyle demiş: "Çok memnun oldum. Şimdi sen anlat bakalım, öylesine büyük bir tehlikeden nasıl kurtuldun? Doğrusu, dostları uğruna kendisini feda eden senin gibi insanlar kolay bulunmaz." Öteki Brahman, Vatsa kralının oğlunun bu sözleri üzerine başından geçenleri anlatmaya başlamış.

"O gece Madirāvatī'nin giysileriyle tapınaktan çıkınca, hizmetçiler beni hanımları sanıp peşimden geldiler. Dans, şarkı ve içkiden mest olup beni bir tahtırevana oturttular ve kutlamaları düzenleyenlerden yer alan Somadatta'nın evine bıraktılar. Bir tarafta görkemli elbiseler, bir tarafta yığılmış mücevherler, bir yerde pişmiş yemekler, bir tarafta hazırlanmış tören yeri, bir köşede şarkı söyleyen cariyeler, bir yanda usta taklitçiler, bir başka köşede ise o kutsal anı bekleyen Brahmanlar vardı.

Beni peçeyle iyice örtüp karanlıkta evin bir odasına götürdüler ve gelin olarak bıraktılar. Kadın hizmetçilerle etrafım sarılı halde oturdum. Kadınlar evlilik töreni nedeniyle gülüyor, eğleniyor, pek çok iş yapıyorlardı.

Çok geçmeden kapıdan halhalların ve bileziklerin çıkardığı bir ses duyuldu, etrafı hizmetçileriyle çevrili bir kız içeri girdi. Başı bir yılan gibi parıltılı mücevherlerle süslüydü ve teni bir kumaş gibi güzeldi. Deniz dalgaları gibi zarifti ve inci kolyelerle kaplıydı. Çiçeklerden yapılmış çok güzel bir kolyesi vardı, kolları sarmaşık kolları gibi, elleri de parlak sürgünler gibiydi ve insanlar arasında hareket eden, bahçenin tanrıçasına benziyordu. Beni sırdaşı sandı, gelip yanıma oturdu. Dikkatle baktığım anda anladım ki bu Şankhahrada gölünde görüp fil saldırısından kurtardığım, sonra kalabalıkta kaybettiğim kız. Çok sevindim, kendi kendime, 'Bu nasıl bir şans, rüya mı, yoksa gerçek mi?' diye sordum.

Madirāvatī'nin hizmetçileri gelen ziyaretçiye sordular: 'Neden öyle düşünceli duruyorsunuz soylu hanımefendi?' Kız gerçek duygularını saklayarak dedi ki: 'Efendim! Farkında değil misiniz, Madirāvatī evleniyor, o evlenir evlenmez kayınpederinin evine gidecek ve ben onsuz yaşamak zorunda kalacağım, bu yüzden üzgünüm. Şimdi odayı terk edin, Madirāvatī ile özel bir şey konuşacağım.'

Bu sözlerle herkesi dışarı çıkardı, kapıyı kapatıp oturdu ve beni sırdaşı sanarak konuşmaya başladı: 'Madirāvatī, hiçbir üzüntü seninkinden büyük olamaz, çünkü başka birini seviyordun, fakat seni başkasına verdiler. Ama yine de sevdiğinle birlikte olabilirsin, çünkü onun adını sanını biliyorsun. Benim durumum ise tamamen umutsuz! Sana ne olduğunu anlatayım, çünkü biz seninle sırdaşız.

Senden ayrılacağım için çok üzgündüm, düşüncelerden kurtulmak için Şankhahrada gölünde kutlanan bayramda yıkanmak için göle gittim. O sırada bahçede lotus yüzündeki balı emmeye gelmiş arılar gibi duran taze sakalıyla genç ve yakışıklı bir Brahman gördüm. Gökten yere inmiş ay gibiydi, güzellik filinin altından kazığı gibi görünüyordu. Kendi kendime dedim ki: "Ermişlerin kızları bu genci görmeden ormanda çile çekip duruyorlar, bunun ne anlamı var ki?" Ben böyle düşü-

nürken, Aşk Tanrısı oklarıyla kalbimi öyle deldi ki, korku ve utanç oradan kaçtı gitti.

Ona yandan yandan bakarken, aniden kazığından kurtulmuş çılgın bir fil çıkageldi. Hizmetçilerim korktu, ben de korktum. Bunu gören genç adam koştu, beni kollarına alıp kalabalığın ortasına taşıdı. Dostum, inan bana, abıhayat gibi dokunuşuyla öyle bir ölümsüz hale geldim ki o anda ne fil, ne korku kaldı, kim olduğumu, nerede olduğumu unuttum. O sırada hizmetçilerim geldi ve fil sanki ayrılığın bedenlenmiş hali gibi tekrar üzerimize saldırdı, telaşa kapılan hizmetçilerim beni alıp eve götürdüler. O kargaşada sevdiğim adam kayboldu gitti, nereye gittiğini bilmiyorum. O andan itibaren ondan başka bir şey düşünemiyorum, ne adını biliyorum, ne de yaşadığı yeri. Ondan geriye kalan, bir hazine değerindeki o kısacık an. Bütün gece dişi çakravāka kuşu gibi ağladım, onu rüyada görüp rahatlayacağım bir uykudan bile mahrum oldum.

Bu umutsuz zamanımda tek tesellim seni görmekti, sen de şimdi ayrılıyorsun. Doğrusu Madirāvatī, ölme zamanım yaklaştı, bu yüzden yüzüne bakıp mutlu olayım istiyorum.'

Bu sözleri söyledikten sonra ay gibi yüzünden süzülen ve gözündeki boyalarla siyahlaşan gözyaşlarıyla yüzümdeki peçeyi indirdi. Görür görmez beni tanıdı, neşe, hayret ve korkuyla doldu. Ona dedim ki: 'Güzel kız, neden telaşa kapılıyorsun? İşte ben! Emrine amadeyim! Talih bazen umulmadık işler yapar. Ben de senin uğruna tarifsiz acılar çektim. Kaderin bu dünyada yaptığı işler çeşit çeşittir. Sana bütün öykümü anlatırdım, ama şimdi çene çalacak zaman değil. Şimdi buradan kaçmak için bir hile bulalım sevgilim.' Ben böyle söyleyince kız şu yolu önerdi: 'Evin arka kapısından kaçalım, çıkacağımız bahçe, soylu bir Kshatriya olan babama ait, oradan geçip herhangi bir yere gidelim.' Bunu dedikten sonra mücevherlerini sakladı ve söylediği yerden birlikte kaçtık.

İzlenme korkusuyla gece boyunca yol aldık, sabahleyin büyük bir ormana vardık. Bu vahşi ormanda konuşarak, zorluk-

la ilerliyorduk ki öğlen oldu. Güneş kötü bir hükümdar gibi korunacak hiç yer bırakmadan ışınlarıyla yeryüzünü kavurdu. Sevgilim açlık ve susuzluktan bitap düştü, onu zorlukla bir ağacın gölgesine taşıdım ve çok yoruldum.

Orada elbisemle sevgilimi yelpazelemeye çalışırken yaralı bir öküz bize doğru geldi. Arkasında soylu bir kahraman görünüşlü, elinde yayıyla at üstünde bir adam vardı. Attığı ay uçlu ikinci okla İndra'nın şimşeğiyle dağları vurması gibi yaralı hayvanı vurup öldürdü. Sonra bizi görünce yaklaştı ve kibarca sordu: 'Kimsiniz efendim? Bu kadın kim? Buraya neden geldiniz?'

Ona Brahman ipimi gösterip uydurduğum şu cevabı verdim: 'Ben bir Brahmanım, bu da karım. İş için başka bir ülkeye doğru yola çıkmıştık, yolda kervanımız haydutlar tarafından soyuldu, biz de kaçtık ve yolumuzu kaybedip bu ormana düştük. Şimdi size rastlamakla tüm korkularımız kayboldu.' Böyle söyleyince Brahman oluşuma saygı duyan adam şöyle dedi: 'Ben avlanan ormancıların başıyım, siz yol yorgunu gezginler misafirimsiniz. Evim uzakta değil, evime gelin, dinlenin.'

Böyle dedikten sonra sevgilimi atına oturttu, kendisi yürüyerek bizi evine götürdü. Orada sanki akrabasıymışız gibi yiyecek verdi, diğer ihtiyaçlarımızı karşıladı. Kötü diyarlarda bile iyi insanlar çıkabiliyor. Sonra yanımıza verdiği hizmetçiler yol gösterip bizi ormandan çıkardılar. Bir Brahman arazisine gelince orada evlendik. Sonra diyar diyar gezdik, bir gün bir kervana rastladık, nihayet buraya Ganj nehrinde yıkanmaya geldik ve dostum olan bu adamla karşılaştık, sonra da siz efendimizle. İşte prensim, bizim öykümüz budur."

Böyle konuşup sustuktan sonra, Vatsa prensi, hak ettiği ödülü almış olan Brahmanı yüksek sesle kutlamış. Tam o sırada kendisini aramakta olan Gomukha ile öteki vezirler gelip ayaklarına kapanmışlar ve gözlerinden yaşlar boşalmış. Naravāhanadatta da onları saygıyla karşılamış. Sonra prens, Lalitaloçanā ve vezirleriyle birlikte, yaptıklarından dolayı değer verdiği iki Brahmanı da alarak şehre dönmüş.

XIV

PANÇA

CV. Bölüm

Dua

Kendi yarısından Umā'yı yaratan, hoşnut edildiğinde lütuflarda bulunan Şiva, tüm isteklerini yerine getirsin. Geceleyin, dans ederek kırmızı hortumundaki boyaları saçan ve ay şemsiyesinin mercan sapını tutan Ganeşa seni korusun.

(A) Böylece Vatsa kralının oğlu Naravāhanadatta ilk karısı Madanamançukā ve üç dünyanın da güzel kadınları olan karılarıyla ve başta Gomukha olmak üzere vezirleriyle birlikte, babasının sonsuz olanakları içinde Kauşāmbī'de yaşamış. Günlerini dans, şarkı ve sohbetle hoşça geçirmiş, sevdiği eşleriyle eğlenmiş.

Sonra bir gün ilk karısı Madanamançukā'yı her yerde aramasına rağmen bulamamış. Üzüntüden geceden ayrılan ay gibi solmuş. Şüphelere düşmüş: "Acaba sevgilim kendisini ne kadar sevdiğimi anlamak için beni mi deniyor? Yoksa bir kusur işledim ona mı küstü? Ya da bir sihre mi uğradı veya birisi tarafından kaçırıldı mı?" Arayıp da bulamadıkça ayrılık acısı sinesinde bir orman yangını gibi onu tüketmiş. Babası, annesi, vezirleri ve hizmetçileri prensin durumunu öğrenir öğrenmez koşup gelmişler, çevresini sarmışlar. İnci kolyeler, sandal ağacı yağı, ayın ışıkları, lotus filizleri ve yaprakları acısını hafifle-

teceğine daha da artırmış. Kızının kaybolduğunu öğrenen Kalingasenā da gücünü yitirmiş bir Vidyādharī gibi sersemleyip kalakalmış.

O sırada harem dairesinden yaşlı bir kadın muhafız Naravāhanadatta'ya ve oradakilere şöyle demiş: "Uzun zaman önce Mānasavega adlı bir Vidyādhara, Madanamançukā'yı sarayın terasında görmüş, gökten inip kendini tanıttıktan sonra Kalingasenā'dan onu istemişti. Kalingasenā reddedince geldiği gibi gitmişti. Şimdi o gelip kaçırmış olmasın? Belki göksel varlıkların başkalarının karılarını kaçırmadığını düşünüyorsunuz, ama tutkuyla körelmiş olanlar doğruyla eğriyi ayırt edemezler." Bunu işiten Naravāhanadatta'nın kalbi öfke, sabırsızlık ve yoksunlukla dolup taşmış, dalgaların içindeki bir lotus gibi olmuş.

Sonra Rumanvat demiş ki: "Bu saray iyi korunur, havadan başka yolla girip çıkmak olanaksızdır. Ayrıca Şiva onu korur, bir zarar gelmesini engeller. Mutlaka bir yerlere saklanmış olmalı, çünkü kalbi yaralandı. Bununla ilgili size bir öykü anlatayım.

Bir zamanlar Angiras adlı bir ermiş, Ashtāvakra'dan kızı Sāvitrī'yi istemiş. Birbirlerine uygun olmalarına rağmen babası kızını vermemiş, çünkü başka birisiyle nişanlamışmış. Sonra Angiras, kardeşinin kızıyla evlenmiş ve uzun süre mutlu yaşamış, ancak kadın onun daha önce Sāvitrī'yi sevdiğini anlamış.

Bir gün Ermiş Angiras, sessizce ve uzun uzun bir dua mırıldanıyormuş. Karısı Aşrutā sevgiyle ve ısrarla sormuş: 'Kocacığım, neden bu kadar uzun süredir dalmış dua ediyorsun?" O, "Tatlım, düşüncemi Sāvitrī'ye yoğunlaştırıyorum,' demiş. Kadın onun ermişin kızı Sāvitrī olduğunu sanıp alınmış. Kendi kendine, 'Aşağılık adam," diyerek intihar etmek üzere ormana gitmiş. Kocası için iyi dileklerde bulunduktan sonra boynuna bir ip bağlamış. Tam o anda elinde aksha tohumlarından kolyesi ve çileci kabıyla Tanrıça Gāyatrī belirip şöyle seslenmiş: 'Kızım, acele etme! Kocan bir kadını düşünmüyor, onun dü-

şüncesini yoğunlaştırdığı, Tanrıça Sāvitrī'dir.' Bu sözlerle kadının boynundaki ipi çıkarmış. İnananlarına karşı böyle merhametli olan tanrıça ortadan kaybolmuş. Sonra karısını aramakta olan Angiras, onu ormanda bulup eve getirmiş. İşte böyle, bu dünyada kadınlar sevgiden hep böyle şüphe duyarlar.

(A) Emin olun prensim, karınız küçük bir şeyden incinmiş ve bir yere saklanmıştır. O Şiva'nın koruması altındadır ve biz de yeniden aramalıyız."

Rumanvat böyle deyince Vatsa kralı demiş ki: "Öyle olmalı. Ona bir zarar gelmemeli, çünkü göksel bir ses, 'Madanamançukā, Rati'nin bedenlenmiş bir halidir ve tanrılar tarafından Kāma'nın bedenlenmiş bir hali olan Naravāhanadatta'ya verilmiştir,' demişti. Bu söz yanlış çıkamaz, her yerde dikkatle aransın."

Kral böyle deyince perişan haldeki Naravāhanadatta dışarı çıkmış. Ancak her yerde aramasına rağmen, karısını bulamamış, aklını yitirmiş gibi dolanmış durmuş. Evine gittiğinde kapalı kapılar onun kederini görüp gözlerini kapatan insanlar gibi görünmüş. Ormana gittiğinde dallarını sallayan ağaçlar, 'Onu görmedik,' der gibiymiş. Bahçelere gittiğinde göğe uçan sārasa kuşları sanki 'Bu yöne gitmedi,' diye ötüyorlarmış. Vezirler Marubhūti, Harişikha, Gomukha ve Vasantaka da her yerde Madanamançukā'yı aramışlar.

Bu sırada Madanamançukā'nın güzelliğini görüp beğenmiş olan Vegavatī adlı bekâr bir Vidyādharī onun biçimine girmiş, gelip bahçede bir aşoka ağacının dibinde durmuş. Prensesi aramak için dolaşmakta olan Marubhūti onu görmüş; Vegavatī de veziri görmüş ve bir an için kalbine saplanıp acı veren aşk oku çıkmış gibi olmuş. Çünkü vezir hemen koşup neşeyle Naravāhanadatta'ya haber vermiş: "Üzülmeyin artık, sevgili karınızı bahçede gördüm." Naravāhanadatta çok sevinmiş, hemen onunla birlikte bahçeye gitmiş.

Orada, uzun bir ayrılıktan sonra Madanamançukā'yı gördüğünü sanarak susuz kalmış bir yolcunun bir nehir görmesi

gibi sevinmiş. Hemen koşup ona sarılmış, ancak kurnaz kadın prensle evlenmek istediği için demiş ki: "Bana dokunma, önce söyleyeceklerimi dinle! Seninle evlenmeden önce Yakshalara dua etmiş ve 'Evlilik günümde size kendi ellerimle sunular sunacağım,' demişsim. Ancak sevgilim, evlilik günümüz geldiğinde sunu sunmayı unuttum. Yakshalar buna kızdılar ve beni kaçırdılar. Sonra buraya getirip dediler ki: 'Şimdi yeniden evlilik töreni yap, bize sunular sun ve kocanı elde et, yoksa edemezsin.' Bu yüzden hemen benimle evlen ki Yakshaları yatıştıralım, sen de muradına erersin."

Bunları işiten Naravāhanadatta din adamı Şāntisoma'yı çağırtmış, aslında bir Vidyādharī olan, fakat Madanamançukā'nın yerine geçen Vegavatī ile bir an önce evlenmek için gerekeni yapmış. Sonra çanlar çalmış, Vatsa kralını, kraliçeleri ve Kalingasenā'yı mutlu eden bir kutlama başlamış. Madanamançukā'nın yerine geçmiş olan Vidyādharī Vegavatī, Yakshalara sunmak üzere şarap, et ve başka birtakım şeylerden oluşan bir sunu hazırlamış. Onun sesinden büyülenen Naravāhanadatta şarabı içivermiş. Sonra gölgeye giren güneş gibi şeklini değiştiren kadınla dinlenmeye çekilmiş. Kadın demiş ki: "Sevgilim, şimdi yatıyoruz, ama uyurken sakın peçemi açıp yüzüme bakma." Bunu işiten prens ne anlama geldiğini merak etmiş, ertesi gün uyurken peçeyi açıp bakmış, bir de ne görsün, yanında başka bir kadın yatmıyor mu? Kadın uyurken sihir gücünü kaybedip gerçek biçimine dönüvermiş. Kadın uyanınca prens sormuş: "Kimsin sen?" Kurnaz Vidyādharī, onun gerçeği anladığını görünce anlatmaya başlamış: "Dinle sevgilim, her şeyi anlatacağım.

Vidyādharaların ülkesinde Ashadhapura adlı bir dağ şehri vardır. Orada Kral Vegavat'ın oğlu, gücüyle sürekli övünen Mānasavega adlı bir Vidyādhara prens yaşar. Ben de kralın küçük kızı Vegavatī'yim. Ağabeyim benden o kadar nefret eder ki, gerekli bilimleri öğrenmemi istememiştir. Ben onları ormanda inzivaya çekilen babamdan bin bir zorlukla öğrendim, ona

şükürler olsun, ayrıca bizim soyumuzdan hiç kimse bunları benim kadar öğrenememiştir. Bitkin haldeki Madanamançukā'yı etrafında nöbetçilerle Ashadha dağında bir bahçede gördüm. Senin anlayacağın, Rāvana'nın Rāma'nın karısı Sītā'yı kaçırdığı gibi ağabeyim de sevgilini kaçırmış. Erdemli kadın, kendisine hiç dokundurtmadı, ağabeyim emeline ulaşamadı, çünkü üzerinde lanet var, eğer bir kadına karşı zor kullanırsa ölür.

Sonra kötü kalpli ağabeyim onunla konuşmamı istedi. Ben de senden başka bir şeyden söz etmeyen kadının yanına gittim. Konuşurken Aşk Tanrısı'nın bir emri gibi olan adını söyledi, o andan itibaren hep seni düşündüm. Sonra Tanrıça Parvatī'nin rüyamda söylediklerini hatırladım. 'Adını duyduğun anda âşık olacağın adamla evleneceksin,' demişti. Bu aklıma gelince Madanamançukā'dan ayrılıp onun kılığına girerek buraya geldim ve hile yaparak seninle birlikte oldum. Gel sevgilim, seni Madanamançukā'nın bulunduğu yere götüreyim, çünkü eşine merhamet duyuyorum. Ben karın olsam bile onun hizmetçisi sayılırım, çünkü sen onu seviyorsun. Sana olan aşkımdan dolayı böyle bencilce davrandım."

Bunları söyledikten sonra Naravāhanadatta'yı alan Vegavatī, geceleyin sihir gücüyle uçup göğe yükselmiş. Onlar gökte uçarlarken, sabahleyin ortada kimseyi göremeyen hizmetçiler çok şaşırmışlar. Oğluyla gelininin yok olduğunu işiten Vatsa kralı, Vāsavadattā, Padmāvatī ve diğerleri yıldırımla çarpılmış gibi olmuşlar. Bütün halk, kralın vezirleri Yaugandharāyana ve öteki vezirler, vezirlerin oğulları Marubhūti ve diğerleri, hepsi de çok şaşırmışlar.

Sonra çevresinde ışınlarla bir güneş gibi görünen Ermiş Nārada gökten yere inmiş. Vatsa kralı onu saygıyla karşılamış, ermiş krala demiş ki: "Bir Vidyādharī onu kendi ülkesine götürdü, ama oğlun geri gelecek. Beni Tanrı Şiva seni rahatlatmam için gönderdi." Bu sözlerden sonra, Vegavatī'nin yaptıklarını anlatmış, kral rahatlayıp kendine gelmiş, ermiş de ortadan kaybolmuş.

Bu sırada Vegavatī, Naravāhanadatta'yı Ashadhapura dağ şehrine götürmüş. Bunu işiten Mānasavega onları öldürmek istemiş. Sihir gücünü kullanan Vegavatī, ağabeyiyle müthiş bir kavgaya tutuşmuş. Tanrı Bhairava'nın korkunç biçimine girmiş, Mānasavega'yı bilinçsiz yere serip Agni dağına götürmüş. Dövüşten önce, sihir gücüyle koruduğu Naravāhanadatta'yı başına bir şey gelmesin diye Gandharvaların şehrindeki bir kör kuyuya saklamış. Ona şöyle demiş: "İyiliğin için bir süre burada kal kocacığım! Sakın kedere kapılma, ey güzel talihli insan! Çünkü sen Vidyādharaların gelecekteki imparatorusun. Şimdi gitmem gerek, ağabeyimle işlerimi halletmeliyim. Ama çok geçmeden geri geleceğim." Bunları söyleyen Vidyādharī Vegavatī gitmiş.

CVI. Bölüm

(A) Sonra, Vīnādatta adlı bir Gandharva, Naravāhanadatta'yı kuyuda görmüş. Doğrusu, yol kenarında sıcağı kesen ağaçlar gibi başkalarına iyilik edenler olmasaydı bu dünya kuru bir ormana dönerdi. İyi kalpli Gandharva, soyunu sopunu sorduktan sonra Naravāhanadatta'ya elini uzatmış ve kuyudan dışarı çıkarmış. Sonra, "Eğer bir tanrısal varlık değil de bir insansan, bu Gandharvalar şehrine nasıl geldin?" diye sormuş.

Naravāhanadatta, "Beni bir Vidyādharī buraya getirdi ve bu kuyuya attı," diye cevap vermiş. İyi kalpli Gandharva Vīnādatta onun bir hükümdar olduğunu anlamış, evine götürüp rahat etmesini sağlamış. Ertesi gün şehirdeki herkesin elinde vīnā olduğunu gören Naravāhanadatta sormuş. "Çocuklara varıncaya kadar şehirde herkes neden elinde vīnā taşıyor?"

Vīnādatta şu cevabı vermiş: "Gandharvalar kralı Sāgaradatta'nın cennetteki perilerden bile güzel Gandharvadattā adlı bir kızı var. Yaratıcı onu özene bezene yaratmış. Kendisine yetenek bahşeden Vishnu'ya vīnāsıyla her zaman ilahiler okur, okuya okuya da müzik bilgisi iyice arttı. Prenses Gandharva-

dattā, Vishnu'ya yakarılan bir şarkıda üç oktava yükselebilen, vīnā çalmakta ustalaşmış birisini koca olarak seçeceğini söyledi. İşte bu yüzden herkes vīnā çalışıyor, ancak daha bugüne kadar bu işi başaran olmadı."

Bunları işiten Naravāhanadatta memnun olmuş ve şöyle demiş: "Belirtiler benim kocası olacağımı gösteriyor, çünkü müzik bilgim üç dünyanın bilgisini de kapsar." Prens böyle söyleyince, Vīnādatta onu Kral Sāgaradatta'nın huzuruna götürp demiş ki: "Bu Vatsa kralının oğlu Naravāhanadatta'dır, onu şehrimize bir Vidyādharī getirmiş. Müzik konusunda usta ve Prenses Gandharvadattā'nın sevdiği, Vishnu'ya yakarış şarkısını çok iyi biliyor."

Bunu işiten kral: "Doğrudur. Gandharvalardan daha önce işittim, bu yüzden prensi saygıyla karşılamalıyım. O tanrısal bir kişi, tanrılardan farklı sayılmamalı, yoksa bir insan olduğu halde bir Vidyādharī ile birlikte buraya nasıl gelir? Hemen Gandharvadattā'yı çağırın, bir bakalım," demiş. Kral böyle söyleyince hizmetçiler prensesi çağırmışlar.

Baharda açan taze bitkiler gibi dalgalanan güzelliğiyle kız çıkıp gelmiş, babasının yanına oturmuş. Hizmetçileri ne istediğini sormuşlar, o da vīnāsıyla şarkı söyleyeceğini belirtmiş. Kız çeyrek notalarla Tanrı Brahma'nın karısı Sarasvatī gibi şarkı söylerken, Naravāhanadatta ona hayranlıkla bakmış. Sonra demiş ki: "Prensesim, vīnānızın sesinde bir gariplik var. Sanırım içine kıl kaçmış." Vīnāyı aramışlar, gerçekten de bir kıl bulmuşlar, buna bütün Gandharvalar şaşırmış. Kral vīnāyı kızının elinden alıp Naravāhanadatta'ya vermiş ve "Haydi prens, kulaklarımıza abıhayat saç," demiş. Prens, Vishnu ilahisini öyle bir söylemiş ki, oradaki bütün Gandharvalar donup kalmışlar.

Tamamen açmış mavi lotuslar gibi hoş bir bakış atan Gandharvadattā, prensi kocası olarak seçmiş. Kral sözünü tutmuş, kızını hemen Naravāhanadatta'ya eş olarak vermiş. Tanrıların davulları eşliğinde, çeşitli kutlamalarla eşsiz bir evlilik tö-

reni yapılmış. Naravāhanadatta yeni eşi Gandharvadattā ile göksel bir mutluluk içinde yaşamış.

Bir gün şehrin güzelliklerini görmeye çıkmış, şehrin yakınındaki bir bahçeye gitmiş. Orada kızıyla birlikte gökten inmiş, bulutsuz bir havada çakan şimşek gibi görkemli bir göksel kadın görmüş. Kadın sihir gücüyle onu tanımış ve kızına, "Bak kızım, bu senin müstakbel kocan, Vatsa kralının oğlu," demiş. Prens kendisine yaklaşmakta olan kadına, "Kimsiniz, buraya niçin geldiniz?" diye sormuş.

Göksel kadın şöyle cevap vermiş: "Prens, ben Vidyādharalar kralı Simha'nın karısı Dhanavatī'yim, bu da Çandasimha'nın kız kardeşi, bakire kızım Acināvatī. Göksel bir ses kızımın kocası olacağını söyledi. Sen Vidyādharaların gelecekteki kralısın, sihir gücüyle Vegavatī tarafından buraya getirildiğini biliyoruz, bu yüzden sana isteğimi söylemeye geldim. Vidyādharalar tarafından kolayca bulunacağın burada kalmamalısın, çünkü seni düşman görüp öldürebilirler. Sen yalnızsın ve imparator olabilmen için sağ kalmalısın. Şimdi onların seni bulamayacağı bir yere gidelim. Güneş gitse bile ay parlamaya devam etmez mi? Uğurlu gün geldiğinde kızımla evleneceksin." Böyle dedikten sonra onu almış, kızıyla birlikte üçü birden göğe yükselmişler. Kadın prensi Şravasti şehrine götürmüş, bir bahçeye bırakmış ve kızı Acināvatī ile birlikte gözden kaybolmuş.

Avdan dönmekte olan Kral Prasenacit soylu görünüşlü prensi görmüş, merakla ona yaklaşmış, adını, soyunu sormuş, öğrenince çok mutlu olmuş, alıp sarayına götürmüş. Saray sıra sıra filler ve atlarla doluymuş, yorgunların içinde dinleneceği bir çadır gibiymiş. Şanslı kişi doğduğunda nasıl kısmeti ayağına gelirse ve kadınlar sevdiklerine nasıl kolayca yaklaşırlarsa, Naravāhanadatta'yı çok beğenen kral da kızı Bhagīrathayaşas'ı ona vermiş. Prens de orada talihin ete kemiğe bürünmüş hali gibi her türlü rahatlık içinde yaşamış.

Bir akşam gecenin sevgilisi ay doğup insanların gözüne zevk saçtığında, Bhagīrathayaşas abıhayat gibi büyüleyici yüzüyle

bulutsuz gökyüzünde parladığında, prens karısıyla sarayın ay ışığında gümüş rengine bürünen terasında şarap içmiş. Naravāhanadatta hem şarabı hem de sevgilisinin güzelliğini kana kana içmiş ve ayın sevgilisinin gözünden kaşından daha aşağı derecede olduğunu düşünmüş. İçkisini bitirince içeri girip Bhagīrathayaşas ile yatağa uzanmış.

Sevgilisi uyurken uyanan Naravāhanadatta, aniden evini, yuvasını hatırlayıp şöyle düşünmüş: "Tamam, Bhagīrathayaşas'ı çok seviyorum, ama öteki karılarımı unutmamalıyım! Bu nasıl oldu böyle? Doğrusu kader çok güçlü! Vezirlerimden uzaktayım. Marubhūti cesaret ve başarıdan başka bir şey bilmezdi. Harişikha siyaseti pek severdi. Hele hep yardımıma koşan Gomukha'ya ne demeli? Şimdi hepsi de uzaktalar." Prens böyle ağlarken, "Ah ne yazık!" diyen bir kadın sesi işitmiş ve uykusu tamamen kaçmış. Bir kandil yakmış, çevresine bakınırken pencerede güzel bir kadın yüzü görmüş. Yaratıcı sanki şaka olsun diye gökyüzüne ikinci bir ay yerleştirmiş gibi saf ve güzelmiş. Bedeninin tamamını görmediği halde güzelliğine çarpılmış, kendi kendine demiş ki: "Uzun zaman önce ifrit Ātāpin, Brahma'nın işine karışıp yaratmasını engellemeye çalışmıştı da tanrı onu Nandana'ya göndermiş, 'Git de orada merakını gider,' demişti. Daitya oraya gittiğinde, sadece bir kadının ayağını görmüş, güzelliğine çarpılmış ve bedeninin geri kalanını göreceğim diye çılgına dönüp ölmüştü. Herhalde tanrı beni de öldürmek için bu kadının yüzünü gösteriyor." Böyle şüpheler içindeyken, kadın bir filiz gibi olan parmağını pencereden uzatıp onu çağırmış.

Bunun üzerine yatakta yatan sevgilisini bırakıp büyük bir sabırsızlıkla göksel kadına yaklaşmış. Yakına geldiğinde kadın yüksek sesle şöyle demiş: "Madanamançukā, kocan başka kadınlara âşık! Yazık, aldatılıyorsun!" Bu söz üzerine Naravāhanadatta sevgilisini hatırlamış, içine ayrılık acısı çökmüş ve güzel kadına sormuş: "Kimsin sen? Benim sevgili Madanamançukā'mı nerede gördün? Neden bana geldin? Söyle!" Cesur ka-

dın gece yarısı onu alıp bir yerlere götürmüş, "Her şeyi anlatacağım," diyerek başlamış anlatmaya.

"Pushkāravatī şehrinde Pingalagāndhāra adlı, sürekli ateşe tapmaktan sararmış bir Vidyādhara vardı. Onun Prabhāvatī adlı bakire kızıyım. Babam beni ateşe tapa tapa Ateş Tanrısı'ndan elde etti. Dostum Vegavatī'yi ziyaret etmek üzere Ashadhapura şehrine gitmiştim. Çile doldurmak için bir yerlere gittiği için bulamadım. Fakat annesi Prithivīdevī'den işittim ki sevgiliniz Madanamançukā buradaymış. Ben de ona gittim. Çok zayıflamış ve solgun bir haldeydi, sürekli ağlıyor, seni anlatıyordu. Çevresinde onu dinleyen Vidyādhara prensleri genç kadını böyle gördükleri için üzgün, seni dinledikleri içinse sevinçliydiler. Madanamançukā bana seni anlattı, ben de seni bulup ona götüreceğime dair söz verdim. Çünkü karına acıdım ve senin niteliklerinden etkilendim. Sihir gücümle nerede olduğunu buldum, karının ve benim isteğimizi yerine getirmek için geldim. Ancak, senin ilk aşkını unutup başkalarıyla birlikte olduğunu görünce, 'Yazık, aldatılıyorsun,' dedim."

Kadın bunları anlatınca Naravāhanadatta sabırsızlıkla demiş ki: "Madanamançukā'nın nerede olduğunu ve ne yapmam gerektiğini söyle." Bunun üzerine Vidyadharī Prabhāvatī onunla birlikte göğe uçmuş ve ay ışığında prensi götürmüş. Bir yerde yanan bir ateş görmüş, Naravāhanadatta'nın elinden tutup, ateşi sağına alarak çevresinde dönmüş. Böylece onunla evlenmiş olmuş, zaten göksel varlıklar boşa bir şey yapmazlar ki. Sonra gökyüzünden kurban sekisi gibi duran yeryüzünü, yılan gibi duran nehirleri, karınca yuvası gibi duran dağları ve ilerledikçe karşılarına çıkan birçok görüntüyü göstermiş.

Havada yaptığı uzun yolculukta susayan Naravāhanadatta su istemiş, kadın da gökten yere inmiş. Bir ormanda, ayın ışıklarıyla gümüş rengine bürünmüş bir gölün kıyısına getirmiş. Prens kana kana içip susuzluğunu gidermiş, ancak bu defa da içinde güzel kadını kucaklama isteği doğmuş. Kadının aklı, rahatlatmak istediği Madanamançukā'da olduğu için bu iste-

ği zorlukla kabul edebilmiş. Doğrusu, soylu insanlar başkalarının isteğinin yanında kendi isteklerini göz ardı ederler. Kadın demiş ki: "Kocacığım, soğukluğumu bağışla, bunun bir nedeni var. Şu öyküyle açıklayayım.

Bir zamanlar Pātaliputra şehrinde tek çocuğu olan bir dul yaşamış. Kadın genç ve güzelmiş, fakat yoksulmuş. Keyfine göre yabancı erkeklerle birlikte olurmuş, geceleyin evden ayrılır, orada burada gezermiş. Ancak evden ayrılmadan önce, 'Oğlum, sabahleyin sana şeker getireceğim,' diyerek çocuğun gönlünü alırmış ve her gün bir tane şeker getirirmiş. Çocuk da şeker gelecek umuduyla sessizce evde beklermiş.

Ancak bir gün unutup şeker getirmemiş. Çocuk şekeri sorunca, 'Şeker, evet o gerçekten de şeker, sevgilimden başka şeker tanımıyorum,' diye cevap vermiş. Oğlan da kendi kendine, 'Bana şeker getirmedi, çünkü başkasını benden daha çok seviyor,' demiş. Bütün umudunu yitirmiş, kalbi kırılmış.

(A) İşte böyle, eğer seninle sevişirsem, birbirinize kavuşturacağımı söylediğim Madanamançukā da bunu işitirse, bütün umudunu ve bana olan inancını yitirir, bir çiçek gibi yumuşak olan kalbi parçalanır. Seni canımdan çok sevsem de beni engelleyen onu rahatlatma arzusudur."

Prabhāvatī böyle söyleyince Naravāhanadatta şaşırmış ve sevinmiş, kendi kendine, "Şu kaderin işine bak, her gün yeni mucizelerle görünüyor, şimdi de Prabhāvatī'nin inanılmaz derecede soylu davranışıyla ortaya çıktı," diye düşünmüş. Ona övücü sözler söyleyen prens, "Tamam öyleyse, beni Madanamançukā'nın bulunduğu yere götür," demiş. Prabhāvatī onu alıp havadan Ashadhapura dağ şehrine götürmüş, kederden bedeni kurumuş, gözleri yaş içinde olan Madanamançukā'ya teslim etmiş.

Naravāhanadatta güzel kızın ayrılık acısıyla bir hilal gibi incelip solduğunu görmüş. Ayın geceyle birleşmesi gibi olan bu birleşme ikisine de hayat vermiş. Ayrılık acısıyla eriyenler birbirlerine sarılarak adeta tek vücut olmuşlar. Sonra Prabhāvatī'nin

sihir gücüyle yarattığı bolluk bereket içinde gece yarısı keyiflerince eğlenmişler ve onun sihir gücüne şükretmişler, çünkü o olmasa birbirlerini asla bulamazlarmış.

Ertesi sabah Naravāhanadatta, Madanamançukā'nın saç örgüsünü açmış, fakat düşmanı yüzünden bir yemin etmiş olan kadın şöyle demiş: "Uzun zaman önce şu sözü vermiştim: 'Bu örgü kocam tarafından Mānasavega öldürüldükten sonra açılmalıdır. Eğer Mānasavega ölmezse saç örgümü ölümüme kadar taşıyacağım, onu ya kuşlar ya da ateş çözecek.' Böyle demiştim, ama sen Mānasavega öldürülmeden saçımı açtın, bu da beni üzdü. Vegavatī onu Agniparvata'ya atmıştı ama orada ölmedi. Şimdi Prabhāvatī'nin sihir gücüyle görünmez olmalısın, düşmanımızın yandaşları seni görürlerse yaşatmazlar."

Bu sözleri işiten Naravāhanadatta uygun zamanın geldiğini düşünerek, karısını yatıştırmak için şöyle söylemiş: "İsteğin yerine gelecek. Eninde sonunda onu öldüreceğim, ama önce şu sihir bilimlerini öğrenmeliyim. Biraz bekle sevgilim." Naravāhanadatta bu sözlerle Madanamançukā'yı teselli etmiş ve Vidyādharaların şehrinde kalmış.

Prabhāvatī görünmez olmuş ve kendi sihir gücünü Naravāhanadatta'ya aktarmış. Prens onun şekline girerek, edindiği sihir bilimleri sayesinde kimseye görünmeden rahatlıkla yaşamış. Herkes demiş ki: "Vegavatī'nin arkadaşı, gerek ona olan dostluğundan, gerekse mahpus prensese duyduğu sevgiden, hiç yanından ayrılmıyor." Ama onun Prabhāvatī olarak görünen Naravāhanadatta olduğunu anlamışlar. Bunu hemen Mānasavega'ya bildirmişler. Sonra bir gün yeri gelmiş, Madanamançukā başından geçenleri Naravāhanadatta'ya anlatmaya başlamış.

"Mānasavega beni ilk defa buraya getirdiğinde sihir gücüyle sahip olmaya çalıştı, zalim davranışlarla yıldırmak istedi. Sonra elinde kılıcı, sallanan diliyle Tanrı Şiva kükreyerek ortaya çıktı ve ona dedi ki: 'Ben varken ne cüretle Vidyādharaların kralı olacak kişinin karısına kötü davranırsın?' Alçak Mānasavega, Şiva'nın bu sözü üzerine yere yapıştı ve ağzından kan

geldi. Tanrı ortadan kayboldu, alçak kendine geldi, sarayına dönüp yine zalimliklerine devam etti.

Korkudan ve ayrılık acısından canıma kıymak istedim, ancak haremdeki görevliler, Mānasavega'nın bir zamanlar bir ermişin güzel kızını kaçırmaya kalkıştığını, ama başkasının karısına dokunursa başının bin parçaya bölünmesi için kızın akrabaları lanet ettiğinden bana dokunamayacağını söylediler, korkmayayım diye içimi rahatlattılar. Ayrıca tanrının kocama tekrar kavuşacağımı bildirdiğini söylediler. Kızlar bunları söyledikten hemen sonra Mānasavega'nın kız kardeşi Vegavatī gelip benimle konuştu ve içi merhametle doldu, seni getireceğine dair söz verdi. Seni nasıl bulduğunu biliyorsun.

Sonra zalim Mānasavega'nın iyi kalpli annesi Prithivīdevī, üzerinde ay ışığı gibi beyaz elbisesi, beneksiz ay gibi yüzüyle bakarak beni abıhayatla yıkadı ve sevgiyle dedi ki: 'Büyük bir başarı vaat edilmişken, neden verilen yiyecekleri reddedip kendine zarar veriyorsun ve bir düşmanın yemeğini yemem diyorsun, bilmiyorum? Babası krallığın yarısını kızım Vegavatī'ye verdi, kocan da onunla evlendi. Dolayısıyla onun olan her şey aynı zamanda senindir. Keyfini çıkar. Söylediklerimin hepsi doğru, çünkü sihir gücümle her şeyi öğrendim.' Böyle söyleyip bir de yemin etti ve beni kendi elleriyle besledi. Sonra Vegavatī seninle birlikte geldi, ağabeyini teslim alıp seni kurtardı. Devamını bilmiyorum. Vegavatī'nin sihir yeteneğini ve tanrıların sözlerini hatırlayarak sana kavuşma umuduyla yaşamdan ümidimi kesmedim, soylu Prabhāvatī'ye şükürler olsun ki düşmanlar çevremi kuşattığı halde sana kavuştum. Fakat o gücünü yitirir, sen de onun biçiminden çıkarsan ne olur, bu yüzden çok endişeliyim."

Madanamançukā bu ve buna benzer sözler söylemiş. Naravāhanadatta dinlemiş ve karısını yatıştırmaya çalışmış. Ancak bir gece Prabhāvatī babasının sarayına gitmiş, uzaklaştığı için Naravāhanadatta sabahleyin Prabhāvatī'nin biçimini yitirmiş. Hizmetçiler onu erkek biçiminde görmüşler, şaşırıp,

"Burada zina yapan bir erkek var," diyerek sarayın altını üstüne getirmişler, Madanamançukā'nın kendilerini yatıştırmaya çalışmasına aldırış bile etmemişler.

Mānasavega hemen ordusuyla gelip prensi kuşatmış. Kralın annesi Prithivīdevī ileri atılıp demiş ki: "Onu ne senin, ne de benim öldürmeye hakkımız var. O bir saldırgan değil, karısını ziyarete gelmiş olan, Vatsa kralının oğlu Naravāhanadatta. Bunu sihir gücümle biliyorum. Neden bunu göremeyecek kadar körsün? Ayrıca damadım olduğu ve ay soyundan geldiği için prensi onurlandırmalıyım."

Annesi böyle söyleyince Mānasavega üzülmüş, "Ama o benim düşmanım," demiş. Damadını seven Prithivīdevī oğluyla başka türlü konuşmaya çalışmış: "Evladım, Vidyādharalar ülkesinde yanlış bir şey yapmana izin verilemez. Çünkü burada mahkeme diye bir şey var. Onu yargıcın önünde bir suçla itham edersin. Yargılama sonucunda yargıcın kararı ne ise o uygulanır. Başka türlü davranırsan Vidyādharalar bundan hoşlanmaz, tanrılar da hoş görmezler."

Annesine saygı duyan Mānasavega kabul etmiş ve mahkemeye götürmek üzere Naravāhanadatta'yı bağlamaya kalkışmış. Ancak bağlanmayı aşağılanma kabul eden Naravāhanadatta oradan bir sütunu koparıp kendisini bağlamaya kalkışanları onunla haklamış. Tanrısal bir cesarete sahip olan kahraman, eline geçirdiği bir kılıçla birçoğunu öldürmüş. Mānasavega insanüstü gücüyle onu bağlamış, prensi ve karısını mahkemeye götürmüş. Davul sesleri eşliğinde dört bir yandan gelen Vidyādharalar tıpkı tanrıların toplandığı gibi toplanmışlar.

Mahkeme başkanı Kral Vāyupatha, etrafı Vidyādharalarla çevrili mücevher kaplı tahtında oturmuş, yanındakiler adaletsizliği kovarcasına sağa sola sallanan yapraklarla onu yelpazelemişler. Kötü kalpli Mānasavega yargıcın önünde durup şöyle demiş: "Bu benim düşmanımdır, bir ölümlü olarak haremime tecavüz etti ve kız kardeşimi baştan çıkardı, derhal öldürülmelidir." Mahkeme başkanı Naravāhanadatta'ya söz ver-

miş, o da güven veren bir sesle konuşmuş: "Burası bir mahkeme, adaletin ne olduğunu söyleyecek olan da başkanıdır. Adaletin olduğu yerde doğruluk vardır, doğruluğun olduğu yerde ise aldatmaca olamaz. Ben bağlanmış olarak yerdeyim, düşmanım ise koltukta özgürce oturuyor, bu durumda aramızda adaletli bir tartışma olabilir mi?"

Bunun üzerine Vāyupatha, Mānasavega'yı yere oturtmuş, Naravāhanadatta'nın da bağlarını çözdürmüş. Sonra Vāyupatha'nın ve herkesin huzurunda Naravāhanadatta, Mānasavega'yı şu şekilde suçlamış: "Tanrı hakkı için söyleyin, bu alçağın kaçırdığı karım Madanamançukā'yı ziyaret etmek mi hareme tecavüz oluyor? Kız kardeşi kanımın şekline girip beni ayarttıysa ne yapayım? İmparatorluk isteğime gelince, bunu istemeyen kimse var mı?"

Bunu işiten Vāyupatha bir süre düşünmüş, sonra şöyle söylemiş: "Bu soylu insan doğru söylüyor sevgili Mānasavega, dikkatli ol, böylesine büyük bir geleceğin beklediği kimseleri suçlama."

Vāyupatha böyle dese de, gözü karardığı için Mānasavega bildiğini okumaya devam etmiş, Vāyupatha öfkeden iyice köpürmüş. Sonra adalete olan saygısından, iki yanda tam donanımlı orduların yer aldığı bir karşılaşma düzenlemiş. Zira dürüst insanlar yargılarken güçlü güçsüz, senden benden ayırt etmezler. Naravāhanadatta göğün perilerine bakarak Mānasavega'ya demiş ki: "Sihri bir kenara bırak, benimle görünür biçiminle dövüş de seni bir vuruşta öldürerek gücümü kanıtlayayım."

Vidyādharalar aralarında tartışırken, aniden kocaman bir sütun büyük bir gürültüyle ikiye ayrılmış ve içinden korkunç biçimiyle Tanrı Şiva çıkmış. Mavimsi rengiyle tüm göğü kaplamış, güneşi kapatmış. Korkunç gözlerinden parlak ışıklar saçıyormuş. Parlak dişleri gökte uçan turna sürüleri gibiymiş. Sanki kıyamet günü ortaya çıkan, kükreyen bir bulutmuş. Büyük tanrı, "Alçak, Vidyādharaların gelecekteki imparatorunu kü-

çümseyemezsin," demiş. Bu sözlerle Mānasavega'yı utandırıp Vāyupatha'yı yüreklendirmiş. Tanrı, Naravāhanadatta'yı kollarına almış, hayatını korumak için götürüp Rishyamuka dağına bıraktıktan sonra kaybolmuş. Vidyādharaların saraydaki tartışması sona ermiş, Vāyupatha evine gitmiş. Mānasavega ise hem sevinçli hem üzgün olan Madanamançukā ile birlikte keder içinde kendi şehri Ashadhapura'ya dönmüş.

CVII. Bölüm

(A) Bir kahramanın başarısı eşsiz olmalıdır. Kader bu yüzden mutluluk ve felaketle böyle sayısız dayanıklılık denemesi yapar. Naravāhanadatta da bu nedenle pek çok kadınla birleşip ayrılmış, uzak diyarlarda yalnız kalmış.

Sonra prens, Rishyamuka dağında yaşarken, sevgilisi Prabhāvatī gelip demiş ki: "Yokluğumu fırsat bilen Mānasavega zarar vermek için seni mahkemeye götürdü. Bunu işitince hemen oraya gittim, sihir gücümle şekil değiştirip tanrının kılığına girdim ve seni alıp buraya getirdim. Zira Vidyādharaların gücü dağların ötesine geçmez, burası Siddhaların bölgesidir. Gerçi burada benim de gücüm yok ve buna üzülüyorum, ama ormandaki yiyeceklerle yaşamını sürdürecek olan senin için başka ne yapacaktık ki?" Prabhāvatī bunu söyledikten sonra, Madanamançukā'yı ve kurtulacağı zamanı düşünen Naravāhanadatta bir süre onunla orada kalmış. Dağın yakınındaki kutsal Pampā gölünde göksel tatlara sahip meyveler ve bitki kökleri yemiş, ağaçlardan düşen meyvelerin tatlandırdığı kutsal gölün suyundan içmiş. Ağaç diplerinde, mağaralarda yaşamış ve bir zamanlar ormanlarda yaşamış olan Rāma gibi olmuş. Rāma'nın uğradığı çeşitli çile yerlerini gören Prabhāvatī, ona Rāma'nın öyküsünü anlatmış.

"Rāma ağaç altına bir kulübe yaparak Lakshmana ve Sītā ile birlikte bu ormanda ermişlerin arasında yaşamış. Sītā, ağaç kabuğundan elbiseler giyerek ermiş karılarının arasında yaşar, Anasuya'nın kendisine verdiği güzel kokuyu ormana yayarmış.

Bāli ile kardeşi Sugrīva arasında düşmanlığa neden olan Daitya Dundubhi'nin öldürüldüğü mağara buradadır. Sugrīva, ifritin Bāli'yi öldürdüğünü sanarak mağaranın girişini taşla kapatmış ve korkup oradan kaçmıştı. Ancak gerçekte ölmemiş olan Bāli mağaradan çıkmayı başarmış ve gelip kardeşi hakkında, 'Bu alçak beni mağaraya hapsedip krallığıma el koymak istedi,' demişti. Sugrīva kaçıp, başta Hanumān olmak üzere maymun önderleriyle Rishyamuka dağına saklanmıştı.

Sonra Rāvana geldi, Rāma'yı altın geyik hilesiyle yanılttı ve karısı olan Canaka'nın kızını kaçırdı. Raghu soyundan gelen Rāma, Sītā'yı bulamayınca Sugrīva ile bir anlaşma yaptı. Sugrīva da Bāli'yi öldürmek istiyordu. Ona gücünü göstermek için tek bir okla yedi palmiye ağacını yardı, Bāli ise ancak bir ağaç yarabildi. Sonra kahraman Rāma avlanma bahanesiyle tek bir ok atıp Bāli'yi öldürdü, krallığı Sugrīva'ya verdi ve Kishkindha'ya gitti.

Ardından başta Hanumān olmak üzere Sugrīva taraftarları Sītā hakkında bir haber alabilmek için dört bir yana dağıldılar. Rāma gözyaşlarını yağmur yüklü bulutlarla paylaşarak yağmur mevsimi boyunca orada kaldı. Nihayet Sampāti'nin tavsiyesiyle Hanumān okyanusu geçerek Rāma'ya Sītā ile ilgili haberler getirdi. O da maymunlarla birlikte ilerleyerek, denizin üstüne kurduğu köprüden geçip Lankā adasının kralını öldürdü ve Kraliçe Sītā'yı kurtardı, uçan bir araçla bu bölgeden geçti gitti.

(A) İşte böyle kocacığım, sen de refaha ereceksin, felaketler karşısında dayanıklı olanlar başarıya ulaşırlar." Bu ve benzeri öyküler anlatan Prabhāvatī, Naravāhanadatta ile birlikte şurada burada keyfince gezinmiş.

Bir gün Pampā gölünün yakınındayken, Dhanavatī ve Acināvatī adlı iki Vidyādharī gökten inmiş ve Naravāhanadatta'ya yaklaşmışlar. Bunlar onu Gandharvaların şehrinden Bhagīrathayaşas ile evlendiği Şravasti şehrine taşıyan kadınlarmış. Acināvatī, eski dostu Prabhāvatī ile konuşurken Dha-

navatī, Naravāhanadatta'ya demiş ki: "Uzun zaman önce kızım Acināvatī'yi sana vermiştim. Şimdi evlen onunla, çünkü sevinme günün çok yakın." Dostunu seven Prabhāvatī de, Naravāhanadatta da bunu kabul etmişler. Böylece Dhanavatī kızı Acināvatī'yi uygun törenlerle Vatsa kralının oğluna vermiş. Kızının evliliğini sihir gücüyle hazırladığı göksel malzemelerle güzel kılmış.

Ertesi gün Naravāhanadatta'ya demiş ki: "Evladım, böyle tekin olmayan bir yerde uzun süre kalmamalısın, çünkü Vidyādharalar ne yapacağı belli olmayan yaratıklardır, burada işin de yok zaten. Bu yüzden karınla birlikte kendi şehrin Kauşāmbī'ye git. Ben oğlum Çandasimha ve Vidyādhara krallarıyla senin başarını izlemeye gelirim." Bunları söyleyen Dhanavatī, beyaz bedeni ve elbisesiyle göğü ay ışığı gibi aydınlatarak yükselip gitmiş.

Prabhāvatī ve Acināvatī, Naravāhanadatta'yı havadan Kauşāmbī'ye taşımışlar. Şehrin bahçesine inerken halk onu görmüş. Her taraftan bir bağırtı kopmuş: "Yaşasın, prens geri döndü!" Bunu işiten ve abıhayatla yıkanmış gibi olan Vatsa kralı da koşup oraya gelmiş. Aynı şekilde Vāsavadattā, Padmāvatī, prensin karıları Ratnaprabhā ve diğerleri, ayrıca Yaugandharāyana ve Vatsa kralının öteki vezirleri, Kalingasenā ve prensin kendi vezirleri Gomukha ile diğerleri sıcak mevsimde göle gelen gezginler gibi coşkuyla bir bir ona gelmişler. İki karısının arasında Rukminī ve Satyabhāmā'nın arasındaki Krishna gibi duran soylu kahramana bakmışlar. Zevkten yerinden fırlayacakmış gibi olan gözlerine gözyaşlarıyla hâkim olmuşlar. Vatsa kralı ve karısı uzun zamandır kayıp olan oğullarını kucaklamışlar ve diken diken olmuş tüyleriyle bir yere kıpırdamasın diye adeta onu oraya çivilemişler.

Sonra davullar çalmış, büyük bir kutlama başlamış. Naravāhanadatta ile evlenmiş olan, Mānasavega'nın kız kardeşi, Vegavat'ın kızı Vegavatī sihir gücüyle olanları görüp gökten Kauşāmbī'ye inmiş, kayınpederi ve kayınvalidesinin ayaklarına

kapanmış, kocasının karşısında eğilerek şöyle demiş: "Değerli efendim, yitirdiğim sihir gücümü ormanda çile doldurarak yeniden kazandım ve huzurunuza geldim." Bu sözlerden sonra kocası, dostları Prabhāvatī ve Acināvatī onu kabul etmişler, bağırlarına basıp aralarına almışlar.

O sırada Acināvatī'nin annesi Dhanavatī de gelmiş. Onunla birlikte göğü kaplayan bulutlar gibi, ordularıyla birlikte bir sürü Vidyādhara kral da gelmiş. Dhanavatī'nin kahraman oğlu, güçlü Çandasimha, yiğit akrabaları Amitagati, Prabhāvatī'nin babası Pingalagāndhāra, daha önce Naravāhanadatta'nın tarafında olduğunu açıklayan mahkeme başkanı Vāyupatha, Ratnaprabhā'nın babası Hemaprabha, onun oğlu Vacraprabha ve ordusu gelmişler. Gandharvalar kralı Sāgaradatta, kızı Gandharvadattā ve Çitrāngada ile gelmiş. Oraya vardıklarında Vatsa kralı ve oğlu tarafından nezaketle karşılanmış ve uygun biçimde tahtlarına oturtulmuşlar.

Toplantı salonunda Kral Pingalagāndhāra damadı Naravāhanadatta'ya demiş ki: "Prensim, tanrı bize imparatorumuz olacağını bildirdi, biz de sana olan sevgimizden kalktık buraya geldik. Siyah ceylan derisi giyen ve elinde tespih tutan sofu haliyle, Tanrıça Dūrgā'nın veya Sāvitrī'nin bedenlenmiş bir hali gibi olan, Vidyādharaların saygı duyduğu, sihir gücü sahibi kayınvaliden Kraliçe Dhanavatī de amacına ulaşmak isteyen seni korumak üzere burada. Fakat sana bir diyeceğim var. Vidyādharaların Himālayalar'da her biri birçok doruktan oluşan, kuzey ve güney olmak üzere iki bölgesi vardır. Kuzey bölge Kailāsa'nın öbür tarafında, güney ise bu taraftadır. Amitagati kuzey bölgesinin kralı olabilmek için Kailāsa dağında çile doldurup Şiva'nın takdirini kazandı. Şiva ona, "Naravāhanadatta senin dileğini yerine getirecek," dedi, o da bu yüzden sana geldi. Bu bölgede Mandaradeva keyfince hüküm sürüyor. O güçlü bir kraldır, ancak sen Vidyādharalara özgü bilgilerinle onu kolayca yenersin. Güney bölgesini yöneten Gaurīmunda ise kötü ve sihirli güçleri yüzünden engellenmesi zor birisi. Ayrıca düş-

manın Mānasavega'nın da yakın dostudur. Onu yenmedikçe başarıya ulaşamazsın, bu yüzden olabildiğince çabuk biçimde yüksek bilimleri öğrenmelisin."

Pingalagāndhāra sözünü bitirince Dhanavatī konuşmuş: "Evladım, bu kralın söyledikleri doğru. Hemen Siddhalar ülkesine git ve sihir güçlerini kazanmak için Tanrı Şiva'yı hoşnut et, zira onun lütfundan daha üstün ne olabilir? Burada toplanmış olan krallar seni koruyacaklardır." Sonra Çitrāngada demiş ki: "Gerçekten öyle, ama herkesten önce ben gideceğim, haydi düşmanlarımızı ele geçirelim."

Naravāhanadatta önerileni yapmaya karar vermiş, yola çıkmadan önce hayır törenlerini tamamlamış, gözü yaşlı anne ve babası ile diğer büyüklerinin önünde eğilip hayır dualarını aldıktan sonra, Amitagati'nin sağladığı görkemli bir tahtırevana karıları ve vezirleriyle birlikte binmiş, kalpa sonunda rüzgârla kabarmış deniz suları gibi ufku dolduran ve kükremeleri boşluğa yayılan ordusuyla yola çıkmış.

Gandharvaların kralı, Vidyādharaların ileri gelenleri ve Dhanavatī, onu Siddhaların bölgesine götürmüşler. Siddhalar orada prense çile çekmesini tavsiye etmişler, Naravāhanadatta da yerde uyuyarak, sabah erkenden yıkanarak ve meyve yiyerek bir yol tutturmuş. Çevresinden ayrılmayan Vidyādhara kralları hiç bıkmadan gece gündüz onu korumuşlar. Naravāhanadatta'yı seyreden Vidyādhara prensleri adeta gözleriyle ona giysi giydirir gibiymişler. Bir kısmı da kalplerinde çoktan yer eden bu insan için, gözlerini kendi içlerine çevirip duydukları endişeyle ellerini yüreklerine koymuşlar.

Bu sırada prensi gören beş soylu Vidyādharī aşkla tutuşup aralarında şöyle anlaşmışlar: "Beşimiz onu ortak kocamız olarak seçmeliyiz, ayrı ayrı değil, aynı anda evlenmeliyiz. Eğer birimiz ayrı evlenecek olursa, dostluğumuz zedeleneceği için geriye kalanlar ateşe girmelidir."

Kızlar böyle heyecanla konuşurlarken, çile ormanında aniden garip belirtiler ortaya çıkmaya başlamış. Korkunç bir rüz-

gâr esmiş ve o bölgede savaşçıların dövüşüp öleceğini gösterircesine koca koca ağaçları kökünden söküp uçurmuş, bunun ne anlama geldiğini bilen yeryüzü adeta titremiş, korkanların kaçması için dağlar yarılmış, bulutsuz gökyüzü gürleyerek, "Ey Vidyādharalar, imparatorunuzu koruyabildiğiniz kadar koruyun," demiş. Bu uyarıcı belirtiler arasında kalan Naravāhanadatta, üç gözlü tanrıyı düşünerek sessizce beklemiş. Gandharvaların yiğit kralları ve Vidyādharaların önde gelenleri, savaş için hazırlanarak felaketi beklemişler. Savaş naraları atmışlar, kılıçlarını sallayarak ormanı titretmişler, sanki yaklaşan belayı haber veren belirtilere nazire yapmak ister gibiymişler.

Ertesi gün kalpa sonundaki kara bulutlar gibi beliren ve korkunç bir gürültü çıkaran Vidyādhara ordusu aniden gökte belirmiş. Dhanavatī sihir gücüyle hissederek, "Bu Mānasavega ile birlikte gelen Gaurīmunda," demiş. Vidyādhara kralları ve Gandharvalar silahlarına sarılmışlar, ancak Gaurīmunda, Mānasavega ile birlikte öne çıkıp şöyle bağırmış: "Sıradan bir insan bizim gibi varlıkların düzeyine ne hakla gelebilir? Bugün onunla birlik olan siz göksel varlıkların gururunu parçalayacağım." Gaurīmunda böyle söyleyince Çitrāngada fırlayıp ona saldırmış.

Gandharvalar kralı Sāgaradatta, Çandasimha, Amitagati, Vāyupatha, Pingalagāndhāra, bütün Vidyādhara kralları ve yiğitler kükreyerek kötü kalpli Mānasavega'ya saldırmışlar. Öyle sert bir savaş olmuş ki kalın bir toz tabakası kalkmış, silahlardan parıltılar saçılmış ve aşağıya kan yağmuru yağmış. Çitrāngada ve arkadaşları kandan şarapların ve düşman başlarının sunulduğu bir ifrit kurban töreni yapar gibiymişler. Bedenleri timsahlara götüren kan dereleri akmaya başlamış, yılanlar ve silahlar, balıklar ve ilikler birbirine karışmış.

Derken, ordusu dağılmış, kendisi de ölümün eşiğine gelmiş olan Gaurīmunda, bir zamanlar tapınarak edindiği Gaurī sihir bilimini aklına getirmiş. Üç gözü, elinde üç uçlu

mızrağıyla bedenlenmiş olarak ortaya çıkan sihirli bir varlık, Naravāhanadatta'nın ordusundaki kahramanları felç etmeye başlamış. Gücünü yeniden kazanan Gaurīmunda nara atarak Naravāhanadatta'ya saldırmış ve onu güreşte denemek için yere indirmiş. Güreşte yenilince hileyle kurtulup gökyüzüne kaçmış. Dhanavatī sihir bilimiyle koruduğu halde prensi Ateş Dağı'na atmış.

Gomukha ve diğerlerini yakalamış olan Mānasavega ise göğe yükselip onları aşağıya fırlatmış. Ancak Dhanavatī gücüyle vezirleri de korumuş ve yeryüzünün çeşitli yerlerine salimen inmelerini sağlamış. Bunu sağlayan güç onlara, "Merak etmeyin, efendinize salimen kavuşacaksınız," dedikten sonra ortadan kaybolmuş.

Zafer kazandıklarını düşünen Gaurīmunda, Mānasavega ile birlikte evine gitmiş. Ancak Dhanavatī demiş ki: "Naravāhanadatta amacına ulaştıktan sonra geri dönecek, ona bir zarar gelmeyecek." Bunun üzerine Gandharva başları, Vidyādhara prensleri, Çitrāngada ve diğerleri felçten kurtulup evlerine gitmişler. Dhanavatī de kızı Acināvatī ile diğer kadınları alarak evine dönmüş.

Mānasavega yaklaşıp Madanamançukā'ya demiş ki: "Kocan öldü, benimle evlensen iyi olur." Ancak Madanamançukā gülmüş ve şöyle söylemiş: "O seni öldürecektir, onu tanrılar seçti, kimse Naravāhanadatta'yı öldüremez."

Göksel bir yaratık gelmiş, düşmanı tarafından Ateş Dağı'na atılmış olan Naravāhanadatta'yı oradan kurtararak Mandakini nehrinin serin kıyısına götürmüş. Naravāhanadatta ona kim olduğunu sorunca yatıştırıcı bir sesle şöyle demiş: "Prensim, ben Vidyādhara Kral Amritaprabha'yım. Tanrı Şiva hayatını kurtarmam için gönderdi. İşte tanrının yaşadığı yer tam önünde duruyor, eğer Şiva'yı hoşnut edersen sonsuz nimet sahibi olursun. Gel, seni oraya götüreyim." Bunları söyleyen soylu Vidyādhara prensi alıp götürmüş, sonra yanından ayrılıp gözden kaybolmuş.

Kailāsa'ya varan Naravāhanadatta, önünde duran Tanrı Ganeşa'ya tapınmış. Onun iznini aldıktan sonra, nefsine eza ederek Şiva'nın çile yerine gitmiş ve kapıda duran öküz Nandin'i görmüş. Çevresinde dindarca dönerken Nandin demiş ki: "Hemen hemen işin sonuna geldin, çünkü önündeki bütün engeller ortadan kalktı. Burada kal ve günah arındıran çileciliğe başla, ta ki yüce tanrı senden hoşnut kalsın, zira başarı saflığa bağlıdır." Nandin böyle söyleyince Naravāhanadatta orada havada yaşayarak, Tanrı Şiva ve Tanrıça Pārvatī'yi düşünerek korkunç bir çileye dalmış.

Prensin çileciliğinden hoşnut kalan yüce Şiva ona kendisi gibi görme yetisi vermiş, önünde eğilen Naravāhanadatta'ya tanrıçayla birlikte şöyle demiş: "Artık tüm Vidyādharalara imparator olabilirsin, tüm olağanüstü bilimlere sahip olasın! Sana düşmanların karşısında yenilmezlik veriyorum, bedenine kılıç işlemeyecek ve tüm düşmanlarını öldüreceksin. Sen ortaya çıktığında düşmanlarının sihir bilgileri hiçbir işe yaramayacak. Şimdi git, Gaurī'nin bilimi de seninle olacak." Şiva, Gaurī ile birlikte Naravāhanadatta'ya bu lütuflarda bulunduktan sonra, Tanrı Brahma'nın yaptığı lotus biçiminde bir imparatorluk arabası da vermiş. Tüm sihirli bilimler insan biçimine girerek kendilerini tanıtmışlar ve "Ne istersen yapmaya hazırız," diyerek emrinde olduklarını belirtmişler.

Birçok lütfa ermiş olan Naravāhanadatta, gitmek için izin aldıktan sonra, yüce tanrının önünde eğilmiş, lotus biçimindeki göksel arabasına binerek Amitagati'nin Vakrapura adlı şehrine gitmiş. Sihirli bilimler ona yolu göstermişler, Siddhaların şairleri ona methiyeler düzmüşler. Onun havadan geldiğini gören Amitagati, bir arabaya binip karşılamaya çıkmış, önünde eğilmiş ve alıp sarayına getirmiş. Naravāhanadatta sihirli bilimleri nasıl edindiğini anlatınca Amitagati çok memnun olmuş ve ona kızı Suloçanā'yı vermiş. Naravāhanadatta, Vidyādhara ırkından gelme başka bir şans gibi olan kızla tüm gün süren kutlamalar eşliğinde gününü gün etmiş.

CVIII. Bölüm

(A) Ertesi gün yeni imparator olmuş olan Naravāhanadatta, Vakrapura'da toplantı salonunda otururken, elinde asasıyla gökten bir adam inmiş, ona yaklaşıp önünde eğilerek demiş ki: "Ey kral, ben Vidyādharaların soydan gelme muhafızı Pauraruçideva'yım, buraya size hizmete geldim." Bu söz üzerine Naravāhanadatta, Amitagati'nin yüzüne bakmış, o da, "Doğrudur kralım," diye cevap verince Pauraruçideva'yı memnuniyetle muhafız olarak kabul etmiş.

Sihir gücüyle olan biteni bilen ve yolu bulan Dhanavatī, Vegavatī ve kralın öteki karıları, Dhanavatī'nin oğlu Çandasimha, Kral Pingalagāndhāra ve Vāyupatha, Çitrāngada ve Sāgaradatta, Hemaprabha ve diğerleri ordularıyla birlikte güneşi kapatarak çıkıp gelmişler. Varıp imparatorun ayaklarına kapanmışlar, Naravāhanadatta da onları seviyelerine göre kabul etmiş, fakat saygısından dayanamayıp Dhanavatī'nin ayaklarına kapanmış. Çok memnun olan kadın, damadını güzel şeylerle donatmış. Sihirli bilgileri nasıl edindiğini anlatınca, Çandasimha ve herkes krallarının başarısından fazlasıyla memnun kalmış.

Karılarına kavuştuğunu gören kral, Dhanavatī'ye, "Vezirlerim nerede?" diye sormuş. Kadın cevap vermiş: "Mānasavega onları rastgele savurduğu zaman olağanüstü gücümle her birini güvenli bir yere indirdim." Sonra vezirleri bedenlenmiş bir sihir gücüyle yanına getirmiş. Onlar da eğilip kralın ayağına sarılmışlar. Naravāhanadatta, "Bu kadar zaman nerede, ne yaptınız? Haydi, bana tek tek maceralarınızı anlatın." demiş. İlkönce Gomukha anlatmış:

"Düşman beni fırlattığında bir tanrıça beni kollarına aldı, yatıştırarak uzakta bir ormana bıraktı ve kayboldu. Çok kederlendim, kendimi bir uçurumdan atmak istedim. Fakat bir çileci ortaya çıkıp, 'Acele etme Gomukha, amacına ulaşan efendine kavuşacaksın,' diyerek vazgeçirdi. Ona, 'Kimsin sen, bunu

nasıl biliyorsun?' diye sordum. 'Çile yerime gel, anlatayım,' dedi. Ben de adımı bilen ve bilgisinin büyüklüğünü gösteren bu adamla Şivakshetra denilen çile yerine gittim. Orada beni misafir ettikten sonra öyküsünü anlatmaya başladı:

'Ben Kundina şehrinden Brahman Nāgasvāmin'im. Babam ölünce Pātaliputra'ya gittim, eğitim almak üzere Cayadatta adlı hocanın yanında kaldım. Ancak ondan bilgi edineceğim yerde, aptallığımdan tek bir kelime dahi öğrenemedim. Bütün öğrenciler benimle alay ettiler. Küçük görülmeye dayanamadım ve Tanrıça Dūrgā'nın Vindhya dağlarındaki hac yerine gittim. Yolda Vakraloka adlı şehirden geçtim.

Orada dilenmeye başladım, evin birinden bir kadın bana kırmızı bir lotus verdi. Çiçeği aldım ve başka bir eve gittim, o evin hanımı, "Eyvah, bir cadı seni fena çarpmış, baksana kırmızı lotus diye bir insan eli vermiş," dedi. Bunun üzerine bir de baktım ki ne göreyim, gerçekten lotus değil, insan eli vardı elimde. Hemen fırlatıp attım, kadının ayaklarına kapanıp, "Ana, bana bir çare bul ki yaşayabileyim," dedim. O da dedi ki: "Buradan üç yocana uzaklıktaki Karabha şehrine git! Orada Devarakshita adlı bir Brahman var. Brahmanın Surabhi'nin bedenlenmiş bir hali gibi olan kahverengi bir ineği var, o seni bu gece korur."

Kadın böyle deyince korkuyla koştum, gün bitmeden Karabha şehrindeki Brahmanın evine vardım. İçeri girdiğimde kahverengi ineği gördüm, hemen ona tapındım, "Ey tanrıça, korkuyorum ve sana sığınmaya geldim," dedim. Gece olunca cadı başka cadılarla beraber etimi yemek, kanımı içmek için uçarak geldi. Kahverengi inek onları gördü, beni ayaklarının arasına alıp korudu, bütün gece cadılarla dövüştü. Sabahleyin cadılar gittiler, inek bana dedi ki: "Evladım, seni bir gece daha koruyamam. Şimdi buradan git, beş yocana ötede, ormandaki Şiva tapınağında yaşayan Bhūtişiva adlı güçlü bir Pāşupata çilecisi var. Doğaüstü güçlere sahiptir, o seni bir gece daha korur."

Bu söz üzerine önünde eğilip oradan ayrıldım. Çok geçmeden Bhūtişiva'nın yanına varıp koruması altına girdim. O gece cadılar yine çıkıp geldiler. Bhūtişiva beni eve soktu, kendisi de üç uçlu mızrağıyla kapıda durup cadılardan korudu. Ertesi sabah Bhūtişiva yemek verdi ve dedi ki: "Brahman, seni daha fazla koruyamam, ama buradan on yocana ötede Sandhyadvasa diye bir köyde Vasumati adlı bir Brahman var, ona git. Üçüncü geceyi de atlatırsan tehlikeden tamamen kurtulacaksın."

Bu söz üzerine önünde eğilip oradan ayrıldım. Ancak yolculuk uzun sürdüğü için güneş battı, köye ulaşamadan gece olunca cadılara yakalandım. Cadılar çok mutlu oldular ve beni alıp göğe yükseldiler. Fakat o sırada karşılarına başka cadılar çıktı. İki grup arasında korkunç bir dövüş başladı. Karışıktan yararlanıp ellerinden kurtuldum, ülkenin ıssız bir köşesine düştüm.

Bir saray gördüm. Açık kapısıyla adeta, "İçeri gel," diyordu. Korkuyla içeri girdim, sanki tanrının benim için yarattığı, karanlıkta şifalı bir bitki gibi parlayan, etrafı yüzlerce kadınla çevrili muhteşem güzellikte bir kadın gördüm. Kendimi toparlayarak kim olduğunu sordum, bana dedi ki: "Ben Sumitrā adlı bir Yakshinīyim ve bir lanet nedeniyle buradayım. Bir ölümlüyle evlenirsem üzerimdeki lanet sona erecek, beklenmedik şekilde buraya gelen sen, benimle evlen, korkma." Böyle söyledikten sonra hizmetçilerine emir verdi, yıkanmamı, yağlanmamı, yedirilip içirilmemi ve güzelce giydirilmemi sağladı. Cadıların korkusundan sonra bu yaşadıklarım doğrusu ilginçti. İnsanların belaya veya mutluluğa nasıl rastladıklarını herhalde talih bile anlayamıyor.

Sonra Yakshinī ile mutlu günler geçirdim. Ancak bir gün dedi ki: "Brahman, üzerimdeki lanet sona erdi, buradan ayrılmak zorundayım. Sana kutsal seziş gücü verdim, bir çileci olmana rağmen, istediğin gibi her türlü zevki korkusuzca yaşayabileceksin. Ancak burada olduğun sürece sarayımın orta-

sındaki binaya sakın girme." Bunu söyledikten sonra ortadan kayboldu. Bense merakımdan sarayın ortasındaki binaya gittim, orada bir at gördüm. Ata yaklaşınca bir çifte vurdu ve bir anda kendimi bu Şiva tapınağında buldum.

Burada kaldığım süre içinde doğaüstü güçlere sahip oldum. Bir ölümlü olmama rağmen, tüm zamanların bilgisine eriştim. Aynı şekilde bu dünyada eziyet çeken insanları da kurtarabilirim. Bu yüzden burada kal, Tanrı Şiva gereken kurtuluş yolunu sağlayacaktır.'

Bilge kişi bunları anlatınca, size ulaşmak umuduyla çile yerinde birkaç gün kaldım. Bugün Tanrı Şiva rüyamda göründü ve başarınızı haber verdi, sonra göksel bir yaratık alıp beni buraya getirdi efendim. İşte başımdan geçenler bunlar."

Bunları anlatan Gomukha susmuş ve Naravāhanadatta'nın huzurunda Marubhūti başından geçenleri anlatmaya başlamış:

"Mānasavega beni fırlattığı zaman dişi bir göksel varlık beni aldı, uzak bir ormana bırakıp kayboldu. Sonra bitap halde dolaştım, artık canıma kıyacak hale gelmiştim ki nehirle çevrelenen bir çile yeri gördüm. Oraya vardım, bir taşın üstünde oturan, keçeleşmiş saçlı bir çileci gördüm, önünde eğildikten sonra yanına çıktım. Bana, 'Kimsin sen, bu ıssız yere nasıl geldin?' diye sordu. Başımdan geçenleri anlattım. Halimi anladı ve dedi ki: 'Sakın kendini öldürme! Önce efendinin durumunu öğren, sonra ne gerekiyorsa onu yap.'

Çilecinin önerisiyle orada kaldım ve siz efendimizden gelecek haberleri bekledim. O sırada göksel bir peri gelip nehirde yıkandı. Çileci bana, 'Koş, şu yıkanan perinin elbiselerini al, o zaman efendinden haber alırsın,' dedi. Ben de söylediğini yaptım. Çıplak kalan peri, kollarıyla göğüslerini gizleyerek peşimden geldi.

Çileci ona dedi ki: 'Elbiseni geri almak istiyorsan, bize Naravāhanadatta hakkında bilgi ver.' Kız, 'Naravāhanadatta şu anda Kailāsa dağında Şiva'ya tapınıyor, birkaç gün içinde Vidyādharalar kralı olacak,' dedi. Bu sözlerden sonra peri kızı,

üzerindeki lanet öyle olduğu için çilecinin karısı oldu ve onunla yaşamaya başladı. Çileci bu Vidyādharī ile birlikte yaşarken, ben de onun sözleri sayesinde size kavuşmayı umarak bekledim durdum. Bir süre sonra peri kızı hamile kaldı, bir çocuk doğurdu ve çileciye dedi ki: 'Seninle yaşamakla üzerimdeki lanet sona erdi. Benimle yaşamaya devam etmek istiyorsan bu bebeği pirinçle pişirip ye, o zaman bana yeniden kavuşabilirsin.' Peri kızı bunu söyledikten sonra gitti, çileci de bebeği pirinçle pişirip yedi, sonra göğe yükselip karısının peşinden gitti.

Gitmeden önce bana ye dediği halde, o yemekten yemeye hiç gönüllü değildim, fakat çilecinin yemeği yiyip olağanüstü güçlere kavuştuğunu görünce, ben de pişirme kabından iki pirinç tanesi alıp yedim. Tükürdüğüm her şey altına dönmeye başladı. Fakirlikten kurtulmuştum, dolaşmaya başladım ve bir şehre geldim. Orada bir fahişenin evinde kalıp rahatlık içinde yaşadım. Ancak fahişe sırrımı anlamak için çabalıyordu, hileyle bana bir kusturucu verdi. Ben de kustum, yemiş olduğum iki pirinç tanesi parlayan iki yakut gibi ağzımdan çıkıverdi. Fahişe onları kaptı ve yuttu. Böylece altın yaratma gücümü yitirip bir fahişe tarafından yoksulluğa düşürüldüm.

Düşündüm: 'Başındaki hilali koruyan Şiva ya da Kaustubha mücevherini taşıyan Vishnu bile bu fahişenin eline düşseler, onunla baş edemezler. Ama işte bu dünya böyle, mucize dolu, hile dolu, ne olacağını önceden kim görebilir ki?' Böyle düşüncelerle üzgün üzgün dolaştım, sizi bulmak amacıyla çile doldurup yalvarmak için bir Dūrgā tapınağına geldim. Üç gece oruç tuttuktan sonra tanrıça rüyamda görünüp şunu söyledi: 'Efendin muradına erdi, git ve onu gör.' Hemen uyandım, bu sabah bir tanrıça beni taşıyıp ayaklarınızın dibine getirdi. İşte kralım, başımdan geçenler böyle."

Marubhūti bunları anlattıktan sonra Naravāhanadatta ve saraydaki diğer kişiler, bir fahişe tarafından kandırıldığı için ona çok gülmüşler.

Sonra Harişikha almış sözü: "Düşman yakaladığı zaman göksel bir varlık beni kurtarıp Uccayini'ye bıraktı. Çok mutsuzdum ve canıma kıymak istedim. Gece olunca, ölü yakılan mezarlığa gittim, oradaki ağaç parçalarından bir odun yığını hazırlayıp tutuşturdum. Ateşe tapınmaya başladım, ben tapınmayla meşgulken Tālacangha adlı bir ifrit kral çıkageldi ve dedi ki: 'Neden ateşe girmeyi düşünüyorsun? Efendin sağ, istediği doğaüstü güçlere kavuştu ve sen de efendine kavuşacaksın.' Ne kadar zalim olsa da, ifrit bu sözlerle beni ölümden kurtardı, talih yardım ederse taşlar bile erirmiş. Sonra gittim ve uzun süre tanrının önünde çile doldurarak yaşadım, sonra göksel bir varlık alıp beni efendimize getirdi."

Harişikha başından geçenleri bitirdikten sonra diğerleri de anlatmışlar, ardından Amitagati'nin uyarısıyla Kral Naravāhanadatta Vidyādharaların saydığı Dhanavatī'den sihir bilimlerini vezirlerine de öğretmesini istemiş. Böylece bütün vezirler Vidyādhara haline gelmişler. Dhanavatī demiş ki: "Şimdi düşmanlarınızı yenebilirsiniz." Sonra kahraman kral hayırlı bir günde ordusuna Gaurīmunda'nın şehri Govindakuta'ya yürüme emri vermiş.

Derken, düşmanları ürperten Vidyādhara ordusu doğru zamanda ortaya çıkan Rahu gibi güneşi örterek göğe yükselmiş. Naravāhanadatta lotus arabasına binmiş, karılarını lotusun lifine dizmiş, dostlarını yapraklarına oturtmuş, düşmanlarını ele geçirmek için Çandasimha ve diğerlerinin önünde havadan yola koyulmuş. Yolun yarısını tamamladığında Dhanavatī'nin Matangapura denilen sarayına gelmiş, o gün orada kalmış, misafirperverlikle ağırlanmış. Oradayken Vidyādhara kralları Gaurīmunda ve Mānasavega'ya savaşı haber veren bir elçi göndermiş.

Ertesi gün, karılarını Matangapura'da bırakıp Vidyādhara krallarla birlikte Govindakuta'ya gitmiş. Orada Gaurīmunda ve Mānasavega savaş için beklemekteymiş. Çandasimha ile arkadaşları onlarla yüz yüze gelmişler. Savaş başladığında ce-

sur savaşçılar baltayla kesilmiş ağaçlar gibi düşmüşler, kan dereleri Govindakuta dağından aşağı akmış. Savaş kan emen açgözlü kılıçlarıyla, yiğitleri yiyip bitiren bir ölüm ifritine benziyormuş. Kan içip et yiyen Vetālaların el çırpışları gibi korkunç olan bu büyük kılıçtan geçirme ve dans eden cesetlerle dolu bu sahne ifritlere büyük zevk veriyormuş.

Derken Naravāhanadatta ve Mānasavega karşı karşıya gelmişler. Prens öfkeyle ileri atılmış. Onu saçlarından yakalamış ve bir kılıç vuruşuyla kellesini uçurmuş. Bunu gören Gaurīmunda öfkeyle öne atılmış, ancak kralı görür görmez bütün sihir bilgisini yitirdiğinden Naravāhanadatta onu da saçlarından tutup sürüklemiş ve yere çarpmış, bacaklarından tutup havada çevirmiş ve kayalara vurarak parçalara ayırmış. Mānasavega ve Gaurīmunda ölünce geri kalanlar korkup kaçmışlar. Gökten çiçek yağmuru yağmış ve bütün tanrılar, "Aferin, aferin," diye bağırmışlar. Sonra Naravāhanadatta peşinde krallarla birlikte Gaurīmunda'nın sarayına girmiş. Ona tabi olan bütün Vidyādhara ileri gelenleri Naravāhanadatta'nın emri altına girmişler.

Bütün düşmanlar öldürüldükten sonra kazanılan krallığın kutlamaları arasında Dhanavatī, Naravāhanadatta'ya yaklaşıp şöyle demiş: "Kralım, Gaurīmunda'dan geriye güzeller güzeli İhātmatikā adlı kızı kaldı. Onunla evlenmelisin." Kral bunun üzerine hemen kızı getirtip evlenmiş ve günü onunla birlikte çok mutlu geçirmiş.

Ertesi gün Madanamançukā'yı Mānasavega'nın şehrinden getirmeleri için Vegavatī ve Prabhāvatī'yi göndermiş. Kadın geldiği zaman, düşmanlarını öldürüp karanlığı ortadan kaldıran bir zafer kazanmış olan kahramana gözyaşlarıyla dolu gözlerle bakmış. Uzun süren ayrılıktan sonra, yapraklarını açıp çiğle ıslatan bir lotus gibi tarif edilmeyecek kadar mutlu olmuş. Ona olan korkunç özlemini gideren kral karısına her türlü sihir bilgisini vermiş ve kadın Vidyādharī mertebesine yükselmiş. Naravāhanadatta, Gaurīmunda'nın şehrindeki bahçede karı-

larıyla birlikte eğlence içinde günlerini geçirmiş. Sonra Prabhāvatī'yi gönderip Bhagīrathayaşas'ı getirtmiş, ona da bütün bilimleri vermiş.

Kral bir gün sarayın toplantı salonunda otururken iki Vidyādhara gelip saygıyla şöyle söylemiş: "Efendimiz, Dhanavatī'nin emriyle Vidyādharalar ülkesinin kuzeyine gidip Mandaradeva'yı gözlemledik. Görünmez olup Vidyādhara kralı toplantı salonunda izledik, o siz efendimiz için şöyle dedi: 'Duydum ki Naravāhanadatta, Gaurīmunda'yı ve diğerlerini öldürerek Vidyādharalara kral olmuş. Bunu göz ardı etmemeliyim ve bu düşmanın daha fazla büyümesine izin vermemeliyim.' Bunu işitir işitmez size haber vermek için buraya geldik."

Casusların bu sözlerini işiten Naravāhanadatta'nın yandaşları rüzgârla parçalanmış bir lotus gibi öfkeyle ayağa kalkmışlar. Çitrāngada'nın sıklıkla ileri uzatıp salladığı kollarındaki bilezikler savaş isteğiyle çınlamış. Öfkeyle iç çeken Amitagati'nin göğsünde inip kalkan kolyesi "Kalk yiğidim, kalk," der gibiymiş. Pingalagāndhāra düşmanlarını nasıl parçalayacağını gösterircesine elini yere vurmuş, yer titremiş. Vāyupatha'nın çatılmış kaşları düşmanları yok edecek yaylar gibi gerilmişmiş. Çandasimha, "Düşmanlarımı ezip toz edeceğim," der gibi yumruklarını sıkmış. Sāgaradatta'nın elini koluna vurarak çıkardığı ses düşmanlara meydan okur gibiymiş. Ancak Naravāhanadatta bir nebze olsun tepki vermemiş, zira temkinli olmak büyük kişilerin özelliğidir.

Sonra Vidyādhara kralları için gerekli olan mücevherleri alarak düşmanını ele geçirmek üzere yola çıkmış. Karıları ve vezirleriyle birlikte bir arabaya binerek Govindakuta'dan ayrılmış. Bütün yandaşları, Gandharva kralları, Vidyādhara ileri gelenleri ordularıyla birlikte tıpkı gezegenlerin ayı izlemesi gibi onu izlemişler. Naravāhanadatta, Dhanavatī'nin önderliğinde Himālayalar'a varmış, orada büyük bir göle ulaşmış. Göl, şemsiye gibi açmış beyaz lotusları, krallık tüyü gibi uçuşan kuğularıyla bir krala verilmeye layık hediye gibi duruyormuş. Yük-

sek dalgalarıyla kralı güvenli sularında yıkanmaya davet eder gibiymiş. Vāyupatha krala demiş ki: "Kralım, inin ve gölde yıkanın." Naravāhanadatta da inip yıkanmış. O sırada göksel bir ses işitilmiş: "Bu gölde bir imparatordan başkası yıkanamazdı, sizin bu payeye layık olduğunuz buradan belli."

Bunu işiten imparator sevinmiş ve Tanrı Varuna'nın denizde eğlendiği gibi gölün sularında karılarıyla eğlenmiş. Onların ıslanıp bedenlerine yapışan elbiselerini, çözülen saçlarını ve dağılan göz boyalarından kırmızılaşan gözlerini izlemekten büyük zevk almış. Ötüşerek gölün üstünde uçuşan kuşların oluşturduğu sıralar, kralı karşılamaya gelen perilerin kuşakları gibi görünüyormuş. Karılarının güzel yüzlerini gören lotuslar utanıp başlarını suyun altına eğiyorlarmış. Naravāhanadatta yıkandıktan sonra geceyi hizmetçileriyle beraber gölün kıyısında geçirmiş.

Başarılı kral, zamanı karıları ve vezirleriyle birlikte eğlenceli konuşmalar yaparak geçirmiş, ertesi sabah arabası ve ordusuyla birlikte yola koyulmuş. Yol üstünde Vāyupatha'nın şehri varmış, orada bir gün dilediğince kalmış. Bahçede dolaştığı sırada gördüğü bir kıza âşık olmuş. Bu kız Vāyupatha'nın kız kardeşi Vāyuvegayaşas imiş. Kız Hemabaluka nehrinin kıyısındaki bahçede kendi kendine eğlenirken kralın gelişini görmüş, ondan hoşlanmasına rağmen, bir anda ortadan kaybolmuş. Naravāhanadatta kızın neden arkasını dönüp gittiğini anlayamamış, boynu bükük geri dönmüş. Bu sırada kraliçeler Marubhūti'den kralın başına gelenleri öğrenmiş ve onunla alay etmekteymişler, Gomukha, Marubhūti'nin boşboğazlığından utanç duyarak bir kenarda durmaktaymış.

Gomukha, üzüntülü görünce kralı yatıştırmış, Vāyuvegayaşas'la ilgili durumu anlamak üzere şehre gitmiş. Vāyupatha vezirin şehre öylesine geldiğini sanmış, misafir edip yanına oturtmuş ve şöyle demiş: "Vāyuvegayaşas adlı bakire bir kız kardeşim var. Kâhinler bir kralın karısı olacağını söylediler. Onu Kral Naravāhanadatta'ya vermek istiyorum. Ne olur yardım

et de bunu başarayım. Ben de konuşmak için sana gelmeyi düşünüyordum."

Vāyupatha'nın bu sözlerine Gomukha şu cevabı vermiş: "Efendimiz her ne kadar sefere çıktıysa da bu isteğini ileteceğim." Sonra Gomukha oradan ayrılmış, Naravāhanadatta'nın yanına gelerek dileğine hiçbir zorluk yaşamadan kavuşacağını müjdelemiş.

Ertesi gün Vāyupatha gelmiş ve dileğini iletmiş, akıllı Gomukha krala, "Kralım, Vāyupatha'nın isteğini geri çevirmemelisiniz, o güvenilir müttefikinizdir, isteğini yerine getirmelisiniz," demiş.

Kral kabul etmiş, Vāyupatha genç kız kardeşini getirmiş ve kız istemediği halde onu kendi elleriyle krala vermiş. Evlilik töreninde kız şöyle yakınmış: "Ey dünyanın koruyucuları, istemediğim halde ağabeyim tarafından evlendiriliyorum, bu işte benim günahım yoktur." O bunu söylerken Vāyupatha'nın evindeki kadınlar öyle bir gürültü yapmışlar ki, dışarıdakiler kızın ne dediğini anlamamışlar. Fakat kral, kızın yüzünden iyi bir şey söylemediğini fark etmiş, Gomukha da ne dediğini anlama telaşıyla sağda solda dolaşmaya başlamış.

Biraz dolaştıktan sonra bir çile yerinde dört Vidyādharīnin aynı anda kendilerini ateşe atmaya hazırlandıklarını görmüş. Onlara bunun nedenini sorunca, güzel kızlar vezire Vāyuvegayaşas'ın verdiği sözü bozduğunu söylemişler. Gomukha gidip bunu herkesin içinde Naravāhanadatta'ya bildirmiş.

Bunu işiten kral gülümsemiş, ama Vāyuvegayaşas krala, "Kocacığım, hemen gidelim, o kızları kurtaralım, daha sonra neden böyle davrandıklarını anlatacağım," demiş. Bunun üzerine kral, karısı ve herkes bu üzüntü verici olayın meydana geleceği yere koşmuş.

Kızlar göğe yükselen alevlerin önündeymişler, Vāyuvegayaşas onları ateşin başından uzaklaştırmış ve krala demiş ki: "Bu birinci kız Kālakuta'nın efendisinin kızı Kālikā, ikincisi Vidyutpunca'nın kızı Vidyutpuncā, üçüncüsü Mandara'nın kızı

Matanginī, dördüncüsü de Mahādamshtra'nın kızı Padmaprabhā'dır ve ben de beşinciyim. Biz seni Siddhalar bölgesinde çile doldururken gördük ve aşkla çarpıldık, sonra şu karara vardık: 'Beşimiz aynı anda onunla evlenelim, hiçbirimiz tek başına evlenmesin, o ortak kocamız olsun. Birimiz tek başına evlenecek olursa, diğerleri işlenen bu günahın bedelini ateşe girerek ona ödetsin.' İşte böyle kararlaştırdığımız için seninle evlenmek istemedim, bugün bu yüzden kendimi sana vermedim. Sen ve dünya koruyucuları şahitsiniz ki, şimdi bile bu kararı bozamam. Bu yüzden arkadaşlarımla da evlenmelisin ve dostlarım, sizin kaderinizde başka türlüsü yazılı değil."

Ölümden kurtulan kızlar birbirlerine sarılmışlar, kral da çok memnun olmuş. Olup biteni öğrenen kız babaları oraya gelmişler ve kızlarını Naravāhanadatta'ya vermişler. Kālakuta'nın başı çektiği Vidyādhara ileri gelenleri de damatlarının imparatorluğunu kabul etmişler. Böylece Naravāhanadatta bir kerede beş büyük Vidyādharanın kızlarını almakla büyük bir güç ve önem kazanmış.

Kral, eşleriyle orada bir süre kalmış, komutan Harişikha ona demiş ki: "Kralım, siz konuyu iyi bilen birisi olarak siyaset bilimine aykırı davranmıyor musunuz? Savaşmak gerektiği yerde, kendinizi aşka kaptırmak da neyin nesi? Mandaradeva'yı ele geçirmekle günlerce kadınlarla oynaşmak birbirine uyan işler mi?"

Harişikha böyle deyince büyük kral şu cevabı vermiş: "Haklısın, fakat zevkim için böyle davranmıyorum, kadınlarla oynaşarak dost kazanıyorum, bu da düşmanı ezip geçmenin en etkili yolu, bu yüzden buna başvurdum. Şimdi söyle, ordular düşmanı ele geçirmek için yürüyüşe geçsin."

Kral bu emri verince kayınpederi Mandara şöyle söylemiş: "Kralım, bu Mandaradeva uzak ve zorlu bir ülkede yaşar, bir imparatora özel mücevherleri edinmedikçe onu yenmeniz zor olacak. Zira Mandaradeva, krallığına bir geçit gibi olan Trişīrsha mağarasında saklanır ve mağaranın kapısı ulu Devamāya ta-

rafından korunur. Ancak o özel mücevherlere sahip olan imparator mağarayı ele geçirebilir. İmparator mücevherlerinden biri olan sandal ağacı bu ülkededir. Amacınıza ulaşmak için bir an önce onu elde etmelisiniz. Çünkü ona bir imparatordan başkası yaklaşamaz."

Mandara'dan bunu işiten Naravāhanadatta, sandal ağacı için oruç tutup söz vererek gece yarısı yola çıkmış. Kahraman kral tek başına yol alırken korkunç belirtiler görünmüş, ama hiç korkmamış, ulu ağacın dibine varmış, bir merdivenle tırmanıp ona tapınmış. Ağaçtan ses gelmiş: "İmparator, beni kazandın, ne zaman aklına getirirsen orada ortaya çıkacağım, şimdi buradan Govindakuta'ya git, öteki mücevherleri de elde et, bu şekilde Mandaradeva'yı yeneceksin." Bu sözleri işiten Vidyādharaların güçlü kralı Naravāhanadatta, "Tamam," demiş ve göksel ağaca bir kez daha tapınmış, sonra mutluluk içinde ordugâhına havadan geri dönmüş.

Geceyi geçirdikten sonra ertesi sabah toplantı salonunda herkese sandal ağacını nasıl ele geçirdiğini uzun uzun anlatmış. Bunu işiten karıları, birlikte büyüdüğü vezirler, kendisine bağlı Vidyādharalar ve Gandharvalar bu başarısından çok memnun olmuşlar, kralın yiğitliğini, cesaretini ve metanetini öve öve bitirememişler. Biraz düşündükten sonra Mandaradeva'nın kibrini parçalamak isteyen kral, sandal ağacının söylediği diğer mücevherleri de elde etmek için göksel bir arabayla Govindakuta dağına doğru yola çıkmış.

XV

MAHĀBHİSHEKA

CIX. Bölüm

Dua

Geceleyin gürültüyle dans ederken tıslayan hortumundan fışkırttıklarıyla yıldızları besleyen Ganeşa, karanlığını dağıtsın.

(A) Sonra İmparator Naravāhanadatta, Govindakuta dağındaki sarayın toplantı salonundayken, düşmanı tarafından Ateş Dağı'na atıldığında onu dağdan kurtaran Vidyādhara Amritaprabha havadan inip gelmiş. Alçakgönüllülükle kendini tanıtmış, kral tarafından hoş karşılandıktan sonra demiş ki: "Güneyde Malaya diye büyük bir dağ var, oradaki çile yerinde Vāmadeva adlı bir çileci yaşar. Kralım, o çileci önemli bir iş için sizi çağırıyor, beni bunun için gönderdi. Üstelik siz benim kralımsınız, o yüzden de buradayım. Şimdi benimle gelin, başarınızdan emin olmak için o çile yerine gidelim."

Vidyādhara sözlerini bitirince Naravāhanadatta karılarını ve ordusunu bırakıp oradan ayrılmış, onunla birlikte göğe yükselmiş, hemen Malaya dağına varıp Ermiş Vāmadeva'yı bulmuş. Saçları keçeleşmiş ve sarmaşık gibi sallanan, gözleri kurumuş göz çukurunda mücevher gibi parlayan ermiş, krala yardım etmek ister gibi duruyormuş. Kral ermişin ayaklarına kapanmış, ermiş onu ağırlamış ve demiş ki: "Sen uzun zaman önce Şiva tarafından yakılmış olan Aşk Tanrısı'sın. O senin Vidyād-

haralara baş olmanı istedi, çünkü Rati'den hoşlanmıştı. Çile doldurduğum oyukta sana göstereceğim bazı mücevherler var, onları al. Zira bunlar sayesinde Mandaradeva'yı rahatlıkla yenebilirsin. Seni Şiva'nın isteği üzerine bunun için çağırdım."

Ermiş bunları söyleyip Naravāhanadatta'yı gerektiği biçimde yol gösterdikten sonra kral rahatlıkla oyuğa girmiş. Kahraman kral birçok engeli geçmiş, sonra derinden kükrercesine ses çıkaran çılgın, dev bir fil görmüş. Kral filin alnına bir yumruk atmış, dişlerine basıp hızla sırtına çıkmış. Mağaradan bir ses gelmiş: "Aferin kral! Güçlü filin mücevherini kazandın." Sonra orada büyük bir yılana benzeyen ve krallığın geleceğinin anahtarı gibi duran kılıcın üstüne atlamış ve onu da kazanmış. Mağaradan yine bir ses gelmiş: "Aferin düşmanları yok eden! Zafer kılıcını kazandın." Sonra sırasıyla ay ışığı mücevherini, kadın mücevherini ve büyü bozan mücevheri elde etmiş. Böyle böyle, gerektiğinde kullanmak üzere yedi mücevheri ele geçirmiş. Göl ve sandal ağacıyla yedi olduğunu anlayınca dışarı çıkmış ve kazandığı mücevherleri ermişe anlatmış.

Ermiş sevgiyle krala demiş ki: "Git evladım, artık büyük bir imparatorun edinmesi gereken mücevherleri kazandın, Kailāsa'nın kuzey kanadındaki Mandaradeva'yı yen ve dağın her iki yanında da şanlı başarının zevkini sür." Bu sözler üzerine imparator ermişin önünde eğilmiş ve Amritaprabha ile havadan gitmiş. Bir anda güçlü kayınvalidesi Dhanavatī'nin koruduğu Govindakuta'daki ordugâha dönmüş. Dönüşünü beklemekte olan Vidyādhara krallar, karıları ve vezirleri onu görünce çok sevinmişler. Neler yaptığını sorunca Naravāhanadatta da Ermiş Vāmadeva ile nasıl görüştüğünü, mağaraya girişini ve mücevherleri nasıl elde ettiğini anlatmış. Sonra davullar çalmış, büyük bir kutlama olmuş, Vidyādharalar dans etmişler, herkes şarap içip sarhoş olmuş.

Ertesi gün uğursuz bir yıldız, düşmanının evinin üstünde durmuş, bir uğurlu yıldız da Naravāhanadatta'nın evinin üstünde durmuş. Kral gerekli törenleri yaptıktan sonra, Tanrı Brah-

ma'nın yaptığı, Tanrı Şiva'nın verdiği arabaya ordusunu ve karılarını doldurup Mandaradeva ile savaşmak üzere havadan yola çıkmış. Etrafı hepsi de korkusuz olan, komutan Harişikha'ya bağlı kahramanlar, Gandharva krallar, Vidyādhara krallarıyla çevriliymiş. Gaurīmunda'yı öldürürken orada bulunanlar, yani Çandasimha, annesi akıllı Dhanavatī, cesur Pingalagāndhāra, güçlü Vāyupatha, Vidyutpunca, Amitagati, Kālakuta kralı, Mandara, Mahādamshtra, Amritaprabha, yiğit Çitrāngada ve Sāgaradatta zafer için istekle ilerliyorlarmış. Gökyüzü onların ordularıyla kapanmış, güneş adeta kralın parlaklığından utanıp ışığını yitirmiş ve yüzünü gizlemiş.

Sonra imparator, ermişlerin avlandığı Mānasa gölünü geçmiş, perilerin zevk bahçesi Gandaşaila'yı arkada bırakmış, kendi ihtişamına benzeyen, beyaz bir küre gibi parlayan Kailāsa dağının dibine gelmiş. Mandakini kıyısında ordugâhını kurup dinlenmeye başlamış. Tam o sırada akıllı Vidyādhara kralı Mandara gelip şöyle söylemiş: "Kralım, ordun burada, tanrıların nehrinin kıyısında kalsın. Kailāsa dağına böyle yaklaşmak uygun olmaz. Zira Tanrı Şiva'nın ikametgâhı olan burada her türlü sihir bilimi geçerliliğini yitirir. Bu yüzden dağın öteki tarafından, Trişīrsha mağarasından geçmelisiniz. Orası kendini beğenmiş Kral Devamāya tarafından korunuyor, onu yenmeden ilerlemeniz mümkün değil." Mandara'nın bu sözlerini Dhanavatī onaylamış ve Naravāhanadatta orada bir gün beklemiş.

Orada beklerken bir elçiyle Devamāya'ya uzlaşma çağrısı göndermiş, fakat o bunu kabul etmemiş. Ertesi gün imparator, savaşmak üzere müttefiki krallarla Devamāya'nın üzerine yürümüş. Bunu duyan Devamāya da Varāha, Vacramushti gibi birçok kralla ve ordusuyla onu karşılamaya çıkmış. İki ordu arasında Kailāsa dağında müthiş bir savaş başlamış, öyle ki gökyüzü bunu izlemeye gelen tanrıların arabalarıyla dolmuş. Savaşın fırtına bulutu, kopan başlardan oluşan dolu yağmuru, yiğitlerin canhıraş feryatları korkunçmuş. Çandasimha ön safta çarpışan Devamāya'nın komutanı Varāha'yı öldürmüş.

Gariptir ki Naravāhanadatta, savaşta çok yara alıp bitkin düşmüş Devamāya'yı hiçbir sihir gücü kullanmadan esir etmiş. O esir edilince ordusu dağılmış, önde gelen savaşçılardan Vacramushti, Mahābāhu, Tikshnadamshtra ve adamları da kaçmışlar. Arabalarından aşağı bakan tanrılar, "Aferin, aferin," diye bağırmışlar. Herkes zafer kazanan imparatoru kutlamış. Güçlü imparator, Devamāya'yı teselli etmiş ve özgür bırakmış. Özgür kalan Devamāya da Vacramushti ve diğerleriyle birlikte alçakgönüllülükle ona biat etmiş.

Savaş sona ermiş, o gün geçmiş, ertesi sabah Devamāya gelip sarayda kralın yanında durmuş. Kendisine sorulunca, girilmesi düşünülen Trishirsha mağarasının öyküsünü anlatmaya başlamış.

"Kralım, eski zamanlarda Kailāsa dağının iki yanı, yani kuzey ve güney tarafları mükemmel Vidyādhara krallıkları için ayrılmıştı. Sonra Rishabha adlı biri Şiva'ya çok tapındı ve ondan her iki tarafından da imparatoru olma hakkını kazandı. Ancak bir gün Kailāsa'yı geçip kuzey tarafına giderken, Şiva'nın öfkesiyle sihir gücünü ve soyluluğunu yitirdi, gökten yeryüzüne düştü. Rishabha yine katı bir çileye girerek Şiva'ya tapındı, tanrı da ona tekrar iki tarafın imparatorluğunu verdi. O alçakgönüllülükle tanrıya dedi ki: 'Kailāsa'yı geçme iznim yokken dağın iki yanında yapacağım işleri nereden geçerek, nasıl yapabilirim?'

Üç uçlu mızrak taşıyan Tanrı Şiva bu söz üzerine Kailāsa'yı yardı ve Rishabha'nın kuzeye ulaşması için bir geçit oluşturdu.

Delinen Kailāsa dağı üzüldü ve Şiva'dan şu dilekte bulundu: 'Yüce tanrı, kuzey tarafım insanlar için ulaşılmaz olsun, sadece bu mağara geçidine ulaşabilsinler, böyle bir şart olsun.' Dağın isteği üzerine Şiva mağaraya muhafızlar, yön filleri*, ejderhalar, Guhyakalar yerleştirdi, geçidin kuzey tarafına da yenilmez Kālarātri Çandikā'yı koydu.

* Diggacāh veya Dikkarinah. Göğün dört veya sekiz yönünde durup yeryüzünü koruduğuna inanılan mitolojik filler. (ç.n.)

Mağarayı koruma altına alan Şiva birtakım mücevherler yarattı ve dağa şu talimatı verdi: 'Bu mücevherleri elde eden Vidyādharalar imparatoruna karıları ve adamlarıyla birlikte kuzey yolu açılsın, bunu da yeryüzünde sadece bu kişi başarabilsin.' Üç gözlü tanrının bu sözleri üzerine Rishabha gözünü Vidyādharalara dikti, ama yapılan savaşta kibri yüzünden İndra tarafından öldürüldü. İşte Trişīrsha mağarasının tarihçesi böyle kralım, bu mağarayı sizden başka kimse geçemez.

Sonra zaman içinde mağaranın koruyucusu olarak Mahāmāya ailesinden ben Devamāya doğdum. Doğduğumda gökten bir ses geldi: 'Şu anda Vidyādharalar arasında öyle bir kahraman doğdu ki düşmanlarının onu yenmesi çok zor, her kim yenerse Vidyādharaların imparatoru olacak ve bu çocuk da onu efendisi kabul edip izleyecek.' Beni yendin, mücevherleri kazandın ve Kailāsa dağının her iki yanında da güç sahibi tek hükümdar oldun, sen hepimizin hükümdarısın. Artık Trişīrsha mağarasını geçip kalan düşmanlarını da yok edebilirsin."

Devamāya mağaranın öyküsünü dinleyen imparator demiş ki: "Şimdi hareket edeceğiz ve mağaranın ağzında konaklayacağız, yarın sabah uygun törenleri yaptıktan sonra içeri gireceğiz." Bunu söyledikten sonra gitmiş, krallarla birlikte mağaranın ağzında konaklamış. İçine zerre kadar ışık girmeyen derin karanlığa baktığında, mağaranın kıyamet gününün güneşsiz ve aysız karanlığının doğum yeri gibi olduğunu görmüş.

Ertesi gün tapınmış, arabasıyla ve yanındakilerle birlikte içeri girmiş, aklına getirdiğinde hemen oracıkta bitiveren mücevherlerinin yardımıyla ilerlemiş. Karanlığı ay ışığı mücevherleriyle dağıtmış, ejderhaları sandal ağacı mücevherleriyle, yön fillerini fil mücevherleriyle, Guhyakaları kılıç mücevherleriyle, diğer engelleri de diğer mücevherlerle bertaraf etmiş.

Ordusuyla geçtiği mağaranın kuzey tarafından çıkmış, dışarı çıktığında önünde başka bir âlem gibi duran, dağın kuzey yakasını görmüş. Sonra gökten bir ses gelmiş: "Aferin kral, mücevherlerinin yardımıyla mağarayı geçtin."

Sonra Dhanavatī ve Devamāya imparatora demişler ki: "Efendimiz, Kālarātri bu çıkışa çok yakın. Onu Tanrı Vishnu ölümsüzlük iksiri için okyanus çalkalanırken, içkiyi çalmak isteyen Dānavaları parçalara ayırsın diye yaratmıştı. Şiva da sizin gibi varlıklar hariç, kimsenin geçmemesi için buraya koymuştu. Siz bizim imparatorumuzsunuz, mücevherleriniz var, dolayısıyla bu mağarayı geçtiniz. Şimdi zafere ulaşmak için tapınılmaya layık bu tanrıçaya tapınmalısınız."

Dhanavatī ve Devamāya, Naravāhanadatta'ya böyle söylemişler ve gün bitmiş. Kailāsa'nın kuzey dorukları akşam güneşiyle kızarıp yaklaşmakta olan savaşı haber verircesine kan kızılı bir renge bürünmüş. Karanlık, düşmanlığını hatırlarcasına güç toplayıp kralın ordusunu karartmış. Kālarātri kendisine tapınmayı unutan Naravāhanadatta'ya kızmış ve tanrıçanın öfke ateşinden cadılar, hortlaklar, çakallar ve ifritler ortaya çıkmış. Bir anda tüm ordu uyur gibi hissiz kalmış, sadece Naravāhanadatta kendisindeymiş. İmparator bunun Kālarātri'ye tapınmamak yüzünden olduğunu anlayıp şu güzel sözlerle ona tapınmış:

"Selam tanrıçam, sen tüm canlıları harekete geçiren yaşam gücüsün, düşmanlarının başına disk gönderensin, sana taparım. Üç uçlu mızrağın ve diğer silahlarının öküz Mahisha'nın boğazından akıttığı kanla yeryüzünü temizleyen Tanrıça Dürgā'sın. Muzaffer olan sen, elinde üç dünyanın güvenliğini sağlayan bir kap gibi görünen Ruru'nun kanıyla dolu kafatasını sallayarak dans edeceksin. Adın her ne kadar kıyamet gecesi anlamına gelse de, sen Şiva'nın sevgili tanrıçasısın, elindeki kafatasıyla ay ve güneş gibi parlarsın."

Bu sözlerle tapınmasına rağmen Tanrıça Kālarātri insafa gelmemiş, bunun üzerine Naravāhanadatta onu hoşnut etmek için başını kesmeye kalkmış ve eline kılıcını almış.

Tanrıça demiş ki: "Acele etme yavrum. Beni kazandın! Ordun eski haline kavuşsun, sen de muzaffer olasın." Ordu hemen uyanıp kendine gelmiş. Karıları, arkadaşları ve tüm Vidyād-

haralar güçlü imparatora dua etmişler. Kahraman kral yiyip, içip gerekli görevleri yerine getirdikten sonra yüzlerce saat gibi uzun gelen geceyi orada geçirmiş.

Ertesi sabah Kālarātri'ye tapınmış ve Vidyādharalardan oluşan ordusuyla ilerlemesini engellemeye çalışan Dhumaşikha'nın üzerine yürümüş. İmparator, korkunç tabiatlı Mandaradeva'nın bu adamıyla öyle bir savaşa tutuşmuş ki gökyüzü kılıçla dolmuş, yeryüzü de savaşçıların kafalarıyla kaplanmış, duyulan tek ses, "Öldür, öldür," imiş. Sonra imparator bu savaşta Dhumaşikha'yı esir etmiş, ama saygılı davranmış ve şehri onun idaresine bırakmış. Ordusunu şehre yerleştirmiş, şehir halkı Dhumaşikha'nın gururunun rüzgârıyla birlikte sönüp kül olmuş bir ateşe benziyormuş.

Ertesi gün gözcülerden Mandaradeva'nın yaklaşmakta olduğu haberini alan Naravāhanadatta, onu da yenmek isteğiyle Vidyādhara krallarıyla birlikte üzerine yürümüş. Bir süre yol aldıktan sonra önünde birçok kralla Mandaradeva'yı görmüş. Naravāhanadatta müttefik krallarıyla birlikte ordusuna savaş düzeni verip düşmanına saldırıya geçmiş. Derken, iki ordu arasında kıyamet günü kıyılarından taşan sel gibi korkunç bir savaş başlamış. Bir tarafta Çandasimha ve diğer ileri gelenler, diğer tarafta Kançanadamshta ve diğer güçlü krallar varmış. Savaş üç dünyayı da, dağları da sarsan kıyamet rüzgârı gibiymiş. Kailāsa dağının bir yanı savaşçıların kanıyla kırmızıya boyanmış, diğer yanı ise Gaurī'nin kocası gibi kül rengiymiş. Bu savaş, savaşçılar için gerçekten kıyamet günü gibiymiş, çünkü çakan kılıçlar sayısız güneş gibi ortalığı aydınlatıyormuş. Tanrılar ve ifritler arasındaki savaşa tanıklık etmiş olan Nārada ve onun gibi göksel varlıklar bile bu savaşı izlerken hayrete düşüyorlarmış.

Böylesine korkunç savaşta Kançanadamshtra, Çandasimha'nın üzerine atılmış, kafasına sert bir topuz darbesi vurmuş. Oğlunun yere düştüğünü gören Dhanavatī lanet okumuş ve sihir gücüyle iki orduyu da felç etmiş. İki tarafta bilincini yi-

tirmeyen sadece Naravāhanadatta ile Mandaradeva imiş. Dhanavatī'nin öfkesiyle dünyayı da yok etmesinden korkan tanrılar bile dört yana kaçışmışlar.

Mandaradeva, İmparator Naravāhanadatta'nın arabasından inip mücevherlerinden biri olan kılıcını çektiğini görünce, hemen onu karşılamaya çıkmış. Sihir yoluyla zafer kazanmayı amaçlayan Mandaradeva çılgın bir fil biçimine girmiş. Bunu gören Naravāhanadatta da olağanüstü gücünü kullanarak bir aslan olmuş. Sonra Mandaradeva fil biçimini bırakmış, Naravāhanadatta da aslan biçiminden çıkmış, ikisi de kendi biçimlerine dönmüşler. Kılıçlarını çekip türlü türlü saldırı hamleleri ve kaçış oyunlarıyla, sahnede iki iyi oyuncu gibi dövüşmeyi sürdürmüşler. Derken, Naravāhanadatta, ustaca bir hareketle Mandaradeva'nın elinden kılıcını düşürmüş. Mandaradeva bu defa hançerini çıkarmış, fakat Naravāhanadatta hançeri de düşürmüş. Silahsız kalan Mandaradeva, onunla güreşmeye başlamış, ama imparator Mandaradeva'yı ayak bileklerinden yakalayıp yere sermiş.

Ayağını göğsüne basıp kafasını uçurmak üzere tam saçlarından yakalamış ki o sırada Mandaradeva'nın kız kardeşi Mandaradevī koşup gelmiş ve Naravāhanadatta'ya engel olmak için şunları söylemiş: "Sizi uzun zaman önce çileci ormanında gördüğümde kocam olmanızı istemiştim, bu yüzden efendim, kardeşimi öldürmeyin, çünkü o kayınbiraderiniz sayılır." Güzel gözlü kızın bu sözleri üzerine zeki kral utanç içindeki Mandaradeva'yı serbest bırakmış ve ona demiş ki: "Seni serbest bırakıyorum, bu yüzden utanç duyma, çünkü zafer de yenilgi de savaşta kahramanların başına gelen şeylerdir." Kralın bu sözlerine Mandaradeva şu karşılığı vermiş: "Bir kadın tarafından kurtarıldıktan sonra yaşamamın ne anlamı var? Şimdi ormanda çile dolduran babamın yanına gidip ben de çile dolduracağım. Sen bölgemizin iki tarafına da imparator oldun. Doğrusu, bunun böyle olacağını babam uzun zaman önce söylemişti." Gururlu kahraman böyle dedikten sonra çile ormanına, babasının yanına gitmiş.

Orada bulunan tanrılar gökten seslenmişler: "Aferin büyük imparator, tüm düşmanlarını yok ettin ve krallığını kurdun." Mandaradeva gidince, Dhanavatī sihir gücüyle oğlunu iyileştirmiş ve her iki ordunun bilincini açıp kendine getirmiş. Böylece Naravāhanadatta'nın bütün adamları ve vezirleri uykudan uyanmışlar, düşmanın yenilgiye uğratıldığını görünce muzaffer efendilerini kutlamışlar. Mandaradeva'nın tarafındaki krallar Kançanadamshtra, Aşokaka, Raktaksha, Kālacihva ve diğerleri Naravāhanadatta'nın emri altına girmişler. Kafasına Kançanadamshtra'nın topuzla vurduğunu hatırlayan Çandasimha öfkeyle kılıcına sarılmış. Ancak Dhanavatī demiş ki: "Öfke bitsin artık sevgili oğlum! Seni savaşta kim yenebildi ki? Ben her iki orduyu da yok olmaktan kurtarmak için böyle bir an dondurdum." Bu sözlerle oğlunun öfkesini yatıştırmış, sihirdeki becerisiyle bütün orduyu ve Naravāhanadatta'yı sevindirmiş. Düşmanlarını dağıtarak veya kendisine bağlayarak zararsız hale getirip Şiva'nın dağı Kailāsa'nın kuzeyini krallığına katmış olan Naravāhanadatta fazlasıyla mutlu olmuş. Davullar onun başarısını kutlayan törenlerde çalmaya başlamış, etrafı karıları, vezirleri ve güçlü krallarla çevrili olan muzaffer kral günü şarap içerek, Vidyādharīlerin şarkılarını dinleyip danslarını seyrederek geçirmiş.

CX. Bölüm

(A) Ertesi gün İmparator Naravāhanadatta ordusuyla birlikte Kailāsa'yı terk etmiş, kendisine yolu gösteren Kral Kançadamshtra'nın önerisiyle Mandaradeva'nın Vimala adlı şehrine gitmiş. Surları altınla kaplanmış olan şehre varınca, Kailāsa dağına tapınmaya gelen Sumeru dağı gibi olmuş, girdiği şehri suyu olmayan, ama tükenmez mücevher madenleri, sonsuz zenginliğiyle derin bir denize benzetmiş.

İmparator bu şehrin sarayında, toplantı salonunda çevresi Vidyādhara krallarla çevrili olarak otururken, haremden yaş-

lı bir kadın çıkıp gelmiş ve demiş ki: "Yenmiş olduğunuz ve ormana çekilmiş olan Mandaradeva'nın kanlan kendilerini ateşe atmak üzereler, efendimiz, ne olur gerekeni yapın!" Bunun üzerine imparator, yanındaki kralları göndermiş, kadınları intihardan caydırmış, ev ve hediyeler vermiş, onlara kız kardeşleri gibi davranmış. Bu hareketleriyle bütün Vidyādharaların sevgisini kazanıp herkesi kendisine bağlamış.

Sonra imparator, Şiva tarafından daha önce belirlenmiş sadık ve güvenilir bir kişi olan, aynı zamanda Mandaradeva'nın Kançanadamshtra ve diğer adamlarını emri altına alan Amitagati'yi Mandaradeva'nın ülkesine kral yapmış. Orada, Kailāsa'nın kuzey yönünün bağrında yedi gün yeni evlenmiş bir damat olarak eğlenmiş durmuş.

Her ne kadar Vidyādharaların iki yakadaki egemenliğini ele geçirdiyse de, bununla yetinmeyip daha fazlasını istemiş. Vezirleri caydırmak isteseler de Naravāhanadatta tanrıların evi olan kuzey bölgesindeki Meru'nun aşılmasızor arazilerine doğru yola çıkmış. Zira yüce ruhlu kişiler, ne kadar zengin olurlarsa olsunlar, tıpkı ilerleyen bir orman ateşi gibi daha fazlası için çabalarlar.

Derken, Ermiş Nārada gelmiş ve demiş ki: "Ey kral, siyaseti bilen birisi olarak bu eriştiğin başarının anlamı nedir? Şimdi de Rāvana'nın yaptığı işler gibi kendini beğenmişçe Kailāsa'yı kökünden sökmeye çalışıyorsun adeta. Güneş ve ay bile Meru'yu geçmekte zorlanır, üstelik Şiva sana Vidyādharaların hükümranlığını verdi, tanrıların evi Meru'dan ne istiyorsun? Bu hayalden vazgeç. Ayrıca iyi bir talih istiyorsan, Mandaradeva'nın ormanda yaşayan babası Akampana'yı ziyaret etmelisin." Ermiş Nārada böyle söyleyince imparator onun dediğini yapmış, oradan ayrılıp geldiği gibi gitmiş.

Siyaseti bilen imparator, Nārada'nın öğüdünü dinlemiş, Devamāya'dan işittiği Rishabha'nın mahvoluşunun öyküsünü de hatırlamış, girişiminden vazgeçip çileciler ormanındaki kral ermiş Akampana'yı ziyarete gitmiş. Oraya vardığında büyük

ermişlerin Padmāsana vaziyetinde oturup meditasyona daldıklarını ve Akampana'nın Brahma'nın dünyası gibi göründüğünü görmüş. Ermişlerin sığındığı bir ulu ağaç gibi duran, ceylan derisi giymiş, saçları keçeleşmiş yaşlı ermiş Akampana'yı görünce ona yaklaşıp ayaklarına kapanmış, kral ermiş Naravāhanadatta'yı hoş karşılamış ve demiş ki: "Gelmekle iyi ettin kral, çünkü burayı görmezden gelseydin ermişlerin lanetine uğrardın."

Kral ermiş, imparatora bunları söylerken, çile ormanında yaşamakta olan Mandaradeva kız kardeşi Mandaradevī ile birlikte babasının yanına gelmiş. Mandaradeva'yı gören Naravāhanadatta ona sarılmış, çünkü düşmanını yenen ve etkisiz hale getiren gerçek kahramanın davranışı böyle olur. Sonra kral ermiş Akampana, Mandaradevī ve kardeşine bakarak imparatora şöyle demiş: "Ey kral, bu benim kızım Mandaradevī. Gökten onun bir imparator karısı olacağı söylenmişti. Bu yüzden sana veriyorum, evlen onunla."

Kral ermişten sonra sözü alan kızı şöyle söylemiş: "Benim aynı yaşta olan, hepsi de soylu dört kız arkadaşım var. Birincisi, Kançanadamshtra'nın kızı Kanakavatī, ikincisi Kālacihva'nın kızı Kālavatī, üçüncüsü Dirghadamshtra kızı Śrutā, dördüncüsü de Kral Paundra'nın kızı Ambaraprabhā'dır, ben de bu dört Vidyādharanın beşincisiyim. Beşimiz çileci ormanında gezinirken müstakbel kocamızı gördük ve aramızda bir anlaşma yaptık. İçimizden biri onunla evlenirse diğer dördü de evlenecekti, eğer böyle olmazsa kalan dördü kendini ateşe atacaktı. O nedenle şimdi arkadaşlarım olmaksızın, benim tek başıma evlenmem doğru değil. Eğer sözümü tutmazsam bu ihanet olmaz mı?"

Ağırbaşlı kız böyle söyleyince babası Akampana, dört kızın babası olan Vidyādhara krallarını çağırtmış ve onlara durumu anlatmış. Onlar da hemen kızlarını getirmişler. Naravāhanadatta, Mandaradevī'den başlayarak sırasıyla beşiyle birden evlenmiş. Hizmetçileri büyük bir kutlama töreni hazırlar-

ken kral da her gün sabah, öğle, akşam, ermişlere tapınarak bir süre orada kalmış.

Sonra Akampana ona demiş ki: "Kralım, şimdi büyük taç giyme töreni için Rishabha dağına gitmelisiniz." Bunun üzerine Devamāya da demiş ki: "Kral, bunu gerçekten yapmalısınız, çünkü eski zamanların bütün kralları, Rishabhaka ve diğerleri hep o dağda taç giydiler."

Bunu işiten Harişikha, Naravāhanadatta'nın yakında bulunan görkemli Mandara dağında taç giymesinin daha uygun olacağını söylemiş, ancak gökten, "Kral, tüm eski imparatorlar taç giyme törenlerini Rishabha dağında yaptılar, bu yüzden sen de oraya gitmelisin, çünkü orası kutsal bir yer," diye bir ses gelmiş.

Gökten gelen ses bunu söyleyince, Naravāhanadatta ermişlerin ve Akampana'nın önünde eğilmiş ve o dağa ulaşmak için hayırlı bir günde yola çıkmış. Başta Amitagati olmak üzere yanındaki pek çok Vidyādhara kralıyla birlikte Trişīrsha mağarasının kuzey ağzına varmış. Kālarātri'ye tapınmış, mağaraya girmiş ve güney ağzından çıkmış. Arkasında ordusuyla çıktığı yerde, Devamāya'nın ricasıyla bir saraya yerleşip dinlenmiş.

Oradayken yakındaki Kailāsa dağında bulunan Tanrı Şiva aklına düşmüş, yanına Gomukha'yı alıp onu ziyarete gitmiş. Şiva'nın barındığı yere vardığında kapıyı koruyan inek Surabhi'yi ve kutsal öküz Nandin'i görmüş. Nandin etrafında saygıyla dolaşan kraldan hoşlanmış ve ona kapıyı açmış. Kral içeri girdiğinde yanında eşi Devī ile birlikte Tanrı Şiva'yı görmüş. Tanrı, başında taşıdığı hilalden mutluluk ışınları saçıyormuş ve ışınlar sanki Gaurī'nin yüzünün görkemiyle ele geçirilmişçesine sağa sola saplanan oklara dönüşüyormuş. Şiva aslında emri altında olan, ama rastgele yuvarlanıyormuş gibi yapan zarlarla oyun oynuyormuş eşiyle. Naravāhanadatta, lütuflarda bulunan bu tanrıyı ve dağın kızı olan tanrıçayı görünce ayaklarına kapanmış ve çevrelerinde üç kez dönmüş. Tanrı krala demiş ki: "Buraya gelmen çok iyi oldu evladım, çünkü kayba

uğrayabilirdin. Ama şimdi tüm sihir güçlerin sınırsız oldu. Kutlu Rishabha dağına git ve orada taç giyme töreni için hazırlan."

Tanrıdan bu emri alan imparator, "Emrinizi yerine getireceğim," dedikten sonra onun ve karısının önünde eğilmiş, tekrar Devamāya'nın sarayına dönmüş. Kraliçe Madanamançukā krala şakayla takılmış: "Nerelerdeydin kocacığım? Mutlu görünüyorsun. Başka bir beşli kadın serisi için mi hazırlanıyorsun?" Bu şakacı sözlerden sonra kral gerçek durumu açıklayıp karsını rahatlatmış ve mutluluk içinde onunla kalmış.

Ertesi gün etrafı Gandharva ve Vidyādharalarla çevrili olan ve ikinci bir güneş gibi parlayan Naravāhanadatta karılarıyla vezirlerini yanına almış, görkemli arabasına binip Rishabha dağına gitmiş. Oraya vardığında sarmaşıkları ermişlerin keçeleşmiş saçları gibi olan ağaçlar tüm çiçeklerini dökerek ona saygı göstermişler. Birçok Vidyādhara kral, efendilerine layık bir taç giyme töreni hazırlamaktaymış. Kimi yenik düştüğünden, kimi korkusundan ya da saygısından, tamamen ona bağlı olan Vidyādharalar ellerinde hediyelerle dört bir yandan çıkagelmişler.

Vidyādharalar demişler ki: "Kralım, söyleyin, taç giyme töreninde tahtı hangi kraliçeyle paylaşacaksınız?" Kral, "Madanamançukā ile," diye cevap vermiş. Vidyādharaları bir düşünce almış. Derken gökten bir ses gelmiş: "Dinleyin Vidyādharalar! Madanamançukā bir ölümlü değildir. O Aşk Tanrısı'nın ta kendisi olan efendimizin yanına bedenlenmiş olan Rati'dir. Madanamançukā aslında Kalingasenā tarafından Madanavega'ya doğurulmadı, tanrılar onu yanıltıcı güçlerini kullanarak Kalingasenā'dan doğmuş gösterdiler. Doğan bebeğin adı ise İtyaka idi ve Yaratıcı'nın isteğiyle Madanavega'da kaldı. Bu yüzden insanüstü olan Madanamançukā kocasıyla birlikte tahtı paylaşmaya layıktır, zira Tanrı Şiva çileciliğinden memnun olduğu için onu bu ödüle layık görmüştür." Bunları söyleyen ses kaybolmuş, Vidyādharalar memnun olmuşlar ve Kraliçe Madanamançukā'ya övgüler düzmüşler.

Sonra hayırlı bir günde büyük ermişler, imparatorluk tahtında oturan Naravāhanadatta ve tahtın diğer yarısında oturan Madanamañcukā'yı çeşitli kutsal yıkanma yerlerinden topladıkları altın testiler içindeki sularla ıslatmışlar. Tören sırasında aile rahibi Śāntisoma çok çalışmış, göksel periler ziller çalmışlar ve Brahmanlar göğün on yönünü dolduran dualar etmişler. Garip ama, kutsal sözlerle dökülen saflaştırıcı sular kralın başına değdiğinde, düşmanlarının kafalarındaki kötü düşünceler de uçup gitmiş. Taç giyme suyuna eşlik eden Şans Tanrıçası, tüm bedenini kaplayarak onu etkisi altına almış. Gökten tıpkı Ganj nehrinin dökülen suları gibi, periler tarafından atılan çiçekler yağmaya başlamış. Kral sürülen kırmızı boyalarla denizde yıkanmış güneş gibi görkemli bir hale bürünmüş. Mandara çiçekleriyle süslenmiş, parlak mücevherlerle kaplı göksel tacını takınca Tanrı İndra gibi görkemli olmuş.

O gün, gök gürültüsü gibi çalan davullara, yağmur gibi yağan çiçeklere, şimşek gibi parlayan göksel perilere rağmen, gariptir, sıradan bir günmüş. Bu fırsatla dağların kralının şehrinde sadece güzel Vidyādharīler değil, rüzgârdan sallanan sarmaşıklar da dans ediyormuş. Kutlamanın zil çalıp şiir okuyan şairlerinin sesleri, dağların oyuklarından yankılanıp geri geliyormuş. Her yer göksel içkilerle sersemleşmiş Vidyādharalarla doluymuş. Arabasından bu muhteşem taç giyme törenini izleyen Tanrı İndra gururunun incindiğini hissetmiş.

Babasını özlemiş olan Naravāhanadatta, uzun süredir beklediği imparatorluk tacını işte böyle giymiş. Gomukha ve öteki vezirlerine danıştıktan sonra Vāyupatha'yı çağırtmış ve demiş ki: "Git ve babama onu çok özlediğimi bildir, olan biten her şeyi anlat, onu, eşi kraliçeleri ve vezirlerini buraya getir." Bu emri alan Vidyādhara kral, "Hemen," demiş ve havadan Kauśāmbī'ye doğru yola çıkmış.

Vāyupatha şehir halkının korku dolu bakışları altında, çevresinde yetmiş milyon Vidyādhara ile bir anda şehre varmış. Vatsa kralı Udayana, vezirleri ve karılarıyla görüşmüş, kral onu

uygun şekilde karşılamış. Vāyupatha, Kral Udayana'ya hal hatır sorduktan sonra herkesin meraklı bakışları altında şöyle söylemiş: "Şiva'ya tapan ve onunla yüz yüze görüşüp düşmanlarını yenecek sihir bilgilerini alan oğlunuz Naravāhanadatta, Vidyādharaların güney bölgesindeki Mānasavega ve Gaurīmunda'yı öldürdü, kuzey bölgesinin sahibi Mandaradeva'yı yendi ve Vidyādharaların her iki bölgesinde de egemenlik kurarak tüm krallar üzerinde imparator olma hakkını kazandı. Şu anda Rishabha dağında taç giyme töreni yapılıyor. Kralım sizi, eşlerinizi ve vezirlerinizi de orada görmek istiyor. Beni size bu yüzden gönderdi, bir an önce gelin, zira yaşarken çocuklarının başarılarını görmek büyük bir şanstır."

Oğlunun kendisini ne kadar özlediğini Vāyupatha'nın ağzından duyan Vatsa kralı, yağmur bulutlarının sesini duyup sevinen tavus kuşları gibi sevinmiş. Daveti hemen kabul eden kral, Vāyupatha ile birlikte bir tahtırevana binmiş, onun sihir gücü sayesinde karıları ve vezirleriyle beraber havadan Rishabha dağına varmış. Orada oğlunu etrafı karıları ve Vidyādharalarla çevrili olarak göksel tahtında otururken bulmuş. Çevresi gezegenlerle ve yıldızlarla sarılı olan ve doğu dağının üstünde bulunan aya benziyormuş. Krala oğlunun görkemli görünüşü abıhayat yağmuru gibi gelmiş ve adeta onunla ıslanıp kalbi mutlulukla dolmuş. Karşılaşmaları denizle ayın buluşması gibi olmuş.

Uzun bir ayrılıktan sonra babasını gören Naravāhanadatta hemen ayağa kalkmış ve ona koşmuş. Babası oğlunu kucaklayıp bağrına basmış ve kral bir kez de babasının gözyaşlarıyla ıslanmış. Kraliçe Vāsavadattā da oğlunu öylesine uzun bağrına basmış, gözünden akan yaşlarla öylesine yıkamış ki, kral neredeyse çocukluğuna dönmüş. Padmāvatī, Yaugandharāyana ve öteki vezirler, dayısı Gopālaka uzun bir ayrılıktan sonra gördükleri Naravāhanadatta'ya gözlerini keklik gibi dikip ölümsüz görüntüsünü gözleriyle içmişler. Kral da onları hak ettikleri şekilde onurlandırarak karşılamış. Damadının yanında kızını gören Kalingasenā, onun dünyanın da, büyüyen kal-

bini taşıyamayan bedeninin de küçük olduğunu düşündüğünü hissetmiş. Yaugandharāyana, Harişikha'ya ve öteki vezirler de kendi oğullarına bakmışlar ve imparatorlarının onları göksel güçlerle donattığını görüp kutlamışlar.

Başta göksel mücevherler takmış olan Madanamançukā olmak üzere, Ratnaprabhā, Alankāravatī, Lalitaloçanā, Karpūrikā, Şaktiyaşas, Bhagīrathayaşas, göksel biçim alan Ruçiradeva'nın kız kardeşi, Vegavatī, Acināvatī, Gandharvadattā, Prabhāvatī, Atmanika, Vayuvegayaşas ve başta Kalika olmak üzere dört güzel arkadaşı, Mandaradevī'nin başını çektiği diğer beş göksel peri kızı, yani Naravāhanadatta'nın bütün karıları, kayınpederleri Vatsa kralının, Vāsavadattā ve Padmāvatī'nin ayaklarına kapanmış, onlara dua etmişler.

Sonra Vatsa kralı ve eşleri uygun bir yere oturtulmuş, Naravāhanadatta da tahtına çıkmış. Kraliçe Vāsavadattā bunca gelini bir arada görünce çok sevinmiş, onlara adlarını ve soylarını sormuş. Vatsa kralı ve karısı, tanrı gibi görkemli Naravāhanadatta'ya bakıp onu boşuna dünyaya getirmediklerini düşünmüşler.

Hısım akrabanın kavuştuğu o büyük heyecanın ortasında yiğit muhafız Ruçideva girmiş ve "Ziyafet salonu hazır, lütfen buyurun," demiş. Bunu işiten herkes görkemli salona yönelmiş. Salon açmış lotuslar gibi duran kadehlerle, etrafa saçılmış çiçeklerle doluymuş ve bu haliyle bir koruluktaki lotus yatağına benziyormuş. Bir sürü kadının elindeki içki dolu testiler, Garuda'nın elindeki abıhayat gibi parlıyormuş. Kadınları hareme bağlayan zincirleri koparan şaraptan içmişler, o şarap ki aşkın iksiri, eğlencenin dostudur. Herkesin yüzü şişmiş, kırmızı kırmızı olmuş, göldeki lotuslar gibi parlamış ve doğan güneşin ışıkları gibi kızıllaşmış. Kraliçelerin dudakları değdiğinde kızıl renkli kadehler adeta korkuya kapılıp şarabın rengini gizlemeye çalışıyorlarmış.

Naravāhanadatta'nın eşleri, çatılmış kaşları, öfkeli gözleri ve tartışmaya meyilli halleriyle sarhoşluk belirtileri göster-

meye başlamışlar, ama yine de sihir gücüyle sağlanmış sayısız yiyeceğin yer aldığı ziyafet salonuna gitmişler. Etrafa saçılmış örtüler, yiyecekler, asılmış perdeler, paravanlar, her türlü lezzet ve eğlenceyle salon tanrıçaların dans alanına benziyormuş.

Yemeklerini yemişler ve güneş batı dağında dinlenmeye çekilirken, onlar da uyumak üzere odalarına çekilmişler. Naravāhanadatta sihir gücüyle kendini çoğaltmış ve bütün kraliçeleriyle birlikte olmuş. Ancak aslı, geceleyin ay yüzüyle parlayan, gözlerini yıldızlar gibi kırpan, eğlence dolu ilk sevgilisi Madanamançukā ile birlikteymiş. Geceyi göksel zevkler içinde geçirmiş olan Vatsa kralı ve beraberindekiler de yeniden doğmuş gibi olmuşlar. Ertesi sabah hepsi uyanmış ve sihir gücüyle yaratılmış bahçelerde, korularda eğlenmeye devam etmişler.

Çok çeşitli eğlencelerle birçok gün geçirdikten sonra, Vatsa kralı ülkesine dönmek istemiş ve gidip önünde alçakgönüllülükle eğilen oğlu Vidyādharalar kralına şöyle söylemiş: "Oğlum, bu göksel eğlenceleri kim beğenmez? Ancak sıla hasreti başladı, artık ülkeme dönmeliyim. Ama bu Vidyādhara krallığı yarı tanrı yarı insan olan sana çok uygundur, onun zevkini sür. Uygun fırsatlar bulduğunda beni yine çağır, çünkü senin ay yüzüne bakmak, gözlerimle içmek benim doğuşumun bir meyvesi, senin göksel ihtişamına bakmaktan zevk alıyorum."

Babasının sözlerini işiten Kral Naravāhanadatta hemen Vidyādhara kralı Devamāya'yı çağırtmış ve gözyaşları içinde ve titreyen bir sesle şöyle demiş: "Babam, kraliçeleri, vezirleri ve maiyetiyle birlikte ülkesine dönüyor, ona binlerce altın ve mücevher ver ve bin tane Vidyādhara köleyle eşlik et."

Efendisinden bu emri alan Devamāya şöyle demiş: "Onur bahşeden efendim, hizmetçilerimle birlikte ona Kauşāmbī'ye kadar eşlik edeceğim." Sonra imparator, elbise, mücevher gibi hediyeler verilen olan babasıyla beraberindekileri Devamāya ve Vāyupatha ile birlikte yolcu etmiş. Vatsa kralı, yanındakilerle beraber göksel bir arabaya binmiş ve kendisini uzunca süre takip etmiş olan oğlundan ayrılıp ülkesine doğru yola koyul-

muş. Gözyaşları içinde dönüp dönüp oğluna bakan Kraliçe Vāsavadattā'nın kederi bin kat artmış ve kendini ondan zor ayırmış. Naravāhanadatta da çocukluğundan beri birlikte büyüdüğü Gomukha ve öteki vezirleri, Vidyādhara kralları, Madanamançukā ve öteki karılarıyla birlikte göksel zevklerle, bolluk bereket içinde yaşamış.

XVI

SURATAMANCARĪ

CXI. Bölüm

Dua

Yanaklarında kırmızı süsleme çizgileri olan, uçarcasına dans eden ve dans ederken tüm engelleri yutup ortadan kaldıran Tanrı Ganeşa sizi korusun.

(A) Naravāhanadatta, Rishabha dağında karıları ve vezirleriyle Vidyādhara imparatorluğunun zevkini sürerken, mutluluğunu artıran bahar da gelmiş. Uzun bir aradan sonra, ay daha parlak olmuş, yeryüzü mutluluklarını çiy taneleriyle gösteren otları bağrına basmış, içi özle dolu orman ağaçları korkuyla titreşip diken diken olurken, Malaya dağının rüzgârları onları tekrar tekrar kucaklamış. Aşk Tanrısı Kāma'nın muhafızı gibi olan guguk kuşu mango ağacının sapına bakarken, cilveli kızların gururuna yasak koyar gibi görünüyormuş. Çiçek açmış sarmaşıklara vızıltıyla dalış yapan arı sürüleri, Kāma'nın yayından fırlayan ok yağmuruna benziyormuş. Baharın canlılığını gören Naravāhanadatta'nın vezirleri Gomukha ve ötekiler demişler ki: "Bakın kralım, Rishabha dağı tamamen değişti, baharla birlikte etrafı çiçeklerle çevrilmiş koyu ormanlıkla bu dağ bir çiçek dağı haline geldi. Bakın kralım, sarmaşıkların birbiri ardına açmış olan çiçekleri zil çalıp oynar gibi görünüyor, çevrelerindeki arılar da rüzgârla öteye beriye

savruluyorlar, üstlerini kaplayan çiçek tozları arıların çiçek demeti gibi görünmelerini sağlıyor. Baharın yarattığı bu bahçe Kāma'nın sarayına benziyor. Şu arılarla kaplı mango sapına bakın, dünyayı yarattıktan sonra dinlenen Aşk Tanrısı'nın gevşeyen yayına benziyor. Bu yüzden gelin, Mandakini nehrinin kıyısındaki görkemli bahçelerde bahar bayramına katılalım."

Vezirlerinden bu sözleri işiten Naravāhanadatta haremindeki kadınlarla birlikte Mandakini nehrinin kıyısına gitmiş. Orada kuş seslerinin yankılandığı, kakule ve karanfil ağaçları, vakulalar, aşokalar ve mandaralarla süslü bahçede oyalanmış. Büyük bir kaya parçasının üstüne oturmuş, sol tarafına Kraliçe Madanamançukā'yı almış, öteki karılarını çevresine oturtmuş. Çandasimha ve Amitagati başta olmak üzere birçok Vidyādhara prensi de oradaymış. Şarap içip sohbet ederlerken, mevsimin güzelliğini gören kral, vezirlerine demiş ki: "Güney rüzgârı ne kadar yumuşak, ufuklar açık, bütün bahçeler çiçeklerle ve güzel kokularla dolu, guguk kuşlarının ezgileri ne kadar tatlı, şarap ne kadar güzel, bahardan daha ne beklenir ki? Bu mevsimde sevgilisinden ayrı kalmak ne kadar zordur? Bu mevsimde hayvanların bile eşlerinden ayrı düşmesi acıdır. Mesela şu dişi guguk kuşuna bakın, ayrılık acısı çekiyor! Sevgilisini bulamadığı için acı acı ağlayıp sessizce bir mangonun içine sığınıyor."

Bunun üzerine Vezir Gomukha demiş ki: "Doğru, bu zamanda ayrılık tüm canlılar için çok acıdır. Dinleyin kralım, size Şravasti'de geçen ve bunu gözler önüne seren bir öykü anlatayım.

Bu şehirde bir köyün gelirleriyle yaşayan, kralın hizmetinde bir Rācput yaşarmış. Adı Şūrasena imiş ve Mālava'nın yerlisi Sushenā adlı bir karısı varmış. Kadın her açıdan ona uygunmuş, adam da karısını canından çok severmiş. Bir gün kral onu çağırmış, adam kralın karargâhına giderken karısı demiş ki: 'Kocacığım, beni yalnız bırakma, sensiz bir an bile yaşayamam.' Şūrasena karısına şöyle cevap vermiş: 'Kral çağırıyor,

nasıl gitmeyeyim? Durumumu anlamıyor musun? Bak, ben bir Rācputum, krala bağlı bir hizmetkârım ben.' Bunu işiten kadın gözyaşları içinde şöyle söylemiş: 'Gitmen gerekiyorsa git, gayret eder katlanırım, ancak bahardan önce geri gel.' Bunu işiten adam, 'Tamam sevgilim, görevimi bırakmak zorunda kalsam bile Çaitra ayının ilk günü geri geleceğim,' demiş.

Bu konuşmadan sonra kadın gitmesine razı olmuş, Şūrasena da karargâhtaki kralın yanına gitmiş. Sushenā, kocasının döneceği baharın başlangıç gününü iple çekerek beklemiş. Zaman geçmiş ve Aşk Tanrısı'nın büyülü sözleri gibi olan guguk kuşlarının şarkılarıyla bahar bayramı başlamış. Çiçeklerin özüyle sarhoş olmuş arıların vızıltıları kulağa Aşk Tanrısı'nın gerdiği yayının tınısı gibi geliyormuş.

O gün Şūrasena'nın karısı Sushenā kendi kendine demiş ki: 'İşte bahar geldi, artık sevgilim geri gelecek.' Böyle diyerek yıkanmış, süslenmiş, Aşk Tanrısı'na tapınmış ve özlemle onu beklemeye başlamış. Ancak gün bitmiş, kocası geri dönmemiş, kadın geceleyin derin bir üzüntüye kapılarak şöyle mırıldanmış: 'Kocam gelmediğine göre artık ölme vaktim gelmiştir, zira ruhlarını başkalarına adamış olanlar kendi ailelerini ihmal ederler.' Aklı kocasında böyle düşünürken aşk ateşiyle yanıp bitmiş ve ruhunu teslim etmiş.

Bu sırada hizmetini tamamlamış olan Şūrasena, bir an önce karısına kavuşmak için hızlı bir deveyle uzun bir yolculuk yapmış ve gecenin bir yarısı evine varmış. Tıpkı rüzgârla kökünden sökülmüş süslü bir sarmaşık gibi yatmakta olan karısını görmüş. Kendinden geçen adam onu kollarına almış, ağlamaya başlamış ve çok geçmeden üzüntüden son nefesini vermiş.

Aile tanrıçaları olan lütufkâr Çāndī bu durumu görmüş, merhamete gelip ölü çifte yeniden hayat vermiş. Birbirini sevdiklerini böyle kanıtlayan ve yeniden yaşam bulan çift, hiç ayrılmaksızın ömür boyu yaşamışlar.

(A) İşte canlıların karşı koyamadığı, Malaya dağının rüzgârlarıyla kökünden sürüklenen ve ayrılık ateşini azdıran ba-

har mevsimi böyledir." Gomukha'nın anlattıklarını düşünen Naravāhanadatta bir anda kederlenmiş. Doğrusu, büyük insanların kendilerini iyi veya kötü hissetmeleri iyi veya kötü şeyler olacağına işarettir.

Sonra gün sona ermiş, kral akşam tapınmasını bitirip yatak odasına gitmiş, yatıp uyumuş. Gecenin sonuna doğru bir rüya görmüş. Rüyada kara bir kadın, babasını güneye doğru çekip götürmekteymiş. Bunu görür görmez uyanmış, babasının başına bir bela geldiğini düşünüp Pracnapti gücüne başvurmuş ve ona sormuş: "Söyle bana, babam Vatsa kralı nasıl? Çünkü kötü bir rüya gördüm ve telaşa kapıldım."

Pracnapti bilgi gücü cevap vermiş: "Baban Vatsa kralına ne olduğunu anlatayım, dinle. O Kauşāmbī'deyken Uccayini'den gelen bir elçi Kral Çandamahāsena'nın öldüğünü ve karısı Kraliçe Angāravatī'nin de kendisini cenaze ateşine attığını bildirdi. Bu haber kralı o kadar etkiledi ki bilinçsiz bir şekilde yere çöktü, bilinci yerine gelince Kraliçe Vāsavadattā ve saraylılarla birlikte kayınpederi ve kayınvalidesi için uzun süre ağladı. Vezirleri onu ayağa kaldırmaya çalışarak şöyle söylediler: 'Geçici olan bu dünyada kalıcı ne var ki? Üstelik damadı olduğunuz, Gopālaka gibi oğlu ve kızından Naravāhanadatta gibi torunu olan kral için ağlamamalısınız.' Bu sözlerle yerden kalktı ve kayınpederiyle kayınvalidesi için su sundu.

Sonra gözyaşları boğazında düğümlenen Vatsa kralı, yanında kederli bir halde duran kayınbiraderi Gopālaka'ya, 'Kalk, Uccayini'ye git, babanın krallığına sahip ol, elçiden duyduğuma göre halk seni bekliyormuş,' dedi. Bunu işiten Gopālaka ağlayarak Vatsa kralına dedi ki: 'Sizi ve kız kardeşimi bırakıp Uccayini'ye gidemem. Ayrıca babamın olmadığı bir ülkeyi görmek de istemiyorum. Bu yüzden kardeşim Pālaka kral olsun.' Gopālaka'nın bu sözleri üzerine Vatsa kralı komutan Rumanvat'ı Uccayini'ye gönderdi ve ağabeyinin izin verdiği Pālaka'yı tahta çıkardı.

Sonra her şeyin geçiciliğini düşünüp dünya varlığından nefret etti ve Yaugandharāyana ile öteki vezirlerine şöyle dedi: 'Bu dünya varlığının yalan çarkında her şey boş, ben ülkemi idare ettim, bundan zevk duydum, düşmanlarımı yendim, oğlumu en yüksek yerde, Vidyādharaların başında gördüm, ama artık zamanım doldu, yaşlılık beni kavrayıp ölüme devrediyor, kırışıklıklar, zayıf bir krallığı istila eder gibi bedenimi istila ediyorlar. Kalincara dağına gideceğim ve fani bedenimi orada terk edeceğim, söyledikleri ölümsüzlük mekânına kavuşacağım.' Bu sözleri duyan vezirler düşündüler ve Kraliçe Vāsavadattā ile birlikte sakince şöyle dediler: 'Eğer mutlu olacaksanız öyle olsun kralımız. Sizin sayenizde biz de öteki dünyada güzel yerlere geleceğiz.'

Vezirlerinin kendisiyle aynı düşüncede olduklarını gördükten sonra, dünyadan el etek çekmeye karar vermiş olan kral, yanında duran kayınbiraderi Gopālaka'ya şöyle dedi: "Seni Naravāhanadatta'dan ayırmam, öz oğlum gibi görürüm. Kauşāmbī'ye göz kulak ol. Krallığımı sana veriyorum.' Vatsa kralının bu sözleri üzerine Gopālaka şöyle cevap verdi: "Ben de sizin gittiğiniz yere gideceğim, sizden ayrılmaya dayanamam." Kız kardeşini seven Gopālaka böyle ısrar etti, Vatsa kralı öfkelenmiş gibi yaparak şöyle dedi: 'Bugün kararıma itaatsizlik ediyorsun, zaten güçlü konumundan düşmüş bir kimsenin emrini kim dikkate alır ki?' Kral böyle sert konuşunca Gopālaka başını eğip ağladı ve ormana gitmek isteğinden vazgeçip geri döndü.

Sonra kral bir file bindi, kraliçeleri Vāsavadattā, Padmāvatī ve vezirleriyle birlikte yola çıktı. Kauşāmbī'yi terk ederken şehir halkı, kadın erkek, genç yaşlı, gözyaşlarıyla onu izledi. Kral, 'Gopālaka size göz kulak olacak,' diyerek onları rahatlatıp geri gönderdi ve Kalincara dağına gitti. Oraya ulaşınca dağa tırmandı ve Tanrı Şiva'ya tapındı, hayatı boyunca yanından ayırmadığı Goshavati adlı vīnāsını eline aldı, onu hiç yalnız bırakmamış olan karıları, Yaugandharāyana ve öte-

ki vezirleri, birlikte uçuruma yaklaştılar ve kendilerini oradan aşağı attılar. Düştüklerinde bir ateş arabası geldi ve onları alıp cennete götürdü."

Pracnapti denilen bilgi gücünden bunları işiten Naravāhanadatta, "Eyvah, babam!" deyip bilincini yitirerek yere düşmüş. Kendine gelince babası, annesi ve vezirleri için ağlamış. Yanındaki vezirleri de ölen vezir babaları için ağlamışlar.

Ancak Vidyādhara kralları ve Dhanavatī, ona şöyle öğütte bulunmuşlar: "Ey kral, kendini bırakma, bu dünyanın gelip geçiciliğini, bir hokkabazın gösterisi gibi olduğunu bilmiyor musun? Evlatlarının Vidyādharalara imparator olduğunu görmüş, bu dünyada yapmaları gereken her şeyi yapmış olan anne baban için nasıl ağlarsın?" Bu uyarıdan sonra anne babası için su sunmuş ve bilgi gücü Pracnapti'ye bir soru daha sormuş: "Dayım Gopālaka şimdi nerede? O ne yaptı?"

Pracnapti cevap vermiş: "Vatsa kralı kendini atmak üzere dağa gittiğinde, Gopālaka kral ve kız kardeşi için ağladı, her şeyin gelip geçici olduğuna kanaat getirip şehrin dışına çıktı. Uccayini'den kardeşi Pālaka'yı çağırtıp Kauşāmbī krallığını ona teslim etti. Kardeşinin iki krallığı da idare ettiğini gördükten sonra dünyadan el etek çekip Ermiş Kaşyapa'nın Kara Dağ'daki çile yerine çekildi. Dayın Gopālaka şu anda orada, ağaç kabuklarından giysiler içinde ve çile dolduran ermişler arasında."

Bunu işiten Naravāhanadatta dayısını görmek için maiyetiyle birlikte bir arabaya binip Kara Dağ'a gitmiş. Etrafı Vidyādhara prenslerle çevrili olarak gökten inmiş ve Ermiş Kaşyapa'nın çile yerini görmüş. Çile yeri adeta dönen siyah gözlerle ona bakmakta ve kuşların söylediği şarkılarla "hoş geldiniz" demekteymiş. Çilecilerin Agnihotra töreninde kullandıkları sunulardan göğe yükselen dumanlar sanki cennete giden yolu göstermekteymiş. Etrafta çok sayıda dağ gibi iri fil varmış, maymun orduları barınıyormuş ve garip bir şekilde yeraltında olmayan aydınlık bir Pātāla gibiymiş.

Çileci koruluğunun ortasında, keçeleşmiş saçları, ağaç kabuğundan elbiseleriyle diğer çilecilerin arasında duran ve çilenin bedenlenmiş hali gibi görünen dayısını görmüş. Kız kardeşinin oğlunu gören Gopālaka kalkıp onu kucaklamış ve yaşlı gözlerle bağrına basmış. İkisi de kayıplarından duydukları acıları tazeleyerek hüngür hüngür ağlamışlar. Akrabalar karşılaştığında körüklenen keder ateşinden kim acı duymaz? Onları görüp de üzülmeyen kimse yokmuş, hayvanlar bile üzülmüşler. Ermiş Kaşyapa ve diğer ermişler yaklaşıp onları teselli etmişler. Sonra o gün bitmiş, ertesi sabah imparator, Gopālaka'ya gelip krallığında yaşaması için yalvarmış. Ancak Gopālaka şöyle demiş: "Sen ne diyorsun yavrum, bilmiyor musun ki seni görmekle bütün isteğime kavuştum? Eğer beni seviyorsan, şu gelen yağmur mevsiminde bu çile yerinde benimle kalırsın."

Dayısının isteği üzerine Naravāhanadatta yanındakilerle birlikte Kara Dağ'da, Kaşyapa'nın çile yerinde kalmış.

CXII. Bölüm

(A) Bir gün Naravāhanadatta Kara Dağ'da toplantı salonunda otururken, komutanı Harişikha gelip demiş ki: "Kralım, geçen gece evimin terasındayken, havada göksel bir canlı tarafından kaçırılan ve 'Ah kocacığım!' diye bağıran bir kadın gördüm. Sanırsınız, bu mevsimde çok parlak olan ay, kendisinin güzelliğini çalacağını sanıp onu sürüklüyor. Ben, 'Alçak, başkasının karısını neden kaçırıyorsun? Vidyādharaların altmış bin yocanalık ülkesinde, Kral Naravāhanadatta'nın krallığında hayvanlar bile kötülük yapamaz, sen mi yapacaksın?' diye bağırdım. Sonra hemen adamlarımı alıp gittim, onu yakaladım, kadınla birlikte gökten yere indirdim. Bir baktım ki Madanavega ve Kalingasenā'nın oğlu, baş kraliçenizin erkek kardeşi, kayınbiraderiniz Vidyādhara İtyaka değil miymiş? 'Bu kadın da kim, onu nereye götürüyorsun?' diye sordum. O da

şöyle cevap verdi: 'Bu Vidyādhara kralı Matangadeva'nın Çūtamancarī'den olma kızı Suratamancarī'dir. Annesi uzun zaman önce bana vermişti, fakat babası da bir başkasına, sıradan bir insana vermiş. Bugün aldım götürüyorum, kendi karım değil mi, ne var bunda?' İtyaka bunu söyledi ve sustu.

Sonra Suratamancarī'ye dedim ki: 'Hanımefendi, siz evlendiniz mi, bu adam size gerçekten sahip mi?' O da cevap verdi: 'Uccayini'de Pālaka adlı şanslı bir kralın Avantivardhana diye bir oğlu vardır, ben onunla evliyim. Bu gece kocamla sarayın terasında uyurken bu alçak adam beni kaçırdı.' Kadın böyle söyleyince İtyaka'yı zincire vurdurdum, ikisini de alıp buraya getirdim, karar sizin efendim."

Komutan Harişikha'dan bunları işiten Naravāhanadatta şaşkınlık içinde gitmiş, duyduklarını Gopālaka'ya anlatmış. Gopālaka demiş ki: "Sevgili yeğenim, bu konuyu bilmiyorum, bildiğim sadece bu kadının Pālaka'nın oğluyla evlendiğidir. Öyleyse Uccayini'den prensi ve Vezir Bharataroha'yı çağır, gerçek neymiş öğrenelim." Dayısından bu tavsiyeyi alan imparator, Vidyādhara Dhumaşikha'yı küçük dayısı Pālaka'ya göndermiş, onu, oğlunu ve vezirini çağırtmış. Onlar da gelip imparatorun önünde eğilmişler, imparatorla Gopālaka'ya sevgi ve saygı göstermişler. Sonra olanlar onlara sorulmuş.

Vezir Bharataroha, Avantivardhana'nın, Suratamancarī ve babasının, İtyaka'nın, Vāyupatha'nın ve adamlarının, Ermiş Kaşyapa'nın ve askerlerin önünde anlatmaya başlamış:

"Bir zamanlar bütün Uccayini halkı bir araya geldi ve şehrin kralı Pālaka'ya dedi ki: 'Yarın şehrimizde su sunma bayramı kutlanacak, eğer efendimiz bu bayramın kökenini bilmiyorsa anlatalım.

Uzun zaman önce babanız Çandamahāsena, görkemli bir kılıç ve bir eş edinmek için inançlı bir şekilde Tanrıça Çāndī'ye tapınmış. Tanrıça ona kendi kılıcını vermiş, bir de kadın verip şöyle demiş: "Evladım, çok geçmeden Angāraka adlı Asurayı öldüreceksin ve onun güzel kızı Angāravatī'yi eş olarak ka-

zanacaksın." Tanrıça'dan bu sözleri işiten kral, hep Asura kızı düşünerek yaşamaya başlamış. Bir gece Uccayini şehrini koruyan başmuhafızı bir yaratık kaçırıp yemiş. Buna benzer olaylar birçok gece tekrarlanmış. Meseleyi anlamak için şehri bizzat gezen Kral Çandamahāsena, zina yapan bir adam görmüş. Yağlı ve kıvrık saçlı kafasını kılıcıyla uçurmuş, o anda bir Rākshasa gelip kralın yakasına yapışmış. Kral da, "Geceleyin muhafızları yiyen bu olmalı," diyerek Rākshasayı saçlarından tutup öldürmeye hazırlanmış.

Rākshasa, krala, "Kral, hata yapıyorsun, bu yakınlarda başka bir yaratık var, muhafızları yiyen odur," demiş. Kral, "Kim o, söyle bana?" diye karşılık vermiş. Rākshasa şöyle söylemiş: "Evi Pātāla'da olan ve bu yakınlarda gezen Angāraka adlı bir Asura var. Ey düşmanları yok eden, geceleyin gelip muhafızlarını yiyen odur. Ey kral, bu Asura, kralların kızlarını da zorla kaçırır ve kızı Angāravatī'ye hizmetçi yapar. Eğer onu ormanda görürsen öldür, böylece amacına ulaş."

Bunun üzerine kral, Rākshasayı bırakmış ve sarayına dönmüş. Bir gün avlanmaya çıkmış. Avlanırken acayip kırmızı gözleriyle canavar gibi bir domuz görmüş. Kendi kendine demiş ki: "Bu gerçek bir domuz olamaz. Şekil değiştirmiş Asura Angāraka'dan başkası değildir." Böyle deyip onu okla vurmuş. Ancak domuz oralı bile olmamış, arabayı devirip yerdeki bir yarıktan içeri kaçmış.

Cesur kral peşinden gitmiş, domuzu görememiş, onun yerine önünde görkemli bir kalenin durduğunu görmüş. Sonra bir gölün kenarına oturmuş, orada kendisine Aşk Tanrısı'nın karısı Rati gibi bakan, çevresini yüzlerce genç kızın sardığı bir kızla karşılaşmış. Kız yaklaşıp geliş nedenini sormuş. Kraldan biraz sevgi görünce ağlamaya başlamış: "Ah, buranın nasıl bir yer olduğunu bilsen! Gördüğün o domuz, delinmez vücutlu, korkunç güçlü Daitya Angāraka'dan başkası değil. Şu anda domuz biçiminden çıktı, yorgun olduğu için uyuyor. Ancak acıktığında uyanacak, senin de başın derde girecek. Güzel efendim,

ben onun kızı Angāravatī'yim. Sana bir şey olmasından korkuyorum."

Kızın sözlerini işiten kral, Tanrıça Çandī'nin lütfunu hatırlayarak, amacına ulaşmak için iyi bir fırsat çıktığını düşünmüş. Kıza demiş ki: "Eğer beni seviyorsan dediklerimi yaparsın. Baban uyandığı zaman yanına git ve ağla, neden ağladığını sorduğunda, 'Babacığım, dikkatsiz bir anında biri seni öldürecek olursa, ben ne yaparım?' de. Böyle yaparsan ikimizin de mutlu olmasını sağlarsın."

Krala tutulmuş olan kız gitmiş babasının yanında oturup ağlamış. Babası ağlamasının nedenini sorduğunda, kralın dediği gibi cevap vermiş. İfrit kızına demiş ki: "Delinmez bir vücudum varken beni kim öldürecekmiş? Yaralanabileceğim tek yer sol elimdedir." Bu sözleri yakında bir yerde saklanmakta olan kral duymuş.

Sonra Daitya yıkanmış Tanrı Şiva'ya tapınmaya başlamış. O anda kral ortaya çıkıp yayını tınlatmış ve dinsel sessizlik içinde olan Daitya'yı dövüşe davet etmiş. Sağ eli meşgul olan Daitya sol elini kaldırarak krala bekle işareti yapmış. Kral hemen bir ok atıp onu öldürebileceği tek yer olan sol elinden vurup düşürmüş. Daitya ölmeden önce şöyle demiş: "Beni öldüren adam her yıl atalarıma su sunmazsa onun beş veziri ölsün." Daitya öldükten sonra kral, Angāravatī'yi alıp Uccayini şehrine geri dönmüş.

Ey kral, sonra babanız bu kraliçeyle evlendi, her yıl Angāraka'nın ataları için su sunma töreni yaptı. Bu nedenle su bayramı kutlandı, bugün de sunu zamanı geldi. Siz de babanızın yaptığını yapın.'

Halkından bunları işiten kral, su sunmak üzere şehirde kutlanan bayrama katılmış. Tam kutlamalar başlamış, halk eğlenceye dalmışken, aniden zincirlerinden boşanmış çılgın bir fil kalabalığa dalıvermiş. Sürücüsünü kancasıyla birlikte savurup atan fil, şehirde dolanıp kısa sürede birçok kişiyi öldürmüş. Fil bakıcıları, usta fil sürücüleri, kimler kimler uğraşmış,

fakat hiçbiri onu durduramamış. Fil gide gide sonunda Çandālaların bölgesine girmiş. Orada karşısına bir Çandāla kız çıkmış. Kız güzelliğiyle her yeri aydınlatıyormuş ve yeryüzünün billuru aydan bile üstünmüş. Dünyanın gözlerini başka işlerden üstüne çekip hareketsiz bırakarak onu dinlendiren gece gibi huzur vericiymiş.

Kız kendisine doğru gelen filin hortumuna eliyle bastırmış ve yan yan bakışlarıyla fili çarpmış. Fil kızın dokunuşundan ve bakışından çok etkilenmiş, başını öne eğip bir adım dahi atamaz hale gelmiş. Güzel kız elbisesinin üst kısmını filin dişleri arasına gerip bezin üstüne oturarak sallanmaya başlamış ve bu şekilde eğlenmiş. Fil, kızın sıcakta kaldığını görünce bir ağacın gölgesine girmiş. Orada bulunan insanlar bu mucizeyi görünce, 'Güzelliği gibi gücü de müthiş olan ve hayvanları bile büyüleyen şu kız göksel bir canlı olmalı,' demişler.

O sırada olayları duymuş olan Prens Avantivardhana, bu mucizeyi görmek için gelmiş ve kızı görmüş. Kalbi ağa takılan bir ceylan gibi aşk tuzağına yakalanmış. Kız da onu görünce aşkla çarpılmış, hemen file gerdiği salıncaktan inmiş, bezini de çözüp almış. Sonra bir sürücü file binmiş, kız da prense utanç ve aşkla baka baka evine gitmiş.

Filin yarattığı kargaşa sona erince Avantivardhana da eli boş, kalbi yaralı olarak evine dönmüş. Evde kızın aşkıyla yanmaktan bayramda su sunmayı unutmuş, arkadaşlarına, 'O kız kimin kızı? Adı ne?' diye sorup durmuş. Arkadaşları şöyle demişler: 'Çandālaların Mātanga kabilesinden Utpalahasta kızı Suratamancarī'dir. Güzelliği bakanlara bir tablo gibi zevk verir, ancak dokunulmaz. Çünkü dokunan kirlenir.' Arkadaşlarından bunu işiten prens demiş ki: 'Onun bir Mātanga kızı olduğuna inanmıyorum, kesinlikle göksel bir yaratık olmalı. Zira bir Çandāla kızı bu kadar güzel olamaz. O benim karım olmalı, aksi halde hayatımın bir anlamı kalmaz.' Prens böyle söylemiş, vezirleri de ikna edememişler, genç adam aşk ateşiyle yanıp tutuşmuş.

Sonra bunu işiten annesi Kraliçe Avantivatī ve babası Kral Pālaka, uzun süre şaşkınlıklarını üzerlerinden atamamışlar. Kraliçe, 'Nasıl olur da soylu bir aileden gelen oğlumuz, aşağı tabakadan bir kıza âşık olur,' demiş. Kral Pālaka da şöyle söylemiş: 'Oğlumuz bu kıza âşık olduysa o mutlaka bir şekilde Mātangalar arasına düşmüş başka bir kast üyesidir. Sağduyu neye tutulacağını, neden kaçılacağını söyler. Bunu açıklayan şu öyküyü dinleyin kraliçem.

Bir zamanlar Supratishthita şehrinde Kral Prasenacit ve onun çok güzel kızı Kurangī yaşamaktaymış. Bir gün kız bahçeye gitmiş, tam o sırada zincirinden boşanmış bir fil gelip dişleriyle onu fırlatmış. Hizmetçiler bağrışarak kaçışmışlar, ancak genç bir Çandāla, kılıcını çekip file doğru koşmuş. Cesur genç, hortumunu kesip fili öldürmüş, prensesi kurtarmış. Hizmetçiler gelip kızı almışlar, kız kalbini Çandāla'ya kaptırmış olarak sarayına dönmüş. Genç adamdan ayrı kaldığı için kedere boğulmuş ve kendi kendine, "Beni filden kurtaran bu adam kocam olmayacaksa öleyim daha iyi," demiş.

Yavaş yavaş evine doğru gitmekte olan Çandāla da, aklı prenseste kaldığı için acı çekmeye başlamış. Kendi kendine demiş ki: "Aşağı kasttan olan benimle prenses arasındaki uçurum ne kadar büyük! Bir kargayla dişi bir kuğu hiç birleşebilir mi? Bunu düşünmek bile komik, öleyim daha iyi." Bu düşüncelerle yürüyen genç adam, geceleyin bir ölü yakma yerine gelmiş. Yıkanmış, bir ateş yeri hazırlamış. Odunları tutuşturduktan sonra ateşe şöyle hitap etmiş: "Ey satlaştırıcı ateş, ey Evren'in Ruhu, kendimi sana kurban etmemin karşılığında bu prenses bir sonraki yaşamımda karım olsun!"

Sözlerini bitirmiş, tam kendini ateşe atmak üzereymiş ki, ondan hoşnut kalan Ateş Tanrısı bedenlenip ortaya çıkmış ve şöyle söylemiş: "Acele davranma, prenses karın olacak, çünkü sen doğuştan Çandāla değilsin, kim olduğunu anlatayım, dinle:

Bu şehirde Kapilaşarman adlı itibarlı bir Brahman yaşardı. Bir gün onun ateş odasında görünür oldum. O sırada ya-

nıma genç bir kız geldi ve güzelliğiyle beni çarptı, itiraz etmesine rağmen onu ayartıp karım yaptım. İşte evladım, benim gücümle ondan doğdun, annen ise utancından seni sokağa bıraktı. Seni bulan Çandālalar keçi sütüyle besleyip büyüttüler. Yani Brahman bir kadından olma oğlumsun, kirli olamazsın. Benim oğlum olduğun için Prenses Kurangī ile evlenebilirsin."

Ateş Tanrısı Agni bunları söyledikten sonra ortadan kaybolmuş, Mātangaların büyüttüğü genç umut içinde evine gitmiş. Sonra Ateş Tanrısı'nın rüyasında görünüp durumu açıkladığı Kral Prasenacit, olayı araştırıp gerçeği anlayınca kızını Çandāla görünüşlü gence vermiş.

İşte böyle kraliçem, bu dünyada her zaman kılık değiştirmiş göksel varlıklarla karşılaşılır. Suratamancarī'nin bir aşağı kast kadını değil, bir peri olduğundan emin olabilirsin. Çünkü onun gibi bir mücevher bir Mātanga değil, soylu başka bir ırktan geliyor ve hiç şüphesiz, bir önceki yaşamında oğluma aitti. Bu da kızı ilk görüşte âşık olmasından belli.'

Kral Pālaka bize bunu söyleyince balıkçı kastından bir adamın şu öyküsünü anlattım:

'Uzun zaman önce Rācagriha'da Malayasimha adlı bir kral yaşamış. Kralın eşsiz güzellikte Māyāvatī adlı bir kızı varmış. Bir gün balıkçı kastından Suprahāra adlı gençliğinin baharında bir adam, çiçek açmış bahçede onu eğlenirken görmüş. Görür görmez de âşık olmuş, zira kader çiftler birbirine uygun mu, değil mi diye bakmaz. Sonra balık tutmayı bırakıp evine gitmiş, hiçbir şey yemeden yatağına uzanıp prensesi düşünmüş. Israrla sorunca annesi Rakshitikā'ya anlatmış, kadın da oğluna, "Oğlum, üzülme, yemene bak, ben bu işi hallederim," demiş.

Annesi böyle söyleyince oğlan umutlanmış, rahatlayıp yemek yemiş, kadın da gölden yakaladığı balıklarla prensesin sarayına gitmiş. Geldiği haber verilince balıkçı kadın içeri girmiş, saygılarını sunup prensese balıkları hediye etmiş. Her gün böyle balık hediye edip kızla yakınlaşmış, sonra konuşmak iste-

ğini bildirmiş. Balıkçı kadından hoşnut olan prenses, "Söyle, ne istiyorsun, zor değilse yaparım," diye cevap vermiş.

Balıkçı kadın cüretinden dolayı özür dileyerek sessizce demiş ki: "Prensesim, oğlum sizi bahçede görmüş, ama hiçbir zaman yakın olamayacağı için acı acı düşünüyor. Ben ona umut vererek intihardan caydırabildim, bize acıyın ve ne olur ona dokunarak yaşamaya devam etmesini sağlayın." Prenses bu isteği yerine getirmekle utanma duyguları arasında gitmiş gelmiş, sonra, "Geceleyin oğlunu gizlice buraya getir," demiş.

Balıkçı kadın sevinerek evine dönmüş. Gece olunca, oğlunu süsleyebildiği kadar süslemiş ve prensesin özel dairesine getirmiş. Prenses, kendisini arzulayan Suprahāra'yı elinden tutup içeri almış, bir yatağa yatırıp rahatlatmış, vücudunu okşamaya başlamış. Kendini sandal ağacı yağıyla ovalanıyormuş gibi hisseden balıkçı oğlan, abıhayatla yıkanıyormuş gibi olmuş, amacına ulaştığını düşünerek gevşemiş ve uyuyakalmış. Genç adam uyuyunca prenses de balıkçının isteğini yerine getirdiğini düşünerek gitmiş, başka bir odada uyumuş.

Okşamalar kesilince uyanan balıkçı oğlan, sevdiği kızı göremeyince yeniden kedere kapılmış, tıpkı bir fakirin zengin olup tekrar fakirliğe düşmesi gibi tüm umutlarını yitirmiş ve son nefesini vermiş. Oraya gelip durumu gören prenses kendine lanet etmiş, ertesi sabah onunla birlikte cenaze ateşine girmeye karar vermiş.

Kral Malayasimha olanları işitip gelmiş, kızının kararından dönmediğini görünce ağzını çalkalamış ve şu sözü söylemiş: "Eğer üç gözlü tanrıya inanıyorsam, söyleyin ey dünyanın koruyucuları, ne yapmam gerekir?"

Kral böyle söyleyince gökten bir ses şöyle demiş: "Kızın bir önceki yaşamında bu balıkçı gencin karısıydı. Çünkü uzun zaman önce Nagasthala'da Mahidhara oğlu Baladhara adlı erdemli bir Brahman yaşadı. Babası ölünce tüm servetini akrabaları aldılar. O da yaşamdan nefret etti, karısıyla birlikte Ganj kıyısına geldi. Orada açlıktan ölmeye çalışırken bazı balıkçı-

ların balık yediklerini gördü ve canı balık isteyerek öldü. Ancak karısı böyle bir isteğe kapılmadan, saf düşünceler içinde kocasının peşi sıra dünyayı terk etti. Tutkusuna yenik düşen Brahman balıkçı kastında yeniden doğdu. Açlık disiplinini bozmayan karısı ise sizin kızınız olarak doğdu, ey kral! Bırak bu masum kız yaşamının yarısını vererek gelecek yaşamda kocası olacak gençle birlikte olsun. Çilecilik gücü ve bu kutsal yerin saflaştırıcılığı sayesinde bu genç senin damadın olsun ve bir kral olsun."

Gökten gelen sesi işiten kral, yaşamının yarısını veren kızını genç Suprahāra ile evlendirmiş. Suprahāra, kayınpederinin verdiği arazi, fil, at ve mücevherle kral olmuş, evlendiği kral kızıyla da mutlu bir hayat sürmüş.

Gelecek yaşamla böyle bağlılıklar, gözle görünmese de sevgi yaratırlar, bu gerçek şu hırsız öyküsüyle daha iyi anlaşılır:

Ayodhyā şehrinde halkını her zaman çocukları gibi koruyan Vīrabāhu adlı bir kral yaşamış. Bir gün şehir sakinleri gelip demişler ki: "Kralım, her gece şehri hırsızlar basıyor, uyanık durduğumuz halde baş edemiyoruz." Bunu işiten kral, geceleyin şehre gözcüler yerleştirmiş. Ancak onlar da hırsızları yakalayamamışlar ve bela giderilememiş. Kral bir gece dışarıda bizzat beklemiş.

Elinde kılıçla dolaşırken, şehir duvarının üstünde tek başına giden bir adam görmüş. Adam tedirgin davranıyormuş, gözleri karga gözü gibi dönüyor, sık sık arkasına bakıyormuş. Parlayan çelikten kılıcıyla ortalığı aydınlatan kral kendi kendine demiş ki: "Bu adamın bir hırsız olduğundan eminim, şehri soyup soğana çeviren kesinlikle bu adam."

Bu sonuca varan kral, kurnazlık yapmaya karar vererek hırsızın yanına çıkmış. Hırsız onu görünce korkuyla, "Kimsin sen?" diye sormuş. Kral da, "Çalmadan duramayan korkunç bir hırsızım," demiş ve "Peki, sen kimsin?" diye eklemiş. Hırsız cevap vermiş: "Ben yalnız çalışan, ortalığı tek başına talan eden bir hırsızım. Çok zenginim. Evime gel, sana özlediğin zengin-

liği göstereyim de mutlu ol." Hırsız böyle deyince kral, "Tamam," demiş ve onun yeraltındaki evine gitmiş. İçerisi güzel kadınlarla, parlayan mücevherlerle, her zaman taze kalan şeylerle doluymuş ve bu haliyle yılanların şehrine benziyormuş.

Sonra hırsız bir odaya girmiş, kral dışarıda kalmış. O sırada krala acıyan bir kadın hizmetçi yaklaşıp demiş ki: "Böyle bir yerde ne işin var? Hemen kaç, bu adam katilin tekidir, sadece kendi çıkarına bakar, sırlarını açıklarsın diye seni mutlaka öldürecektir." Bunu duyan kral çabucak oradan ayrılıp sarayına dönmüş. Hemen komutanına emir vermiş. Komutan da askerleriyle gidip hırsızın evini sarmış, en cesur adamını içeri göndermiş. Böylece hırsız yakalanıp hapse atılmış, zenginliğine de el konulmuş.

Gece sona ererken kral hırsızın idam edilmesini emretmiş. Hırsız pazaryerinin ortasındaki infaz yerine götürülmüş. Hırsız idama götürülürken şehrin tüccarlarından birinin kızı onu görüp âşık olmuş. Kız babasına şöyle demiş: "Davullar eşliğinde idama götürülen bu adam kocam olmazsa kendimi öldüreceğim."

Kızının kafasına koyduğunu yapan biri olduğunu bilen baba, krala gitmiş ve on milyon altın karşılığında hırsızın hayatını bağışlamasını rica etmiş. Ancak kral tüccara çok sinirlenmiş, affetmek şöyle dursun, hırsızın kazığa oturtulmasını emretmiş. Tüccarın Vamadattā adlı kızı da hırsızın cesedini alıp onunla birlikte kendisini yakmış.

İşte gördünüz, önceki yaşamlarına bağlı canlılar böyle oluyorlar, onları bağlı oldukları kaderlerinden kim ayırabilir ve kim kararlarından caydırabilir? Bu yüzden kralım, şurası açık ki Suratamancarī olağanüstü bir varlık ve oğlunuz Avantivardhana'nın bir önceki yaşamdan karısı olduğu için şimdi de onun karısı olmalı. Yoksa nasıl olur da soylu bir prens, aşağı Mātanga kastından bir kadına âşık olur? Şimdi gidelim, Mātanga kızını babası Utpalahasta'dan isteyelim, bakalım ne diyecek?'

Ben böyle söyleyince Kral Pālaka hemen Utpalahasta'dan kızını istemek üzere elçilerini gönderdi. Elçiler mesajı iletince Mātanga şu cevabı verdi: 'Kabul, ancak kızımla evlenecek kişi bu şehirden on sekiz bin Brahman toplar ve onlar evimde yemek yerler, ona göre!' Mātanga'nın bu sözünü duyan elçiler dönüp durumu Kral Pālaka'ya bildirdiler.

Bunun bir nedeni olduğunu düşünen kral, Uccayini şehrindeki bütün Brahmanları topladı, olup bitenleri anlatıp şöyle dedi: 'Kızını alabilmem için hepiniz Mātanga Utpalahasta'nın evinde yemek yemelisiniz.' Kraldan bu emri alan Brahmanlar, aşağı bir kast olan Çandāla'nın yemeklerine dokunmaya da korktuklarından çaresiz kaldılar ve çözümü Mahākāla tapınağına gitmekte buldular. Orada Mahākāla kılığındaki Tanrı Şiva, rüyalarında görünerek onlara şöyle söyledi: 'Mātanga Utpalahasta'nın evinde yiyin, çünkü o bir Vidyādharadır, o da, ailesi de Çandāla değildir.' Brahmanlar kalkıp krala gittiler, rüyalarını anlattılar ve sözü şöyle sürdürdüler: 'O zaman Utpalahasta bize temiz yiyecekler hazırlasın, dışarıda, Çandālalara ait olmayan bir evde yemeklerini yiyebiliriz.' Kral, Utpalahasta için bir başka ev yaptırdı, Utpalahasta da oturup temiz yemekler hazırladı, sonra on sekiz bin Brahman, yıkanıp temiz elbiseler giyinerek karşılarına oturmuş olan Utpalahasta'nın evinde yemek yediler.

Onlar yemeklerini yedikten sonra Utpalahasta, halkın gözü önünde Kral Pālaka'ya gelip önünde eğilerek şöyle dedi: 'Vidyādharaların Gaurīmunda adlı sözü geçen bir kralı vardı, ben onun Matangadeva adlı adamıyım. Kızım Suratamancarī doğduğunda Gaurīmunda bana gizlice dedi ki: "Tanrılar Vatsa kralının oğlu Naravāhanadatta'nın bize imparator olacağını söylüyorlar. Hemen git, imparatorluğu ele geçirmeden onu sihir gücünle öldür." Kötü kalpli Gaurīmunda beni bu iş için gönderdi, havadan işi halletmeye gidiyordum ki Tanrı Şiva'yı tam önümde buldum. Şiva öfkeyle kükredi ve şöyle lanet okudu: "Seni alçak, nasıl olur da öyle soylu bir insan için kötülük düşünür-

sün? Seni kötü kalpli seni, Uccayini'de Çandālalar arasında bu bedenle, karınla ve kızınla yeniden doğ da aklın başına gelsin. Her kim bu şehirde yaşayan on sekiz bin Brahmana senin evinde yemek verir ve kızını alma bedelini öderse, sen de kızını ona vereceksin ve bu lanetten kurtulacaksın."

Şiva bunu söyledikten sonra ortadan kayboldu, aslında Matangadeva olan ben de Utpalahasta adıyla aşağı kast insanlarının arasına düştüm, ama onlara karışmadım. Şimdi oğlunuz sayesinde lanetten kurtuluyorum, kızım Suratamancarī'yi veriyorum. İmparator Naravāhanadatta'ya saygılarımı sunmak üzere gerçek vatanıma, Vidyādharalar arasına gidiyorum.' Bunları söyleyen Matangadeva kızını prense vermiş ve karısıyla birlikte ayaklarınıza kapanmak üzere göğe yükselip uçmuş, ey kral!

İşin doğrusunu öğrenen Kral Pālaka, oğlu ve Suratamancarī'nin evliliklerini kutlamış. Bir Vidyādharīyi eş olarak kazanan oğul Avantivardhana, umduğundan fazlasını elde ettiği için kendisini çok şanslı hissetmiş.

Bir gün prens sarayın terasında eşiyle uyurken, gecenin sonuna doğru uyanıp karısının yanında olmadığını görmüş. Aramış, fakat hiçbir yerde bulamamış, o kadar ağlamış, o kadar üzülmüş ki babası gelmiş, olanlara kral da çok şaşırmış. Biz de toplandık ve dedik ki: 'Bu şehir çok iyi korunur, geceleyin hiçbir yabancı giremez, kuşkusuz onu havada gezen bir kötü varlık kaçırdı.' Bu sırada hizmetçiniz Vidyādhara Dhumaşikha gökten yere indi. Prens Avantivardhana'yı buraya getirdi ve Kral Pālaka'nın da durumu açıklamak için gelmesini istedi. İşte Suratamancarī ve babası, olanlar da böyle. Artık ne yapılacağını efendimiz bilirler."

(A) Pālaka'nın veziri Bharataroha öyküyü böyle anlatıp susmuş. Yargıçlar Naravāhanadatta'nın huzurunda Matangadeva'ya şu soruyu sormuşlar: "Söyle bakalım, kızın Suratamancarī'yi kime verdin?" Matangadeva: "Avantivardhana'ya verdim." demiş. Yargıçlar İtyaka'ya, "Öyleyse kızı niçin kaçır-

dın?" diye sormuşlar. O da, "Kızı annesi bana verdi," diye cevap vermiş. Yargıçlar İtyaka'ya şöyle demişler: "Babası sağken annenin sözü geçer mi? Ayrıca annenin verdiğine dair elinde delil var mı? O başkasının karısıdır, alçak herif!" Yargıçların azarlamasıyla İtyaka sesini kesince, öfkelenen İmparator Naravāhanadatta onun idam edilmesini emretmiş. Ancak araya Kaşyapa ve başka büyük ermişler girmiş, gelip, "Bu hatasını bağışlayın, zira o Madanavega'nın oğludur, sizin de kayınbiraderinizdir," demişler. Kral da hayatını bağışlamış, sertçe azarlayıp serbest bırakmış.

Sonra yeniden kavuştuğu dayısının oğlu Avantivardhana ile karısını vezirleriyle birlikte Vāyupatha'nın gözetiminde şehirlerine göndermiş.

CXIII. Bölüm

(A) Ayıpladığı kayınbiraderi İtyaka'nın elinden Suratamancarī'yi alıp kocasına teslim eden Naravāhanadatta, Kara Dağ'da ermişlerin arasında otururken, Ermiş Kaşyapa gelip demiş ki: "Sen yargı koltuğunda otururken, aklının tutkuya ya da başka duygulara yenik düşmesine izin vermedin, senin gibi kral, senin gibi imparator yoktur. Senin gibi efendisi olanlara ne mutlu, çünkü böylesine büyük bir imparatorlukta hiçbir kusur bulunmuyor.

Eski zamanlarda Rishabha ve başka imparatorlar çok hata yaptıkları için güçlü konumlarını yitirip yok oldular. Rishabha, Sarvadamana, Bandhucīvaka, aşırı kibirleri yüzünden Tanrı İndra tarafından cezalandırıldılar. Nasıl imparator olduğunu soran Ermiş Nārada'ya Vidyādhara Cīmūtavāhana istek ağacını nasıl bıraktığını, canından nasıl vazgeçtiğini ve yaptığı iyi işleri saklayışını anlattı. Sonra burada hüküm süren İmparator Vişvantara, karısını baştan çıkaran oğlu İndivaraksha, Çedi kralı Vasantalilaka tarafından öldürülünce, oğlunun yaptığı kötü işi düşünmekten canından oldu.

Ama güçlü bir insan kral olan Tārāvaloka, yaptığı iyi işlerle Vidyādharalara imparator oldu, uzun zaman kötülüğe bulaşmadan hüküm sürdü, sonunda dünyadan el etek çekerek ormana gitti. İşte eski zamanlarda çok yükseğe çıkmış birçok Vidyādhara imparatoru doğru yoldan ayrılıp tutkuyla körelerek böyle yok oldular. Bu yüzden erdem yolundan sapmamaya özen göstermelisin, Vidyādhara halkının da doğru yoldan ayrılmamasını sağlamalısın."

Naravāhanadatta Ermiş Kaşyapa'nın sözlerini onaylamış ve nezaketle sormuş: "Bir insan olduğu halde Tārāvaloka nasıl Vidyādharalara hükümdar oldu? Söyleyin, ey saygıdeğer kişi!" Bunun üzerine Kaşyapa, "Anlatayım," demiş.

"Bir zamanlar Şivi halkı arasında Çandrāvaloka adlı bir kral yaşarmış. Bu hükümdarın Çandralekhā adlı gözde bir karısı varmış. Çandralekhā'nın soyu Süt Okyanusu kadar lekesiz, kendisi tertemiz, kişiliği ise Ganj nehri gibiymiş. Kralın düşman ordularını ezip geçen ve bütün yeryüzünde Kuvalayapīda olarak tanınan büyük bir fili varmış. Bu filin gücü sayesinde, halkın gerçek tek yetkili olduğu ülkesinde hiçbir düşmana yenilmezmiş.

Gençliğinin sonlarına doğru bu kralın Çandralekhā'dan bir oğlu olmuş. Birtakım uğurlu işaretlerle doğan bu çocuğa Tārāvaloka adını vermiş. Günden güne büyüyen çocukta hoşgörü, soğukkanlılık ve anlayış gibi değerler de gelişmeye başlamış. Bu kudretli genç o kadar eli açıkmış ki, öğrenemediği tek sözcük 'Hayır,' olmuş. Genç yaşına rağmen, davranışları olgunmuş, cesaret ateşiyle yanan bir güneşe benzese de bakmaya doyulamayacak kadar hoşmuş. Bütün soylu özellikleri ayın dolunay haline gelmesi gibi tamamlandıkça daha da güzelleşmiş. Aşk Tanrısı gibi bütün dünyanın arzusunu uyandırıyormuş ve üzerinde büyük bir imparatorun izlerini belirgin olarak taşıyormuş.

Bir gün babası Kral Çandrāvaloka, Madra kralının kızı Mādrī'yi eş olarak oğluna getirmiş. Oğlunun sahip olduğu erdemlerin yüceliğinden memnun kalan kral, evlendiği zaman onu hemen veliaht ilan etmiş. Tārāvaloka veliaht olur olmaz,

babasının onayını da alarak yiyecek ve çeşitli eşyalar dağıtılan yoksul evleri yaptırmış. Her sabah kalkar kalkmaz fil Kuvalayapīda'ya atlayıp bu evleri ziyarete gidermiş. Kendisinden canı bile istenecek olsa vermeye hazırmış, veliaht prensin ünü, günden güne her yere yayılmış.

Prensin Mādrī'den ikiz oğulları olmuş, bunlara Rāma ve Lakshmana adını vermiş. Çocuklar anne ve babalarının sevgi ve neşesi artarken günden güne büyümüşler. Büyükanne ve büyükbabalar için hayattaki en değerli varlıklarmış. Tārāvaloka ve Mādrī, prensin gerdiği iki yay gibi önlerinde erdemlerle gerilen bu iki çocuğa bakmaya doyamıyorlarmış.

Tārāvaloka'nın düşmanları fil Kuvalayapīda'yı, iki oğlunu ve çok cömert olduğunu duyunca Brahmanlarına şöyle demişler: 'Gidip Tārāvaloka'dan filini isteyin. Fili verirse, onu koruyan bu önemli kuvvetten mahrum kalacağı için elinden krallığını alabiliriz, vermek istemezse, cömertlik adına saldığı ün bir anda sona erecektir.' Kendilerinden ısrarla bunu yapmaları istenen Brahmanlar razı olmuşlar ve cömertlik kahramanı Tārāvaloka'dan filini istemişler.

Tārāvaloka şöyle düşünmüş: 'Brahmanlar kudretli bir fili ne diye istesinler? Mutlaka birisi onlardan bunu yapmalarını istemiştir. Ne olursa olsun, bu harika fili onlara vermek zorundayım. Brahmanlar bir şey istediğinde eli boş gönderemem.' Böyle düşündükten sonra kararlı bir şekilde fili Brahmanlara vermiş.

Bu muhteşem filin Brahmanlar tarafından götürüldüğünü gören halk öfkeyle Kral Çandrāvaloka'ya gidip şöyle demiş: 'Oğlun, krallığımızın temeli olan yüce fil Kuvalayapīda'yı Brahmanlara verdi. Ya oğlunu ormana gönderip bu işlerden elini eteğini çekmesini sağlarsın, ya da başka bir kral seçeriz.'

Halkını dinleyen Çandrāvaloka bir muhafızla oğluna mesaj göndermiş. Mesajı alan Tārāvaloka şöyle demiş: 'Fili verdim, çünkü benden bir şey isteyenleri geri çeviremem. Halkın denetlediği bu tahtı da istemiyorum. Yararsız ve geçici olan bir

krallık neyime gerek? Bu yüzden ağaçların arasında yaşamak benim için daha iyi olacak, en azından buradaki canavar insanların yapmadığını yapar, bana meyvelerini sunarlar."

Bunları söyleyen Tārāvaloka, ağaç kabuğundan elbise giymiş, anne ve babasının ayaklarını öpüp bütün servetini dilenenlere verdikten sonra şehirden ayrılmış. Yanında bu kararını tamamen destekleyen karısı ve iki çocuğuyla yola çıkmış, bir yandan da ağlamakta olan Brahmanları teselli etmeye çalışıyormuş. Gittiğini gören hayvanlar ve kuşlar bile öyle acıklı ağlıyorlarmış ki yeryüzü bunların gözyaşlarıyla ıslanmış.

Tārāvaloka yanına hiçbir eşya almamış, sadece çocuklarını taşımak için bir araba ve atlarla yola koyulmuş, yolda bazı Brahmanlar arabaya koşulan atları istemişler. Hemen hayvanları çözüp vermiş, arabayı eşiyle birlikte ormana doğru kendisi çekmeye başlamış. Ormanın ortasında bitap düşmüşken, başka bir Brahman gelip arabayı istemiş. En ufak bir tereddüte kapılmadan arabayı ona vermiş. Sonunda bu azimli adam, karısı ve çocuklarıyla yürüye yürüye çile çekeceği koruluğa varmış. Burada bir ağacın dibine yerleşmiş, yanına sadece bir ceylan derisi almış, karısı Mādrī de soylu bir şekilde ona eşlik etmiş. Orman âlemi bu kahraman prense canla başla yardım etmiş. Büyük, gölgeli ağaçlar şemsiyesi, yapraklar yatağı, kayalar tahtı, arılar şarkı söyleyen kadınları ve meyveler de lezzetli yiyecekleri olmuş.

Bir gün karısı Mādrī ona kendi elleriyle çiçek ve meyve toplamak için çile yerinden ayrıldığında, yaşlı bir Brahman gelip kulübesinde oturmakta olan Tārāvaloka'dan oğulları Rāma ve Lakshmana'yı istemiş. Tārāvaloka şöyle düşünmüş: 'Çok küçük olsalar da oğullarımın alıp götürülmesine dayanabilirim, ama istekte bulunan bir insanı geri çevirmeye dayanamam. Sanırım kader dayanıklılığımı sınamak istiyor.' Böyle diyerek oğullarını Brahmana vermiş. Brahman götürmeye çalışırken, çocuklar gitmek istememişler. Bunun üzerine adam ellerini bağlayıp sarmaşıkla dövmeye başlamış. Zalim adam onları götü-

rürken çocuklar ağlayarak annelerine seslenmişler, dönüp yaşlı gözlerle babalarına bakmışlar. Tārāvaloka bu manzara karşısında bile soğukkanlıymış.

Sonra Mādrī elinde çiçek, meyve ve bitki kökleriyle yorgun argın kulübeye dönmüş. Kocası üzgün üzgün yere bakıyormuş. Çocukların kilden yapılmış at, fil, araba şeklindeki oyuncakları etrafa saçılmış olarak duruyormuş, ama çocuklar yokmuş. Kalbi felaketi hisseden kadın, 'Eyvah, çocuklarım!' diye bağırmış. Kocası kısık bir sesle, 'Onları fakir bir Brahmana verdim,' demiş. Kadın bu söz üzerine şaşkınlığı üstünden atmış ve kocasına, 'Çok iyi yapmışsın, isteyen bir insanı eli boş göndermeye razı olamazdın,' demiş. İyilikte birbirine eşit olan bu çift, yeryüzünü ve İndra'nın tahtını sallamış.

Meditasyon gücüyle onların cömertliğini gören İndra, Brahman kılığına girmiş ve Tārāvaloka'nın kulübesine gitmiş. Sınamak için biricik eşi Mādrī'yi istemiş. Tārāvaloka hiç tereddüt etmemiş, törenle eşini vermeye hazırlanırken, Brahman kılığına girmiş olan Tanrı İndra şöyle demiş: 'Bilge kral, böyle bir kadını vererek neye ulaşmaya çalışıyorsun?' Tārāvaloka cevaplamış: 'Hiçbir amacım yok. Sadece bunu istiyorum. Brahmanlara canımı bile veririm.' Bunu duyan İndra kendi haline dönüp şöyle seslenmiş: 'Seni sınadım ve memnun kaldım. Bu kadını asla bir başkasına vermemelisin. Çok yakında bütün Vidyādharaların imparatoru olacaksın.' Tanrı bu sözleri söyleyip ortadan kaybolmuş.

Kader bu ya, Tārāvaloka'nın oğullarını alan yaşlı Brahman, o sırada yolunu kaybetmiş ve Kral Çandrāvaloka'nın şehrine gelmiş. Pazarda prensleri satmaya çalışırken insanlar çocukları tanıyıp Kral Çandrāvaloka'ya haber vermişler. Sonra Brahmanı da kralın huzuruna çıkarmışlar. Torunlarını gören kral gözyaşlarına boğulmuş. Brahmanı sorgulayıp durumu öğrenmiş, uzun bir süre neşe ve keder arasında gidip gelmiş. Oğlunun taşıdığı erdemleri hatırlayarak, halkının kalması için ısrar etmesine rağmen, o anda krallığı bırakmaya karar vermiş. Bütün servetiyle Brahmandan iki torununu satın almış, onlarla

birlikte maiyetini de alarak oğlu Tārāvaloka'nın kulübesine doğru yola koyulmuş.

Çile yerinde darmadağınık saçları, ağaç kabuğundan giysiler içinde kocaman bir ağacı andıran oğlunu görmüş. Brahmanları beslediği gibi kuşları da besliyormuş. Tārāvaloka, uzaktan gördüğü babasına doğru koşmuş ve ayaklarına kapanmış. Baba, Vidyādharalar imparatoru olacak olan oğlunu gözyaşlarıyla ıslatarak kucaklamış.

Kral, Tārāvaloka'ya oğulları Rāma ve Lakshmana'yı vermiş ve onları satın aldığını söylemiş. Birbirlerine başlarından geçenleri anlatırken gökten dört dişli bir fille Tanrıça Lakshmī inmiş. Vidyādhara ileri gelenleri de indikten sonra, Lakshmī elinde lotusla Tārāvaloka'ya şöyle seslenmiş: 'Bu file binip Vidyādharaların ülkesine gel, orada cesaretinle kazandığın imparatorluğun keyfini sür.'

Lakshmī'nin bu sözleri üzerine Tārāvaloka babasının huzurunda eğilmiş, kulübedeki her tür canlının gözleri önünde karısı ve oğullarıyla birlikte kutsal file binmiş. Sonra etrafı Vidyādhara krallarıyla çevrilmiş olarak, yaşadıkları yere doğru gökyüzünde ilerlemeye başlamışlar. Orada Vidyādharaların özel bilimlerini öğrenmiş ve en üst yönetici olmanın uzun süre keyfini çıkarmış, fakat zamanla dünyevi zevklerden sıkılarak tekrar çileci ormanına çekilmiş.

(A) İşte böyle, bir insan olmasına rağmen, Tārāvaloka temiz işleriyle tüm Vidyādharalara hükümdar oldu. Diğerleri ise kabahatleri yüzünden kaybettiler. Bu nedenle senden ya da karşıdan gelecek her türlü yanlışlıktan kaçın."

Ermiş Kaşyapa bu öyküyü anlatıp nasihat ettikten sonra Naravāhanadatta onun söylediklerine uyacağına dair söz vermiş. Şiva dağı çevresine şu ilanı göndermiş: "Dinleyin Vidyādharalar, halkımdan her kim diğerine kötülük yaparsa ölümle cezalandırılacaktır." Vidyādharalar emrine kesinlikle itaat etmişler. Suratamancarī'yi kurtarmasıyla kralın şanı almış yürümüş. Naravāhanadatta da Kara Dağ'da adamlarıyla ve dayısıyla birlikte yağmur mevsimini geçirmiş.

XVII

PADMĀVATĪ

CXIV. Bölüm

Dua

Çeşitli biçimler alan Tanrı Şiva'ya şükürler olsun! Karısı onun bedeninin yarısını alır, o çilecidir, o niteliklerden arınmıştır, dünyanın hakkıyla taptığı tanrıdır. Kulaklarını çırparak, hortumunu kıvırarak etrafındaki arı bulutunu dağıtırken engellerin de nasıl aşılacağını gösteren Tanrı Ganeşa'ya taparız.

(A) Böylece bütün Vidyādhara krallar üzerinde hükümranlık kurmuş olan Naravāhanadatta, Ermiş Kaşyapa'nın Kara Dağ'daki çile yerinde çileci yaşamı süren dayısı Gopālaka ile birlikte yağmur mevsimini geçirmiş. Etrafı vezirleriyle, Vidyādharī prenseslerle, yirmi beş karısıyla çevrili olarak kendini öykü anlatmaya vermiş. Bir gün ermişler ve karıları şöyle sormuşlar: "Söylesene, ayrılığından acı çektiğin Madanamançukā'yı Mānasavega nasıl kaçırdı?"

Karıları ve ermişler böyle sorunca Naravāhanadatta anlatmış: "O alçak karımı kaçırdığı zaman ne kadar acı çektim anlatamam. Vezirlerimle birlikte aramadığımız ne bir yapı, ne bir bahçe, ne bir oda kalmıştı. Sonra bahçede bir ağacın dibine oturdum, bunu fırsat bilen Gomukha beni yatıştırmak için dedi ki: 'Kralım üzülmeyin, eninde sonunda kraliçeyi bulacaksınız. Çünkü tanrılar Vidyādharaları onunla birlikte yöneteceğinizi söy-

lemişlerdi. Tanrıların söylediklerinin tersi olamaz. Ayrıca metin insanlar, sevdiklerine kavuşmak için sabretmeyi bilirler. Rāmabhadra, Kral Nala ve sizin büyük babalarınız ayrılık acısı çektikten sonra karılarına kavuşmadılar mı? Vidyādharaların imparatoru Muktāphalaketu, ayrılık çektikten sonra Padmāvatī'ye kavuşmadı mı? Şimdi size bu çifti anlatayım.' Gomukha böyle söyledikten sonra şu öyküyü anlattı:

'Bu ülkede Şiva'nın bedenine benzeyen, Ganj ile süslü, kurtuluş vaat eden, yeryüzünün ünlü şehri Vārānasī varmış. Tapınaklarında aşağı yukarı dalgalanan bayraklar insanlara sanki, "Buraya gelin ve kurtuluşa erişin," der gibiymiş. Doruklarında yer alan beyaz saraylar tanrının hüküm sürdüğü Kailāsa dağının yaylaları gibiymiş ve Şiva'ya bağlı bir sürü sadık hizmetçiyle doluymuş.

Bu şehirde bir zamanlar Şiva'ya delicesine bağlı, Brahmanların koruyucusu, cömert ve merhametli Kral Brahmadatta yaşamış. Emirleri yeryüzünün her yerinde geçerli olmuş, dağlar engelleyememiş, denizler yutmamış, emirlerinin geçmediği hiçbir yer kalmamış. Onun Somaprabhā adlı bir karısı varmış. Ay ışığı çakora kekliğine nasıl tatlı gelirse, karısı da krala öyle tatlı gelirmiş ve kral onun güzelliğini gözleriyle içermiş. Kralın bütün bilgileri bilen Şivabhūti adlı bir Brahman veziri de varmış.

Bir gece kral ay ışığı altında, sarayının terasında uzanmış yatarken, Ganj suyunda açmış lotuslara benzeyen, altın gibi parlak vücutlu iki kuğunun gökte uçtuğunu görmüş. Gözünün önünden geçip giden bu harika çifti kral unutamamış, o görüntü aklından çıkmamış. Gece hiç uyumamış, gördüklerini sabahleyin veziri Şivabhūti'ye anlatmış ve demiş ki: "O altın kuğuları bir daha göremeyeceksem ne krallığımın, ne de yaşamımın bir anlamı kalır."

Vezir Şivabhūti cevap vermiş: "Endişelenmeyin, isteğinizi yerine getirmenin bir yolu var, dinleyin kralım, anlatayım. Çeşit çeşit varlık ve hadiseyle dolu olan bu dünyada Yaratıcı, duygu sahibi sonsuz sayıdaki canlıyı bir önceki hayatlarından ge-

len sayısız etkiyle karşı karşıya bırakmıştır. Dünya acıyla doludur, ama hayale kapılan canlılar mutluluk düşü kurarlar, evden, yiyecek ve içecekten zevk alır, onlara bağlanırlar. İlahi takdir ev, yiyecek ve içecek edinmeyi canlıların sınıflarına göre ayarlamıştır. Kralım, o kuğular muhafızlar tarafından korunan, saldırıdan uzak, çeşit çeşit lotusla kaplı büyük bir gölde barınıyorlar. Kıyıya kuşların sevdiği çeşitli yemler atıp beklerseniz bütün su kuşları oraya toplanacaktır. Bu iki kuğu da gelirler, siz de böylece onları görebilirsiniz, üzülmeyin."

Kral Brahmadatta bunları işittikten sonra vezirinin söylediklerini yapmış ve bir anda dediği gibi olmuş. Göl kuğularla, sārasa ve çakravāka kuşlarıyla dolmuş. Bir süre sonra kuğu çifti de oraya gelip bir lotus yığınının üzerine oturmuş. Gölü izleyen gözcüler krala haber vermişler, kral sevinçle göle inmiş ve muradına ermiş. Altın kuğular karşısındaymış, onlara uzaktan tapınmış, önlerine süte batırılmış pirinç taneleri serpmiş. Kral kuğulara büyük ilgi göstermiş, bütün zamanını altın gövdeli, inci gözlü, gagası ve ayakları mercandan, kanatlarının uçları da zümrüt kaplı olan bu kuşlarla geçirmiş.

Bir gün kral göl kenarında gezerken kutsal bir sunu sayesinde bazı çiçeklerin hiç solmadığını fark etmiş. Muhafızlara, "Bu sunuyu kim yapıyor?" diye sormuş. Gölün muhafızları da demişler ki: "Her gün şafak sökerken ve güneş batarken göldeki altın kuğular gelip bu sunuyu yapıyorlar, sonra meditasyona dalıyorlar. Size bu mucizeyi açıklayamıyoruz kralım." Bu sözleri işiten kral kendi kendine, "Böyle bir davranış kuğuların doğasında yoktur, bunun bir anlamı olmalı, bu kuğuların kim olduğunu anlayana kadar çilecilik yapacağım," demiş. Sonra kral, karısı ve veziri yemeyi bırakmışlar, çile doldurarak, Şiva'ya bağlılık içinde meditasyona dalmışlar. Kral on iki gün oruç tuttuktan sonra iki kuğu rüyasında görünüp şöyle demiş: "Kalk kral, yarın orucunu bozduktan sonra sana, karına ve vezirine gerçeği açıklayacağız." Bunu söyleyen kuğular kaybolmuşlar, ertesi gün uyanan kral, karısı ve veziri oruçlarını boz-

muşlar. Yemek yedikten sonra suyun yanındaki zevk köşesinde otururken iki kuğu çıkıp gelmişler. Kral onları saygıyla karşılamış, "Kimsiniz siz, anlatın bana?" demiş. Kuğular da başlamışlar anlatmaya.

"Mandara adlı, dağların kralı bir dağ varmış. Bu dağın parıldayan mücevher gibi ormanlarında tanrılar dolaşırlarmış, yaylalarını çalkalanmış okyanusun sütü ıslatır, buralarda yaşlılığa da, ölüme de çare olan meyveler, bitki kökleri ve sular bulunurmuş. Zirvesinde çok çeşitli kıymetli taşlar varmış, burasını Tanrı Şiva, Kailāsa dağından daha çok severmiş.

Bir gün Şiva karısı Pārvatī ile eğlendikten sonra, tanrıların bir işini halletmek üzere oradan ayrılmış. Onun yokluğundan sıkılan tanrıça, oyalanmak için çeşitli yerlerde dolaşmış, diğer tanrılar da tanrıçayı oyalamak için ellerinden geleni yapmışlar.

Bir gün tanrıça ilkbaharın gelişinden dolayı bunalmış, bir ağacın dibinde oturuyormuş, çevresi de Ganalarla çevriliymiş. Aklı sevgilisindeymiş. Manipushpeşvara adlı soylu bir Gana, tanrıçayı yelpazelemekte olan Cayā kızı Çandralekhā'ya aşkla bakmış. Gençlik ve güzellik yönünden birbirlerine uygunlarmış, kız da ona aşk dolu bakışlar atmış. Orada bulunan Pingeşvara ve Guheşvara adlı Ganalar bu bakışmayı görünce birbirlerine bakıp gülmüşler. Bunu gören tanrıça öfkelenmiş, etrafına bakınıp neye güldüklerini anlamaya çalışmış. Sonra Çandralekhā ile Manipushpeşvara'nın aşkla dolu bakışlarını fark etmiş.

Eşinden ayrı olduğu için zaten canı sıkkın olan tanrıça iyice öfkelenmiş ve demiş ki: 'Bu gençler tanrının yokluğunu fırsat bilip birbirlerine aşkla bakıyorlar, şu zevzekler de onlara bakıp gülüyorlar. Tutkuyla körleşmiş bu iki saygısız âşık, insan biçimine dönüşsün, karı koca olsunlar, fakat şu olmayacak biçimde gülenler yeryüzünde sayısız belaya çatsınlar. Önce fakir Brahmanlar olsunlar, sonra Brahman-Rākshasa, sonra Pişāça, sonra Çandāla ve hırsız, sonra kısa kuyruklu köpek,

sonra da çeşitli kuşlar haline gelsinler. Bu Ganalar saygısız davranışlarının cezasını böyle çeksinler.'

Tanrıça böyle söyleyince Dhūrcāta adlı bir Gana şöyle söylemiş: 'Tanrıçam, bu çok adaletsizce oldu. Bu kadar küçük bir hata için bu güzel Ganalara böyle ağır bir ceza vermeyin.' Bunu işiten tanrıça öfkeyle ona da, 'Öyleyse kendini bilmez olan sen de dünyaya düş ve bir ölümlünün rahmine gir,' diye lanet okumuş. Tanrıça bu feci lanetleri okuyunca Çandralekhā'nın annesi, hizmetçi Cayā onun ayaklarına kapanmış ve şu ricada bulunmuş: 'Öfkenize hâkim olun tanrıçam, kızımın üzerindeki lanete bir sınır koyun, cehaletleriyle kabahat işleyen hizmetçilerimize de bir sınır koyun.' Cayā'nın yalvarması üzerine Pārvatī şöyle demiş: 'Anlayış sahibi oldukları zaman bir araya gelsinler, sihir güçlerinin tanrısı Şiva'yı Brahma ve diğer tanrıların çile doldurduğu yerde ziyaret etsinler, sonra üzerlerindeki lanetten kurtulmuş olarak sarayımıza dönsünler. Bu Çandralekhā ile sevgilisi ve şu Dhūrcāta, bu üçü ölümlü yaşamlarında mutlu olsunlar, ama şu ikisi sefil olsun.'

Bunları söyleyen tanrıça susmuş. O sırada Şiva'nın yokluğunu işitmiş olan Asura Andhaka oraya gelmiş. Küstah Asura tanrıçaya sataşmak istemiş, fakat hizmetçiler onu ayıplayıp kınayarak uzaklaştırmışlar. Bunu duyan Tanrı Şiva da Asura'yı yakalayıp öldürmüş. Sonra işini bitirmiş olan Şiva eve dönmüş. Sevinen Pārvatī ona Andhaka'nın geldiğini söyleyince Şiva demiş ki: 'Bugün Andhaka'yı öldürdüm, ondan geriye deri ve kemikten başka bir şey kalmadı.' Bunu söyleyen Şiva eşiyle eğlenerek orada yaşamış. Manipushpeşvara ve diğerleri de dünyaya düşüp orada yaşamaya başlamışlar.

Şimdi kralım, Pingeşvara ve Guheşvara'nın uzun ve tuhaf öyküsünü dinle.

Yeryüzünde Brahmanların koruyucusu Yacnasthala adlı bir kral varmış. Orada Yacnasoma adlı, zengin ve erdemli bir Brahman yaşamış. Orta yaşlarında, büyüğü Harisoma, küçüğü Devasoma olmak üzere iki oğlu olmuş. Bu iki çocuk kutsal Brah-

man ipini taktıklarında babaları tüm servetini kaybetmiş ve anneleriyle birlikte ölmüş.

Babalarını kaybetmiş, ellerinde avuçlarında ne varsa akrabalarına kaptırmış olan bu zavallı çocuklar birbirlerine demişler ki: 'Artık dilenecek hale düştük, fakat buralarda dilenemeyiz. Bu yüzden uzak da olsa dedemizin evine gidelim. Bu perişan halimizle bizi kim kabul eder? Gidelim, çünkü başka çaremiz yok!'

Böyle dedikten sonra dilene dilene, ağır ağır dedelerinin bulunduğu krallığa doğru gitmişler. İnsanlara dedeleri Somadeva'yı soran talihsiz çocuklar, onun da karısıyla birlikte öldüğünü öğrenmişler.

Sonra üstleri başları toz içinde, amcaları Yacnadeva ve Kratudeva'nın evine gitmişler. Bu iyi kalpli Brahmanlar çocukları iyi karşılamışlar, giysi ve yiyecek vermişler, çocuklar da orada kalıp çalışmışlar. Ancak zamanla amcaları servetlerini yitirmiş, hizmetçileri kalmamış. Gelip yeğenlerine kibarca şöyle demişler: 'Çocuklar, sığırlarımıza bakmak için bir adam tutacak halimiz kalmadı, çünkü artık fakiriz. Sığırlarımıza sizin bakmanız gerek.' Amcaları gözyaşlarıyla tıkanarak böyle söyleyince, Harisoma ve Devasoma da çaresiz kabul etmişler. Sığırları her gün ormana götürmeye, akşamleyin de yorgun argın geri getirmeye başlamışlar.

Derken, sığırları otlatırken uyuyakaldıklarından, hayvanların bazılarını çaldırmış, bazılarını da kaplanlara kaptırmışlar. Amcaları buna çok üzülmüşler. Bir gün amcalarının kurban için ayırdığı bir inek ve bir keçi kaybolmuş. Bunu fark edince çok korkmuşlar, diğer hayvanları ahıra kapatıp bu ikisini aramaya başlamışlar ve gide gide uzak bir ormana gelmişler. Orada bir kaplanın yarı yarıya yediği keçilerini bulmuşlar. Üzülüp ağlamışlar ve demişler ki: 'Amcalarımız bu keçiyi kurban için ayırmışlardı, şimdi çok öfkelenecekler. Kalan etini ateşte pişirelim, yiyip açlığımızı giderelim, artanı da alıp bir yerlere gidelim, dilenerek yaşayalım.'

Böyle düşünüp keçiyi pişirmişler. O sırada arkalarından gelen amcaları oraya varmış ve çocukları keçiyi pişirirken görmüşler. Çocuklar da amcalarının geldiğini görünce korkup kaçmışlar. Öfkelenen amcaları onların arkasından, 'Madem Rākshasalara özenip et yiyorsunuz, bundan sonra et yiyen birer Brahman-Rākshasa haline gelesiniz,' diye lanet okumuşlar. Gençler de o anda korkunç dişlere, alev saçlara sahip, karnı aç birer Brahman-Rākshasa haline gelmişler. Ondan sonra ormanda hayvan yakalayıp yemeye başlamışlar.

Sonra bir gün olağanüstü güçleri olan bir çileciye saldırmışlar, o da kendini savunup lanet okumuş ve çocuklar da birer Pişāça haline gelmişler. Ardından bir Brahmanın ineğini çalarken üzerindeki büyüler yüzünden Çandāla'ya dönüşmüşler.

Ellerinde yayla Çandāla olarak aç susuz dolaşırken, haydutlarla dolu bir köye gelmişler. Köyün muhafızları onları hırsız sanıp yakalamışlar, kulaklarını, burunlarını kesmişler. Bağlayıp sopalarla dövmüşler ve o halde haydut şefinin önüne götürmüşler. Şefin sorusu üzerine çocuklar korku, açlık ve acıyla kıvrana kıvrana başlarından geçeni anlatmışlar. Acıyan şef onları serbest bırakmış ve demiş ki: 'Burada kalın ve yemek yiyin, korkmayın. Buraya ayın sekizinci günü geldiniz, bugün bizim Kārttikeya'ya tapındığımız gündür, ziyafetimize siz de katılın.' Haydutlar böyle söyledikten sonra Dürgā'ya tapınmışlar, iki Çandāla'ya yemek vermişler, gözleri gibi bakıp onları şaşırtmışlar. Bu ikisi orada, hırsızların arasında çala çırpa yaşarken zamanla çetenin reisleri haline gelmişler.

Bir gece bu çete reisleri adamlarıyla birlikte, Tanrı Şiva'nın barındığı yerlerden biri olan büyük bir şehri soymaya gitmişler. Böyle saldırılar için şehri gözleyen casusları varmış. Hırsızlar kötü belirtiler gördükleri halde vazgeçmemişler, girip bütün şehri ve tanrının tapınağını soymuşlar. Şehir sakinleri tanrılarına yalvarmış, öfkelenen Şiva da hırsızları kör etmiş. Şehir sakinleri hırsızların bu hale gelmesinin Tanrı Şiva'dan olduğunu anlamışlar, bir araya gelip sopalarla ve taşlarla onları yaralamış-

lar. Görünmeden gelen Ganalar, hırsızların bir kısmını dere yataklarına fırlatmış, bir kısmını de vurup yere sermişler.

Şehir halkı tam iki çete reisini öldüreceklermiş ki onlar bir anda kısa kuyruklu iki köpek haline gelivermişler. Bu biçimlerinde aniden önceki yaşamlarını hatırlamışlar, Şiva'nın önünde dans etmeye başlamış ve kendilerini onun korumasına bırakmışlar. Şehir halkı, Brahmanlar, tüccarlar ve herkes bunu görünce, hırsız korkusunu bir yana bırakıp gülerek evlerine gitmişler. Bir hayal perdesi içinde olan ve köpeğe dönüşen bu ikisi de ortadan kaybolmuş, gerçeği fark ederek, oruç tutup katı bir çilecilikle Şiva'ya tapınmışlar. Ertesi gün bayram eden ve Şiva'ya tapan şehir halkı köpeklerin meditasyona dalmış olduğunu görmüş, onlara yiyecek vermişler. Fakat köpekler yiyeceğe dokunmamışlar.

İki köpek günlerce böyle devam etmişler, onları gören Ganalar Şiva'ya gidip, 'Ey tanrım, tanrıçanın lanet okuduğu bu iki Gana, yani Pingeşvara ve Guheşvara uzun zamandır çile dolduruyorlar, lütfen onlara acıyın,' demişler. Kutlu tanrı buna, 'Bu iki Gana köpek halinden çıkıp karga olsun,' diye cevap vermiş. Onlar da karga olmuşlar, atılan pirinçleri yemişler, önceki yaşamlarını hatırlayıp Şiva'ya tapınarak mutlulukla yaşamışlar.

Bir süre sonra onların kendisine gösterdikleri bağlılıktan hoşnut kalan Şiva, önce akbaba, sonra da tavus kuşu olmalarını sağlamış. Zaman içinde soylu Ganalar kuğu olmuşlar ve bu durumda da Şiva'ya sarsılmaz bir bağlılık göstermişler. Nihayet kutsal sularda yıkanarak, söz oruçları tutarak, meditasyon ve tapınmayla tanrının sevgisini kazanmışlar, olağanüstü bir iç görüyle her türlü altın ve mücevherin sahibi olmuşlar.

İşte biz, Pārvatī'nin lanetiyle böyle acılar çeken ve şimdi kuğu biçiminde olan Pingeşvara ile Guheşvara'yız. Cayā'nın kızına âşık olan Gana Manipushpeşvara yeryüzüne siz Kral Brahmadatta olarak düştü. Cayā'nın kızı karınız Somaprabhā olarak, Dhūrcāta da veziriniz Şivabhūti olarak doğdu. İç görümüz sayesinde, Pārvatī'nin lanete koyduğu sonu hatırlayarak gecele-

yin size göründük. Bu sayede bugün burada toplanmış olduk ve size anlayış gücü vereceğiz.

Gelin tanrıların Asura Vidyuddhvaca'yı yok etmek için çile doldurdukları, doğru adı Siddhīşvara olan, Şiva'nın kutsal Tridaşa dağına gidelim. Tanrılar, Şiva'nın sayesinde tüm Vidyādhara prenslerin başı olan Muktāphalaketu'nun yardımıyla o Asurayı öldürdüler. Muktāphalaketu Tanrı Şiva'nın lanetiyle insan biçimini aldı ve yine o tanrının lütfuyla eşi Padmāvatī ile yeniden birleşti. Biz de o kutsal yere gidip Şiva'ya tapındıktan sonra evimize döneceğiz, çünkü tanrıçanın ettiği lanet böylece sona erecek." İki göksel kuğu Kral Brahmadatta'ya bunları anlatınca kral da Muktāphalaketu öyküsünü merak etmiş.

CXV. Bölüm

Sonra Kral Brahmadatta iki göksel kuğuya demiş ki: "Muktāphalaketu, Vidyuddhvaca'yı nasıl öldürdü? Lanet sonucu edindiği insan bedeninden ayrılıp nasıl yeniden Padmāvatī'yi elde etti? Bana önce bunu anlatın, sonra ne yapacaksanız yapın." Kuşlar bu sözü işitince başlamışlar Muktāphalaketu öyküsünü anlatmaya.

"Bir zamanlar tanrıların baş edemediği Vidyutprabha adlı bir Daitya kral varmış. Bir oğul isteğiyle Ganj nehri kıyısına gitmiş ve karısıyla birlikte Brahma'ya tapınarak yüz yıl çile doldurmuş. Ondan hoşnut kalan tanrı, krala tanrıların baş edemeyeceği Vidyuddhvaca adlı bir oğul vermiş.

Daitya kralın oğlu daha çocukken bile büyük bir cesarete sahipmiş. Bir gün şehirlerinin her yönden korunduğunu görüp bir arkadaşına şöyle demiş: 'Söyle dostum, neden korkuyoruz ki bu şehir ordular tarafından böyle korunuyor?' Arkadaşı demiş ki: 'Biz tanrılar kralı İndra'ya düşmanız, şehir bu yüzden böyle korunuyor. Her yönden gelen bir milyon fil, bir milyon dört yüz bin atlı araba, kırk bin süvari, yüz milyon piyade gece gündüz nöbetleşe olmak üzere yedi yıldır şehri koruyor.'

Bunu işiten Vidyuddhvaca demiş ki: 'Kendi gücüyle değil de başkalarının gücüyle korunan taht olmayıversin! Katı bir çileciliğe girer, kendi gücümle düşmanı yenip küstahlığına son veririm.' Böyle söyleyen Vidyuddhvaca arkadaşının engelleme çabalarına aldırmaksızın, ailesine de haber vermeden ormana çile doldurmaya gitmiş.

Ancak anne ve babası bunu işitmiş, sevgili çocuklarının peşinden ormana gidip demişler ki: 'Acele davranma oğlum, katı çilecilik senin gibi bir çocuk için uygun değil. Tahtımız düşmanlarımızın üstünde zaferle şahlanır, bu dünyada ondan daha güçlüsü var mı? Kendini neden boşa yoruyorsun? Neden bizi üzüyorsun?' Anne ve babası böyle söyleyince Vidyuddhvaca cevap vermiş: 'Çocuk da olsam çilecilik yapıp göksel silahlar kazanacağım. Ülkemiz düşmanlarımıza karşı sağlam görünse de ben bundan emin değilim.'

Kararında ısrarlı olan Asura Vidyuddhvaca anne ve babasını göndermiş, Brahma'nın gönlünü kazanmak üzere çileciliğini sürdürmüş. Üç yüz yıl meyve yiyerek yaşamış, bir o kadar süreyi de sadece nefes alıp su içerek geçirmiş. Vidyuddhvaca'nın yeryüzünün düzenini allak bullak eden çileciliğini gören Tanrı Brahma ona görünmüş, istediği Brahma silahını vererek demiş ki: 'Bu Brahma silahı Paşupati Rudra'nınki hariç, başka hiçbir silah tarafından yok edilemez. Eğer zafer istiyorsan silahı gereksiz kullanmamalısın.' Brahma bunu söyleyip gitmiş, Daitya da evine dönmüş.

Vidyuddhvaca, babası ve kuvvetleriyle düşmanlarının üstüne yürümüş. Onun yaklaştığını işiten tanrılar kralı İndra, dostu Vidyādharalar kralı Çandraketu ve Gandharvalar kralı Padmaşekhara ile birlikte onu karşılamaya çıkmış. Ordularıyla göğü kaplayan Vidyuddhvaca yaklaşırken, Rudra ve diğer tanrılar da savaşı izlemek için toplanmışlar. İki ordu arasında birbirlerine fırlattıkları silahlarla güneşi kapatıp ortalığı karanlığa boğan bir savaş başlamış. Öfkeyle kabaran savaş denizinde yüzlerce savaş arabası akıntıya kapılmış, atlar ve filler dalgalara yuvarlanıp gitmişler.

Tanrılarla Asuralara arasında teke tek dövüşler başlamış. Vidyuddhvaca'nın babası Vidyutprabha öfkeyle İndra'nın üstüne gitmiş. Onun silahlarıyla serseme dönen İndra şimşeğini fırlatmış. Çarpılan Daitya ölüp yere düşmüş. Buna öfkelenen Vidyuddhvaca İndra'ya saldırmış. Yaşamı henüz tehlikede olmadığı halde Brahma silahını kullanmış, diğer büyük Asuralar da başka silahlarla saldırmışlar. Bunun üzerine İndra, Tanrı Şiva'nın kendisine verdiği Paşupati silahını aklına getirmiş, silah hemen önünde bitivermiş. Ona tapınıp düşmanlarının üstüne göndermiş. Yiyip yutan bir ateş olan silah Asura ordusunu yok etmiş. Ancak bir çocuk olmasına rağmen, Vidyuddhvaca sadece sersemleyip bilincini yitirerek yere düşmüş, çünkü bu silah çocuklara, yaşlılara ve firarda olanlara zarar vermezmiş. Sonra bütün tanrılar zafer kazanmış olarak evlerine dönmüşler.

Bir süre sonra kendine gelen Vidyuddhvaca önce ağlamış, sonra etrafındaki sağ kalan askerlerine demiş ki: 'Zafer kazanacağımız halde Brahma silahının boşa gitmesi yüzünden kazanamadık. Şimdi gidip İndra'ya saldıracağım ve öleceğim. Babam öldürüldü, artık şehre geri dönemem.' Bunun üzerine babasının yaşlı bir veziri şöyle söylemiş: 'Bugün gereksiz yere kullanılan Brahma silahı Şiva'nın silahı karşısında etkisini gösteremedi. Düşmanına gereksiz kafa tutmamalısın, yoksa onu güçlendirir, kendini de mahvedersin. Sağlıklı düşünen insan hayatını sakınır, gücünü topladığında intikam almaya kalkışır, sonra da ününü tüm dünyaya yayar.'

Yaşlı vezir böyle söyleyince Vidyuddhvaca, 'O zaman sen dön krallığa sahip çık, ben gidip yüce Tanrı Şiva'ya tapınacağım,' demiş.

Böyle söyleyip, kendisiyle kalmak istedikleri halde bütün adamlarını göndermiş, kendi yaşında beş genç Daitya ile birlikte Kailāsa dağının dibinde, Ganj nehrinin kıyısında çileye başlamış. Yaz olduğunda ateşin içinde, kış olduğunda suyun içinde oturarak Şiva'yı düşünmüş ve bin yıl boyunca meyve

yiyerek yaşamış. Bir bin yıl daha meyve kökleriyle, sonra bir bin yıl suyla, bin yıl da havayla yaşamış. Beşinci bin yılda hiç yemek yememiş.

Brahma bir kez daha lütufta bulunmak üzere gelmiş, ama Daitya hiç saygı göstermemiş, aksine demiş ki: 'Git buradan! Lütfunun ne kadar işe yaradığını gördük.' Sonra oruç tutarak bir o kadar daha kalmış, nihayet tepesinde gürültüyle bir duman yükselmiş, Şiva ortaya çıkıp ona seslenmiş: 'Bir dilekte bulun.' Daitya, 'Tanrım, lütfunla İndra'yı öldürmek istiyorum,' demiş. Tanrı, 'Kalk bakalım, öldürmekle yenmek arasında bir fark yoktur, bu yüzden İndra'yı yenip onun cennetinde kalacaksın,' demiş.

Bunu söyleyen tanrı ortadan kaybolmuş, isteğinin yerine geleceğini anlayan Vidyuddhvaca da orucunu bozup evine gitmiş. Yokluğundan dolayı üzülmekte olan halk ve babasının vezirleri onu mutlulukla karşılamışlar. Sonra Vidyuddhvaca hemen Asura ordusunu toplayıp savaşa hazırlanmış, savaşa hazırlanması için de İndra'ya bir elçi göndermiş. Göğü kaplayan sancaklarla ilerlemiş ve gök sakinlerinin isteğinin yerine gelmekte olduğunu düşünmüş. Onun bir lütufla geri döndüğünü bilen İndra telaşa kapılmış, ama tanrıların tavsiyesiyle ordusunu hazırlamış.

Vidyuddhvaca gelmiş ve iki ordu arasında dostun düşmanın birbirinden ayrılmadığı korkunç bir savaş cereyan etmiş. Subāhu'nun başını çektiği bir grup Daitya fırtına tanrılarıyla savaşmış, Pingāksha ve adamları Zenginlik Tanrısı ve ordusuyla, Mahāmāya ve adamları Ateş Tanrısı ve ordusuyla, Ayahkāya ve adamları Güneş Tanrısı ve ordusuyla, geri kalanlar da Gandharvalarla ve onların birlikleriyle savaşmışlar. Savaş yirmi gün sürmüş. Yirmi birinci gün tanrılar bozguna uğramışlar.

Tanrılar kaçıp cennete girmişler, sonra İndra çıkıp fili Airāvana'nın üzerinde savaşa devam etmiş. Tanrı orduları onun etrafında toplanmışlar ve Çandraketu'nun başı çektiği Vidyādhara krallarıyla yeniden yürüyüşe geçmişler. Vidyuddhvaca ba-

basının intikamını almak için İndra'ya saldırdığında Asuralarla tanrıların birbirini kılıçtan geçirdiği korkunç savaş yeniden başlamış. Tanrıların kralı Asuraların önderinin yayını defalarca kırmış, ikisi birbirlerine sayısız ok fırlatmışlar. Şiva'nın lütfuyla kendini mutlu hisseden Vidyuddhvaca, topuzunu kaptığı gibi İndra'nın üstüne saldırmış. Sıçrayıp Airāvana'nın hortumundan tırmanmış ve kafasının üstündeki sürücüyü öldürmüş. Sonra topuzuyla tanrılar kralına bir darbe vurmuş, İndra da ona benzer bir karşılık vermiş. Ama Vidyuddhvaca ikinci bir darbe indirince İndra bayılıp Rüzgâr Tanrısı'nın arabasına düşmüş. Rüzgâr Tanrısı da İndra'yı düşünce kadar hızlı bir şekilde kavgadan uzak bir yere götürmüş. Vidyuddhvaca da yere düşmüş.

O sırada gökten bir ses gelmiş: 'Bugün lanetli bir gün, İndra'yı hemen dövüşün dışına taşı.' Rüzgâr Tanrısı arabasını bütün hızıyla sürüp İndra'yı uzaklaştırmış, Vidyuddhvaca da onun peşine düşmüş. Bu sırada sürücüsü ölmüş olan fil Airāvana çılgına dönerek saldırıp askerleri sağa sola dağıtmış. Tanrıların ordusu savaşı bırakıp İndra'nın peşine düşmüş. Tanrı Brihaspati çok korkmuş olan İndra'nın karısı Şaçī'yi Brahma'nın cennetine götürmüş. Zafer kazanmış olan Vidyuddhvaca boş bulduğu Amarāvatī'ye ordularıyla girmiş.

Kendisine gelen İndra, uğursuz bir anda bulunduğunu anlayarak bütün tanrılarla birlikte Brahma'nın cennetine saklanmış. Brahma, 'Üzülme, şu anda Şiva'nın lütfu üstün, ama eski durumunu yeniden kazanacaksın,' diyerek onu sakinleştirmiş ve kendi bölgesinde her türlü zevkle donatılmış Samadhisthala adlı bir yeri kalması için İndra'ya vermiş. Tanrılar kralı İndra orada karısı Şaçī ve fili Airāvana ile birlikte kalmış. Vidyādhara kralları da onun emriyle Rüzgâr Tanrısı'nın cennetine gitmişler. Gandharva ileri gelenleri ulaşılamaz ay dünyasına, diğerleri de başka dünyalara gitmişler. Tanrıların yaşadığı bölgeleri ele geçiren Vidyuddhvaca ise, davullar eşliğinde, eşsiz bir kral olmanın mutluluğunu yaşamış.

Rüzgâr Tanrısı'nın dünyasında uzun süre kalan Vidyādhara Çandraketu, kendi kendine demiş ki: 'Yüksek konumumdan düşmüş olarak burada ne kadar çok kaldım! Düşmanım Vidyuddhvaca çilecilik gücüne artık sahip değildir, fakat duydum ki dostum Gandharvalar kralı Padmaşekhara çile doldurmak üzere ay dünyasından ayrılıp Şiva şehrine gitmiş. Şiva ona bir lütufta bulunur mu, bulunmaz mı bilmiyorum. Bunu anlarsam ne yapacağımı da daha iyi bilirim.'

Çandraketu bu düşünceler içindeyken, bir lütfa ermiş olan dostu Gandharvalar kralı, ona doğru yaklaşmış. Çandraketu kralı kucaklayıp sorunca o da anlatmış: 'Şiva şehrine gittim ve onun için çile doldurdum. Tanrı şöyle dedi: "Git, soylu bir oğlun olacak, krallığına yeniden kavuşacaksın. Çok güzel bir kızın olacak, Vidyuddhvaca'yı öldüren muzaffer kişi de onun kocası olacak.' Şiva'dan bunları işittikten sonra sana söylemek için buraya geldim."

Gandharvalar kralından bunları işiten Çandraketu demiş ki: 'Ben de gidip bu kedere bir son vermek için Şiva'ya tapınayım. Ona tapınmadan amaçlarımıza ulaşamayız.' Bunları söyledikten sonra Çandraketu, karısı Muktāvalī ile birlikte çile doldurmak için Şiva'nın göksel mekânına gitmiş.

Padmaşekhara erdiği lütfu İndra'ya anlatmış, düşmanını haklamayı tasarlayarak çekip at dünyasına gitmiş. Samadhisthala'da barınmakta olan ve düşmanını yenme konusunda içinde umut beliren tanrılar kralı, tanrıların danışmanını aklına getirmiş. Akla getirilir getirilmez hemen beliren danışmanına demiş ki: 'Padmaşekhara'nın çileciliğinden hoşnut kalan Şiva ona Vidyuddhvaca'yı öldürecek bir damat vereceği sözünü vermiş. Demek ki onun zulmüne bir son vereceğiz, tabii benim yüksek konumumdan düşmüş olmanın verdiği üzüntü de son bulacak. Şimdi bize bir çare bul.' Tanrıların danışmanı, İndra'ya demiş ki: 'Padmaşekhara'nın çileciliğiyle bizi düşmanımızın zulmünden kurtaracağı doğrudur, şimdi Vidyuddhvaca'ya karşı durmak için elimizde bir fırsat var. Gel Brahma'ya gidelim, o bize bir yol gösterir.'

Tanrıların danışmanı Brihaspati böyle söyledikten sonra Brahma'ya gitmişler, tapındıktan sonra meramlarını anlatmışlar. Brahma demiş ki: 'Aynı sonucu varmayı sanki ben istemiyor muyum? Ama yarattığı felaketi ancak Şiva giderebilir. Uzun uzun uğraşıp öfkesini yatıştırmak gerek, bu yüzden ona yakın düşünen Vishnu'ya gidelim, o bize bir yol gösterecektir.'

Brahma, İndra ve Brihaspati bu karara vardıktan sonra, kuğuların çektiği bir arabaya binip Şvetadvīpa'ya gitmişler. Orada yaşayanların hepsi de kalpten bağlı oldukları Vishnu'ya benzemek için dört el ve dört kola sahiplermiş, ellerinde kabuk borazan, disk, lotus ve topuz taşıyorlarmış. Orada tanrıyı mücevherlerle süslü bir sarayda, yılan Şesha'nın üstünde yatarken ve karısı Lakshmī'yi da ayağının dibinde dururken bulmuşlar. Önünde eğilmişler, göksel ermişler methiyeler düzmüşler ve uygun koltuklara oturmuşlar. Kutlu tanrı iyi olup olmadıklarını sorunca, başları eğik halde demişler ki: 'Ey tanrı, Vidyuddhvaca hayatta olduğu sürece nasıl iyi olalım ki? Bize yaptıklarını biliyorsun, bunun için buraya geldik. Ne yapılması gerektiğini sen biliyorsun.'

Tanrılar böyle söyleyince Vishnu cevap vermiş: 'Düzenimi bozan ifriti bilmez miyim? Ancak Tripura'yı yok eden yüce tanrı yarattığını yine kendisi yok eder, ben edemem. Bu kötü Daitya'yı onunla yok edersiniz. Size bir yol önereceğim, dinleyin. Şiva'nın Siddhīşvara adlı göksel bir yeri var. Tanrı Şiva orada hep görünür haldedir. Uzun zaman önce bu tanrı bana ve Pracapati'ye alevli bir linga biçiminde görünmüş ve sırrı açıklamıştı. Şimdi oraya gidelim, ona yalvaralım ki bu dünyanın kederine bir son versin!' Vishnu böyle söyledikten sonra, Garuda ve kuğuların çektiği araba olmak üzere iki araçla hep birlikte Siddhīşvara'ya gitmişler. Burası yaşlılık, hastalık, ölüm gibi belalardan uzak bir yermiş. Saf mutluluk varmış, hayvanlar, kuşlar ve ağaçlar hep altındanmış. Orada çeşitli mücevherler içinde farklı biçimlerini gösteren Şiva'nın lingasına tapmışlar, sonra Vishnu, Brahma, İndra ve Brihas-

pati, Şiva'ya bağlılık göstererek, onu hoşnut etmek amacıyla katı bir çilecilik uygulamışlar.

O sırada Çandraketu'nun katı çileciliğinden hoşnut kalan Şiva, Vidyādharalar prensine bir lütufta bulunmuş ve demiş ki: 'Kalk bakalım kral! Kahraman bir oğlun olacak ve savaşta Vidyuddhvaca'yı öldürecek. Bir lanet sonucu insanlar arasında bedenlenecek, tanrılara hizmet edecek, Gandharvalar kralının kızı Padmāvatī için çilecilik yaparak kazandığı erdemle eski durumuna kavuşacak, sonra eşiyle birlikte on kalpa boyunca Vidyādharalara imparatorluk yapacak.' Tanrı böyle söyleyip ortadan kaybolmuş, Çandraketu da karılarıyla birlikte Rüzgâr Tanrısı'nın dünyasına geri dönmüş.

Bu esnada Vishnu ve diğer tanrıların Siddhīşvara'daki katı çileciliğinden memnun kalan Şiva linganın içinden onlara görünmüş ve şunları söyleyerek sevindirmiş: 'Daha fazla üzülmeyin! Katı çilecilik yapan taraftarınız Vidyādharalar kralı Çandraketu'ya bir lütufta bulundum. Benden bir parça olarak kahraman bir oğlu olacak ve bu oğul çok geçmeden Daitya Vidyuddhvaca'yı öldürecek. Sonra tanrılara bir başka hizmette bulunması için bir lanetle insanların dünyasına inecek, oradan Gandharva Padmaşekhara'nın kızı tarafından kurtarılacak ve Gaurī'den bir parça olarak bedenlenmiş olan karısı Padmāvatī ile birlikte Vidyādharaları yönetecek, sonunda bana gelecek. Bu yüzden biraz sabredin, isteğiniz oldu sayılır.' Vishnu ve yanındakilere böyle dedikten sonra Şiva kaybolmuş, Vishnu, Brahma, İndra ve Brihaspati de mutluluk içinde geldikleri yere dönmüşler.

Sonra Vidyādharalar kralı Çandraketu'nun karısı Muktāvalī hamile kalmış, bir süre sonra ihtişamıyla her tarafı aydınlatan bir oğlan doğmuş. Bebek haliyle bile ermişlerin sıkıntılarını kaldırır gibiymiş. Doğduğunda gökten şu ses işitilmiş: 'Çandraketu, oğlun Asura Vidyuddhvaca'yı öldürecek ve bil ki onun adı Muktāphalaketu olacak.'

Bunu söyleyip Çandraketu'yu sevindiren ses kaybolmuş ve gökten çiçek yağmuru yağmış. Olanları duyan Padmaşekha-

ra, İndra ve saklanmış olan diğer tanrılar oraya gelmişler. Şiva'nın lütfunu aralarında konuştuktan sonra mutluluk içinde evlerine gitmişler. Her türlü kutsal tören yapılan Muktāphalaketu büyümüş, o büyüdükçe tanrıların mutluluğu da artmış.

Çandraketu'nun oğlunun doğumundan bir süre sonra Gandharvaların yüce efendisi Padmaşekhara'nın bir kızı olmuş. Doğduğunda gökten bir ses gelmiş: 'Ey Gandharvalar kralı, kızın Padmāvatī, Vidyuddhvaca'yı ortadan kaldıracak olan Vidyādharalar kralının karısı olacak.' Padmāvatī coşkun parlaklığıyla etrafa abıhayat damlaları saçarak büyümüş.

Henüz bir çocuk olan akıllı Muktāphalaketu, Şiva için çile doldurmuş, oruç tutmuş ve başka şekillerde tapınmış. Bir süre sonra, on iki günlük bir orucun ardından meditasyon yaparken kutlu Şiva ona görünmüş ve demiş ki: 'Bağlılığından hoşnut kaldım, sana her türlü silahın ve sihir biliminin istediğin zaman önünde olmasını lütfediyorum. Ayrıca düşmanların tarafından alt edilmemen için şu yılmaz kılıcı veriyorum.' Tanrı bunları dedikten sonra kaybolmuş, prens de bir sürü silahla güçlü ve cesur hale gelmiş.

Artık gökyüzünde oturmakta olan Asura Vidyuddhvaca bir gün göksel Ganj nehrinde eğleniyormuş. Yukardan suların çiçektozu ve fil pisliği taşıyarak geldiğini görmüş. Hizmetçilerine, 'Gidin bakın bakalım, suyun yukarısında eğlenen kim?' diye sıkıntıyla söylenmiş. İfritler gidip bakmışlar, bir de görmüşler ki Şiva'nın öküzüyle İndra'nın fili suda oynaşıyorlar. Geri gelip Daitya krala şöyle demişler: 'Kralım, suyun yukarı kısmında Şiva'nın öküzü ile İndra'nın fili Airāvana oynaşıyorlar. Bu çiçektozları ve fil kiri onlardan geliyor.' Bunu işiten Asura öfkelenmiş, kibirlenmiş ve tüm kötülüğüyle adamlarına emretmiş: 'Gidin, o öküzle fili hemen buraya getirip bağlayın.' Asuralar gidip onları yakalamaya çalışmışlar, ancak sinirlenen öküzle fil onları kovalamış ve bazılarını öldürmüş. Kaçanlar gelip durumu Vidyuddhvaca'ya anlatmışlar, o da iyice öfkelenmiş, üstlerine en güçlü ifritleri göndermiş.

Öküzle fil ifrit ordularını ezip geçmişler, sonra öküz Şiva'ya, fil de İndra'ya geri dönmüş.

İfritlerin ilerlediğini işiten İndra, fili Airāvana'ya göz kulak olmuş ve düşmanlarını yok etme zamanının geldiğine kanaat getirmiş. Durumu Brahma'ya bildirmiş, tanrılardan, Vidyādharalardan ve öteki müttefiklerden oluşan kuvvetlerini toplamış, filine binip düşmanlarını yok etmek üzere yola çıkmış, karısı Şaçī de başarılı olması için arkasından gerekli törenleri yapmış.

CXVI. Bölüm

Sonra İndra cennete varmış, Şiva'nın güven verdiği kuvvetlerini toplamış, uygun bir fırsat ve güç sahibi olmuş. Bunu gören Vidyuddhvaca savaşmak için ordusuyla üzerine yürümüş. Ama yürümeye başlaığında kötü belirtiler ortaya çıkmış. Sancaklarına yıldırım düşmüş, başının üstünde akbabalar dönmüş, devletlerini temsil eden şemsiyeler kırılmış, çakallar ulumuş. Bunlara aldırış etmeyen Asura ilerlemeyi sürdürmüş ve sonra tanrılarla Asuralar arasında müthiş bir savaş patlak vermiş.

İndra, Vidyādharalar kralı Çandraketu'ya demiş ki: 'Muktāphalaketu neden gelmedi?' Çandraketu alçakgönüllülükle cevap vermiş: 'O kadar acele savaşa başladım ki ona söylemeyi unuttum, ama hiç şüphe yok, işitip gelecektir.' Bunu duyan tanrı hemen Rüzgâr Tanrısı'nın becerikli arabacısını soylu Muktāphalaketu'yu çağırması için göndermiş. Ayrıca babası Çandraketu da kendi muhafızını bir araba ve bir grup adamla birlikte onu getirmesi için göndermiş.

Ancak babasının ifritlerle savaşa gittiğini öğrenen Muktāphalaketu, adamlarıyla yola çıkmış bile. Filine binmiş, annesi ona şans getirecek törenleri yapmış ve elinde Şiva'nın kılıcıyla Rüzgâr Tanrısı'nın dünyasından yola çıkmış. Tam yola çıktığında gökten çiçek yağmurları yağmış, tanrılar davullarını çalmış ve tatlı bir rüzgâr esmiş. Vidyuddhvaca'dan kaçıp sakla-

nan bütün tanrılar onun çevresinde toplanmışlar. Muktāphalaketu ordusuyla ilerlerken, yolda Meghavana adlı büyük bir Pārvatī tapınağı görmüş. Tanrıçaya bağlılığı onu tapınmadan ilerlemekten alıkoymuş. Filinden inmiş, eline göksel çiçekler alıp tanrıçaya tapınmış.

O sırada Gandharvalar kralı Padmaşekhara'nın kızı Padmāvatī babasına başarı için tören yapan annesinden ayrılmış, tanrıçadan savaşta babasına yardım etmesini dilemek için Pārvatī tapınağına yaklaşmaktaymış.

Yolda hizmetçilerinden biri demiş ki: 'Henüz bir sevgili seçmiş değilsin, annen baban için çile doldurup tören yapıyor, sen kimin için yapacaksın?' Padmāvatī demiş ki: 'Dostum, baba kızlarına mutluluk getiren tanrıdır. Ayrıca ben kendime benzersiz bir eş seçtim. Vidyuddhvaca'yı öldürecek olan Vidyādharalar kralının oğlu Muktāphalaketu. Bunu bana Tanrı Şiva nasip etti. Annemle babam konuşurken duymuştum. Şimdi o da savaşa gitmiş veya gidiyor olmalı, bu yüzden Tanrıça Pārvatī'den babam için yardım isterken müstakbel kocam için de isteyeceğim.'

Prenses böyle söyleyince hizmetçi kız cevap vermiş: 'Çabaların çok yerinde, umarım ileride amacına ulaşırsın.' Kız bu sözü söylediği sırada prenses de Pārvatī tapınağının yakınındaki büyük ve güzel göle gelmiş. Göl tamamen açmış altın sarısı lotuslarla doluymuş ve sanki yüzünden taşan güzelliği yansıtır gibiymiş. Gandharva kız tanrıçaya sunacağı lotusları toplamak için göle inmiş, tam yıkanmaya hazırlanırken, bütün erkekleri tanrılarla savaşmaya gitmiş olan iki Rākshasī et arayarak oraya doğru gelmişler. Rākshasīlerin is gibi kara dev vücutları, sarkık göğüs ve göbekleri varmış, saçları diken dikenmiş ve iğrenç dişlerinin arasından alev püskürtüyorlarmış. Gece gezgini serseri yaratıklar, Gandharva prensesi görür görmez aşağı inmişler, onu yakaladıkları gibi gökyüzüne kaçırmışlar.

Ancak prensesin arabasında bulunan peri, onları engellemeye çalışmış, hizmetçileri de, 'İmdat!' diye bağırmışlar. Bu ses-

ler tapınmayı bitirip tapınaktan çıkmakta olan Muktāphalaketu'nun kulağına gitmiş. Büyük kahraman, iki Rākshasī arasında iki kara bulut arasındaki yıldırım gibi duran Padmāvatī'yi görünce hemen koşmuş, birer tokat patlattığı Rākshasaları yere serip kızı kurtarmış. Beli dalga gibi kıvrılarak abıhayat nehri gibi akan kıza bakmış. Yaratıcı sanki onu tüm güzelliklerin özeti gibi yaratmışmış. Kıza baktığı anda duyularını yitirmiş, içi arzuyla dolmuş, bir resim gibi öylece kalakala kalmış.

Rākshasīlerden kurtulup korkusu geçmiş olan Padmāvatī de kendine gelmiş, gözlere şenlik gibi gelen prense bakmış ve onun kadınlara ne kadar uygun olduğunu, bedeninin Aşk Tanrısı ile ayın karışımından oluştuğunu düşünmüş. Utangaçlıkla başını yere eğmiş ve arkadaşına demiş ki: 'Şansı açık olsun! Yabancı bir erkeğin yanında durmamalıyım.'

Muktāphalaketu kızın arkadaşına sormuş: 'Hanımefendi ne dedi?' Kız da, 'Bu sevgili hanım siz hayatını kurtaran kişiye şans diledi ve yabancı bir erkeğin yanından uzaklaşalım dedi.' diye cevaplamış. Bunu işiten Muktāphalaketu heyecanla konuşmuş: 'O kimdir? Kimin kızıdır? Hangi şanslı kişi bir önceki yaşamında yaptığı iyi işlerle onu eş olarak alabilir acaba?'

Prensesin kadın hizmetçisi cevap vermiş: 'Soylu efendim, arkadaşım Gandharvalar kralı Padmaşekhara'nın kızı Padmāvatī'dir. Tanrı Şiva onu Vidyuddhvaca'yı öldürecek olan, İndra'nın müttefiki, dünyanın sevgilisi, Çandraketu'nun oğlu Muktāphalaketu'ya kısmet etti. O buradaki Pārvatī tapınağına şu an savaşta olan babası ve müstakbel kocası için başarı dilemeye gelmişti.'

Bunu işiten Çandraketu'nun oğlunun adamları, 'Tebrikler, işte müstakbel kocası,' diye bağırmışlar. Böylece iki âşık birbirlerine bakakalmışlar, ikisi de, 'Bugün iyi ki buraya gelmişim,' diye düşünmüşler. Utangaç utangaç bakışmayı sürdürmüşler. Onlar bu haldeyken, davullar birisinin geldiğini haber etmiş ve bir arabayla Rüzgâr Tanrısı ile Çandraketu'nun muhafızı çıkagelmiş.

Rüzgâr Tanrısı ve muhafız arabadan inmişler, Muktāphalaketu'ya yaklaşıp demişler ki: 'Şu an savaş alanında bulunan tanrıların kralıyla babanız Çandraketu sizi istiyorlar, bu arabaya binip bizimle gelin.' Her ne kadar kalbi Padmāvatī'de olsa da Vidyādhara kralının oğlu büyüklerinin dediğini yapmış ve arabaya binmiş. İndra'nın gönderdiği zırhı giydikten sonra sık sık başını çevirip Padmāvatī'ye bakmış.

Padmāvatī de iki Rākshasīyi yere serip kendisini kurtaran kahraman gözden kaybolana kadar arkasından bakmış, orada Şiva ve Pārvatī'ye tapınmış ve o andan itibaren sevgilisinin başarısından emin olana kadar orada çileye devam etmiş.

Kafasında zafer için hayırlı bir işaret gibi kalan kızı düşünen Muktāphalaketu tanrılarla Asuraların savaştığı yere gelmiş. Silahlı olarak geldiğini gören ifritler hemen ona saldırmışlar. Ancak yiğit kişi ok yağmuruyla kafalarını uçurmuş ve ifritleri dört yönü koruyan tanrılara sunarak adeta zafer bayramının açılışını yapmış.

Ordusunun Muktāphalaketu tarafından yok edildiğini gören Vidyuddhvaca ona kendisi saldırmış. Genç adamı oklarıyla vurunca, bütün Asura ordusu her taraftan akın akın Çandraketu'nun oğluna saldırmış. Bunu gören İndra, hemen Siddhalar, Gandharvalar, Vidyādharalar ve tanrılarla birlikte ona arka çıkmış.

Oklar, mızraklar, baltalar, topuzlar havada uçuşmuş, sayısız savaşçı hayatını kaybetmiş, kan nehirlerinde fil ve at bedenleri timsahlara, fillerin başındaki mücevherler kumlara, kahramanların başları da taşlara karışmış.

Şarap yerine kan içen et yiyici ifritler, titreyen bedenlerle dans ediyormuş. Tanrılarla Asuraların dalgalanan bu savaş denizinde, zafer med cezir gibi bir o tarafa bir bu tarafa gidip geliyormuş. Savaş bu şekilde yirmi dört gün sürmüş, Şiva, Vishnu ve Brahma bu savaşı arabalarından izlemişler.

Yirmi beşinci günün sonunda, iki ordunun ileri gelen savaşçıları arasında teke tek dövüşler başlamış. Derken Muktāpha-

laketu arabada, Vidyuddhvaca fil üstünde olmak üzere dövüşmeye başlamışlar. Muktāphalaketu onun güneş silahını karanlık silahıyla, soğuk silahını sıcak silahıyla, kaya silahını şimşek silahıyla, yılan silahını Garuda silahıyla etkisiz hale getirmiş, sonra fil sürücüsünü ve filini birer ok atışıyla öldürmüş. Vidyuddhvaca bir arabaya binmiş, Muktāphalaketu arabacıyı ve atları öldürmüş. Vidyuddhvaca sihirden medet ummuş. Bütün ordusuyla birlikte gökyüzüne yükselip görünmez olmuş, yukardan tanrılara taşlar, silahlar yağdırmaya başlamış. Muktāphalaketu'nun fırlattığı yoğun okları ateş yağmuruyla etkisiz kılmış.

Sonunda Muktāphalaketu tüm dünyayı kavuracak güçte olan Brahma silahını göndermiş. Silah güçlü Asurayı ve tüm ordusunu yok etmiş, Vidyuddhvaca ölü olarak yere düşmüş. Geri kalanlar, yani Vidyuddhvaca'nın oğlu Vacradamshtra ve adamları da Rasātala dünyasının dibine kaçmışlar.

Gökten, 'Yaşasın, yaşasın,' diye bağıran tanrılar, soylu Muktāphalaketu'nun üstüne çiçek yağmuru yağdırmışlar. Düşmanı öldürülüp eski konumuna geri dönen İndra, cennetine gitmiş ve üç dünyada da büyük sevinç olmuş. Şaçī ile birlikte Pracāpati gelmiş, Muktāphalaketu'nun başına görkemli bir taç giydirmiş. İndra boynundaki kolyeyi çıkarıp krallığını yeniden kazandıran kahraman prensin boynuna takmış. Onu kendisiyle eşit seviyede bir tahta oturtmuş ve tüm tanrılar Muktāphalaketu'yu kutlamışlar. İndra, muhafızını Asura Vidyuddhvaca'nın şehrine göndermiş ve Muktāphalaketu'ya vermek üzere onu kendi şehrine katmış.

Sonra Padmāvatī'yi prense vermek isteyen Gandharva Padmaşekhara anlamlı anlamlı Yaratıcı'nın yüzüne bakmış. Onun içini bilen Yaratıcı, Gandharva kralına demiş ki: 'Hâlâ yapılacak bir iş var, biraz bekle.' Sonra bağırış çağırışlarla İndra'nın zaferi kutlanmış, Rambhā ve diğerleri dans edip şarkı söylemişler. Kutlamaların başladığını gören Yaratıcı gitmiş. Lokapālaları onurlandıran İndra onları çeşitli yerlere göndermiş. Gandharva kral Padmaşekhara ve adamlarını da onurlan-

dırıp kendi Gandharva şehirlerine yollamış. En yüksek saygıya layık gördüğü Muktāphalaketu ve Çandraketu'yu da kendi Vidyādhara şehirlerine uğurlamış. Dünyanın başına bela olan ifriti yok eden Muktāphalaketu, babası ve Vidyādhara krallarıyla birlikte sarayına dönmüş. Uzun bir ayrılıktan sonra babasıyla birlikte zaferle dönen kahramana tüm halk, şehri mücevher ve bayraklarla süsleyerek karşılık vermiş. Tüm hizmetçi ve akrabalarına hediyeler veren Çandraketu, şehirde oğlunun zaferini kutlamak için düzenlenen bayramda ne gerekiyorsa yapmış ve oğlunun başından aşağı zenginlik yağdırmış. Ancak Muktāphalaketu, her ne kadar Vidyuddhvaca'yı öldürüp zafer kazanmış olsa da Padmāvatī'ye kavuşamadığı için eksiklik duyuyormuş. Ama Şiva'nın hükmünü hatırlatan ve çeşitli rahatlatıcı sözler söyleyen arkadaşı Samyataka, prensi bir süre yatıştırmayı başarmış.

CXVII. Bölüm

Bu sırada Gandharvalar kralı Padmaşekhara, görkemli kutlamalar eşliğinde şehrine girmiş. Karısından Padmāvatī'nin tapınakta kendisi için tapındığını işitince kızını çağırtmış. Çile çekmekten ve sevdiğinden ayrı kalmaktan bir deri bir kemik kalmış olan kız babasının ayaklarına kapanmış. Babası onu kutsayıp demiş ki: 'Sevgili kızım, benim için çok zorlu çile çektin, Vidyādharalar kralı Vidyuddhvaca'yı öldüren dünya fatihi Muktāphalaketu senin kocan olsun. Bu hükmü Tanrı Şiva vermişti.'

Babası böyle söyleyince kız başını yere eğmiş. Annesi Kuvalayāvalī demiş ki: 'Kocacığım, prens üç dünyaya da korku salan Asurayı nasıl öldürdü?' Kral bunun üzerine prensin kahramanlıklarını, tanrılarla Asuralar arasındaki savaşı anlatmış. Sonra da Padmāvatī'nin arkadaşı Manohārikā, prensin iki Rākshasīyi öldürüp kızı nasıl kurtardığını anlatmış. Kral ve kraliçe kızlarıyla prensin birbirlerine âşık olduklarını anlayıp sevinmişler,

'Agastya'nın denizi yırtması gibi tüm Asura ordusunu yutan birisine iki Rākshasī ne yapabilir ki?' demişler. Sevgilisinin müthiş cesareti övüldükçe Padmāvatī'nin aşkı iyice alevlenmiş.

Sonra prenses, anne ve babasının yanından ayrılmış, hemen harem dairesinin mücevherlerle kaplı terasına çıkıp özlemle bakınmış. Burası sütunları kıymetli taşlarla bezeli, kafesleri incilerle, zemini pahalı mozaiklerle kaplı, rahat koltuklar ve görkemli tahtlarla döşenmiş, aklın alabileceği her türlü zevkle dolu bir yer olduğu halde, o ayrılık ateşiyle yanıp gidiyormuş. Terastan bakınca büyüleyici bir göksel bahçe görmüş. Bahçe altından ağaçlar ve sarmaşıklarla kaplıymış, pahalı taşlarla süslü yüzlerce gölcükle doluymuş. Bunları görünce şöyle demiş kendi kendine: 'Harika! Bu görkemli şehir, doğduğum ay dünyasından bile daha güzel. Kent dışındaki bahçesiyle Himālayalar'ın tacı Nandana bahçesini bile geçen bu şehri henüz keşfetmedim. Oraya gideyim de güzel çalılıklarda, ağaç gölgelerinin serinliğinde aşk ateşimi biraz olsun söndüreyim."

Böyle düşündükten sonra yavaş yavaş terastan inmiş ve bahçeye gitmek üzere hazırlanmış. Yayan gidemeyeceğinden, çağırdığı kuşlar yardım edip kızı götürmüşler. Bahçeye varınca korulukta bir çardağın altına oturmuş, çiçekler halı gibiymiş ve kulağına göksel şarkılar geliyormuş. Orada da iç huzuru bulamamış, tutkusu azalmamış, tam tersine sevgilisinden ayrı kalmanın verdiği acı daha da büyümüş.

Âşığına özlemini bir resimle olsun gidermek istemiş, sihir gücüyle kâğıt, fırça ve resim malzemeleri edinmiş. Kendi kendine demiş ki: 'Madem Yaratıcı bana sevdiğimden bir tane daha yaratmıyor, öyleyse ben de fırçayla kendim yaparım. Ancak onu kendimi avutacak kadar çizebilirim.' Bu düşüncelerle çizmeye başlamış, resimle meşgulken Padmāvatī'yi göremeyip telaşa kapılan ve aramaya çıkan sırdaşı Manohārikā oraya gelmiş. Sarmaşıkların altında elinde resimle oturan zayıf ve solgun prensese yaklaşınca durmuş. Kendi kendine, 'Prenses burada ne yapıyor bir bakayım?' demiş ve saklanıp beklemiş.

Lotus gözleri yaşa boğulmuş olan Padmāvatī, resme bakarak şu sözleri söylemiş: 'Korkunç Asuraları öldüren, İndra'yı kurtaran sen, nasıl oluyor da beni içine düştüğüm acıdan kurtaramıyorsun? Bir önceki yaşamında iyi işleri az olanlara istek ağacı kuru, Buddha merhametsiz, altın bir taştır. Sen aşk ateşini bilmiyorsun, acımı anlamıyorsun. Daityaların yenemediği seni çiçekten yapılmış aşk okları mı yaralayacak? Fakat ben ne söylüyorum ki? Aslında kader bana karşı, gözlerimi gözyaşlarıyla örtüyor, bir resimde bile olsa seni görmemi engelliyor.' Bu sözleri söyleyen prenses öyle bir ağlamış ki gözyaşları kopan kolyesinden yere saçılan iri inci taneleri gibi dökülmüş.

O sırada arkadaşı Manohārikā yaklaşmış, prenses resmi saklayarak demiş ki: 'Dostum, uzun süredir seni göremiyordum, neredeydin?' Manohārikā gülmüş, 'Seni arayarak dolaşıp duruyordum, neden resmi saklıyorsun? Biraz önce çok güzel bir resim gördüm.' diye cevap vermiş.

Sırdaşı böyle deyince Padmāvatī onun elini tutmuş, başını utançla yere eğmiş ve gözyaşlarına boğulurken şöyle söylemiş: 'Dostum, sana önceden söylemiştim, şimdi neden saklayayım ki? Gaurī tapınağında gördüğümüz prens beni korkunç Rākshasaların ateşinden kurtardı, ama bu defa da aşk ateşine attı, bu ayrılığa dayanamıyorum. Bu yüzden nereye gideceğimi, kiminle konuşacağımı, ne yapacağımı ve kalbim elde edilmesi zor olana bağlıyken nasıl bir çare bulacağımı bilmiyorum.'

Arkadaşı prensese cevap vermiş: 'Sevgili arkadaşım, bu bağlılığın çok tabii ve çok yerinde. Nasıl ki hilal Tanrı Şiva'nın keçeleşmiş saçlarıyla birleşirse, sizin birleşmeniz de böyle bir azamet yaratacaktır. Üzülme, o da sensiz yaşayamaz. Prensin de senin kadar etkilendiğini görmedin mi? Seni gören kadınlar bile erkek olup sana âşık olmak isterler, elindeki bir erkek mi olmayacak? O sana denk birisi, bu iş daha da ilerleyecek. Şiva'nın karı koca olacağınızı söylemesi yalan olabilir mi? Bir şeyi çok isteyen insanlar bir süre acı çekseler de sonunda isteklerine ka-

vuşurlar. Bu yüzden rahat ol! Prens eninde sonunda kocan olacak. İstersen rahatlıkla herhangi bir koca bulursun, ama kimse onu sana yakıştırmaz.'

Prensesin hizmetçisi ve sırdaşı olan arkadaşı böyle deyince prenses cevap vermiş: 'Dostum, bunları bilsem de elimden ne gelir? Kalbim efendimden ayrı kalmayı kaldıramayacak ve korkarım Aşk Tanrısı Kāma bu işle daha fazla ilgilenmeyecek. Zira onu düşündüğümde aklım karışıyor, her yerim titriyor, soluğum bedenimi terk edecek gibi oluyor.'

Prenses bu sözleri söyledikten sonra bayılıp arkadaşının kollarına yığılmış. Arkadaşı ağlamaya başlamış, ayıltmak için yüzüne su serpmiş, yapraklarla yelpazelemiş. Ona lotus yapraklarından bilezik ve kolye takmış, sandal ağacı yağıyla ovmuş, lotus yapraklarından yatağa yatırmış. Bunlar prensesin ateşini düşürürken arkadaşınınkini yükseltmiş.

Padmāvatī konuşmuş: 'Neden boş yere kendini yoruyorsun? Acım bu şekilde geçmez ki! Ama acımı dindirmek için yapabileceğin bir şey var.' Arkadaşı sormuş: 'Senin için her şeyi yaparım, söyle bana, ne yapmamı istiyorsun?' Prenses zorlukla da olsa söylemiş: 'Sevgili dostum, gidip sevdiğimi buraya getirebilirsin, yoksa acım başka türlü geçmeyecek, babam da öfkelenmemeli, aksine buraya gelip beni ona vermeli.' Arkadaşı bu sözler üzerine kararlı bir sesle şöyle demiş: 'Bu kadarsa kendine gelebilirsin. Bu ufak bir iş. Sevdiğini getirmek için hemen babası Vidyādharalar kralı Çandraketu'nun şehri Çandrapura'ya gidiyorum. Rahat ol, hiç kederlenme!'

Manohārikā tarafından rahatlatılan prenses şöyle demiş: 'Öyleyse dostum, yolun açık olsun! Bir an önce git! Üç dünyayı kurtaran, kalbimin kahramanına şunu söyle: "Gaurī tapınağında beni Rākshasīlerden kahramanca kurtaran sen, nasıl oluyor da kadınları perişan eden Aşk Tanrısı Kāma'dan kurtaramıyorsun? Söyleyin bana efendim, dünyaları kurtarıp da kendisini seveni içine düştüğü beladan kurtarmaya yanaşmayan birininki nasıl bir erdemdir?" Kendin de buna benzer söz-

ler ekleyebilirsin.' Bunları söyleyen Padmāvatī arkadaşını göndermiş. Kız sihir gücüyle hazır edilen bir kuşa binmiş ve Vidyādharaların şehrine doğru yola çıkmış.

Umutla dolup kendine gelen Padmāvatī resmi eline almış ve babasının sarayına gitmiş. Odasına çıkmış, hizmetçilerinin yardımıyla yıkanmış, sonra Şiva'ya tapınıp büyük bir bağlılıkla dua etmiş: 'Kutlu tanrı, üç dünyada da sen istemedikçe hiçbir şey olmaz. Eğer Vidyādharalar kralının soylu oğlunu bana koca olarak vermezsen kendimi heykelinin önünde öldüreceğim.'

Prenses bu duayı edince çevresindeki hizmetçiler şaşkınlık ve üzüntü içinde demişler ki: 'Prensesimiz, kendinizi hiçe sayarak neden böyle konuşuyorsunuz? Sizin üç dünyada da elde edemeyeceğiniz bir şey var mı? Siz sevdikten sonra Buddha bile kendini kaybeder! Sizin sevdiğiniz erkeğin ayrıcalıklı bir yeri olur.' Bu sözleri işiten prenses, düşünceli düşünceli şöyle söylemiş: 'İndra ve diğer tanrıların sığındığı, güneşin karanlığı dağıtması gibi Asura ordularını yok eden ve hayatımı kurtaran birini sevmenin çaresi var mı?' Bu sözlerden sonra sevdiği hakkında hizmetçileriyle konuşarak zaman geçirmiş.

Bu sırada hızla yol alan Manohārikā, Vidyādhara kralının şehri Çandrapura'ya varmış. Bu şehri Tanrı Viśvakarman eşsiz bir ihtişamla inşa etmişmiş. Önce Muktāphalaketu'yu aramış, ama bulamamış, sonra kuşuna binmiş ve şehrin bahçesine uçmuş. Bahçenin görkemine hayran olup çok zevk almış. Mücevherlerle parlayan ağaçlar, tek bir ağaçta açan farklı farklı çiçekler, göksel şarkılar söyleyen kuşlar, değerli taşlarla bezeli mekânlar varmış.

Derken, kuş biçimindeki bahçıvanlar onu görmüşler, nazikçe seslenip bir paricāta ağacının dibindeki zümrüt taşın üstüne oturmasını rica etmişler. Oraya oturunca kıza ikramlarda bulunmuşlar. Kız bu davetten çok memnun kalıp şunları söylemiş: 'Hizmetçileri kuş olan, her türlü zevkin bulunduğu ve cennet perilerinin sürekli şarkılar söylediği Vidyādharaların bu görkemli bahçesi ne kadar da harika!' Kendi kendine böyle de-

dikten sonra hizmetçilere yolu sormuş, araya araya sonunda bir paricāta ağacı korusuna varmış. Orada bir ağacın altında, sandal ağacı yağı saçılmış çiçeklerin üstünde hasta yatan Muktāphalaketu'yu görmüş. Gaurī tapınağında gördüğü adamı tanımış, kendi kendine demiş ki: 'Orada gizlenmiş yatıyor, şunun hastalığı neymiş bakayım.'

Bu sırada Muktāphalaketu kendisini yelpazeleyip sandal ağacı yağı ve buzla rahatlatmaya çalışan arkadaşı Samyataka'ya şöyle söylüyormuş: 'Hiç kuşku yok, Aşk Tanrısı buz yerine kor ateş veriyor, sandal ağacı çöp oluyor, yelpazeden gelen yel yanan orman ateşi sanki. Ayrılıktan öyle acı çekiyorum ki her yerim kavruluyor, bu yüzden kendini boşuna yorma dostum! Bu Nandana'dan bile güzel bahçedeki zarif sarmaşıklar, danslar ve göksel varlıkların eğlenceleri bana keder veriyor. Lotus yüzlü Padmāvatī'ye kavuşamadıkça bu keder yok olmayacak. Bunu itiraf etmeye korkuyorum ve sığınacak yerim yok. Tek bir çarem var, sevgilimi gördüğüm Gaurī tapınağına gideceğim. Bakışlarıyla kalbimi orada delmişti. Dağların kızıyla evli Tanrı Şiva'ya tapınacağım, o bana sevgilimi nasıl kazanacağımı gösterecektir.'

Bunları söyleyip doğrulduğu sırada durumdan çok memnun olan Manohārikā kendini göstermiş. Samyataka sevinmiş ve prense demiş ki: 'Şanslısın dostum, isteğin yerine geliyor. Bak, sevgilinin hizmetçisi geliyor! Onu Tanrıça Ambikā'nın çile yerinde prensesin yanında görmüştüm.' Prens sevgilisinin arkadaşına şaşkınlık ve özlemle bakarken, sevinç gözyaşlarına boğulmuş. Gelen kızı gözyaşları içinde yanına oturtmuş ve sevgilisinin nasıl olduğunu sormuş.

Kız cevap vermiş: 'Hiç kuşku yok, kocası olduğunuzda iyi olacak, ama şimdi kötü. Çünkü sizi görüp kalbini çaldırdığından beri kederli, duymuyor, görmüyor. Kolyesini çıkardı, yerine lotus liflerinden kolyeler taktı. Yatakta yatmıyor artık, lotus yapraklarının üstünde yatıyor. Ey muzaffer kişi, vücudu ateşinden kurudu ve dedi ki: "Bir zamanlar aşktan utanan kız, şim-

di sevdiğinden ayrı kaldığı için çok üzgün." Bu mesajı gönderiyor size.' Başka sözler de söyleyen Manohārikā, Padmāvatī'nin ezberlettiği iki cümleyi de tekrarlamış.

Bunları işiten Muktāphalaketu'nun üzüntüsü kaybolmuş, Manohārikā'yı memnuniyetle ağırlamış ve demiş ki: 'Abıhayat gibi sözlerinle aklımı yıkadın, kendime geldim, üzüntüm kayboldu. Bir önceki yaşamımda yaptığım iyilikler şimdi meyvesini verdi. Anlamadığım, ben bu acımasız ayrılığa zor dayanabilirken, bir şirīsha çiçeği gibi narin olan o kız nasıl dayanabildi? Şimdi Gaurī tapınağına gideceğim, sen de arkadaşını getir. Orada bir kez daha karşılaşalım. Şimdi hemen git, iyi insan, arkadaşını rahatlat, şu başımdaki tacı ver ve üzüntüsünü gider. İndra'nın verdiği şu kolye de ona hediye olsun.' Prens bunları söyledikten sonra başındaki tacı kızın başına koymuş, boynundaki kolyeyi de boynuna geçirmiş.

Manohārikā çok sevinmiş, Prensin önünde eğildikten sonra, kuşa binerek yola çıkmış. Üzüntüsü yerini sevince bırakmış olan Muktāphalaketu, Samyataka ile birlikte hemen şehrine dönmüş.

Padmāvatī'nin yanına gelen Manohārikā, Muktāphalaketu ile yaptığı görüşmeyi anlatmış, onun tatlı sözlerini tekrarlamış, Gaurī tapınağında buluşma isteğini bildirmiş. Tacı ve kolyeyi vermiş. Padmāvatī ona sarılmış ve becerikli arkadaşına teşekkür etmiş, çektiği aşk acısını unutmuş. Tacı başına takmış ve Gaurī tapınağının olduğu koruluğa gitmeye hazırlanmış.

Bu sırada Ermiş Tapodhana da öğrencisi Dridhavrata ile birlikte Gaurī koruluğuna gelmiş. Öğrencisine demiş ki: 'Bu bahçede bir süre meditasyona dalacağım, sen kapıda dur, içeri kimseyi alma, meditasyonumu bitirdikten sonra da Pārvatī'ye tapınacağım.' Bunları söyleyen ermiş, kapıya öğrencisini koyup bir paricāta ağacının altında meditasyona dalmış. Sonra kalkıp tapınmak için Ambikā tapınağına gitmiş, fakat öğrencisine haber vermeyi unutmuş.

Bu esnada Muktāphalaketu süslenmiş olarak, Samyataka ile birlikte, göksel bir devenin üstünde oraya gelmiş. Kapıdan girmek üzereyken öğrenci uyarmış: 'Sakın girme, hocam içeride meditasyona daldı.' Ancak sevgilisinin özlemiyle yanan prens, kendi kendine demiş ki: 'Burası çok geniştir, sevgilim buralarda bir yerlerde olmalı, ermiş de bir köşede duruyordur nasılsa.' Sonra arkadaşıyla birlikte öğrenci görmeden uçarak bahçeye girmiş.

Ermişin öğrencisi hocasının meditasyonu bitirip bitirmediğine bakmak için gelmiş. Onu görmemiş, fakat bahçeye uçarak girmiş olan Muktāphalaketu ve arkadaşını görmüş. Öfkeyle prense lanet okumuş: 'Meditasyona dalmış hocamı rahatsız edip kaçırttın, bu saygısızlığın yüzünden arkadaşınla birlikte insanların dünyasına düşesin.' Sonra hocasını aramaya devam etmiş. Ancak tam muradına ermek üzereyken, bu lanete uğrayan Muktāphalaketu büyük bir kedere boğulmuş. Bu sırada sevgilisiyle buluşma arzusuyla dolu olan Padmāvatī, bir kuşun üstünde Manohārikā ve diğer hizmetçileriyle birlikte gelmiş. Kendisiyle buluşmaya gelen kızı gören ama lanete uğradığı için ondan ayrı kalacak olan prens mutluluk ve kederi aynı anda yaşamış. O anda bir terslik olduğunu hisseden Padmāvatī'nin bir gözü seğirmeye, kalbi çarpmaya başlamış. Sevgilisini üzüntülü görünce buluşma yerine geç kaldığını sanmış ve ona sevgiyle yaklaşmış. Prens demiş ki: 'Sevgilim, muradımıza tam erecekken kader yine bizi engelledi.' Kız, 'Eyvah, engel mi?' diye haykırmış. Prens ona uğradığı laneti anlatmış.

Lanete sınır koyması için hep birlikte keder içinde tapınaktaki hocaya gitmişler. Onların geldiğini iç görüsüyle fark eden hoca, dönüp nazikçe Muktāphalaketu'ya demiş ki: 'Düşüncesizce hareket eden bu budalanın lanetine uğradın, ama bana bir zarar vermiş değilsin. Bu lanet senin için gerçek bir dönüşüm değil, sadece bir araç olsun. Doğrusu, ölümlü bedenle tanrılara hizmet etmek gerek. Kader öyle ayarlayacak ki Padmāvatī'yi görüp aşkından hasta olduğunda ölümlü bedenini terk

edeceksin ve hemen lanetten kurtulacaksın. Eşin olan bu kadını, o aynı bedeni taşırken sen de aynı bedenle kazanacaksın, çünkü dünyayı kurtarmış birisi olarak uzun süre lanetin etkisi altında kalamazsın. Bütün bunların nedeni de Brahma silahını kullanırken, arada yaşlıları ve çocukları öldürerek küçük bir kusur işlemiş olmandır.'

Bunu işiten Padmāvatī yaşlı gözlerle ermişe demiş ki: 'Kutlu efendim, benim kaderim de müstakbel kocamla aynı olsun! Onsuz bir an bile yaşayamam.' Bu rica üzerine ermiş demiş ki: 'Bu mümkün değil. Burada kalıp çilecilik yapmalısın ki o lanetten çabuk kurtulsun ve seninle evlenebilsin. Sen de onun karısı olarak Vidyādharaları ve Asuraları on kalpa boyunca yönetebilesin. Verdiği bu taç çile doldururken, seni koruyacaktır, çünkü o Yaratıcı'nın elinden çıkmış bir taçtır.'

Duru görü sahibi ermiş, Padmāvatī'ye bunları söyledikten sonra, Muktāphalaketu onun önünde eğilmiş ve demiş ki: 'Kutlu efendim, sarsılmaz bir inançla Şiva'ya bağlı kalayım ve aklım hep Padmāvatī'da olsun, başka kadında olmasın.' Ermiş, 'Öyle olsun,' demiş. Sonra üzüntülere gömülen Padmāvatī, bunlara neden olan öğrenciyi şöyle lanetlemiş: "Madem aptallığınla bu laneti okudun, insan biçimindeki kocamın isteğine göre şekilden şekle giren bir araç olasın.' Bu lanete uğrayan öğrenci pek üzülmüş ve Ermiş Tapodhana ile birlikte ortadan kaybolmuş.

Sonra Muktāphalaketu, Padmāvatī'ye demiş ki: 'Şimdi şehrime gideyim ve ne olacak bakayım.' Ayrılıktan çok korkan Padmāvatī bunu işitince üzerindeki mücevherlerle birlikte, rüzgârdan kırılmış bir sarmaşık gibi yere yapışmış. Muktāphalaketu elinden geldiğince onu yatıştırmaya çalışmış, sonra dönüp dönüp arkasına bakarak arkadaşıyla birlikte oradan ayrılmış. Prens gittikten sonra Padmāvatī dostu Manohārikā'ya gözyaşları içinde demiş ki: 'Dostum, bugün Tanrıça Pārvatī'yi rüyamda gördüm, boynuma lotuslardan yapılmış bir kolye taktı ve dedi ki: "Üzülme! Sana ileride bir fırsat vereceğim." Böylece

beni kollamaktan vazgeçti. Bu sözlerle kocama kavuşamayacağımı bildirirmiş meğer.' Kız böyle derin bir üzüntü içindeyken arkadaşı demiş ki: 'Hiç kuşku yok, tanrıça seni rahatlatmak amacıyla bu rüyayı gösterdi. Ermiş de aynısını söyledi, tanrılar da böyle takdir etti. İçin rahat olsun, ileride kocana kavuşacaksın.'

Arkadaşının söylediği sözler ve başındaki tacın sihirli etkisi sayesinde Padmāvatī kendine hâkim olmuş ve Tanrıça Gaurī'nin çile yerinde kalmış. Orada günde üç kere Şiva ve Pārvatī'ye tapınarak ve bir tanrı gibi saydığı kocasının resmine bakarak yaşamış. Olanları işiten anne ve babası ağlaya ağlaya oraya gelmişler, 'Nasıl olsa sonu belli olan bir iş için boş yere çile çekme,' diyerek onu vazgeçirmeye çalışmışlar. Fakat kız demiş ki: 'Lanete uğramış müstakbel kocamı hiçbir çaba göstermeden bekleyerek nasıl yaşarım? İyi aile kadınları için koca onun tanrısıdır. Şüphesiz, bu lanet çileyle sona erecek, Şiva bize acıyacak, ben de sevdiğime kavuşacağım, zira çileciliğin açmayacağı kapı yoktur.'

Padmāvatī kararlılıkla böyle söyleyince, annesi Kuvalayāvalī kocasına şöyle söylemiş: 'Kralım, bırak çile doldursun, boş yere çabalamayalım. Çünkü bu bir kader işi ve mutlaka bir nedeni var. Uzun zaman önce Şiva'nın şehrinde Siddha kralının kızı Devaprabhā kocasına kavuşmak için katı bir çile sürdürüyordu. Kızım Padmāvatī de o sırada oraya gitmişti. Siddhī'yi görünce gülüp, "Bir koca kazanmak için çile doldurmaya utanmıyor musun?" diyerek alay etmişti. Siddhī de, "Budala, çocukluğundan böyle gülüyorsun, ama dilerim sen de bir koca için çile doldurursun," demişti. İşte bu yüzden kızımızın çile doldurması gerekiyor, bu değişemez. Bırakalım ne istiyorsa yapsın.' Kraliçe bunları söyleyince Gandharvalar kralı istemeden de olsa oradan ayrılıp şehrine dönmüş. Padmāvatī çilecilik yaparak Pārvatī tapınağında kalmış, her gün havadan gidip, Şiva'nın rüyasında ona söylediği gibi Brahma ve diğer tanrıların da taptığı Siddhīşvara'ya tapınmış.

CXVIII. Bölüm

Padmāvatī bu şekilde çileyle meşgulken, Muktāphalaketu lanet nedeniyle dünyaya inmek üzereymiş ve tüm korkusunu Şiva'ya sığınarak gideriyormuş.

O Şiva'ya tapınırken tapınağın içinden bir ses gelmiş: 'Korkma! Rahimde kaldığın süre içinde acı çekmeyeceksin. Bir ölümlü olarak yaşarken sıkıntı çekmeyeceksin ve zaten bu durumda çok uzun süre kalmayacaksın. Güçlü ve cesur bir prens olarak doğacaksın. Ermiş Tapodhana'dan tüm silahları kullanmayı öğreneceksin ve benim Kinkara adlı Ganam küçük kardeşin olacak. Düşmanlarını onun yardımıyla yeneceksin, tanrılara istenen yardımı yapacak ve sonra Padmāvatī ile tekrar birleşip Vidyādharaları yöneteceksin.' Bu sesi duyan prens umutla dolmuş ve olacakları beklemeye başlamış.

Doğuda bulunan ve tanrıların saraylarından bile güzel olan Devasabha adlı bir şehir varmış. Orada tüm evreni yöneten Kral Merudhvaca yaşarmış. Bu kral Asuralarla savaşında İndra'nın yanında yer almış. Bu yüce gönüllü kral, şan kazanmakta hevesli, başkalarının malını almakta hevessizmiş. Kılıcı pek, cezalandırmaları sertmiş. Günahtan çok korkar, düşmanından hiç korkmazmış. Bazen öfkeden kaşları çatılırmış, ama kalbinde asla eğrilik olmazmış. Kolu yay taşımaktan sertleşmişmiş, fakat konuşmaları sert değilmiş. Düşmanlarını savaşta bozuk para gibi harcar, ama hazinesini dikkatli kullanırmış. Eğlencesi de kadınlar değil, erdemli işlermiş.

Bu kralın iki üzüntüsü varmış, biri hiç oğlu olmaması, diğeri de tanrılarla Asuraların savaşında kaçıp Pātāla'ya sığınan Asuralar imiş. Bunlar kutsal yerleri basıyor, tapınaklara ve ermişlere zarar verip tekrar Pātāla'ya kaçıyorlarmış. Kral bunları havadan veya Pātāla'dan izlediği halde yakalayamıyormuş ve bu durum yeryüzünde hiçbir rakibi olmayan kralı çok üzüyormuş.

Bir gün yine bu üzüntüler içindeyken, Tanrı İndra'nın gönderdiği arabaya binerek, Çaitra ayında dolunay zamanı tanrıların toplantısına gitmiş. Çünkü İndra bu toplantıyı hep yaparmış ve Kral Merudhvaca da hep onun arabasıyla gidip toplantıya katılırmış. Ancak toplantıda göksel kızlar dans ettiği, şarkılar söylendiği halde o iç geçirerek oturuyormuş.

Tanrılar kralı bunu görmüş ve kalbindeki acıyı bildiği için demiş ki: 'Kral, üzüntünü biliyorum, onu aklından çıkar. Şiva'dan bir parça olarak Muktāphaladhvaca adlı bir oğlun doğacak, sonra bir Gananın bedenlenmesi olan Malayadhvaca adlı bir oğlun daha olacak. Muktāphaladhvaca kardeşiyle birlikte Ermiş Tapodhana'dan her türlü bilimi ve bütün silahları kullanmayı öğrenecek, ayrıca istenilen şekle girebilen bir yaratığı alacak. Bu yenilmez savaşçı büyük Paşupati silahını da yeniden edinecek, Asuraları öldürecek, gücünü hem yeryüzüne hem de Pātāla'ya kabul ettirecek. Şimdi bu güçlü silahlarla birlikte sana verdiğim Kānçanagiri ve Kānçanaşekhara adlı uçan iki fili al.' İndra, bunları söyledikten sonra silahları ve filleri verip Merudhvaca'yı göndermiş, kral da sevinerek yeryüzündeki şehrine dönmüş. Fakat onu dinlemeyen Asuralar uçan fillere rağmen kaçıp Pātāla'ya sığınmışlar.

Bir oğul isteyen kral, İndra'nın dediğini yaparak Ermiş Tapodhana'nın çile yerine gitmiş. Ona tanrının sözlerini aktarıp şöyle demiş: 'Soylu efendim, amacıma ulaşmak için ne yapmam gerektiğini söyleyin.' Ermiş, karısıyla birlikte hemen Şiva'ya tapınmasını tavsiye etmiş. Kral da tapınmış ve Şiva memnun kalıp krala rüyasında görünerek şöyle söylemiş: 'Kral, senin Asuraları öldürecek iki güçlü oğlun olacak.' Kral bunu ermişe söylemiş, sonra karısıyla birlikte oruca son verip şehrine dönmüş.

Sonra Merudhvaca'nın saygıdeğer ve güzel karısı hamile kalmış, Muktāphalaketu edilen lanet nedeniyle Vidyādhara bedenini terk edip gizemli bir yoldan o rahme yerleşmiş. Bedeni ise Çandrapura şehrinde akrabaları tarafından korunmuş.

Böylece Devasabha şehrinde gebe kalan Merudhvaca'nın karısı mutlu olmuş. Hamileliği ilerledikçe kocası da mutlu olmuş. Nihayet zamanı gelmiş ve güneş gibi parlak bir bebek doğurmuş. Daha bebek olmasına rağmen Pārvatī'nin oğlu Savaş Tanrısı Skanda gibiymiş. Buna sadece yeryüzündekiler değil, cennetteki tanrılar da sevinmişler. İç görü gücüne sahip Ermiş Tapodhana oraya gelip Kral Merudhvaca'yı kutlamış. Kral ermişin yardımıyla çocuğa İndra'nın dediği gibi Muktāphaladhvaca adını vermiş.

Sonra ermiş gitmiş. Bir yıl geçtikten sonra kralın bir oğlu daha olmuş ve kral aynı şekilde, ermişin yardımıyla çocuğa Malayadhvaca adını vermiş. Samyataka da lanet nedeniyle kralın vezirinin oğlu olarak doğmuş ve babası ona Mahābuddhi adını vermiş.

Bu iki prens, vezirin oğluyla birlikte aslan yavruları gibi büyümüşler ve büyüdükçe güçleri artmış.

Sekiz yıl geçtikten sonra, Ermiş Tapodhana gelip prenslere kutsal ip takmış. Sekiz yılda bunlara her türlü bilgiyi ve silah kullanmayı öğretmiş. Genç evlatlarının tüm silahları beceriyle kullandıklarını gören Kral Merudhvaca boş yere yaşamadığını düşünmüş.

Ermiş çile yerine dönüyormuş ki kral şöyle söylemiş: 'Soylu efendim, dileyin ne dilerseniz!' Büyük ermiş cevap vermiş: 'Oğullarının kurban törenlerimi bozan Asuraları öldürmelerini dilerim.' Kral şöyle demiş: 'Öyleyse dileğiniz oldu demektir. Hemen bir kurban töreni başlatın, Asuralar onu engellemeye gelecektir, ben de çocuklarımla oraya geleceğim. Daha önce sizi şaşırtan, işinizi bozan Daityalar göğe yükseliyor, denize dalıyor ve Pātāla'ya kaçıyorlardı. Ama şimdi İndra'nın verdiği uçan fillerimiz var, göğe uçsalar bile onları yakalayabiliriz.'

Bunu işiten ermiş mutlu olmuş ve krala demiş ki: 'O zaman, uzun süreli kurban töreni yapmam için yeryüzünün her köşesinde uygun alanlar sağlansın. Ayrıca Muktāphaladhvaca'nın binmesi için öğrencim Dridhavrata'yı istendiği zaman gelen güçlü bir kuş olarak sana göndereceğim.'

Bunu söyleyen ermiş çile yerine dönmüş, kral da kurban töreni için hazırlıklara başlamış. Tanrılar ve ermişler bu iş için birlik olurken, Pātāla'daki ifritler de olanları işitip heyecanlanmışlar.

Bunu bilen ermiş, lanet sonucu kuşa dönüşmüş olan öğrencisi Dridhavrata'yı Devasabha şehrine göndermiş. Onun geldiğini gören Kral Merudhvaca, ermişin sözlerini hatırlamış ve iki göksel fili hazır etmiş. Kāñçanagiri adlı baş file kendisi binmiş, Kāñçanaşekhara adlı ikinci file de oğullarından genç olanını bindirmiş. Muktāphaladhvaca ise göksel silahlarını alıp kuş Dridhavrata'ya binmiş. Ozanlar onları şarkılarla uğurlamışlar, Brahmanlar kutsamışlar ve bu üç kahraman ordularının önünde yola çıkmışlar. Ermiş Tapodhana'nın çile yerine vardıklarında, onları görmekten memnun olan çileci silahlardan yaralanmamaları lütfunda bulunmuş.

Bu sırada Asura ordusu kurban törenini bozmaya gelmişmiş. Onları gören Merudhvaca'nın askerleri naralar atmışlar. Derken, Daityalarla insanlar arasında bir savaş başlamış, ancak Daityalar gökte, insanlar yerde olduğundan ifritler üstünlük kurmuşlar. Ama kuşun üstünde olan Muktāphaladhvaca hemen öne atılıp fırlattığı yağmur gibi oklarla Daityaları kırıp geçirmiş. Prensin gücünü ve kuşun üstündeki müthiş parıltısını gören Daityalar, onun Nārāyana olduğunu sanıp kaçmışlar. Korkuyla Pātāla'ya gitmişler ve olan biteni kralları Trailokyamālin'e anlatmışlar.

Asuraların kralı hemen casuslarını göndermiş ve Muktāphaladhvaca'nın bir ölümlü olduğunu öğrenmiş, bir insana yenilmenin utancını taşıyamayacağı için bütün ifritleri Pātāla'da toplayıp, kötü belirtilere aldırmaksızın, savaşmak için çile yerine gitmiş. Ancak orada tetikte bekleyen Muktāphaladhvaca ile adamları Asurayı ve ordusunu görür görmez saldırmışlar. Asuralarla insanlar arasında ikinci kez büyük bir savaş başlamış, başta İndra ve Rudra olmak üzere bütün tanrılar izlemek için arabalarıyla gelmişler.

Muktāphaladhvaca, çok büyük ve karşı konulamaz olan, alev kusan, üç gözlü, dört yüzlü, tek ayaklı, sekiz kollu ve dünyanın sonunu getirecekmiş gibi duran Paşupati silahını bir anda önünde görmüş. Silah dile gelmiş: 'Ben Şiva'nın emriyle sana zafer kazandırmak üzere geldim,' demiş. Bunun üzerine prens silaha tapınmış ve eline almış.

Bu sırada Asuralar gökten Merudhvaca'nın yerdeki ordusuna ok yağdırıyorlarmuş. Muktāphaladhvaca hemen imdada yetişmiş, Asuralarla kendi adamları arasına oklardan bir ağ oluşturmuş.

Asuralar kralı Trailokyamālin, onun, babasının ve kardeşinin uçan canlılar üstünde hareket ettiğini görünce yılan silahını öne sürmüş. Ortaya sayısız zehirli yılan çıkmış. Garuda silahını kullanan Malayadhvaca yılanları öldürmüş. Muktāphaladhvaca ifrit kralın ve oğlunun gönderdiği bütün silahları etkisiz hale getirmiş.

Tanrıların düşmanı kral, oğlu ve bütün Dānavalar çok öfkelenmişler, bütün silahlarını kullanmışlar, ancak önlerinde parlayan Paşupati silahını görünce Dānavalar korkuyla kaçmışlar.

Bunu gören Muktāphaladhvaca oklardan bir kafes yapıp onları içine hapsetmiş, babasının ve kardeşinin yardımıyla kuş gibi hapis kalan Dānavaları oklarıyla bir bir vurmuş. İfritlerin elleri, ayakları, başları kopmuş, dereler halinde kan akmış. Tanrılar gökten, 'Şahane,' diye bağırıp çiçekler yağdırmışlar. Muktāphaladhvaca sersemletici silahını kullanmış. Asuralar ve kralları kendilerini kaybedip yere düşmüşler, prens de Varuna silahıyla onları bağlamış.

Sonra Ermiş Tapodhana, Kral Merudhvaca'ya demiş ki: 'Hiç kuşku yok, Asura savaşçılarını öldürmemelisin, ama üzerlerinde egemenlik kurmalısın. Bu yüzden bu Daitya kralını, oğlunu, vezirlerini, Asuraların önde gelenlerini, güçlü Nāgaları, büyük Rākshasaları Devasabha'da bulunan Şvetaşaila'daki mağaraya hapsetmelisin.' Ermiş böyle deyince Merudhvaca, Daitya sa-

vaşçılarına şöyle demiş: 'Korkmayın, sizi öldürmeyeceğiz, ama Muktāphaladhvaca ve kardeşinin tebaası olacaksınız.' Dānavalar bunu memnuniyetle karşılamışlar. Sonra Kral Merudhvaca, Daitya kralı Trailokyamālin'i, oğlunu ve diğerlerini alıp Şvetaşaila'ya götürmüş. Oradaki mağaraya hapsetmiş, başveziri ile birçok kahramanı da orayı korumak üzere bırakmış.

Savaş bitip de gökten sevinçle çiçek yağdıran tanrılar gittikten sonra, muzaffer kral Merudhvaca oğullarına şöyle seslenmiş: 'Ben kurban törenini korumak için burada kalacağım, siz de Daityaların arabalarına binmiş askerlerimizle ve yok olmaktan kurtulmuş şu Asura askerleriyle Pātāla'ya yürüyün. Bağlılık gösteren Pātāla halkının gönlünü alın ve yöneticiler atayın. Orayı denetim altına aldıktan sonra geri dönün.'

Yiğit Muktāphaladhvaca, istediği her yere giden göksel atına binmiş, Malayadhvaca da bunu işitmiş, iki kardeş teslim aldıkları Dānavaları da önlerine katarak ordularıyla birlikte Rasātala'ya girmişler. Kendilerine direnenleri öldürmüşler, diğerlerini ise affedeceklerini ilan etmişler. Halk teslim olup bağlılık göstermiş, onlar da yedi Rasātala'nın hâkimi olmuşlar. Oralardaki görkemli saraylarda kalıp, yiyip içerek eğlenmişler. Sihir gücüyle ağaçlara saklanan güzel Dānava kızları görmüşler.

Trailokyamālin'in karısı Svayamprabhā ile kızları Trailokyaprabhā ve Tribhuvanaprabhā onun kurtulması için çile doldurmaya başlamışlar.

Prensler, Pātāla sakinleri tarafından iyice ağırlandıktan sonra Sangrāmasimha ve başka valileri görevlendirip Tapodahana'nın çile yerindeki babalarının yanına gitmişler.

Bu sırada ermişin kurban töreni bitmek üzereymiş ve ermişler evlerine gidiyorlarmış. İndra çok memnunmuş, Merudhvaca ona demiş ki: 'Ey cennetin kralı, benden memnun kaldıysan benimle şehrime gel.' Bunu işiten İndra, ermişten ayrılıp onu memnun etmek için kral ve oğullarıyla birlikte Devasabha şehrine gitmiş. İki dünyanın yöneticisi kral, İndra'yı öyle eğlendirmiş ki tanrı cennetteki zevki unutmuş. Sonra İndra, kra-

lı ve iki oğlunu arabasıyla cennetine götürmüş, konuklarını orada Nārada, Rambhā ve başkalarının söylediği şakılarla öyle mutlu etmiş ki, kral ve oğulları bütün sıkıntılarını unutmuşlar. Tanrı, paricāta ağacından kolyeler, göksel mücevherler verip onurlandırdıktan sonra onları geri göndermiş.

Böylece yeryüzü ve Pātāla arasında gide gele, insan olmalarına rağmen, iki dünyanın da yöneticisi olmuşlar. Merudhvaca, Muktāphaladhvaca'ya, 'Düşmanlarımız yenildi, siz iki kardeş gençsiniz, hükmüm altında bir sürü cariye prenses var. Evlenme zamanınız geldi, kendinize onlardan eş seçin,' demiş.

Muktāphaladhvaca babasına şöyle cevap vermiş: 'Baba, şu anda evlenmeyi düşünmüyorum. Yalnızca Şiva için çile doldurmak istiyorum, ama kardeşim Malayadhvaca evlenebilir.' Malayadhvaca demiş ki: 'Soylu ağabeyim, sen evlenmeden benim evlenmem hiç uygun olur mu? Bu, sen kral olmadan benim hüküm sürmem gibi olur. Beni seni izlerim.'

Bunun üzerine Kral Merudhvaca büyük oğlu Muktāphaladhvaca'ya, 'Kardeşin doğru söylüyor, sen ise yanlış düşünüyorsun. Bu genç yaşınız çile doldurma zamanı değil, şimdi eğlenmeniz lazım. Bu yüzden oğlum, bu delilikten vazgeç." demiş. Kral büyük oğluna böyle dese de o bir eş almayı reddetmiş, kral da daha uygun bir zamanı beklemek üzere susmuş.

Bu sırada Pātāla'da çile çekmekte olan Trailokyamālin'in kızları, anneleri Svayamprabhā'ya demişler ki: 'Anneciğim, babamız hapsedildiğinde birimiz yedi, birimiz sekiz yaşındaydık. Sekiz yıldır çile dolduruyoruz, Şiva hâlâ bizden hoşnut değil, babamız hâlâ hapisten kurtulamadı. Bu yüzden biz de hapse düşmeden ya da düşman tarafından başka türlü alçaltılmadan, bu şanssız bedenlerimiz ateşe atalım.'

Kızları böyle deyince Svayamprabhā şöyle cevap vermiş: 'Biraz bekleyin kızım, eski ihtişamlı yaşamımıza geri döneceğiz. Çünkü çile doldururken Şiva rüyamda görünüp şöyle dedi: "Cesaretini yitirme evladım, kocan krallığını geri alacak, Prens Muktāphaladhvaca ve Malayadhvaca kızlarının kocaları ola-

caklar. Onların insan olduğunu sanmayın, biri soylu bir Vidyādharadır, diğeri ise benim Ganamdır." Şiva bunları söyledikten sonra sabaha karşı uyandım ve bu umutla direncim arttı. Sonra bunu babanıza bildirip onayını alarak sizi evlendireceğim.'

Kraliçe Svayamprabhā kızlarını bu sözlerle rahatlattıktan sonra, haremindeki yaşlı bir kadın olan İndumatī'ye demiş ki: 'Şvetaşaila'daki mağarada bulunan kocama git, ayağına kapan ve şu sözlerimi ilet: "Kocacığım, Yaratıcı beni öyle bir orman haline getirdi ki ayrılık ateşi her yanımı sardığı halde yanıp bitmedim. Çünkü seni görmek umuduyla yaşadım ve yaşamdan kopmadım." Bunu söyledikten sonra Şiva'nın bana rüyamda söylediklerini anlat ve kızlarımızın evliliğinden söz edip düşüncesini sor, sonra da geri gel ve ne dediğini bildir. Ben de ona göre hareket edeceğim.'

Bunu söyleyip İndumatī'yi göndermiş. İndumatī, Şvetaşaila'ya varmış, iyi korunan mağaradan içeri girmiş. Muhafızlardan rica etmiş ve girip esir kral Trailokyamālin'i görmüş, ayaklarına kapanıp ağlamış. Adam sorunca kadın, karısının gönderdiği mesajı iletmiş. Kral demiş ki: 'Şiva'nın krallığımı geri alacağını söylemesi güzel, ancak kızlarımı Merudhvaca'nın oğullarına verme fikri mantıksız. Ben burada mahkûmken kızlarımı düşmanlarıma vereceğime ölmeyi yeğlerim.'

Kral bu mesajla İndumatī'yi göndermiş, o da gelip bunları Svayamprabhā'ya aktarmış. Daitya kralın kızları Trailokyaprabhā ve Tribhuvanaprabhā anneleri Svayamprabhā'ya demişler ki: 'Anneciğim, gençliğimiz, saflığımız heba olup gidecekse ayın on dördüncü günü ateşe girip saflığımızı ona vermek daha iyi.'

Onlar böyle söyleyince anneleri ve maiyeti de ölmeye karar vermişler. On dördüncü gün geldiğinde Hātakeşvara'ya tapınmışlar ve Pāparipu denilen kutsal yıkanma yerinde ateş yakmışlar.

Öyle olmuş ki aynı gün Kral Merudhvaca, karısı ve oğulları, Hātakeşvara'ya tapınmak için oraya gelmişler. Kral, Pāpa-

ripu'da koruluğun ortasında yükselen ateşi görmüş. 'Bu ateş ne oluyor?' diye sorunca, Pātāla'ya atadığı valiler ve Sangrāmasimha şöyle demişler: 'Yüce kral, Trailokyamālin'in karısı Svayamprabhā ve kızları orada çile çekiyorlar. Muhtemelen bir kurban ateşi yaktılar veya çile bitti, kendilerini ateşe atacaklar.'

Bunu işiten kral, karısı ve oğullarıyla birlikte ateşe doğru ilerlemiş, Pātāla'nın muhafızlarına da arkasında kalmalarını emretmiş. Gizlenip, alev alev yanan ölüm ateşinin etrafında tapınmakta olan Daitya kızlara ve annelerine bakmış. Göğüslerindeki kolyeler, altın testilerden damlayan içkiler gibi olan kızların, yüzlerindeki güzelliğin parlaklığıyla yüzlerce ayın aşağı dünyaları ve her yeri aydınlattığı gibi etrafı aydınlattığını görmüş. Kalçalarındaki süslü kemerler, aşk fillerinin başına takılan yıldızlarla süslü kemerlere benziyormuş. Saçlarındaki dalgalar güzelliklerinin hazinesini koruyan yılanlar gibiymiş. Kral bunu görünce şaşırmış ve demiş ki: 'Yaratıcı'nın hiç bu kadar soylusunu yarattığını görmedim, Asura kralın kızlarının güzelliği ne Rambhā'da, ne Urvaşī'de, ne de Tilottamā'da var.'

Kral bunları düşünürken, Daitya kızlardan büyük olan, ateşe tapındıktan sonra şu duayı etmiş: 'Annem Şiva'nın rüyasında göründüğünü söylediğinden beri aklım hep o erdem hazinesi Prens Muktāphaladhvaca'da. Annem onunla evlenmemi istediği halde, kendini beğenmiş babam beni ona vermedi, bu yüzden o bir sonraki yaşamımda kocam olsun.' Küçük kız da aynı şekilde Malayadhvaca'nın gelecekte kocası olması için Ateş Tanrısı'na dua etmiş.

Bunu işiten Merudhvaca memnun olmuş ve karısıyla bakışıp şöyle demişler: 'Oğullarımız bu iki kızı eş olarak alırlarsa iki dünyayı da kazanmış kadar olurlar. Gidip onları ateşe girmekten kurtaralım.' Böyle söyledikten sonra fırlayıp gitmişler ve kral onları vazgeçirmek için şöyle demiş: 'Acele davranmayın, kederinize bir son vereceğim.' Kralın abıhayat gibi sözlerini duyan Asura kadınlar onun önünde eğilmişler.

Svayamprabhā krala demiş ki: 'Daha önce sihir gücüyle gizlendiğimiz için biz sizi görüyorduk, siz bizi görmüyordunuz, ama şimdi bizi gördünüz ey iki dünyanın yöneticileri. Sizi görünce kederimiz sona erdi, çünkü ağzınızdan asla geri dönülmeyecek sözler çıktı. Buyurun otırun, ayaklarınıza sunduğumuz suyu buyurun. Siz üç dünyayla onurlandırılmayı hak ediyorsunuz. Burası bizim çile yerimiz.' Kadın böyle deyince kral gülerek, 'Suyu damatlarının ayağına sunabilirsin.' diye cevap vermiş. Svayamprabhā demiş ki: 'Tanrı Şiva onlara arghalarını bahşedecek zaten, ama siz bugün alabilecek misiniz?' Merudhvaca da, 'Tümüyle kabul ettim, ancak hanımlar, intihar düşüncesinden vazgeçin, gidin ve her isteğinizin yerine getirildiği şehirlerinizden birinde yaşayın. Sonra iyiliğiniz için gerekeni yapacağım.' demiş

Kral böyle söyleyince Svayamprabhā demiş ki: 'Efendimizin emirleriyle, intihar etmekten vazgeçtik, ancak kocam kral hapisteyken sarayımızda nasıl yaşayabiliriz? Bu yüzden kralın, efendimiz hizmetçileri ve vezirleriyle birlikte serbest kalana kadar buradan ayrılmayacağız. O, siz efendimizin sadık bir memuru olacaktır ve ülkesini, seve seve size bırakacaktır. Bu konuda sağlam bir anlaşma yaparız. Biz ve bütün Pātāla halkı tebaanız oluruz, ülkenin bütün mücevherleri sizin olur.'

Kral Merudhvaca cevap vermiş: 'Bunu düşüneceğim, ancak verdiğiniz sözü sakın unutmayın.' Bunları söyledikten sonra yıkanmış ve Hātakeşvara'ya tapınmış. Daitya prensesleri, oğlanları kendi gözleriyle görünce akılları tamamen onlarda kalmış. Bütün Rasātala halkı da erdemli kral Merudhvaca'nın ayağına kapanıp Trailokyamālin'i serbest bırakmasını istemişler. Sonra Kral Merudhvaca, karısı, oğulları ve hizmetçileri, Asuraların ülkesinden ayrılıp kendi şehirlerine dönmüşler. Orada kralın oğlu Malayadhvaca, Dānavalar kralının küçük kızını düşünmekten uyku uyuyamamış. Ancak kendine hâkimiyet denizi gibi olan Muktāphaladhvaca, ermişlerin bile kalbini titretecek kadar güzel ve kendisine derin bir aşkla bağlı olan Asu-

ra kralının büyük kızını düşünmesine rağmen, en ufak bir zayıflık göstermemiş. Merudhvaca büyük oğlunun bir kadın istemediğini, küçüğün ise âşık olduğunu görmüş, bu durumda Asuranın kızlarını vermemesi ihtimali ortaya çıkınca bu sorunu nasıl aşacağını bilememiş.

CXIX. Bölüm

Kral Merudhvaca, oğlu Malayadhvaca'nın aşk ateşiyle yandığını görünce, kansı kraliçeye demiş ki: 'Eğer Trailokyamālin'in iki kızı oğullarımın karısı olmazsa, onu bırakmaktan ne çıkarım olur ki? Utancından aşk ateşini saklamaya çalışsa da yanıp tutuşan Malayadhvaca, iki kardeşten küçük olanı elde edemeyecek. Ben de bu yüzden Trailokyamālin'i serbest bırakma sözünü tutmayacağım. Çünkü onu serbest bırakırsam gurura kapılan Asura, kızlarını birer insan olan oğullarıma vermeyecek. Bu konuyu sakince ona anlatmak iyi olur.'

Kraliçeyle birlikte bu düşüncelerle gitmiş ve muhafızına şöyle demiş: 'Şvetaşaila mağarasına git, Daitya kral Trailokyamālin'e, "Daitya kral, uzun zamandır burada sıkıntı çekiyorsun. Dediğimi yaparsan sıkıntıdan kurtulursun. Birbirlerine ilk bakışta âşık olan kızlarını oğullarıma ver, böylece özgür ol ve krallığını yönet," dediğimi söyle.'

Bu mesajla muhafızını göndermiş, o da gidip bunu mağaradaki Daitya krala bildirmiş. Kral, 'Kızlarımı iki insana vermem!' diye karşılık vermiş. Muhafız da geri dönüp aldığı cevabı Kral Merudhvaca'ya söylemiş.

Kral Merudhvaca başka bir çare aramaya başlamış, bir süre sonra durumu öğrenen Svayamprabhā, İndumatī'yi yeni bir mesajla Pātāla'dan saraya göndermiş.

İndumatī gelince muhafız onu içeri almış, kadın kraliçenin huzuruna çıkmış, önünde eğilerek demiş ki: 'Kraliçem, Kraliçe Svayamprabhā size şu mesajı gönderdi: "Söz vermiştiniz, unuttunuz mu? Denizler ve dağlar kıyamette olsun değişirler, ama

sizin gibi insanların sözleri değişmemelidir. Belki kocam kızlarını vermedi, ama düşünün, bir kimse hapisteyken nasıl bunu yapabilir? Eğer özgür bırakırsanız, mutlaka buna karşılık olarak kızlarını verecektir. Aksi halde ben ve kızlarım hayatımızdan vazgeçeceğiz, siz de gelinsiz kalacak, sözünüzü de tutamamış olacaksınız." Kraliçem, lütfen efendimizi serbest bırakın ki karşılığı büyük olsun. Vidyādhara olmayı ve başka yararları sağlayan bu işlenmiş mücevheri de Kraliçe Svayamprabhā'dan kabul buyurun.'

Kraliçe, İndumatī'ye cevap vermiş: 'Kraliçeniz zordayken bunu nasıl alabilirim?' Ancak İndumatī, 'Bunu reddederseniz çok mutsuz oluruz, alırsanız derdimizi hafifletirsiniz,' demiş.

İndumatī ısrar edince kraliçe onu rahatlatmak için süslü mücevheri almış ve 'Kral gelene kadar biraz bekleyin soylu hanımefendi,' demiş. O sırada kral çıkagelmiş, İndumatī ayağa kalkmış, kraliçe onu tanıtınca kralın önünde eğilmiş, kral da nezaketle karşılık vermiş. Kadın Svayamprabhā'nın gönderdiği mücevheri vermiş, bu mücevher zehre, Rākshasalara, yaşlılığa ve hastalığa karşı tılsımlıymış. Kral, 'Bu mücevheri sözümü yerine getirdiğim zaman alırım,' demiş. Ama hazırcevap İndumatī şöyle karşılık vermiş: 'Bir kral tarafından verilmiş söz yerine gelmiş sayılır. Efendimiz bunu alırlarsa çok mutlu olacağız.' Böyle deyince kraliçe, 'İyi söyledin,' demiş ve mücevheri alıp kralın başına takmış.

İndumatī, kraliçesi Svayamprabhā'nın mesajını krala tekrarlamış. Kral da mesajı kraliçe gibi karşılamış, 'Bugün burada kal, yarın sabah cevabımı vereceğim,' demiş.

Kral Merudhvaca bir gece daha geçmesini uygun bulmuş. Ertesi sabah vezirlerini toplamış ve İndumatī'ye demiş ki: 'Soylu hanımefendi, vezirlerimle birlikte git, Trailokyamālin'e bilgi verdikten sonra Pātāla'dan Svayamprabhā ve diğer Asura kadınları al getir, bir de mühürlü bir kapta Hātakeşvara suyunu getir. Sonra Asura kadınlar vezirlerimizin önünde Svayamprabhā'nın kocasının ayağına dokunsunlar ve ondan dostla-

rı ve hizmetçileriyle birlikte bana sadık kalacaklarına dair söz alsınlar, Nāgalar da ürünlerime dokunmasınlar. Pātāla'daki bütün krallar, prensler ve çocukları bana bağlı olsunlar ve Hātakeşvara suyuyla ant içsinler, sonra ben Trailokyamālin'i hapisten çıkarayım.'

Böyle söyleyen kral, İndumatī'yi vezirleriyle göndermiş. Kadın gitmiş, durumu Trailokyamālin'e anlatmış, o da her şeyi kabul etmiş, kadın Pātāla'ya gitmiş, Svayamprabhā ve diğerlerini, bir de ant suyunu almış, bunlarla birlikte vezirlerin nezaretinde kralın yanına gitmiş. Kral söylenilen her şeyi yapmış, güvence verip yemin etmiş, Kral Merudhvaca da onu adamlarıyla birlikte hapisten çıkarmış, ailesiyle birlikte kendi sarayına almış, Asuraların tüm mal varlığına el koymuş. Sonra Trailokyamālin'i kendi krallığına göndermiş, o da evi Rasātala'ya dönmüş, araba ve hizmetçileriyle birlikte sevinerek krallığının başına geçmiş. Merudhvaca ise Pātāla'dan kazandığı serveti yağmur gibi yeryüzüne yağdırmış.

Daityalar kralı Trailokyamālin karısına danıştıktan sonra, kızlarını Merudhvaca'nın oğullarına vermek onu akrabalarıyla birlikte sarayına çağırmış. Kendisine yapılan iyiliği hiç unutmadan karşılayıp Kral Merudhvaca'ya demiş ki: 'Daha önce Rasātala'da mutluluğumuz engellenmişti, ama şimdi sizi mutlu edeceğiz, güzel kızlarını oğullarına veriyorum, kabul buyur.'

Asura kral böyle deyince Merudhvaca karısını ve oğullarını çağırtmış. Asura kralın kızlarını verdiğini söylemiş. Büyük oğlan Muktāphaladhvaca demiş ki: 'Şiva'ya tapınmadan evlenmeyeceğim. Bunu çok önceden söylemiştim. Kusuruma bakmayın. Ben gidince Malayadhvaca evlensin, çünkü o kız olmadan kardeşim mutlu olmayacak.' Kardeşi ağabeyine şöyle demiş: 'Soylu ağabey, sen sağ olduğun sürece böyle erdemsiz bir harekette bulunamam.' Kral Merudhvaca, Muktāphaladhvaca'ya evlenmesi için ısrar etmiş, ama o kabul etmemiş. Trailokyamālin de bu duruma üzülen kraldan ayrılıp Pātāla'ya geri dönmüş.

Orada karısına ve oğluna demiş ki: 'Bakın talih nasıl da bizimle alay ediyor. Daha önce kızlarımı vermeyi reddettiğim insan şimdi kızlarımı almıyor.' Onlar da demişler ki: 'Bunun talihin işi olduğunu kim söylemiş? Şiva'nın söylediği söz boşa mı çıkacak?'

Onlar konuşurken iki kız kardeş lafa karışıp şu şöyle demişler: 'Yirmi gün hiçbir şey yemeyeceğiz, bu sürenin sonunda tanrı bize lütfta bulunmazsa, yani evlenemezsek, kendimizi ateşe atacağız, böyle yaşayarak kendimizi küçültmeyeceğiz.'

Daitya kralın kızları böyle diyerek tanrının önünde oturmuş, oruç tutup mır mır dua etmeye başlamışlar. Kızlarını çok seven anne ve babaları da onların peşinden oruç tutmaya başlamışlar.

Derken Svayamprabhā, durumu anlatması için İndumatī'yi bir kez daha Merudhvaca'nın karısına göndermiş. O da gidip kraliçeye efendisinin evinde olanları anlatmış. Merudhvaca da bunları dinlemek için oraya gelmiş. Sonra kral ve kraliçe öteki kral ve kraliçenin hatırı için yiyip içmeyi bırakmışlar. Anne ve babasının hatırı için de oğulları aynısını yapmış.

Böylece iki dünyada da kral aileleri sıkıntıya düşmüş. Yemek yemeyen Muktāphaladhvaca, Şiva'ya sığınarak meditasyona dalmış. Altı gece sonunda sabahleyin uyanan prens, daha önceden Samyataka olan dostu Mahābuddhi'ye demiş ki: 'Dostum, Ermiş Tapodhana'nın verdiği, düşününce hazır olan ve her şekle girebilen atı geçen gece rüyamda uçan araç yaptım, kederli halimle buradan çok uzakta, Meru dağının yamacındaki göksel Şiva tapınağına gittim. Orada çileden zayıflamış göksel bir kız ve saçları keçeleşmiş bir adam gördüm. Adam kızı işaret ederek güldü ve bana dedi ki: 'Bir kızdan kaçıp buraya geldin, bak, burada karşına başkası çıktı.' O böyle söyleyince kızın güzelliğine bakakaldım, fakat kızın bana aynı biçimde bakması olanaksızdı, sonra sabaha karşı aniden uyandım. Tapınağa o kızı bulmaya gideceğim, eğer bulamazsam kendimi ateşe atacağım. Daha önce Daitya kızı reddettikten son-

ra rüyamdaki bir kıza bağlanmamla kader ne demek istiyor? Ama her nasılsa buna inandım, oraya gidersem benim için çok iyi olacak.'

Bunu dedikten sonra ermişin verdiği, düşünür düşünmez hazır olan, her şekle giren aracı aklına getirmiş. O da havadan giden bir araç haline gelmiş, prens buna binip Şiva'nın göksel tapınağına doğru yola koyulmuş. Oraya varınca gördüğü yerin tıpkı rüyasındaki gibi olduğunu fark edip sevinmiş. Sonra Siddhodaka adlı kutsal suda dinsel törenlerle kutsal bir banyo yapmış, arkadaşı da onu beklemiş.

Kendi şehrinde karısı, oğlu ve adamlarıyla oruç tutup açlıktan zayıflamış olan Kral Merudhvaca, Muktāphaladhvaca'nın bilinmeyen bir yere gittiğini duyunca kedere boğulmuş. Bütün bunlar Pātāla'da da duyulmuş. Trailokyamālin iki kızını, karısını ve adamlarını alıp hemen Merudhvaca'yı ziyarete gelmiş. Hep birlikte şöyle düşünmüşler: "Kuşkusuz bugün ayın on dördü olduğundan prens, Şiva'ya tapınmaya gitmiştir. Bugün bekleyelim, gelmezse yarın bulunduğu yere gideriz.'

Bu sırada Gaurī çilehanesi Meghavana'da bulunan Padmāvatī, kadın hizmetçilerine şöyle demekteymiş: 'Dostlarım, geçen gece rüyamda Siddhīşvara'ya gittim, saçları keçeleşmiş bir adam tapınaktan çıkıp bana dedi ki: "Kızım, kederin sona erecek. Kocana kavuşman yakındır." Bunu söyledi ve gitti. Gelin oraya gidelim."

Bunu söyleyen Padmāvatī, Meru dağının yamacındaki Şiva tapınağına gitmiş. Orada Siddhodaka'da yıkanan Muktāphaladhvaca'yı uzaktan görüp şaşırmış, arkadaşlarına demiş ki: 'Bakın, bu adam sevgilime nasıl da benziyor! Ne güzel! O mu gerçekten? Olamaz, çünkü bu bir insan.' Arkadaşları şöyle demişler: 'Prensesim, sadece bu adam sevgilinize benzemiyor, arkadaşı da Samyataka'ya benziyor. Bize anlattığın rüyaya göre, Tanrı Şiva bunları bir lanetle insan olarak bedenlendirmiş olmalı. Yoksa bir ölümlü bu tanrılar diyarına nasıl gelebilir ki?' Arkadaşlarından bu sözleri işiten Padmāvatī, Şiva'ya tapınmış

ve tanrı heykelinin arkasına saklanıp bu yabancının kim olduğunu anlamaya çalışmış.

Bu sırada yıkanmış olan Muktāphaladhvaca tapınmak için tapınağa gelmiş, çevresine bakınıp Mahābuddhi'ye demiş ki: 'Ne kadar garip, üstünde mücevherli Şiva lingası olan bu tapınak rüyamda gördüğümün aynısı. Çevre de tıpkı rüyamdaki gibi, mücevherli ağaçlar, göksel kuşlar. Ama gördüğüm kadarıyla kız ortada yok, eğer onu göremezsem şuracıkta canıma kıyarım.'

Bu sözleri duyan kadın hizmetçiler fısıldayarak Padmāvatī'ye şöyle demişler: 'Dinleyin, kesinlikle rüyasında gördüğü yere geldi, sizi arıyor ve bulamazsa canına kıyacak. Bekleyip ne yapacağını görelim.'

Onlar gizlenip beklemeyi sürdürürken Muktāphaladhvaca içeri girmiş, tanrıya tapınıp dışarı çıkmış. Tapınağı sağ yana alıp üç kez etrafında dolaşmışlar ve karşılarına Padmāvatī çıkıvermiş. Onu görünce Vidyādhara yaşamlarını hatırlamışlar. Çok mutlu olan prens arkadaşına demiş ki: 'Bu Prenses Padmāvatī, rüyamda gördüğüm kız! Buraya şans getirmek için gelmiş, gidip onunla konuşacağım.'

Kıza yaklaşıp şöyle demiş: 'Prensesim, artık hiçbir yere gitme, çünkü ben senin sevdiğin Muktāphalaketu'yum. Dridhavrata'nın lanetiyle insan oldum ve şimdi önceki yaşamımı hatırladım.' Bunu söyledikten sonra ona sarılmaya çalışmış, ancak telaşa kapılan kız görünmez olmuş ve yaşlı gözlerle bir köşeye çekilmiş. Kızı göremeyen prens de yere düşüp bayılmış.

Arkadaşı üzüntü içinde göğe doğru seslenmiş: 'Ey Prenses Padmāvatī, uğruna çileler çektiğin sevgilin geldiği halde neden onunla konuşmadın? Ben onun arkadaşı Samyataka'yım, neden senin uğrunda lanete uğrayan bana bir şey söylemiyorsun?' Bunu söyledikten sonra prensi ayıltıp şöyle demiş: 'Bu, seni seven Daitya kızı reddettiğin için başına gelen bir cezadır.'

Gizlenmiş olan Padmāvatī, kızlara şöyle demiş: 'Dinleyin! Asura kızlara hiç hevesi yok.' Kızlar da demişler ki: 'İşte her şeyi

görüyorsun. Hatırlamıyor musun, uzun zaman önce sevgilin lanete uğramıştı, Ermiş Tapodhana da onun senden başka kimseye âşık olmayacağını söylemişti? Prens bu nedenle başka kadınlara ilgi duyamaz.' Bunu işiten prenses kararsızlığa düşmüş.

Sevgilisi göze görünmez olan Muktāphaladhvaca ağlamış: 'Ah sevgilim Padmāvatī! Anlamıyor musun, ben Vidyādhara iken senin uğruna Meghavana'da lanete uğramıştım? Emin ol ki kendimi burada öldüreceğim.'

Bu sözleri işiten Padmāvatī, kızlara şöyle demiş: 'Bütün belirtiler olumlu olsa bile bunların olayları duyup da söylemedikleri ne malum? Ben tam inanmadım. Ama bu kederli ağlaşmaları dinlemeye dayanamayacağım, Gaurī tapınağına gidiyorum, tapınma zamanım geldi.' Böyle söyleyen Padmāvatī, kızlarla birlikte tapınağa girmiş, tanrıçaya tapındıktan sonra şu duayı etmiş: 'Eğer bu adam daha önce Siddhīşvara'da gördüğüm sevgilimse beni ona kavuştur.'

Padmāvatī sevgilisini böyle özlemle beklerken, Siddhīşvara'nın gerisinde kalan Muktāphaladhvaca, daha önceki yaşamında Samyataka olan dostu Mahābuddhi'ye demiş ki: 'Dostum, eminim ki o her zaman gittiği yere, Gaurī tapınağına gitti, gel biz de oraya gidelim.' İstenilen yere giden arabaya atlayıp Gaurī tapınağının bulunduğu çile yerine gitmişler.

Onun gökten geldiğini gören kızlar Padmāvatī'ye demişler ki: 'Prensesim, mucizeye bakın. Uçan bir araçla buraya geliyor. Basit bir insan olsa nasıl böyle bir gücü olabilir?' Padmāvatī demiş ki: 'Dostlarım, unutmayın ki Dridhavrata ona lanet okuduğunda ben de şöyle lanet etmiştim: "Sevgilim bir insan olarak bedenlendiğinde dilerim sen de her şekle girebilen ve istenilen her yere giden bir araç olursun." Bu yüzden bu araç kesinlikle ermişin öğrencisidir.'

Kızlar demişler ki: 'Prensesimiz, madem durumu biliyordunuz neden onunla konuşmadınız? Neyi bekliyorsunuz?' Kızların bu sözünü işiten Padmāvatī konuşmayı sürdürmüş: 'Sanırım durum böyle, ama emin değilim. Fakat sevgilim olsa bile,

başkasının bedenindeyken ona nasıl sarılabilirim? Bu yüzden gizlenip biraz izleyelim.' Böyle diyerek prenses ve kız arkadaşları gizli kalmışlar.

Muktāphaladhvaca arabayla gökten Ambikā'nın tapınağının bulunduğu çile yerine inmiş ve özlemle arkadaşına demiş ki: 'Burası onu Rākshasīlerden kurtardığım ve ilk kez gördüğüm yer, beni eş olarak seçtiğini de burada söylemişti. Lanete de burada uğradım, o her şeye rağmen beni izlemek istemişti, ama ermiş engelledi. Şimdi de gördün işte, gözümün önünden uçtu gitti.'

Padmāvatī prensin bu sözlerini işitince kızlara demiş ki: 'Doğru söylüyor, bu benim sevgilim, fakat gerçek bedenine girmeden ona nasıl yaklaşayım? Tek umudum Siddhīşvara'da. Rüyayı görmemi o sağladı, içinde bulunduğum zorluktan da o çıkartacaktır.' Bu karara vardıktan sonra Siddhīşvara'ya geri dönmüş. Şiva'ya tapınmış ve şu duayı etmiş: 'Sevdiğim önceki bedenine girsin ve beni onunla birleştir, yapamıyorsan öldür. Acıdan kurtulmanın başka bir yolu yok.' Sonra kız arkadaşlarıyla birlikte tanrının tapınağında kalmış.

Bu sırada Muktāphaladhvaca, Gaurī tapınağında prensesi aramaktaymış, bulamayınca üzülmüş ve arkadaşına demiş ki: 'Onu burada bulamadım. Gel Şiva tapınağına gidelim, eğer orada da bulamazsam kendimi ateşe atacağım.'

Mahābuddhi demiş ki: 'Tanrı yardımcın olsun. Ermişin sözü ve Şiva'nın rüyada söyledikleri boşa çıkamaz.' Bu sözlerle onu rahatlatmaya çalışmış. Sonra Muktāphaladhvaca arkadaşıyla birlikte arabaya binip Siddhīşvara'ya gitmiş.

Gizlenmiş olan Padmāvatī onun geldiğini görünce kız arkadaşlarına demiş ki: 'Bakın! Buraya geliyor.' Muktāphaladhvaca tapınağa girip tanrının önünde daha önceden sunulmuş şeyleri görünce arkadaşına demiş ki: 'Bak dostum, birisi daha önce bu tanrıya tapınmış. Bunu mutlaka sevgilim yapmıştır.' Böyle dedikten sonra bakınmış, aranmış, göremeyince ayrılık acısıyla, 'Ah sevgilim, Padmāvatī' diye ağlamış.

Böyle guguk kuşu gibi ağlayıp sızlanan lotus yüzlü prens, aşk ateşine dayanamayarak sağa sola koşuşturmaya başlayınca, arkadaşı zorlukla da olsa tutup şu sözlerle yatıştırmaya çalışmış: 'Oruç tutmaktan iyice zayıfladın! Oysa yeryüzünü ve Pātāla'yı zapt etmiş bir insansın, neden sağlığına dikkat etmiyorsun? Şu an oruç tutmakta olan baban Merudhvaca, müstakbel kayınpederin Dānavalar kralı Trailokyamālin, seninle evlenmek isteyen kızı Trailokyaprabhā, annesi Svayamprabhā ve kardeşin Malayadhvaca, eğer yanlarına gitnezsen açlıktan ölecekler. Gel, gün bitmeden gidip onların hayatlarını kurtaralım.'

Muktāphaladhvaca arkadaşına cevap vermiş: 'O zaman sen arabamla git, onları rahatlat.' Arkadaşı, 'Ermişin öğrencisinin sana göre ayarladığı arabayı ben nasıl kullanayım?' demiş. Prens, 'O zaman biraz bekle, burada ne olacağını görelim,' diye karşılık vermiş.

Bu konuşmaları işiten Padmāvatī kızlara şöyle söylemiş: 'Onun sevgilim olduğunu anladım, tüm belirtiler bunu gösteriyor, lanet nedeniyle insan bedeninde kötü görünüyorlar. Ben de lanetliyim aslında, çünkü Siddhī'ye gülmüştüm.' Padmāvatī bunları söylerken, âşıkların ayrılık ateşine benzeyen kırmızı rengiyle ay doğmuş ve ışığıyla yeryüzünü her yönden doldurmuş. Muktāphaladhvaca'nın kalbi de aşk ateşiyle dolmuş.

Gece yaklaşırken prens çakravāka kuşları gibi ağlamaya başlamış. Padmāvatī saklandığı yerden ona seslenmiş: 'Prensim, sen benim sevgilimsin biliyorum, ama şimdi başka bir bedendesin ve bana yabancı birisin. Ben de sana başkasının eşi gibiyim. Neden sürekli ağlıyorsun? Eğer ermişin sözleri gerçekse bazı şeyler değişecektir.'

Bu sözleri işiten Muktāphaladhvaca bir yandan sevinmiş bir yandan da üzülüyormuş, Padmāvatī'ye demiş ki: 'Prensesim, eski bedenini taşıdığından, seni görür görmez eski bedenimi ve hayatımı hatırladım. Ama nasıl oldu da insan bedeni içinde olan beni tanıyabildin? Artık bu lanetli bedeni terk et-

meliyim.' Bu sözleri söyleyip susmuş, sevgilisi de gizli kalmayı sürdürmüş.

Gece neredeyse sona ermek üzereymiş, önce Samyataka, şimdi Mahābuddhi olan dostu yorgunluktan uyuyakalmış. Prens de Muktāphaladhvaca bedeninden kurtulmadıkça Padmāvatī'yi hiçbir zaman elde edemeyeceğini düşünerek odun toplamış, ateş yakıp linga üzerinde resmedilmiş olan Şiva'ya şöyle dua etmiş: 'Kutlu tanrı, lütfunla eski bedenime dönmek ve sevgilim Padmāvatī'ye kavuşmak istiyorum.' Sonra ateşe girip bedenini orada yok etmiş.

Sonra Mahābuddhi uyanmış, Muktāphaladhvaca'yı ortalıkta görememiş, onun yerine yanmakta olan ateşi görmüş ve arkadaşının ayrılık acısına daha fazla dayanamayarak ateşe girdiğini anlamış, üzüntüsünden o da aynı ateşe girmiş.

Acı içindeki Padmāvatī bunu görünce kızlara demiş ki: 'Ah, ne fena! Kadın kalbi şimşekten bile sert, yoksa kalbim bu dehşeti gördükten sonra yerinden çıkmalıydı. Bu kötü hayatı daha ne kadar çekeceğim? Bu şekilde acılarım sona ermeyecek. Ermişin sözü çıkmadı, iyisi mi ben de öleyim. Ama yabancı erkeklerin bedeninin yandığı bu ateş bana uygun değil, bu yüzden kendimi asayım.' Prenses böyle dedikten sonra Şiva'nın önüne gitmiş, sarmaşıklardan yaptığı ipi oradaki aşoka ağacına bağlamış.

Kız arkadaşları onu engellemeye çalışırlarken Ermiş Tapodhana oraya gelmiş ve demiş ki: 'Acele etme kızım! Sözüm boşa çıkmış değil. Metin ol! Kocan birazdan gelecek. Onun üzerindeki lanet, çektiğin çileyle sona erdi, neden çilecilik gücüne güvenmiyorsun? Evliliğin pek yakınken neden böylesine kedere kapılıyorsun? Meditasyonla her şeyi görüp buraya geldim.'

Padmāvatī ermişin ayaklarına kapanmış, sonra insan bedenini bırakıp Vidyādhara bedenine girmiş olan Muktāphalaketu arkadaşıyla birlikte çıkıp gelmiş. Vidyādharalar kralının oğlunun havadan geldiğini gören Padmāvatī yağmur bulutuna bakan dişi çātaka kuşu ya da yeni doğmuş aya bakan kumudvati kuşu gibi olmuş. Muktāphalaketu da uzun süren

çöl yolculuğundan sonra nehre ulaşan gezgin gibi sevinçle dolmuş. Çakravāka kuşları gibi birleşen sevgililer ermişin ayaklarına kapanmışlar. Ermiş onlara şu sözleri söylemiş: 'Üzerinizdeki lanetin sona ermesine ve kavuşmanıza çok sevindim, bunu gördüğüm için çok mutluyum.'

Sabah olunca İndra'nın filine binen Kral Merudhvaca onları arayarak tapınağa gelmiş. Yanında karısı, küçük oğlu, Daityalar kralı Trailokyamālin, eşi ve maiyeti varmış. Ermiş iki krala Muktāphalaketu'nun nasıl lanete uğrayıp insan olduğunu, insan bedeninde tanrılara hizmet ettikten sonra o bedenden nasıl kurtulduğunu anlatmış. Kendilerini daha önce ateşe atmayı düşünen Merudhvaca ve diğerleri bundan vazgeçip gitmişler, ermişin denetiminde Siddhodaka'da yıkanmışlar, Şiva'ya tapınıp yeniden doğmuş gibi olmuşlar. Sonra Trailokyaprabhā aniden önceki yaşamını hatırlayıp şöyle demiş: 'Doğrusu, ben Siddhalar kralının kızı Devaprabhā'yım. Vidyādharalar prensiyle evlenebilmek için çile doldururken Padmāvatī bana gülünce amacıma ulaşmak için ateşe girmiştim. Sonra Daityalar arasında doğdum. Bu bedenimdeyken sevdiğim insan Vidyādhara bedenine geçti. Şimdi onunla bu bedenle birleşemem, bu yüzden Asura bedenimi ateşte yok edip ona ulaşmalıyım.'

Bunları düşünürken ve ailesine düşüncelerini sorduktan sonra Muktāphaladhvaca'yı yakan ateşe girmiş. Kıza acıyan Ateş Tanrısı, ona görünmüş ve eski bedenini geri vermiş, Muktāphalaketu'ya demiş ki: 'Bu Siddhalar kralının kızı Devaprabhā'dır, senin için bedenini bana vermeye kalktı, onu karın olarak kabul et.'

Ateş Tanrısı böyle söyleyip ortadan kaybolmuş. Sonra Tanrı Brahma, yanında İndra ve diğer tanrılarla, Gandharvalar kralı Padmaşekhara ve Vidyādharalar kralı Çandraketu ile çıkagelmiş. Derken, Gandharvalar kralı uygun törenlerle kızı Padmāvatī'yi önünde eğilen ve herkes tarafından kutlanan Muktāphalaketu'ya vermiş. Vidyādharalar prensi uzun zamandır kavuşmayı beklediği sevgilisini kazanınca doğum ağacının meyvesini kazandığını düşünmüş ve Siddhī'yle de evlenmiş. Prens

Malayadhvaca da babası tarafından uygun törenlerle verilen Daitya Prenses Tribhuvanaprabhā ile evlenmiş.

Sonra Merudhvaca, başarılı olan Malayadhvaca'yı tüm adalarıyla birlikte bütün yeryüzüne kral ilan edip karısıyla birlikte ormana çile çekmeye gitmiş. Daityalar kralı Trailokyamālin karısıyla birlikte ülkesine dönmüş. İndra, Muktāphalaketu'ya Vidyuddhvaca'nın görkemli krallığını vermiş ve gökten şu ses işitilmiş: 'Artık Muktāphalaketu, Vidyādharalar ve Asuralar hükümdarı olmanın zevkini sürsün, tanrılar da kendi ülkelerine geri dönsünler.'

Bunu işiten Brahma, İndra ve diğer tanrılar mutluluk içinde gitmişler, Ermiş Tapodhana da lanetten kurtulmuş olan öğrencisiyle birlikte gitmiş. Çandraketu ise iki eş kazanmış olan oğlu Muktāphalaketu ile birlikte Vidyādhara ülkesine dönmüş ve oğluyla beraber Vidyādharalar imparatorluğunun zevkini sürmüş. Sonra krallığın tüm yükünü oğluna bırakmış, tüm dünya zevklerinden vazgeçerek karısıyla birlikte çileci ormanına çekilmiş. İndra'dan Asuraların krallığını, babasından Vidyādharaların hükümdarlığını almış olan Muktāphalaketu, karısı Padmāvatī ile birlikte on kalpa boyunca mutluluk içinde yaşamış. Ancak tüm tutkuların saçma olduğunu görmüş, sonunda büyük çilecilerin bulunduğu bir ormana gitmiş. Çileleri sayesinde kazandığı itibarla en yüksek mertebeye erişip Tanrı Şiva'nın yanında yerini almış."

İşte Kral Brahmadatta, karısı ve veziri kuğulardan bu öyküyü dinlemişler, öğretilerini öğrenmişler ve tanrılar gibi uçma gücünü kazanmışlar. Sonra kuğularla birlikte Siddhīşvara'ya gitmişler ve lanet sonucu aldıkları bedenlerini orada bırakıp eski bedenlerini kazanarak yeniden Şiva'nın hizmetçileri olmuşlar.'

(A) Ey ermişler, Madanamançukā'nın yokluğunda Gomukha'nın anlattığı bu öyküyü dinleyince yüreğim ferahladı ve umutlandım."

İmparator Naravāhanadatta bu öyküyü anlatınca, Gopālaka ile birlikte Kaşyapa'nın çile yerinde bulunan ermişler fazlasıyla mutlu olmuşlar.

XVIII

VİSHAMAŞĪLA

CXX. Bölüm

Dua

Bedeninin yarısı ay yüzlü Pārvatī olan, ay ışığı gibi beyaz tozlarla boyanmış, gözleri güneş ve ay gibi parlayan ve başının üstünde hilal taşıyan tanrı kutlu olsun. Hortumunu aşağı indirip yukarı kaldırarak başarı dağıtır gibi görünen fil yüzlü tanrı sizi korusun.

(A) Sonra Kara Dağ'da Ermiş Kaşyapa'nın çile yerindeki Naravāhanadatta, toplanmış olan ermişlere demiş ki: "Bundan başka, kraliçeden ayrı olduğum zamanda, bana âşık olan Vegavatī sihir gücüyle beni korudu, oradan uzaklaştırıp yabancı bir diyara götürdü. Ormanın uzak bir köşesinde bu halde dolaşırken büyük ermiş Kanva'yı gördüm.

Merhametli ermişin ayaklarına kapandım, iç görüsüyle perişanlığımı anladı, beni çile yerine aldı ve dedi ki: 'Sen ay soyundan bir yiğitsin, neden kederleniyorsun? Tanrıların güvencesi altındasın, eşine kavuşamadığın için neden üzülüyorsun? Bu dünyada insanlar hiç beklemedikleri şeylerle karşılaşırlar. Bunu daha iyi açıklamak için Vikramāditya öyküsünü anlatayım, dinle.

Avanti'de Uccayini adlı ünlü bir şehir varmış. Burayı yugaların başlangıcında Tanrı Vişvakarman yapmışmış ve Tanrı Şi-

va'nın da barınağıymış. Erdemli bir kadın gibiymiş, yabancılar giremezmiş. Mutluluk Tanrıçası'nın oturduğu bir lotus gibiymiş. İyiliğin kalbi, erdemin hazinesi, yeryüzü gibi pek çok harikanın kaynağıymış.

Orada tıpkı Amarāvatī'deki İndra gibi düşmanlarını yok eden dünya fatihi Kral Mahendrāditya yaşarmış. Güç yönünden silahşor, güzellik yönünden Aşk Tanrısı'ymış. Eli açık, ama silah tuttuğunda sımsıkıymış. Kralın Saumyadarşanā adlı bir karısı varmış. İkisi İndra ile Şaçī, Şiva ile Gaurī, Vishnu ile Şrī gibilermiş. Bu kralın Sumati adlı ulu bir veziri, Vacrāyudha adlı soylu bir muhafızı varmış. Kral, bu insanlarla krallığını yönetiyor ve Şiva'ya tapınıp bir oğul istiyormuş.

Bu sırada, güzel vadileri her zaman tanrılar tarafından ziyaret edilen Kailāsa dağının sakinleri Şiva ve Pārvatī'ye Mleççhaların baskısından bunalmış olan ve İndra'nın başını çektiği tanrılar gelmişler. Şiva'nın önünde eğilip dua etmişler. Tanrı geliş nedenlerini sorunca şöyle söylemişler: "Ey tanrı, sizin ve Vishnu'nun yok ettiğiniz Asuralar, yeryüzünde Mleççha olarak doğdular. Brahmanları öldürüyorlar, kurban törenlerini bozuyorlar, ermişlerin karılarını kaçırıyorlar, alçakların işlemedikleri suç yok! Sizin de bildiğiniz gibi, yeryüzü tanrıları besler, Brahmanların ateşe attıkları kurbanlar cennetin sakinlerini geçindirir. Ancak Mleççhalar yeryüzüne saldırınca, adak sunarken hayır dualar edilmez oluyor, payları kesilen tanrıların dünyası da tükenme noktasına geliyor. Bu yüzden ne olur bir çare bulun, yeryüzünde Mleççhaları öldürecek bir yiğit insan yaratın."

Tanrılar böyle yalvarınca Şiva şöyle demiş: "Tamam. Bunu daha fazla dert etmeyin, rahat olun. Bir çare bulacağım." Bunları söyleyen Şiva tanrıları evlerine göndermiş.

Onlar gittikten sonra tanrı, Pārvatī'yi yanına almış, Mālyavān adlı Ganasını çağırıp şu emri vermiş: "Evladım, yeryüzüne insan olarak in, Uccayini şehrinde Kral Mahendrāditya'nın cesur oğlu olarak doğ. O kral benden, karısı da Am-

bikā'dan bir parçadır. O ailede doğup cennet sakinlerinin isteğini yerine getir. Bütün Mleççhaları öldür ve üç Veda'da yazılı olanları hâkim kıl. Benim lütfumla dünyanın yedi bölgesini de yöneteceksin. Ayrıca Rākshasalar, Yakshalar, Vetālalar da senin üstünlüğünü kabul edecekler, insanca zevkleri tattıktan sonra bana geri döneceksin."

Şiva'dan bu talimatı alan Gana şöyle demiş: "Akrabalardan, dostlardan, hizmetçilerden ayrılıp insan yaşamında servet kaybı, yaşlılık, hastalık ve insana ait başka kötülüklerle acı çekmenin ne yararı var? Ama emrinize karşı gelemem." Bunun üzerine Şiva şöyle cevap vermiş: "Şimdi git lekesiz varlık! Bunlar sana fazla bulaşmayacak, yeryüzü hayatında mutlu olmanı sağlayacağım." Şiva, Mālyavān'a bunu dedikten sonra Gana ortadan kaybolmuş ve uygun bir zamanda Uccayini'ye gidip Kral Mahendrāditya'nın karısının rahmine yerleşmiş.

Başında hilal taşıyan Tanrı Şiva, krala rüyasında görünüp demiş ki: "Kral, senden hoşnut kaldım, bir oğlun olacak ve yeryüzünün dört bir yanına hâkim olacak. Rākshasalara, Yakshalara, Pişāçalara, yerde gökte ne varsa hepsine hükmedip Mleççhaları öldürecek. Adı Vishamaşīla olacağı halde, düşmanlarını yok ettiği için Vikramāditya adıyla bilinecek."

Tanrı bunu söyleyip ortadan kaybolmuş. Sabah uyanan kral sevinçle rüyasını vezirlerine anlatmış. Vezirler Şiva'nın kendilerine de görünüp kendilerine birer oğul sahibi olacaklarını müjdelediğini söylemişler. O sırada bir hizmetçi kız oraya gelmiş, krala bir meyve gösterip şöyle demiş: "Bunu Şiva, rüyasında kraliçeye verdi." Kral çok sevinmiş ve tekrar tekrar, "Doğrusu, Şiva bana bir oğul verdi," demiş, vezirleri de onu kutlamışlar.

Derken güzel karısı, doğudan doğmak üzere olan güneş gibi gebe kalmış ve bunu kanıtlarcasına göğüsleri süt dolmuş. Kadın, rüyalarında bütün Yakshaların, Vetālaların ve Rākshasaların tapındığı yedi denizi geçiyormuş. Uygun zaman geldiğinde güneşin gökyüzünü aydınlattığı gibi odayı aydınlatan bir oğul doğurmuş. Çocuk doğduğunda gök aydınlanmış, çiçek

yağmurları yağmış ve tanrıların çaldığı davullar, ziller duyulmuş. Bütün şehirde bayram havası esmiş ve herkes sarhoş olmuş, bir ifrit tarafından ele geçirilmiş gibi yahut kasırga vurmuş gibi olmuş. Kral Mahendrāditya, oğluna Şiva'nın verdiği Vikramāditya adını, bir de Vishamaşīla adını koymuş, Buddhistler ve tanrısızlar hariç, herkese zenginlik yağdırmış

Birkaç gün sonra kralın veziri Sumati'nin Mahāmati adlı, muhafızı Vacrāyudha'nın Bhadrāyudha, başrahibi Mahīdhara'nın da Şrīdhara adlı birer oğulları olmuş. Prens Vikramāditya ruh, cesaret ve güç gibi olan bu vezirlerin oğullarıyla beraber büyümüş. Kutsal ipi takıp öğretmenlerinden eğitimi almaya başladığında bütün bilgileri kolayca öğrenmiş. Eğitim veren herkes onu çok yüksek dereceyle mezun etmiş. Halk onun göksel silahlarla nasıl savaştığını görünce, büyük savaşçı Rāma'nın ve benzerlerinin öykülerini dinlemez olmuş. Babası ona birçok zafer sonunda krallar tarafından verilmiş tanrıçalar gibi güzel kızlar getirmiş.

Kral oğlunun yiğit bir genç olduğunu, halkı tarafından çok sevildiğini görünce, onu tahta çıkarmış, kendisi de karısı ve vezirleriyle birlikte Vārānasī'ye çekilip Tanrı Şiva'ya sığınmış.

Babasından krallığı alan Vikramāditya, bir güneş gibi ortalığı kasıp kavurmaya başlamış. En mağrur krallar bile yayının tınısını duyunca boyun eğmişler. Bir tanrı gibi, Vetālaları, Rākshasaları ve diğer ifritleri cezalandırıp yola getirmiş. Vikramāditya'nın orduları güneş ışığı gibi tüm yeryüzünü kaplayıp her köşesini aydınlatmışlar. Güçlü bir kahraman olduğu halde, öbür dünyadan korkarmış. Cesur bir savaşçıymış ama zalim değilmiş. Karılarına aşırı düşkün olmadığı halde onlar tarafından çok sevilirmiş. Tüm babasızların babası, tüm dostsuzların dostu, tüm korumasızların koruyucusuymuş. Tanrı Beyaz Ada'yı, Süt Okyanusu'nu, Kailāsa ve Himālaya dağlarını yaratırken adeta onun görkeminden ilham almış.

Bir gün Kral Vikramāditya toplantı salonundayken muhafızı Bhadrāyudha içeri girip şöyle demiş: "Efendim, göndermiş

olduğunuz Vikramaşakti, ordusuyla güney bölgesini zapt etti ve Anangadeva'yı haberci olarak gönderdi. Yanında bir adamla birlikte şimdi kapıda, gülen gözleri iyi şeyler olduğunu müjdeliyor." Kral, "Gelsin," demiş, muhafız onu ve yanındaki kişiyi içeri davet etmiş. Anangadeva içeri girip yerlere kadar eğilmiş, "Zafer," diyerek kralın önüne oturmuş, kral sormuş: "Ordularımın komutanı Kral Vikramaşakti, Vyāghrabala ve öteki krallar iyiler mi? Talih ordudaki Rācput şeflerinin, fillerin, atların, arabaların ve piyadelerin yanında mıdır?"

Anangadeva kralın sorularına şöyle cevap vermiş: "Vikramaşakti de, bütün ordu da iyiler. Efendimiz, Dekkan'ı ve batı sınırını, Madhyadeşa'yı, Saurashtra'yı ve Ganj'ın doğusunu, kuzey bölgesini ve Keşmir'i zapt ettiniz. Birçok kaleyi ve adayı kazandınız. Mleççha orduları yok edildi, kalanlar esir edildi. Birçok kral, Vikramaşakti'nin ordugâhında toplandı, şimdi hep birlikte buraya geliyorlar."

Vezirinin anlattıklarından memnun olan Vikramāditya, ona giysiler, mücevherler vermiş, köyler bağışlamış. Kral soylu vezire sormuş: "Anangadeva, orada hangi bölgeleri gördün, ne gibi ilginç şeylerle karşılaştın?" Anangadeva bunun üzerine şu öyküyü anlatmaya başlamış:

"Efendimizin emirleriyle gidip Vikramaşakti tarafından yönetilen ordunuza katıldım. Ordu, müttefik krallarla, Nāga prenslerle, atlarla ve krallık ihtişamıyla engin bir deniz gibiydi. Oraya vardığımda Vikramaşakti önümde eğildi, bana çok saygı gösterdi, çünkü beni siz efendimiz göndermiştiniz. Onun kazandığı zaferleri dinlerken Simhala kralından bir elçi geldi. Elçi, Vikramaşakti'ye efendisinin mesajını iletti: 'Elçilerden öğrendiğime göre Anangadeva oradaymış, onu bana gönderirseniz kralınızla ilgili özel bir konuyu anlatacağım.' Sonra Vikramaşakti bana, 'Hemen Simhala kralına git ve ne istiyormuş öğren,' dedi.

Simhala kralının elçisiyle bir gemiye atlayıp Simhala adasına gittim. Ülkede terasları mücevher kaplı altından evler gör-

dürn. Bu haliyle, tanrıların şehirlerine benziyordu. Derken, çevresi tanrılarla dolu olan İndra gibi, çevresi vezirlerle dolu Simhala kralı Vīrasena'yı gördüm. Beni nezaketle karşılayıp efendimizin halini, sağlığını sordu ve çok büyük bir misafirperverlikle ağırladı.

Ertesi gün toplantı salonunda oturan kral beni çağırdı, size olan bağlılığından söz etti ve vezirlerinin önünde dedi ki: 'Madanalekhā adlı çok güzel bir kızım var, onu kralınıza vermek istiyorum. Kızım krala çok uygun bir eş, kral da kızıma çok uygun bir koca. Seni bu yüzden çağırttım, onu kral adına kabul buyur. Elçimle birlikte gidip efendine söyle, kızımı sonradan göndereceğim.'

Kral bunu söyledikten sonra kızını çağırdı. Mücevherler içinde, gençliği ve güzelliğiyle parıldayan kız geldi. Kral onu kucağına oturttu, bana göstererek, 'Bunu kralına veriyorum, al,' dedi. Kızın güzelliğinden şaşkına dönerek sevinçle, 'Onu efendim adına alıyorum,' dedim ve içimden şöyle geçirdim: 'Vay canına, Yaratıcı mucizeler yaratmaktan hiç yorulmuyor, Tilottamā'dan sonra ondan daha güzel olan bu kızı yaratmış.'

Kral tarafından onurlandırıldıktan sonra, elçisi Dhavalasena ile adadan ayrıldım. Bir gemiye bindik, yelken açıp denizde ilerliyorduk ki denizin ortasında büyük bir kumluk gördük. Orada aynı güzellikte, biri siyah, diğeri beyaz iki kız gördük. Güzelliklerine uygun giyinmiş, uygun takılar takmışlardı. Bilezikleriyle zil sesi çıkartıyorlar, altından mücevher kakmalı oyuncak bir ceylan yapıyor, sonra ona can verip önünde dans ediyorlardı. Bunu görünce çok şaşırdık, birbirimize dedik ki: 'Bu olağanüstü şey de ne böyle? Bir rüya mı, sihir mi, yoksa hayal mi? Denizin ortasında kumluk bir alan ve böyle kızlar olacağını kim bekler? Böyle canlı altın ceylan görmeyi kim düşünür? Bunların bir arada olması hiç olağan değil.'

Kralım, şaşkınlıkla birbirimize bunları söylerken, aniden bir fırtına çıktı ve denizi çalkaladı. Rüzgâr kabaran dalgaların üstündeki gemimizi parçaladı, insanlar suda boğuldular, deniz

canavarlarına yem oldular. Fakat kızlar gelip ikimizi kollarına aldılar, bizi kumluğa taşıdılar, böylece deniz canavarlarının ağzına düşmekten kurtulduk. Derken, sular kıyıya vurmaya başladı, önce korktuk ama o iki kız bizi rahatlatıp mağara gibi bir yere götürdüler. Orada çeşitli ağaçlardan oluşan bir orman gördük, biz ormana bakarken, deniz, kıyı, ceylan ve kızlar ortadan kayboldular.

Bir süre, 'Bu nasıl bir iş böyle? Bir sihir olmalı.' diyerek ortalıkta dolaştık durduk. Sonra ulu kişilerin kalbi gibi büyük, derin ve berrak, tıtku ateşini yok eden Nirvāna'ya benzer bir gölle karşılaştık.

Orman Tanrıçası gibi güzel bir kadının yıkanmak üzere maiyetiyle birlikte göle geldiğini gördük. Kadın arabasından indi, gölden lotus topladı, yıkandı ve Şiva'ya tapındı. Bunun üzerine Tanrı Şiva linga biçiminde gölden çıkıp kadına yaklaştı. Güzel kadın ona tapındı, sonra vīnāsını eline alıp çalmaya başladı ve kendinden geçerek güney usulünde ilahiler söyledi. Öyle güzel çalıp söyledi ki, gökten Siddhalar ve diğer varlıklar gelip sessizce onu dinlediler. Kadın şarkısını bitirince tanrıyı uğurladı, tanrı göle girip kayboldu. Ceylan gözlü güzel de arabasına binip maiyetiyle birlikte uzaklaştı gitti.

Kadını izledik, ısrarla kim olduğunu sorduğumuz halde yanındakilerin hiçbiri bir şey söylemedi. Ben de Simhala kralının elçisine gücünüzü göstermek için kadına yüksek sesle bağırdım: 'Kral Vikramāditya adına sizden rica ediyorum, bana kim olduğunuzu söyleyin, bunu söylemeden şuradan şuraya gidemeyin!' Kadın bunu duyunca hizmetkârını gönderdi, arabasından inip bana doğru yaklaştı ve nazik bir sesle dedi ki: 'Efendim, soylu kral Vikramāditya iyiler mi? Fakat ey Anangadeva, her şeyi bildiğim halde neden soruyorum ki? Çünkü sihir gücü kullanıyorum ve seni kralın için buralara getirdim, beni büyük bir tehlikeden kurtardığı için onu onurlandırmalıyım. Sarayıma gel, sana her şeyi anlatacağım, ben kimim, neden kralı onurlandırmalıyım ve onun nasıl bir yardıma ihtiyacı var?'

Böyle dedikten sonra arabasını bıraktı, yürümeye başladı, bana da nazikçe saraya giden yolu gösterdi. Saray cennet gibiydi, çeşitli mücevherlerden ve altından yapılmıştı. Kapıları, değişik biçimlerde giyinmiş, çeşitli silahlar taşıyan muhafızlar tarafından korunuyordu. Etraf büyüleyici güzellikte soylu kadınlarla doluydu. Orada kadın bize banyo yaptırdı, yağlar sürdürdü, görkemli giysiler giydirdi, mücevherler taktırdı ve iyice dinlenmemizi sağladı."

CXXI. Bölüm

Anangadeva, Kral Vikramāditya'nın toplantı salonunda yaptığı konuşmayı sürdürmüş: "Yemek yedikten sonra, hizmetçilerinin arasında oturan kadın dedi ki: 'Dinle Anangadeva, şimdi sana her şeyi anlatacağım.

Ben Yakshalar kralı Dundubhi'nin kızı Madanamancarī'yim. Kuvera'nın kardeşi Manibhadra'nın karısıyım. Kocamla mutluluk içinde, nehir kıyılarında, dağlarda, büyüleyici ormanlarda dolaşırdım.

Bir gün sevgili kocamla birlikte eğlenmek için Uccayini'deki Makaranda bahçesine gittim. Dolaşmaktan yorulup bir süre uyumuştum, tam uyanmıştım ki ikiyüzlü sahte bir dindar* beni gördü. Alçak adam bana âşık oldu, hemen ölü yakılan mezarlığa gitti, karısı olmam için ateşler yakıp büyü yapmaya başladı. Ancak sihir gücümle olan biteni anladım, kocama haber verdim, o da ağabeyi Kuvera'ya söyledi. Kuvera da gidip Tanrı Brahma'ya şikâyet etti. Brahma biraz düşündükten sonra ona dedi ki: "Sahte dindarın kardeşinin karısını elde etmek istediği doğru, zira bu tür büyüler Yakshalara hükmetmek için yapılır. Ancak eğer kadın kendini büyüyle çekiliyormuş gibi hissederse, hemen Kral Vikramāditya'dan yardım istesin. Kral onu

* Kāpālika: Elinde kafatasıyla gezen Şiva inananlarını niteleyen bu sözcüğü "sahte dindar" diye çevirmeyi uygun buldum. (ç.n.)

kurtaracaktır." Sonra Kuvera geldi ve Brahma'nın dediklerini kocama anlattı, kocam da bana söyledi.

Bu sırada sahte dindar, mezarlıkta bir sunu ateşi yakmış, kendi etrafına bir çember çizmiş, mırıldandığı büyülerle beni kendine çekmeye başlamıştı. Büyüyle çekildiğim mezarlıkta kendimi kafatasları, iskeletler ve ifritler içinde buldum. Sonra kötü kalpli sahte dindarı gördüm, ateşe kurban sunuyor, bir cesedi sırtüstü yatırmış, çizdiği sihirli çemberin içinde oturuyordu. Geldiğimi görünce şişindi, ağzını çalkalamak için nehre yaklaştı.

Tam o anda Brahma'nın söyledikleri aklıma geldi, kendi kendime dedim ki: "Neden kralı yardıma çağırmıyorum? Karanlıkta, bu yakınlarda bir yerde dolaşıyordur." Sonra bütün gücümle bağırdım: "Soylu Kral Vikramāditya, kurtar beni! Ben Kuvera'nın küçük kardeşi Manibhadra'nın karısı, Dundubhi'nin kızı, iffetli Yakshī Madanamancarī'yim. Bu sahte dindarın büyüsüne kapılmış durumdayım."

Böyle bağırışımın peşinden çok geçmedi, elinde kılıçla kral çıkageldi. Cesaretle adeta parlıyordu. Bana dedi ki: "Korkmayın, sizi bu sahte dindardan kurtaracağım. Zira benim ülkemde böyle bir erdemsizlik olamaz." Böyle dedikten sonra Agnişikha adlı bir Vetāla'yı çağırdı. Uzun boylu, gözlerinde ateşler yanan, dik saçlı yaratık hemen geldi ve krala, "Ne istiyorsanız emredin," dedi. Kral da, "Komşusunun karısını kaçıran şu kötü kalpli sahte dindarı öldür ve ye!" diye emretti. Vetāla Agnişikha da orada yatan cesedin içine girdi, ayağa kalkıp kollarını ve ağzını ileri doğru uzattı. Ağzını çalkalayıp geri dönen sahte dindar kaçmaya çalışırken Vetāla onu bacaklarından yakaladı, havada döndürüp küt diye yere çarptı. Tek bir hamlede adamın vücudu paramparça oldu.

Sahte dindarın öldüğünü gören et düşkünü ifritler oraya hücum ettiler. Bunlardan biri de Yamaşikha adlı korkunç bir Vetāla idi. Gelir gelmez sahte dindarın bedenine girdi. Vetāla Agnişikha ona dedi ki: "Dinle alçak! Bu adamı Kral Vikramā-

ditya'nın emriyle öldürdüm, sana ne oluyor?" Yamaşikha sordu: "Kralın nasıl bir gücü var, anlat bana." Agnişikha dedi ki: "Onun gücünü duymadın mı? Anlatayım öyleyse.

Bir zamanlar bu şehirde Dāgineya adlı bir kumarbaz yaşarmış. Bir keresinde usta kumarbazlar her şeyini elinden almış, üstelik borçlandırmışlar. Beş parasız kalınca da sopalarla dövmüşler, işkence etmişler, ama o taş gibi, ceset gibi hareketsiz durmuş. Kumarbazlar adamı götürüp kör bir kuyuya atmışlar, çünkü sağ kalırsa intikam alabilirmiş.

Kumarbaz Dāgineya kuyunun dibine düştüğünde önünde iriyarı ve korkunç iki insan görmüş. Adamlar Dāgineya'nın korku içinde olduğunu görerek nazikçe, 'Kimsin sen, bu kuyuya nasıl düştün?' diye sormuşlar. Kumarbaz kendini toplamış, başından geçenleri anlatmış, sonra, 'Siz de kim olduğunuzu, buraya nasıl düştüğünüzü anlatın,' demiş. Adamlar anlatmaya başlamışlar: 'Biz şehrin mezarlığında yaşayan Brahman ifritleriz. Bu şehirden iki kız almıştık, biri başvezirin kızı, diğeri de en büyük tüccarın kızı. Bu dünyada kimse hiçbir büyü gücüyle onları bizden alamazdı.

Sonra babalarını tanıyan Kral Vikramāditya oraya geldi. Biz kralı görünce kızları bırakıp kaçmak istedik, ama ne kadar çabalasak da kaçamadık. Kral bizi bağladı. Öldürecek sandık. Korktuğumuzu görünce şunu söyledi: "Sizi alçaklar, bir yıl karanlık bir çukurda yaşayın, sonra salacağım. Ama serbest kaldığınızda yine aynı suçu işlerseniz bu defa ölümle cezalandırırım." Kral bize bunu söyledikten sonra bizi bu kuyuya attı, bizi öldürmedi.

Sekiz gün sonra bir yıl bitecek, kuyudan kurtulup özgür olacağız. Şimdi dostum, bize biraz yiyecek getirirsen seni yukarı kaldırıp dışarı çıkarırız, ama çıktığında bize yemek getirmezsen, özgür kaldığımızda seni bulup yeriz.'

Brahman ifritler böyle söyleyince kumarbaz razı olmuş, onu kuyudan çıkarmışlar. Dışarı çıkınca başka şansı olmadığını düşünerek geceleyin insan eti alıp satmak için mezarlığa gelmiş.

Ben de o sırada mezarlıktaydım. Dāgineya, 'Satılık insan eti var, haydi, alan yok mu?' diye bağırıyordu. 'Alırım, kaç para?' dedim. 'Bana şeklini ve gücünü ver,' diye cevap verdi. 'Onlarla ne yapacaksın?' diye sordum. Kumarbaz başından geçenleri anlattı, dedi ki: 'Senden alacağım şekil ve güçle düşmanım kumarbazları ve o kumarhaneyi ele geçireceğim, sonra onları yesinler diye Brahman ifritlere vereceğim.' Bu sözler hoşuma gitti, yedi günlüğüne şeklimi ve gücümü ona verdim. O da bu sayede, kendisine kötülük edenleri bir bir yakalayıp kuyuya atmış ve yedi gün boyunca Brahman ifritleri beslemiş.

Sonra şeklimi ve gücümü geri aldım. Korkuya kapılan kumarbaz Dāgineya dedi ki: 'Brahman ifritlere yemek götüremedim. Bugün sekizinci gün, çıkıp beni yiyecekler. Sen benim dostumsun, söyle ne yapayım?' Onu sevdiğim için şöyle dedim: 'Onları kumarbazlarla doyurduğun halde durum buysa, o ifritleri senin için yerim. Onları bana göster dostum.' Böyle söyleyince hemen önüme düştü ve kuyuyu gösterdi.

Hiçbir şüphelenmeden kafamı kuyudan içeri uzattım. Tam o anda kumarbaz beni arkandan itti. Dibe düşünce ifritler beni yemek sandılar, aramızda bir boğuşma başladı. Sonra beni yenemeyeceklerini anladılar, dövüşten vazgeçip kim olduğumu sordular.

Kim olduğumu, Dāgineya ile olan ilişkimi anlattım. Dost olduk, biri dedi ki: 'Heyhat! Kötü kalpli kumarbaz seni, bizi ve diğer kumarbazları fena kandırdı. Aldatmayı iş edinmiş kumarbazlara güven olur mu? Onlar dostluk, merhamet ve minnetin ne olduğunu bilmezler. Pervasızlık ve saygısızlık en belirgin özellikleridir. Sana bunu kanıtlayan Thinthākarāla öyküsünü anlatayım.

Uzun zaman önce bu Uccayini şehrinde Thinthākarāla adlı gaddar bir kumarbaz yaşamış. Oyunda sürekli kaybedince, kazanan kumarbazlar ona yüz dinar vermişler. Thinthākarāla da gidip o paralarla pazardan un satın almış. Akşamleyin kekler hazırlamış, sonra gidip cenaze ateşinde pişirmiş, önünde yanan

kandilde islendirip Tanrı Mahākāla'nın huzurunda yemiş. Her gece o tanrının tapınağında, tanrının kolunu kendine yastık yaparak uyumuş.

Bir gece tanrıçaların, Yakshaların ve başka kutsal varlıkların Mahākāla tapınağında bulunduklarını fark etmiş ve şöyle düşünmüş: "Neden bunlara bir oyun yapıp zengin olmuyorum? Eğer yürürse iyi, yürümezse zaten kötüyüm." Bu düşünceyle kutsal varlıklara şöyle seslenmiş: "Gelin kumar oynayalım, zar atalım, unutmayın, kaybederseniz ödersiniz." Kutsal varlıklar sessiz kalmışlar. Thinthākarāla ortaya para koyup zarları fırlatmış. Her yerde geçerli bir kural vardır, zar atıldığında itiraz edilmezse kumara başlanmış demektir.

Sonra çok para kazanmış ve tanrıçalara demiş ki: "Paramı ödeyin, kabul etmiştiniz." Kumarbaz, tanrıçalara tekrar tekrar böyle söylediği halde cevap alamamış. Üzülüp şöyle demiş: "Kaybeden kumarbazlar taş kesilirler, öyle yapıyorsanız ben de onlara yaptığımızı yaparım. Kolunuzu bacağınızı Yama'nın dişleri gibi sivri testereyle keserim, hiç acımam." Bunları söyleyip elinde testereyle üstlerine yürümüş, tanrıçalar hemen parasını ödemişler. Ertesi gün gidip hepsini kumarda kaybetmiş, akşam gelip aynı yolla tanrıçalardan para kazanmış.

Bu işi her gün böyle sürdürmüş, tanrıçalar ve diğer kutsal varlıkların buna canları sıkılmış. Tanrıça Çamundā onlara demiş ki: "Kumara davet edilen 'sonuna kadar oynuyorum' derse, kumar oynanamaz, bu kumarbazlar yasasıdır, ey tanrıçalar! Sizi kumara davet ettiğinde, 'Sonuna kadar,' deyin." Çamundā böyle söyleyince tanrıçalar tavsiyesine uymuşlar. Kumarbaz gece gelip kumara davet edince, bütün tanrıçalar hep bir ağızdan, "Sonuna kadar oynuyoruz," demişler.

Böyle reddedilen Thinthākarāla bu kez efendileri Mahākāla'yı oyuna davet etmiş. Ancak tanrı kumarbazın onu oynamaya zorladığını görünce hemen, "Sonuna kadar oynuyorum," demiş. İşte tanrılar bile böyle zayıf insanlar gibi basitleşebiliyorlar.

Sonra bu şekilde işine taş koyulan Thinthākarāla kızmış, kendi kendine söylenmiş: "Hay aksi! Tanrılar, tanrıçalar nasıl karşı konulacağını öğrenmişler, artık bu tanrının korumasına sığınmaktan başka çare yok." Bu karara vararak Tanrı Mahākāla'nın ayağına sarılıp şu sözleri söylemiş: "Başı dizinde dinlenen sen çıplak tanrıya taparım, sen aysın, sen öküzsün, sen Devī ile oyun oynayansın. Sen istersen tüm tanrılar güçlerini bırakırlar. Sen tutkudan uzak olansın. Tek sahip olduğun keçeleşmiş saçlar, kül ve kafatası. Nasıl olur da küçük kazançlar için tamahkâr olabilirsin ki? Doğrusu, istek ağacı yoksulu uzun zaman doyuramaz. Sen de beni desteklemedin efendi Bhairava, ama sen dünyayı destekliyorsun. Bu yüzden sana sığınıyorum. Sen üç gözlüsün, ben üç zarlıyım, ben de senin gibi saygıya layığım. Senin de vücudunda kül var, benim de. Sen de kafatasından yiyorsun, ben de. Bana acı. Seninle konuştuktan sonra kumarbazlarla nasıl konuşayım? Haydi, beni derdimden kurtar."

Bu ve benzeri sözlerden memnun kalan Tanrı Bhairava demiş ki: "Thinthākarāla, senden memnun kaldım. Üzülme. Burada benimle kal, eğlenmeni sağlayacağım." Tanrının isteğine uyan kumarbaz her türlü ihtiyacı karşılanmış olarak orada yaşamış.

Bir gece Tanrı Mahākāla, kendisine ait kutsal havuzda yıkanmaya gelen birtakım Apsaraslar görüp kumarbaza demiş ki: "Bu peri kızları suda yıkanırken kıyıya bıraktıkları elbiselerini kap hemen bana getir, Kalāvatī adlı genç periyi sana verene kadar elbiselerini geri verme."

Tanrıdan bu emri alan Thinthākarāla gitmiş, göksel peri kızlarının elbiselerini almış. Onlar demişler ki: "Lütfen elbiselerimizi geri ver, bizi çıplak bırakma!" Ancak kumarbaz, tanrıdan aldığı güvenle, "Genç peri Kalāvatī'yi bana verirseniz elbiselerinizi veririm, aksi halde olmaz," demiş. Onun inatçı biri olduğunu gören ve Tanrı İndra'nın Kalāvatī'ye lanet ettiğini hatırlayan periler bu isteği kabul etmişler. Elbiseleri alıp Alambushā kızı Kalāvatī'yi ona vermişler.

Apsaraslar çekip gitmişler, kumarbaz ise tanrının istediği gibi hazırladığı bir evde Kalāvatī ile yaşamaya başlamış. Kalāvatī gündüz tanrılar kralına hizmet için gökyüzüne gidiyor, geceleyin mutlaka kocasının yanına dönüyormuş. Bir gün sevgiyle şöyle söylemiş: "Kocacığım, Şiva'nın kocam olman için ettiği lanet, benim için kutlamaya dönüştü." Thinthākarāla ona lanetin nedenini sormuş. Peri kızı şöyle anlatmış: "Bir gün tanrılar bahçedeyken, gökyüzü sakinlerininkini küçümsercesine insanların eğlencesini övdüm. Tanrılar kralı bunu duydu ve bana, 'Git o zaman bir insanla evlen ve insan zevklerini tat,' diye lanet etti. İşte bu şekilde birleşmemizin önü açılmış oldu. Yarın gökyüzüne gidip biraz uzun kalacağım, üzülme, çünkü Rambhā Tanrı Vishnu'ya yeni bir dans gösterecek, ben de gösteri bitene kadar orada bulunmalıyım sevgilim."

Şımarık bir çocuk gibi davranan Thinthākarāla, sevgilisine şöyle demiş: "Oraya gelip sezdirmeden izlemek istiyorum, beni de götür." Kalāvatī, "Bunu yapmam uygun olur mu? Eğer anlaşılırsa tanrılar kralı çok öfkelenir," diye cevap vermiş. Böyle dese de adam ısrar etmiş, Kalāvatī de dayanamayıp kabul etmiş.

Ertesi sabah Kalāvatī sihir gücüyle Thinthākarāla'yı lotus biçimindeki küpesine saklamış ve tanrılar kralı İndra'nın mekânına gitmiş. Kumarbaz tanrıların kapıları fillerle süslü saraylarını ve eşsiz Nandana bahçesini görünce kendini tanrı gibi hissedip sevinmiş. İndra'nın sarayında göksel peri kızlarının şarkıları eşliğinde Rambhā'nın olağanüstü güzellikteki dansını izlemiş, yüce tanrı lütfettikten sonra bu dünyada elde edilmesi zor ne var ki?

Gösterinin sonunda göksel bir keçi kılığında bir pantomimci ortaya çıkmış ve dans etmeye başlamış. Thinthākarāla onu tanıyıp kendi kendine mırıldanmış: "Bu Uccayini'de gördüğüm basit bir hayvan, şimdi İndra'nın önünde dans ediyor. Bu garip bir göksel hayal olmalı." O bunları düşünürken keçinin dansı sona ermiş. İndra kendi yerine çekilmiş. Kalāvatī,

Thinthākarāla'yı yine küpesine gizleyerek mutluluk içinde evine dönmüş.

Thinthākarāla keçi biçiminde dans edeni ertesi gün Uccayini'de görmüş ve küçümseyici bir tavırla şöyle seslenmiş: "Gel, İndra'nın önünde dans ettiğin gibi benim de önümde dans et. Eğer yapamazsan kızarım, bütün hünerini göster." Bunu işiten keçi şaşırmış, susmuş ve kendi kendine, "Bu insan benim hakkımda bu kadar şeyi nereden biliyor?" diye mırıldanmış. Israrlara rağmen dans etmeyi reddedince Thinthākarāla onu sopayla dövmüş. Keçi, kafasından akan kanlarla İndra'nın yanına gidip şikâyet etmiş. İndra, olağanüstü anlama gücüyle Kalāvatī'nin kumarbazı nasıl getirdiğini, Rambhā'nın dansını nasıl seyrettiğini ve bu arada keçiyi de nasıl gördüğünü anlamış. Kalāvatī'yi çağırtmış ve şöyle lanet etmiş: "Her ne kadar sevdiğin için bu insanı getirdiysen de kötü bir iş yaptın, Nāgapura şehrinde Kral Narasimha'nın inşa ettirdiği tapınağın sütununda bir suret olasın."

İndra böyle söyleyince, Kalāvatī'nin annesi Alambushā tanrıyı yatıştırmaya çalışmış, o da lanete bir sınır koymuş: "Yapımı uzun yıllar sürmüş olan o tapınak yıkılıp yerle bir olduğunda lanet de sona ersin." Böylece Kalāvatī ağlayarak gelip Thinthākarāla'ya İndra'nın lanetini anlatmış, sonra mücevherlerini ona verip Nāgapura şehrinde tapınağın sütunlarından birindeki oymanın içine girmiş.

Karısından ayrı kalan, onu bir daha işitemeyecek, göremeyecek olan Thinthākarāla, yere düşüp bayılmış. Kendine gelince, "Eyvahlar olsun! Ne kadar aptalım! Sırrı açığa vurdum. Zaten benim gibi düşüncesizden kendisini tutması beklenir mi? Kaderimde onanlması mümkün olmayan bu ayrılık da varmış," diye ağlamış. Sonra bir an kendi kendine şöyle söylemiş: "Şimdi kedere gömülme zamanı değil. Neden sağlam kalıp bu laneti sona erdirmeye çalışmıyorum."

Böyle düşünen kurnaz adam, soylu çileciler gibi ceylan derisi giymiş, saçlarını keçeleştirip eline de bir tespih almış ve Nāga-

pura'ya gitmiş. Şehrin dışındaki bir ormanda, karısının mücevherlerini doldurduğu dört testiyi her biri bir ana yöne denk gelecek şekilde gömmüş. Bir testiye de değerli taşlardan yapılmış takıları doldurmuş, onu da şehirdeki pazaryerinde tanrı heykelinin önüne gömmüş.

Daha sonra nehir kenarında bir kulübe yapmış, orada meditasyona dalmış gibi yaparak, yalandan mırmırlarla sahte bir çilecilik hayatı sürdürmeye başlamış. Günde üç kez yıkandığından, sadece sadaka olarak verilenleri yediğinden, herkes onu gerçekten dindar bir insan sanmış.

Zamanla ünü yayılıp kralın kulağına kadar gitmiş. Kral onu sık sık ziyaret etmeye başlamış, Thinthākarāla ise hiç kralın yanına gitmemiş. Yine bir gün kral onu görmeye gelmiş, sohbet ederek uzun süre orada kalmış. Akşamleyin tam kral ayrılacakken uzaktan bir dişi çakal ulumuş. Çileci kılığındaki kurnaz kumarbaz gülmüş. Kral neden güldüğünü sorunca, "Önemli değil," diye cevap vermiş. Kral ısrar edince hileye başlamış ve demiş ki: "Şehrin doğusundaki ormanda bir palmiye ağacının dibinde mücevher dolu bir testi var, onu al. Bunu çakal söyledi, hayvanların dilinden anlarım."

Kral çok merak etmiş, sahte çileci kralı ormana götürmüş, toprağı kazmış, testiyi çıkarıp vermiş. Kral mücevherleri alınca çileciye öyle inanmış ki, sadece olağanüstü güçlere sahip biri değil, aynı zamanda bencil olmayan dürüst bir sofu olduğuna kanaat getirmiş. Adamı kulübesine geri götürmüş, defalarca ayaklarına kapanmış, sonra onu öve öve vezirleriyle birlikte sarayına dönmüş.

Thinthākarāla aynı şekilde kralın başka gelişlerinde de her hayvan sesinin ardından saklı olan diğer testilerin yerini söylemiş. Bu şekilde kral, karıları ve halk çileciye öylesine bağlanmışlar ki onu gönüllerindeki tahta oturtmuşlar.

Bir gün kral sahte çileciyle birlikte tapınağa girmiş. O sırada pazaryerinde bir karganın öttüğünü söylemiş. Sahte çileci krala demiş ki: "Karganın ne dediğini anladınız mı? 'Bu pazar-

yerinde tanrı heykelinin önünde gömülü, pahalı mücevherlerle dolu bir testi var, neden onu almıyorsunuz?' diyor. Ötüşünün nedeni bu, gelin, gidip onu alalım." Sahte çileci kralı oraya götürmüş, yeri kazmış, içi mücevher dolu testiyi çıkarıp vermiş. Kral fazlasıyla doygun bir halde sahte çileciyi alıp tapınağa gitmiş.

Sahte çileci, Kalāvatī'nin içine girdiği sütunu eliyle sıvazlamış ve karısını görmüş. Sütundaki oymanın içine girmiş olan Kalāvatī de kocasını görünce ağlamaya başlamış. Bunun üzerine kral ve hizmetçileri çok şaşırıp sahte çileciye sormuşlar: "Saygıdeğer kişi, bunun anlamı nedir?" Kurnaz adam üzülmüş ve şaşırmış gibi yaparak, "Saraya gidelim, çok korkunç olsa da bu sırrı açıklayacağım," demiş.

Saraya gidince krala demiş ki: "Bu tapınağı çok uğursuz bir yere inşa etmişsiniz, üç gün sonra başınıza bir felaket gelecek. Sütundaki suret sizi görünce bu yüzden ağladı. Canınızı seviyorsanız bu tapınağı yıkıp yerle bir edin, uğurlu başka bir yere yeni bir tapınak yaptırın. Uğursuzluğu yok edip kendinizi ve krallığınızı kurtarın." Bunu işiten kral korkuya kapılmış, adamlarına emir verip tapınağı bir günde yerle bir ettirmiş. Başka yere yeni bir tapınak yaptırmış. Doğrusu, üçkâğıtçı insanlar kralların güvenlerini kazanıp onlara istediklerini böyle yaptırırlar.

Amacına ulaşan kumarbaz Thinthākarāla, çileci gibi yaşamayı bırakıp kaçmış, Uccayini'ye gitmiş. Lanetten kurtulup mutlu olan Kalāvatī kocasıyla yolda buluşmuş, onun gönlünü alıp cennete, İndra'nın yanına gitmiş. İndra, Kalāvatī'yi görünce çok şaşırmış, ancak kumarbaz kocasının yaptığı hileyi duyunca gülmüş ve çok eğlenmiş.

O sırada İndra'nın yanında bulunan Tanrı Brihaspati demiş ki: "Kumarbazlar işte böyle çok hile bilirler. Mesela önceki kalpada, şehrin birinde namussuzca işler yapan Kuttanīkapata adlı bir kumarbaz vardı. Öbür dünyaya gittiğinde İndra ona dedi ki: 'Kumarbaz, günahların yüzünden bir kalpa bo-

yunca cehennemde yaşayacaksın, bir günlüğüne de İndra olacaksın, çünkü bir keresinde Yüce Ruh'a inanan birisine altın verip iyilik etmiştin. Şimdi söyle, önce cehenneme mi gitmek istersin, yoksa İndra olmak mı?' Kumarbaz, 'Önce İndra olmak isterim,' demiş.

Sonra Yama onu cennete göndermiş, tanrılar bir günlüğüne gerçek İndra yerine Kuttanīkapata'ya biat etmişler. Bunu fırsat bilen kumarbaz, bütün kumarbazları, dostlarını ve sevgililerini cennette toplamış, tanrılara da şu emri vermiş: 'Bizi hemen cennetteki, dünyadaki ve yedi Dvīpa'daki kutsal yıkanma yerlerine götürün, hepiniz de dünyaya gidin ve hiç durmadan bizim için iyilikler yapın.'

Tanrılar onun dediği her şeyi yapmışlar, bu kutsal işler sayesinde kumarbaz bütün günahlarından arınmış ve İndra'nın düzeyine erişmiş. Böylece diğer kumarbazlar, dostları ve sevgilileri de günahlarından kurtulup ölümsüzlüğe kavuşmuşlar. Ertesi gün Çitragupta, Yama'ya kumarbazın İndra'nın düzeyine yükseldiğini bildirmiş. Yama çok şaşırmış ve demiş ki: 'Oh, oh! Bir kumarbaz hepimizi aldattı.'"

Brihaspati bu öyküyü anlattıktan sonra, "Bu kumarbazlar böyledir, ey şimşek taşıyan tanrı," demiş ve susmuş. Sonra İndra, Thinthākarāla'yı cennete çağırması için Kalāvatī'yi göndermiş. Hoşnut olan tanrı eşi Kalāvatī'yi geri vermiş ve onu kendisine yardımcı yapmış. Böylece cesur Thinthākarāla karısı Kalāvatī ile birlikte cennette bir tanrı gibi mutluluk içinde yaşamış.

İşte kumarbazlar hilekârlıklarını ve ustalıklarını böyle gösterirler. Sen de kumarbaz Dāgineya tarafından hileyle kuyuya itilmedin mi? Ey dostum, bizimle birlikte sen de kuyudan çık.'

Brahman ifrit böyle söyleyince kuyudan dışarı çıktım, karnım aç olduğu için gece şehirde yolda yürüyen bir Brahmana göz diktim. Saldırıp yemek için yakaladım, o da Kral Vikramāditya'yı yardıma çağırdı. Yardım isteğini duyan kral ateş gibi yetişti, 'Alçak, Brahman öldüremezsin,' diye uzaktan bağırdı.

Sonra birisinin başını kesmiş gibi yaptı, yarattığı sihirle ortalık kan gölüne döndü, ama benim başımı kesmedi. Bunun üzerine Brahmanı bırakıp kralın bacaklarına sarıldım, o da hayatımı bağışladı.

İşte Vikramāditya'nın gücü böyledir. İkiyüzlü sahte dindarı onun emriyle öldürdüm. Bir Vetāla olarak o benim için uygun bir yiyecektir. Gel onu yiyelim Yamaşikha!"

Agnişikha böyle söylese de Yamaşikha inatla sahte dindarın cesedini tutmuş sürüklemekteydi. Derken, Kral Vikramāditya ortaya çıktı, bir insan heykeli çıkardı ve kılıcıyla kafasını kesti. Bu, Yamaşikha'nın elinin de kopmasını sağladı, korkuyla cesedi bırakıp kaçtı. Agnişikha da hemen sahte dindarı yedi. Ben de kralın sağladığı güvenlik içinde tüm bunlara tanıklık ettim.'

Ey kral, Yakshanın karısı Madanamancarī işte bu sözlerle gücünüzü anlattı ve konuşmayı şöyle sürdürdü:

'Sonra kral bana nazikçe, "Ey Yakshinī, sahte dindardan kurtuldun, artık kocanın evine gidebilirsin," dedi. Önünde eğildim, yaptığı iyiliğin karşılığını krala nasıl ödeyeceğimi düşünerek evime gittim. Anangadeva, efendin bana hayat verdi, koca verdi, aile verdi. Öykümü anlatırsan beni hatırlayacaktır.

Ayrıca bugün haber aldım ki Simhala kralı kızını krala göndermiş. Üç dünyada da eşi benzeri olmayan kız kendi isteğiyle geldi. Ama kıskançlığa kapılan krallar, kral Vikramāditya'ya bağlı Vikramaşakti ve öteki kralları öldürüp kızı kaçırmayı düşündüler. Bu yüzden gidip Vikramaşakti'ye söyle, saldırıya karşı tetikte olsun. Ben de Kral Vikramāditya'nın düşmanlarını yenmesini ve zafer kazanmasını sağlayayım.

Seni bu nedenle, Vikramaşakti ve müttefik krallara haber veresin diye sihir gücümle buraya çektim. Efendine de bana yaptığı iyiliğe karşılık küçük bir hediye göndereceğim.'

Bunu dedikten sonra, denizde gördüğümüz biri beyaz, biri siyah iki kız, ceylanla birlikte çıkıp oraya geldiler. Nehirlerin kralı Okyanus'a tapınmaktan dönen Ganj ve Yamunā nehirlerine

benziyorlardı. Oturdukları zaman Yakshinīye sordum: 'Tanrıça, bu kızlar kimdir ve şu ceylan neyin nesidir?' Kralım, bunun üzerine Yakshinī dedi ki: 'Madem merak ediyorsun, anlatayım.

Uzun zaman önce Pracāpati'nin yaratışını engellemek için iki korkunç Dānava, Ghanta ve Nighanta ortaya çıktılar. Onları tanrılar bile yenemiyordu. Yaratıcı, Dānavaları yok etmek için ölçüsüz güzellikleriyle yeryüzünü sarhoş eden bu iki kızı yarattı. Bu güçlü Dānavalar kızları görünce kaçırmaya çalışırken birbirlerine düştüler ve dövüşüp birbirlerini öldürdüler.

Daha sonra Brahma bu kızları, "Bunlara uygun bir koca bul," diyerek Kuvera'ya verdi. Kuvera da kardeşi olan kocama, kocam da bana verdi. Ben de onlara en uygun kocanın bir tanrının bedenlenmiş bir hali gibi olan Kral Vikramāditya olduğunu düşündüm. Kızların öyküsü böyle, şimdi de ceylanı anlatayım.

İndra'nın Cayanta adlı sevgili bir oğlu vardı. Bir gün henüz küçük olan çocuk periler tarafından yeryüzüne götürüldü. Çocuk orada bir prensin bir ceylanla oynadığını gördü. Cennete geri döndüğünde, oynayacak bir ceylanı olmadığı için babasının önünde ağladı. İndra da Tanrı Vişvakarman'a altın ve mücevherden bir ceylan yaptırdı, abıhayat serpip hayat verdirdi. Cayanta onunla oynadı, sevindi, yavru ceylan da cennette dolaştı, gezdi.

Sonra ifrit Rāvana'nın oğlu İndracit ceylanı kaçırıp Lankā adasına götürdü. Ceylan bir süre orada kaldı. Ama Rāma, Lakshmana ile birlik olup kaçırılan karısı Sītā'yı kurtarmak için Rāvana ve İndracit'i öldürünce ceylan Lankā tahtına geçen Vibhīshana'da kaldı. Bir bayram nedeniyle sarayına çağırıldığımda Vibhīshana ceylanı bana hediye etti. İşte böylece bu cennet ceylanı evime gelmiş oldu, ben de şimdi onu efendine vermek istiyorum.'

Yakshinī bu öyküleri anlattıktan sonra güneş battı. Biz de Simhala kralının elçisiyle birlikte Yakshinīnin bize gösterdiği sarayda, akşam törenlerimizi yerine getirip uykuya çekildik.

Sabahleyin uyandık, bir de baktık ki Vikramaşakti'nin ordusu gelmiş. Bunun Yakshinīnin gücünün işareti olduğunu düşündük ve hemen Vikramaşakti'nin yanına gittik. Bize büyük bir ilgi gösterdi, sizin sağlığınızı sordu. Simhala kralının mesajını sorarken, iki göksel kız ve yavru ceylan Yakshalar eşliğinde içeri girdi. Bunu gören Vikramaşakti şaşırdı, önce uğursuz ifritler olduğunu sanıp, 'Bu da ne böyle?' dedi. Ben de ona Simhala kralının verdiği görevi söz ettim, Yakshinīyi, iki kızı ve ceylanı anlattım. Ayrıca Yakshinīden duyduğum, efendimize karşı yürütülen düşmanlığı haber verdim. Vikramaşakti biz iki elçiyi ve iki kızı onurlandırdı. Diğer müttefik krallarla birlikte mutlu bir şekilde ordusunu savaşa hazırladı.

Kralım, savaş davullarının sesi yükselirken, Mleççhalarla birleşmiş olan güçlü düşman orduları da göründü. Bizim orduyla düşman ordusu öfkeyle birbirine bakarken savaş başladı. Yakshinīnin gönderdiği Yakshalar bizim askerlere karıştılar ve düşmanı açık dövüşte vurmaya başladılar. Savaşın kaldırdığı tozlar fırtına bulutu, kılıç hamleleri yağmur, savaşçıların bağırışları da gök gürültüsü gibiydi. Düşmanlarımızın başları patır patır yerlere düşerken, savaş talihimiz sanki top oynuyor gibi görünüyordu. O anda düşman krallar ve orduları kaçmaya, dağılmaya başladılar, bazıları müttefiklerimizin ordugâhlarına sığındılar.

Ey yeryüzünün efendisi, sonra siz dört yönü ve bütün bölgeleri zapt etmiş, Mleççhaları öldürmüş oldunuz. O sırada kocasıyla birlikte bir Yakshinī ortaya çıktı, Kral Vikramaşakti'ye ve bana dedi ki: 'Efendinize söyleyin, ne yaptıysam ona hizmet için yaptım, bu tanrıça gibi güzel iki kızla evlenmesini ve onlara iyi bakmasını rica ettiğimi söyleyin, ceylanı da hediye olarak kabul buyursun." Bunları söyleyen Yakshinī, avuç avuç mücevherler verdikten sonra kocasıyla birlikte ortadan kayboldu. Ertesi gün Simhala kralının kızı Madanalekhā kalabalık bir maiyet ve büyük bir görkemle çıkageldi. Vikramaşakti onu karşılamaya gitti, yerlere kadar eğildi, kızı sevinçle alıp ordu-

gâhına getirdi. Ertesi gün öteki krallarla birlikte prensesi, iki göksel kızı ve altın ceylanı alarak size ulaştırmak üzere yola çıktı. Efendim, şu anda müttefik kral şehrin yakınında, bizi de size haber vermek üzere gönderdi. Bu yüzden kralım, Simhala kralının ve Yakshinīnin hatırı için prensesi, göksel kızları, ceylanı ve müttefik kralları karşılayın."

Anangadeva bunları söyleyince Kral Vikramāditya, Yakshinīyi kurtarırken hiçbir karşılık gözetmediğini, bunu sırf iyilik olsun diye yaptığını düşünmüş. Soylu kişiler karşılık beklemeden iş görürler. Kral çok memnun olmuş ve Anangadeva'ya filler, atlar, köyler vermiş, Simhala kralının elçisine de benzer hediyeler vermiş.

O gün geçtikten sonra kral fillere ve atlara binmiş savaşçılarıyla birlikte, Simhala kralının kızını ve Brahma'nın yarattığı iki kızı karşılamak üzere Uccayini'den çıkmış. Kral yola çıktığı sırada şehrin içinden ve dışından şöyle konuşmalar duyulmuş: "İyi fil Anangagiri'yi Cayavardhana almalı, öfkeli fil Kalamegha'yı Ranabhata, Sangramasiddhi'yi Simhaparakrama, Ripuraksha'yı yiğit Vikramanidhi, Pavanacava'yı Cayaketu, Samudradrakallola'yı Vallabhaşakti, Subāhu'yu ve Şaravega ile Garudavega adlı atları Bahu, siyah bir Konkan atı olan Kuvalayamala'yı Kirtivarman, beyaz bir Sindh atı olan Gangalahari'yi Samarasimha almalı."

Her yönün yüce hükümdarı yola çıktığında yeryüzü askerle kaplanmış, dört yönden bağırışları yükselmiş, gökyüzü onların kaldırdığı tozla kaplanmış, askerlerin her biri kendi gücünü övmüş.

CXXII. Bölüm

Sonra Kral Vikramāditya, komutanı Vikramaşakti'nin yönettiği orduya ulaşmış, sadık komutanı ve müttefik kralları tarafından karşılandığı muzaffer ordusunun başına geçmiş.

Karargâh çadırından muhafızlar kralların adlarını saymışlar: "Efendimiz, işte Gauda kralı Şaktikumara, Karnata kra-

lı Cayadhvaca, Lāta kralı Vicayavarman, Kaşmīra kralı Sunandana, Sindh kralı Gopala, Bhilla kralı Vindhyabala, Pers kralı Nirmuka size saygılarını sunuyorlar." Kral onları, onlara bağlı önderleri ve askerlerini onurlandırmış. Ayrıca Simhala kralının kızını, göksel kızları, altın ceylanı ve Vikramaşakti'yi gereken biçimde karşılamış. Ertesi gün Kral Vikramāditya onlarla ve ordusuyla birlikte Uccayini şehrine varmış.

Krallar kendi ülkelerine uğurlanmış, sonra bir kutlama başlamış, sarmaşıklar çiçek açmış, arılar vızıltıyla şarkılar söylemişler, otlar rüzgârla dans etmiş, guguk kuşları dualar etmişler. Uğurlu bir günde Kral Vikramāditya, Sinhala kralının kızıyla ve iki peri kızıyla evlenmiş. Kızla birlikte gelmiş olan Simhala prensesinin ağabeyi Simhavarman evlilik sunağına bir yığın mücevher bırakmış.

O sırada Yakshinī Madanamancarī ortaya çıkmış ve o iki göksel kıza hesap edilemeyecek kadar çok mücevher vermiş. Yakshinī demiş ki: "Ey kral, iyiliklerinizin karşılığını nasıl öderim? Size bağlılığımı ancak bu önemsiz işlerle göstermeye çalıştım. Bu iki kıza ve bu ceylana sahip çıkın." Bunları söyledikten sonra ortadan kaybolmuş.

Muzaffer Kral Vikramāditya eşleriyle, yeryüzünü hiçbir düşman olmadan yönetmiş. Bahçelerde, korularda dolaşmış, sıcak mevsimde havuzlarda, çağlayanlarda, yağmur mevsiminde zil seslerinin yankılandığı iç odalarda, sonbahar mevsiminde yükselen ayın altında saray terasında ziyafetler vererek, kış mevsiminde de odalarda, yatakların üstünde etrafı karılarıyla çevrili olarak güzel kokular içinde zaman geçirmiş.

Kralın gelir olarak yüzlerce köy kazanan ve yetenekte Tanrı Vişvakarman'ı bile geçen Nagarasvamin adlı bir ressamı varmış. Bu ressam iki üç günde bir, ne kadar değişik güzellikte insanların olduğunu göstermek için bir kızın resmini yapar, krala verirmiş.

Bir gün bir kutlama yüzünden kız resmi çizmeyi unutmuş. Resim verme zamanı geldiğinde, "Eyvah, şimdi krala ne vere-

ceğim?" diye şaşırıp kalmış. O sırada bir gezgin çıkagelmiş, eline bir kitap tutuşturup gitmiş. Meraka kapılan ressam açıp kitaba bakmış, bir kız resmi görmüş. Kız daha önce hiç görmediği kadar güzel görünüyormuş. Onu sevinçle krala göstermiş. Fakat kral resmi görünce çok şaşırmış, "Bu senin resmin değil, bu Vişvakarman'ın resmi, bir ölümlü nasıl bu kadar güzel bir resim yapabilir?" demiş. Ressam bunun üzerine başından geçen olayı anlatmış.

Sonra kral gözünü resimdeki kızdan alamaz olmuş. Bir gece rüyasında tıpkı ona benzer bir kız görmüş, fakat kız başka bir ülkedeymiş. Tam kıza sarılacakmış ki sabah olmuş ve hizmetkârının uyarısıyla uykudan uyanmış. Kral bu yarıda kalan rüya yüzünden çok sinirlenmiş ve hizmetkârı ülkesinden kovmuş. Kendi kendine demiş ki: "Bir gezgin geliyor, bir kitap veriyor, kitaptaki kız resmiyle benim rüyamda gördüğüm kız aynı çıkıyor! Bu ilahi takdir, bence bu kız gerçekten var, fakat nerede, hangi ülkede yaşıyor? Onu nasıl elde edebilirim?"

Bu düşünceler içindeki kral yemeden içmeden kesilmiş, aşk ateşiyle yanmaya başlamış, hizmetçilerini de bir endişedir almış. Muhafızı adlı krala üzüntüsünün nedenini sorunca kral anlatmış:

"Anlatayım dostum, dinle. Herhalde biliyorsundur, ressam bana bir kız resmi verdi. Onu düşünerek uykuya daldım. Rüyamda denizi geçtim, güzel bir şehre vardım. Orada çok kollu kızlar gördüm, kızlar beni görür görmez, 'Öldür, öldür!' diye bağırdılar. Sonra bir çileci kadın geldi, beni telaşla evine sokup dedi ki: 'Evladım, erkeklerden nefret eden Prenses Malayavatī burada, ne zaman bir erkek görse, kızlar, 'Öldür!' diye bağırırlar, yaşamını kurtarmak için seni eve aldım."

Çileci kadın hemen beni kadın kılığına soktu, ben de kabul ettim, çünkü o kızları öldürmek doğru olmayacaktı. Prenses kızlarla birlikte aniden eve girdi, bir de ne göreyim, resmini gördüğüm kız değil mi? Kendi kendime dedim ki: 'Çok şanslıyım, gördüğüm kız kanlı canlı karşımda duruyor.'

Kızların arasında duran prenses çileci kadına, 'Buraya bir erkeğin girdiğini gördük,' dedi. Kadın beni gösterip, 'Burada erkek yok, bu benim kızımın kızı, misafir geldi,' diye cevap verdi. Yüzüme bakan prenses, ne kadar kadın kılığında olsam da erkeklere olan tiksintisini unutup bana âşık oldu. Aşk okuyla vurulmuş olarak, öylece hareketsiz kalakaldı. Çileci kadına dedi ki: 'Soylu hanım, kızınızın kızı neden benim de misafirim olmasın? Sarayıma gelsin, onu gerektiği gibi ağırladıktan sonra geri gönderirim.' Böyle dedikten sonra elimden tutup sarayına götürdü. Niyetini anladığım için ses çıkarmadım, çileci kadın da gitmeme razı oldu.

Sonra prensesle birlikte orada kaldım, kızları birbirleriyle evlendirerek eğleniyordu. Gözleri ise hep benim üzerimdeydi ve yanından hiç ayırmıyordu. Sonra bir ara kızlar eğlence olsun diye onu gelin, beni de damat yaptılar. Gece olunca odaya geçtik, prenses korkuyla kollarını boynuma doladı. Ben de ona sarıldım ve kim olduğumu söyledim. Memnun oldu, önce yüzüme baktı, sonra da başını utançla yere eğip öylece kaldı. Tam o sırada alçak hizmetkâr beni uyandırdı. İşte mesele bu Bhadrāyudha, hem resimde hem de rüyada gördüğüm Malayavatī olmadan artık yaşayamam."

Kral bunları anlatınca Bhadrāyudha bunun gerçek bir rüya olduğunu anlamış, kralı rahatlatmış ve şöyle söylemiş: "Kralım eğer her şeyi iyice hatırlıyorsa, o şehrin bir resmini çizdirsin, belki bir çare bulunur." Bu söz üzerine kral o görkemli şehri ve gördüğü sahneleri çizdirmiş. Muhafız resmi almış, yeni yaptırdığı bir manastırın duvarına asmış. Manastıra ek olarak yiyecek, giysi ve altın verilen evler yaptırmış, bunlar uzaklardan gelen ozanlara yardımcı olacakmış. Manastır sakinlerine de şu emri vermiş: "Bu resimdeki şehri bilen birisi gelirse bana haber verin."

Bu sırada yağmur mevsimi, rüzgârları yasemin çiçekleri kokan, ağaçlarının gölgesinde yolcuların dinlendiği, borazan çiçeklerinin açtığı bir ormandan çıkıp gelen öfkeli bir fil gibi baş-

lamış. Kral Vikramāditya ise, doğu esintisinin körüklediği ayrılığın yarattığı orman yangını içindeymiş. Saraydaki kadınlardan şöyle bağrışmalar duyuluyormuş: "Hāralatā, buz getir! Çitrāngī, sandal ağacı yağı sür! Patralekhā, lotus yapraklarından serin bir yatak hazırla! Kandarpasenā, muz ağacı yapraklarıyla yelpazele!" Bir süre sonra bulutlar gitmiş, yağmur mevsimi bitmiş, ama kralın aşk ateşi geçmemiş.

Kapanmamış çiçeklerin gülen yüzüyle, kuğuların bağırışlarıyla gelen sonbahar şöyle der gibiymiş: "Yolcular yollarına devam etsinler, sevdiklerini arayanlar güzel haberler işitsinler, mutlu birleşmeler olsun!" Sonbahar sürerken, bir gün muhafızın yaptırdığı manastırın ününü duyan Şambarasiddhi adlı bir ozan uzaklardan çıkagelmiş ve yemek yemek için içeri girmiş. Yemekten sonra bir çift elbise hediye etmişler, sonra duvardaki resmi görmüş. Resimdeki şehre dikkatle bakmış, çok şaşırarak demiş ki: "Bu şehri kim çizdi, çok merak ettim? Çünkü bu şehri sadece ben gördüm, ben çizmediğime göre kim çizebilir?" Manastır sakinleri bunu duyunca hemen Bhadrāyudha'ya haber vermişler. O da gelmiş, ozanı krala götürmüş. Kral Şambarasiddhi'ye demiş ki: "Bu şehri gördün mü?" Ozan şu cevabı vermiş:

"Dünyayı gezerken, adaları ayıran denizi geçerek büyük Malayapura şehrine vardım. Bu şehir Kral Malayasimha'nın şehridir ve onun erkeklerden nefret eden eşsiz güzellikte Malayavatī adlı bir kızı vardır. Bu kız bir gece nasıl olduysa, rüyasında büyük bir kahraman görmüş. Onu gördüğü anda erkeklerden nefret etmez hale gelmiş. Adamı alıp sarayına götürmüş, rüyasında onunla evlenmiş ve zifaf odasına geçmişler. Ancak o sırada sabah olmuş, hizmetçisi prensesi uyandırmış. O da öfkesinden hizmetçisini kovmuş ve aklı adamda kalmış. Aşk ateşiyle yanıp tutuşmaya başlayınca da yataktan kalkamaz hale gelmiş. Sanki bir ifrit tarafından ele geçirilmiş gibi veya bir şamarla sersemlemiş gibi dili tutulmuş, hizmetçileri bir şeyler sorduğunda da hiç cevap vermeden öylece kalakalmış.

Bunu işiten anne ve babası gelip sormuşlar, prenses olup biteni anlatacak gücü bulamadığından, rüyasında olanları sırdaşı olan kız arkadaşı anlatmış. Sonra babası onu sakinleştirmiş, ama kız sevdiği adama altı ay içinde kavuşamazsa kendini ateşe atacağını söylemiş. Beş ay zaten geçti bile, kıza ne olur bilinmez? İşte benim o şehirde duyduğum öykü böyle."

Şambarasiddhi'nin anlattıkları kralın rüyasıyla uyuştuğu için kral çok sevinmiş. Bhadrāyudha demiş ki: "Sorun çözüldü sayılır, çünkü o kral ve ülkesi sizin yüceliğinizi kabul edecektir. Altı ay dolmadan hemen oraya gidelim." Muhafız böyle deyince kral olanları Şambarasiddhi'ye anlatmış, hediyeler vererek göndermiş. Sonra aşk ateşini güneşe, solgun benzini bulutlara, zayıflığını da nehir sularına bırakarak kederden arınmış, yanına aldığı küçük bir kuvvetle sevgilisinin yaşadığı yere doğru yola çıkmış.

Bir süre sonra denizi aşıp şehre vardığında, halkın yüksek sesle ağlaşmakta olduğunu görmüş. Ne olduğunu sorunca şöyle demişler: "Altı ay geçti, sevgilisini bulamadığı için Prenses Malayavatī kendisini ateşe atmak üzere." Kral hemen ateşin yandığı yere gitmiş.

Herkes ona yol açmış ve prenses kralı görünce gözleri yaşla dolmuş. Kız arkadaşlarına demiş ki: "İşte rüyamda benimle evlenen sevgili bu, hemen babama haber verin." Gidip haber vermişler, babası da çok sevinmiş ve neşeyle oraya gelmiş.

O anda zamanını bilen ozan Şambarasiddhi kollarını yukarı kaldırmış ve yüksek sesle şu dizeleri okumuş: "Selam sana yiğitliğinin ateşiyle, ifritlerden ve Mleççhalardan oluşan ormanı yakan kahraman! Tüm denizlerin ve yeryüzünün efendisi, selam sana! Tüm krallara boyun eğdiren kral, selam sana! Selam Vishamaşīla! Selam cesaret okyanusu Vikramāditya!"

Ozanı duyan Kral Malayasimha gelenin Vikramāditya olduğunu anlayınca onun ayaklarına sarılmış. Vikramāditya'yı böyle güzel karşıladıktan sonra, ölümden kurtulan kızı Malayavatī ile birlikte sarayına götürmüş ve böyle iyi bir damada

sahip olduğunu düşünerek kızını ona vermiş. Vikramāditya rüyasında gördüğü kızı elde edince, bunun Tanrı Şiva'nın bir lütfu olduğunu düşünmüş. Sonra kral, karısı Malayavatī'yi alıp uzun ayrılığına benzeyen denizi geçerek, ellerinde hediyelerle kendisini bekleyen kralların bulunduğu vatanı Uccayini'ye geri dönmüş. Onun gücünü, azmini görüp de kim şaşırmaz, kim sevinmez ve kim bunu kutlamaz?

CXXIII. Bölüm

Sonra bir gün, sohbet sırasında Vikramāditya'nın kraliçelerinden biri olan Kalingasenā, rakibi sayılan öteki kraliçelere demiş ki: "Kralımızın Malayavatī'yi kazanmak için yaptıkları çok şaşırtıcı değil. Çünkü Kral Vishamaşīla'nın bu gibi işleri dünyaca meşhurdur. Bana da âşık olup zorla evlenmedi mi sanki? Bu konuda Kārpatika* Devasena bana bir öykü anlatmıştı, ben de size anlatayım, dinleyin.

Çok sinirliydim, 'Kralın benimle yasal bir evlilik yaptığı söylenebilir mi?' diye sordum. Devşirme şöyle dedi: 'Öfkelenmeyin kraliçem, çünkü o sizinle çok severek evlendi. Başından anlatayım.

Bir zamanlar, kocanıza ait bir devşirme olarak hizmet ederken, ormanda bir yaban domuzu gördüm. Ağzında korkunç dişleri vardı, rengi tamāla ağacı gibi siyahtı ve ayı örten kara bir geceye benziyordu. Gittim ve şimdi size tarif ettiğim gibi kralıma tarif ettim. Avı seven kral hemen avlanmaya çıktı. Ormana vardığında kaplanların geyikleri öldürüşünü izliyordu ki uzakta söylediğim domuzu gördü. Bu olağanüstü domuzu gördüğünde, başka bir varlığın o şekli almış olduğunu düşündü ve Uççaihşravas soyundan gelen atı Ratnākara'ya atladı.

---

* Kārpatika: Bu sözcük Kathāsaritsāgara'da krala bağlı, özellikle yabancı kökenli insanlar için kullanılıyor, "devşirme" olarak çevirmeyi uygun buldum. (ç.n.)

Her gün öğle vakti güneş gökte bir boşluk bulup durduğunda, onun arabacısı şafak, atlarını çözer, banyo yaptırır, besler. Böyle günlerden birinde güneşin arabasından ayrılan Uççaihşravas, kralın ormanda gördüğü dişi ata yaklaşmıştı ve o beraberlikten bu at doğmuştu.

Kral atıyla ormanın uzak bir köşesine giden domuzu takip etti. Ancak kralın atından bile hızlı olan domuz gözden kayboldu. Onu elinden kaçıran ve kendisini benden başka kimsenin izlemediğini gören kral sordu: "Buraya gelene kadar ne kadar yol gittik acaba?" Bunun üzerine, "Efendim, üç yüz yocana yol geldik," dedim. Kral şaşırdı ve dedi ki: "Peki sen bu kadar mesafeyi yayan nasıl geldin?" Ben de şu cevabı verdim: "Kralım, ayaklarıma sürdüğüm bir merhem var, onu nasıl kazandığımı anlatayım.

Uzun zaman önce karımı kaybettiğimde bütün kutsal yıkanma yerlerini dolaşmaya çıkmıştım. Yolculuğum sırasında bir akşam bahçesi olan bir tapınağa vardım. Geceyi geçirmek için içeri girdiğimde bir kadın gördüm, beni nazikçe karşıladı, ben de orada kaldım. Geceleyin kadın bir dudağını göğe, bir dudağını yere uzatarak ve sivri dişlerini göstererek, 'Hiç böyle bir kadın gördün mü?' dedi. Ben de hiç korkmadan hançerimi çektim ve kaşlarımı çatarak, 'Sen hiç böyle bir erkek gördün mü?' dedim. Bunun üzerine tekrar nazik davranmaya başladı ve dedi ki: 'Ben Vandhya adlı bir Yakshinīyim. Cesaretin hoşuma gitti. Seni memnun etmek için ne yapabilirim?'

Yakshinī böyle söyleyince, 'Benden gerçekten hoşlandıysan bütün kutsal suları zahmetsizce dolaşmamı sağla,' diye cevap verdim. Bunun üzerine Yakshinī ayaklarım için bir merhem verdi. Onun sayesinde bütün kutsal yıkanma yerlerini dolaştım, işte şimdi de bu sayede çok hızlı izleyebiliyorum. Ben her gün bu ormana gelirim ve meyve yedikten sonra Uccayini'ye geri döner, size hizmete devam ederim."

Krala bunları anlatınca, gülümseyerek baktı ve kendisine çok uygun bir hizmetçi olduğumu düşündü. Yine konuştum,

dedim ki: "Kralım, size taze meyveler getirdim, yemek isterseniz yiyiniz." Kral dedi ki: "Yemeyeceğim, şu an hiçbir şeye ihtiyacım yok. Ama sen yoruldun, istiyorsan ye!" Sonra elimdeki bir su kabağını yedim ve çok geçmeden bir yılana dönüştüm.

Yılana dönüştüğümü gören Kral Vishamaşīla şaşırdı ve üzüldü. Orada yalnız ve çaresizdi, bu yüzden aklına uzun zaman önce hizmetine giren ve bakışlarıyla hayatını kurtarmış olan Vetāla Bhūtaketu'yu getirdi. Vetāla hemen kralın önünde belirdi ve dedi ki: "Beni neden hatırladınız büyük kral? Emredin yapayım!" Kral dedi ki: "İyi yaratık, bu benim devşirme hizmetkârımdır, yediği bir su kabağı yüzünden yılana dönüştü. Onu eski haline getir." Ancak Vetāla dedi ki: "Kralım, bunu yapacak gücüm yok, gücüm sınırlı. Su, yıldırımın ateşini söndürebilir mi?" Kral dedi ki: "Öyleyse şu köye gidelim dostum. Oradaki Bhillalardan belki bir çare öğreniriz."

Kral böyle düşünerek Vetāla ile birlikte o köye gitti. Üzerindeki mücevherleri görünce haydutlar çevresini sardılar. Tam üzerine ok yağdırmaya başlamışlardı ki kralın emriyle hareket geçen Vetāla beş yüz tanesini yiyiverdi. Diğerleri kaçtı ve reislerine haber verdiler. Öfkelenen Reis Ekākikeşarin adamlarıyla birlikte oraya geldi. Ancak adamlarından biri kralı tanıdı, reis de bu durumda kralın ayaklarına kapanıp kendini tanıttı. Kral bağlılık gösteren reise nazik davrandı, hal hatır sordu ve dedi ki: "Hizmetkârım ormanda su kabağı yiyerek yılana dönüştü, onu eski haline getirmek için bir çare bulun."

Kralın sözlerini duyan reis dedi ki: "Yardımcınız onu oğluma göstersin." Vetāla beni reisin oğluna gösterdi, oğlan bir bitkinin yardımıyla beni hapşırttı, tekrar insan halime döndüm. Sevinerek kralın yanına gittim, ayaklarına kapandım, o da beni reise tanıttı.

Sonra Bhilla reisi Ekākikeşarin kralın kabul etmesi üzerine bizi sarayına götürdü. Saray Şavaralarla doluydu, yüksek duvarları fil dişleriyle, kaplan postlarıyla süslüydü. Kadınlar tavus kuşu tüylerinden elbiseler giymiş, gunca bitkisinden kol-

yeler takmış, fil alnından akan sıvıdan kokular sürünmüşlerdi. Reisin karısı da misk sürmüş, mücevherlerle süslenmiş olarak kralı bekliyordu.

Yıkanıp yemek yiyen kral, reisin genç, oğlunun ise daha yaşlı olduğunu fark edip sordu: "Reis, bu nasıl bir bilmecedir, anlat bakalım. Senin genç, çocuğunun yaşlı olması nasıl mümkün olabiliyor?" Şavara reisi cevap verdi: "Kralım, bu tuhaf bir öyküdür. Madem merak ettiniz, anlatayım.

Bir zamanlar Mayapuri şehrinde yaşayan Çandrasvāmin adlı bir Brahmandım. Bir gün babamın emriyle ormana odun toplamaya gittim. Yolumun üstünde bir maymun kederli gözlerle bakarak başka bir tarafı gösterdi. Kendi kendime dedim ki: 'Bu maymun beni ısırmadı, onun işaret ettiği yoldan gideyim ve amacı neymiş anlayayım.' Böylece maymunla birlikte yürümeye başladık. Önden yürüyen maymun dönüp dönüp bana bakıyordu. Bir süre yürüdükten sonra bir cambu ağacına tırmandı. Ağacın sarmaşıklarla kaplı tepesine baktığımda dişi bir maymunun bir yığın sarmaşığa dolanıp kalmış olduğunu gördüm. Anladım ki maymun beni bunu için getirmişti. Sonra ağaca tırmandım, baltamla sarmaşıkları kestim ve dişi maymunu kurtardım.

Ağaçtan indiğimde maymunlar gelip ayağıma sarıldılar. Dişi sarılmaya devam ederken, erkek bir an için gitti, göksel bir meyve getirip bana verdi. Meyveyi alıp eve döndüm, karımla birlikte yedik ve yer yemez yaşlılık ve hastalıktan etkilenmez hale geldik.

Sonra ülkemizde bir kıtlık baş gösterdi. Bu felaket yüzünden insanlar dört bir yana kaçtılar. Ben de karımla birlikte bu bölgeye geldim. O zamanlar Şavaraların başı Kançanadamshtra adlı bir reisti. Kılıcımla onun hizmetine girdim. Çoğu kez en önde mücadele ettiğimi görünce beni komutan yaptı. Sadakatle ona hizmet ettim, bir süre sonra öldü, çocuğu olmadığı için de krallığını bana verdi. Burada iki bin yedi yüz yıl geçirdim, yediğim meyve sayesinde hiç yaşlanmadım."

Bhilla reisi Ekākikeşarin öyküsünü bitirdikten sonra, şaşkın haldeki krala bir iyilik yapmak istedi ve dedi ki: "Maymunun verdiği hediyeyle uzun yaşam kazandım, böylece mükemmel bir hediye daha kazandım, o da siz efendimizle tanışmaktır. Evime gelmekle şeref verdiniz, bu iyi gelişmelere yol açabilir. Kralım, Kshatriya karımdan doğan Madanasundarī adlı bir kızım var. Bu kızlar incisi, siz efendimizden başkasına uygun değildir. Onu kabul buyurun, uygun törenlerle evlenin. Ben de bir köleniz olarak yirmi bin okçuyla sizi izleyeyim."

Kral, Bhilla reisinin söylediklerini kabul etti ve uğurlu bir zamanda kızıyla evlendi. Reis kızla birlikte ona yüz deve yükü mücevher ve misk hediye etti. Kral orada yedi gün kaldıktan sonra, Madanasundarī ve Bhilla ordusuyla birlikte ayrılıp yoluna devam etti.

Bu sırada ormanda avlandığımız yerin başında kralın atıyla uzaklaşıp gittiği yerde beklemekte olan bütün orduyu bir keder sarmıştı. Ancak muhafiz Bhadrāyudha dedi ki: "Kederi bırakın! Kralımız uzun süredir bizden ayrı olsa da, kutsal gücü nedeniyle ona bir zarar gelmez. Nasıl Pātāla'ya gidip Nāga kızı Surūpā ile evlendiğini, sonra da tek başına geri döndüğünü unuttunuz mu? Gandharvalar dünyasına gitmişti de Gandharva kızı Taravalī ile birlikte geri dönmüştü." Bu sözlerle Bhadrāyudha herkesi rahatlattı, böylece ormanın girişinde kralı beklemeyi sürdürdüler.

Madanasundarī açık alanda Şavaralarla birlikte ağır ağır ilerlerken, kral at sırtında benimle ve Vetāla ile birlikte yeniden domuzu görebilmek için ormana girdi. Girer girmez de domuz önünde sıçradı, kral bir anda beş ok atarak domuzu vurdu, öldürdü. Vetāla domuzun karnını açtı, içinden güzel görünüşlü bir adam çıktı.

Kral şaşırdı, adama kim olduğunu sordu. O sırada dağ gibi kocaman bir vahşi fil geldi. Filin üstüne doğru geldiğini gören kral, en can alıcı yerine attığı tek bir okla öldürdü. Vetāla onun da karnını açtı, filin karnından göksel görünüş-

lü bir adamla çok güzel bir kadın çıktı. Kral domuzun içinden çıkan adama sorunca, adam dedi ki: "Dinleyin kralım, size öykümü anlatayım.

Biz, yani Bhadra ile ben Şubha, iki tanrı çocuğuyuz. Bir gün gezerken Ermiş Kanva'nın meditasyon yapmakta olduğunu gördük. Eğlence olsun diye birimiz domuz, diğerimiz fil kılığına girdik, ama dikkatsizliğimiz yüzünden ermişi korkuttuk, o da bize şöyle lanet okudu: 'Bu ormanda artık bir fil ve bir domuz olarak yaşayacaksınız. Ancak Kral Vikramāditya tarafından öldürüldüğünüzde üzerinizdeki lanetten kurtulacaksınız.' İşte biz o fil ve domuzuz ve bugün bizi üzerimizdeki lanetten kurtardınız. Bu kadının kim olduğunu da kendisine sorun. Domuzun boynuna, filin de arkasına dokunursanız, birisi göksel kılıç, diğeri de kalkan olacaklardır.'

Bunları söyledikten sonra adamlar gitti, kral domuza ve file dokundu, onlar da kılıç ve kalkan haline geldi. Sonra kadına başına gelenleri sordu, kadın da, "Ben Uccayini'den büyük Tüccar Dhanadatta'nın karısıyım. Bir gece sarayımın terasında uyurken bu fil geldi, beni yuttu, sonra da buraya getirdi. Bu adam filin içinde değildi, ama ne zaman filin karnı açıldı, o da benimle birlikte çıktı," diye anlattı.

Kadın üzüntüyle bunları söyleyince kral dedi ki: "Cesur ol! Seni kocanın evine göndereceğim. Benim kadınlarımla güven içinde gidersin." Bunu söyledikten sonra Vetāla'dan onu başka yoldan gitmekte olan Kraliçe Madanasundarī'ye teslim etmesini istedi.

Vetāla döndükten sonra, ormanda beklenmedik şekilde iki prenses gördük, görkemli ve kalabalık bir maiyetleri vardı. Kral beni gönderip prenseslerin hizmetçilerini çağırttı, bu iki kızın nereden geldiklerini sorunca hizmetçilerden biri şunları anlattı:

"Her türlü refahın vatanı Kataha diye bir ülke vardır. Oranın kralı, adı gibi erdem okyanusu olan Gunasāgara'dır. İlk karısından Yaratıcı'yı bile şaşırtacak güzellikte Gunavatī adlı

bir kızı olmuş. Kâhinler bu kızın kocasının yedi bölgeye de hükmeden bir kral olması gerektiğini söylemişler. Babası kral, danışmanlarıyla görüştükten sonra şu sonuca varmış: 'Prensese uygun olan koca Kral Vikramāditya'dır. Kızımı ona göndereceğim.'

Kral Gunasāgara kızını maiyetiyle birlikte bir gemiye bindirip göndermiş. Ancak Suvarnadvipa'ya yaklaştığında büyük bir balık gemiyi içindekilerle birlikte yutmuş. Kader işte, o dev balık da dalgalarla sürüklene sürüklene bir ülkenin kıyısına gelip karaya vurmuş. Orada oturan insanlar ellerinde silahlarla koşup gelmişler, canavar balığı öldürüp karnını yarmışlar. İçinden yolcularıyla beraber bir gemi çıkmış. Ülkenin kralı büyük bir merakla oraya gelmiş. Adı Çandraşekhara imiş ve Kral Gunasāgara'nın enistesi oluyormuş. Olanları gemidekilerden öğrenmiş. Prenses Gunavatī'nin kız kardeşinin kızı olduğunu öğrenince onu saraya getirmiş ve bir kutlama düzenlemiş. Ertesi gün de kızı Çandavatī'yi Gunavatī ile birlikte bir gemiye bindirmiş, Kral Vikramāditya'ya hediye olarak göndermiş.

Bu iki prenses denizi aşarak buraya kadar geldiler. Biz de onların hizmetçileriyiz. Tam buraya varmıştık ki kocaman bir domuz ve devasa bir fil bize saldırdı. Biz de, 'Bu kızlar Kral Vikramāditya'ya eş olmaya geldiler, ey dünya koruyucuları, onları koruyun,' diye bağırdık. Sözlerimizi işiten bu canavarlar, 'Korkmayın! O kralın adını anmak bile güvende olmanız için yeterli. Çok geçmeden burada olur,' dediler. Muhtemelen göksel varlıklar olan domuz ve fil böyle dedikten sonra ortadan kayboldular.

İşte bizim öykümüz," dedi hizmetçi, sonra kraliçem, ben de dedim ki: "Aradığınız kral bu işte." Bütün maiyet çok sevindi ve kralın ayağına sarıldılar, sonra Gunavatī ve Çandavatī'yi ona teslim ettiler. Kral, "Bunlar da Madanasundarī ile birlikte yolculuk etsinler," diyerek iki kızı Vetāla'ya verdi.

Sonra Vetāla hemen döndü, kralla birlikte ayrı bir yoldan ilerledik. Ormanda ilerlerken güneş battı ve tam o anda bir da-

vul sesi işittik. Kral, "Bu davul sesi nereden geliyor?" diye sordu. Vetāla cevap verdi: "Kralın, şurada, Tanrı Viśvakarman tarafından bir mucize gibi yapılmış bir tapınak var. Davul sesi de gösteri zamanını haber veriyor."

Vetāla böyle deyince kral ve ben merak ettik, kral atını bağladıktan sonra içeri girdik. Orada çok değerli siyah bir taştan yapılmış bir linga gördük. Önünde de aydınlatılmış bir gösteri yeri vardı. Çalgılar ve şarkılar eşliğinde göksel güzellikte üç peri kızı dört çeşit ölçüyle uzun süre dans ettiler. Gösterinin sonunda bir mucize oldu, dans eden kızlar tapınağın sütunlarındaki oymaların içine girdiler. Şarkıcı ve çalgıcılar da duvarlardaki erkek oymalarının içine girdiler. Bunu gören kral çok şaşırdı, ama Vetāla dedi ki: "Viśvakarman'ın sonsuza kadar sürecek sihri böyledir, bu olay iki alacakaranlık arasında hep olur."

Vetāla böyle söyleyince tapınakta dolaşmaya başladık, bir sütunda olağanüstü güzellikte bir kadın oyması gördük. Kral onu görünce güzelliğinden öyle etkilendi ki, kendisi de sütun üstünde bir oyma gibi sessiz kalakaldı. Sonra dedi ki: "Bu oymadaki gibi bir kadını canlı göremedikçe krallığımın ve yaşamımın ne anlamı var ki?" Bunu işiten Vetāla dedi ki: "İsteğinizi yerine getirmek zor değil, çünkü Kalinga kralının Kalingasenā adlı bir kızı var, Vardhamāna'nın heykeltıraşı da onun güzelliğini yansıtabilmek için bir suretini bu sütuna nakşetti. Kralım, Uccayini'ye dönün ve Kalinga kralından kızını isteyin, olmazsa onu zorla kaçırın." Vetāla'nın bu sözleriyle kral toparlandı.

Sonra geceyi orada geçirdik. Ertesi sabah yola çıktık, bir aşoka ağacının altında iki yakışıklı adam gördük. Doğruldular ve kralın önünde eğildiler. Kral onlara dedi ki: "Kimsiniz ve ormanda ne arıyorsunuz?" Adamlardan biri cevapladı: "Dinleyin kralım, size bütün öyküyü anlatayım.

Ben Uccayini'de bir tüccarın Dhanadatta adlı oğluyum. Bir keresinde sarayımın terasında uykuya dalmışım. Sabahleyin kalktığımda bir de ne göreyim, karım ortalıkta yok! Ne saray-

da, ne bahçede, ne de başka bir yerde! Kendi kendime dedim ki: 'Başka bir erkeğe kaçmış olamaz, çünkü bana verdiği ve sadık kaldığı sürece solmayacak olan çiçeklerden yapılmış kolye hâlâ taze. Acaba onu bir kötü yaratık, bir ifrit mi kaçırdı?' Bu düşünceler içinde ağladım, bağırdım, çırpındım, ayrılık ateşiyle yandım kavruldum. Yemeden içmeden kesildim. Sonra akrabalarım uzun çabalar sonunda beni yatıştırdılar ve yemek yedim. Gittim bir tapınağa sığındım, orada kaderimle baş başa kaldım, bir yandan da Brahmanları doyurdum.

Böyle yaşarken bu Brahman geldi, banyo yaptırdım, yemek yedirdim, yemekten sonra nereden geldiğini sordum. 'Vārānasī'ye yakın bir köydenim,' dedi. Hizmetçilerim Brahmana halimi anlattıkları zaman dedi ki: 'Neden beceriksiz bir insan gibi kendini kaybediyorsun? İnsan zor olanı da başarabilir, kalk dostum, karını arayalım, sana yardım edeceğim.'

'Onu nasıl arayacağız, ne yöne gittiğini bile bilmiyoruz?' dedim. Nazikçe cevap verdi: 'Böyle söyleme. Bir zamanlar çok umutsuz olan Kesata karısını bulup yeniden kavuşmadı mı? Sana bunu anlatayım.

Pātaliputra şehrinde bir Brahmanın Kesata adlı oğlu yaşamış. Görünüşü ikinci bir Aşk Tanrısı kadar güzelmiş. Bir süre sonra kendisine uygun biriyle evlenmek istemiş ve baba evinden gizlice ayrılıp kutsal yıkanma yerlerini gezer gibi ülke ülke gezmeye başlamış. Gide gide Narmada ırmağının kıyısına varmış, orada bir damadın yakınlarından oluşan kalabalık bir düğün alayının yaklaştığını görmüş. Kalabalığın içinden yaşlı bir Brahman, uzaktan Kesata'yı görünce ona doğru yaklaşmış ve nezaketle şöyle demiş: "Benim için bir iyilik yapmanı istiyorum, kolay bir iş, karşılığı ise çok büyük. Eğer yaparsan, karşılığının ne olduğunu söylerim." Kesata cevap vermiş: "Soylu efendim, yapabileceğim bir şey ise mutlaka yaparım, karşılığı sizin olsun."

Bunu işiten Brahman demiş ki: "Dinleyin iyi kalpli genç adam, çirkinlik abidesi bir oğlum var, siz ise çok yakışıklısınız.

Oğlum sivri dişli, küt çeneli, kapkara, şaşı, şişman, çarpık bacaklı ve kepçe kulaklı birisi. Öyle olsa da onu sevdiğim için gittim, oğlumun yakışıklı olduğunu söyleyip Ratnadatta adlı bir Brahmandan Rūpavatī adlı kızını istedim, Brahman da kabul etti. Kız adı gibi çok güzel ve bugün evlenecekler. Bunun için toplandık. Fakat oğlumun çirkinliğini görünce kızı vermeyecekler, bu iş de boşa çıkacak. Tam bunu düşünürken sizi gördüm efendim, lütfen bana yardım edin. Bizimle gelin, gelini aldıktan sonra oğluma verirsiniz, çünkü siz çok yakışıklısınız."

Kesata, "Kabul," demiş. Yaşlı Brahman yanına Kesata'yı almış, Narmada ırmağını kayıkla geçip öbür kıyıya varmışlar. Şehrin dışında düğün alayıyla birlikte dinlenmişler. Göğün gezgini güneş de dağların arkasından dinlenmeye çekilmiş. Karanlık çökmeye başlamış, Kesata ağzını çalkalamak için su kenarına gitmiş, orada korkunç bir Rākshasa görmüş. Rākshasa demiş ki: "Benden kaçamazsın Kesata, seni yiyeceğim." Kesata şöyle cevap vermiş: "Beni şimdi yeme, Brahmana verdiğim sözü yerine getireyim, ondan sonra yersin." Rākshasa söz aldıktan sonra onu bırakmış, Kesata da düğün alayına geri dönmüş.

Sonra yaşlı Brahman, Kesata'yı damat süsleriyle süslemiş, düğün alayıyla birlikte şehre girmişler. Ratnadatta'nın evine gitmişler, evlenme sekisi hazırmış, çeşitli sazlarla ezgiler çalınıyormuş. Kesata, babasının büyük bir servetle verdiği güzel Rūpavatī ile uygun törenlerle evlenmiş. Gelin ve damadın birbirine uygun olduğunu gören kadınlar sevinmişler. Sadece Rūpavatī değil, arkadaşları da damada âşık olmuşlar. Kesata ise o anda şaşkınlık ve düşünce içindeymiş.

Gece olunca kocasının başını başka tarafa çevirip düşüncelere daldığını gören Rūpavatī uyuyamamış. Gecenin ilerlemiş bir saatinde karısının uyuduğunu düşünen Kesata söz verdiği gibi Rākshasaya gitmiş. Rūpavatī de yavaşça kalkmış, görünmeden, merakla onu izlemiş. Rākshasa, Kesata'yı görünce şöyle söylemiş: "Aferin Kesata! Sözünde durdun. Sen soy-

lu bir insansın. Yaşadığın Pātaliputra şehrini ve baban Desata'yı erdeminle kutsadın. Yaklaş da seni yiyeyim." Bu sözleri işiten Rūpavatī hemen seslenmiş: "Beni ye, kocamı yersen ben ne yaparım?" Rākshasa, "Dilenerek yaşarsın," demiş. Kadın, "Soylu efendim, bir kadına kim sadaka verir?" demiş. Rākshasa da, "İstediğinde vermeyenin kafası patlasın," diye cevap vermiş. Kadın, "Madem öyle, sadaka olarak kocamı ver bakalım," deyivermiş. Rākshasa vermek istemeyince kafası patlamış ve ölmüş. Rūpavatī, gösterdiği erdemli davranışa fazlasıyla şaşmış olan kocasını alıp zifaf odasına geri dönmüş, bu sırada gece de sona ermiş.

Sabahleyin düğün alayı yemek yiyip yola koyulmuş, evli çiftle birlikte Narmadā ırmağı kıyısına varmışlar. Yaşlı ve kurnaz Brahman, Rūpavatī ile hizmetçilerini bir kayığa bindirmiş, kendisi başka bir kayığa binmiş, kayıkçılara rüşvet verip Kesata'yı da üçüncü kayığa yerleştirmiş. Bu arada ona taktığı bütün mücevherleri de geri almış. Sonra yaşlı Brahman, gelin ve damat karşı kıyıya geçerken, Kesata nehrin ortasında akıntıyla uzağa sürüklenmeye başlamış. Kayıkçılar onu kayıkta bırakıp yüzerek kaçmışlar.

Kesata dalgalarla sürüklenip gitmiş, denize varmış, oradan da bir kıyıya vurmuş. Kıyıda kendine gelmiş ve kaderine razı olmamış. Kendi kendine söylenmiş: "Brahman bana olan borcunu doğrusu iyi ödedi! Budala ve alçak bir insan olduğu, oğlunu vekâletle evlendirmesinden belli değil miydi?"

Böyle düşünceler içindeyken, havada cadıların dolaştığı gece bastırmış. Uyku tutmamış, gece yarısı bir gök gürültüsü duymuş ve yakışıklı bir adam havadan önüne inmiş. Kesata önce çok korkmuş, fakat sonra onun bir insan olduğunu görünce rahatlamış, "Kimsin sen?" diye sormuş. Adam, "Önce sen kim olduğunu söyle, sonra ben kim olduğumu söylerim," demiş. Kesata kendisini tanıtmış ve yaşadıklarını anlatmış. Adam da şöyle demiş: "Dostum, doğrusu aynı durumdayız. Anlatayım da dinle.

Venā nehri kenarında Ratnapura adlı bir şehir var. Ben o şehirde zengin bir adamın oğlu Brahman Kandarpa'yım. Bir akşam su almak için Venā kıyısına inmiştim, ayağım kayınca suya düştüm, akıntıyla sürüklendim. Akıntı beni gece boyunca sürükledi, sabah olduğunda henüz ölmediğimi fark ettim, sular beni kıyıda bitmiş bir ağacın dibine fırlattı. Ağaca tutunarak kıyıya çıktım. Derin bir soluk aldım, karşımda tanrıçalar için yapılmış büyük bir tapınak gördüm. İçeri girdim, tanrıçaların parlak ve güçlü görünüşlerinden korkuya kapılarak şöyle dua etmeye başladım: 'Ey tanrıçalar, bu sefil insanı kurtarın, buraya size sığınmaya geldim.' Bu duanın ardından, dalgalarla boğuşmaktan bitkin düştüğüm için serilip yattım, gün de böylece bitti. Geceleyin yıldızları kendine kemikten kolyeler yapmış, ay ışığıyla kül sürünmüş, ayı da kafatası olarak taşıyan bir çileci kadın ortaya çıktı.

Sonra bir grup cadı çıktı geldi, tanrıçaların arasına karışıp birbirlerine dediler ki: 'Bu gece Çakrapura'daki cadı toplantısına gitmemiz gerek, bu Brahman vahşi hayvanlar yüzünden burada güvende değil. Onu da yanımızda götürelim, sonra geri getiririz, çünkü bize sığındı.' Böyle söyledikten sonra beni süslediler, havadan taşıyarak şehirdeki zengin bir Brahmanın evine bırakıp gittiler.

Bir baktım ki evde evlenme sekisi hazırlanmış ve herkes damadın gelişini beklemekteymiş. İnsanlar beni süslü püslü görünce, 'İşte damat nihayet geldi,' dediler. Sonra evin sahibi Brahman beni sekiye götürdü ve süslenmiş kızını uygun törenlerle eş olarak verdi. Kadınlar birbirlerine, 'Ne mutlu Sumanas'a, kendine layık bir koca buldu,' dediler. Böylece Sumanas'la evlendim ve köşkte her türlü zevk içinde geceyi geçirdim.

Toplantıları biten cadılar sabah olmadan geldiler, doğaüstü güçleriyle beni alıp havadan götürdüler. Havada giderken, karşıdan gelen başka bir cadı grubu beni isteyince kavgaya tutuştular, ortada kalınca buraya düştüm. Sumanas'la evlendiğim yerin neresi olduğunu da, ona ne olacağını da bilmiyorum.

Bu alınyazımdaki bir bela silsilesiydi, ama seninle karşılaşınca sonu mutlu oldu."

Kandarpa, macerasını böyle anlattıktan sonra Kesata demiş ki: "Korkma dostum, artık sana bulaşamazlar, çünkü cadıları uzak tutacak bir sihir biliyorum. Haydi birlikte gidelim, talihimiz açık olsun." Onlar konuşurken gece de sona ermiş.

Sabahleyin Kesata ve Kandarpa yola çıkmışlar, denizi geçip Ratnanadī nehrinin kıyısındaki Bhīmapura şehrine gelmişler. Nehir kıyısından gelen bir gürültü duymuşlar, gidip baktıklarında bir kıyıdan diğerine uzanan büyüklükte bir balık görmüşler. Deniz onu buraya atmışmış, insanlar da ellerinde bıçaklarla ondan et koparmaya çalışıyorlarmış. O sırada karnını da yarmışlar, içinden bir kadın çıkmış, herkesin şaşkın bakışları arasında, korku içinde kendini kıyıya atmış.

Kadına dikkatle bakan Kandarpa sevinçle bağırmış: "Dostum, bu benim evlendiğim Sumanas'ın ta kendisi! Ama balığın karnında ne aradığını anlamadım. Sessizce bekleyelim, bakalım, mesele neymiş?" Kesata onaylamış, öylece beklemişler. Halk Sumanas'a sormuş: "Sen kimsin, balığın karnında ne arıyorsun?" Kız gönülsüzce konuşmuş: "Ben Ratnakara şehrinde yaşayan Brahmanların mücevheri Cayadatta'nın kızı Sumanas'ım. Bir gece bana çok uygun olan yakışıklı bir Brahmanla evlenmiştim. Aynı gece ben uyurken kocam bir yere gitti, babam her yerde aramasına rağmen onu bulamadı. Ben de ayrılık ateşini söndürmek için kendimi nehrin serin sularına attım. Sonra bir balık beni yuttu, kader de buraya kadar getirdi."

Kız bunları anlatırken kalabalığın içinden Yacnasvāmin adlı bir Brahman fırlamış ve demiş ki: "Yeğenim! Benimle gel! Sen kız kardeşimin kızısın, ben dayın Yacnasvāmin'im." Sumanas bunu duyunca yüzünü açıp bakmış, dayısını tanımış ve ağlayarak bacaklarına sarılmış. Sonra ağlamayı kesip demiş ki: "Bana ateş hazırla, çünkü kocamdan ayrı kalmaya dayanamıyorum, ateşten başka sığınacak yerim yok."

Dayısı vazgeçirmeye çalıştıysa da o ısrar etmiş. Kızın duygularını açıkça görmüş olan Kandarpa ortaya çıkmış. Adamı yanı başında görüp tanıyan Sumanas ağlayarak ayağına kapanmış. Halkın ve dayısının sorması üzerine, "Evet bu kocamdır," demiş. Herkes sevinmiş. Yacnasvāmin, Kandarpa ve Kesata'yı da alıp evine götürmüş. Orada başlarından geçenleri anlatmışlar, Yacnasvāmin ve ailesi de onları en güzel şekilde ağırlamışlar.

Birkaç gün geçtikten sonra Kesata, Kandarpa'ya demiş ki: "Karına kavuştun ve özlemini giderdin. Artık kendi şehrin Ratnapura'ya dönebilirsin. Bense muradıma eremedim, kendi ülkeme dönemem. Önce bütün kutsal yıkanma yerlerini ziyaret edeceğim, sonra da kendimi öldüreceğim." Bu sözleri işiten Yacnasvāmin demiş ki: "Neden böyle üzücü konuşuyorsun? Yaşadığı sürece insanın elde edemeyeceği şey yoktur. Bunu kanıtlayan Kusumāyudha öyküsünü anlatayım.

Çandrapura şehrinde Devasvāmin adlı bir Brahman varmış. Onun Kamalaloçanā adlı çok güzel bir kızı, bir de Kusumāyudha adlı genç bir öğrencisi varmış. Kızıyla öğrencisi birbirlerine âşıkmış. Bir gün babası kızını başka bir adama vermiş, kız da hemen sırdaşıyla Kusumāyudha'ya şu mesajı göndermiş: 'Ne zamandır kocam olmanı istiyordum, fakat babam şimdi başkasına veriyor, beni kaçırmanın bir yolunu bul.' Kusumāyudha düşünmüş, yapılacakları tasarlamış. Buna göre bir hizmetçi geceleyin kızın evinin kapısında katırla beklemiş. Kız dışarı çıkmış, katıra binmiş, ama hizmetçi kızı alıp efendisine götürmemiş. Onu elde etmek için başka bir yere götürmüş.

Gece boyunca yol almışlar, sabahleyin bir şehre varmışlar, iffetli kız hizmetçiye, 'Kocam nerede, beni neden ona teslim etmiyorsun?' diye sormuş. Alçak adam kıza yabancı bir ülkede yapayalnız olduğunu söylemiş ve şöyle demiş: 'Seninle ben evleneceğim, artık onu unut. Kocana nasıl kavuşabilirsin ki?' Akıllı kız da, 'Doğrusu, seni çok sevdim,' diye cevap vermiş. Aşağılık adam onu şehirdeki bir bahçede bırakarak, evlilik için gerekli eşyaları almaya pazara gitmiş. Bu sırada kız katırı alıp kaç-

mış, kolyeler yapan yaşlı bir adamın evine girmiş. Başına gelenleri anlatmış, adam onu iyi davranmış, kız da orada kalmış. Kötü kalpli hizmetçi onu bahçede göremeyince hayal kırıklığına uğramış, efendisi Kusumāyudha'nın yanına dönmüş. Efendisi sorunca demiş ki: 'Çok dürüst bir insan olduğunuz için hilekâr kadınların hilelerini anlamıyorsunuz. Kız dışarı çıkar çıkmaz birtakım adamlar geldiler, onu ve katırı alıp kaçtılar. Ben şans eseri kurtulup geri geldim.' Bunu işiten Kusumāyudha cevap vermemiş, düşünceye dalmış.

Bir gün babası evlenmesi için Kusumāyudha'yı başka bir şehre göndermiş, o da gide gide Kamalaloçanā'nın bulunduğu şehre gelmiş. Gelinin bulunduğu yerdeki bir bahçede konaklamışlar, Kusumāyudha bahçede gezerken Kamalaloçanā onu görmüş, yaşlı kolyeciye gelinin bulunduğu bahçede dolaşan adamın kim olduğunu sormuş. O da gidip genç adamı getirmiş, gereken her şeyi de sağlamış, gençler hemen orada evlenmişler. Kusumāyudha kötü kalpli hizmetçiyi cezalandırmış ve Kamalaloçanā'yı bulmasını sağladığından evlenmek için geldiği kızla da evlenmiş. Sonra iki karısıyla birlikte mutluluk içinde evine dönmüş.

İşte böyle, ayrı düşenler en beklenmedik anda bile kavuşabilir. Emin ol Kesata, çok geçmeden sevdiğine kavuşacaksın." Yacnasvāmin bunları anlattıktan sonra Kandarpa, Sumanas ve Kesata birkaç gün onun evinde kalmışlar, sonra da ülkelerine doğru yola çıkmışlar. Ancak yol üzerinde büyük bir ormana girmişler ve vahşi fillerin yarattığı telaş yüzünden birbirlerinden ayrı düşmüşler. Tek başına yola devam eden Kesata, bir süre sonra Kāşī şehrine varmış, dostu Kandarpa'yı orada bulmuş. Onunla birlikte kendi şehri Pātaliputra'ya gitmiş, babası tarafından karşılanmış ve orada kalmış. Anne ve babasına başından geçenleri anlatmış, Rūpavatī ile olan evliliğinden başlamış, Kandarpa öyküsüyle bitirmiş.

Fillerden kaçan Sumanas da çalılıklara sığınmış ve oradayken güneş batmış. Gece olunca, "Ah kocacığım, ah anneciğim,

babacığın!" diye ağlamış, kendisini bir orman yangınının içine atmak istemiş. Bu sırada öteki cadılara üstünlük kurmuş olan ve Kandarpa'ya acıyan cadılar tapınaklarına dönmüşler. Genç Brahmanı hatırlayıp doğaüstü güçleriyle karısını ormanda kaybettiğini anlamışlar ve şöyle düşünmüşler: "Metin bir insan olan Kandarpa hiç yardım almadan isteğine kavuştu, fakat genç bir kadın olan karısı ormanda yolunu kaybetti, kesinlikle ölecek. Öyleyse onu alıp Kandarpa'nın babası ve öteki karısıyla beraber yaşasın diye Ratnapura'ya bırakalım." Bu karara varan cadılar ormana gidip Sumanas'ı sakinleştirmişler, alıp Ratnapura'ya götürmüşler.

Sabah olunca Sumanas şehirde dolaşmaya başlamış. İnsanların ağladığını duymuş. Şöyle ağlıyorlarmış: "Ah! Brahman Kandarpa'nın karısı Anangavatī kaybolan kocasına uzun süre kavuşamayınca kederinden kendini ateşe atmaya karar verdi, kayınpederi ve kayınvalidesi de onun peşinde iki gözü iki çeşme." Bunu duyan Sumanas hemen ateşin yakıldığı yere koşmuş ve Anangavatī'ye demiş ki: "Soylu hanım, acele davranma, kocan yaşıyor." Sonra olup bitenleri anlatmış. Kandarpa'nın armağan ettiği mücevherli yüzüğü vermiş. Herkes kızın söylediklerinin doğru olduğuna inanmış. Kandarpa'nın babası, Sumanas'ı onurlandırmış, onu ve Anangavatī'yi evinde memnuniyetle ağırlamış.

Sonra Kandarpa, Sumanas'ı aramak için Kesata'ya da haber vermeden Pātaliputra'dan ayrılmış. O gittikten sonra, Rūpavatī'siz kalan mutsuz Kesata da anne ve babasına haber vermeden evden ayrılıp şurada burada dolaşmaya başlamış. Kandarpa ise yolculuğu sırasında Kesata'nın Rūpavatī ile evlendiği şehre gelmiş. Kalabalıktan yükselen büyük bir gürültü işitmiş, ne olduğunu sorunca adamın biri şöyle demiş: "Kocası Kesata'ya kavuşamayan Rūpavatī kendisini öldürmek üzere, gürültünün sebebi bu. Kızın öyküsü şöyle." Adam Rūpavatī ile Kesata'nın evlilik öyküsünü ve Rākshasa ile macerasını anlatıp şöyle devam etmiş:

"Sonra Kesata'ya oyun oynayan yaşlı Brahman, Rūpavatī'yi oğluna götürmek için yola devam etmiş. Kimse evlendikten sonra Kesata'ya ne olduğunu bilmiyormuş. Yolculuk sırasında Kesata'yı göremeyince Rūpavatī sormuş: 'Herkes burada olduğu halde neden kocamı göremiyorum?' Bunu işiten yaşlı Brahman kendi oğlunu göstermiş ve demiş ki: 'Kızım, senin kocan benim oğlumdur. Bak ona!' Rūpavatī sinirlenerek, 'Bu çirkin adamı koca olarak istemiyorum, dün evlendiğim kocama kavuşamazsam öleceğim,' demiş.

Bunu söyledikten sonra yemeden içmeden kesilmiş, yaşlı adam ise kraldan korktuğu için kızı babasının evine götürmüş. Kız orada yaşlı adamın oynadığı oyunu anlatmış. Brahman, 'Kızım, seninle kimin evlendiğini nereden bilelim?' demiş. Rūpavatī demiş ki: 'Kocamın adı Kesata'dır, Pātaliputralı Brahman Desata'nın oğlu. Bunu Rākshasadan duymuştum.' Sonra babasına kocasını ve Rākshasayı anlatmış. Babası gidip Rākshasanın cesedine bakmış, kızının doğru söylediğini anlayarak sevinmiş.

Kocasına kavuşacağını söyleyerek kızını sakinleştirmiş, oğlunu Kesata'nın babasını aramaya Pātaliputra'ya göndermiş. Bir süre sonra oğlan geri gelmiş ve demiş ki: 'Desata'yı Pātaliputra'da bulduk, fakat oğlu Kesata'nın nerede olduğunu sorunca ağlayarak dedi ki: "Oğlum burada değil. Kandarpa adlı arkadaşıyla birlikte buraya gelmişti. Ancak bana haber vermeden gitti, hep Rūpavatī'yi düşünüyordu." Bu konuşmadan sonra çıktık buraya geldik.'

Oğlan bu bilgiyi verince Rūpavatī babasına şöyle demiş: 'Kocamı hiçbir zaman bulamayacağım, öyleyse kendimi ateşe atayım! Kocam olmadan ne kadar yaşayabilirim ki?' Kız böyle sözler söylemiş, babası da onu yatıştıramamış. İşte bugün de kendini ateşe atıyor. Ayrıca iki kız arkadaşı da var ateşe girecekler arasında: Şringāravatī ve Anurāgavatī. Rūpavatī evlenirken Kesata'yı görmüş ve kalplerini kaptırdıkları adamı koca olarak benimsemişlermiş. İşte insanların çıkardıkları gürültünün nedeni bu."

Adamdan bunları dinleyen Kandarpa, kızların yaktığı ateşe gitmiş. İnsanlara gürültüyü kesin diye işaret etmiş, ateşe tapınmakta olan Rūpavatī'ye yaklaşıp demiş ki: "Soylu hanım, yapma. Kocan Kesata yaşıyor. O benim dostumdur, benim adım Kandarpa." Böyle söyledikten sonra, yaşlı Brahmanın kayığa bindirip ona nasıl oyun oynadığını anlatmış. Rūpavatī inanmış, çünkü anlatılanlar kendi bildikleriyle aynıymış, bu yüzden iki arkadaşını da alarak sevinçle babasının evine dönmüş. Babası Kandarpa'yı nezaketle karşılamış ve iyi ağırlamış. Kandarpa da adamı memnun etmek için orada kalmış.

Bu sırada Kesata da Ratnapura'ya varmış ve Kandarpa'nın iki karısının yaşadığı evi bulmuş. Evin yakınlarında dolaşırken, Kandarpa'nın karısı Sumanas terastan onu görmüş ve çok sevinmiş, hemen kayınpederine, kayınvalidesine ve evdeki diğer insanlara haber vermiş: "Kocamın arkadaşı Kesata geliyor, ondan kocamla ilgili haber alabilirsiniz. Hemen onu çağıralım." Gidip çağırmışlar, adam kendisine doğru gelmekte olan Sumanas'ı görünce çok sevinmiş. Dinlendikten sonra kadın sormuş, o da vahşi fillerden korkup dağılmalarından başlayarak kendisinin ve Kandarpa'nın maceralarını anlatmış.

Orada misafirperverlikle ağırlanarak birkaç gün kalmış, sonra bir haberci Kandarpa'dan mektup getirmiş. Demiş ki: "Kandarpa ve Rūpavatī, Kesata'nın Rūpavatī ile evlendiği şehirdeler." Mektupta da böyle yazıyormuş. Kesata gözyaşları içinde Kandarpa'nın babasına haberleri bildirmiş.

Ertesi gün Kandarpa'nın babası neşeyle oğlunu getirmesi için bir haberci göndermiş, sevgilisine kavuşup mutlu olacak Kesata'yı da uğurlamış. Kesata mektubu getiren haberciyle birlikte babasının evinde kalan Rūpavatī'nin şehrine gitmiş. Uzun bir ayrılıktan sonra Rūpavatī'ye kavuşmuş ve ona hayat vermiş. Kandarpa ile bir kez daha karşılaşmışlar. Kesata, Rūpavatī'nin de rızasıyla, o iki kızla, yani Anurāgavatī ve Śringāravatī ile de evlenmiş. Sonra hepsini alıp Kandarpa'ya veda ederek ülkesine dönmüş. Kandarpa da haberciyle birlikte Ratna-

pura'ya dönmüş, Sumanas'a, Anangavatī'ye ve akrabalarına yeniden kavuşmuş. Kandarpa sevgilisi Sumanas'a, Kesata da sevgilisi Rūpavatī'ye kavuşarak kendi ülkelerinde mutluluk içinde yaşamışlar.

İşte, kader ayırsa bile metin insanlar birçok sıkıntıdan sonra sevdiklerine böyle kavuşurlar. Bu yüzden dostum, kalk gidelim. Eğer ararsan sen de karını bulursun. Kaderin çizdiği yolları kim bilebilir? Ben karım öldüğü halde onu canlı olarak yeniden kazandım.'

Bu öyküyü anlatarak Brahman dostum beni yüreklendirdi ve yolda eşlik etti. Birlikte dolaşırken bu ülkeye geldim, o güçlü fili ve vahşi domuzu gördüm. Garip ama, çaresiz karımı o filin ağzında gördüm, sonra fil karımı tekrar yuttu. Bir görünüp bir kaybolan fili takip ettim. Ararken ararken, şükür ki siz efendimizi buldum."

Genç tüccar bunu söyleyince Vikramāditya öldürdüğü filden kurtardığı karısını ona vermiş. Mucizevi bir şekilde bir araya gelen karı koca birbirlerine başlarından geçenleri anlatmışlar ve Kral Vishamaşīla'yı övmüşler de övmüşler.

CXXIV. Bölüm

Sonra Kral Vikramāditya, genç tüccarla birlikte gelmiş olan arkadaşına şu soruyu sormuş: "Karın öldüğü halde onu canlı olarak kazandığını söyledin, bu nasıl oldu? Bize öyküsünü anlat lütfen." Kralın isteği üzerine tüccarın arkadaşı şöyle demiş: "Dinleyin kralım, madem merak ettiniz, anlatayım.

Ben Brahmanlara bağışlanmış Brahmasthala denilen yerde yaşayan Çandrasvāmin adlı bir Brahmanım. Evimde çok güzel bir karım var. Bir gün babamın isteğiyle bir iş için köye gitmiştim, o sırada dilenmeye gelen bir Şiva çilecisi karıma gözlerini dikip bakmış. Karım o bakışlardan aldığı ateşle akşama ruhunu teslim etmiş. Akrabalarım onu alıp geceleyin hazırladıkları cenaze odunlarına yatırmışlar. Odunlar tutuşturuldu-

ğu sırada köyden geldim, neler olduğunu sorduğumda hep birden ağlamaya başladılar.

Cenaze ateşinin yanına yaklaştığımda, omzunda büyülü dans sopası, elinde davuluyla Şiva çilecisi çıkageldi. Üzerine kül atarak ateşi söndürdü, karım da hiçbir yara bere almadan ateşten çıktı. Çileci kaçmaya başladı, sihir gücüyle etkilediği karım da peşinden gitti. Ben de oklarımı ve yayımı alıp onları izledim.

Ganj nehri kıyısında bir mağaraya geldiler, adam sihirli sopasını yere koydu ve mağaradaki iki kıza sevinçle dedi ki: 'O olmadan sizinle evlenemezdim, şimdi artık o benim. Sözüm yerine geldi.' Bunu söyleyerek onlara karımı gösterdi, ben de o anda sihirli sopasını alıp Ganj'a fırlattım. Sihir gücünü yitirdiği için yaklaşıp bağırdım: 'Çileci, karımı benden alıyorsan daha fazla yaşayamayacaksın demektir.' Alçak adam sopasını göremeyince kaçmaya kalkıştı, ama attığım zehirli bir okla onu öldürdüm. İşte ikiyüzlü sahte dindarların sonu böyle kötü olur, işledikleri ağır günahlarla birlikte batarlar.

Sonra karımı ve iki kızı alıp akrabalarımın şaşkın bakışları arasında eve döndüm. Kızlar başlarından geçenleri anlattılar ve şunu söylediler: 'Birimiz bir kralın ve birimiz de Benaresli bir tüccarın kızıyız. Sahte çileci karını nasıl kaçırdıysa, bizi de aynı hileyle kaçırdı. Başınıza bir iş gelmeden bizi ondan kurtardığın için teşekkür ederiz.' Kızların öyküsü bu kadardı. Ertesi gün onları alıp Benares'e götürdüm ve başlarına gelenleri anlattıktan sonra akrabalarına teslim ettim.

Geri dönüyordum ki karısını kaybetmiş olan bu genç tüccarla karşılaştım, onunla birlikte buraya geldim. Ayrıca çilecinin mağarasında bulduğum bir merhemle vücudumu ovdum ve bakın, yıkadığım halde hâlâ güzel kokular saçıyor. İşte ölmüş karıma böylece yeniden kavuştum."

Brahman öyküsünü bitirince kral onu ve genç tüccarı onurlandırıp göndermiş. Sonra Gunavatī, Çandavatī ve Madanasundarī'yi alarak ordusuyla birlikte Uccayini şehrine dönmüş, orada Gunavatī ve Çandavatī ile evlenmiş.

Kralın aklına Vişvakarman'ın yaptığı tapınaktaki sütuna işlenmiş oyma gelmiş ve muhafızına şu emri vermiş: "Kalingasena'ya bir elçi gönder ve kızını iste, sütundaki oyma onun kızına benziyor." Muhafız emri alınca hemen Suvigraha adlı elçiyi çağırmış ve bu mesajı verip göndermiş.

Elçi, Kalinga ülkesine gitmiş, Kral Kalingasena'yı görünce şu mesajı iletmiş: "Kralım, şanlı hükümdar Vikramāditya size şu emri veriyor: 'Bildiğiniz gibi, yeryüzündeki bütün mücevherler bana gelir. Sizin de inci gibi kızınız var, onu bana verin. Ben de size dostça davranayım ve ülkenizi rahatça yönetin.'" Bunu işiten Kalinga kralı çok öfkelenmiş ve demiş ki: "Vikramāditya da kim oluyor? Bana emir verip kızımı haraç gibi isteyerek haddini aşıyor. Kibirden körleşmiş, önünü göremiyor, devrilecek." Kalingasena'nın bu sözlerini işiten elçi şöyle cevap vermiş: "Sen bir hizmetçi olarak efendine başkaldırmaya nasıl cüret ediyorsun? Yerini bilmiyorsun, delirmişsin sen! Bir güve gibi, onun öfkesinin ateşine mi girmek istiyorsun?"

Elçi geri dönmüş ve Kalingasena ile arasında geçen konuşmayı Kral Vikramāditya'ya anlatmış. Kral öfkelenmiş, yanına Vetāla Bhutaketu'yu da alarak kuvvetleriyle Kalinga kralının üzerine yürümüş. Ordunun yürürken çıkardığı ses krala sanki, "Kızını ver," der gibiymiş. Sonra ordu Kalinga ülkesine varmış. Kral Vikramāditya, Kral Kalingasena'nın savaşa hazır olduğunu görünce, onu kuvvetleriyle sarmış. Ancak şöyle düşünmüş: "Bu kızı almadan mutlu olmam olanaksız. Fakat öte yandan, kayınpederimi nasıl öldürebilirim? Başka bir çare bulmalıyım."

Kral bu düşünceler içinde Vetāla'yı yanına alıp onun doğaüstü güçleriyle, geceleyin görünmeden Kral Kalingasena'nın yatak odasına girmiş. Vetāla, kralı uyandırmış, adam korkmuş, Vetāla gülerek, "Kral Vikramāditya ile savaşırken uyumaya nasıl cüret edersin?" demiş. Kalingasena doğrulmuş, yanında korkunç Vetāla ile birlikte duran kralı görünce titremeye başlamış, ayaklarına kapanıp, "Kralım, büyüklüğünüzü kabul ediyorum, emredin yapayım," demiş. Kral, "Beni hü-

kümdarın sayıyorsan kızın Kalingasenā'yı vereceksin," diye cevap vermiş. Kral Kalingasena kabul etmiş ve kızını vereceğine söz vermiş. Vikramāditya da karargâhına geri dönmüş.

Ertesi gün, kraliçem, babanız Kalinga kralı sizi uygun törenlerle ve görkemli düğün hediyeleriyle Kral Vishamaşīla'ya verdi. İşte kraliçem, sizi çok seven krala böyle verildiniz, o kendi canını tehlikeye attı, ama düşmanına karşı bir zafer sevdasına kalkışmadı.'

Dostlarım, ben bu öyküyü Kārpatika Devasena'nın ağzından dinledikten sonra öfkem geçti, artık aşağılandığımı düşünmüyorum. Kral, sütunda gördüğü oymayla baştan çıkıp benimle, gördüğü resimde baştan çıkıp Malayavatī ile evlendi." Bu sözlerle, Vikramāditya'nın sevgili karısı Kalingasenā, kocasının gücünü tanımlamış ve kralın diğer eşlerini sevmiş. Kral Vikramāditya da imparatorluğu içinde onlarla mutlu yaşamış.

Bir gün kabilesinden baskı görüp ayrılan Krishnaşakti adlı bir Rācput, Dekkan'dan çıkıp gelmiş. Beş yüz Rācputla birlikte saray kapısına varmış ve bir devşirme olarak hizmet etmek istediğini söylemiş. Kral onu caydırmaya çalışsa da, "Kral Vikramāditya'ya on iki yıl hizmet edeceğim," diye ısrar etmiş. Sonra adamlarıyla birlikte sözünü tutarak saray kapısında beklemiş ve bu şekilde on bir yıl geçmiş.

On ikinci yıl geldiğinde, başka ülkede olan karısı çok uzun süren bu ayrılığa katlanamayarak adama bir mektup göndermiş. Adam geceleyin bir lambanın ışığında, āryā ölçüsünde yazılmış mektubu okumaya başlamış. Dolaşmakta olan kral da bir yere gizlenip dinlenmiş. Mektup şöyleymiş: "Efendim, yokluğunda nefesimi sıcak, uzun ve ürkek ürkek alıp verdim, lakin son nefesimi vermedim, ne kadar katı kalpli bir kadınım ben."

Kral, Rācputun tekrar tekrar okuduğu bu mektubu işitince sarayına gitmiş ve kendi kendine demiş ki: "Karısı çok üzgün olan bu devşirme uzun süre acı çekmiş. Eğer on iki yıl dolduğunda isteği yerine gelmezse ölecek. Öyleyse onu görevlen-

direyim bari." Kral bir kadın hizmetçiyle Krishnaşakti'yi çağırtmış. Bir bağış mektubuyla birlikte şu emri vermiş: "Sadık adamım, kuzey yönüne, Omkarapitha'ya doğru git, Khandavataka şehri bu bağışla geçinir, yolu sora sora bulursun."

Kral bunu söyleyip bağışı eline tutuşturmuş. Devşirme, adamlarına haber vermeden geceleyin yola çıkmış. Memnun değilmiş ve şöyle söyleniyormuş: "Küçük bir şehre yardıma gitmekle düşmanlarımı nasıl yenmiş oluyorum anlamadım? Bu beni küçük düşürüyor. Ne yapayım ki kralımın emri böyle." Ağır ağır ilerlemiş, Omkarapitha'yı geçince uzaktaki ormanda oynaşan kızlar görmüş ve onlara sormuş: "Khandavataka nerede biliyor musunuz?" Kızlar cevap vermişler: "Bilmiyoruz, yola devam edin. On yocana ötede babamız var, ona sorun. O biliyor olabilir."

Kızlar böyle deyince devşirme yola devam etmiş ve kızların babasının korkunç görünüşlü bir Rākshasa olduğunu görmüş. Ona, "Khandavataka nerede acaba?" diye sormuş. Krishnaşakti'nin cüretine şaşıran Rākshasa cevap vermiş: "Orada ne yapacaksın? Şehir uzun süre önce terk edildi, ama mutlaka gitmen gerekiyorsa dinle. Önündeki yol ikiye ayrılır, soldakini izle ve Khandavataka'nın ana girişine kadar devam et. Çok etkileyici yüksek surları vardır."

Rākshasa bunu dedikten sonra Krishnaşakti yola devam etmiş, anayola çıkmış ve şehre varmış. Göksel güzellikteki şehir terk edildiği için insana korku veriyormuş. Etrafı yedi kez çevrelenmiş saraya girmiş, mücevher ve altınla kaplı en üst kata çıkmış. Orada işlemeli bir taht görüp oturmuş. Bunun üzerine elinde asayla bir Rākshasa ortaya çıkıp ona seslenmiş: "Ey ölümlü, kralın tahtına neden oturuyorsun?" Korkusuz bir adam olan devşirme Krishnaşakti cevap vermiş: "Burada kral benim, siz bağışla geçinen bir halksınız, beni Kral Vikramāditya görevlendirdi."

Rākshasa bunu duyunca bağışı görmüş ve Rācputun önünde eğilerek demiş ki: "Evet, kral sensin, ben de muhafı-

zının, çünkü Vikramāditya'nın emirlerine herkes uymak zorundadır." Rākshasa bütün halkı, vezirleri, kralın hizmetçilerini toplamış, şehir dört kısımdan oluşan orduyla dolmuş. Herkes devşirmeye saygılarını sunmuş, o da çok memnun olmuş, yıkanıp krallık şatafatına dalmış.

Şaşkınlık içinde kendi kendine şöyle demiş: "Kral Vikramāditya'nın işleri hayret verici, elindekiler sınırsız, böyle bir krallığı veriyor ve ona şehir diyor!" Şaşkınlık içinde orada krallık etmiş, Vikramāditya'da onun Uccayini'deki adamlarına göz kulak olmuş.

Kral olan devşirme, saygısını göstermek üzere bir süre sonra Kral Vikramāditya'nın yanına gitmiş. Yanına varınca kendini ayaklarının dibine atmış. Kral ona, "Git ve karının mektupta sözünü ettiği iç çekişlerine bir son ver," demiş. Krishnaşakti hayrete düşmüş, dostlarıyla birlikte ülkesine gitmiş. Orada kabiledeki hasımlarını uzaklaştırmış, kendisini özlemiş olan karısıyla hasret gidermiş, daha öncekinden çok daha fazla kazançla krallık zevki sürmüş. Kral Vikramāditya'nın işleri böyle hayret vericidir.

Bir gün tüyleri diken diken olmuş bir Brahman görmüş ve demiş ki: "Seni bu hale ne getirdi ey Brahman?" Brahman da şu öyküyü anlatmış:

"Pātaliputra'da kutsal kurban ateşinin koruyucusu Agnisvāmin adlı bir Brahman vardı. Ben onun Devasvāmin adlı oğluyum. Uzak bir ülkede yaşayan bir Brahmanın kızıyla evlendim ve henüz çocuk olduğu için babasının evinde bıraktım. Bir gün bir ata bindim ve bir hizmetçiyle birlikte karımı almaya kayınpederimin evine gittim. Kayınpederim beni iyi karşıladı, karım atın üstünde, ben de iki hizmetçiyle yaya olarak evden ayrıldık. Yarı yola geldiğimizde karım attan indi, su içmek için nehir kıyısına gitti. Uzun süre gelmeyince peşinden hizmetçimi gönderdim. O da gelmedi, bu defa öteki hizmetçiyi atın başında bırakıp kendim gittim. Bir de baktım ki karımın ağzı kan içinde, hizmetçimi yemiş ve adamdan geriye

kemiklerden başka bir şey kalmamış. Korkup kaçtım ve atın yanına geldim, ama bir de ne göreyim, onun hizmetçisi de atı yemiş. Daha da çok korktum, o andan itibaren tüylerim diken diken oldu, bir türlü korkudan kurtulamıyorum. Tek umudum sizsiniz kralım."

Brahman bunları söyleyince Vikramāditya onun korkusunu gidermiş ve demiş ki: "Kadınlara güven olmaz, onlar hep kötülüğe kalkışırlar." Kral böyle deyince bir vezir eklemiş: "Evet kralım, kadınlar dediğiniz gibi kötüdür. Brahman Agnişarman'ın başına geleni duymadınız mı?

Bu şehirde Somaşarman'ın oğlu Brahman Agnişarman yaşarmış. Annesi ve babası onu çok severmiş, ama biraz aptal ve cahilmiş. Vardhamāna şehrinden bir Brahmanın kızıyla evlenmiş, fakat kızın babası henüz bir çocuk olduğu için kızının evden ayrılmasına izin vermemiş.

Kız büyüdüğü zaman Agnişarman'ın anne ve babası demiş ki: 'Oğlum, neden karını getirmiyorsun?' Aptal Agnişarman bunun üzerine anne ve babasına haber vermeden bir gün tek başına yola çıkmış. Evden ayrıldığında sağ tarafında bir keklik belirmiş, sol tarafında bir çakal ulumuş, bunlar kötü belirtiler olduğu halde budala, 'Selam, selam,' demiş. Bu belirtileri yaratan tanrıça görünmeden onu izlemiş ve gülmüş. Kayınpederinin evine varıp da içeri girerken sağında yine keklik, solunda çakal belirmiş. Oğlan yine, 'Selam, selam,' demiş. Kötü Belirtiler Tanrıçası gizlendiği yerden yine gülmüş. Tanrıça düşünmüş: 'Bu budala neden kötü belirtileri iyiymiş gibi anlıyor? Ona bir şans vereyim. Hayatını bağışlıyormuş gibi yapayım.' Tanrıça böyle düşünürken Agnişarman kayınpederinin evine girmiş ve iyi karşılanmış. Onlar neden yalnız geldiğini sorunca, 'Evden kimseye haber vermedim,' demiş.

Sonra yıkanmış, yemek yemiş, gece olduğunda karısı süslenip kaldığı odaya gelmiş. Fakat oğlan yol yorgunu olduğu için uyumuş kalmış. Kız da kazığa oturtulmuş hırsız sevgilisine gitmiş. Ama tam ona sarılmış ki cesedin içine girmiş olan

ifrit, kızın burnunu ısırmış, kız korkuyla kaçmış. Gidip bir hançerle kocasının yanında durmuş ve avazı çıktığı kadar bağırmış: 'İmdat, öldüm, bittim! Kötü kalpli kocam, hiçbir neden yokken burnumu kesti.' Akrabaları gelip de burnun kesik olduğunu görünce Agnişarman'ı bir güzel dövmüşler. Ertesi gün durumu krala bildirmişler, kral da sözde masum karısına zarar verdiği için onu ölüme mahkûm etmiş.

Ancak idam yerine götürülürken, geceleyin karısının yaptıklarını gören Kötü Belirtiler Tanrıçası kendi kendine mırıldanmış: 'Bu adam kötü belirtilerin meyvesini topladı, fakat hep "Selam, selam," dediği için onu idamdan kurtarmalıyım.' Böyle düşünen tanrıça gökyüzünden seslenmiş: 'Cellatlar, bu genç Brahman günahsızdır, onu öldürmeyin. Gidin kazığa oturtulmuş hırsızın ağzına bakın.' Bunu dedikten sonra kadının gece yaptıklarını anlatmış. Tanrıçaya inanan cellatlar gidip krala durumu bildirmişler. Kral hırsızın ağzında kadının burnu bulununca Agnişarman'ın masumiyetine inanmış ve onu evine göndermiş. Kötü kalpli kadını ve akrabalarını cezalandırmış. İşte kadınların kişiliği böyledir."

Vezir bunları söyleyince Kral Vikramāditya, "Evet, öyle," diyerek sözlerini onaylamış. Sonra kralın yanında duran kurnaz Mūladeva demiş ki: "Kralım, bazıları kötü olsa da hiç mi iyi kadın yok? Zehirli sarmaşıklar da var, mango sarmaşıkları da, değil mi? İyi kadınların da olduğunu size anlatmak istiyorum.

Bir keresinde Şaşin ile birlikte, ince düşüncelerin vatanı olan Pātaliputra'ya gitmiştik. Şehrin dışında bir gölde çamaşır yıkayan bir kadın gördüm, 'Yolcular nerede kalırlar?' diye sordum. Yaşlı kadın, 'Brahman ördekleri kıyıda, balıklar suda, arılar lotusların içinde kalırlar, ama yolcuların nerede kaldıklarını hiç görmedim,' diye baştan savma bir cevap verdi. Bu cevaba çok şaşırdım, sonra şehre girdik.

Şaşin bir evin kapısında, önünde sıcak sütlaç bulunan bir oğlanın ağladığını gördü ve dedi ki: 'Aman! Ne aptal bir ço-

cuk, önündeki sütlacı yiyeceğine oturmuş ağlıyor.' Oğlan bu sözü duyunca ağlamayı kesti ve gülerek dedi ki: 'Siz şapşallar ağlamanın faydasını bilmiyorsunuz. Sütlaç ılıklaşıp daha güzel hale geliyor. Bir faydası da tükürüğünün azalması. İşte ağlamanın faydaları. Aptallıktan ağlamıyorum, ama siz taşra budalaları ne yaptığımı anlamadığınız için aptalsınız.'

Oğlan böyle söyleyince aptallığımızdan utandık ve şehrin başka bir yerine gittik. Orada mango ağacından meyve toplayan genç ve güzel bir kız gördük. Hizmetçileri de ağacın dibinde duruyorlardı. Kıza dedik ki: 'Bize de biraz mango verir misin?' Kız, 'Mangonuzu sıcak mı istersiniz soğuk mu?' dedi. Ben işin sırrını anlamak için dedim ki: 'Güzel kız, önce sıcak olanı yiyelim, sonra öbürüne bakarız.' Kız birkaç mangoyu tozlu yere attı. Biz tozlarını üfledik ve yedik. Kız hizmetçileriyle birlikte güldü ve dedi ki: 'Size sıcak mango vermiştim, ama üfleyip soğutarak yediniz. Şu soğukları alın, onları üflemeden yersiniz.' Böyle söyleyerek giysilerimizin eteğine birkaç meyve fırlattı.

Meyveleri aldık ve oradan utançla ayrıldık. Sonra Şaşin'e ve diğer arkadaşlarıma dedim ki: 'Yemin olsun, ben bu kızla evlenip bizi düşürdüğü durumu ödetirim. Eğer bunu yapmazsam yazıklar olsun şanıma!" Bu sözüm üzerine kızın babasının evini buldular, ertesi gün oraya kılık değiştirip gittik, çünkü tanınmamamız gerekiyordu.

Orada Veda okurken babası Brahman Yacnasvāmin geldi, 'Nereden geldiniz?' diye sordu. Bu zengin ve soylu Brahmana, 'Mayapuri şehrinden çalışmaya geldik,' dedik. Bunun üzerine dedi ki: 'Öyleyse dört ay evimde kalın, uzak bir ülkeden gelmişsiniz, bana bu iyiliği yapın.' Biz de, 'Eğer dört ayın sonunda bize istediğimizi verirseniz kalırız,' dedik. Yacnasvāmin, 'Gücümün yettiği bir şey olursa veririm,' dedi. Böyle söz alınca evinde kaldık. Dört ay dolunca Brahmana dedik ki: 'Biz gidiyoruz, söz verdiğin gibi istediğimizi ver.' Brahman, 'Ne istiyorsunuz?' diye sordu. Şaşin beni gösterip, 'Şefimiz olan

bu adama kızını ver,' dedi. Söz verdiği için kendini bağlanmış hisseden Yacnasvāmin şöyle düşündü: 'Bunlar beni oyuna getirdi. Neyse, zarar yok. O değerli bir genç.' Böylece kızını uygun törenlerle bana verdi.

Gece olduğunda, zifaf odasında kıza dedim ki: 'Sıcak ve soğuk mangoları hatırladın mı?' Böyle söyleyince beni tanıdı ve gülerek, 'Evet, taşra budalaları şehirli zekâsıyla böyle kandırılmıştı,' dedi. 'Şehirli zekâna şaşayım, bu taşra budalası seni terk ediyor, ne halin varsa gör,' dedim. Bunun üzerine kız da şöyle dedi: 'Ben de senden bir çocuk yapıp geri gelmeni sağlamazsam ne olayım?' Biz böyle inatlaştıktan sonra uyudu, yüzü dönüktü ve o uyurken yüzüğümü parmağına taktım. Sonra çıkıp arkadaşlarıma katıldım ve kızın ne kadar zeki olduğunu görmek isteğiyle vatanıma, Uccayini'ye döndüm.

Ertesi sabah Brahmanın kızı uyandığında beni göremedi, fakat parmağındaki yüzüğü fark etti: 'Demek ki beni terk etti, gitti! İyi, sözünde durdu, ben de sözümde durmalıyım. Yüzükte Mūladeva adı yazıyor, hiç şüphe yok, bu kurnazlığıyla meşhur Mūladeva. İnsanlar onun yaşadığı yerin Uccayini olduğunu söylüyorlar. Oraya gideyim ve bir hileyle amacıma ulaşayım.' Aklından bunları geçirdikten sonra gidip babasına şu yalanı söyledi: 'Babacığım, kocam beni terk etti. Artık onsuz yaşayamam. Kutsal suları ziyaret edeceğim ve sonra bu lanetli bedenimi yok edeceğim.'

Babası istemese de izni koparmış, yanına para ve hizmetçi alarak yola koyulmuş. Bir fahişe elbisesi gibi gösterişli bir giysi edinmiş ve Uccayini'ye varmış, dünya güzeli şehre girmiş. Tasarısının her ayrıntısını hizmetçilerine anlatmış ve adını da Sumangalā olarak değiştirmiş. Hizmetçileri her yere, 'Kāmarūpa'dan Sumangalā adında şahane bir hayat kadını geldi, onunla ancak çok büyük bir parayı gözden çıkaranlar beraber olabilir,' diye haber yaymışlar.

Sonra Uccayini'nin seçkin hayat kadınlarından Devadattā gelmiş, krallara layık sarayını ona açmış ve kendisiyle kalma-

sını istemiş. Orada kalirken, dostum Şaşin bir hizmetçiyle ona haber göndermiş: 'Şanınıza layık şu hediyeyi kabul buyurun.' Ancak Sumangalā hizmetçiyi ve mesajı geri çevirip demiş ki: 'Emirlerime itaat eden âşık buraya gelir. Hediyelerle ve kaba erkeklerle ilgilenmiyorum.' Şaşin bunu kabul etmiş ve geceleyin Sumangalā'nın saraya gitmiş.

Sarayın birinci kapısına vardığında kendini tanıtmış, kapıcı demiş ki: 'Hanımınızın emirlerine uyacaksınız. Yıkanmış olsanız bile burada tekrar yıkanmalısınız, yoksa girişinize izin verilmez.' Şaşin denileni yapıp yıkanmış. Kadın hizmetçiler onu yıkayıp yağlar sürmüşler, bu işler olurken gecenin dörtte bir geçmiş. Yıkandıktan sonra ikinci kapıya gelmiş, kapıcı demiş ki: 'Yıkanmaya yıkandın, şimdi de uygun biçimde süslen.' Şaşin kabul etmiş, kadın hizmetçiler onu süslemişler, böylece gecenin dörtte ikisi geçmiş. Sonra üçüncü kapıya gelmiş, oradakiler, 'Yemek ye, sonra gir,' demişler. Kadın hizmetçiler türlü türlü yemeklerle onu oyalamışlar ve gecenin dörtte üçü geçmiş. Nihayet dördüncü ve sonuncu kapıya gelmiş, burası hanımın özel dairesiymiş. Ancak kapıcı şöyle söylemiş: 'Uzak dur kaba âşık, belanı mı arıyorsun? Gecenin son saati hanımı ziyaret etmek için hiç uygun bir saat değil.' Şaşin bu sözleri işitince kendisini zamansızlığın bedenlenmiş hali gibi hissetmiş, üzgün üzgün eve dönmüş.

Sumangalā kimliğine bürünen Brahmanın kızı birçok ziyaretçisini böyle hayal kırıklığına uğratmış. Bunu işittiğimde çok meraka kapıldım, sağa sola haberci gönderdikten sonra geceleyin güzelce süslenip sarayına gittim. Orada her kapıda göz kamaştırıcı hediyeler dağıttım, hiç zaman kaybetmeden kadının dairesine vardım. Zamanında vardığım için kapıcılar girmeme izin verdiler. İçeri girdiğimde bir hayat kadını kılığına girmiş olan karımı tanıyamadım. Ama o beni tanıyordu, bana yaklaştı, çok nazik davrandı, bir yatağa oturttu ve kurnaz bir hayat kadını gibi kandırdı. Geceyi dünyanın en güzel

kadını olan karımla geçirdim ve ona o kadar bağlandım ki evinden ayrılamaz oldum.

O da bana bağlanmıştı ve yanımdan hiç ayrılmıyordu. Bir süre sonra göğüs uçlarının kararmasından gebe olduğunu anladım. Sonra kurnaz kadın kendi uydurduğu bir mektubu gösterip dedi ki: 'Bu mektubu kralım göndermiş, oku bak.' Mektubu açtım ve okudum, şöyle yazıyordu: 'Kāmarūpa'nın büyük kralı Mānasimha, Sumangalā'ya şu emri göndermektedir: Yokluğun neden bu kadar uzun sürdü? Başka ülkelerde gezmeyi bırak, hemen geri dön.'

Mektubu okuyunca üzülmüş gibi yapıp dedi ki: 'Gitmeliyim. Bana kızma, ben de emir kuluyum.' Bu bahaneyle kendi şehri Pātaliputra'ya döndü. Âşık olmama rağmen, emirlere uyduğunu düşünerek onu izlemedim.

Pātaliputra'da bir oğlan doğurmuş. Oğlan büyümüş ve gereken bütün bilgileri edinmiş. On iki yaşına geldiğinde bir çocukluk etmiş, eline aldığı sarmaşıkla balıkçının aynı yaştaki oğlunu dövmüş. Balıkçının oğlu dayağın verdiği öfkeyle, 'Beni dövüyorsun, ama senin baban belli değil, annen yabancı ülkelerde gezdi durdu ve kim bilir seni kimden peydahladı," demiş.

Oğlan bu sözleri duyunca çok utanmış. Gidip annesine sormuş: 'Anne, benim babam kim ve nerede? Söyle bana!' Annesi bir an düşündükten sonra şöyle demiş: 'Babanın adı Mūladeva. Beni terk edip Uccayini'ye gitti.' Bunu söyledikten sonra baştan sona her şeyi anlatmış. Oğlan demiş ki: 'Anne, madem öyle gidip babamı buraya getireceğim. Senin sözün yerine gelmiş olacak.'

Bu konuşmadan sonra annesi beni tarif etmiş, oğlan da yola çıkıp Uccayini şehrine varmış. Geldiğinde beni bir salonda kumar oynarken buldu. Annesinin tarifinden beni tanıdı, oturup kumarda hepimizi üttü. Daha küçük bir çocuk olmasına rağmen, böylesine bir kurnazlık ve maharet göstermesine herkes şaşırdı. Sonra kazandıklarını yoksullara dağıttı. Geceleyin uyurken gelip beni sessizce pamuk yığınına taşımış, altım-

daki karyolayı çalmış. Uyandığımda kendimi pamuk yığınının üstünde buldum, karyolam ortada yoktu. Utandım, şaşırdım, ama hoşuma da gitti.

Sonra kralım, pazara gittim, orada dolaşırken, oğlanın karyolamı satmakta olduğunu gördüm. Yaklaşıp 'Bu karyolaya kaç para istiyorsun?' diye sordum. Oğlan şöyle dedi: 'Ey kurnazların şahı, bunu parayla satın alamazsın, ancak bana tuhaf ve olağanüstü bir öykü anlatırsan senin olabilir.' Ben de dedim ki: "O zaman sana olağanüstü bir öykü anlatayım. Eğer anlar ve doğruluğunu onaylarsan karyola senin olsun. ama doğru değil dersen ve inanmazsan, saçma bulursan karyolayı geri alırım. Bu şartla öyküyü anlatırım. Şimdi dinle. Bir zamanlar krallığın birinde kıtlık baş göstermiş. Sonra kral, domuzun sevgilisini yılanların arabalarından dökülen yüklerle beslemiş. Böylece ürün elde etmiş, kıtlığa son verip halkını kurtarmış, herkes ona büyük saygı duymuş.'

Oğlan güldü ve dedi ki: 'Yılanların arabaları bulutlardır. Domuzun sevgilisi yeryüzüdür. Çünkü o bir domuz olarak bedenlenmiş Tanrı Vishnu'nun sevgilisiydi. Bunda garip olan bir şey yok, bulutlardan gelen yağmur toprakta ürün bitirir.'

Kurnaz oğlan bunu söyleyince şaşkınlığa düştüm, çocuk konuşmayı şöyle sürdürdü: 'Şimdi sana garip bir öykü anlatacağım. Eğer anlar ve doğruluğunu onaylarsan karyolayı geri vereceğim. Aksi halde kölem olacaksın.'

'Kabul,' dedim, kurnaz oğlan da anlattı: 'Bir zamanlar yeryüzünde bir harika doğdu. Doğar doğmaz ayağının ağırlığıyla yeryüzü titredi, büyüdüğü zaman başka bir dünyaya ayak bastı.'

Oğlan bunu söyledi, hiçbir şey anlamadım, 'Bu saçma, böyle bir şey doğru olamaz.' Diye cevap verdim: Sonra oğlan dedi ki: "Vishnu doğduğu zaman bir cüce biçiminde yeryüzünü titrete titrete adımlamamış mıydı? Sonra büyüyüp gökyüzüne doğru adım atmadı mı? İşte seni yendim, artık kölemsin. Pazarda bulunanlar da buna şahittir. Şimdi nereye gidersem ora-

ya geleceksin.' Böyle söyledikten sonra elimden tutup yürüdü, halk da bu adil hükmü onayladı.

Sonra beni annesinin bulunduğu Pātaliputra şehrine götürdü. Annesi oğlana baktı ve bana dedi ki: 'Kocacığım, verdiğim sözü tuttum. Seni buraya senden yaptığım çocukla getirttim.' Bunu söyledikten sonra herkesin önünde başından itibaren her şeyi anlattı.

Sonra bütün hısım akraba, akıllılığından dolayı onu ve namusunu temizlediği için de oğlanı kutladılar. Şanslı bir insan olan ben de uzun zaman burada yaşadıktan sonra karımla ve oğlumla birlikte Uccayini şehrine geri döndüm.

İşte kralım böyle, kocalarına bağlı onurlu kadınlar da var, bütün kadınlar kötü değil." Mūladeva'nın ağzından bu öyküyü dinleyen kral ve vezirleri çok hoşlanmışlar. Kral Vikramāditya böyle dinleyerek, görerek ve mucizeler yaratarak yeryüzünün her bölgesini zapt edip yönetmiş.'

(A) Ermiş Kanva gece vakti ayrılıklar ve kavuşmalarla dolu Vishamaśīla öyküsünü anlattıktan sonra, Madanamancukā'dan ayrı kalmış olan bana şöyle dedi: 'İşte ayrılıklar ve kavuşmalar böyle beklenmedik zamanlarda olur, sen de ey Naravāhanadatta, sonunda sevdiğine kavuşacaksın. Sabret ey Vatsa kralının oğlu, Vidyādharaların kralı olmanın zevkini eşlerin ve vezirlerinle birlikte çok uzun zaman süreceksin.' Ermiş Kanva'nın sözleri sabırlı olmamı sağladı. Zamanla eşler kazandım, sihir bilimleri kazandım ve nihayet Vidyādharalar hükümdarlığını kazandım. Ey büyük ermişler, size daha önce söylediğim gibi, bütün bunları iyilikler veren Tanrı Şiva'nın lütfuyla kazandım."

Kaşyapa'nın çile yerinde bu öyküyü anlatan Naravāhanadatta, dayısı Gopālaka'yı ve bütün ermişleri memnun etmiş. Orada yağmur mevsimini geçirdikten sonra dayısından ve çileci koruluğundaki ermişlerden ayrılarak arabasına binmiş, gökyüzünü Vidyādharalarla doldurarak karıları ve vezirleriyle birlikte uzaklaşmış. Bir süre sonra yaşadığı Rishabha dağına var-

mış. Orada krallık zevkleri içinde, Vidyādhara kralları arasında, Kraliçe Madanamançukā, Ratnaprabhā ve öteki karılarıyla birlikte yaşamış, bir kalpa boyunca hüküm sürmüş.

İşte bu, çok uzun zaman önce anlatılmış olan Brihatkathā'dır. Kailāsa dağında korkusuz Şiva tarafından Himālayalar'ın kızına anlatılmıştı. Bir lanet sonucu Kātyāyana veya başka biçimler halinde dünyaya gönderilen Pushpadanta onu tüm yeryüzüne yaydı. Bu fırsatla tanrı bu büyük öyküye şu kutsamayı da iliştirdi: "Her kim bu eseri okur, anlatır, dinlerse ve her kim ona sahip olursa tüm günahlarından arınır, bir Vidyādhara haline gelir ve benim sonsuz dünyama girer."

Kaynaklar

Penzer, N.M., The Ocean of Story, 10 Cilt, (C.H. Tawney çevirisinden), Grafton House, London, 1926.

Penzer, N.M., The Ocean of Story, 10 Cilt, (C.H. Tawney çevirisinden), B.R. Publishing Corporation, Delhi, Reprinted 2001.

Somadeva, Kathāsaritsāgara, (Sanskrit Metin), Durgaprasad, Nirnayasagar Press, Bombay, 1930.

Winternitz, M., A History of Indian Literature, 3. Cilt, Calcutta, 1927.

Kathāsaritsāgar kī Kahāniyān, (Hindī), Derleyen: Şyam Dua, Delhi, 2005.

The American College Dictionary, Random House, New York, 1963, 1964.

Atalay, Hamit, İngilizce-Türkçe Sözlük, 2 Cilt, TDK, Ankara, 1999.

Redhouse, İngilizce-Türkçe Sözlük, İstanbul, 1985.

Monier-Williams, Sir M., A Sanskrit-English Dictionary, Munshiram Manoharlal Publishers Pvt. Ltd., New Delhi, 2004.

Kaya, Korhan, Kathāsaritsāgara (Masal Irmaklarının Okyanusu) Kritik Çalışması, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara, 1990.

Kaya, Korhan, Hint Mitolojisi Sözlüğü, İmge Kitabevi, 2. Baskı, Ankara, 2003.
Suryakanta, Sanskrit-Hindi-English Dictionary, Orient Longman, New Delhi, 1986.
Mani, Vettam, Puranic Encyclopaedia, Motilal Banarsidass, Delhi, 1998.
Stutley, Margaret and James, A Dictionary of Hinduism, Munshiram Manoharlal, New Delhi, 2002.
Garrett, John, A Classical Dictionary of India, Low Price Publications, Delhi, (1871), 1996.
Hobson-Jobson, The Anglo-Indian Dictionary, Wordsworth Reference, Great Britain, (1886), 1996.

Somadeva: XI. yüzyılda yaşayan şair, Masal Irmaklarının Okyanusu *adını verdiği eseriyle eski Hint halk kültürünün çağımıza ulaşmasında çok önemli bir rol oynamıştır. MS 1-6. yüzyıllar arasında bir tarihte yaşadığına ilişkin değişik görüşler bulunan Gunādhya'nın zamanımıza ulaşmayan* Brihatkathā *adlı eserinden derleyerek oluşturduğu* Masal Irmaklarının Okyanusu *çerçeve öykü içinde iç içe geçmiş masal tekniği ile kurulmuştur. Eserde* Rāmāyana *ve* Mahābhārata*'dan alınmış efsanelerden Pançatantra ve Vetālapançavimşati masallarına kadar çok sayıda öyküye yer verilmiştir.* Binbir Gece Masalları*'nın bir kaynağı olduğu düşünülen* Masal Irmaklarının Okyanusu*'nun Avrupa edebiyatında Boccaccio, Goethe, La Fontaine, Chaucer ve Shakespeare'e kadar uzanan etkileri olduğu ileri sürülmektedir.*

Korhan Kaya (1959): Ankara Üniversitesi DTCF Hindoloji Bölümü'nü bitirdi. Aynı bölümde 1985'de yüksek lisans, 1990'da doktora öğrenimini tamamladı. 1985'de araştırma görevlisi, 1996'da doçent oldu. 2000 yılında Hindistan'da Delhi Sanskrit Üniversitesi, Sahitya Akademisi, Allahabad Üniversitesi'nde incelemelerde bulundu. 2003 yılında profesörlüğe yükseltildi. 2005 yılında Hindistan'da Delhi Jawaharlal Nehru Üniversitesi'nde, Benares Hindu Üniversitesi'nde, Kolkata Üniversitesi'nde, Asiatic Society'de ve Jadavpur Üniversite'sinde incelemeler yaptı. Puri'de yerli halkları inceledi. Hint dili, edebiyatı ve felsefesi konularında pek çok telif ve çeviri eser yayımladı.

9 786053 602347